

Tóth János

Újságcikkeim

III.

**Budapest
2015-2017**

Tóth János

Újságcikkeim

III.

A borítót a szerző tervezte

Minden jog fenntartva!

ISBN 978-963-08-9577-4

Nyomdai munkálatokat
a PrintPix Nyomda végezte

Előzmények

A *Világ Magyarsága* nevű hetilapban, Tóth János (krónikás) névvel megjelent 65 írásmat könyv formájában is kiadtam 2012. júliusában, Budapesten (ISBN 978 963 08 1563 5. Magánkiadás). E kötet előzményeit, valamint tartalomjegyzékét, az alábbiakban ismertetem:

A „Világ magyarsága” nevű hetilap szerkesztőségével úgy kerültem kapcsolatba, hogy a Kanadából hazatelepült barátom, Simon Endre élettársa, Schuck Mária Magdolna, megkérdezte, nem adnék-e írásaimból a hetilapnak. Elfogadva ajánlatát, megemlítettem, hogy az akkor még „Magyar Világ” megnevezést szerencsésebb lenne megváltoztatni a fent idézettre, hisz az a magyarság teljes körére kiterjedne. Elfogadták.

A hetilap családi vállalkozás. Felelős szerkesztője, Rozgics Mária, két fiával, Pajával és Petivel hozza létre a számokat. A kiterjedt baráti kör tiszteletdíj nélkül tölti meg a lapot írásaival. A rendszeresen publikálók közé tartozik, a főszerkesztőasszony mellett, a már említett Mária Magdolna. Őt én Magdolnaként szólítom meg a Rozgics Máriától való megkülönböztetés céljából.

Mária különleges alkat. A szerkesztőségi összefüggéseken úgy van jelen, mintha valamiféle szellemi lény lenne, akinek fizikai mibenléte alig érzékelhető. Hangja visszafogott, emiatt Ő a nyugalom megtestesítője.

Az utóbbi időben nem látogatom az összefüggéseket, mert csak így kerülhetem el azt, hogy valakivel vitába keveredjem. Márpedig esetben ennek lehetősége mindenkor fennforog. Sajátos világlátásom, a kíváncsiságomból és sokirányú érdeklődésemből eredő információtömeg, mint agytöltet, elkerülhetetlenné teszi a vitát. Egy-egy eseményt ugyanis másoktól eltérően élek meg, így azokról másként vélekedem. Ennek nyilvánítását vissza is foghatnám, de akkor a beszélgetések üres fecsegéssé válnának, amit értelmetlennek tartok.

A közélet eseményeihez fűzött észrevételeimet ezért írásban hozom nyilvánosságra, könyvek illetve újságcikkek formájában. Akit érdekel, elolvashatja. Újságcikkeim aláírásaként a nevem mellett — az azonos nevéktől való megkülönböztetés céljából — a (krónikás)-t használom.

Ezt megelőzően a gondolataimat a *TÁJÉKOZÓDÓ* nevű időszakos kiadványomban (HU-ISSN 1418-1258) tettem közzé. A kiadvány családi alapítványunk keretei között működött 1998-tól 2004-ig. Az Alapítványt az USA-ban és Kanadában élő testvéreimmel hoztuk létre még 1994-ben, és annak a Harmadik Évezred Gyermekei és Ifjúsági Alapítvány nevet adtuk. Az alábbiakban ismertetem írásaim címét és azok terjedelmét (az Újságcikkeim I. kötetébe a 001-064 szám alattiak kerültek).

001. Az Országgyűlés új rendjéről	4.
002. A Klímakonferenciáról	7.
003. Az izlandi vulkánkitörés	8.
004. A kétharmad súlyáról (nem jelent meg, később kiegészítettem)	8.
005. Az elszámoltatásról	17.
006. Békés forradalom	19.
007. Egy szórvány nép túlélési esélyei	21.
008. 2004. december 5. kapcsán	24.
009. A kisebbségi kérdésről őszintén I-II.....	28.
010. A „Holocaust Emlékkönyv” kapcsán	35.
011. A nemzetőrségről	39.
012. Magyar Igazolvány helyett magyar állampolgárság?.....	42.
013. Történelmünk néhány sorsfordító mozzanatáról	43.
014. Elvárható-e a köszönet és a hála?	52.
015. Együtt	55.
016. A törvényről	60.
017. Magyarságunk jövőjéről	66.
018. A szeretetről és a tiszteletről	69.
019. A „Szabadító” megjelenéséről	74.
020. Az ártalmas médiahatás közömbösítéséről I.II	78.
021. 1956 októberére emlékezve	92.
022. Az aradi emlékhely kapcsán	101.
023. A magyarság „igaz történetéről”	103.
024. A magyar-szerb kapcsolatokról	109.
025. A Vártemplom papja + A Seuso-kincs	117.
026. A bűnös népről	119.
027. Kérdések a tematizálás kapcsán	125.
028. 2011. március idusán	129.
029. Gondolatok Japán kapcsán	133.
030. Összeomolhat-e a hazai egészségügy?	137.
031. Ki védi meg a vidéken élő idős honfitársainkat?	140.
032. Az Európai Roma Stratégiáról	143.
033. A Szatmári Békekötésre emlékezve	147.
034. Lehet-e jó példa Érpatak?	151.
035. Családi pótlék vagy gyermeknevelési hozzájárulás?	156.
036. Kilóg a lóláb!	157.
037. Félttem Obamát	162.
038. A genetikailag „alattvaló népekről”	163.
039. A 2011. népszámlálás jelentőségéről	164.

040 Tanuljunk a cigányoktól?	165.
041 Lesz magyar feltámadás!	169.
042 Nyílt levél az IMF	172.
043 Esték a TV előtt	174.
044 A MALEV-ügy kapcsán	178.
045 Mona Lisa magyarnak született?	182.
046 Ki kérjen bocsánatot?	185.
047 Merre tart az EU?	190.
048 Az elvetélt budapesti EXPO kapcsán.	193.
049 Csurka Istvánról —rekviem helyett	198.
050 Gondolatok a „Béke az anyaméhben” témához	200.
051 Tanulságos példák	207.
052 A Nyugatról érkező zaklatásainkról	211.
053 Bakócz Tamás —diplomata példaképünk.	213.
054 Móczár Istvánra emlékezve	221.
055 A nemzetbiztonsági szolgálatról	222.
056 A tudományos fokozatok kapcsán	223.
057 A tudományos fokozatok kapcsán 2.	226.
058 Ismét terítéken az „ügynök” kérdés	230.
059 Nemzetköziség és/vagy hazafiság?	232.
060 A „30 éves háború”-ról	237.
061 Az „Iskola a határon” kapcsán.	239.
062 Csiksomlyó jelentősége	244.
063 Sikerek vagy kudarcok?.....	248.
064 A „Turan Printig”-re emlékezve.	254.

Az első kötet nyomdába kerülése óta az alábbi írásaimat küldtem meg a fent hivatkozott hetilapnak. Ez utóbbiak képezik a II. kötet tartalmát:

065 Parafrázis.	9.
066 Feltámadtunk?	18.
067 A „Hatodik koporsó” kapcsán.....	20.
068 Sípáradicsom létesül Kárpátalján.....	23.
069 A SEUSO-kincs újra terítéken?	26.
070 Magyarországot átverték!	33.
071 Értékek és érdekek	35.
072 Nyílt levél Menyhért Ildikónak	41.
073 A „Nyerő-gépek” kapcsán.	44.
074 A héják háborúra készülnek?	48.
075 A kutyakomédia végjátékáról.	52.
076 Valós veszély-e az atomfegyver?	56.

077	A félretájékoztatásról.....	60.
078	A T-hangzó jelentése nyelvünkben.....	64.
079	A forráskivonásról.	75.
080	Történet hangszerelve.	80.
081	Kazária szétesésétől Canarisig.	81.
082	Napjaink orosz Karácsonyáról.	87.
083	Egy időszerű hírcsokor.	92.
084	1989 júniusára emlékezve.	99.
085	Az EU-költségvetés (2014-2020).	104.
086	Új korszak kezdődik?	107.
087	Nincs okunk az aggodalomra!	112.
088	A „kommunizmus” áldozatainak emléknapja kapcsán.	117.
089	Gondolatok a termőföldünk sorsáról.	121.
090	A közüzemi szolgáltatók számlái kapcsán.	125.
091	Paul Klebnyikovra emlékezve.....	131.
092	Tiszta vizet a pohárba.	138.
093	A „Kulturális forradalomról”	150.
094	Üzenet a monitoring-küldötteknek.	158.
095	Kik a „mutyizók”?	160.
096	Trianonról — másként.	164.
097	Emlékhelyek.	171.
098	Történelmi hasonlóságok és különbségek.	175.
099	A hozzászólásokról (1, 2 és 3)	178.
100	Választás és választhatóság	189.
101	A meditációról.	190.
102	A magyar-szerb megbékélésről.....	195.
103	Sáposék.	198.
104	Ifjúságunk jövője érdekében.	201.
105	Időszerű! Kiemelés II. Rákóczi Ferenc: Emlékiratok c. művéből	206
106	Néhány kérdés és válasz.	212.
107	Ismét jártam Kárpátalján.	215.
108	Tér és történelem.....	220.
109	A „Stratégiai vízió” kapcsán.	229.
110	A „magyarnemzet”-ről.	238.
111	Földünk 5 „legbefolyásosabb” személyisége.	242.
112	Ying és Yang.	245.
113	Jelenlét.	250.
114	Történelemalkító látogatások.	253.
115	Antall Józsefre emlékezve.	257.
116	Nyílt levél Ángyán József professzor úrhoz.	258.

117	A Volgográd-i merénylet kapcsán.....	262.
118	A Paks-i atomerőmű jövőjéről.....	267.
119	A XX. század fogós kérdései.....	272.
120	Történelmi áthallások.....	276.
121	Megemlékezés a „kommunizmus” áldozatairól (+kiegészítés).....	278.
122	Ukrajna helyzetéről.....	286.
123	2014. április 6.	288.
124	Lezajlott a választás.....	292.
125	Az oroszországi magánosításról.....	294.
126	A magyar-szerb kapcsolatokról másként.....	295.
127	XXIII. János és II. János Pál szentté avatása.....	297.
128	Dr. Vámos-Tóth Bátorra emlékezve.....	299.
129	Idősebb, mint valaha!.....	301.
130	Kitörhet-e egy világháború?.....	307.
131	Fontos találkozások.....	313.
132	A nyolcvanhatodik.....	318.
133	Balczó Bandiról.....	320.
134	A magyarok képe külföldön.....	321.
135	Az ukrainai helyzetről.....	324.
136	Üzenet az ateistáknak.....	330.
137	Félezer éve történt.....	331.
138	Az új BRICS megállapodásról.....	336.
139	„Ázsia”.....	339.
140	Viktor—a győző (nem jelent meg).....	343.
141	Ismét (sokadszor) jártam Ungváron.....	344.
142	A kibontakozás esélye Ukrajnában.....	347.
143	Nézzünk szembe a valósággal.....	349.

Újságcikkeim e III-ik kötetének szerkesztését 2016-07-12-én kezdtem el. Ezt megelőzően olyan helyzet alakult ki, mely megszüntette számomra annak lehetőségét, hogy tudomást szerezzek arról, megjelent-e valamely újságcikkem. (korábban egy Jóbarátom, e hetilap egyik előfizetőjeként tájékoztatott erről). Mára már nem tudom megállapítani, hogy az alább felsoroltakból mely írásaim láttak napvilágot a „Világ Magyarágában”:

145	Előzmények.....	3.
146	Kedves Barátaim!.....	10.
147	„Kárpátalja helyzetéről.....	25.
148	Szellemtorzítás?.....	40.
149	Tájékoztatás.....	42.

150	Az utolsó gyarmatbirodalom.....	45.
151	Az utolsó gyarmatbirodalom (2.).....	49.
152	Az utolsó gyarmatbirodalom (3).....	53.
153	Az okos-telefonok nemzedékeiről	57.
154	A kötődésekről	62.
155	Mi történik?.....	64.
156	Putyin gondjai	66.
157	Tankönyvkérdés, és még mi?.....	67.
158	Csattanós válaszok.....	70.
159	Meglepetés történt-e Ukrajnában?.....	71.
160	Mentorok	72.
161	Az emlékművekről	74.
162	Montenegro NATO-tagsága.....	77.
163	Új irányzatok Oroszországban,	79.
164	A manipulációkról	83.
165	Európa bajban van.....	87.
166	Gránátos ütközet Kijevben.....	89.
167	A Terror Háza kapcsán.....	91.
168	Kettős megszállás.....	95.
169	Egy börtönszigetről.....	97.
170	A Krím Felszigetről.....	98.
171	Választások után Ukrajnában.....	101.
172	Mártírok és nemzeti hősök	104.
173	Politikai pszichiátria Magyarországon 1956 után	105.
174	Az Istennő követe	109.
175	A lovas-nomád civilizáció.....	121.
176	A „nagy ötlet”	122.
177	A népi táncok mozgatórugói	123.
178	A temetkezésekről.....	125.
179	Az elmélkedésről.....	127.
180	Az orosz Húsvétről	129.
181	A káosz lehetőségéről	131.
182	Az Iszlám Állam jelenség – Kerekasztal-beszélgetés az ELTE-n	132.
183	Kiegészítés „A kurd kérdés” c. íráshoz.....	136.
184	Felavatták a munkácsi Turul-emlékművet	141.
185	Kárpátjáról másként	141.
186	Legyen a téma kerek.....	147.
187	Taxisok	148.
189	„zongoravirtuóz”	149.
190	Vukán Györgyre emlékezve.....	152.

191	Így kellett történnie.....	152.
192	Kik ellenőrzik az ellenőröket?	156.
193	Tabu?	157.
194	A riói Olimpia után.....	159
195	Létezik-e „véletlen”?	161.
196	Kié az ország?	166
197	Tóth Ilonára emlékezve	166.
198	Paul Lendvai.....	168.
199	Választások után Romániában	169
200	A „magánügy”-ről	171.
201	Utóhangok	171.
202	A XXI. század embere.....	173.
203	Petőfi hamvairól.....	175.
204	Rekviem Tibcsiért.....	177.
205	Fiuméről másként.....	179.
206	Nemzeti Konzultáció 2017.....	181.
207	A „Naplegenda” kapcsán.....	185.
208	Olvasóhelyiség kialakítása	186.
209	Elgondolkodtató.....	187.
210	Tusmányos 2017	189.
211	FINA 2017.....	190.
212	A SPORT „színeváltozása”	192.
213	Mellesleg.....	193.
214	A „Halotti Beszéd”-ről	193.
215	Nagy Katalin	196.
216	A Magyar Szent István Rend	197.
217	A szent jobb esete a (nemzet)gyalázással	198.
218	A „baltás azeri”	205.
219	Zajti Ferencről	206.
220	Részletek egy, a Neuer Zürcher Zeitungban megjelent írásból	209.
221	Lajtos Árpádról	210.
222	„Vasárnap este”	213
223	Kiegészítés „A Terror Háza kapcsán” c. írásomhoz.....	216.
224	Kiegészítés az Ujságcikkeim III. kötethez	217.

Függelék

1. Krizsán László: Benyovszky Ázsiában	217
2. Jemeljan Ivanovics Pugacsov	260
3. Balczó András	264
4. A „TAMANA” jelenségről	267
5. Szabó László: Csaba Királyfi – Hun rege	362
6. Padányi Viktor: A CSABA név eredetéről	367
7. Jogászok avatásáról	369

Kedves Barátaim!

(írtam 2005 tavaszán)

Az elfogadhatatlan jelenségek-folyamatok láttán, a tehetetlenségből fakadó feszültségeit sokan úgy vezetik le, hogy gondolataikat papírra vetik. Sokan közülük azzal a lehetőséggel is rendelkeznek, hogy irományaikat megjelentessék. Ez okozza a könyvpiacra bekövetkezett hatalmas változást. A boltok bizományba veszik át a tömérdek könyvet, így csupán hely kérdése, meddig növelhetik az állományt. A könyvek bizonyos hányada már csak a csukott szekrényajtók mögött talál helyet, ahonnan a kereskedő akkor veszi elő, ha a vásárló a szerző és a cím megjelölésével érdeklődik felőle. Erre akkor van nagyobb esély, ha a médiumokból ismeri az adatokat. Ekkor sem biztos, hogy előkerül, mert az árusítóhelyek nagy része nem katalogizálja az átvett könyveket, így azok léte és elhelyezkedése nehezen deríthető ki.

Akik az országunktól távol élnek és rendszeresen nem látogatnak haza, nem láthatják azt a változást, amely a könyvpiacra bekövetkezett. Társadalmunk nem elhanyagolható hányada az országban és a világban zajló, számára fontos eseményekről ennek köszönhetően szerez tudomást. A boltokba kerülő tömérdek könyv jelentős része olyan témákkal foglalkozik, ahol elenyésző a veszélye annak, hogy mások megcáfolják a leírtakat. Ilyenek a tudományos-fantasztikus témák, de ide sorolhatók (hasonló okból) az őstörténettel foglalkozó irományok, sőt, még a bulvárirodalom pletykái is. Szóval, mindenre inkább található érdeklődés, mint arra, ami a jelen eseményeinek megértéséhez kellene. Ehhez ugyanis több felelősségtudat, sokirányú felkészültség és fondorlatos gondolkodás szükséges. Nos, mivel e jelenséget folyamatosan érzékelem, értelmét veszítette számomra az, hogy mások írásait közzétegyem (kivéve az idézeteket). Saját gondolataimat is csupán azért vetem papírra, hogy közeli hozzátartozóim a jövőben szembesülhessenek azzal, miszerint nem mindenki kerülte el azt, hogy jelenünk bonyolult történéseiben megkísérélje az eligazodást.

A könyvek között szinte nem is található olyan, amely a jelen kihívásaira adható válaszokat keresné. Márpedig országunk létét nem az fogja eldönteni, milyen volt a múltunk, hanem az, hogy képesek vagyunk-e megfelelő válaszokat találni a

jelenünket és a jövőnkét illető, egyre veszélyesebbé váló kihívásokra. Hogy csak egyet említsek: szántalanszor találkozunk annak fájtalásával, hogy a magyarság számaránya mennyire csökkent az évszázadok folyamán. Ugyanakkor senki sem tudja, hogy megcsónkított országunkban az ingatlanok mekkora hányada (gazdasági súlyuk szerint) van még a magyarság tulajdonában. Márpedig a jövő esélyeit az határozza meg, hogy pl. a sok lakóparkban kik találhatnak otthonra, és, hogy ők miként fognak viszonyulni a magyarság túlélési lehetőségeinek a kérdéseihöz.

Például, a török vendégmunkások milliós nagyságrendben történő megjelenését az NSZK-ban feltehetően azok szorgalmazták, akik az általuk nem kedvelt németekkel szemben bizonyos ellensúlyt kívántak létrehozni (később esetleg a politikai erőviszonyok alakítása tekintetében történő felhasználásuk sem lehetett elhanyagolható szempont).

Egy másik példa: A lakóparkok lakásait megvásárolni öhajított eredményességét nem csupán a vásárlóerő döntheti el. A „beruházó” más megfontolások szerint is válogathat. Ez egyébként tapasztalható is a bevásárlóközpontok üzlethelyiségeinek bérbeadásánál. Eközben az e központokon kívül megélhetést keresők (kistermelők, kisiparosok, kiskereskedők) versenyképtelenné tehetők a dömpingárakkal, hisz a koldussá válók csak az olcsó, gyakran az egészségre káros vegyszereket tartalmazó árut képesek megvásárolni. Az üzletközpontok ilyen árut a külpiacokról szerezhetnek be. Ugy tűnik, egyetlen mód kínálkozik arra, hogy a hazai földből termelőket életben tartsuk, ha a termelői piacokat tesszük olyaná, amelyek árban alá-, minőségben pedig fölé képesek menni az üzletközpontok kínálatának. Ezt a helyzetet persze az államapparátusnak és a termelőknek is meg kell érteniük.

Megpróbálom egy nem idevágónak tűnő gondolattal érzékeltetni a helyzetet. Az összejtek felhasználása, a szervátültetés „korszerűsödése” egyes szervek mesterséges létrehozatalával, az ilyen célra felhasználható állatok tömeges klónozása, stb., feltételezhetővé teszi azt, hogy a megfelelő anyagiakkal és hozzáférhetőséggel(!) rendelkező emberek élettartama jelentősen meghosszabbodjék. Ez az embercsoport aligha fog részt venni a termelés, ill. a szolgáltatások fáradságos munkával járó részében, azaz rászorul mások ilyen jellegű tevékenységére. Az is biztosra vehető (jelenlegi tapasztalatok alapján), hogy rászorultságát a lehető legkisebb ráfordítással igyekszik majd kielégíteni (pl. feketén dolgoztat, mint az „átláthatóság”-ot szorgalmazó USA-ban). Az is valószínűsíthető, hogy ezen embercsoport egyedeinek nem csupán az élettartama hosszabbodhat meg, hanem a számarányuk is. Gondolok itt arra, hogy egyre növekszik a „közszolgálatot” ellátók száma, ide értve a jó módban élők személyi és anyagi biztonságát szolgálókat is. Ez utóbbiak a szellemi ill. az anyagi javak létrehozatalában többnyire nem vesznek részt. Várható ezért, hogy a társadalmak szerkezete nem kívánatos irányban és félelmetes arányban fog megváltozni.

Harmadszor kell utalnom Kurt Vonnegut „*Harrison Bergeron*”-jára. Úgy tűnik, hogy amit 45 évvel ezelőtt 120 éves távlatban vélt megvalósulni, annak jelentős

része már bekövetkezett. Sőt, a „könyvégetésnek” egy mélyrehatóbb változata látható, amikor a földfelszín alatt több méter mélyen meghúzódnó, kőbe véssett múltat semmisítik meg a legkorszerűbb pusztító eszközökkel. Ehhez képest a csupán papírra rögzített múlt jóval egyszerűbben semmisíthető meg. Hasonlóképpen könnyen fosztható meg az emberiség Beethoven, Bach, Chopen és a többi halhatatlannak hitt alkotó emlékeitől, hisz a hanghordozók is megsemmisíthetők. A művek előadása pedig ugyanúgy betiltható, mint ahogy állítólag Géza nagyfejedelmünk idején a Napot dicséző dalok éneklését halállal büntették. Magam —Vonneguthoz viszonyítva — derülátó vagyok. Feltételezem ugyanis azt, hogy az Interneten ellenőrizhetetlenül megjelenő tömérdek és egymásnak, valamint a hatalom globális céljainak ellentmondó elképzelések-magyarázatok-szándékok megjósolhatatlanná teszik a jövőt. Így a jelenlegi hatalmak gögje és magabiztossága indokolatlannak bizonyulhat.

Gyakran hallhatók olyan elképzelések, melyek szerint majd a természeti katasztrófák megoldják a gondokat. E katasztrófák persze bekövetkezhetnek, és bizonyára meg is fogják változtatni a jelenlegi hatalmi viszonyokat. A túlélők majd a megváltozó környezethez fognak alkalmazkodni, esetleg az ősemlékhez hasonló módon. E feltételezés azonban,— bekövetkezése időpontjának meghatározhatatlansága miatt,— nem ad felmentést a jelen kihívásaira adható válaszok keresése alól.

E válaszok keresésében jelentős szerepet játszhatnak az államapparátustól független civil szerveződések. Irányukban egyre több érdeklődés tapasztalható. A jelenleg is működő, a civil szervezetek tevékenységét figyelemmel kísérő kft-k kérdőíves érdeklődéseik mellett (amelyekről nem tudható, kik a megbízói), újabban megjelennek a nyíltan központi célokat kitűző szervezetek kérdőívei is. Ilyen pl. a Nemzeti Civil Alapprogram (NCA), mely egy új programot támogat. Ezt a Civitalis Egyesület indította el, „*Civil Érdek Képviselői Lehetséges Alternatívái*” (CÉKLA) elnevezéssel (humorizálva említtem meg, hogy a nyers céklalevet, mint kiváló méregtelenítőt, naponta fogyasztom). A CÉKLA adatgyűjtési program tekintetében azonban vannak fenntartásaim. A felvetés egy általános, országos civil érdekképviselői rendszer kiépítéséről szól, és ez az, ami aggályokat ébreszt.

A kérdőív 18 pontja 3-10 közötti alpontokra-kérdésekre várja a válaszokat. Természetesen, e kérdések után következik a válaszadó szervezetekre vonatkozó adatok kitöltése. Ebben a jogi forma, a közhasznúsági besorolás, a székhely településének típusa mellett 18-féle tevékenységi terület valamelyikének megjelölése, valamint az átlagos évi bevétel összege iránti érdeklődés szerepel.

Mindezeket az adatokat a Központi Statisztikai Hivatal felé évente kötelezően meg kell küldje valamennyi civil szervezet (amennyiben teljesíti ez irányú kötelezettségét). A szóban forgó kérdőív annyiban más, hogy a vélemények beszerzésének szükségességét azzal indokolja, miszerint „*az EU-ban nem létezhetünk szervezeten és átláthatatlan civil szektoral*”, valamint, hogy „*a*

demokráciában adódó, a civil szférára háruló kötelezettségeket el kell látni, ezért a mai helyzeten tudatosan vállalva kell változtatni”, továbbá, hogy... „a civil érdekképviselést kulcskérdése a legitimitás, mert a közigazgatási partnerek részéről ez meghatározó elvárás”.

Még egy fontos mozzanatot kell kiemelni a kérdőívhez csatolt indoklásból. Nevezetesen azt, hogy az Országos Civil Érdekképviselő (OEC) által kidolgozott koncepciót (a civil non-profit szektorra vonatkozóan) 2003 áprilisában több száz civil szervezet fogadta el. Ez a szám csupán elenyésző töredéke a több tízezer ilyen szervezetnek. Vajon a döntő többség milyen megfontolásból tartózkodott az elfogadásától? A válasz bizonyára a civil szerveződések rendeltetését illető eltérő felfogásban keresendő.

A civil módon gondolkodókból bizonyára az sem vált ki rokonszenvet, hogy az indoklásban a kiemelt jelentőségű megállapítások (az eredeti szöveg is kivastagítja) mindegyike parancsoló módon fogalmaz a tekintetben, hogy a civil szervezetekre kötelezően teljesítendő feladatok hárulnak. Emellett nyoma sincs annak, milyen fórumokon, milyen formában képzelik el a civil érdekek érvényesítését. Egyáltalán, milyen jogorvoslatok állnak a civil szervezetek rendelkezésére azon esetekben, amikor egy-egy (szak)terület érdekeinek csorbulását észlelik? Pl. Amióta az EU tagjai lettünk, olyan növényvédő szert hoznak be hazánkba, amelyet Franciaország — 4 éves harc árán — tiltott saját országából. Addigra azonban a méhek 70%-át e vegyszer elpusztította. Vajon nálunk a méhészek tiltakozásának mikor lesz eredménye? Netán a mi illetékes vezetőink is megvárják, amíg a méhek elpusztulnak? Egyébként, e vegyszer a cukorrépába beépülve a cukron keresztül is kifejti káros hatását! Vajon az ilyen jelenségek a „nemzetközi terrorizmus” melyik válfajába sorolandók és milyen érdekeket szolgálnak?

Nem zárom ki persze annak lehetőségét, hogy a kifogásoltakra-hiányoltakra vonatkozóan válaszok találhatók a több tízezer oldalnyi terjedelmű EU-s dokumentumokban. Csakhogy, ezeket úgy fogadták el országunk ép akkor hatalmon lévő képviselői, hogy azokról a civil szervezetek véleményét nem kérték ki. Mivel számunkra a dolgok ködbe burkoltan jelennek meg még manapság is, úgy vélem, hogy az a politikus, aki a nemzeti befizetések összegének emelését kezdeményezi, aligha számíthat széleskörű támogatásra (lásd még „A kiszervezésekéről” c. írást).

Feltételezem azt is, hogy az OEC-kon koncepció elfogadásától tartózkodók álláspontja szerint a civil szerveződések legfontosabb rendeltetése, hogy ellensúlyt képezzenek az állam szervezeteivel szemben. Ezt bizonyára azért tartják fontosnak, mert úgy vélik, hogy, amiként a több hatalmi ágazat léte, azaz a hatalom megosztásának elve és gyakorlata a demokratikus államrend működésének feltétele, épp úgy szükséges eleme a demokratikus jogok gyakorlásának az, hogy az államtól független civil szerveződések működjenek az élet valamennyi területén. Érdekeik érvényesítését pedig aligha segítheti elő az, ha az állam a civil szerveződések

működésének valamennyi elemét folyamatosan átláthatja, hisz ily módon megakadályozhatja a számára nem kívánatos kezdeményezések létrejöttét.

Nos, az idősebb korosztály azon része, amely a pártállamok valamelyikében élve, megismerte azok működési rendszerét, tudja, hogy társadalmi szervezeteknek nevezték a szakszervezeteket, (de nyíltan leírták, hogy azok a párt kinyújtott karjai a munkásosztály irányában), továbbá a különböző sport, művészeti és egyéb egyesületeket, társaságokat. Ez utóbbiak titkárságainak vezetői nem csupán a szervezetek tevékenységének irányításával foglalkoztak, hanem ellátták a párt ellenőrző szerepét is. Valószínűsíthető, hogy a non-profit civil szervezetek többsége éppen a fenti megfontolásból tartja szükségtelennek „az erőteljesebb legitimálást”, a szektor egészére kiterjesztett, „rendszerszerűen működő országos érdekképviselési szervezetet”. Nyilván tartanak attól, hogy egy központi szervezésű hálózat érdekképviselési szervének operatív feladatokat ellátó részlegébe az állami ellenőrzést megtestesítő személyek kerülhetnek, sőt, az sem zárható ki, hogy a demokratikusan megválasztott vezetők némelyikét később az állam érdekeltté teheti saját céljainak képviselésére. Ez esetben a non-profit civil szerveződések képtelenné válnának arra, hogy megfeleljenek alapvető rendeltetésüknek.

Itt tartottam 2005. február első hetében, amikor a megszokott talajtornám elviselhetőbbé tétele céljából bekapcsoltam a Kossuth Rádió „Szóljon hozzá!” c. műsorát. A téma véletlenül (?) összecsengett a civil szervezetekről szóló írással.

Két hölgy válaszolt a telefonálók kérdéseire. Egyikük az esélyegyenlőség létrehozása ügyében, a másik az EU Petíciós Bizottságának munkatársaként szolgált meg. Előbbi azt a minisztériumot képviselte, melynek vezetője állítólag(?) a köztársasági elnök székének egyik várományosa, utóbbi a hazai külügyből került a Bizottságba.

Az első hölgy a 0-6 év közötti, hátrányos helyzetű gyermekek életkezdési esélyeinek javításához keresi a civil szerveződések segítségét. Tudatta a hallgatókkal, hogy anyagi segítséget nem tudnak nyújtani, csupán tanácsaikkal kívánják rávezetni az ilyen helyzetben lévőket, illetve a rajtuk segíteni szándékozó civil szervezeteket arra, mit és hogyan cselekedjenek (a „Segíts magadon, az Isten is megsegít!” mintájára).

A külügyes hölgy válaszolt egy olyan férfinak, akit a munkahelyéről azért távolítottak el, mert szakszervezeti tevékenységet folytatott. A munkatügyi bíróság jogerősen a munkáltatónak adott igazat. Az illető az iránt érdeklődött, számíthat-e a Petíciós Bizottság segítségére.

A válasz szerint csak az esetben fordulhat a Bizottsághoz, amennyiben itthon valamennyi jogorvoslati lehetőséget kimerítette, és az nem vezetett eredményhez. Ebben az esetben a Bizottság tagjai a 22 nyelvre lefordított beadványával megismerkednek, és ha úgy találják, hogy panasza megalapozott, vizsgálatot indítanak. Példaként megemlített egy azbeszt feldolgozással foglalkozó olasz üzemet, ahol a mintegy ezer dolgozóból tíz év alatt közel 150-en haltak meg. A

Bizottságtól 6-tagú küldöttség fogja a helyszínen, személyes meghallgatásokkal megállapítani a munkások veszélyeztetettségét. Ugye, kedves kis példa? A társaság nívós szállodában lakva vizsgálódgathat, nem tudható, mennyi ideig. Aztán jelentést készítenek, amelyen az illetékesek elcsámcsoghatnak. Esetleg semmi sem fog történni, mert a vállalati érdekek és titkok, no meg a piaci verseny szabadsága, stb., lásd a tiszai ciánszennyezést, amit a román oldal szerint mi okoztunk azzal, hogy valamit beöntöttünk a folyóba, továbbá a verespataki aranybánya szennyvíz-tározójából várható újabb természetkárosítást, hisz derek szomszédunk a csatlakozás után is további 10 évig mentesítést élvezhet a szennyvíz kibocsátás tilalma alól (kormányunk ez ellen nem tiltakozott!).

Ilyenkor óhatatlanul felmerülnek bennem az utóbbi másfél évtized történései, a két „rendszerelváltó párt” káros tevékenysége. Az MSZMP, amelyik az MDF-be elhelyezett emberei közreműködésével, az első ciklust neki tetsző módon vezényelte le. Tette ezt karöltve az ellenzéki, méghozzá harcos bolsevizmusellenes szerepet játszó SZDSZ-el, melyet a titkosrendőrség felügyelete alatt működtetett un. „demokratikus ellenzék”-ből hoztak létre. E „derek” emberekből került ki a most országunkat Brüsszelben képviselő, un. „eurokraták” egy része. Mégpedig az a korosabb társaság, amelyik a „szerepváltás” előtt az állampárt Központi Bizottsága apparátusának munkatársaként, esetleg külügyérként, netán vállalati párttitkárként bizonyította a megbízhatóságát. Miben állt ez a megbízhatóság? Nyilván abban, hogy a párt utasításait szolgalelkűen végrehajtotta, továbbá, hogy a magyarság iránt kellő ellenszenvvel viseltetett. Az épeszű emberek számára egyértelmű, hogy az országot fegyveresen megszállva tartó hatalom számára csak olyan személyek lehettek elfogadhatóak bizalmi feladatok ellátására, akik a nemzetünk iránt hazafias érzelmek táplálóként ellenségként kezelték. Így e személyek arra is alkalmasak, hogy a nemzeti elkötelezettségektől elzárkózó EU hivatalaiban megbízhatóan ügyködjenek, azaz ne képviseljenek nemzeti érdekeket.

Fentiekre tekintettem vélem úgy, hogy a valóban civil érdekeket képviselő szerveződéseknek meg kell őrizniük a függetlenségüket még azon az áron is, ha emiatt le kell mondanuk arról, hogy központi pénzforrásokhoz jussanak. Csupán e tekintetben — azaz a „Segíts magadon, az Isten is megsegít!” tekintetében — értek egyet az esélyegyenlőséget létrehozni szándékozó hölgyvel, hisz esélyeink egyenlőtlensége már születésünk pillanatában bekövetkezik.

Mivel a hazai hatalmi viszonyokon változtatni egyelőre csak erőszakos úton lehetne, (ami felérne az öngyilkossággal), ezért az adott körülmények közepette kell keresnünk az érdekeinket szolgáló cselekvés lehetőségeit. Persze ehhez sem nélkülözhető a világgazdasággal összefüggő mozgások ismerete. Megállapítható, hogy azokat az eseményeket, melyek a közel-keleti és a közép-ázsiai térségben zajlanak, illetve amelyek közeljövőbeli bekövetkezése valós veszélyként borítékolható, az olajkészletek birtoklására irányuló erőfeszítés mozgatja. A „fejlett világ”-ban élők magas életszínvonalának fenntartására ugyanis csak így látnak

esélyt (olaj nélkül nincs közlekedés, szállítás, fűtés-hűtés-világítás és ipari, sőt fejlett mezőgazdasági termelés sincs).

Magam a „fejlett mezőgazdasági termelés” alatt olyan élelmiszer termelését értem, mely természetbarát (műanyagmentes) terméket hoz létre, így az a felhasználók (emberek, állatok, növények) életminőségének javítását szolgálja, és emellett a környezetet a lehető legkisebb mértékben károsítja. E cél elérése bizonyára jelentős változtatásokat tesz szükségessé az állattenyésztést érintő jelenlegi felfogás és gyakorlat tekintetében ép úgy, mint a közlekedés, szállítás, termékértékesítés módozataival kapcsolatosan.

Ami az EU-csatlakozásunk első évében az esedékes agrártámogatást illeti, az igen alacsony (a korábbi tagországok számára juttatott összegnek csupán 25%-a) mértékű támogatásnak is ez ideig csak a felét fizette ki a kormányunk. A késedelem felháborodást, majd erőteljes tiltakozást váltott ki. Az ezen ágazatban dolgozó, és önmagukat, valamint családjaikat e munkából eltartani kényszerülők, ezret meghaladó számú erőgéppel, továbbá személygépkocsikon érkeztek a fővárosba, hogy itt tömegtüntetéssel fejezzék ki elégedetlenségüket az ágazat hátrányos helyzete miatt. A kormányzó MSZP elnöke úgy nyilatkozott, hogy a kifizetések terén tapasztalható késedelmet méltánytalannak tartja, és gyors intézkedést vár. A gazdák azt mondják, hogy addig maradnak a Felvonulási téren, amíg nem kapnak megfelelő biztosítékot a kifizetésekre (az ígértben már nem hisznek).

Visszatérve az olajhoz való hozzájutás lehetőségehez, az addig áll fent, amíg a termelők elfogadják azt a dollárt, amely mögül már eltűnt az értékbiztosíték (az arany három évtizede, az élömunka pedig folyamatosan). Feltételezhető tehát, hogy az USA annak lehetőségét igyekszik felszámolni, mely szerint a komoly atomfegyver készlettel rendelkező országok, mint pl. Kína, India vagy akár Oroszország, egy szép napon bejelentsek, hogy a dollárt értéktelen papírnak tekintik.

A Kínába áramló hatalmas mennyiségű tőke egyelőre mindkét oldal érdekeit kielégíti. A beruházók nyilván úgy gondolják, hogy jól működő tulajdont szereznek, a fogadó fél pedig évi 10% körüli GDP-bővülést könyvelhet el. Igaz, az idősebbek átértékelték azokat az eseményeket, amikor a tulajdont egy tollvonással megszüntették, mert ehhez elég erősnek érezték magukat az akkori hatalmak.

Az elképzelt idilliikus helyzet addig tarthat, ameddig az USA és szövetségesei képesek finanszírozni az olajjal rendelkező területek birtokba vételének és azok „pacifikálásának” egyre növekvő költségeit, valamint az ezzel összefüggő hatalmas adósságállományt. Egyelőre ezt a bővülést lehetővé teszi a dollárprés ellenőrizhetetlen működtetése. Nyilván eközben abban is reménykednek, hogy pl. Kínában az egyre növekvő létszámú gazdag réteg érdekei a jelenlegi helyzet fenntartását diktálják. Mindezek ellenére a bizonytalansági tényezők szaporodnak.

Az ilyen kis ország, mint Hazánk, úgy kell építse a jövőjét, hogy a fenti lehetőségek bekövetkeztével is számoljunk. Ezért mondom és írom évek óta, hogy

olyan ágazatokat érdemes fokozottabb ütemben fejleszteni, amelyek működtetése nem igényel nagy mennyiségű olaj felhasználását, és amely esetében a beruházott érték nem vihető ki az országból. Ilyen ágazatok a termál- és gyógyvíz készletünkre alapozott biozöltségek termesztése, illetve a gyógy-turizmus. Előbbi a föld műveléséből élők és most gondban lévők egy részének nyújthat biztos jövőt. A primórárut és a gyümölcsöt a nagyobb gyógyvizes létesítmények közelében gazdaságosabb megtermelni, mert az így hosszabb szállítás nélkül, helyben értékesíthető a gyógyulni vágyók számára. Utóbbinál fejleszteni kell a hozzá kapcsolódó szolgáltatásokat, úgymint a magas színvonalú vendéglátást és a szórakoztatás széles kínálatát, ami lakosságunk jelentős rétegének adhat munkalehetőséget. A gyógyvizes létesítmények jelenleg mintegy 150 körüli száma többszörösére növelhető, amennyiben ahhoz párosul a magas szakmai színvonalú keresletnövelő reklámtevékenység. Az ilyen beruházások előkészítésébe be lehet (és kell is) kapcsolni a felsőoktatási intézményeket úgy, hogy a munkák egy részét — a tanterv szerinti feladatokat — azok jellege szerint kiválasztott helyszíneken a hallgatók végezzék el tanáraik irányításával. E munkák kiegészítő jövedelemhez juttathatnák a tanárokat, egyúttal országunk jobb megismerését is elősegítenék, és közelebb hoznák egymáshoz az embereket. Ez utóbbi különösen fontos lenne a jövőnk szempontjából.

Sajnos, országunk vezetői a nemzet létérdekeit jelentő feladatok megoldása helyett olyan ügyekkel igyekeznek elterelni választóik figyelmét, melyek az eltelt másfél évtized alatt is ugyanezt a célt szolgálták. Visszatérő ügy az állambiztonsági szervek által szervezett személyek leleplezése. Ez az ügy azért nyújt szálnalmas képet a „politikai elit”-ről, mert nyilvánvaló, hogy valóságghú és így tisztességes megoldás már nem jöhet létre a vonatkozó iratállomány tudatos és célirányos manipulálása miatt. De undorító ez az ügy azért is, mert a leleplezések körüli vitákban azok a leghangosabbak, akik vagy személyükben tartoztak a túlméretezett, s így csupán a társadalom szövetét szétfoszlalni hivatott besúgórendszer megtervezői és megvalósítói közé, vagy közeli hozzátartozóik élveztek olyan helyzetet, melyben már mentesültek a beszervezéstől. Ismert tény ugyanis, hogy a párttagok és a KISZ funkcionáriusok beszervezésének tilalmáról évtizedekkel ezelőtti határozatok Moszkvában, s ehhez tartották magukat a csatlós országokban is.

A másik visszatérő kérdés, hogyan kell(!) megítélnünk a szovjet hadsereg megjelenését és szerepét országunk határain belül, miközben nyilvánvaló, hogy azt az eseménysorozatot országunk lakói a legkülönbözőbb módon éltek meg (már akik egyáltalán túléltek). Jelenleg azért került ismét terítékre e kérdés, mert miniszterelnökiünk Moszkvában kifejezte háláját a „felszabadítás”-ért. Háláját azzal indokolta, hogy a náciizmus rettenetétől való megszabadításunkért 20 millió szovjet ember áldozta az életét. Ez így el is fogadható lenne, ha az esemény megítélését az előzményektől függetlenül végezhetnénk el. Ámde ezt nem teheti meg a magára valamit is adó ember.

Nos, lássuk az előzmények fontos tényezőit:

A „felszabadító” nagyhatalom már évtizedekkel előbb tevékenykedett, úgy is, hogy az Hazánkat is fájdalmasan érintette. Gondolok a Tanácsköztársaság regnálására, majd ennek terjedésétől való nyugati rettegés miatt országunk kétharmadának szétosztására, s így gazdaságunk tönkretételére. Ezen esemény és 1945 között két és fél évtized telt el, mialatt a szovjet nagyhatalom saját lakosságából kiirtott legalább 20 millió embert. Tette ezt akkor nem önvédelemből, hanem egy téveszme megszállottjaként, abban a meggyőződésben, hogy akik a magántulajdonhoz akár álmaikban is ragaszkodnak, pusztulniuk kell. Tehát a szovjet tömegmészárlás, ideértve az Ukrajnában éhhalállal elpusztított áldozatokat is, megelőzte a náci vérengzést.

1945-ben pedig az történt, hogy Hazánkban a két megszálló hatalom küzdelméből a szovjet maradt talpon és mint győztes, bent is maradt országunkban, s ami még megmaradt vagy megmenekült a németek általi elhurcolásból, azt elvitte (most pl. a Sárospataki Könyvtár gyűjteményének 60 év utáni visszaadásának ígéretéről hallhatunk nem először).

A „felszabadítás” mindenre érvényes hatálya ellen szól az is, hogy Kárpátalján nem engedték meg katonáiknak sem a szabadrablást, sem a nők megerőszakolását, mert odaérkezésük előtt a politikai tisztek ezt beléjük sulykolták, s ha mégis vétettek, azt szigorúan megbüntették (azt a területet ugyanis „történelmileg sajátjuknak” tekintették, noha erre indokként semmiféle bizonyíték nem hozható fel). E megállapítás nem érvényes a magyar és németajkú férfi lakosságra vonatkozóan, hisz őket elhurcolták, és azt a megpróbáltatást csak kevesen éltek túl.

Fentiek ellenére elfogadom, hogy Hazánkban nem kevesen lehetnek azok, akik felszabadulásként éltek meg a szovjetek megérkezését. Személyes sorsuk jobbra fordulását a megszálló hatalmak cseréje biztosította. Őket bizonyára nem érdekelte a magyarság sorsának alakulása. Édesapám, noha az internáló táborból való kiszabadulását lehetővé tette a szovjet csapatok közeledése, mert így rabtartóik menekülésre kényszerültek, Őt röviddel ezt követően a szovjet hatalom is rabságba vetette. A hatalomváltást ezért mindenkor „csöbörből-vödörbe” kerülésként értékelte a magyarság helyzetének alakulása szempontjából. A „felszabadulás” szót egyébként sem használta, hisz történelmünkben egyetlen eseményt sem lehet ekként minősíteni (a törököket felváltották a habsburgok, utóbbit a németek, majd a szovjetek, most pedig egy rejtőzködő hatalom). Ez sem fog örökké tartani, s hogy a jövőben mikor és milyen hatalomváltás lesz még, abba bele szólhat Földanya is.

A 16. évforduló.

Három nap múlva olyan esemény 16. évfordulójáról emlékezhetünk meg, melyet nevezhetnénk második Trianonnak. De ne nevezzük így, mert annál gyászosabbnak szánták a magyargyűlölők, és, mert ez az esemény még javunkra is válhat. A jövőben dől el, milyen következményekkel járt az, amiről évente március 15-én megemlékezhetünk.

Az 1989. március 15-én, néhány kiválasztott és beavatott személy által elfogadott „rendszerelváltó” diktátumot a magyarság koporsójául tervezték meg a kiagyaloíók. Nyilvánvaló ugyanis, hogy magát az eseményt komoly tervezés, egyeztetés és szervezés előzte meg. A 20 pontból álló diktátumot kész irománként tárhatták azok elé, akiket előzetesen alkalmasnak ítélték arra, hogy ehhez a minősíthetetlen aljassághoz adják magukat.

A diktátum legjelentősebb pontjai: a 8. 9. 10 és a 18. vezettek ahhoz a siralmas helyzethez, amely jelenleg érzékelhető.

A 8. pont—, „A volt megbízható kommunistáknak más pártokban való futtatása” egyenértékű azzal, hogy a választópolgárt tudatosan becsapták. De ugyanilyen megvezetésnek tekinthető az, hogy az SZDSZ — színlelten — harcos antibolsevistának adta el magát. Más szóval, a választások eredményei az eltelt időszakban nem a valóságra épültek, ezért erkölcsileg semmisék.

A 9. pont—, „Az államvagyon átmentése a volt kommunisták kezébe” azért elfogadhatatlan, mert az állam csak önkényuralmi rendszerben rendelkezhet a közösség által létrehozott vagyon fölött. Ha ezt „demokratikus jogállamban” megteszi, úgy rendelkezése jogellenes, tehát érvénytelen.

A 10. pont—, „Az igazságszolgáltatás megtartása a volt kommunisták kezében” annyit jelent, hogy az önkényuralmi rendszer által alkalmasnak ítélt „jogászok” szolgáltatnak igazságot a demokratikus rendszerben. Ez csak az esetben lehetne elfogadható, amennyiben előtte valamennyien átesnének olyan ellenőrzésen, mint amilyenek alávetettek az embereket az 1940-es évek derekán.

A 18. pont—, „A Szovjetunió az átmentett kommunistákon keresztül megtartja politikai befolyását Magyarországon, az Egyesült Államok viszont megerősítheti gazdasági befolyását a magyar életben”. E pont a jaltai árulás megkettőzése, hisz a betelepült világócégek — versenyképességüknek köszönhetően — Hazánk gazdaságára nézve nagyobb veszélyt jelentenek, mint a volt SZU-alkotta béklyó.

A Paktum teljes szövegére érvényes és nevetséges az, hogy „kommunistákról” beszélnek, miközben már akkor is tudhatták, azóta pedig ékesen bebizonyult, hogy —amint erre lehetőségük nyílik — „vadkapitalista”-ként viselkednek.

A trianoni diktátum a tekintetben volt gyökeresen más, mint a Paktum, hogy előbbi az aláírás pillanatától nyilvánosságra került. Akkor Hazánk népe megtudhatta azt, hogy milyen veszteség érte. Az akkori vezetőink e súlyos csapás következményeiről nyíltan beszéltek. A hatalmas területi, gazdasági és egyéb veszteséget lelkileg elviselhetőbbé tette az, hogy a megcsonkított országrész lakói a fájdalmaikat, gondjaikat nyíltan megbeszélhették és az új helyzethez való alkalmazkodás módszereit megtalálhatták. Részben ennek köszönhető a Trianont követő, viszonylag gyors fellendülés.

A Paktum titkosságának két legjelentősebb következménye: lakosságunk többségének tájékozatlansága a már egyszer megcsonkított ország újabb, és most már teljes kifosztásáról, a nemzeti vagyon idegenek kezébe történő átjátszásáról.

Eközben a vezetők „nagy álom megvalósulásáról” szónokoltak, még a beavatottak is(!), noha tudták, hogy ellenkező irányba mennek az események. Az EU-csatlakozásunk feltételeit, melyek valamennyi velünk együtt csatlakozó országhoz viszonyítva jelentősen rosszabbak voltak, úgy fogadták el a nevünkben tárgyalók, hogy arról nem tájékoztatták az érintetteket.

E tényből fakad a másik legjelentősebb következmény: másfél évtizedes titkolózás után fény derül a Paktum 20 pontjára és az azt elfogadókra, mert országszerte ingyen osztogatott kiadványokból ismerhetik meg az egyszerű emberek is. Így a lakosság szembesül azzal, hogy vezetői, pártállástól függetlenül, folyamatosan hazudnak, hisz az elhallgatás is félretájékoztatás. Ez elvezet az un. „politikai elit” hitelének teljes megsemmisüléséig. E vezetők számára megszűnik a lehetősége a további ámtásnak. Akik el akarják kerülni azt, hogy a becsapottság miatti jogos felháborodás és a tehetetlenség dühe tömeges átkozdásától legalább a gyermekeiket megóvják, nem tehetnek mást, mint haladéktalanul megtörik a Paktumról való hallgatást (ez vonatkozik a magukat nevétségessé tevő „politikai és gazdasági elemzők”-re is), és megkísérlik elnyerni a kárvallottak bocsánatát. Úgy vélem, nem fog könnyen menni, de nincs más lehetőségük.

Ezzel együtt nyilvánvalóvá válik az, hogy az EU-csatlakozásunk feltételeivel összefüggő megállapodások erkölcsileg érvénytelenek, hisz a káros következményeket olyan embertömeg viseli, amely elől ezt eltitkolták. E felismerés erkölcsileg jogosnak tartott magatartási formákban nyilvánulhat meg.

A Paktum titkosságának megszűnése felveti azt a kérdést, vajon kiknek tulajdonítható az, hogy ilyen aljas diktátumot rajtunk kívül egyetlen „rendszer váltó” országra sem kényszerítettek rá. A balti államoktól pl. tudomásul vették azt, hogy az 1940 (azaz a szovjet bekebelezés) után, az elhurcolt nemzettestvéreik helyére betelepített más nemzetiségűek nem kapják meg önműködően ugyanazokat a jogokat, mint a kárvallottak. De nem ismerünk hátrányos diktátumokat a lengyelek, csehek, szlovákok és a szlovének tekintetében sem. Vajon kik és milyen indokok alapján érték el azt, hogy bennünket hátrányosan megkülönböztessenek, ráadásul úgy, hogy arról az érintett embertömeget nem tájékoztatták máig sem? A titkolózás nem fog jóra vezetni.

A legfrissebb hírek szerint Horvátországgal nem kezdik meg az EU-csatlakozásukkal összefüggő tárgyalásokat, mert azok nem hajlandók kiadni azt a tábornokot, aki a szerbek támadásakor (!!!) irányította az ország védelmét, és akit ezért hősként tisztelnek. A 70-es években Helsinkiben megcsodálhattam a Carl Gustav Mannerheim tábornoknak állított emlékművet. Őt is osztatlan tisztelet övezi, mert irányította az ország védelmét az őket hatalmas túlerővel megtámadó Vörös Hadsereggel szemben. Volt olyan ismerősöm, aki szovjet katonaként részt vett e hadjáratban. Elmondta, milyen félelmetes volt a finn ellenállók hősiesség-találékonyasága. Földjük-szabadságuk védelmében 80 ezren áldozták az életüket. A támadók vesztesége ennek közel tízszerese volt. Ha élne Mannerheim és a hágai

bíróság ítékezni akarna fölötte, a finnek sem adnák ki hősiüket. A horvátországi hírhez hozzátették, hogy már az 50%-ot meghaladja az EU-csatlakozást elutasítók számaránya. Az albán és a bosnyák katonai vezetők önként jelentkeztek Hágában, pedig ők is a támadókkal szemben harcoltak. Eközben a két legfőbb szerb parancsnokot évek óta sikeresen bujtatják. Hát így néz ki az igazságszolgáltatás és annak fogadtatása 2005 tavaszán.

A kettős évfordulóhoz kapcsolódó 4-napos ünnep alatt elhangzott néhány figyelemre méltó hír. Az egyik ilyen: nevét is vállaló, valamikori III/akárhányas tiszt bejelentése arról, hogy az ezres ügynöklista Internet-re kerülését a MOSZAD támogatta egymillió dollárral. Vajon honnan tudhatta meg ezt a bejelentő, és, vajon milyen célt szolgál a bejelentés? Hamarosan bizonyára hallani fogunk arról, hogy e listáról hiányzik több tucat név, pl. olyan tudósítók neve, kiknek nyilván ott lenne a helyük, amennyiben e listáról nem gyomlálták volna ki azokat, akik továbbra is „védtettséget” élveznek. Ha viszont találunk a listán olyan tudósítót, akinek elvben védettnek kellene lennie, de mégsem az, úgy feltehető, hogy az illető az utóbbi évek folyamán úgy viselkedett, ami miatt renegát (áruló) besorolást kapott. Példaként azért említem a tudósítókat, mert ők többet szerepelnek a TV képernyőin, mint sok politikus, így szélesebb körben ismertek.

Mostanság elhangzott, hogy kb. 60 ilyen személyről derülhet ki az érintettsége. Nem tudható, hogy e szám a gyomlálás előtti vagy utáni állapotot jelenti. Az viszont feltételezhető, hogy a SZU-ban ösztöndíjasként oklevelet szerzett tudósítókat több titkosszolgálat is beépíthette (akár a hazai ilyen szervezet egyetértésével is), amennyiben állomáshelyeiket váltogatták a „szocialista tábor”, illetve a tőkés országok között.

Másik érdekes hír a tanyavilágunk állapotáról szólt. A rádió-beszélgetésben elhangzottak szerint 50 ezerre tehető az olyan tanyák száma, ahol nincs villany, így az ott élő gyermekek gyertya vagy petróleumlámpa „fénye” mellett írják házi feladataikat és ismerkednek a kötelező olvasmányaikkal. A szakavatott megszólalók szerint e szégyenteljes helyzet felszámolása 2 milliárd forintot igényelne, de az állam csupán 5 milliót ígért. Az ott élők persze nem tartoznak a „többszörösen hátrányos helyzetűek” közé (hisz utóbbiak villanyt használnak, még hozzá ingyen, mert nem kényszeríthetők arra, hogy fizessenek érte).

Szóval, akkor hogy is állunk azzal a kérdéssel, ki tekintheti magát a magyar nemzethez tartozónak? Úgy vélem, hogy azok semmi esetre sem, akik a ma 2 milliárdot igénylő gond megoldásától elzárkóznak. Nem hiszem, hogy e tanyasiak vagy akár a csaknem minden szolgáltatástól megfosztott kistelepülések kitörő örömmel fogadták volna azt, amikor 60 milliárdért, azaz a 2 milliárd ezerkétszáz szorosáért megépiült az Aréna (az előző helyreállítása és korszerűsítése — hazai ajánlat alapján — 20 milliárdba került volna több férőhely és jobb akusztikai adottságok mellett, hisz a tűz nem károsította sem a függőleges tartóelemeket, sem a

padlószint alatti berendezéseket). Netán azt, hogy 35 milliárdért olyan kultúrház épült, amelybe több millió honfitársunk közül csak azok fogják betenni a lábukat, akik valamilyen jótékonyági gyermekrendezvény kapcsán odakerülnek. Nos, akkor miről is papolnak az „esélyegyenlőség” élharcosai?

Szólnom kell még a Múzeum-kerti ünnepi rendezvényről is. Nem tudom, kik és mennyiért tervezték meg, de díjazásra csak az esetben jogosultak, ha célul a magyar nép kigúnyolását tűzték maguk elé. Mert, ez sikerült. Valamennyi olyan írásmat igazolva látom, amelyben arról van szó, hogy közéletünk irányítói semmiféle közösséget nem éreznek az egyszerű magyar emberrel sem (a hazafias beállítottságú értelmiségiek iránti ellenszenvüket természetes jelenségnek tekintem).

A jelmezek, amelyekbe a műsor résztvevőit öltöztették, tudatosan vagy sem, csak a pesti polgárt jelentik meg. Pedig a forradalomért és a szabadságért többségükben az egyszerű, vidéki emberek áldoztak az életüket. Gondban vagyok a „Nemzeti dal” egyik versszakával ép úgy, mint a „Miatyánk”-ba foglalt azon kéréssel, hogy „ne végy (vagy „ne vigy(él)”) minket a kísértésbe”, hisz’ mindkét változatot értelmetlennek tartom. Számonra ugyanis az Isten — maga a Szeretet. Így nem tételezem fel azt, hogy kísértésbe vegyen vagy vigyen bennünket. Az előzőnél — a „Rabok voltunk mostanáig./ kárhozottak ősapánk,/ kik szabadon éltek-haltak,/ szolga földben nem nyughatnak!” Nos, nem tudom, mi okból lennének ősapánk kárhozottak? Amennyiben ugyanis a nem keresztény idők ősapáiról lenne szó, úgy ők aligha lehettek kárhozottak, hisz az elkárkozás keresztény fogalom. Továbbá, mert többségünk ősapái a keresztény idők előtt éltek-haltak szabadon, később már csak igen kevesek ősapáiról mondható ez el. De, még a keresztény idők béli ősapánk is ártatlan bárányok a gyarmatosító népek ősapáihoz viszonyítva, mert, hogy azok sokkal inkább rászolgáltak a kárhozatra (a kincsek és a rabszolgák elhurcolásához ugyanis gyilkos erőszakot kellett alkalmazniuk). Szeretném, ha valaki felmutatná e népek közül azokat, akik a tömeges gaztetteket himnuszaikban bevallanák.

Az ünnepség külsőségeiben hamiskásan hangzott a tánc azon eleme, amikor a férfiak lábszáraikat csapkodják, mert ehhez csizmában kell lenniük (a pantalló ugyanis nem ad hangot-ütemet attól, hogy csapkodják). Eseménytelen és a térség méretéhez nem illt mindaz, amit a jelmezések előadtak. A hatalmas tömeg magatartása pedig azt a benyomást keltette, hogy nem résztvevőként, hanem csupán érdektelen szemlélőként vannak jelen. Ez alól csak az ünnepség első percei képeztek kivételt, amikor a tömeg füttyölt. E megnyilvánulás akár válasznak is tekinthető a „vidék meghátrálásáról” szóló nyilatkozatra. Ilyen módon aligha teremthető meg az egységes nemzet.

Kormány szinten újabban azzal riogatnak bennünket, hogy az ország „radikalizálódik”, méghozzá a „jobb” oldalon, annak is a szélén. Nos, ha az események ilyen irányban mozdulnának, az lenne a természetes, az elvárható. Hisz’ a titkos diktátum az ország lakosai többségének (remélem, hogy számbelileg

többségben van a magyarság, mert, ha nem, úgy még nagyobb a gond) jövőjéről döntött úgy, hogy azt ellehetetleníti. E döntés tudatosodásának mértékével egyenes arányban növekszik az elégedetlenség. Ez az, ami nem tetszik azoknak, akik a békét és a nyugalmat itt csak úgy tudják elképzelni, ha a magyarság valakiknek a csizmája alatt fekszik, és belenyugszik a fokozatos megsemmisülésébe. Az ez elleni tiltakozást tekintik az ország kirablói „radikalizálódásnak”, mégpedig a „jobb”, tehát a nemzeti, azaz a kifosztottak oldalán.

Sajnos, a baj még mindig inkább az, hogy a tiltakozás nem kellően széleskörű. Csak a gazdák fellépése volt határozott. Az ezer erőgép valóban „erőt”, elszántságot sugárzott. Ezért helyzetetett a kormány riadókészültségbe több ezer rendőrt. Vajon kik ők az egyenruha alatt? Miként gondolkodnak a kiképzőik? Kik ellen kell erőszakot alkalmazniuk? Milyen ismérvek alapján döntenek parancsnokaik a bevetésükről? Fontos kérdések, melyekre nincsenek válaszok.

Nos, úgy vélem, hogy amíg az ország vezetői ily módon látják „megoldható”-nak a jövőnket, addig ésszerűen csak úgy gondolkozhatunk, hogy e helyzet fenntartási költségeit a „rendszer váltás” nyerteseivel fiztessék meg. Ugyanis mélységesen igazságtalan lenne, ha az elnyomottaknak, a kisemmnizetteknek kellene előteremteniük az elnyomógépezet fenntartásának-működtetésének a költségeit. Az ilyen felfogás tömegessé válását kockáztatja az a kormány, amelyik továbbra is a fenti állapot minden áron való fenntartásán ügyködik. Amelyik nem veszi tudomásul azt, hogy alkotó és termelő energiák csak akkor lépnek működésbe, ha az emberek biztató jövőt látnak maguk előtt. A szólamok és a színjáték csak igen rövid ideig fejt ki hatást, utána jön a kiábrándulás és a düh. Ennek elkerülése érdekében kellene cselekednie a hatalom birtokosainak. Akik erre nem hajlandók vagy nem képesek, nem érdemlik meg a magyarérmelmű választók bizalmát. Amennyiben a következő választáskor csak ilyen „politikus”-ok jelentkeznek a hatalom gyakorlására, ne kapjanak ehhez jogosítványt. Hatalmaskodjanak e nélkül, és akkor azt a rendszert nem demokráciának, hanem önkényuralomnak nevezhetjük, a hozzá való viszonyunk is annak megfelelő lehet.

II. János Pál napok óta várható halála - a „véletlennek” köszönhetően - olyan időpontban következett be, mely napot — április 4-ét — évtizedeken keresztül Hazánk legjelesebb ünnepeként *kellett számon tartanunk*. A Pápa halála hihetetlennek tűnő változást hozott az MSZP vezérkarának magatartásában. Azok az emberek, akiknek eddigi életét a harcos keresztényellenesség jellemezte, most gyászruhába öltözöttek, áhítatos tekintettel ültek a Szt. István Bazilika *baloldali* padsoraiiban az esemény kapcsán tartott szentmisén. Látható volt a Magyar Narancs valamikori főszerkesztője is, noha annak idején a Pápa látogatását e hetilap „Cápa-látogatás”-ként mutatta be a borító első oldalán. Volt e baloldali személyiségek között olyan, aki a szertartás megfelelő mozzanatánál térdre ereszkedett. Többen szentáldozáshoz is járultak, de az adás irányítói – nyilván tudatosan - Mádl Ferenc és Dalma asszony áldoztatásának közelképe után a közvetítést egy riporttal

megszakították. Így nem láthattuk, hogy pl. a közöttük helyet foglaló MDF-elnökönél-e ezzel a lehetőséggel (más helyütt már utaltam arra, milyen feltételek teljesülése szükséges ahhoz, hogy valaki érvényesen és ne „politikai marketing”-ként áldozzék meg).

E szertartást megelőzte az Országgyűlés aznapi ülésén a kormányfő által történt bejelentés, mely szerint a „szent Atya” (sic) halálát a kormány gyásznappá nyilvánította és kéri, hogy a házakon helyezzenek el gyászlobogókat. A halál hivatalos bejelentése és a 18 órai szentmise közötti rövid idő feltételezhetővé teszi azt, hogy a helyszínt már korábban biztonságossá tették, hisz’ ott jelentősebb közszereplőink többségének jelenlétét előzetesen eldöntötték.

Ezen a napon — talán ez sem véletlenül történt ép most — egyes médiumok közzétették, hogy az un. rendszerváltás előtti utolsó MSZMP-főtűtkár moszkvai, Gorbacsovnál tett látogatásának tolmácsa felszólította a kormányfőt, hogy kérjen bocsánatot azokért az embertelenségekért, melyeket a magyar katonák követtek el a SZU-ban a háború idején. Nos, úgy tűnik, hogy e derék elvtársnak hiányosak az ismeretei a XX. század eseményeinek háttéréről. Nyilván elkerülte a figyelmét az a nem jelentéktelen mozzanat, hogy az I. Világháború veszteseként „legatýasodott” Németországot a Pénz Urai „tőkésítették fel” (az akkori gazdasági miniszterük, aki a tőkét megszerezte, elkerülte azt, hogy őt ezért a nürnbergi tárgyaláson komolyabban elmarasztalják). E tőke nélkül Németország nem hozhatta volna létre az akkori idők legkorszerűbb hadigépezetét. Hasonló támogatáshoz jutottak korábban a bolsevisták, évtizedekkel később pedig sokan mások, köztük az iraki diktátor is. Hazánkat — a Trianon-i szétarabolás és családjaink millióinak tönkretétele után — ez a „feltőkésített” Németország hozta abba a helyzetbe, hogy a szétszakított és tönkretett családok egy részének egyesítéséért cserébe több százezer, többségükben nincstelen ember életét, és ennél is több ember megnyomorítását vállaljuk fel egy olyan háborúban, amelyet — mint az előzőeket is — a Pénz Urai robbantattak ki a hadiipar hatalmas nyereségeért, továbbá a rombolás utáni újjáépítésnél megnyerhető haszonért (netán az emberiség fölöslegesnek ítélt létszáma csökkentésének érdekében is). A többségükben nincstelen családok férfitagjainak özvegyeket és árvákat kellett maguk után hagyniuk. Rablás lehetősége aligha ösztönözhetné őket, hisz’ ahová menni kényszerültek, onnan értékek szerzését nem igen tételezhették fel, ugyanis az ottani sorstársaik is nyomorúságban éltek. Ennyit erről.

Még egy rövid, de annál figyelemre méltóbb bejelentést hallhattunk ekkortájt. Nevezetesen azt, hogy ez év május 29-én Franciaországban szavazni fognak az EU Alkotmányának elfogadásáról. Elenzők szerint jelenleg úgy néz ki, hogy a többség, némely elemző szerint a 85%, elutasítón szándékozik szavazni. Állítólag a politikai baloldal mozgósít az elutasítás mellett, hisz az Alkotmány tervezetének kidolgozását a jobb oldali volt elnök irányította. A mi vezetőink, nevünkben és helyettünk már elfogadták ezt az Alkotmányt anélkül, hogy annak szövegét megismerhették volna

azok, akik őket a hatalomba juttatták. Lelkiük rajta! Azért mégis kíváncsian várjuk május 29.-ét.

A sok kellemetlen jelenség ellenére sincs még minden veszve, kedves Barátaim! Erről tegnap, a 7-es buszon győződhettem meg. A Róna utcánál szálltam fel. Elöttem egy idős pár igyekezett feljutni. A férfiú hatalmas hátizsákkal, kezében bottal és degeszre tömött kerek szatyorral ügyetlenkedett (mindkét kezem megműtött, így nem segíthettem). Az ajtóval szemben lévő 4 helyből csak az ablaknál lévő egyik volt foglalt. Az ott ülő, 20 év körüli leány észrevette, hogy a hátizsákos férfiú és a kerek szatyor alkotta akadályt csak úgy kiúszhatja le, ha átmászik a szatyor fölött. Ezt meg is tette nem kifejezetten balett mozdulatokkal, amit érezve, néni zavarodottsággal állt meg mellettem az ajtónál.

Na, látja,—fordultam hozzá. Nem is kell messzire utazni egy kis hegymászásért. Elmosolyodott, és *levette a napszemüvegét*. A jelenség meglepett. Tekintetéből olyan bizalom áradt felém, hogy erről kezdtem beszélni. Mármost arról, hogy manapság mennyire kockázatos megbízni abban, hogy amit hallunk vagy látunk, azt el is hihetjük... De, hát a bizalom az nagyon fontos és szükséges,—mondta. Én meg az elcsépelet egér-macska történettel válaszoltam, ami, — ha az egerből hiányzik az előítélet — gyászosan végződik az egér számára.

Mindketten a második megállónál szálltunk le. Mellettem maradt, így folytathattam a monológomat a sarokig. Ott megálltunk. Ő kedvesen balra mutatott, hogy arra kell mennie, én meg mondtam, hogy jobbra, a villamoshoz igyekszem. Mert, hogy valóban igyekeznem kellett, ugyanis órákkal előbb jöttem el otthonról, ahol sok teát ittam. Az csak a villamoson fordult meg az agyamban, hogy meghívhattam volna valahová, ahol leülve folytathattuk volna a beszélgetést, és, ahol a rendelés után megszabadulhattam volna a felesleges folyadéktól.

Azóta is sajnálom. De az, hogy egy kedves, jó megjelenésű, fiatal leány leveszi a napszemüvegét, amikor egy matuzsálem korú idegen bácsi megszólítja, — számomra azt jelenti, hogy *még minden veszve!*

KÁRPÁTALJA HELYZETÉRŐL (A magyar-ukrán alapszerződés összefüggéseiben)

Mielőtt e fejezet megírására vállalkoztam volna, két körülményt kellett fontolóra vennem: Az egyik, lehet-e ebben a terjedelemben elfogadható áttekintést nyújtani egy olyan terület ezer éves történelméről, jelenéről és sorsának jövőbeli kilátásairól, amelynek lakói századunkban négyszer kényszerültek állampolgárságot váltani anélkül, hogy lakhelyüket elhagyták volna? A másik, hogy e soknemzetiségű területen ma már csupán kettőszázezer honfitársam él, a mintegy nyolcszázézer ruszinság és a betelepült oroszok-ukránok mellett. Vajon e kisebbséghez tartozóként

tudok-e elfogulatlanul írni? Végül úgy döntöttem, meg kell kísérelnem, hiszen Kárpátalján kisebb megszakításokkal több, mint két évtizedet töltöttem el. Így az események olyan mozzanataira is rávilágíthatok, amelyek súlyát talán kevésbé érzékelik azok, akik századunkban, ruszinként (ruténként) nemcsak megélték sorsuk alakulását, hanem maguk is hozzájárultak annak alakításához.

A ruszinsággal 1939 után kerültem közvetlen kapcsolatba, amikor családom Miskolcra Ungvárra, édesapám szülőfalujának közelébe költözött. Ekkor kezdtem érzékelni azt, hogy a nemzetiségi közösségek milyen sokszínűek és milyen sokféleképpen megosztottak. Még közöttünk, magyarok között is tudható volt, ki a helybéli és ki érkezett az anyaországból. Rácsodálkozhattam a dobronyiakra, akik sajátos tájshírással beszéltek a magyart. A rutének között is megkülönböztethetőek voltak a Huszt-Máramarosra környékén élő „hucul”-ok, élénkebb színezetű ruházatuk-szóttesei, temperamentumosabb dalaik-táncaik révén. Az is érzékelhető volt, hogy ki kit tart rokonszenvesnek. Voltak, akik a magyarsághoz vonzódtak, s voltak, akik az oroszok-ukránok érkezését várták. Feltehetően abban bíztak, hogy az „idősebb testvér” támogatásával sorsuk jobbra fordul. Utóbbiak közül a többség nyilván azok mögött állt, akik a Szovjetunió győzelmének feltételezésében egy önálló köztársaság létrejöttén munkálkodtak. Ez az államalakulat, a szovjet hadsereg megérkezése után, rövidesen létre is jött „Zakarpatszka Ukraina” néven, saját kormánnyal az élén. Sorsának alakulásáról a későbbiekben részletesebben szöveglok.

Történelmi visszapillantás

Kárpátalja-Ruténföld politikai értelemben vett egységként csupán a XX. században jelenik meg, noha már az Árpád-kortól kezdve tudunk különböző formájú létezéséről. A rutén lelkiség - a magyar krónikákra hivatkozva - ragaszkodott ahhoz, hogy őt a honfoglaló magyarsággal együtt érkezett népek tekintsék. Annyi bizonyos, hogy e terület sohasem képezett közös államot a Kárpátoktól nyugatra, északra vagy keletre eső egyik szláv fejedelemséggel sem. A legkorábbi időköt illetően, írásos emlékeinkben a Kárpátok északkeleti részét „Ruthén Alpes”-ként említik (Kézai-Krónika). Anonymus viszont arról tudósít, hogy a rutének nem egységesen telepedtek le akkor, amikor a IX. század végén Árpád népével a Kárpát-medencébe érkeztek („per diversa loca in Hungaria habitant”). Azt azonban nem említi, hol csatlakoztak Árpád népéhez, így feltehető az is, hogy csupán a Kárpátok keleti oldalánál. Későbbi krónikáink is megemlítenek Árpád-kori rutén betelepülőket (Váradi Regestrum, Istvánffy Miklós Történelme, oklevelek), akik azonban többségükben nem Kárpátalján, hanem Szilágyban, a Dunántúlon és Erdélyben telepedtek le. Egy részük a király közvetlen testőrségében szolgált és a „Rutheni Regiae Majestatis” címet viselte, így a későbbiekben a „ruthenus” kifejezés „királyi szolgálat” értelmet nyert. A szétszórtságban élő rutének elmagyarosodtak. Faji jellegüket és nyelvüket a Kárpátok erdős vidékein őrizték

meg, ahová a soltészek és kenézek telepítéseiként kerültek és ahol szabadjobbágyokként élhettek, nem tartoztak a várispánságok hatáskörébe, fontosabb ügyeikben maga király vagy a helyettese döntött.

Az Árpád-ház kihalása után a „Ruszka Krajna” (Kárpátalját ilyen néven is említik) fölötti uralmat Petrovics Péter, majd Dragos és Bogdán oláh vajdák kapták meg. Nagy Lajos uralkodása végén Korjatovics Tódor, litván-podóliai herceg telepedett ide népével együtt, aki birtokaiért cserébe kapta e területet. Történeiszink egy része ettől az időtől számítja a kárpátaljai rutének betelepelését. Akárhogyan is legyen, Korjatovics megjelenésével új korszak kezdődik Kárpátalja történelmében. A vele érkezett nagy számú szláv népesség egységhen telepedik le, privilégiumokat élvez, a király nem korlátozza a Krajna belső fejlődését. Nagy Lajos halála után a „rutén fejedelmi szék” Zsigmondra, majd Brankovics György szerb despotára szállt. Rövid idő elteltével azonban Nagy Lajos anyja, Erzsébet, mint a munkácsi domínium úrnője, ismét megerősíti a rutének jogait. Ugyanezt teszi 1466-ban Mátyás király anyja, Szilágyi Erzsébet, 1491-ben Hunyadi János, 1516-ban II. Ulászló és 1523-ban II. Lajos felesége, Mária.

A rutének az első időktől kezdve kiveszik részüket a honvédelemből. Szolgálatukért Korjatovics földjéhez csatolják a Husztól Máramarosszigetig terjedő területet. A törökök elleni harcban sok rutén harcos tűnik ki. A nikápolyi ütközet után szabadbirtokot kap Hunyadban a máramarosi Gorsó kapitány. Hunyadi János seregének tagjaként részt vesz az aldunai ütközetben az irholci Mihályba, a kisbocskói Simon fivérek, a dolhai Ambrus fivérek. Utóbbiak vitézségükért két falut kapnak. Thatulov Mihály és Bogdán a legmagasabb kitüntetéssel, a „Suprema cum fidelitate”-vel együtt Karácsfalva, máramarosi községet kapja Hunyadi Jánostól. Az irholci Mihályba és rutén jobbágysai V. Lászlótól Szarvasházát kapják, a nándorfehérvári csatában tanúsított vitézségükért. A dolhai Ambrus fivérek várépítési engedélyt kapnak Mátyás királytól. A rettenthetetlen Kinizsinek rutén legendája is van, amelyben egy száldobosi Kinizsről beszélnek (Máramarosban az erős embert még a közelmúltban is „kinizs”-nek nevezték).

A mohácsi vész után Kárpátalja Szapolyai magyar király birtoka. Az ország három részre szakadását követően Ruténföld is három úr tulajdonába kerül. Zemplén és Ung a Drugetheké, Bereg Mágócsié és Verchovina valamint Máramaros az erdélyi fejedelmeké lett. A Drugeth-ág kihalta után ez a birtok egyestil a Bercsényiek birtokával, majd mindkettő az állam tulajdonába kerül. Rákóczi fejedelem birtokaira a Habsburgok teszik rá kezüket és hitbizományba adják Schönborn-Buchheim osztrák grófnak. A rutének is jobbágysaivá válnak új földesuraiknak, akik számára robotmunkát végeznek 1848-ig, hasonlóan a kárpátaljai magyar sorstársaikhoz.

Rákóczi-szabadságharcnak azonban a rutének is részesei, ott voltak a nagyfejedelem udvarában, kinek gyermekkorá Munkács-Beregszentmiklós gyönyörű tájaihoz kötötte szívét, és kinek nevelője rutén pap, Kaminszky Petronius

volt. Az első küldöttség, amely a szabadságharc sürgetése ügyében Lengyelországban járt, a rutén Pap Mihály, dolhai lelkész vezetésével elsőnek tette le Rákóczi kezébe a hűségesküit. Az 1848/49-es szabadságharc idején, amikor Magyarország többi nemzetiségei az osztrák kamarillától fellázítva fegyvert ragadnak a szabadságukért küzdő magyarság ellen, a rutén nép fiai ismét a magyarok mellett állnak csatasorba. Vezérük, Vasvári Pál, maroknyi csapatával Erdély földjén halt hősi halált. És, amikor megszületik a híres 12 pont, melynek egyik szerzője Vasvári Pál, a rutének Dobrjánszky vezetése alatt szintén Bécsbe terjesztik fel követeléseiket.

A magyar nemzeti ébredés és irodalom kora a ruténeknek is szellemi felfrissülést jelent. Az új rutén irodalomban nem találunk olyan alkotást, amelynek éle a magyar szellemiség ellen irányulna. A nemzeties jellegű irodalmi működés központja az 1855-ben, Duchnovics Sándor kezdeményezésére megalakult „Szent Bazil Társulat” volt, körülötte csoportosultak a rutén nép legkiválóbb fiai. A társulat munkája áterjedt a XX. századra, s némelyik irodalmi alkotás olyan sikert ért el, hogy szentpétervári lapokban nagyorosz nyelvre átírva újra megjelent. A ruszofilizmus térnyerésének azonban gátat vetett az, hogy a rutének még e század elején is 95%-ban görög katolikusok voltak, vezetőik és papjaik is a híthú katolikusok sorából kerültek ki.

Kárpátalja vallási viszonyait illetően kitűnő áttekintést nyújt dr. Hodinka Antal (az 1920–30-as években pécsi egyetemi tanár, majd rektor) műve: A Munkácsi Püspökség Története. De sok nyomot találunk a keleti szertartású egyház magyarországi szervezkedésére vonatkozóan dr. Szripszky Híador: "A keleti szertartás Árpád-kori nyomai" c. művében is. Ezek szerint a rutének első püspökei nem kárpátaljaiak, hanem galíciaiak, ahová egyházilag kötődnek. De ez csak addig tart, amíg megérzik, hogy ők Magyarország révén más kultúrkörhöz tartoznak. Ekkor nemcsak egyházi függőségüket szakítják meg a pravoszláviával, hanem a szertartásukat is és 1646-ban egyesülnek Rómával. Ez az egyházi unió és az ez idő tájt jelentkező, de ettől teljesen független reformáció voltak legnagyobb hatással a rutén nép kultúréletére. (Csak melleleg jegyzem meg, hogy ugyanebben az időben történik meg Ukrajna "újraegyesítése" (voljednannja) Oroszországgal Bogdán Chmelnyickij ukrán főúr személyes sérelme miatti bosszújából). Az természetes, hogy az Uniót védő görög katolikus papság és a pravoszláv papok közötti ellentétek a robbanásig kiéleződtek. A trianoni békeszerződés után a nép kikergette magyar érzelmű papjait, s jelentős számban áttért a pravoszláv hitre. Ennek ellenére a csehszlovák fennhatóság évei alatt az újjáalakult Duchnovics Kultúregylet hú marad régi elveihöz és fiókegyletei folyamatosan működtek, politikailag a szélső ellenzékét képviselték, együttműködtek a Kárpátorosz Nacionalista Párttal, az Autonóm Földműves Szövetséggel vagy Kurtyák-Párttal és a Rutén Tanítók Egyesületével, ezért a csehszlovák állam támogatásában nem részesültek. Az 1939-44 évek közötti magyar fennhatóság idején állami támogatással megalakult a Kárpátaljai

Tudományos Társulat, megkezdte működését a „Narodnaja Bibliotheka” nevű könyvtár és a Duhnovics-örökséget ápoló Kurtyák Iván Kultúregylet is.

Írásom első bekezdésében megemlítem azt, hogy a rutén föld autonóm politikai egységként (az önrendelkezés korszerű értelmezése szerint) csak a XX. század elején jelenik meg. A kiegyezés utáni Magyarország részét képező Ruténföldön öngazgatási szervek működnek, a magyar országgyűlésben a rutének 14 képviselője van jelen. Sajnos, ekkorra a gazdasági helyzet Kárpátalján oly mértékben leromlott, hogy azon csak nagy összegű kormányprogrammal lehetett segíteni.

A ruszinok megnyomorításának megdöbbentő fokozatairól Bartha Miklós (1848-1905), a korszak egyik legismertebb publicistája számol be "Kazárföldön" című dokumentumkötetében. A nyomor felszámolására "hegyvidéki akció"-nak nevezett kormányprogram indul 1897-ben. A kormányprogram megvalósításának mikéntjére vonatkozóan egy kiváló nemzetgazdasági és agrárjogi szakember, a skót-horvát származású Egán Ede tesz javaslatot a helyszínen szerzett tapasztalatai alapján. Ebben kifejti, hogy a népyomor fő oka a helytelenül végrehajtott urbéri rendezés és a tagosítás. Földbérlethez a nép csak vállalkozók közvetítésével, többszörös áron juthat. Az uzsoratorvény kijátszása következtében a századfordulóra a kisbirtokosok földjeinek és állatállományának több mint a fele a Galíciából beözönlött uzsorások kezébe került, akik szinte teljes egészében maguknak szerezték meg a pénzügyi világot, 500- és 1000 % közötti pénz-, valamint bolt-, legelő- felesmarha-, és pálinkauzsorát vezettek be, továbbá közvetítési sápokat. Még az alkalmi állami munkát is ez a réteg továbbította a ruszin nép számára. Egán nem hallgatja el a köztisztviselők visszaéléseit sem. Jelentésében leszögezi, hogy a segélyakciónak hármas talapzatra kell épülnie: a föld- és legelőbérletre, az állattenyésztés fellendítésére (a svájcihoz hasonló havasi állattenyésztés és rétgazdálkodás), valamint a hitelszövetkezeti intézményhálózatra. Ez utóbbi célja: a nép kimentése az uzsorások karmai közül. A javaslat elfogadása után, 1898 tavaszától, Egán, miniszteri biztосként, a hegyvidéki kirendeltség vezetőjeként, irányítja a program megvalósítását.

Az akció kezdettől sikeres: a hitelszövetkezetek kedvező kölcsöneikkel sorvasztják az uzsorát, áruaktáiraikkal pedig mintegy felére törik le az árakat. Az állami tenyészállat-akció teljesen elejét veszi a közvetítőkereskedelemnek. A szövetkezeti pálinkaforgalmazással Egán két veszedelmet akar elhárítani a nép feje felől: a napi kocsmázást és a hamisított pálinka fogyasztását. A szövetkezetek 1900 ősztén - a kocsmárosok sokirányú ellenállása dacára - megkapják a korlátozott italmérési jogot, de Egán halála (meggyilkolása) után az akció e lényeges része megbénul. Egán Edét - mint jótevőjüket - a rutének ezrei kísérik utolsó útjára.

Az első világháború elsöpri a magyar kormány kezdeményezéseit, a háború befejezésekor pedig magát Magyarországot is egyharmadára zsugorítja Trianon. Az elszakított területek között van Kárpátalja is, rutén és magyar lakosaival együtt. Azonban mielőtt ez bekövetkezik, 1918. december 12-én a X. számú Néptörvény

teljes körű önrendelkezést biztosít Ruszka-Krajna számára. A törvényt „A Magyarországon élő ruszin (rutén) nemzet autonómiájáról” cím alatt az Országgyűlés Törvénytárának 1918. évi december 25-én kiadott 23. számában hirdették ki. A törvény 1.§-a kimondja, hogy a Magyarországon élő ruszin (rutén) nemzetet saját beligazgatásának, igazságszolgáltatásának, közoktatásának, közművelődésének, vallása gyakorlatának és nyelve használatának körében, mind törvényhozási, mind kormányzati tekintetben teljes önrendelkezési jog illeti meg, amelyre nézve a jelen törvényben foglalt szabályok irányadóak. A 2. §-ban a területet határozza meg oly módon, hogy Máramaros, Ugocsa, Bereg és Ung vármegyék ruszin lakta részeiből Ruszka-Krajna néven autonóm jogterület (kormányzósági terület) alakíttatik. A 3. § szerint Ruszka-Krajna minden autonóm ügyét saját szerveivel intézi. A 4. § megnevezi Ruszka-Krajna törvényhozó szerveit, 1.: autonóm ügyekben a ruszin nemzetgyűlést, 2. a magyar országgyűlésben a ruszin nemzetnek népessége arányában van képviselője. Az 5. § megnevezi Ruszka-Krajna kormányzószerveit: 1. A Ruszka-Krajna-i Minisztériumot, 2. a Ruszka-Krajna-i Kormányzóságot. A 9. § kimondja azt, hogy Ruszka-Krajnában a nem ruszin nyelvű népesség helyhatósági és kulturális autonómiával kell, hogy rendelkezzen.

Eközben zajlanak a békeszerződések előkészületei. A kulisszák mögött formális árverés folyt: Masaryk Amerikában föderatív államot ígér, tehát autonómiát; a magyar kormány nemcsak ígér, de meg is csinálja. Erre a szövetséges és társult hatalmak még rálicitálnak: az állam egységével összeférhető legszelesebb autonómia megadására kötelezik Csehszlovákiát a saint germain-en-laye-i szerződéssel, amelyet 1919. szeptember 10-én kötnek meg. Ez messzemenő biztosítékokat jelent a rutén autonómia szempontjából — papíron. Miután a 10. §-ban megállapítja, hogy „Csehszlovákia kötelezi magát a ruthének területének a Kárpátoktól délre, a Főbb Szövetséges és Társult Hatalmak által megállapított határok között való megszervezésére, a csehszlovák állam egységével összeegyeztethető legszelesebb körű autonómiával ellátott önkormányzati egység alakjában, a csehszlovák állam kebelén belül”, — a következő 11. § elrendeli, hogy ez a terület „autonóm országgyűlést fog kapni, amely törvényhozási joggal fog bírni, nyelvi, oktatási és vallási, valamint helyi közigazgatási és minden más kérdésben, amelyet a csehszlovák állam törvényei oda fognak utalni”. Magyarország a trianoni szerződés IV. fejezetének 48. paragrafusában kötelezi magát a csehszlovák köztársaság szuverenitásának elismerésére, amely köztársaság „magában fogja foglalni a Ruthének Autonóm Területét a Kárpátoktól délre”.

A csehszlovák fennhatóság ideje alatt mintegy 50.000 cseh telepedett le Kárpátalján. Az ezen időszakban épített iskolák, hivatalok és lakások az ő érdekeiket szolgálták. A ruszinság gazdasági helyzetének jellemzésére álljon itt néhány adat: a cseh hivatalos kimutatás 1932 tavaszán 150 000 munkanélkülit ismert be. A három csonka megye összlakossága 720 000 fő. Vonjuk le ebből a néket, a katonaságot, az értelmiséget, azt fogjuk találni, hogy a 20—50 év közötti,

vagyis a keresőképes lakosság csaknem teljes egészében munkanélküli. A földreform során a Ruthén földön 9216 egyén kapott földet, összesen 36 800 katasztrális holdat, vagyis kétannyit, amennyit Egán Ede csupán két járásnak juttatott. A rutén háziipar támogatására a magyar kormány egyetlen év alatt annyit áldozott, mint a cseh tíz év alatt.

A második világháború utáni fél évszázad

1944. októbere bizonyára többségében visszafordíthatatlan politikai, gazdasági és társadalmi változást hozott Kárpátalja életében. Létrejön a „Zakarpatszka Ukraina” nevű államalakulat. Maga a név megválasztása mindent eldöntött. Akik ezt a nevet adták, tudták a folytatást, azaz, hogy a Kárpátok mely oldalán lévő államhoz fognak tartozni (ugyanis az államalakulat megnevezésének magyar fordítása: „Kárpátontúli Ukrajna”). A kormányfő Szova Péter, helyettese Turjanica Iván, az igazságügy miniszter dr. Boreczki István, a többiek nevére már nem emlékszem. Nyilván azért kellett megengedni egy ilyen államalakulat létrejöttét, mert csak így lehetett "elintézni" azt, hogy - noha a Szovjetunió a trianoni határokat ismerte el - Kárpátalja ne Csehszlovákia része legyen, mint volt 1919–39 között, hanem a Szovjetunió bekebelezhesse. Az „önálló” Zakarpatszka Ukraina úgy lett a Szovjetunió része, hogy „köztisztviselőknek örvendő személyiségek” aláírásával egy petícióban fordultak Sztálinhoz és kérték Zakarpatszka Ukraina felvételét a szovjet köztársaságok tagjai közé (hasonlóan a Krím bekebelezéséhez csaknem évszázaddal később történetekhez). Ezután a cseh egyenruhás katonákat már csak addig láthattuk, amíg lebonyolódott a csehszlovák állampolgárok hazaköltöztetése. Minden ingóságukat magukkal vihették vagonokban-teherautókon és mindenki mehetett, akit a helyi lakosok közül a csehszlovák hatóság elfogadott a csehszlovák állam polgáraként. Így sokan elmentek a helyi szlovákok, rutének és a deportálásból visszatért zsidók közül is. A „Zakarpatszka Ukraina”-i minisztériumok átvedlettek a Kárpátontúli Megyei Tanács (szovjet) szakhatóságaivá. Persze mind több szakember érkezett a Szovjetunió belsejéből és fokozatosan átvették e szervek irányítását. A szerv első számú vezetője - kirakati figuraként - általában helyi rutén maradt.

A szovjet hadsereg megérkezését követően csaknem azonnal létrejön az Ungvári Állami Egyetem (jelenleg mintegy 10 000 hallgatója van), mely köré csoportosul a rutén értelmiség azon része, amelyik képes arra, hogy bekapcsolódjék az egyetemi szintű oktatásba. A többiek a közoktatásban, a mezőgazdasági és ipari vállalatoknál, illetve a helyi közigazgatási szervek apparátusában helyezkednek el. A következő években folyamatossá válik az a gyakorlat, amely valamennyi szocialista táborba tartozó országot jellemzi: a falvakból a városokba hozzák az új rendszer számára megbízhatónak és fejlődőképesnek ítélt kádereket. Ez a gyökeres és nagy tömegeket érintő változás a társadalom mobilitását robbanásszerűen felgyorsítja. A szomorú az, hogy a gyors felemelkedés lehetősége nem a szegény sorsú, de tisztességes-

becsületes emberek előtt nyílt meg, hanem elsősorban a megalkuvók, a mindenre kaphatók előtt. Ez a kontrasztelekciós gyakorlat nagy mértékben elősegítette a szovjet rendszer működésképtelenné-válását, majd szétesését.

A jövő esélyei

Az előző század szabadelvű irányzatainak virágzását és optimizmusát két világháború irtatlan pusztítása követte. A közöttük lévő évtizedeket „békés” tömegmészárlás töltötte ki. A diktatúrák által elpusztított milliók többszörösét teszi ki a testileg-lelkileg megnyomorítottak száma. Szeretnék hinni abban, hogy e múlt ismeretében a józan eszű és ítélőképeségű gondolkodók igyekeznek megoldásokat találni Európa mindazon régióira vonatkozóan, ahol az etnikai, nyelvi, vallási és egyéb különbségek miatt az együttélés méltányos körülményei csak nagy körültekintéssel és kölcsönös engedelmekkel hozhatók létre.

Kárpátalja viszonylag kicsiny terület, de lakossága sok etnikumhoz tartozik, vallásilag sokszínű. Emellett, az ismert történelmi események következtében, a terület hovatartozása vitatható, így a környezetében lévő államok érzékenyen figyelik nemzettest-részeik sorsának alakulását. Ugyanakkor Kárpátalja közvetlen környezete - amely most öt állam területének kisebb-nagyobb részét képezi - hosszú időn keresztül, mint az Osztrák-Magyar Monarchia alkotóeleme, szoros politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatban állt egymással. Ha csupán a kulturális vonatkozásokat nézzük, Kárpátalja közvetlen környezetében meghatározó etnikum a ruténság-ruszság és felekezteként a görög katolikus egyház. De pl. Lemberg építészeti arculata csaknem azonos Bécs vagy Budapest századforduló körüli arculatával.

Kárpátalja értékes földdarab. Elsőrangú állattenyésztő vidék. Erdei, fái európai viszonylatban is kiemelkedők. Gazdag ásványi kincsekben, főként sóban, de ásványvíz-forrásai is világhírűek lehetnének, ha a propaganda és fürdővárosok-üdülőhelyek építése ezt lehetővé tenné. A terület széles lehetőséggel rendelkezik sport, halászat, vadászat számára. Kárpátaljának igen eredeti háziipara van, a len és kendervászon, kosár és kefe, varrottasok, remek gyapjuszőnyegek készítése terén. Kárpátalja délre nyíló völgyeiben kiválóak az adottságok a gyümölcsstermesztésre.

Kárpátalján a művészet valamennyi ágában kimagasló tehetségek találhatók, ének- és táncgyűjtéseik nagy sikert arattak szerte a világban. Neves képzőművészeik közül néhányat nemcsak tanáromként, hanem atyai jó barátomként tisztelhettem. Idősebb Boksay Jóska bácsi a freskófestészet mesterfogásainak titkaiba vezetett be, Erdélyi Béla bácsi - párizsi éveinek hozadékaként - a francia impresszionisták szellemiségét és stílusát igyekezett átadni. De tanárom volt Monajlo, Petky, Berecz és Koczka is. További két tanárom, Marietta Vodopjánova és Viktor Demegyjuk nevét azért említem meg, mert bátor kiállásuknak (aláírásgyűjtésüknek) köszönhetően kaphattam meg festőművész diplomámat. A

Kárpátaljai Népi Kórus és Táncegyüttes táncosaként egy kiváló leningrádi balettmester, illetve neves karnagy munkáját ismerhettem meg.

A kelet-európai térségben zajló tulajdonváltás (privatizációnak és eredeti tőkefelhalmozásnak mondott, valójában a szabadrabláshoz közelebb álló folyamat) hamarosan véget ér azzal, hogy elfogy az eltulajdonítható vagyon. Bízom abban, hogy ezt - nem túl hosszú idő elteltével - követni fogja egy újabb átrendeződés, amelynek során az elherdált vagyon még hasznosítható része megtalálja az olyan tulajdonosokat, akik - nagyobb időtávtatban gondolkodva - az igazi gazda gondosságával fogják működtetni a vagyont. Az ilyen gazdák, legyenek azok állami tisztviselők vagy magánszemélyek, fel fogják ismerni térségünk országainak-polgárainak valóságos érdekeit, aminek persze közel kell lennie személyes érdekeikhez is. A gazdasági élet színterében meg kell jelenjenek a kölcsönös előnyökre épülő, így a többség érdekeit is szolgáló kapcsolatrendszerek, ezzel együtt meg kell mutatkozzék a sokoldalú regionális együttműködés életképessége is.

Olyan megoldásokban kell gondolkodni, amelyek eltérnek valamennyi előző helyzettől és igyekeznek figyelembe venni valamennyi érintett népcsoport és államalakulat érdekeit. Az érdekek mérlegelésénél nem lehet meghatározó szempont sem az érintett népcsoportok lélekszáma, sem a jelenlegi fennhatóság. Fel kell tételnie ugyanis azt, hogy a fennhatóság-váltások idején az etnikai arányok állami beavatkozás következtében jelentősen változtak. Méltánytalan lenne tehát az, ha olyan népcsoport kerülne hátrányos helyzetbe, amelynek lélekszámát mesterséges betelepítéssel nem növelte az adott időszakban fennhatóságot gyakorló állam. A régiót működtető valamennyi államnak-társadalomnak érdeke, hogy az abban élő nemzetiségek lélekszáma, képzettsége, érvényesülési esélyegyenlősége elősegítse azok alkotóerejének mind teljesebb kibontakozását.

Meggyőződésem, hogy tartós gazdasági felemelkedés sem Kelet-Magyarországon, sem Nyugat-Ukrajnában, ideérve Kárpátalját és Lemberg (Lyviv) körzetét, sem Délkelet-Lengyelországban, Észak-Erdélyben és persze Kelet-Szlovákiában sem képzelhető el másként, mint úgy, ha ennek feltételeit, elsősorban az infrastruktúra megteremtését, egy időben kezdik meg és gyorsított ütemben végzik el az érintett államok. Ezek ugyanis csak egymáshoz kapcsolódó beruházásként valósíthatók meg gazdaságosan, s ezt egy időben kell elhatározniuk és betervezniük az érintett országok illetékeseinek. Feltételezhető, hogy egy ilyen összehangolt regionális fejlesztési programhoz az Európai Unió szervezeteinek pénzügyi támogatása és a magántőke beruházói érdeklettsége is megteremthető, hisz megvalósítása összeurópai érdek, elsősorban biztonsági szempontból, de a gazdasági és kulturális szempontok sem hanyagolhatók el.

Kárpátalja a körvonalazott régió középpontjában helyezkedik el. Ez a szerencsésnek mondható földrajzi adottság gazdaságilag hasznosítható lenne, ha az ukrán döntéshozók ebbe az irányba ható lépésekre szánják el magukat.

Hogyan fest Kárpátalja a jelenben? Milyen változások zajlottak le az utóbbi fél évszázad alatt?

Kárpátalja lakosságának nem csupán etnikai összetétele módosult jelentősen a korábbihoz képest, hanem iskolázottsága is. A szovjet rendszer mindent elkövetett a minél szélesebb körű iskoláztatás érdekében. Ez a rendszer önértékéből fakadt, hisz a diák - a birodalmon kívüli világgal nem tudván érintkezni - csak olyan ismeretekhez juthatott, amelyet a rendszer elfogadhatónak tartott és tudását is csak az állam megfontolásai szerint hasznosíthatta. Ennek következtében a ruszinság többsége mára iskolázott emberré, nagy részben köztisztviselővé vált.

A magyarság a kezdeti időszakban anyanyelvén csak az elemi iskolákban tanulhatott. A szovjet hatalom előtt működött 256 magyar tannyelvű népiskolából csak 98 maradhatott meg. Különösen súlyos csapás ez, ha figyelembe vesszük: ezek közül mindössze 16 volt hét osztályos, a többi 82 csupán az írás-olvasás minimális fokú elsajátításához elegendő négy osztályos elemi. A tanulók többsége a beregszászi, nagyszőlősi és ungvári járásból került ki. Az 50-es évektől kezdve ezen a területen erőltették a legdurvábban a vegyes tannyelvű, ún. internacionalista iskolák bevezetését.

Az nemzet-felszámolással párhuzamosan kezdődött az orosz betelepítés. Ez kiváltotta a helyi ruszin lakosság elégedetlenségét is. Emiatt a ruszinok közül sokan a magyarok sorsára jutottak, kivált a hívő görög katolikusok. A pedagógusok közül mindazokat elbocsátották, akiknek hozzátartozója református lelkész vagy görög katolikus pap volt. Közel 4000 orosz-ukrán pedagógust telepítettek Kárpátalja magyar és ruszin lakói közé a szovjet szellemű nevelés megalapozására. 1958-ban a magyar tannyelvűnek mondott iskolák pedagógusainak 40%-a nem tud magyarul, gyakran még érettségi bizonyítvánnyal sem rendelkezik. Ebben az időben a szembenállás jeleként Kárpátalja tanköteles magyar gyermekeinek 30%-a nem járt iskolába.

1967-től meggyorsították a magyar iskolák „internationalista iskolá”-vá alakítását. Az egykor magyar tannyelvű iskolákból mindössze 50 maradt, ezek is csak látszat szerint voltak magyar nyelvűek. A 80-as évek végén a magyar anyanyelvű gyermekek 38%-a orosz vagy ukrán iskolába volt kénytelen járni, ahol a magyar nyelvet egyáltalán nem tanították. A beregszászi járásban az orosz nyelvű iskolák diákjainak 60,8%-a, az ukránnak pedig 35%-a magyar gyermekekből állt.

A még magyar tannyelvűnek mondott iskolák számára 1965-től kezdve az Ungvári Állami Egyetem Magyar Nyelv- és Irodalom Tanszéke képezi a tanárokat. A kontraszelekció szigorúan érvényesült, felvételre csak „hithű internacionalista” számíthatott. Előtte közel 20 évig csupán tanfolyamokon képeztek magyar tanítókat.

A jelenlegi állapotokról röviden annyit, hogy egyes iskolákban, ahol sok a magyar tanuló, fakultatív alapon megkezdtek a magyar nyelv oktatását. Ha azonban valaki felső szintű oktatást is igényel, úgy az ukrán nyelvet kifogástalanul el kell sajátítania, ez pedig magyar középiskolába járva nem megy. Így aztán a felsőfokú

képesítéssel rendelkező magyarok számaránya saját magukon belül is egyre csökkent, az összlakossághoz viszonyítva pedig még inkább. Beregszászon ugyan sikerült a múlt évben bejegyeztetni az évek óta vajúdo magyar nyelvű tanítóképző főiskolát, de működési engedélye csupán öt évre szól. Az oktatók többsége a nyíregyházi főiskola tanára és vendégelőadóként utazgat Beregszászra (jelenleg e főiskola magyar alapítvány finanszírozásával működik). A kárpátaljai pedagógusok néha hónapokig nem kapnak fizetést (a nem magyar nyelvű iskolákban sem).

Kárpátalján a munkanélküliség általános jelenség, de akinek még van munkája, az is hihetetlenül alacsony munkabért kap. A Magyarországon családi vagy más hasznosítható kapcsolattal rendelkező magyarok igyekeznek áttelepülni az anyaországba, ugyanakkor a kárpátaljai származású, de már évtizedek óta az anyaországban élő magyarok azt próbálják elősegíteni, hogy minél többen maradjanak szülőföldjükön. Magam ezt önző felfogásnak tartom, hisz ezek az emberek a szülőföldjüket mások áldozatvállalásával szeretnék megtartani. Egyelőre nem fenyeget az a „veszély”, hogy a kárpátaljai magyarok tömegesen az anyaországba települjenek. Az ország vezetése ugyanis felhaborító követelményeket támaszt velük szemben. Így például, tősgyökeres magyar családok leszármazottainak iratokkal kellene bizonyítaniuk, hogy felmenőik magyar állampolgárok voltak, noha ismert, hogy a lakosság csak igen kis hányada rendelkezett állampolgárságot bizonyító okirattal. A többségében falun élő magyarságnak a keresztlevelén és a házasságkötés tényét igazoló okiraton kívül nem volt más hivatalos papírja. Ezeket pedig az adott időszak fennhatósága alá tartozó szervek állították ki, gyakran kényük-kedvük szerint. Jőmagam a moszkvai magyar nagykövetségtől 1948-ban olyan választ kaptam, hogy nem tekintenek magyar állampolgárnak, noha, mint említettem, Miskolcra költöztünk Ungvárra 1939-ben. Viszonzul én e válaszokat tekintettem úgy, mint akiknek nincs joguk ahhoz, hogy a hazámban éljenek. Egyébként hiszem, hogy a magyarságnak rövid időn belül lesznek olyan vezetői, akik vagy beengedik az országba a nem önhibájukból határainkon kívül rekedt honfitársainkat (hisz a haza minden talpalatnyi földjéhez nekik ugyanolyan joguk van, mint az anyaországban élőknek), vagy szüntelenül keresni fogják azt a megoldást, amely nemzettest-részeink számára jog- és esélyegyenlőséget biztosít a szomszédos országokban. Ilyen megoldás lehet a jól működő, sokoldalú regionális együttműködés (néhány év óta egyszerűsödött az országunkba történő betelepülés, s ezt kihasználják olyanok is, akik nem rokonszenveznek a magyarsággal).

Magyarország és Lengyelország számára a kelet-nyugat irányú tranzitadottság diktálja a regionális együttműködés szorgalmazását, hisz tranzitadottságaink így válhatnak gazdasági haszonná. Földrajzi helyzetünk, noha fontos, de csupán statikus tényező. A sokoldalú regionális fejlődéshez elengedhetetlenül szükséges a jelentős helyi dinamikus erő jelenléte is. Ezt az erőt a régió középső és nyugati részén egy évezred óta békésen együtt élő nemzetiségek:

magyarok, lengyelek, románok, rutének, szlovákok kölcsönös bizalma hozhatja létre. Ennek érdekében a régió területén élő nemzettest-részeknek bíniuk kell az anyanemzet teljes támogatását. E támogatásnak politikai, gazdasági és kulturális téren egyaránt úgy kell megvalósulnia, hogy az a nemzeti sajátosságok megőrzését és gazdagodását szolgálja. A régió fejlesztésében együttműködő országoknak azonban óvakodniuk kell attól, hogy nemzettest-részeik számára olyan előnyöket akarjanak megteremtteni, amelyek a többiekét hátrányos helyzetbe hozhatják.

A régió területét csupán az együttműködés kezdeti szakaszában és csak elvi szinten célszerű behatárolni. Ez azonban elkerülhetetlenül szükséges az anyaországok területfejlesztési feladatainak és az azokhoz rendelt céltámogatásoknak a meghatározásához, de szükséges az európai szervezetektől igényelhető támogatások, hitelkérelmek előterjesztéséhez, valamint a külföldi működő tőke becsalogatásához is.

A későbbiek során a régióban felerősödő gazdasági és kulturális mozgás kisugárzása vonzást fog gyakorolni a régióval érintkező területekre-településekre. Az ilyen kisugárzás létrejöttének feltételezése — az egyik nyomós indoka a regionális együttműködés ésszerűségének és a gazdasági, valamint a kulturális élet valamennyi területére történő kiterjesztésének. A fejlesztések beindítása munkaalkalmakat teremtené, ami nem csak a közhangulatot javítaná, hanem - a beruházások kapcsolódó jellege miatt - a szükséges munkaegyeztetések közelebb hoznák egymáshoz a különböző nemzetiségű szakembereket.

Nem elég azonban a regionális együttműködést csupán deklarálni, mint ahogy ez történt évekkel ezelőtt a Kárpátok-Eurorégió elnevezésű kezdeményezés esetében. Tudjuk azt, hogy ezt, az egyébként szűkebb területre korlátozódó kezdeményezést, nem tette magáévá az érintett államok mindegyike. Úgy vélem, hogy az új román vezetés - beállítottsága révén - kedvezőbben viszonyulna egy valamivel nagyobb területre kiterjedő, Délkelet-Lengyelországot is magába foglaló együttműködési kezdeményezéshez. Románia kedvező hozzáállása Ukrajnára is ösztönzően hatna a tekintetben, hogy felülvizsgálja az 1996. októberében elfogadott, átgondolatlanak tűnő intézkedési tervét, amely a rutén kérdést e nemzetiség nyelvi, vallási és hagyománybeli sajátosságainak feladásában látja megoldhatónak. Az ukrán nép gazdasági és kulturális fejlődését ugyanis nem gátolja, még csak nem is hátráltatja az egy millió alatti lélekszámú rutén kisebbség szellemi önazonosságának megőrzése. Ellenkezőleg, e kisebbség történelmi kapcsolatainak fenntartása, alkotóerejének fokozása az ukrán fejlődést gyorsító és gazdagító tényező lehet. Ezért szavazott a területi anatómiára a kárpátaljai lakosság 78%-a, ugyanis már 1991-ben arról volt szó, hogy Kárpátalján különleges gazdasági övezet létesül.

Az állami szintű, esetleg nemzetközi támogatást is élvező, sokoldalú (magyar, lengyel, román, ukrán) együttműködésből feltételezhetően nem kívánna kimaradni Kelet-Szlovákia sem, s ezt a szlovák politikai és gazdasági erők nemcsak

tudomásul vennék, de kínálkozó előnyeit felismerve, késedelem nélkül és kellő intenzitással kapcsolódnának hozzá saját beruházásaikkal.

Persze az általam felvázolt sokoldalú együttműködés és az azt alátámasztó érvek amolyan magyar észjárásból fakadnak. Lehetnek bizonyára más utak-módok is. Például 1996 őszén, a Trianoni Társaság alakuló ülésén, a sok felszólaló egyike igen rövid és velős javaslatot tett: van egyszerűbb módja a terület-visszaszerzésnek, mondotta. Az ukrán gazdaság kilátástalan helyzetben van, Kárpátalját bizonyára meg lehetne vásárolni 5 milliárd dollárért. Egyesek bekiabáltak: „Kinek a megbízásából beszél?” — Én elgondolkodtam és a következők jutottak az eszembe: a német egyesítést - a csaknem egységesen hallható változat szerint - 14 milliárd márkáért vásárolta meg a szövetségi kormány (gondolom, nem sok olyan naiv ember akad, aki elhiszi, hogy az egyesítés valamilyen spontán folyamat eredménye, netán a magyar kormány saját elhatározásából nyitotta meg nyugati határainkat, stb.). Nos, Kelet-Németország területét, lélekszámát, iparát, infrastruktúráját összevetve Kárpátalja hasonló adataival, úgy tűnik, az említett 5 milliárd dollár együtöde látszik reális összegnek. Lehet, hogy a bekiabálók közel jártak a valósághoz és a „javaslattevő” jó üzletet remélt közvetíteni . . . ?

Magam is kerestem a cselekvés lehetőségeit, elsősorban a kultúra területén, felhasználva a tanulmányaimból fakadó ismereteimet és személyes kapcsolataimat. Ukrajna független állammá válásakor megkíséreltem elindítani egy Kárpátalján megvalósítható, mindkét oldal számára kedvezőnek ígérkező tervet. Magánszemélyként írásban kerestem meg a kelet- és északkelet-magyarországi városok polgármestereit, az EXPO '96 kormánybiztosát és az Országos Idegenforgalmi Hivatal elnökét. A két utóbbi személy esetében azt szerettem volna elérni, hogy elképzelésem megvalósítása érdekében az EXPO-Iroda vagy a Hivatal képviseletében tárgyalhassak kárpátaljai illetékesekkel. Elképzelésemhez Makovecz Imre építész is megnyertem, így előterjesztésemben erre is hivatkozhattam.

Tervem lényegileg arra épült, hogy négy évvel ezelőtt a volt szovjet tagállamok közbiztonsága nem tette lehetővé nagyobb létszámú, biztonságot és kényelmet igénylő nyugati érdeklődők fogadását az ott lévő mérhetetlenül gazdag kulturális kínálat bemutatásához (a helyzet ma sem jobb). Ugyanakkor e kulturális érték külföldre szállításához (gondolok pl. a mintegy 250 db francia impresszionista festményre, vagy a leghíresebb orosz festők munkáira) aligha található biztosító társaság azok horribilis értéke miatt, illetve a biztosítás összege aligha gazdálkodható ki a tárlatok belépési díjaiból. Ezen értékek mozgatása és őrzése a volt szovjet tagországok területén belül viszont olcsón és biztonságosan megoldható, erre alkalmas katonai egységek igénybevételevel. Nagy létszámú színpadi és zenei produkciók személyzete és a kellékek hazai árvízonyok között utaztathatók és helyezhetők el, a nyári időszakban akár egyetemi diákközhelyekben is. Ungvár adottságait úgy ítéltem meg, hogy alkalmassá tehető nyugati érdeklődők

folyamatos és nagyszámú fogadására, úgy, hogy a vendégeket kelet-magyarországi szálláshelyükről szállítják a tárlatok és az élő produkciók megtekintésére, egy-egy napon akár két-három eseményt is felkínálva számukra.

Ungvárnak két színházépülete van, egyikük forgószínpaddal, zsinórpaddal, zenekari árokkal, 840 fotelszerű ülőhellyel ellátott, kitűnő akusztikájú épület, ahol operák is bemutathatók. A volt zsinagóga ma ugyancsak kiváló adottságú koncertterem. A stadion mesterségesen megvilágítható. Makovecz Imre tervezésében az Ung-folyó városközponti szigetén szabadtéri színpad, szórakozóhelyek - mint egyedi látványosság -, a folyó felduzzasztott szakaszán csónakázási lehetőség létesült volna. A város kétségbeejtő elhanyagoltságán úgy gondoltam változtatni, hogy a diákok idegenforgalomban való érdekelttségével számolva, a közterületek rendbetételéhez társadalmi munkával járulhattak volna hozzá (ezzel értelmes célt lehetett volna állítani a manapság unatkozó fiatalok elé). Tervem fogadtatását a helyi napilapokon keresztül szándékoztam lemérni oly módon, hogy először a magyar újság akkortájt nyugdíjba vonult főszerkesztőjéhez (diákkori ismerősömhöz) juttattam el elképzeléseim részletes ismertetését, egyben hozzájárultam annak közzétételéhez. Az újságcikknek azt a címet adtam: „Legyen Ungvár fesztiválváros!”. A cikk nem jelent meg, az okát ismerősöm nem árulta el. A magyar polgármesterek közül kettő válaszolt, egyikük a partnerek megbízhatatlanságára hivatkozott. Az Idegenforgalmi Hivatal elnöke nem válaszolt, az EXPO kormánybiztosa udvarias, de kitérő választ adott. Mindezek ellenére hiszek a regionális együttműködés létjogosultságában, ehhez azonban a jelenlegitől merőben eltérő hozzáállás kell, ami a felsőszintű vezetés magatartásának megváltozása és a helyi tehetős személyek kicserélődése esetén várható el. Az átlagember bizalma ugyanis elvész, a közügyek iránti érdeklődése és tettekkésztsége megszűnik, ha vezetői, különösen a helyi vezetők, csak saját pecsenyéjüket sütögetik, nem tartják be ígéreteiket, nem szolgálgják a közjót.

Fenti kezdeményezésem kudarca után megpróbálkoztam azzal, hogy szüleim Ungvár környéki falvakban élő rokonságát rávegyem valamiféle közös vállalkozásra-szövetkezésre. A mesterségbeli és egyéb adottságaik felmérése után olyan tevékenységi kör kialakítását javasoltam, amelyben a viszonylag sokféle szakmai tudás egymásra épül, kiegészíti egymást. Az elképzelés megvalósítását nem tette lehetővé a feltételezhetően célzatos jogszabályi rendezetlenség, valamint rokonom félelme a védőpénz-zsarolóktól. Egy fél évszázadon át a politikai rendőrség zaklatásaitól kellett félniük, most csaknem ugyanazok, a köztörvényes bűnözők elitjével szövetkezve, fosztják meg őket attól, hogy társadalmilag is hasznos tevékenységet végezhesenek. Emiatt csúszik mind lejjebb az átlagember életszínvonala. Figyelemre méltó, hogy magyarságunk ezen része nem értette és ma még kevésbé érti, hogy anyaországi honfitársai miért szavazták vissza a hatalomba korábbi rabtartóikat 1994-ben. A társadalmunk döntő többségének tájékozatlanságából fakadó melléfogását látva úgy gondoltam, hogy testvéreim

bekapcsolásával családi vállalkozást hozunk létre Harmadik Évezred Gyermek- és Ifjúsági Alapítvány néven, fiatalok ön- és társadalomismeretének fejlesztésére. Első ténykedésünk, egy - az alapítvány által finanszírozott és lebonyolított - diákvetélkedő volt magyar nyelvi és történelmi témakörben, „10 kérdés érettségizőkhöz” címmel. A kiírás pénzdíjakat ígért egy-egy kérdés legjobb válaszáért, valamint az összetett verseny helyezettei számára. Emellett 24 tételből álló háttérírodalmat kapott minden jelentkező csoport.

Sajnos, Kárpátaljáról csak öt csoport jelentkezett, de még ezek sem küldték el válaszaikat. Ilyen mérhetetlenül nagy a helyi magyarság elesettsége. Szerencsére a délvidéki, erdélyi és felvidéki jelentkezők jóvoltából magas színvonalú válaszok érkeztek, így a 31 résztvevő és tanáraik (valamennyien alapítványunk vendégeiként tartózkodtak Budapesten), 1996. júliusában a Petőfi Irodalmi Múzeumban eredményes verseny lezárását ünnepelhette meg, s vehette át a díjak mellett neves írók személyükre szólnan dedikált könyveit, valamint a vetélkedő eredményét ismertető, 70 oldalas kiadványt.

Összegezve az elmondottakat, úgy vélem, Kárpátalja - noha mezőgazdasága, ipara, úthálózata, erdőinek és más természeti értékeinek állaga igen leromlott, lakosainak nagy része a bénultság állapotában van - viszonylag igen rövid idő alatt a fejlődés útjára állítható lenne. Ehhez persze tőke, sok pénz is kellene. De önmagában ez sem lenne elegendő a mély válságból történő kilábaláshoz. A közbiztonság, a közérköls, a bizalom légkörének megteremtése szükséges ahhoz, hogy az átlagember ne csak a mai napot igyekezzen túlélni, hanem hosszabb távú célokat is képes legyen maga elé tűzni. Nyilvánvaló, hogy e változások bekövetkezésére Kárpátalján is csak akkor van remény, ha ugyanezek a változások végbemennek a kapcsolódó területeken is. Hogy csak Magyarországra utaljak, a Dunántúl nyugati részében más hangulat uralkodik, mint Északkelet- és Kelet-Magyarországon. A kilátástalanság oka a munkaalkalmak beszűkülése. Nem negyedik metróvonalat kell építeni Budapesten 160 milliárdért, (ma, 2017-03-26-án hozzátehetem, hogy valójában az említett összeg két és félszerese tűnt el), hanem ezt az összeget az említett térségek gazdaságának fejlesztésére kell fordítani, de magát a munkanélküli segélyt, mint „holt tőkét” is „működő tőkévé” kell és lehet átalakítani, ha helyette - kétszeresét adva - közmunka végeztetésével segítjük a beruházásokat. Mindez elhatározás kérdése, az elhatározáshoz azonban a nemzet érdekeit szem előtt tartó döntéshozók kelljenek. Remélem, a következő választásokig hátralévő egy év alatt honfitársaink igyekeznek elsajátítani a sikeres választás előkészítésének módját, elsősorban azon a téren, amely az érdekek, elvárások kifejezésre juttatása és a vezetésbe igyekvők szándékainak-képességeinek ellenőrzése terén szükséges. Ehhez nyújtson segítséget az értelmiség, megragadva minden alkalmat az iskolázottságából fakadó társadalomtudományi ismereteinek átadására. Elsősorban az agrár-értelmiségre és a pedagógusokra gondolok. Azért rájuk, mert ők alkotják az értelmiség többségét és, mert nagyjából a nép

közelében tevékenykednek, így naponta nyílik lehetőségük erre. Kíváncsi, hogy előbb önmagukban vizsgálják meg, mit és hol mulasztottak el az átlagember tájékoztatása terén, főleg az előző rendszer összeomlásának nyilvánvalóvá válásától kezdve, hisz a szólásszabadságot ekkor már nem korlátozhatták. Ha azonban ezt csak írásban teszik, nem sokat érnek el vele, mert a többség nem olvas (gyakran maguk az írók sem). Meg kell szólítani a kisembert, lehetőleg minél nagyobb számban és minél gyakrabban, mert csak így várható el a kibontakozás és a felemelkedés itthon és Kárpátalján, magyarok és rutének számára egyaránt.

Írásom előbbi részét 1997. áprilisában fejeztem be. Az azóta eltelt két évtized jelentős változást hozott: a ruszinság-ruténság átalakult ukránná és vallásilag pravoszlávra ill. ateistává. Ukrajna jövője sok tekintetben kilátástalan. Egy közel 50 millió lakosú országban nem hagyható figyelmen kívül például az a tény, hogy a meghatározó többség az orosz nyelvet beszéli (Kijevben, építőművész tanulmányaim hét éve alatt (a hatodik évfolyamot súlyos megbetegedésem miatt meg kellett ismételnem, más, ellenséges hallgatótársak környezetében), a mintegy nyolcvan tanár egyikétől sem hallottam egyetlen ukrán szót sem. A jelenlegi vezetés az ukrán nyelven kívül semmilyen más nyelv használatát nem kívánja engedélyezni, ami szálnalmas elképzelés. Kárpátalja magyarsága igyekszik áttelepülni Magyarországra, saját és gyermekei jövőjének biztosítása érdekében. Akiknek erre nincs lehetőségük, tanulhatnak a beregszászi főiskolán magyarul (kormányunk évi fél milliárd forinttal biztosítja a fenntartását, emellett az egyházi fenntartású iskolák is kapnak támogatást) és ez így van rendjén.

Szellemtorzítás?

Nálunk, úgy másfél év óta sugároz műsort az OzoneNetwork. Hihetetlennek tűnhet, de a Hálón nem kaptam választ arra a kérdésemre: „mióta sugároz műsort Magyarországon az OzoneNetwork?”. Tovább keresgélve, kinyílt egy olyan oldal, mely felvezető szöveggként ismertette a csatorna főbb célkitűzésit. Ebben a környezet védelme kapta a fő hangsúlyt, (magam a munkaviszonyom utolsó évtizedében e szakterületen képviseltem Hazánkat keleten-nyugaton). A szöveg összezsengett e csatorna aznap éjfél körüli, csaknem egyórás adásával, mely az asztroidák szerepével foglalkozott. Lényegét tekintve azt igyekezett bizonyítani, hogy noha e bonyolult összetételű közetek mérete jelentéktelen, hatásuk katasztrofális lehet. Az asztroidák tömegesen röpködnek az űrben, becsapódásaik kisméretű kráterek formájában fellelhetők Bolygónk felszínén. Ellentmondásnak tűnik, gondolom én, hogy katasztrofális hatásuk dacára ez ideig nem sennmisítették meg a Földet, noha ezt a tudósok által kiszámított 4 és fél milliárd éves létezésük alatt már meglehetett volna. Mellesleg jegyzem meg, hogy az OzoneNetwork csatornával a közelmúltban Oroszországban is elkezdtek dicsekedni, de az általam előfizetett RTL Planeta nevű csatornán nem találkoztam vele. Gyanítom, hogy

ottani rendeltetése ellentétes lesz a nálunk érzékelhető beállítottságával. A továbbiakban e gondolataimat osztom meg olvasóimmal.

Előrebocsátom azon feltételezésemet, mely szerint az éjszakába nyúló adásidő miatt az általam látott adásokat csak igen szűk réteg ismerheti, így negatív hatásuk elenyészőnek tekinthető. Egyébként, a negatív hatás többirányú. Egyik iránya: annak tudatosítása, hogy Földünk bármely pillanatban megsemmisülhet, így nem érdemes hosszabb távra szóló célokat kitűzni. Másik irány: annak elhitetése, hogy a földi életnek nem lehet semmiféle folytatása. Harmadik irány: — egy mindenható szellem léteének elvetése. Aki ezeket elfogadja, annak számára értelmetlenné válik a testben történő temetkezés, hisz a test feltámadása nem történhet meg, így nem szükséges nyomot hagyni arról, hogy valaha az adott településen mely népek éltek. Magamra nézve a negatív hatásokat nem csupán nullának tekintem, de átlátom azt a szándékot is, amelyet a szóban forgó csatorna környezetvédelemnek álcázott adása el kíván érni.

Az OzoneNetwork oroszországi adásait illetően csak feltételezésekbe bocsátkozhatok. E szerint Oroszország jelenlegi vezetése abban érdekelt, hogy a népesség döntő többsége Isten-hívó legyen, s hogy vallásilag a pravoszláv egyházhoz kötődjek. Ez utóbbi monopóliumát igyekeznek megteremteni valamennyi szlávnyelvű népnél, sőt, még ott is, ahol a döntő többség nem szláv nyelvet használ (pl. Görögország, Románia, Moldávia). A vezetők abban is érdekeltek, hogy a lakosság szegény rétegében megmaradjon a remény a tekintetben, hogy a túlvilágon jobb élet vár rá. E réteg földi nyomorúságát az állam azzal igyekszik elviselhetővé tenni, hogy hozzájuthatnak a viszonylag olcsó kenyérhez, cigarettához és vodkához. E szegény réteget nem zavarja annak tudata (esetenként csupán feltételezése), hogy a hatalmat gyakorlókat a mindenkori titkosszolgálat irányítói választatják meg az illetékes adminisztratív szervezetek vezetőinek közreműködésével. Nem titok, hogy Kirill patriarchát (hasonlóan elődjéhez, II. Aleszszijhez), a titkosszolgálat keretében tették alkalmassá feladata ellátására. Legnagyobb ünnepük, a Húsvét, szertartása közel háromórás. Ezalatt a főpap, kis pihenők beiktatásával, folyamatosan állva énekl az imákat, ami fizikailag is elismerésre méltó teljesítmény egy idős embertől. A legutóbbi ilyen szertartáson már Putyin elnök is jelen volt, állva, égő gyertyát tartva a kezében. Ez sem lebecsülendő teljesítmény a „szent cél” érdekében.

Kiszélesítve elmélkedésünk mezejét, az egyetlen „világegyház” fejének, I. Ferenc pápának az indulását sokan, így magam is, reményt keltőnek tekintettük. Ugyanis XXIII. János és II. János Pál szentté avatását váratlan és bátor tettként értékeltük (mindkét elődje életének befejeződése mártírhálalként értékelhető). Hasonlóan biztató volt a Szinódus témájának megválasztása, hisz a család, mint alap-közösség, szerepének-jelentőségének kihangsúlyozásával valamennyi, nemzetállamban élni kívánó ember egyetért. A lengyelországi zarándoklat másfélmillió emberben történő megjelenését is rokonszenvvel fogadtuk. Aztán

bekövetkezett egy „pálfordulás”. Legfőbb célként kezdte hangoztatni az irgalmasság gyakorlását. Ez azt a gyanút ébreszti, hogy a globalizációt szorgalmazók „odaszóltak” és a bátornak tűnő egyházió meghátrált, nyilván nem óhajt a megnevezett két elődje sorsára jutni, inkább választa majd a nyugállományba vonulást.

Tájékoztató

Tudatom az olvasóimmal, hogy a napokban a moszkvai TV „Bjelaja stúdiója” c. adásában Andrej Koncsalovszkij orosz filmrendezővel beszélgetett a stúdió gazdája, Darja Zlatopolszkaja. A jelenleg 78 éves művész-filozófus ez ideig csaknem két tucat orosz-témájú filmet készített (ebből 8-at az USA-ban, ahol 1982-88 között élt) de visszatért hazájába, mert az ott zajló események foglalkoztatják az agyát. A félórás beszélgetést követően a Hálón elolvastam Koncsalovszkij írását, mely engem érdeklő címet visel: *„Milyen istenben hisz az orosz ember?”* (megjelent a *Rossziskaja Gazeta* c. lapban, 2013. április 10-én).

Úgy vélem, ilyen szókimondó, az oroszokra nem hízogó írás, soha, semmikor nem jelenhetett volna meg Oroszországban, mert írójára és kiadójára nem kívánatos sors várt volna. Tulajdonképpen a szláv nép történetét ismerteti sajátos megközelítésben, a hiedelmek-vallások hatását elemezve. Már a stúdió-beszélgetést hallgatva is felmerült bennem a gondolat, hogy szívesen megosztanám vele a témába vágó elképzeléseimet annál is inkább, mert több kérdésről másként vélekedem. Egyelőre úgy döntöttem, hogy a 7 oldal terjedelmű írást lefordítom magyarra, és amennyiben nem kínálkozik más lehetőség, közzéteszem az *Újságcikkeim III. Függelékei* c. kötetemben.

Itt jegyzem meg, hogy eltérően az Alapítványom időszakától (1994-2009), az utóbbi köteteimet csupán 50 példányban nyomtatom. Ez esetben csak 2 példányt kell adnom az OSZK részére, s a maradék elegendő ahhoz, hogy hozzátartozóim-rokonaim és barátaim számára hátrahagyjam. Amikor e sorokat írom (2015. június 8.), szűkebb családommal a 87-ik születésnapomat ünnepeljük. Lelkiállapotom változatlan, testem állapotát pedig még szigorúbban igyekszem karban tartani, mert szeretném a 2017 nyarára tervezett „Vizes Világbajnokság” eseményeit figyelemmel kíséni. E tekintetben nem kevésbé motivál az, miszerint a hátralévő két év elegendő lesz ahhoz, hogy az addig Hazánkban megvalósuló építkezések befejeződjenek és még többen gyönyörködhesse az országunkban, valamint az elszakított területeken a támogatásunkkal létrehozott szépségekben. Meggyőződés, hogy idegenforgalmunkat jelentősen növelni fogja az említett sporteseményre érkező sokaság. Versenyzők 180 országból jeleztek részvételi szándékukat, a lelátók 15 ezer néző számára biztosítanak helyet (a versenyeket követően azonban a lelátók kétharmadát lebontják). Gondolom, hogy az eseményben érintettek másokat is rá fognak beszélni arra, hogy érdemes

Magyarországot felkeresni és ott akár több időt is eltölteni. Remélem, hogy senki sem fog csalódni.

Feltételezem, hogy Koncsalovszkij írása szélesebb kör érdeklődését is felkeltheti, így annak első oldalát (saját fordításomban) már itt közrebocsátom:

„Manapság Oroszországban olyan helyzet alakult ki, amelyben az orosz vallási eszme egyre jelentősebb szerepet tölt be országunk politikai életében.

Az európai országokban észrevétlenül megvalósuló „Pussy rajot” (a Szerző nem nyújt értelmezést) Oroszországban olyan méretűvé vált, mely elképzelhetetlen korunk európai embere számára. Ez csupán a muzulmán országok azon reakciójával hasonlítható össze, amellyel ők fogadnák egy „máshitű” ember részéről a Korán és a Próféta érintetlenségének megsértésére irányuló kísérletet. Az állam és a hívők reakciója arra, ami végbement a XX. században, feltárta a leplezett, de rejtetten növekvő szembenállást, s ez komoly hatást gyakorolt az orosz társadalom központi fájdalom-idegrendszerére. Összeütközött két dühödt állítás: az egyik harcosan bizonygatta, hogy „Isten—van”, míg a másik oldal ugyanilyen határozottan kiáltott amellett, miszerint „Isten—nincs”. E két szélsőség Oroszországban mindig, és ma is, harcos szembenállásban áll egymással. Jelenlegi világunkban ilyen feszültséggel csupán a muzulmán társadalomban találkozunk. Semmilyen hasonló jelenséget nem tapasztalhatunk más keresztény országban, még a pravoszláv Görögországban és Bulgáriában sem.

Az orosz társadalom ilyen irracionális reakciója a pankleányok istenkáromlására azt a gondolatot ébresztette bennem, hogy a mi civilizációnk bizonyos mértékben közelebb áll az iszlámhoz, mint a keresztényhez. És ekkor felmerült bennem a kérdés: Vajon az orosz ember mit tud az Istenről?

Emlékeztetem önöket azokra a hosszú sorokra a „Megváltó Krisztus” Székesegyházban — amelyek az Istenanyához közelítenek. Gondoljanak a VIP-személyek számára szolgáló bejáratra. Oda limuzinok hozzák az európai öltözetű hivatalnokokat, a közelmúltban még aktív kommunistákat, akik áhítatos tekintettel surrannak a megszentelt ereklyéhez, elkerülve a hosszú sorokban várakozókat...Magam ebben valami nagyon ősi, bizonyára még a pogány időkhez kötődő jelenséget látok, melyet az orosz pravoszlávság megőrzött és az máig felszámolhatatlan.

Ez miben nyilvánul meg?

A kereszténység felvételét követően a pogány talizmánok helyett — bizánci mintákat követve — ikonokat és kereszteteket kezdtek készíteni, feltételezve azt, hogy azok védelmet nyújthatnak a bajok és betegségek ellen. Az orosz pravoszláv bármely, a vallással összefüggő tárgyat—keresztet, talizmánt, övecsét—szentségnek tekintett, mely mintegy anyag formájában jeleníti meg az istent. E felfogás a pogányságtól ered, hisz’ a pogány istenség úgy van jelen az ő személyében, mint hatalmas szomszéd a menyben, a vízben, esetleg az erdőben. Az

őskor archaikus embere számára bonyolult lett volna elképzelni az istenséget annak anyag formájában való megtestesülése nélkül, totenként.

E megtestesülés lehet márványból, fából vagy agyagból, de a legfontosabb, hogy legyen megtapintható, nyakba akasztható vagy akár kifaragható! Tolsztoj Leó az orosz pravoszlávyságról való elmélkedései során megállapította, hogy a pogányság hitt a tárgyak átszellemüléseben, és e hiedelem felszámolása nem történt meg.

Vajon a pogányságot miért nem számolták fel Oroszországban? Valószínűleg azért, mert az orosz vallási tudatból hiányzott az Isten szellemi felfogásához vezető folyamat — a vallási tudat intellektualizálódása — amely más vallások esetében megtörtént. Pontosan az ilyen elmélkedés saját viszonyáról a valláshoz, Krisztushoz, az Isten kereséséhez a saját lelkében vezetett Tolsztoj Leónál oda, hogy igen radikális következtetéshez jusson. A Szinódushoz intézett levelében így írt: „Amennyiben Krisztus megjelenne most és meglátná azt, ami a nevében történik a templomokban, úgy bizonyára kidobálná mindazokat a borzalmas ... kereszteket, edényeket, gyertyákat, ikonokat és mindazt, amivel ők, varázsolva, elfedik az embertől az Istent és az Ótanítását... („Válasz a Szinódushoz” 1901. évben).”

Ami a stúdió-beszélgetést illeti, gyanítom, hogy Zlatopolszkajánál megrendelheték a művész-filozófus faggatását. Két évvel írásának megjelenése után ilyen feltételezést megengedhetek magamnak. Sajnos, a stúdió különleges adottságai nem kedveznek az olyan személynek, aki szívesebben ír, mint beszélget. A kényelmetlen tonett-széken a beszélgetés alanya folyamatosan mocorgott, emiatt a feje is ide-oda fordult, így az amúgy is halk válaszaiból jóformán semmit sem értettem meg (pedig kérdezője nagyon igyekezett). Ez hozzájárult ahhoz, hogy a 7 oldalas írást lefordítsam.

Fenti írásom megjelenését követően folytattam Koncsalovszkij írásának fordítását, az alábbiak szerint:

...”Az Istenanyához járó több ezres sorok — jellemző jelenség a mai Oroszországra, és végtelenül távoli, mondhatnám, évszázadok választják el napjainktól. És, ha ilyen zárandókat elképzelhető a keresztény Dél-Olaszországban, úgy Észak-Európában ez felfoghatatlan. Vajon mivel magyarázható ekkora különbség?

Arról van szó, hogy Európában a kereszténység megjelenése óta a vallási viták sohasem szűntek meg. A gondolkodás szabadsága évezredek óta nem vonta kétségbe a kereszténység semmilyen tételét és szertartását. Az orosz vallási kultúra azonban kizárta e jogot, és csupán a hitre támaszkodott. Oroszországban a vallásos gondolat a XIX század közepéig nem létezett, az orosz ember az Istenről való elmélkedés helyett, a kezdetektől csupán hitt. E hiányossága egyetlen okra vezethető vissza: magának a hatásnak a hiányára. A görög, majd őket követően az orosz papok és a könyvek is arra tanítottak bennünket, hogy higgyünk és mindent elhiggyünk. És ez nagyon jónak bizonyult abban a fejlettségi fokban, amelyben mi

átéltük azokat a századokat, melyekben a hit volt az egyetlen erő, amely létrehozhatott elviselhető erkölcsi közösséget. De káros volt az, hogy ezzel együtt megtiltották az elmélkedést. Ez főleg azért volt káros, mert mi egyébként sem foglalkoztunk szívesen az ilyesmivel. A gondolkodás kísértő jellegére hamarabb felhívták a figyelmünket, mint ahogyan az kísérteni kezdett volna bennünket. Ottak attól, hogy visszaéljünk vele, mielőtt még azt sem tudtuk, hogy használhatjuk ilyen képességeinket. Bizonygatták nekünk: higgy és ne okoskodj! Kezdtünk félni a gondolkodástól, mint az érdeklődő elme valamiféle bűnétől, kísértésétől, mielőtt elsajátítottuk volna az elmélkedés képességét, így nem ébredhetett fel bennünk az érdeklődés. Emiatt, ha találkoztunk „idegen” gondolattal, úgy fogadtuk, mint vallást. Az történt, hogy a tudomány igazságait dogmákká változtattuk, a tekintélyes tudósok bálványokká, a tudomány berkei babonák és előítéletek helyeivé váltak. Óhitűen voltunk szabadgondolkodók, Abbakumov szerint gondolkodtunk Volterről. Mint óhitűek, a vallási szertartások miatt elvetettük a templomokat, a számunkra érthetetlen tudományos tézisek miatt késznek bizonyultunk arra, hogy szakítsunk a tudománnyal. A gondolatok tartalma változott, de a gondolkodás módszere változatlan maradt. Bizánci hatásnak köszönhetően idegen hit szolgállelkű követői lettünk, nyugat-európai hatás alatt idegen gondolatok szolgállelkű követőivé váltunk (az erkölcs nélküli gondolat — meggondolatlanság; a gondolat nélküli erkölcs — fanatizmus). (V.O. Kljucsevszkij: „Nem publikált művek A vallás és a gondolkodás”. 1898.)

A fordítást — a cikk terjedelme miatt — itt hagytam abba annak tudatában, hogy közzététele aligha várható el. Egyébként sem tételeztem fel azt, hogy szélesebb érdeklődést váltana ki egy ilyen vallásfilozófiai írás.

Az utolsó gyarmatbirodalom

Először azt a kérdést igyekszem megválaszolni, mely szerint a sok gyarmatbirodalom után-mellett miért nevezem ’utolsó’-nak az orosz gyarmatbirodalmat. Nos, e kérdésre írásom végén kívánok válaszolni. Egyelőre kijelentem, hogy az orosz gyarmatbirodalom kezdetének azt az eseményt tekintem, amikor egy Jermák nevű, doni kozák származású hadurat és embereit felbéreltik arra, hogy az Ural-hegység keleti oldalán felszámolják a tatár fejedelmek harci erejét, mert zavarják az ott élő dúsgazdag Sztroganov-család nyugalalmát. E vállalkozás még csak igen szerény eredménnyel zárult. Tudjuk, hogy a mintegy nyolcszáz harcosból álló különítmény a helyiekkel folytatott csatározásokban fokozatosan felmorzsolódott. E különítményt további 300 harccsal tervezték kiegészíteni, de ezek már nem jutattak oda. Az utolsó, mintegy félszáz harcos, élükön Jermákkal, egy folyó torkolatánál talált megfélemlőnek ítélt éjszakai táborhelyet. A tatárok

áljukban lekaszabolták őket. Jermák a folyóba vetette magát, de páncélzatának súlya miatt a folyóba fulladt. Így a gyarmatosítás első kísérlete nem járt sikerrel.

A XVII. századi orosz történelem jellemzője a belső hatalmi harcok. Még I. (Nagy) Péter cár sem gondolkodik kelet-irányú terjeszkedésben. Megelégedne azzal, ha a Fekete-tengerre ki tudna jutni. Az ehhez szükséges folyani hajóhadat ugyan létrehozza, de a Krím és a környékén uralkodó, még igen erős török-tatár hadakat nem képes legyőzni. Ezért a Balti-tengernél igyekszik 'ablakot' nyitni Európára. Ez a Nyeva-folyó torkolatánál, (a lápos vidék építkezésre alkalmassá tétele), csak százazrek életének feláldozásával valósítható meg. Az ily módon létrehozott város, melyet 'észak Velencéje'-nek titulálnak, kiváló itáliai építészek alkotásának eredménye.

A cári trónt 34 éven át birtokló, porosz származású II. Katalin, a XVIII. század derekán ismét megkísérli a Krím birtokbavételét. Két éven át tart a háború, azonban egy váratlan esemény arra kényszeríti a cárnőt, hogy békét kössön. Haderejét ugyanis át kell irányítania az Ural-hegységen túlra, mert egy Pugacsov nevű személy (ugyancsak kozák harcos) azt állítja magáról, hogy ő III. Péter cár, mert, noha azt beszélik, hogy I. Erzsébet cárnő vitatott származású fiát megfojtották, Pugacsov Szibériában elhitei a néppel, hogy ő túlélte a merényletet. Pugacsov mellé áll az erődítmények katonasága is. Sikerét ezután annak is köszönheti, hogy egy magyar gróf, Benyovszky Mór, a lengyel-orosz háborúban orosz fogságba esik. A szent-pétervári börtönből Kamcsatkára száműzik. A több évig tartó gyaloglás alatt szembesül a Szibériában uralkodó embertelen viszonyokkal (pl. egy rabszolganak megvásárolható helyi nőért mindössze tizedét-husztát kell kifizetni annak az összegnek, mint amennyibe kerül egy vadászkutya). Benyovszky kiáltványban szólítja lázadásra Szibéria lakosait. E kiáltvány szövegét használja fel Pugacsov 12 év múlva. Sorsa közzismert. A hadsereg felszámolja a lázadást, Pugacsovot és 4 alvezérét kivégzik. Kétszáz év múltán, a szovjet éra, mint forradalmárról emlékszik meg róla, kivégzésüket ábrázolja egy bélyeg. Mind róla, mind Benyovszkyról terjedelmes írást teszek közzé e kötet Függelékei c. részben.

A cári birodalom nyugalma nem tart sokáig. 1825-ben leleplezik a tüztisztiek dekábristák-nak nevezett összeesküvési kísérletét. Az összeesküvőkkel rokonszenvez Puskin és Lermontov is. Utóbbira halálos ítélet várna, de skót grófi származású édesanyjának (édesapja is skót grófként, a cár testőrségében szolgált) sikerül elérnie, hogy a halálos ítélet végrehajtása helyett Grúziába küldik frontharcosnak (a cári hatalom akkor éppen e terület gyarmatbirodalomba történő bekebelezésén szorgoskodott). Nem sokkal később pisztolypárbajban halálos lövés végez kedvenc „orosz” költőmmel. Puskin is provokálja valaki, az őt ért golyó két nap múlva okozza a halálát. Mindezek ellenére, a cárok megelégedtek azzal, hogy korlátlanul kielégíthetik a különböző kívánságaikat. Egy hatalmas nincstelen tömeg dolgozott rájuk és a köreikhez tartozókra. Hatalmuk támaszakként ott állt mögöttük a pravoszláv egyház és az orosz nép rendíthetetlen istenhite. Köztudott: a francia

Riviérán és Monte Carlóban az ingatlanokat úgy vásárolták meg, hogy versenyezni velük senki sem volt képes.

Az elégedetlen értelmiségiekkel, másként gondolkodókkal egyre értékesebbé tették Szibériát (egyik kollégiumi szobatársam, Zsolugyjev Júra is onnan érkezett Kijevbe). Szobrászként, grafikusként kiemelkedő életművet hagyott hátra. Általában kedvenc zeneszerzőjének, Schumannnak műveit dúdolgatta. Illusztrációit jól megfizették, de a honoráriumot néhány nap alatt elfogyasztották ivótársaival. Két évtizeddel később az Ung-parti sétányon találkoztunk. Nyakamba borult és sírva fakadt. Megkérdem, mi járatban vagy Ungváron? Ide költöztem — válaszolta, mert azt hittem, hogy 'Jánosokkal' találkozom. Tévedtem. A tankönyv kiadóhoz indult illusztrációival. Néhányat elkértem és közzétettem a *Sikerek vagy kudarcok* c. kötetemben.

Visszatérve az utolsó gyarmatbirodalom rövid történetéhez, az első világháborúban betöltött szerepe és az azt követő események különös figyelmet érdemelnek. A cári hatalom összeomlásának törvényszerűen be kellett következnie. Az sem okozhatott meglepetést, hogy II. Miklóst és közvetlen környezetét a Trockij és Lenin által irányított világmegváltó hatalom kivégezteti. Feltételezhető volt az is, hogy a világháborúból vesztesként kikerülő és legatyásodott Németországot a Pénz urai előbb-utóbb fel fogják tőkésíteni annak érdekében, hogy egy következő világháborúban folytatódhasson a célzott öldöklés. A gondolkodó embereknek azonban némi fejtörést okozhatott Hitler és Sztalin összeborulása. A következmény: a szovjet- finn háború, majd a balti államok SZU általi bekebelezése, továbbá Lengyelország elfelezéssel történő harmadszori letörlése a térképről (korábban már a 'Szent Szövetség' is elkövete ezt az aljasságot, akkor még a cár osztozkodott a Habsburgokkal), valamint a lengyel tisztikar 20 ezer tagjának lemészárlása Katyínban, amit Andzsej Wajda megrázó filmben örökített meg. Aki csodálkozik a lengyelek viszonyán keleti és nyugati szomszédjaihoz, kicsit gondolkodjék és megérti a magatartásukat. Aligha fog ez megváltozni a belátható jövőben.

A magyar földnélküli parasztság lelkivilágát is hasonló tapasztalatok határozzák meg. A XIX-XX. század fordulóján milliók kényszerültek kivándorlásra (többen felmenőim közül is). Az USA-ban nyelvismeret hiányában csak fizikai munkát vállalhattak. Keresményüket hazahozták, földet és a műveléséhez szükséges eszközöket-állatokat vásároltak. Volt olyan nagybátyám, aki olajkitermelésen égette agyon a testét, majd itthon a 'felszabadítóink', mint kulákok, agyonverték. Szerencsénkre, az új korszak legembertelenebb rendszere, amelyben az építkezéseket több tízmilliónyi, rabszolgákká lealacsonyított emberrel valósították meg, visszahozhatatlan. A még életben lévő, matuzsálemkorú végrehajtói, büszkén viselik az ezért kapott kintintéseiket.

A SZU szétesése meglepetésként hatott, pedig ez is előkészítetten következett be. E folyamatot dokumentálja Paul Klebnyikov, USA-ban született, a Forbes-magazinnál dolgozó kiváló történész *Keresztapa a Kremlben* c. könyve. Ríportgyűjtemény jellegének köszönhetően az akkori események irányítóinak megnyilatkozásai teszik azt hitelessé. Szerzője csak rövid ideig vezetheti a Forbes-magazin orosz változatának szerkesztőségét, mert egy napon annak bejárata előtt golyózápor végez vele. A 'privatizáció' örve alatti szabadrablás eredményeként jelenik meg az 'oligarhák' sokasága.

Ami az ukrainai eseményeket illeti, a 2015. februári, négyhatalmi találkozás származás képet nyújt az európai közösség nevében tárgyaló félről. Merkel német kancellár és Holland francia elnök helytelenül hivatkozik egy olyan múlt évi 'Minszk-i megállapodásra', mely a konfliktusban érintett két meghatározó személy hozzájárulása nélkül jött létre. Sem Putyin, sem Porosenko nem írt alá semmilyen megállapodást. Tudható ugyanis, hogy Ukrajna, mint független állam, határait a nemzetközi közösség szavatolja. Abból nem szakíthatók ki területek oly módon, hogy azon belül ilyen-olyan 'Népköztársaságokat' hoznak létre arra fel nem hatalmazható személyek. Persze, bármely országban bekövetkezhet olyan esemény, mely polgárháborúhoz vezet. A nemzetközi közösségnek az ilyen eseményhez meg kell határoznia a viszonyát. A közeli napokban lezajlott négyhatalmi tanácskozáson Ukrajna elnöke, igen helyesen, elsőként szólalt meg. Leszögezte, hogy az Ukrán államból kiszakadni szándékozók ehhez hozzájárulást nem kaphatnak. Csupán arról lehet tárgyalni, hogy a szakadárak az Ukrán államon belül milyen különleges jogokat nyerhetnek el a nyelvhasználat és más egyéb tekintetében.

Ezek után komolytalanná vált a 'minszk-i megállapodásra' történő hivatkozás. A szakadárak, láthatóan, vérszemmel kaptak. Vezetőik úgy bánnak az Ukrán állam katonáival, hogy azokat letérdepeltetve csicskázatják-megalázzák, mielőtt kivégeznék őket. Nem hiszem, hogy az ilyen vezetők számíthatnának arra, hogy velük egyenrangú partnereként fognak tárgyalni az ukrán vezetők.

Ami az orosz gyarmatbirodalom jövőjét illeti, Putyin elnököt józanabb embernek tartom annál, hogy felvállaljon egy harmadik világháború kirobbantását. E birodalom további bővítésének nincs értelme. A jelenlegi állapotot úgy kell elfogadni, hogy a tömeggyilkos előző rendszer által bekebelezett Lengyelország és a balti államok jogosan szereztek vissza a függetlenségüket. Ami a jelenleg ott élő oroszok helyzetét illeti, tudomásul kell venni azt a tényt, hogy őket a szovjet hatalom telepítette az onnan erőszakosan elhurcolt lakosok helyére. Az észtek szerintem helyesen cselekedtek oly módon, hogy csak azon orosz családok kaphatják meg a jelenlegi ország állampolgárságát, akik nem követtek el az észtekkel szemben bűntetteket. Tudomásul kell venni azt is, hogy ezen államok, rossz tapasztalataiknak köszönhetően, akkor érezhetik magukat biztonságban, ha azt egy olyan katonai szervezet garantálja, mint amilyen a NATO. Az ukrán vezetők magatartásán sem lehet csodálkozni, azok után, ami jelenleg is folyik az állam

határain belül. Az orosz gyarmatbirodalom az évszázadok során elérte azt, hogy a távol-keleti partokig kiaknázhassa a szibériai földben lévő természeti kincseket és erőforrásokat. Szibéria és az Észak-Kaukázus népei ma már az orosz nyelvet is beszélik, s ez az utolsó gyarmatbirodalom összetartó ereje.

Putyin elnök budapesti, egynapos látogatásának programjával elégedettek lehetünk. Egyórás késéssel érkezvén, már csak az esti sötétségben kereshette fel a köztársasági elnökiinket. Találkozásuk a palota előtti téren jött létre és csupán a kézfogásból és üdvözlésből állt. A sorból kilógni vélhető a Hősök-terén az „Ismeretlen katoná” jelképes nyughelyének megkoszorúzása, hisz’ e Téren egy évezrednyi küzdelmeink hőseire emlékezünk. Mégis jó ötletnek tartom a programba iktatását, mert a Tér látványa turisztikai vonzerővel bír. A program összeállításával azért is elégedettek lehetünk, mert az — az előre elkészített dokumentumok aláírásán és a magyar kormány tagjainak bemutatásán túl — csupán a szovjet katonai emlékművek megkoszorúzására szorítkozott. A Szabadság-téri emlékműnél Putyin elnök néhány megbízható „elvtárs” jelenlétében helyezte el a koszorúját. A Fiumei úton, a szovjet katonai temetőbeli koszorúzás során láthattuk a felújított sírokat és a központi emlékművet. Ez utóbbi felirata az 1956-os „ellenforradalom” leverésében életüket áldozó szovjet katonákra is emlékezik. A moszkvai TV e jelenethez kapcsolódva megemlíti, hogy Budapest „felszabadításáért”, (mely valójában a történelmük alatt elszenvedett legszigorúbb alávetettséget jelentette), 80 ezer szovjet katona áldozta az életét, fővárosunk ostromát pedig a szálíngrádi csatához hasonlítja. Az emlékműveken olvasható szövegekkel összefüggésben a Kossuth Rádió hivatkozik arra, hogy a néhány évvel ezelőtt elfogadott új Alaptörvényünk, egybeként mellett, felsorol olyan értékeinket, mint a kereszténység, valamint az 1956-os forradalmunk és szabadságharcunk.

Az utolsó gyarmatbirodalom (2)

A moszkvai TV tegnapi (febr. 19.) esti adásában láthattuk-hallhattuk Merkel kancellár nyilatkozatát. Ebben kijelentette, hogy a Nyugat továbbra is kiáll Ukrajna területi sérthetatlensége mellett, ugyanakkor Oroszországgal is kölcsönösen előnyös kapcsolatot kíván ápolni. Eközben a moszkvai TV képekkel illusztrálva hergeli a lakosságot. Láthatunk körtermeket, amelyekben az ukrán hadsereg katonái várnak súlyos műtétekre és olyanokat is, amelyekben ugyancsak sérült ukrán katonák fekszenek olyan polcokon (négyen egymás fölött), akik felemelni nem, csupán elfordítani képesek a fejüket. Más bejátszásban a két, kiszakadni szándékozó „népköztársaság” egyik katonai vezetője veszi fel 300 ukrán katona adatait. Teszi ezt azzal a céllal, hogy őket hadbíróság elé állítsák. A vád szerint „betörték a két népköztársaság területére, és ott civil lakosokat öltek meg”. Egyik katona bátran kijelentette, hogy ukrán katonaként a hazájáért, Ukrajnáért harcolt. Nos, így út vissza az Európa nevében tárgyalók felelőtlensége, hisz’ nem hivatkozhattak volna a

múlt évi érvénytelen Minszk-i „megállapodásra”, amelyhez sem Putyin, sem Porosenko nem adta a nevét. Oroszország lakosságának hergeléséből arra következtethetünk, hogy a jelenlegi ingatag helyzetet az orosz oldal még néhány évig fent kívánja tartani. Kérdés, hajlandó-e az ukrán vezetés ilyen körülmények közepette nyugdíjat és különböző járulékokat fizetni olyan embereknek, akik Ukrajnát ellenségükként kezelik. Az IMF-kölcsön feltételeként Ukrajna lakosságának komoly megszorításokat kell elszenvednie, s ez az egyébként is alacsony életszínvonal további esésével fog járni. Úgy vélem ezért, hogy azok a magyarok (esetleg más nemzetiségűek), akik rendelkeznek értékesíthető ingatlannal, megválnak tőlük, mielőtt azok értéküket vesztenék, és átköltöznek Magyarországra vagy valahova máshová. Remélem, hogy nálunk befogadásra találunk.

Persze, az ukrainai helyzet naponta változhat. Már másnap (február 20-án) olyan nyugati nyilatkozatok hangzottak el, amelyek Putyint szándékainak módosítására ösztönözhetik. Ilyen pl. az, hogy a rubel árfolyama jelentősen csökkent (több nemzetközi minősítő intézet bejelentését követően). Hasonló esemény Merkel kancellár látogatása I. Ferenc pápánál. Ő e látogatást a G7-ek jelenlegi elnökeként kezdeményezte (Oroszország G8-beli tagságát az ukrán események miatt ideiglenesen felfüggesztette egy korábbi határozat.) Merkel kancellár háromnegyed órát töltött a Pápával kettesben, és a segítséget kérte az ukrán konfliktus békés rendezéséhez. Állítólag ENSZ fegyveresek ellenőriznének egy fegyvermentes sávot a szembenállók között. Lehet, hogy Putyin megelégszik a Krím és az ahhoz kapcsolódó területek birtokbavételével és elfogadja azt a megoldást, mely szerint a két szakadni szándékozó megye egy szövetségi államként működő Ukrajna része marad (a „népköztársaságok” harcias vezetőit pedig befogadja Oroszország, így megúszhatják a felelősségre vonásukat).

Egy újabb esemény ismét változtatott az ukrainai helyzeten. Kijevben és Harkovban felvonulással emlékeztek meg az egy évvel ezelőtti „majdán”-ról. Ismert, hogy annakidején a Kijev központjában lezajlott esemény kettős célt szolgált. Kifejezte az Európához történő közeledés követelését, valamint Janukovics akkori elnök leváltásának szükségességét. Utóbbit az tette indokolttá, hogy az elnök szembement az Európához való közeledés szándékával. Akkor a fegyvereket nem használó tüntetők közül több mint százat mesterlövészek mészároltak le a háztetőkről. Ezután Janukovics Oroszországba távozott. Ukrajna új vezetői olyan elfogadhatatlan nyelvtörvényt hoztak, amely a kisebbségi nyelvek, köztük az orosz nyelv használatát is megtiltotta. Most a harkovi megemlékezők közé gránátot lőttek, mely két ember azonnali halálát okozta (a 9 sebesült közül négyen válságos állapotban vannak). A merénylet elkövetőit elfogták. Amennyiben bebizonyosodik, hogy a merénylő orosz megrendelésre robbantott, úgy ez Putyinnak komoly gondot fog okozni, hasonlóan ahhoz, ha igaz a hír, mely szerint orosz kísérleti fegyvert teszteltek az ukrán hadsereg katonáin (sok a halott és a sebesült). A jelenleg másfél millió Harkovot, (mely a szovjet rendszer győzelme után rövid ideig Ukrajna

fővárosa volt), többségükben orosz ajkúak lakják. Ottani barátaim véleménye szerint ők a jövőben is Ukrajnában kívánnak élni.

Mielőtt „az utolsó gyarmatbirodalom” kijelentésem helyességét tüzetesebben górcső alá helyeznénk, meg kell állapítanunk azt, hogy mind az orosz, mind az ukrán államiság körül jelenleg kibontakozó felfogás helytelen. Az, hogy az ukrán nacionalisták 40 ezer éves múltról beszélnek, ép úgy elfogadhatatlan, mint annak nem tudomásul vétele, miszerint a kaukázusi népek (Dagesztán, Georgia, Arménia, és még jó néhány) több évezredes múltra tekintenek vissza. Hasonló, megcáfolhatatlan bizonyítékokkal rendelkező történelmi múltat, netán államiságot, más népeknél nem találunk (kivéve az egyiptomiakat). A Pekingtől 50 kilométerre feltárt barlangnál nem csupán a 25 ezer éves ép koponya, hanem a csontból készült használati eszközök bizonyítják, hogy a gondolkodó ember (*homo sapiens*) nyomait tárták fel. E lelet alapján kijelenthető, hogy a még az őstörzsei által irányított előembert követően, a már gondolkodó és szabad akarattal rendelkező ember nem Afrikából rajzott ki. Megdőlt tehát az „Ádám-Éva” létének helyszínével kapcsolatos elképzelés, mert az bizony nem Afrika, hanem Ázsia. Ezzel együtt is úgy vélem, hogy Kína nem szándékozik gyarmatbirodalmat létrehozni. Afrikában ugyan komoly beruházásaikról tudunk, de azok aligha képezhetik egy leendő gyarmatbirodalom részét, hisz’ ezt sem a távolság, sem egyéb szempontok nem teszik lehetővé. Ők Afrika olyan részeiben hoznak létre termelővállalatokat, ahol a helyi lakosság ezek működtetésére képesnek látszik.

Fentiekre tekintettel úgy vélem, hogy Putyin jobban teszi, ha tudomásul veszi és elismeri azt, hogy akár a cári Oroszország, akár a SZU vagy a jelenlegi Oroszország mindenkor gyarmatosított, amikor népek sokaságát bekebelezte. Ugyanez érvényes Szibéria őslakóival tekintetében is. Elegendő felidézni annak a kurgánnak a feltárását, amelyet bemutatott évekkel ezelőtt a Spectrum TV. A feltárást leningrádi régészek és náluk tanuló németországi egyetemisták végezték. A hatalmas földtömeg eltávolításához gépi erőt használtak. Amikor elérték a sírkamra tetejét, akkor kezdődött a kézimunka. A helyi lakosok közreműködése csupán arra szorítkozott, hogy a feltárási területét ne közelíthessék meg illetéktelenek. A sírkamra rönkfa szerkezetű, a falakat bíborszínű bársony borítja, benne a fejedelem és felesége holtteste látható elképesztően pompás öltözetben. Rajtuk és mellettük 9 ezer aranytárgyat találtak, a nyakukban lévő ivócsészéket színaranyból öntötték (egyenként másfél kilóval). A kurgán kincsei Leningrádba kerültek kiállítási anyagként. Kérdés: mi köze van az oroszoknak e keleti kultúra hagyatékának kisajátításához? Szerintem — semmi! Ezt kell tudomásul venni és nem azon ügyködni, miként lehet e gyarmatbirodalmat fenntartani, esetleg még bővíteni is, mert az ilyen szándékot most már elutasítja az emberiség józan ítélőképesseggel rendelkező része. A helyzetet bonyolítják az olyan események, mint az orosz ellenzék vezérének, a kormány elleni tüntetések szervezőjének, Borisz Nyemcovnak

a meggyilkolása, valamint Janukovics volt ukrán elnök egyik bizalmasának az öngyilkossága.

Az *utolsó gyamatbirodalom* c. írásom első részében írtam Paul Klebnyikov meggyilkolásáról. A jelenlegi két halálhír emlékeztet az egy évtizede történteke. Klebnyikov könyvének 14-ik oldalán olyan sommás megállapításai olvashatók, melyek rámutatnak az akkori események legfontosabb mozzanataira. Idézem:

„Talán képtelenségnek tűnik, de az ország gazdasági és demográfiai hanyatlásának alapjait a Jegor Gajdar és Anatolij Csubajsz által vezetett „fiatal reformerek” és „demokraták” rakták le. Először is, 1992-ben felszabadították az árakat és elszabadították az inflációt, mielőtt a privatizációs program beindult volna. Alig néhány hét alatt a lakosság döntő többsége elvesztette összes megtakarítását, egy pillanat alatt romba döntve egy új Oroszország erős belső piacra épülő újjáépítésének minden reményét.

Másodszor, a demokraták támogatták a kereskedőket — a jó kapcsolatokkal rendelkező fiatalembereket, akik vagyonokat szereztek azzal, hogy átvállalták a régi, állami kereskedelmi monopóliumok szerepét, és kihasználták az orosz árnak alacsony belföldi értéktől óriási mértékben eltérő világpiaci árszintet.

Hamadszor, Csubajsznak, a megtakarításokat nivelláló óriási inflációt követő, 1993-1994 közötti kuponos privatizációját rosszul hajtották végre. A legtöbben néhány dollárért egyszerűen eladták kuponjaikat a brókereknek, vagy piramisjátékokba fektették, amelyek később összeomlottak. Ahelyett, hogy megteremtette volna a részvényesek széles körét, Csubajsz privatizációja az orosz ipari létesítményeket korrupt igazgatók, vagy az új moszkvai bankok kezére játszotta.

Negyedszer, Csubajsz és társai ezeket a bankokat alacsony kamatozású központi állami hitelekkel támogatták, megkapták az állami intézmények folyószámlavezetését, és az állampapírok piacát is úgy alakították, hogy számukra kedvező legyen.

Végül, az 1995-től 1997-ig tartó, „tulajdonra változtatható hitelek” spekulációs árverésein Csubajsz névértéken egy maroknyi berntefentes kezére játszotta az orosz ipar megmaradt javait is. Nem véletlenül alakult ki Jelcin idején a vadkapitalizmus”.

Sajnos, a moszkvai TV-ben a megszólalók többsége szítja az oroszok nacionalizmusát. A napokban olyan képeket is láthattunk, amelyeken ottani zsidó hitközségek vezetői-tagjai forgolódnak. Beszédük megértését nehezíti a hadarásuk, a rossz minőségű hang, időnként a kép kimerevedése-száttördelődése (mint az utóbbi időben nálunk a HírTV adásainál). Eddig azt tapasztalhattuk, hogy a kultúra valamennyi területén a beszélgetések-viták irányítói olyan zsidók, akik meggyőződéssel vallják magukat zsidóknak. Ez hihető is, mert akik közülük a SZU szétesésekor Nyugatra távoztak, visszatértek. Nem találtak ugyanis olyan közeget, amely áhítatosan hallgatta volna megnyilvánulásait (Izraelre ez nem érvényes).

Másként szólva: Az oroszországi zsidóság ezen része indokoltan élvezi a kultúra irányításával járó tiszteletet-megbecsülést. Balgák lennének, ha e helyzetükről lemondanának. Őket ilyen minőségükben elfogadják a ma már ismét nyíltan pravoszlávként viselkedő oroszok tömegei. E magatartás merőben eltér attól, amely a Hazánkban élő, döntően keletről bevándorolt zsidóságnál tapasztalható. Ők manapság szemben állnak az évszázadokon át üldözött, jelenleg magyarságát ismét felvállaló lakosokkal. Ezért gondolom azt, hogy Hazánk lakossága nagyjából három részre oszlik: a többség — közönyös, mert elégedetlen a jelenlegi helyzetével. A maradék nagyobbik hányada — magyargyűlölő. Csupán törpe kisebbség vállalja fel a magyarságát. Őket bélyegzik meg azzal, hogy „magyarkodnak”. Nos, tessenek tudomásul venni (ittthon és külföldön), hogy sok évszázados idegen elnyomás megszervezése után, a most felemelt fejünket nem fogjuk többé lehajtani. Megjegyzésem: Gajdar 1991 és 1992 között miniszterelnök, az 1992-es árreform és gazdasági „sokk-terápia” kidolgozója. Csujasz miniszterelnök-helyettes, Jelcin 1996-os választási kampányának menedzsere, 1991 és 1997 között pedig miniszteri rangban az orosz privatizáció irányítója. Az említett időszakban Hazánkban is hasonló események zajlanak. Bizonyára nem véletlen a kettő egybeesése, a következmények is kísértetiesen hasonlítanak egymásra, az „elvtársak” ezért ne reménykedjenek abban, hogy gatzetteik felejthetőek!

Az utolsó gyarmatbirodalom (3)

Tegnap (márc. 12-én) jól éreztem rá arra, hogy figyelemmel kell kísérem a moszkvai TV „Vécser” (este) c., csaknem háromórás adását. E heti rendszerességu vitaműsor úgy zajlik, hogy kb. 100-150 fős hallgatóság előtt vitázik 8+1 ember (az utóbbi a vitavezető). Ő nem csupán szót ad a megszólalásra jelentkezőknek, hanem meg is határozza az illető beszédének időtartamát, így az egész vitaműsor irányultságát e vitavezető alakítja (ő a hatalom bizalmasa, pár nappal ezelőtt hosszas riportot készített Putyinnal). A műsorban láthatók olyan filmbejátszások, amelyeket a szovjet éra korai időszakában pl. a Murmanszk-környéki vasútépítésen vettek fel. A munkatáborok rabjai kézi számszámokkal törlik fel a fagyott talajt. Látható, ahogy a rabok sorogájokon cipelik elpusztult társaikat, és azt is halljuk, hogy a „nagyvezér” kifogásolja a kelleténél nagyobb adag kenyeret. Az embertelen élet- és munkakörülmények miatt tízmilliók vesztek el az életüket az „átnevelés” évtizedei folyamán. Matuzsálemkorú túlélők nosztalgáznak (őket nem kellett átnevelni), így mellükön kitiűntetések tömegét viselhetik. Az persze nem tudható, hogyan szereztek azokat, hisz’ a piacokon is árusítanak ilyesmit, turisták vásárolják emléktárgyként a kalapon-sapkán viselhető kitiűzők helyett.

A tegnapi adásban hölgy nem vett részt, ami ritka jelenség. A most vitázók közül jelentősebbek: az Orosz Tudományos Akadémia képviselője; a Dúma (a Parlament

Alsó Háza) Védelmi Bizottságának vezetője; az Orosz Liberális Demokrata Párt elnöke, aki csaknem valamennyi „Vécser”-adás résztvevője. A 70 körüli férfi, bohócként, vehemensen ordítva fröcsög, most arra uszít, hogy fegyveres támadást kell indítani az EU ellen Oroszország nyugati határainál. Így viselkedik egy olyan ember, aki felnőttként, „politikusként” átélte a SZU szétesése utáni káoszt és szabadrablást. Tudhatta, hogy a Gorbacsov-Jelcin „puccs” tervezett váltás volt és csak fokozta a bizonytalanságot, hisz’ Jelcin már nem volt abban az állapotban, hogy irányíthatta volna az eseményeket. Döntéseit fiatalabbik leánya befolyásolta (a háttérből, Berezovszkij elképzeléseinek megfelelően).

A vita egyik résztvevője megemlítette, hogy a múltban Oroszországra jótékony hatást gyakorolt Európa történetének az a két és félezer éve, amely alatt a hellén és a római kultúra, valamint a kereszténység két évezredének szellemi értékei kifejtették hatásukat a szláv fejlődésre. E felvetést két felszólaló azonnal elutasította, de magam is némi fenntartással fogadom (részleteibe most nem megyek bele). A vita legvisszafogottabb-legértelmesebb megszólalójának tekinthető a Szobcsák Alap szakértője. Ő a vita végéig szokott szöveghez jutni. Most amellet érvelt, hogy Oroszország érdeke az USA-val, az EU-val, a Közel-keleti, valamint az ázsiai államokkal való minél szorosabb gazdasági, kereskedelmi és politikai együttműködés kialakítása. Ennek érdekében haladéktalanul le kell zárni a kelet-ukrajnai háborúskodást. Szobcsákról már írtam a „Paul Klebnyikovra emlékezve” c. cikkemben (lásd az *Újságcikkeim II.* kötet 132-138 oldalát). Azok számára, akik nem jutnak hozzá, megemlítem, hogy Szobcsák a leningrádi egyetem jogi karán mentorként egyengette Putyin életútját. Később e város polgármestereként maga mellé vette helyettesi munkakörbe, majd beajánlotta Jelcin elnök Biztonsági Szolgálatának vezetőjévé. Onnan egyenes út vezetett ahhoz, hogy Oroszország Biztonsági Szolgálatának vezetőjévé váljak. E beosztásából segítette Jelcin másodszori elnökké választását, amit Jelcin azzal viszonzott, hogy Putyin — Jelcint követően — elfoglalhatta az elnöki széket. Paul Klebnyikovról röviden annyit, hogy szülei az orosz forradalom idején kerültek az USA-ba. Ő Londonban történelem szakon végzett, majd a Forbes-magazinban jelentek meg írásai, amelyekért több díjban részesült. A SZU szétesése után Moszkvában készített riportokat az akkori vezetőikkel, ezeket a „*Keresztapa a Kremlben*” c. könyvében tette közzé. Amikor a Forbes-magazin orosz nyelvű változata Moszkvában létrejött, annak vezetésével Klebnyikovot bízták meg. Nem sokkal később a Szerkesztőség bejáratánál golyózápor oltotta ki az életét (41 éves volt). Azért kellett meghalnia, mert dokumentálta a SZU szétesését követő szabadrablást, amelyben Nyemcov is részt vett. Mostanság Putyin ellenzéke sorolja azon személyek (többségükben újságírók) neveit, akik gyanús körülmények közepette távoztak az élők sorából. Jó lenne, ha e „jogvédők” nem felejtenek el azokat a tízmilliókat sem, akiket a „tisztogatások” során, valamint az „átnevelő” munkatáborokban éheztetve-dolgoztatva küldtek át a másvilágra.

Oroszország elnökeként Putyin nehéz helyzetbe került. Az olaj- és gáztermelés irányítását a Jelcin alatti vezetés olyan ifjoncokra bízta, akikkel tudomásul vette azt, hogy ők nem válhatnak a nagyvállalatok tényleges tulajdonosaivá, mert a természeti erőforrások tulajdonjoga a népet illeti. A legnagyobb ilyen vállalat, a Jukosz részvényeit, Hodorkovszkij és haverjai birtokolták. Hodorkovszkij az akkori világ leggazdagabbjai között a 17-ik helyet foglalta el. Ebben a helyzetében feltételezhette azt, hogy amennyiben a részvényeinek kétharmadát eladja az Exxon és a Chevron világcégeknek, úgy Jelcint felválthatja az elnöki székben. Az üzlet nem jött össze. Putyin lett az elnök, kihívója pedig — legközelebbi munkatársával, Lebegyjevvel együtt — börtönbe került. Másfél tucat kisrészvényes szabadon távozhatott Nyugatra. Őket a közelmúltban Abramovics meghívta egy izraeli találkozóra feltételezhetően azzal a javaslattal, hogy visszatérhetnek, ha magukkal hozzák a kivitt pénzt (nem gondolom, hogy a javaslatot elfogadták volna). Putyin helyzetét az is súlyosbítja, hogy a cárok és a SZU által fegyverrel szerzett gyarmatbirodalom maradványainak egyben tartása egyre bonyolultabb feladat. Megoldását segíti az, hogy az Elnök felélesztette és erősíti az orosz nép vallásosságát (maga és környezete így viselkedik, noha nem ilyen szellemben nevelkedtek), emellett hatalmas támogatást nyújt a pravoszláv egyház számára. Népszerűségét nem kis mértékben ennek köszönheti.

Egyébiránt, manapság, nyugaton és itthon is sokfélet terjesztenek Putyin állapotáról. A terjesztők többsége évtizedeken át szolgálta a magyarságot gyűlölő rendszert, időnként sortűzeket rendelt el a fegyvertelen lakosok, közöttük asszonyok és gyerekek ellen, esetleg ügyészként, bíróként kérte ill. hozta a halálos ítéleteket. Most élvezi magas nyugdíját itthon vagy külföldön, esetleg tiltakozik a 40 éves kori nyugdíj-jogosultságának elvesztése miatt (a tűzoltók kivételek, ők kockáztatják az életüket).

A moszkvai TV tegnapi (márc. 15-i) „Vécser” c. adásának állandó kommentátora hangsúlyt váltott. Rövid bejátszásokhoz kapcsolódva az USA-t és Porosenkot vádolta hazudozással és azzal, hogy Oroszország megtámadását készítik elő. Szerintem, mindenki hazudozik, legkevésbé Porosenko. Ő legutóbb úgy nyilatkozott, hogy Ukrajna határain védelmi rendszert kell kiépíteni. Ennek kelet-ukrajnai része a nemzetközi ellenőrzéssel biztosított fegyvermentes övezet **belső** vonalán húzódna (az Ukrán Parlament márc. 17-én nagy többséggel megszavazta Nemzetközi Békefenntartó Erő behívását). Remélhetőleg nem fog megismétlődni az 1995 júliusában történt srebrenicai mészárlás. A szerb erők akkor több mint 8700 boszniai muszlimot, férfiakat és kiskorú fiúkat végeztek ki, valamint megerőszakoltak 20 ezer nőt. Előzetesen a szerb hadsereg elfoglalta az ENSZ 300 fős holland egységeitől a területet, ott enklávét hozott létre, s ebben hajította végre a háborús bűncselekményt.

A Porosenko által felvázolt elképzelés azt a feltételezést ébreszti, mely szerint az ukrán vezetés tudomásul venné a két „népköztársaság” elszakadását, s ez esetben azt

is, hogy e terület összefüggő egységet képezne Ukrajna Mariupol-környéki részével, hisz' a Krimre csak onnan lehet vizet és egyebeket szállítani (a moszkvai TV-ben bemutatták a több km. hosszú, többszintes híd szerkezetének makettjét, a hídnak négy év alatt kell megépülnie). Harkov megye és másfél millió lakosú székhelye Ukrajna része maradna, ez iránti óhajukat a helyiek tüntetéseikkel ki is fejezték.

E fejlemény megváltoztatta a két „népköztársaság” vezetőjének megnyilvánulásait. Érzékelhetően bizonytalanabbá váltak. Nem tudhatják, milyen szerephez juthatnak a jövőben. Most úgy nyilatkoznak, hogy az ukrán vezetés semmibe vette a „minszki megállapodást”, valamint nem kötelezte magát arra, hogy a „népköztársaságoknak” önrendelkezési jogot biztosít. Mindkét hivatkozásuk elfogadhatatlan, mert a két ország vezetője, Putyin és Porosenko Minszkben semmit sem írt alá, (ilyen „megállapodásra” Merkel kancellárnak és Holland francia elnöknek sem szabadna hivatkoznia). Ezen túl, az „önrendelkezés” értelmezhető úgy is, hogy e két „népköztársaság” vezetői később bejelenthetik azon szándékukat, mely szerint Oroszországhoz kívánnak csatlakozni (ez történt a Krimben tartott népszavazást követően, így az ukrán vezetés tanulhat a történelekből, és hasonló hibát nem követ el). Most az ukrán vezetés bejelentette, hogy a két „népköztársaság” területén népszavazásra csak az esetben kerülhet sor, amennyiben annak feltételeit és körülményeit az ukrán vezetés határozza meg. A feltételekhez tartozik az is, hogy a szóban forgó két területről előzetesen valamennyi fegyvert el kell távolítani és a fogolycserének is meg kell történnie. Az ukrán vezetés illetően határozottsága az általam fentebb említett feltételezést erősíti. Csak remélni lehet, hogy a józan ész felülkerekedik és lehűti azok vágyait, akik az utolsó gyarmatbirtoklást nem csupán fenntartani, hanem gyarapítani szeretnék, ismét megszerezve olyan államokat, amelyeket a náci Németországgal összeborulva foglaltak el az 1940-1941 közötti időben. A függetlenségüket visszanyert országok jogosultak igényelni azt, hogy nemzetközi szervezetek biztosítsák a sérthetetlenségüket. A második világháború kirobantásának körülményeivel jelen írásomban nem kívánok foglalkozni, különös tekintettel arra a hatalmas előkészületre, amellyel Oroszország-szerte a győzelmük 70-ik évfordulóját kívánják megünnepelni. Ezzel egyidejűleg vetítik a „Krim — út a Hazába” c. filmet, mely a Krim „visszafoglalásának” első évfordulójára készült. A bejátszásokból megtudhatjuk, hogy Putyin elismeri azt, miszerint a „visszafoglalás” előre megtervezett esemény volt. Ez pedig felvetheti azt a gondolatot, hogy a kelet-ukrajnai eseményeket is előre megtervezettként kell fogadnunk-értékelnünk.

A moszkvai TV „Különleges tudósító” c. adásában (márc. 18-án késő este), a 10 megszólaló között hárman az Ukrán Parlament képviselőiként beszéltek (nem tudható, mely párthoz tartozóként). E műsorban is hallható a megállapítás, mely szerint Ukrajna, mint kijelölt határokkal rendelkező államalakulat, csak a szovjet érában jelenik meg a térképeken. E tényen nem változtat az, hogy az ukrán nyelv használata azon vidékeken, ahol a lakosság többsége ukrán származású,

működtek az ukrán nyelvet használó óvodák és alapfokú iskolák. Nagyobb lélekszámú településeken a közép- és felsőfokú oktatásban az orosz nyelvet használták (5 éves képzőművészeti tanulmányaim folyamán Kárpátalján is ez történt, az ukrán és a francia nyelvet csupán érintőlegesen tanultuk). Ungváron érettségiztem oroszul, mert ismerni akartam az orosz és az ukrán történelem tanítását. Kijevben, az építészkaron, csak a megbetegedésem miatt megismételt negyedik évfolyamon találkoztam olyan hallgatótársal, aki ragaszkodott az ukrán nyelv használatához az esetben is, ha a tanár nem beszélt ukránul. Magam óvakodtam attól, hogy az orosz beszédembe ukrán szavakat keverjek, mert hittem abban, hogy valamikor visszatérhetek a Hazámba (ugyanis Füzesabonyban születtem). Ez meg is történt 1961-ben. Másfél év kivételével az építéstervezés és a környezetvédelem témakörében, a nemzetközi együttműködés területén képviseltem Hazánkat keleten-nyugaton. Ha az orosz beszédembe ukrán szavakat kevertem volna, (pl. Genfben, az Európai Gazdasági Bizottság ülésein), a tolmácsok nem tudták volna lefordítani angolra ill. franciára.

A fent ismertetett körülmények teszik bonyolulttá Ukrajna helyzetét. A 28 EU-tagállam szakértőinek egy-egy találkozásakor nehezen oldható meg az, hogy az ukránul megszólalókat külön fülkékből fordítsák a többi nyelvre. Az orosz nyelvet manapság mintegy három-négyszáz millióan beszélik szerte a világban, különböző népek tagjaiként. Ezt célszerű figyelembe venni, ami persze nem jelenti azt, hogy az orosz nyelvet beszélőket be kellene olvasztani az Orosz Gyarmatbirodalomba. E birodalom szétesett. Ázsia népei (ideértve a volt szovjet tagállamok népeit is) saját nyelvüket beszélik és ez így természetes. Persze, vezetőik az orosz nyelvet is használhatják, hisz' általában e nyelven szerezték felsőfokú képesítésüket. Kárpátalja ruszinjai (többségük ma már „ukránnak” vallja magát) Korjatovics Tóddal és alattvalóival menekültek Podoliába, mivel testvérével, a litván nagyfejedelemmel összeütközésbe került. Ezt követően, mint unokaöccsét, fogadta be Zsigmond, lotaringiai származású magyar király, a XIV. század második felében és telepítette le őket Hazánk keleti régiójában.

Úgy vélem, hogy az öldöklés mielőbbi megszüntetésén túl a feszültségek enyhítését szolgálná a „fasisztázás” abbahagyása is, mert értelmetlen, hisz' faszizmusról csak Mussolini Olaszországában beszélhetünk, ő vette át a rómaiaktól az összekötözött vesszőket, mint az összefogás jelképét. A „náciizmus” pedig igen sok közösségre ráhúzható, s hogy e téren ki az élővas, jobb nem bolygatni, mert az messzire vezetne.

Több barátom vetette már fel a kérdést: „Szerinted lesz-e harmadik világháború?” Válaszom lényege mindig a következőképp hangzik: Ha kitörne a világháború és az atombombát is bevetnék, úgy ez a Föld létét kockáztatná. Ezért nem tudom elképzelni, hogy ezt a szabad akarátú, azaz a gondolkodó ember, (a

homo sapiens) megtenné. De vajon általánosan bekövetkezett-e az akarat szabadsága valamennyi ember életében? Nem tudhatjuk. Csak feltételezhetjük azt, hogy az „előember” fejlődésében megtörtént egy gyökeres változás, nevezetesen az, hogy a génekbe bekódolt cselekvési-magatartásbeli lehetőségeket felváltotta az akarat szabadságának megjelenése, s ezzel a cselekvés-magatartás szabadsága is. További kérdésként vetődik fel: vajon valamennyi embernek látszó lény akaratában benne van-e a gondolkodó embertől elvárható tudata annak, hogy az atombomba használata a Föld létét kockáztatja? Nem tudható. Lehet, hogy vannak olyan, gondolkodó embernek látszó lények, akik e kockázattal nem törődnek. Nos, ők hordozzák a veszélyét és lehetőségét annak, hogy kitörjön egy világháború, az atombomba használatának következményeivel együtt. A homo sapiens feladata tehát az ilyen esemény létrejöttének megakadályozása. Persze, e gondolat sor felveti a Mindenhatóról (Istenről), az Ő léteről és szerepéről alkotható elképzeléseinket is. Saját idevágó elképzelésemet részletesen kifejtettem a meditációról-elmélkedésről szóló írásaimban, így itt eltekintek az ismétlésüktől.

Az okos telefonok nemzedékeiről

Az okostelefonok közé sorolom a tabot és a laptopot is, mint hordozható eszközöket. Manapság ugyanis a gyermeknemzedék jelentős része naponta több órán át használja az ilyen eszközöket. Az agyuk azonban még nem eléggé fejlett ahhoz, hogy felfoghatná, milyen torzulásokat válthat ki az ezen eszközökön történő szórakozásuk. A következő nemzedékek, még ha tudnának is az agyműködés torzulásairól, nem törődnek vele, mert az információ-tömeghez történő hozzájutást nyereségként könyvelik el. Nem veszik figyelembe azt, hogy a Hálón lévő információ-tömegben egyaránt megjelenik a valós és a félrevezető információ. A kettő közötti értéktelet kialakításához arra lenne szükségük, hogy a világban lezajlott és folyamatosan zajló eseményekről hiteles ismeretekkel rendelkezzenek. Ámde a mindenkori diktatúrák uralták és ma is uralják az ismeretátadás szervezeteit, így meghatározhatják, hogy azok mit és miként tudósítsanak. Ennek eredményeként több nemzedék is vélekedhet úgy, hogy ismeri az események létrejöttének mozgatórugóit, valójában azonban hiányosak az ilyen irányú ismeretei. E jelenség teszi lehetővé azt, hogy több nemzedék agyát zavarodottá tegyék azon erők, amelyek a társadalmak terelhetőségében érdekeltek.

Fentieket bizonyítják a különböző hírszolgáltató eszközökön látható-hallható „vitamúsorok”, amelyekben a hivatalos, illetve az azokkal szembenálló szervezeteket képviselő személyek, ugyanazokat az eseményeket ellentétes megközelítésben magyarázzák. Példa: a Kossuth Rádió „Ütköző” c. adásában (2015. 09. 18-án) Pelczné Gáll Ildikó, az Európai Parlament néppárti alelnöke vitázott egyik, Brüsszelben dolgozó MSZP-s képviselővel, (kinek nevét nem örökítem meg, mert süt belőle a magyargyűlölet). Ezzel szemben jóleső érzést váltott ki belőlem az,

hogy e hölgy a kívánt magas szakmai színvonalon nyilvánult meg az általa képviselt testület nevében, ügyelve arra is, hogy ne sértse meg az időnként valótlanságokat állító vitapartnerét. Utóbbit illetően megértem, hogy nehéz elviselnie azt a helyzetet, amikor valaki hosszú időt töltött el magas beosztásokban olyan pártban, amely visszaélt a hatalmával és amelynek kevés esélye lehet arra, hogy hamarosan ismét uralkodó tényezővé váljék.

Ugyancsak e héten a Kossuth Rádióban beszélt (felolvasást tartott) öt egymást követő napon Vekerdy Tamás. Vele több mint két évtizeddel ezelőtt kerültem kapcsolatba. Történt ez annak okán, hogy már korábban felkeltette érdeklődésemet a Waldorf-iskola, amelyet Rudolf Steiner hozott létre Stuttgartban a Waldorf-Astoria cigarettagyár munkásainak gyermekei számára. A nevezett oktatási-nevelési rendszert meg akartam ismertetni kárpátaljai pedagógusokkal. Ebben az időben már Magyarországon is működtek ilyen intézmények Vekerdy Tamás szervezésében, így az ő közreműködésével fogadták a kárpátaljai pedagógusok egy csoportját. Abban az időben fogant meg gondolataimban az elképzelés arról, hogy Ungváron, az Ungfolyó partján lévő, kárterítés nélkül kisajátított három hektáros kertünk egyötödén létrehoznék egy intézményt. Ebben kétnyelvű (magyar és ukrán) gyermekek óvodája is működne. Az óvodások, játékos módon, Hazánkban élő kínai vendégpedagógus bevonásával, sajátíthatnák el a kínai írásjeleket-fogalmakat is. Felajánlottam, hogy szüleink örököseként odaajándékoznám kertünk negyötödét az Ungvári Nemzeti Egyeternnek, amely e területen Botanikus Kertet működtet. Felajánlásom egyelőre nem talált befogadásra. Reménykedem, hogy a jelenleg Ukrajnában kialakulóban lévő új államberendezkedés másként viszonyulhat a javaslatomhoz, így még nem adtam fel az elképzelésem megvalósítását. Ugy tűnik, az orosz vezetést — a néparadat kezelhetetlenségétől tartva — foglalkoztatja az EU-val és az USA-val való szövetkezés gondolata, ami befolyásolhatja Putyin magatartását a kelet-ukrajnai két megye jövőjét illetően.

Furcsának tűnhet, de ez a valóság. Vekerdy Tamás felolvasását hallgatva, gondoltam, ellenőrzöm, vajon nem egy korábban felvett anyagot játszanak-e be? A Hálón megnyitottam a honlapját. E szerint életben van. A honlapján olyan írást találtam, amely „Beszélgetés nem csak gyerekekről” címet viseli és nem csak gyerekekről szól. Az írásos változat csaknem száz oldal terjedelmű. Elolvastam és érdekesnek találtam. Egy Révai Gábor nevű személy beszélgetett Ranschburg Jenővel és Vekerdy Tamással. Ezek után arra lettem kíváncsi, kicsoda a többségükben provokatív kérdéseket felvető személy. A Hálóról megtudtam, hogy ő a néhai Révai József, „kommunista kultúrpápának” titulált vezető fia, aki 1968-ban a börtönt is megtapasztalta. Öccsét, Pétert jól ismertem (a bátyjáról soha sem beszélt). Péter egyszer elmondta, hogy gyalog járt a gimnáziumba, (villamosra nem kapott pénzt), mert szégyellte, hogy az apja hivatalos autója viszi az iskolához. Az ő közbenjárásának köszönhetem, hogy a „Településtudomány '79” nevű, általam szervezett többszáz fős szakmai rendezvényt a METESZ befogadta (Péter baráti

kapcsolatban volt e szervezet akkori főtítkárával, ugyanis együtt szereztek mérnöki diplomát a Szovjetunióban). Segítsége azért volt fontos, mert a SZU-ból csak ilyen rendezvényre utaztathattak jelentős számú szakembert (csaknem harmincan érkeztek). Előtte a főtítkárhelyettes asszony elutasította a kezdeményezésemet. Amikor a rendezvényen meg kellett jelennie a METESZ képviselőjének, igyekezett elkerülni a tekintetemet.

Érdekes jelenség, hogy a magas beosztású pártemberek gyermekei kritikusan viszonyultak a rendszerhez. Kijevi, építészhallgatói tanulmányaim folyamán több pártgőré gyermeke kereste a társaságomat. Különlegesnek tartották a világszemléletemet, ideértve az Isten-tudatomat is (mivel ezeket nem rejtettem véka alá). Vendégeskedtem olyan házibulin, ahol a luxuslakás tulajdonosának fiát korábban nem ismertem, de a baráti körébe tartozó egyik leány már hallott rólam, és meghívott a bulira. Szegénykém a számunkra kijelölt szobában egész éjszaka az előadásomat hallgatta. Közben persze táncoltunk is, mert ennek sajátos módja máig a lételemeim részét képezi, (még 18 évesen, fél évig, a Kárpátaljai Népdal- és Tánc Együttes tagjaként „családfenntartóként” dolgoztam, emellett versenyszerűen úsztam, később az úszóedzői munkát is vállaltam). Amikor megkezdtem képzőművészeti tanulmányaimat, mellette már csupán a kora reggeli és a délutáni edzői munka maradhatott meg.

Kijevbe, az építészkarra kerülve, kollégiumban laktam. Itt szobatársaim-barátaim voltak Ráfael Bagautyinov és Vologyja Golovánov festőművészek. Ráfael apját, a Tatár Szovjet Köztársaság KISZ Bizottságának titkárát, a 30-s évek „tisztogatásai” során kivégezték, anyja a Gulágra került, ő és a bátyja gyermeklágerben küzdött a túlélésért, (a fia, Rusztem, később, Lembergben, görögkatolikus pappá vált); Sztaniszláv Rodjuk építészhallgató, az egyik megyei börtön parancsnokának egyetlen gyermeke (később a fia, Bogdán, a ferenceseknél tanult Kijevben); Nyikolaj Nyeszterenko grafikus, az ismert operaénekes rokona, (műkedvelőként ő is gyakran áriázott); Júrij Zsolugyjev szobrász (már akkor neves illusztrátor). Vele három évtizeddel később, egyik ungvári látogatásomkor, az Ungparti sétányon találkoztam. Nyakamba borult és sírva fakadt. Azt mondta, azért költözött Ungvárra, mert azt hitte, hogy jánosokkal fog találkozni, de csalódott. Mindannyian napi meditációm részét képezik és könyveimben is szerepelnek. Tipikus jelenségeként említem meg Tarasz Dovzszenko építészhallgató barátomat is, aki nem élt a kollégiumban, (nem szorult rá, az apja neves filmrendező volt). Ő benősült Szenyin ukrán miniszterelnökhelyettes családjába. Jártam náluk, így láthattam, milyen palánk takarja el egy pártgőré házat és hogyan tisztítja fegyvereit az őrség.

Kollégiumunkat évekig a Színművészeti Főiskola növendékeivel együtt használtuk. Ez idő alatt Oleszja Szadovszka is ott lakott és barátnőmmé vált. Tehetségének és feltűnően szép küllemének köszönhetően filmfőszerep ajánlatával keresték meg. Figyelmeztettem, hogy ne csodálkozzék, ha a rendezőtől más jellegű

ajánlatot is kap. Azt felelte, hogy Nyugaton ez lehetséges, náluk ilyen nem történhet meg. Este pityeregve mondta el, hogy feltételezésem igaznak bizonyult és a főszerepet nem kapta meg. Diploma-előadásukat több színházi rendező szemlélte meg. A látottak után a lemergi Orosz Dráma Színházának főrendezőjétől olyan ajánlatot kapott, miszerint, ha feleségül megy hozzá, válóghat a szerepekben. Oleszja (akit átkereszteltem Zitává, és tudattam vele, hogy ezt azért teszem, mert Anyukánknak kedvenc személye volt IV. Károly király felesége, így örömmel fogadta az új nevét), megkérdezte, mit szölok az ajánlathoz. Reám akkor még három év tanulás várt (amiből négy év lett a megbetegedésem miatt), így útjaink barátságban szétváltak. Amikor Ráfael fia Lembergbe került, megkértem, érdeklődj meg a Színházban, el-e ott egy ilyen nevű színésznő. Nem kaptam választ. Feltehető, hogy papnövédeként kellemetlen lett volna számára kérésom teljesítése. Zitának a „XX. század családí tükörben” című könyvombon egy fejezetet szenteltem, napi meditációmban mint élő személyről emlékezem meg, együtt az élő és holt (szerintem csupán állagukat váltott) rokonom és barátom nevével.

Egyik, kissé idősebb hölgyismerősöm, kinek megomlott látása miatt fel szoktam olvasni az írásaimat, szóvá tette, hogy akik könyveimet-újságcikkeimet olvassák, bizonyára nem tudják, hogyan kerültem a SZU-ba. Nos, annak ellenére, hogy mintegy másfél tucat kiadványomban-önyvombon és másfélszáz újságcikkombon az érdeklődők több helyen olvashatnak a SZU-ban általam kényszerűen eltöltött 17 esztendő történéseiről, hölgyismerősöm javaslatára az alábbiakban reagálok:

Családunkat az Édesapánk 1939 nyarán költöztette Ungvárra, a közeli szülőfaluja, Bátfá közelébe. Az 1944 októberében odaérkező szovjet hatalom falragaszokon szólította fel a lakosságot arra, hogy haladéktalanul jelentkezzenek személyiük azonosítására. A „Paszportnak” nevezett személyi igazolvány hiánya esetén az illetőt letartóztatják. Azt azonban nem közölték velünk, hogy az igazolvány átvételével szovjet állampolgárokká válunk. Nem sokkal később a moszkvai magyar követséghez fordultam azzal a kéréssel, hogy mint Füzesabonyban, magyar szülők gyermekeként született magyar számára küldjenek Magyar Útlevelet. A Követségtől a következő választ kaptam: *„Kérelmére értesítem, hogy a Magyar Belügyminiszter Úr Magyarországba való beköltözését nem engedélyezte. Öknányait csatoltan visszaküldöm. Páris László s.k. nagykövetségi tanácsos”*. Ezek után sem a belügyminisztert, sem a tanácsost, sem azokat, akik őket kinevezték, nem tartottam sem magyarnak, sem honfitársamnak. A katonaság helyett munkaszolgálatra szánt, 485 magyar kortársamhoz csatlakoztam, (akik szláv nyelvet nem beszéltek, többségükben falusi fiúk voltak). Mindannyian rövidesen megszöktek, mert megtudták, hogy noha katonaszökevényként 5 év börtön vár rájuk, ezt az időt jó munka esetén harmadolják és visszakerülhetnek oda, ahonnan elhozták őket. Magam maradtam és a jelenleg napi hírekben szereplő Donyeck melletti Makijevka vasgyárában, hat hónap elteltével levizsgázott

acélöntőként dolgoztam még további két hónapot. Ekkor „véletlenül” betévedtem a gyáróriás dekorációs műhelyébe. Ott az ünnepi felvonuláshoz festették a „szentek” arcképeit. Kijelentettem, hogy ilyeneket én is tudok festeni. Meg is tudod mutatni?—kérdezte a vezető. Ha átkértek az öntödétől, megmutatom—válaszoltam. Átkértek, megmutattam. Édesapámat táviratilag megkértem, hogy otthoni rajzaimat, festményeimet adja át egy képzőművészeti tanintézetnek. Megtette. A tanintézet táviratilag kérte a gyár vezetését arra, hogy engedjenek el felvételi vizsgára. Elengedtek. Az első szemeszter vizsgaeredményeinek másolatát elküldtem a gyárnak, mert ez volt a feltételük. Az öt évfolyam befejeztével, kitüntetéses diplomámnak köszönhetően, Kijevben, építészkaron folytathattam tanulmányaimat. Mellesleg jegyzem meg, hogy a képzőművészeti tanintézetből két ízben kizártak, mert nem vállaltam a KISZ-titkárságot. Az első kizárást követően bebörtönöztek. A tanintézet felügyeletét ellátó minisztérium, — kitűnő vizsgaeredményeimre tekintettel — visszahelyeztetett. Három év elteltével ismét kizártak. A tantestületi ülés szavazását meghamisították, ami miatt a két vétkes vezetőt eltávolították. Ugyanis Sztálin halálával a helyzet megváltozott (ez Hruscsov bátorságának és fondorlatainak köszönhető). Az itt leírtakat és az ezekkel összefüggő dokumentumok másolatait a „Sikerek vagy kudarcok” c. könyvemben (2005. Bp. Magánkiadás. ISBN 963 460 574 5) és több újságcikkemben is közzétettem.

Írásom végére hagyom, mert igen jó ötletnek tartom (szeretném is tudni, kitől származik), hogy az ENSZ Közgyűlésére első ízben hívtak meg katolikus egyházfőt. Az országok vezetői felállva, hosszasan tapsolták meg Ferenc pápa beszédét. Úgy vélem, hogy a pápa felszólalásában leginkább figyelmet érdemel az a javaslata, mely szerint az ENSZ tiltsa meg a nukleáris fegyverek használatát. Ugyanakkor tudom, hogy ez nem elegendő, hisz’ nem szünteti meg az ilyen fegyverrel való fenyegetést. A „használat” helyett a „birtoklás” tilalmát kellene kimondatni (talán még ez sem lenne elegendő a fenyegetés megszüntetésére).

Kíváncsian várom az év végére esedékes egyház-szinódusi határozatokat. Vajon lesz-e bennük fordulatot előidéző mozzanat? A Pápa egy közelmúlti javaslata szerint valamennyi katolikus közösségnek be kellene fogadnia egy menekülő családot. Ez azt jelentené, hogy a „kvóta” alapját a működő templomok száma és a családtagok átlagos számának szorzata adná ki. Ez Hazánk esetében (csak a katolikus templomokhoz kötődő közösségek számát tekintve) másfél-kétezer személy lenne. Gondolom, e javaslat mögött azon elképzelés húzódhat meg, mely szerint a befogadásra kerülő családok „szétszórátása” megnehezítené azt, hogy iszlámhitű közösségek jöjjenek létre és mecsetek sora épüljön. Az egymással kevésbé érintkező családok feltehetően könnyebben vehetnék át a helyi életmódot-szokásokat. Mindemellett továbbra is fenntartom azon meggyőződésemet, mely szerint a népvándorlás csak a nyomorgó társadalmak uralkodó rétegének kívülről szervezett kicserélésével fékezhető (ha egyáltalán fékezhető).

A kötődésekről

A „kötődés” nem azonos a „hovatartozás”-al. Az előbbi — adottság, az utóbbi — tudatos választás. Esetemben a választás meghatározója egy tragikus esemény. Fél évezreddel ezelőtt, 1514-ben, a Werbőczy alkotta törvény kiereszkolt módosítása következtében, a Hazámban élő földművelő-állattenyésztő réteget megfosztották attól, hogy mesterséget tanulhasson. Röghöz kötöttsége évszázadokra megakadályozta abban, hogy tarisznyáját vállára vetve, elhagyja a „gazdáját”. Ezen embertelen törvény megalkotásához és elfogadásához a jogalapot az ún. parasztlázadás megfélemezésével indokolták a magyarság akkori főurai és nemessége. Valójában az történt, amit az Újságcikkeim első kötetének 213-221 oldalán részletesen kifejtettem. Emiatt nem érzek kötődést e főurakhoz és nemesekhez. Ők szabad emberként élhettek, szakmákat tanulhattak, különböző mesterséget művelhettek, a közelet területén tevékenykedhettek. Ilyen lehetőségekhez juthattak az évszázadok folyamán a magyarság által befogadott, később az idegen urak által betelepített különböző nemzetiségek. A befogadás még abban az időben történt, amikor a magyarság dönthetett arról, kiket fogad be a Hazájába, melyért vért kellett ontania a bennünket megtámadó mongolok-tatárok, majd a törökök ellen védekezve. Most, évszázadok elteltével, ismét a magyarság határozhatja meg, kikkel kíván együtt élni. Döntésünket alaposan fontoljuk meg! Nem kell rettegnünk attól, hogy tömeges kivándorlás miatt nem lesz miből kifizetni a nyugdíjakat (megjegyzem, e tekintetben nagyobb kockázatot jelentett az MSZP által elrendelt átléptetés a magán nyugdíjpénztárakhoz, de azt is megoldotta jelenlegi kormányunk)).

Egyébként, a XIX-XX. század fordulóján, a Kárpát-medencét mintegy három milliónyi nincstelen hagyta el azért, hogy az „újvilágban”, kétkézi munkásként megkeressen annyit, amennyiből itthon emberi körülményeket teremthet magának. Több rokonom élt e lehetőséggel. Egyik nagynéném, a Nagykapos melletti Kelecsenyből, férjével együtt gyűjtötte össze azt a pénzt, amelyből falujában földműveléshez szükséges eszközöket (földet, állatokat, szerszámokat) szerezzen be. Négy gyermekükből az első fiú vállalta a gazdálkodást, a két fiatalabb fiú és a leány már egyetemet végzett. Az egyik, tanárként tevékenykedő fiú négy gyermeke orvosként, mémnökként, jogászként, pedagógusként vált társadalmunk hasznos tagjává. Két faluval arrébb (nevét nem említem, mert két fia közül egyikük leszármazottjai most is ott élnek, másik fia tanár volt Budapesten), egyik nagybátyám járt meg hasonló utat. Ő olajkitermelésben dolgozott Amerikában. Testét égési sebhelyek borították, de így több pénzt sikerült hazahoznia, ami lehetővé tette számára, hogy falujának legtehetősebb gazdájává váljék. Szerencsétlenségére, az idegen földről többlettudást is hozott, minek köszönhetően bírójuknak választották. A szovjetek megérkeztekor egyik irigyének sikerült elérnie azt, hogy letartóztassák és agyonverjék. A példákkal azt kívánom érekelteni, hogy a magyar földművelő-állattenyésztők gyermekei évszázadokkal

ezelőtt is képesek lettek volna szakmákat elsajátítani, ha ebben röghöz kötöttségük nem akadályozta volna meg őket. Félárvává vált Édesanyánkat, 14 évesen, az anyai nagybátyja vitte magával Amerikába, ahol azonnal szövömként foglalkoztatták (az Ő életét „A XX. század családi tükrében” c. könyvemben részletesen ismertettem).

Fentiekből kiderül, hogy nem aggódom Hazánk jövője miatt akkor sem, ha a mostani kivándorlók nem térnek haza. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ott éljen, ahol jobban érzi magát. Az orvosok és az ápolók hiánya is megoldható. Jelenlegi határaink közelében képeznek ki orvosokat és ápolókat, feltételezem, hogy közülük sokan fogják választani az Anyaországba történő átköltözést. De az itthon tanulók számára is nyújthatók olyan körülmények, amelyek elfogadhatóak. Nem gondolom, hogy helytelen lenne négy év itthoni munkavállaláshoz kötni az ösztöndíjak nyújtását. Aki ezt „röghöz kötöttségnek” tekinti, az ne igényeljen ösztöndíjat, hisz e pénz a közös kasszából származik. Örömmel hallom azokat az intézkedéseket, amelyek megoldásokat kínálnak arra, hogy a kistélepüléseinken is biztosítva legyen az egészségügyi ellátás.

Tegnap kora este olyan telefonhívást kaptam, amelyben egy, hangja alapján fiatalnak vélhető nő, zokogva a következőket mondta: „Papa! A kedvenc unokád a barátnőjével balesetet csinált. Eltört a lábam. Annyira szégyellem magam”. Itt letettem a kagylót, feltételezve, hogy téves hívást hallgatok. Felhívtam ügyvéd leányomat és elmondtam a hallottakat. Ő tudatta velem azt, hogy a Hálón a Rendőrség figyelmezteti az idős embereket. Eszerint bűnözők általuk kiképzett lányokkal adják elő azt, hogy balesetet szenvedtek és segítségre szorulnak. Ily módon jóhiszemű emberektől csalnak ki hatalmas összegeket. Nos, szerintem a Rendőrség feladatát nem csupán az idős emberek figyelmeztetése képezi az őket fenyegető veszélyekre, hanem a bűnbandák felderítése és a bandák tagjainak letartóztatása is. Némileg eltérő ettől az utcákon és az utak mentén látható prostik „futtatása”. A lányokat időnként „ellenőrzik”, a futtatókkal semmi sem történik, noha azt beszélnek, hogy e lányokat kamaszként vásárolják meg a szüleiktől. Mindkét jelenség felszámolásának fontos kelléke lenne megfelelő börtönök építése. Néhány ilyen már működik, de több kellene. Az EU követelményeinek megfelelő börtönöket csak lízingeléses megoldással működtethetünk úgy, hogy azokban világviszonylatban is piacépes termékeket állíthatnak elő a fogvatartottak (a szabad világból szerződöttetett kiváló szakemberek irányítása mellett). A fogvatartottak egy része a szaktudás elsajátításának köszönhetően a szabad világban is megállná a helyét. Eljünk bátrabban e lehetőséggel!

Mi történik?

Furcsának tűnő jelenség zajlik. Riporterek faggatnak szakszervezeti vezetőket. Arra kíváncsiak, mivel magyarázható a különböző szakszervezeti vezetők

összehangoltságot sejtető megnyilvánulása. Azzal fenyegetőznek ugyanis, hogy amennyiben legkevesebb 15%-os fizetésemelésben nem részesülnek azon munkavállalók, akik olyan munkáltatóknál dolgoznak, amelyek a lakosságot alapvetően érintő tevékenységet végeznek — így különösen a közforgalmú tömegközlekedés és a távközlés terén, továbbá az áram, víz, a gáz és egyéb energia szolgáltatását ellátó szerveknél tevékenykednek — haladéktalanul élni fognak sztrájkjoguk gyakorlásával. Mivel a pedagógusok szakszervezetének elnöke is hasonlóképpen nyilatkozott, az e területen dolgozók létszáma önmagában is megközelíti a kettőszázezret. A sztrájkkal fenyegetők tehát több százezer munkavállaló képviselőjében nyilatkoztak. Nem tudható, milyen mértékben ismerik ezen (államtitkárokhoz hasonló fizetéssel rendelkező) szakszervezeti vezetők a jelenleg érvényben lévő sztrájk törvényt? Amennyiben ismereteik nem hiányosak, úgy tudniuk kell, hogy a sztrájkjog gyakorlásának lehetőségét az érintett felek előzetes egyeztetését követő bírósági döntés nyitja meg. Alábbiakban ismertetek a Hálón olvasható néhány szöveget:

2010 után a sztrájkjog gyakorlása ellehetetlenült

A 2010-es törvénymódosítás eredményeképpen a jogellenesség fogalma további, általános kategóriákkal bővült ki. Ilyennek minősül a sztrájk, amennyiben a felek a sztrájk gyakorlása során nem működnek együtt, a sztrájkjoggal való visszaélés esetén, valamint amennyiben a lakosságot alapvetően érintő tevékenységet folytató szolgáltatónál az elégséges szolgáltatás teljesítését gátolja. A módosítást követően a még elégséges szolgáltatás mértékét és feltételeit törvény állapíthatja meg. Ilyen a személyszállítási és a postai szolgáltatások esetén léteznek. Ennek hiányában a felek vagy megegyeznek, vagy ha nem, a bíróság dönt. A munkaiügyi bíróság nemperes eljárásban, szükség szerint a felek meghallgatását követően dönt. Fontos, hogy ezek hiányában jogszerű sztrájk nem tartható. Fogalmilag kibővült jogellenesség, valamint széles körű kárfelelősség korlátozzák a sztrájkjogot

A probléma a megváltozott szabályozással kéri: Egyrészt az általános kategóriák beemelésével (joggal való visszaélés, együttműködési kötelezettség) ***a jogalkotó a jogszerűséget definiálatlan fogalmaktól tette függővé.*** Másrészt pedig az elégséges szolgáltatásban való megállapodás is a jogszerűség feltételévé vált, melyet vagy törvény definiál vagy pedig a felek határoznak meg. A törvényi meghatározással az a gond, hogy ***az elégséges szolgáltatás szintjét olyan magasan határozza meg, ami a sztrájkot észrevétlenné teszi.*** Egyéb területeken pedig a feleknek kell megállapodniuk az elégséges szolgáltatás mértékében, mely hiányában a bíróság dönt. A bíróságok ugyanakkor az elégséges szolgáltatás kérdésében nem képesek határidőben döntést hozni. Ennek következtében előfordult, hogy a döntés akkorra született meg, mire a sztrájk aktualitását veszítette. Az is sokat mondó, hogy ***a sztrájk jogszerűségének a kérdésében a jogszabály módosítás óta nem született olyan bírósági ítélet, mely érdemi eligazítást nyújtott volna.*** A jogszerűség kérdése pedig az új Ptk. által bevezetett kártérítési felelősségi szabályok miatt különösen

hangsúlyos. Nem csoda, hogy a módosítás óta eltelt időben nem sok sztrájkról lehetett hallani.

A Sztrájktv. 4. § (2) bekezdése szerint – csak úgy gyakorolható a sztrájk, hogy az a még elégséges szolgáltatás teljesítését nem gátolja. A Sztrájktv. 4. § (3) bekezdése pedig arról rendelkezik, hogy a még elégséges szolgáltatás mértékét és feltételeit törvény megállapíthatja. Törvényi szabályozás hiányában a sztrájkot megelőző egyeztetés során kell a még elégséges szolgáltatás mértékéről és feltételeiről megállapodni; ebben az esetben a sztrájk akkor tartható meg, ha a felek a megállapodást megkötötték, vagy ennek meghiúsulása esetén bármelyikük kérelmére a közigazgatási és munkaügyi bíróság jogerős határozata megállapította a még elégséges szolgáltatás mértékét és feltételeit.

2012. július 1-től hatályos a személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XII. törvény, melynek 39. §-a rendelkezik a még elégséges szolgáltatásról a személyszállítási szolgáltatások tekintetében. 2013. január 1-től hatályos a postai szolgáltatásokról szóló 2012. évi CLIX. törvény, melynek 34. § (3) bekezdése szabályozza, hogy sztrájk esetén mely szolgáltatások biztosítása, milyen mértékben és feltételekkel tartozik a még elégséges szolgáltatás körébe. A törvényben foglaltak megszegése esetén a sztrájk jogellenes [Sztrájktv. 3. § (1) bekezdés a) pont], melynek megállapítása a Sztrájktv. 5. § (1) bekezdése alapján kérhető.

Részemről felmerül a kérdés, vajon nincs-e mögöttes szándék a fenyegetőzésben? Vajon nem olyan kísérletről beszélhetünk-e, amelynek célja a zavarkeltés? Bennem, aki figyelemmel kísérte az ukrainai „narancsos pólókban és ugyanilyen színű lufikkal” követelt változást, hasonlatosságot ébreszt. Közismert volt ugyanis, hogy a pólókat és lufikat, — mint az egységet szimbolizáló „kelléket” —, Litvániában gyártatta le Ukrajna egyik távoli „jóakarója”. A következményeket, amelyek a jelenlegi káoszhoz vezettek, ismerjük, de még nem tudhatjuk, mivel fog végződni a folyamat. A repülőteret védelmező több ezer ukrán fiatal bekerítése, majd megalázása és megsemmisítése, a hozzátartozóikban gyászként marad felejthetetlen. Itthon is kellő éberség szükséges az olyan kísérletekkel szemben, amelyek mögött „a mennél rosszabb, annál jobb” szándék húzódhat meg.

Putyin gondjai

A moszkvai TV-ben olyan vitát hallhattunk-láthattunk, mely a korrupció témáját feszegette. Mint általában, most is több száz főnyi hallgatóság jelenlétében, akik a felszólalókkal való egyetértésüket tapssal fejezhették ki. A meghívott tucatnyi vitázó között több kormánytag, parlamenti vezető nyilvánította ki a véleményét. Volt nyugalmazott KGB tábornok is, civilben, néhány kitüntetéssel a zakóján. Igen visszafogottan nyilatkozott két ügyvéd, nyilván a vesztegetéssel megvádolt személyek védelmét látják el megfelelő „tiszteletdíj” fejében. A vitaműsorba került (gondolom céltudatos válaszással) olyan személy is, aki a valóságot kendőzetlenül

adta elő. Beszédjét gyakran megszakította egy-egy ellenvélemény egyidőben történő felháborodott kinyilvánítása, ami ellehetetlenítette a megértésüket. Mellesleg jegyzem meg azt, hogy a kulturális vitaműsorokat kivéve, valamennyi politikai jellegű vitára jellemző, hogy résztvevői egymás szavába vágva, esetleg hárman négyen egyszerre, dühödten ordítva mondják a magukét, így megnehezítik a tartalom követését. Sajnos, a vitavezető is szerepet játszik, mert saját megítélése szerint ad lehetőséget a megszólalásra. Ennek függvényében igyekszik enyhíteni az adott szervezettel szembeni lakossági felháborodást. Így nyilvánvalóvá válik az, hogy a világ bármely részében szembesülhetünk a korrupcióval, tehát megítélése is elfogadhatóbbá válik.

Velem együtt sokan vélekednek úgy, hogy a „Tízparancsolat”-ból tudatosan hagyták ki a két főbűnt: a vesztegetést és a kamatrabszolgaságba taszítást. Utóbbit illetően magyarázatot kapunk arra, miért tiltja a Talmud azt, hogy a zsidó egy másik zsidónak kamatra adjon kölcsönt (azaz, saját népen belül a kamatrabszolgaságba taszítás szigorúan elítélendő). E jelenség indokoltan veti fel a „másokkal” szembeni diszkriminációt. A vitaműsor témája és kezelésének módja nyilván nem véletlenül kerül a világviszonylatban is elérhető TV-csatorna adásába. A vesztegetés elterjedtsége és mértéke meggátolja azt, hogy jelentősen emelhessek az orosz közép életszínvonalát. E békétűrő társadalom számára ugyanakkor megadatik a vallásgyakorlás szabadsága. A legkisebb településen is épülnek pravoszláv templomok, még Kárpátalján is, ahol Korjatovics Tódor és népének befogadása még nem jelentette a pravoszláv vallás térhódítását. Ugyanis Korjatovics a saját testvére, a Litván nagyfejedelem által történő fenyegetettsége miatt menekült hozzánk Podolián keresztül (Zsigmond királyunk, mint unokafivérének fogadta be és adott birtokokat számára Kárpátalján).

Putyint gyakran láthatjuk olyan adásban, ahol a tárgyalás helyszínéül Szocsit jelölik meg. De érvényesül a rabszolgatartó római kor felfogása, a „Panem et circenses” (kenyeret és cirkuszt) is, ugyanis olyan rendezvények helyszínéként láthatjuk Szocsit, amely a helyszínre és a képernyők elé vonzza a tömegeket. Mostanság Szocsi tengerpartját hó borítja, amit nem szívesen viselnek el a téli olimpia idejére odatelepített pálmafák, a narancsfákon pedig hósapka takarja a gyümölcsüket. Feltételezhető, hogy az 52 milliárd dolláros beruházás nem hozta meg a várt eredményt. Szocsi illetve Moszkva igen távol esik egymástól. A tízmilliós városban ugyan jelentős hányadot képez az a réteg, amely megengedheti magának a téli-nyári szabadságot, de ma már szabadon utazhat a világ bármely kíváncsinak tartott részére és nyilván ezt a megoldást választja (nincsenek irigykedők és a szolgáltatások színvonala is magasabb a hazainál).

Kis apróság, ami az utóbbi nagy ünnepek alkalmából hívta fel magára a figyelmemet. Az egyházi szertartáson az Elnököt ismét vidéken, a kedvelt női monostorban láhattuk. Most azonban sem a rendfőnöknő, sem a felesége, sem a gyermekei nem álltak mellette. Csak feltételezem, hogy a művészi tornászként

olimpiai bajnokságot nyert felesége számára az ilyen magas szintű felkészítésnek már kislány korában meg kellett kezdődnie és a felkészítői aligha lehettek vallásos emberek. Gondolom, a vidéki, egyszerű emberek éneklő imája, égő gyertyákkal a kezükben, érthetetlennek tűnik számára. Megértem, ha ezt a légkört nem igényli, és bizonyára a két gyermekét sem kívánja ebben a szellemben nevelni. De tudomásul veszi, hogy férjének jelenleg ilyen magatartást kell mutatnia az ismét a vallásba kapaszkodó, nincstelen tömeg felé, akik életszínvonalát nem képes érzékelhetően megemelni. Egyelőre ez a helyzet, a jövő alakulása pedig még inkább bizonytalan.

Tankönyvkérdés, és még mi?

Kíváncsiságom okán, mintegy fél évszázaddal ezelőtt kezdtem lapozgatni gyermekeim tankönyveiben azzal a céllal, hogy megtudjam, vajon mit tanítanak az iskoláinkban a magyarság múltjáról? Szomorúan állapítottam meg, hogy többségében zagvyaságokat. Úgy vélem, hogy népünk történelmének tudatosan hamis beállítottságát Trianon váltotta ki. A Pénz urai által irányított területtrablás többek között azt eredményezte, hogy mind itthon, mind az ajándékba adott országrészeinken élő nemzetiségek egyre furcsábban nyilvánulnak meg. Néhány itthoni példa:

A Rákóczi vezette szabadságharcunk kitörésének 300-ik évfordulójára emlékeztünk 2003-ban. Az akkor az általános iskolába járó két unokámnak segítetttem abban, hogy a megemlékezés egyik érzékelhető tárgyaként készüljön egy tabló, s azt helyezték az iskola előcsarnokának falára. A tablóra kerüljenek az eseménnyel összefüggő dokumentumok másolatai. Ilyeneket az Országos Levéltárból sikerült beszereznem. Köztük volt Rákóczi 20 vádpontot tartalmazó „Kiáltványa” is, melyet több nyelvre lefordított változatában ismerhetek meg szerte Európában és amely a tabló közepében kapott helyet. Két oldalára ragasztottuk a Fejedelem felkelőket toborzó felhívásait. Másnap az iskolában azzal szembesültem, hogy a tabló közepéről eltűnt a Kiáltvány. Valaki nyilván úgy gondolta, hogy a bennünket évszázadokon át szipolyozó Habsburgok utódait sértené a vádirat. Tehát nálunk az ún. rendszerváltás után sem volt ildomos kinyilvánítani a magyarságot ért sérelmeket.

Ami az iskolákban megvalósuló vallási oktatást illeti, egy másfél évtizeddel ezelőtti esetet hoznék fel, amely az akkori különórás rendszerben történt. A gyermekeket egy apáca, majd egy idősebb pap készítette fel az első áldozásukra. A szükséges szövegeket hibátlanul kellett felmondaniuk. Ha valaki hibát ejtett, a pap dühödten csapkodta tenyerével az illető padját. A kislány otthon sírva kérte az édesanyját, hogy ne kelljen mennie a különórára. Édesanyja azt válaszolta, hogy nem kell félned a pap bácsitól, nem fog bántani benneteket, ezért ne maradj ki az első áldozásból. A kislány szót fogadott, megáldozott, és abbahagyta a templomba

járást. Nos, szerintem a pap hibázott. Elveszített egy hívőt, aki azonban Istentudatú felnőtté vált.

Pár nappal ezelőtt a hazai TV-ben láttam-hallottam az országunkban élő román kisebbséget képviselő hölgyet, aki arról panaszkodott, hogy Kormányunk támogatása nem elegendő ahhoz, hogy kultúrájukat és hagyományaikat megőrizhessék (megnevezett több kiadványukat, továbbá hivatkozott arra, hogy ők adófizető magyar állampolgárok). Bennem felmerült a kérdés, vajon ismeri-e azokat az adatokat, amelyekből megdudhatná a száz évvel ezelőtti valóságot. Akkor ugyanis Románia nem csupán a jelenlegi országunktól jóval nagyobb területet kapott a Pénz uraitól ajándékba, hanem azzal együtt az általunk létrehozott sok ezer km-es út- és vasúthálózatot, gyárakat, üzemeket, köz- és magánépületeket stb. Megcsonkított országunkban jelenleg 14 kisebbség él, akiket az évszázadok folyamán fogadtunk be és akik érvényesülését az élet bármely területén nem korlátoztuk. Érdeklődéssel várom Kormányunk azon felvetésének a fogadtatását, mely szerint Kelet-Európa észak-dél irányú gazdasági fejlődését nagymértékben elősegítheti egy 2x2 pályás gyorsforgalmi autópálya megépítése Lengyelország irányába.

Ami az állanunk által fenntartott iskolákban a tankönyvek tartalmát illeti, a téma többféleképp közelíthető meg. A legfontosabb megközelítés nyilván az, hogy a gyermek szülei szabadon döntsék el, milyen szellemi irányultságú iskolába kívánják járattatni a gyermekeiket. Ugyanilyen megfontolás alapján döntheti el a pedagógus, milyen szellemi közegben öhajtja kifejezni oktatási-nevelési tevékenységét. Valamit azonban célszerű figyelembe vennie. Nevezetesen azt, hogy a jelenlegi kormányt kétharmados többséggel választották meg 2010-ben. Programjukban közzétették a célkitűzéseiket és változtatást ígértek a tekintetben, hogy érvényesülhessenek a magyarság igényei, ezt ugyanis az előző kormányok nem tartották szükségesnek. Pl. A „magyarkodást” 1945 óta úgy sulykolták a köztudatba, mintha az elítélendő magatartás lenne, noha valamennyi nép-nemzet büszke az öntudatára. E tiltás szűnt meg a 2010 választás egyik hozadékaként és meggyőződésem, hogy visszaállítása kudarcra ítélt kísérlet. Európa azon országaiban, amelyeket a Pénz urai szovjet fogságba taszítottak, most megújult a nemzeti öntudat és ezt már nem tudják elfojtani. Egy következő itthoni választás eredményét pedig eldöntheti a határainkon túl élő magyarok szavazati joga, mely visszavonhatatlan.

Most mit várnak tőlünk azok a magyargyűlölők, akik szervezik a tüntetéseket? Netán azt, hogy a közpénzből fenntartott iskolákban is a korábbi zagyaságokat taníthassák azok a pedagógusok, akiknek a fizetését tavaly 70%-al megemelte a kormány és további emelésekre is kaptak ígéretet? Az életpálya-modellek kidolgozása is csupán azt jelenti, hogy azok a pedagógusok, akik 10 éves gyakorlattal rendelkeznek, a „ranglétrán” feljebb léphessenek. Többlettudásukat úgy hasznosíthatják, hogy időnként felkeresnek a körzetükben működő óvodát ill. iskolát, és megbeszélik az ott dolgozó pedagógusokkal a nevelési-oktatási módszerek korszerűsítésének módjait. Amióta közpénzből fenntartott

intézmények léteznek, azokat időnként „tanfelügyelők” látogatták, mert az oktatás-nevelés tartalmának és módozatainak mikéntjéről ismeretekkel kell rendelkeznie annak a szervezetnek, amely a fenntartásáról gondoskodik. A tankönyvválasztás szabadsága pedig továbbra is biztosítható a felekezeti és egyéb, nem közpénzből fenntartott iskolákban.

Témát váltva, szólnom kell arról, hogy a moszkvai TV mai (2016. február 13.) esti adásának csaknem teljes idejét Ferenc pápa és Kirill pátriárka találkozásának szentelte. Ilyen esemény az 1054 évi egyházszakadás óta most történt meg először. A találkozás Kubában, Havanna repülőterén jött létre és két órát vett igénybe. Az adásban elhangzott, hogy az eseményt teljes titoktartásban készítették elő. A vatikáni „külgügyi miniszter” szerint csak őt avatta be a Pápa. Feltételezem, hogy orosz részről szélesebb lehetett az előkészítés köre, mert pl. a TV kommentátorának gyakorolnia kellett a „jezsujta” szó merőben eltérő kiejtését attól, ahogyan azt magam is hallottam 17 évnyi bekebelezettségem idején. Akkor azt még a leggyűlöletesebb szitokszóként használták. A két egyházfő a „Megállapodás” egy-egy példányát írta alá, mindkét oldal tucatnyi egyházi személyiség jelenlétében. A TV-adásban a „Megállapodás” tartalmát a TV kommentátora a következőkben foglalta össze: megtörténik a pravoszláv egyház egyesítése Ukrajna és Szerbia tekintetében, valamint szorgalmazza a béke megteremtését Kelet-Ukrajnában a „minszki megállapodás” értelmében. Az ilyen megnyilatkozások arra engednek következtetni, hogy a „Megállapodásba” beletartozónak vélik Oroszország befolyási övezetének bővítési törekvését is. Az aláírást követő tisztelő kézfogást — a jelenlévő kubai elnök, Raul Castro tekintetében — a vatikáni érsekek közül néhányan mellőzték. Ez nem meglepő, hisz a világsajtó révén igen sokan értesülhettek arról, hogy Fidel uralkodása idején a hatalomra veszélyes vezető személyek kiiktatását Raul személyesen hajtotta végre. A TV-adásba bevágtak egy Lenint ábrázoló, valamint egy Kubára jellemző hatalmas vallási szobrot is. E téma lezárása után az adásban elhangzott még egy kijelentés Porosenko elnöktől, mely szerint Kelet-Ukrajnában háború zajlik az orosz agresszió következtében.

Csattanós válaszok

A reggeli hírekből megtudhattuk, hogy Cameron kormányfő a közelgő brit EU-tagságról szóló népszavazás tekintetében honfitársait az EU-ban való maradásra fogja ösztönözni, mondván, hogy az Egyesült Királyságnak szüksége van az Európai Unióra, és fordítva is. Indokai szinte pálfordulásnak minősíthetők a néhány nappal ezelőtti megnyilvánulásaihoz viszonyítva. Vajon odaszóltak a Pénz urai vagy csupán a józan ítéletképessége kerekedett felül? Netán egy olyan taktika került előtérbe, mely szerint az „Európai Egyesült Államok” megvalósításával meg kell várni a Közel-Keleten kibombantott öldöklés kezelésének fejleményeit? Brüsszelben, az uniós reformjavaslatokkal foglalkozó EU-csúcson, 19 órányi egyeztetést

követően született meg a megállapodás. A résztvevők a magyar megoldást fogadták el, különös tekintettel arra, hogy időközben az osztrákok is szigorítottak, naponta csupán olyan számú menekültet engednek tovább Németország felé, amelyet megfelelően ellenőriztek. A brit „eurószeptikusak” fanyalognak, szerintük különleges státuszuk — ugrás a sötétbe. Az Egyesült Királyságban dolgozó magyar állampolgárok számára a szociális jellegű juttatások változatlanok maradnak az esetben, ha az illető már jogosulttá vált erre (azaz visszamenőleg senkivel szemben nem hozhatók hátrányos változtatások).

A török miniszterelnök bevonásával tervezett újabb EU-csúcsot előrehozták március elejére, nyilván azért, mert Törökország és Görögország nélkül megoldhatatlan a bevándorlás fekeztése. Az utóbbinak azonban odahaza is komoly gondjai vannak. Adóssága a költségvetés 180%-hoz közelít. A korábban felgyülemlett 320 milliárd dolláros adósságot egyszer már leírták a többségükben német érdekeltségű hitelezők. Ennek köszönhetően maradhatott talpon az adós. Aztán Cipras megbuktatásának elkerülése érdekében újabb hitelt, több mint 80 milliárd dollárt nyújtottak azzal a feltétellel, hogy további megszorításokat követelnek a görög vezetéstől. Jelenleg a munkások tömegei szembefordultak a kommunista Ciprassal, ami nehezíti a helyzetét.

Itthon a mai napon is folynak a tüntetések. Az LMP a sztrájk törvény módosítását kezdeményezi. Szerintem naivságból vagy magyargyűlöletből fakad olyasmit kezdeményezni, melynek eredményeként csak általános káosz jöhetne létre. Nem képesek felfogni azt, hogy a káoszban családok százezreinek létfeltételei válnának bizonytalanná. Az ilyen rendbontáshoz elegendő a handabandázás, míg egy ország gazdaságának működteséhez sokirányú képességek és a felelősség vállalása szükséges. A tüntetések szervezőinél mindkettő hiányzik. A tüntető tömegben aligha találhatók olyan emberek, akik tisztában lennének azzal, hogy a sztrájk törvények módosítása a Kormány közreműködése nélkül nem valósítható meg. A jó szándékú embereket tehát becsapják olyan szervezők, akik közpénzből kapják hatalmas fizetésüket.

Érdeklődéssel figyeltem azt a beszélgetést is, amelyet az ATV „Szabad szemmel” nevű adásának riportere folytatott Szíjjártó Péter külgazdasági- és külügyminiszterünkkel. A többségükben provokatív kérdésekre a riportalany mosolyogva, manapság ritkán tapasztalható udvariassággal válaszolt. A beszélgetés végén a riporter arról érdeklődött, hogyan viszonyul az olyan jelenséghez, amikor valaki a Szépművészeti Múzeumban tartja az esküvőjét?

Ezúttal Szíjjártó Péter röviden válaszolt, megjegyezve azt, hogy a kérdéses illetőről nincs véleménye. E beszélgetést közvetlenül követte az, amelyben a kérdező Deutsch Tamás EU-képviselőt ültette szembe olyan személlyel, aki a riporterhez hasonlóan igen kíméletesen bánt beszélgetőpartnerével. A Szíjjártóval szemben megnyilvánult kritikus-kötekedő magatartásnak ezúttal nyoma veszett. Nem véletlenül. A „hozzánk tartozóval” másként kell bánni. A beszélgetés így

érdektelenségbe fulladt. Egyéként, érdekes jelenség: Újabbban az ATV „nemzetieskedő” jelleget öltött magára, különösen az éjfél utáni adásában (nyilván érzékeltetni kívánják azt, hogy országunkat a sajátjuknak tekintik). Ezzel szemben a HírTV úgy viselkedik, mintha az ellenzék szócsőve lenne. A celebek szórakoztatják önmagukat, vagy ez is csak a zavarkeltés része?

Meglepetés történt-e Ukrajnában?

Nem tudható. Csak az tekinthető biztosnak, hogy ellehetetlenült a „Minszki megállapodásra” történő hivatkozás. Merkel asszony és Hollande úr elgondolkodhat azon, hogyan fogadják azt a látványt, amelyet a moszkvai TV ma (febr. 21.) esti adásában bemutatott. Láthattunk ugyanis olyan a dokumentumokat (igazolványokat, bankkártyákat stb.), amelyekkel ellátták a „Donyeck Népköztársaság”, valamint a „Lugánszki Népköztársaság” (korábban Donyeck és Lugánsz megye) lakosságát. E dokumentumok felölelik mindazt, ami szükséges egy önálló állam polgárai számára az élet bármely területén történő létezéshez. Nyilvánvaló, hogy csupán Oroszország vezetőinek döntésén múlik, „öszönzik”-e a két megnevezett népköztársaság vezetőit az Oroszországhoz történő csatlakozás kezdeményezésére vagy inkább az időhúzásban érdekelték. Bizonyára az efféle aktust meg fogja előzni — a Krími Népköztársaság kérelméhez hasonlóan — egy népszavazás vagy egy választás, esetleg mindkettő. A két új államalakulat legfontosabb vezetői név szerint ismertek.

Nem tételezem fel azt, hogy a tömérdek dokumentum legyártásának folyamatáról ne szerzett volna tudomást a kijevi vezetés, mely most hátrányos helyzetbe került, hisz a lépéskényszer őt terheli. A Nyugat által megígért 17 milliárd dollárnyi hitelt Ukrajna csak a megkövetelt megszorító intézkedések teljesítése esetén kaphatja meg, így kérdés, milyen hatással lesz ez az ország gazdasági életére. Az ukrán fizetőeszköz értéke meredeken zuhan. Kérdés, hogy a két „népköztársaság” kiválása esetén az Ukrán állam biztosítja-e az ott élő milliónyi idős ember nyugdíjának folyósítását? Kérdés továbbá az is, hogy a kiszakadó ill. az Ukrajnában maradó területeken lévő magántulajdonú vállalkozások jövőbeli működtetésében miként állapodnak meg a tárgyaló felek. Biztosra vehető, hogy ez utóbbi eredménye döntően befolyásolni fogja a nyugati hitelekhez történő hozzájutást. Feltételezhető, hogy az orosz vezetés meg fogja várni azt, milyen intézkedéseket hoz Kijev. Jelenleg Ukrajnában hatalmi harc folyik, így nem könnyű a döntéshozatal. Jacenyuk miniszterelnököt a Parlament kis többségű szavazattal a helyén hagyta, noha előtte sokan követelték a lemondatását. Porosenko elnök halogtatja egy új Alkotmány létrehozatalának napirendre tűzését, bizonyára azért, mert abban meg kellene jelennie a két megyében történt eseményeknek, mint olyanoknak, amelyek Ukrajna államszerkezetét módosítják.

Kárpátaljával kapcsolatosan gyakran hallok olyan óhajt, mely szerint „jó lenne visszakapni e területet”. Nos, szerintem rosszul járnánk, mert nem tudnánk mit

kezdeni a növekedő számú magyargyűlölővel. Már magáról a kárpátaljai ruszinságról is tévesek az itthoni elképzelések. Úgy beszélnek róluk ugyanis, mint „Rákóczi hűségess alattvalói”-ról. A valóság ettől lehangolóbb. Az igaz, hogy a Nagyfejedelem birtokainak jelentős része Kárpátalján volt (ennek köszönhetően alakult ki Bercsényihez fűződő szoros barátsága), a ruszinok azonban csupán azért harcoltak Rákóczi oldalán a 8 évig tartó szabadságharc alatt, mert az ő jobbágysai voltak. Az ellenük harcoló jobbágysok is csak a földesuraik elkötelezettsége miatt gyilkolták a Rákóczi vezette felkelőket (négysszázezer temetetlen holtest miatt tört ki súlyos járvány).

Azóta eltelt három évszázad. Kárpátalján a ruszin értelmiség fokozatosan szervezte-erősítette önállósulási törekvéseit. Ennek még manapság is fellelhetők némi jelei, noha a szovjet hatalom megjelenését követően a városokba kerülő ruszinok a gyermekeiket már az ukrán ill. orosz nyelven működő óvodákba és iskolákba járatják, ők maguk is átvették e két nyelv valamelyikét. Kárpátalja lakosságának csupán kis töredékét képezik a magyarok, közöttük is találhatók olyanok, akik az érvényesülésük érdekében „beálltak a sorba”. Az Ukrajnában egyre fokozódó nyomor miatt jobban tesszük, ha elősegítjük azon magyarok átköltözését, akik képességeiket itt tudják jobban kibontakoztatni. Magam Édesapám népes rokonságából néhány leányt átsegítettem (a fiúk nem kívántak tanulni), ők Hazánk hasznos tagjai vá váltak és gyermekeiket is jó szellemben nevelik.

Mentorok

Az utóbbi néhány évtized két, legbefolyásosabb politikusának megjelenése annak köszönhető, hogy mentoraik felfigyeltek a képességeikre. A Putyinnál 6 évvel idősebb, jelenleg 70-ik életéhez közeledő Bill Clintont (eredeti nevén William Jefferson Blythe III.) az egyetemi éve alatt „fedezte fel” William Fulbright szenátor, aki a Republikánus Párthoz tartozott és kongresszusi segédjeként foglalkoztatta a felfedezettjét. Clinton 31 évesen már a származása szerinti Arkansas állam főügyésze, majd egy évvel később ezen állam kormányzója. Még republikánusként az első két egyetemen (George Brown és Oxford) a nemzetközi kapcsolatokkal ismerkedik, majd a Yale Egyetemen jogból diplomázik. Republikánusként a környezetvédelmi törvény létrehozásában és a gazdasági élet szabályozásának csökkentésében tevékenykedik.

Az 1992 évi elnökválasztási versengésben már a Demokrata Párt jelöltjeként győzi le az akkori republikánus elnököt, George Bush-t. Clinton kezdeményezésére írják alá Washingtonban a palesztin öngazgatásról szóló egyezményt (Jichák Rabin és Jasszer Arafat, előbbi feltehetően emiatt vált merénylet áldozatává). Egyesek azt állítják hogy Clinton a belpolitikájában a dolgozó anyák védelmére kel, szigorítja a kézfegyver-vásárlási előírásokat és a környezetvédelmi törvényt, csökkenti a munkanélküliséget és a pénzromlást. 1996-ban újraválasztják az USA elnökévé.

Moszkvában a szaxofonjátékával megtáncoltatja Jelcin orosz elnököt, ezzel hozzájárul az oroszországi rendszerváltáshoz (e „hozzájárulás” valóságos értéke megismerhető a „Paul Klebnyikovra emlékezve” c. írásomból, mely az *Újságcikkeim II.* kötetem 132-138 oldalain olvasható). Feltételezhető, hogy a háttérből segítette azt is, hogy Obama második elnöki időszakában a felesége, Hillary, betölthesse a külügyminiszeri posztot és így a jelenlegi elnökválasztási versengésben esélyesként vehessen részt (viszonzásul Obama több tízmillió fekete szavazatát hozhatja számára).

Kiváló érzékkel bírt Putyin elnök diákkori mentora, Anatolij Szobcsák is. Ő abban az időben a Leningrádi Egyetem rektorhelyettese és a jogi karon professzor, itt figyel fel tanítványának képességeire. Putyin az egyetemi tanulmányait követően éveket tölt el Drezdában a KGB szolgálatában (Merkel asszonnyal való kapcsolata ekkor alakul ki). Hazatérését követően, 1990-től a mentora mellett, aki akkor már a városi tanács elnöke, tanácsosi szerepet tölt be. 1991-ben Szobcsákot, a régi nevét visszanyerő Szentpétervár főpolgármesterévé választják. Putyin a Hivatali kapcsolatokkal foglalkozó Bizottságának elnöke, majd 1994-től a Főpolgármester első helyettese. Valamikor mentora mellett új támogatóra is talál Csubajsz személyében, aki különösen értékeli Putyinban, hogy nem csak jó hivatalnok, hanem kitűnően informált is. Feltűnt számára az, hogy Putyin külön iratgyűjtőkben őrzi a Főpolgármester ellenfeleinek anyagát. Módszereit később, a Szövetségi Biztonsági Szolgálat vezetőjeként is alkalmazza (Csubajsz valóságos tevékenysége is megismerhető a fent megnevezett újságcikkeimből).

Szobcsák 1996-ban, a főpolgármesteri választáson vereséget szenved (gyanítom, hogy valaki számára helyet kellett biztosítani). Az orosz demokratikus mozgalom egyik vezetője, szívrohamokat követően, 63 évesen halt meg. A nevét viselő alapítvány képviselőjét gyakran hallom megszólalni TV-vitaforumokon, megnyilvánulásai mindenkor értelmesek, kiegyensúlyozottak.

Visszatérve Putyinhoz, Csubajsz, mint az Elnöki Adminisztráció vezetője, Moszkvába hívja. Jelcin elnök 1998-ban kinevezi a Szövetségi Biztonsági Szolgálat (a KGB utód szerve) igazgatójává. Úgy vélem, hogy Putyinnak e helyzetben nyílt lehetősége arra, hogy kiválogassa azokat a személyeket, akikre építhette államelnöki törekvéseinek megvalósítását.

Valaki egyszer megkérdezte Putyint, kit tart valóban nagyformátumú személynek? Putyin azt válaszolta, hogy Napoleont, majd mosolyogva hozzátette, valójában De Gaulle tábornokot. Putyint, mint vezetőt, szintetizálóknak tartják, ami azt jelenti, hogy erős állam, szociálisan érzékeny piacgazdaság és reformok. Ez egyfajta harmadik út — a külföldi modellek és az oroszországi realitások egyesítése. A Nyugat — egyszerre lesz példa és vetélytárs. Azonban kísért az andropovi minta: a törvények diktatúrája (KGB-s példakép), valamint a harmadik világ részévé válás.

A fenti megállapítások azoktól származnak, akik a különböző témájú vitamisorokat vezetik, illetve, akiket ilyen műsorokba meghívunk és lehetővé teszük

számukra a megnyilvánulást. Saját véleményem ettől gyökeresen eltér (részletesen kifejtettem a *Világ Magyarága* nevű hetilapban megjelent több tucat írásomban, ezeket közzétettem az *Újságcikkeim II.* kötetemben is).

Pár nappal ezelőtt a moszkvai TV közvetített egy olyan összejövetelt, amelyen több száz meghívott, többségükben idősebbek és ismert személyek hallgathatták Putyin, valamint Kirill pravoszláv főpap (pátriárka) beszédjét. Ezek lényegüket tekintve arról szóltak, hogy összehangolt lépések szükségesek az orosz nyelv torzulásainak mielőbbi megszüntetésére (a Pátriárka kihangsúlyozta azt, miszerint a pravoszláv szertartások szövegei többségükben az ósláv nyelvet használják, így az orosz nyelv torzulásaitól mentesek). Putyin viszont nem vette észre azt, hogy beszédjében maga is olyan, más nyelvekből átvett kifejezéseket használ, amelyek szükségtelenek lennének, hisz van orosz megfelelőjük. Magam igyekszem elkerülni mind az anyanyelvemben, mind az általam tanult és beszélt orosz nyelvben az ilyen szavak használatát. Ezt javasolom másoknak is

Az emlékművekről

A Hazánkban található, illetve a közeljövőben felújítani vagy létrehozni tervezett emlékművek mikéntje sajátos megközelítést igényel. E megállapítás történelmünk sajátosságaiból fakad. Hogy csak egyet említsek: Hazánk több ízben szenvedett el idegen hatalmak részéről hosszabb-rövidebb ideig tartó erőszakos megszállást. Az országunkat megszálló fegyveres erők a harcok folyamán ugyancsak szenvedtek veszteségeket. Ők a halottjaiknak több helyen állítottak emlékművet. Ezeket megőriztük és karbantartottuk, hasonlóan saját áldozataink emlékműveihez. Kérdés, vajon az őket megillető helyeken állnak-e az említett emlékművek? Szerintem nem valamennyi. E tekintetben tehát vannak tennivalóink. Lássuk, melyek azok:

Úgy vélem, hogy a harcokban elesett és beazonosíthatatlan áldozatok számára állított emlékműveknek a temetőinkben a helyük. Akik honfitársainkként a védelmi harcokban vesztek életüket és holttestük ismert helyen nyugszik, emléküket hozzátartozóik ápolhatják. Településeinken nyilván eltemethettek olyan áldozatokat is, akiket elhantolásuk előtt nem tudtak azonosítani. Az ilyen településeken ildomos lehet emlékhelyet létesíteni, mely a honfitárs-áldozatoknak adja meg a tiszteletet (erről könyvben és újságcikkekben már ismertettem az elképzeléseimet). Amennyiben a Hazánkat megszálló fegyveresek halottairól is tudomással bírunk, úgy számukra is lehet emlékművet elhelyezni (az adott település lakóinak egyetértése esetén!). Nyilvánvaló, hogy a bennünket leigázó és huzamosabb ideig megszállva tartó hatalom e fegyveresei tekintetében emlékművet a Fővárosunk, esetleg a nagyvárosaink katonai temetőjében kell elhelyezni. Ott leróhatják hálájukat azok, akik életét megmentette a bennünket megszálló hatalom. Ezért a Szabadság-téri szovjet katonai emlékműnek is a budapesti szovjet katonai temetőben a helye.

Számomra, mint építész számára egyértelmű, hogy Honfoglalásunk ezredik évfordulójára az 1896-ban létrehozott Hősök Terén kizárólag csak karbantartási és felújítási munkák végezhetők. A közelmúltban meglegedéssel hallhattuk, hogy kormányunk nem járult hozzá a Műcsarnok lebontásához, mint ahogy a Szépművészeti Múzeum épületénél sem szabad üvegalátka-szerű oldalbejáratot létesíteni, mely tönkre tenné az épület homlokzatának látványát. A múzeumok összekapcsolása éttermi szolgáltatással modern stílusú épületeknél elfogadható, a Hősök Tere azonban számunkra szent és sérthetetlen. Sajnos, újabban ezzel ellentétes felfogásról is beszélnek. Tudatában vagyunk annak, hogy a Hazánkban jólétben élő magyargyűlölők szeretnék elérni a Hősök Tere, mint épületegyüttes megbontását, majd azt fokozatosan átalakítva, annak eltüntetését. Magam tudatom az ebben mesterkedőkkel, hogy próbálkozásuk kudarcra van ítélve. És úgy vélem, hogy a Széchenyi-fürdőt, valamint az eklektikus Vajdahunyad Várát is meg kell őrizni.

A Vajdahunyadvár (hivatalos nevén Történelmi Épületcsoport) — védett műemlék. Létrehozatala is a millenniumi ünnepség részét képezi. Tervezői, Alpár Ignác és Schickedanz Albert, a magyar építészet ezeréves történetét „három dimenzióban” kívánta bemutatni. A szoros határidő miatt először nagyrészt fából építettek fel. A kompozíció nagy sikert aratott, így az 1904-1908 évek alatt tartós anyagból újraépítették. Az épületegyütteshez tartozik az un. Jáki-kápolna, melynek alaprajza a lébenyi templomét, kapuzata a jáki apátsági templomét utánozza. Római katolikus miséző hely, gyakran rendeznek benne esküvőket és koncerteket is. Az épületegyüttes részei: a román kori épületcsoport (8), a gótikus épületcsoport (7) és a reneszánsz-barokk épületcsoport (4), továbbá 3 kőztéri szobor, valamint 3 mellszobor.

Fentiekkel látszólag nem függ össze az a hisztéria, amely az emlékművek állítását, valamint a régiek megtartását, esetleges lecserélését vagy más helyen történő elhelyezését illeti. Úgy tűnik, hogy az itthon élő vagy már külföldre távozott magyargyűlölőknek nehéz tudomásul venniük néhány, máshol természetesnek tartott és így elfogadott jelenséget. Így pl. azt, hogy egy-egy országban az államot alapító és annak megtartásáért a vért ontó nép döntheti el, kinek állítsanak emlékművet. E jog Hazánkban elsősorban a magyarságot illeti meg. Most mégis a székesfehérváriak által valamikori képviselőjüknek és városuk fejlesztésében meghatározó szerepet betöltő Hóman Bálintnak állítandó szobor körül folyik a vita (ezzel összefüggésben figyelemre méltó az a körülmény, mely szerint e település elődjét Géza nagyfejedelmük alapította még a kilencszáz hetvenes évek közepén). Magával a vitatott személlyel kapcsolatos emlékeim arra korlátozódnak, hogy róla úgy szereztem tudomást, mint a magyar történelemről szóló egyik tankönyv társszerzőjéről. Szerzőtársa, Szekfü Gyula, tanúként szerepelt abban a perben, melyet a Népbíróság (vajon melyik nép képviselőében?) folytatott le Hóman Bálint ellen. Mint ismeretes, életfogytiglani börtönre ítélték. A váci börtönben halt meg,

lefogyva, végelgyengülésben. Szerzőtársát Magyarország moszkvai nagykövetévé nevezték ki.

E nagykövetség értesített engem (ki Füzesabonyban születtem) a következő szövegű irománnyal: „Moszkva, 1949. március 11. Tóth János úrnak, Ungvár. Kérelmére értesítem, hogy a Magyar Belügyminiszter Úr Magyarországra való beköltözését nem engedélyezte. Okmányait csatoltan visszaküldöm. Aláírás: Páris László s.k. nagykövetségi tanácsos.” Megjegyzem, hogy ebben az időben négy lánytestvérem és családjaik Budapesten laktak, így lett volna hová „beköltözöm”. Ha ez megtörtént volna, életutam másként alakul. A Gondviselő szándékának köszönhetem, hogy más utat jártam be. Hálás vagyok érte, mert így születtek meg leányaim és unokáim. Az Isten olyan kíváncsi természettel áldott meg, ami képessé tesz arra, hogy nem csak a jelenségeket látom, hanem az azokat létrehozó hátteret is. Visszatérve a Követség irományához, őket még ungvári lakosként kerestem meg valamikor 1948-ban. Annak az évnak a februárjától már a Donyeck-től (akkor Sztalino-nak nevezték) 20 km-re fekvő Makijevkában, a Kirov nevet viselő vasgyár acélöntödéjében dolgoztam önkéntes munkaszolgálatosként. Ez azért történt így, mert a 485 velem egykorú, többségükben falusi fiú, csak magyarul beszélt. Gondoltam, szükségük lesz valakire, aki képviseli őket. Menyasszonyom magyarul rosszul beszélő Édesanyja elhatározásmat a következő szavakkal fogadta: „Mágá megöriült!”, de teljesítette kérésemet és a házivarrónőjükkal készítettett számomra egy pufájka öltönyt, ebben utaztam el velük.

Társaim csak rövid ideig dolgoztak, ugyanis kis csoportokban megszöktek (gyanítom, hogy közvetlen munkáltatóik ösztönözték őket a szökésre). Börtönbüntetésüket jó munkájukra tekintettel harmadtalák, s így másfél év múltán visszatérhettek oda, ahonnan elhozták őket. Én ott maradtam, majd 6 hónapi kiképzést követően a legmagasabban minősített acélöntő szakmunkásként levizsgáztam. Két hónap elteltével áthelyeztek a gyár dekorációs részlegébe. Innen úgy távoztam, hogy rajzaim és festményeim ismeretében a Gyártól kikért az egyik képzőművészeti tanintézet vezetése.

Az első évfolyam végén komszomol (KISZ)-titkári feladatra kért fel az igazgató tanügyi helyettese és a párttitkár. Mivel ezt elutasítottam, másnap letartóztattak és bebörtönöztek. Kijevből felülvizsgálták az ügyemet és kötelezték a Tanintézetet arra, hogy visszavegyenek. Az öt tanulmányi év alatt az ösztöndíjamat órabéres úszóedzői keresettel egészítettem ki. Sztálin halálának és Hruscsov fondorlatos agyának köszönhetően kitüntetéssel diplomáztam. Ezután kezdtem meg építészmérnöki tanulmányaimat Kijevben. A negyedik évfolyam félévi vizsgáinak idejére (1956-57 telén) súlyosan megbetegedtem. Betegszabadságról visszatérve, a hátralévő három évet új, ellenséges évfolyamtársak környezetében éltem, de vizsgaeredményeimnek köszönhetően a továbbiakban is felemelt ösztöndíjat kaptam, az utolsó félévben már mint magyar ösztöndíjas. Műteremvezetőm, Katonin Jevgenyij Ivánovics, aki az Ukrán Építészeti Akadémia elnöki tisztje mellett az Akadémia

Tervező- és Kutatóintézetének főigazgatói feladatkörét is ellátta, meghívott az Intézetbe aspiránsnak. E megtisztelő ajánlattal nem éltem, mert időközben megnősültem, és feleségemmel, valamint első kislányunkkal Budapestre költöztünk. (valamennyi dokumentum olvasható a „Sikerek vagy kudarcok” c. könyvemben. ISBN 963 460 573 7, Budapest. 2005. Kiadta a szerző).

Visszatérve a Hóman- emlékműhöz, javasolom e nagy múltú város lakóinak, hogy bátran álljanak ki értékítéletük védelmében, valósítsák meg elképzelésüket és büszkéek legyenek önmagukra. Döntéshozóink figyelmét pedig felhívom arra, hogy a folyamatos hátrálással előbb-utóbb beleütközhetnek a hátuk mögötti falba, s onnan már nincs lehetőség további hátrálásra.

Montenegro NATO-tagsága

Az eseményről a moszkvai RTL Planeta-ban tegnap este (2015-12-23-án) parázs vita zajlott. Sajnos, az ilyen viták nehezen követhetők. A tucatszori résztvevő Oroszországot képviselő része ordítva beszél bele a ritkán szóhoz juttatott 3-4 ukrainai, egy montenegrói, egy USA-beli és egy lengyelországi felszólaló mondandójába (ez utóbbi a NATO képviseletében tartózkodik Lengyelországban, de ha valaki az ordibálók közül megsérti Lengyelországot, úgy a sértegetést „Hazája nevében” utasítja el). Az illető vette a bátorságot és megemlítette azt a tényt is, hogy 1940-ben Hitler és Sztálin összeborulva törölte le a térképről Lengyelországot (a Katyini-i mészárlásról azonban nem szólt). A balti államok tekintetében valamennyi felszólaló elhallgatja azt, hogy ott a nagy létszámú orosz lakosság kialakulását tudatosan hozta létre a szovjet hatalom a helyi lakosok kényszermunka-táborokba történő elhurcolásával. Kárpátalján, az első években az igazságügy-miniszteri, majd ugyanezt a feladatot megyei szinten ellátó személyt 25 év kényszermunkára ítélték (halálos ítélet akkor már nem létezett), mert szeretőjének elpanaszolta azt, hogy meghatározott számú személyt kell elítélnie a bíróságoknak a kívánalmak teljesítésére. A bírósági tárgyaláson a hölgy volt a vád tanúja (nyilván ilyen feladatot látott el eredetileg is)

Az orosz oldal több képviselője beszélt arról, hogy a NATO ki akarja robbantani a III. világháborút. E riogatás napi rendszerességgel szerepel a moszkvai adásokban, miközben bemutatják a legkorszerűbb ballisztikus rakéták indításával folyó gyakorlatozást (katonai attasék jelenlétében). Most azonban az is elhangzott, hogy az USA „rakéta-elfogó rendszert” hozott létre, ami értelmetlenné teszi a III. világháborúval való riogatást. Az is nyilvánvalóvá vált, hogy a riogatás csupán belföldi célokat szolgál. Az olaj és a gáz világpiaci árának meredek csökkenése ugyanis megfosztotta az oroszországi vezetést attól, hogy a hazai nincstelen tömeg életszínvonalát emelje. Csaknem három évtized telt el a Szovjetunió szétesése óta úgy, hogy e hatalmas gyarmatbirodalomban nem ösztönözték az alkalmasnak látszó

személyeket magánvállalkozások létrehozatalára a mezőgazdaság (ideértve az erdő- és a vadgazdálkodást is), valamint az állattenyésztés területén. A tétlenségre nincs más magyarázat, mint az, hogy az önellátó és önmaguk számára többletjövedelmet termelő személyeket nehezebb kordában tartani.

A montenegróval összefüggő vita összemosódott Ukrajna NATO-tagságának várható következményeivel. Az orosz oldal folytatja a „minszki megállapodásra” történő hivatkozást, ami szálnalmas jelenség, hisz” ilyen dokumentumot sem Putyin, sem Porosenko nem írt alá. Ugy tűnik, hogy Moszkva már nem erőlteti a „Lugánszki Népköztársaság” emlegetését. Nyilván megelégszik azzal, ha a Kercs-öbölhöz közel eső területet (Mariopollal együtt) birtokba veheti. Erre utal az a hatalmas építkezés, mely összeköti a Kaukázus ezen részét a Krím Fél-szigettel és megoldja a szállítmányok oda-vissza történő mozgását. Ugyanakkor hosszú bejátszásokat láthattunk arról, hogy az un. „Donyeck-i Népköztársaságban” olyan hadsereget állítottak fel, amelyben „15% oroszországi önkéntes” is szerepel. Ezt azzal indokolják, hogy fel kell készülniük egy ukrán támadással szembeni védekezésre. Ilyen veszély nyilvánvalóan nem létezik. Ugy vélem, hogy Ukrajna jobban jár, ha lemond Donyeck-megyeről úgy, mintha az a terület sohasem képezte volna Ukrajna részét és rábízza Oroszországra az elszakított terület lakosainak eltartását.

Egyébként, a világháborúval való ríogatás a következő célokat szolgálhatja: Indokolttá teszi a fegyverkezéshez szükséges hatalmas ráfordításokat. Éberen tartja, sőt fokozza a hazafias érzelmeket; Elfogadhatóvá teszi azt, hogy a lakosság döntő többségének az életszínvonala a jövőben sem növekedhet. A vitázók azzal vádolják az ukrán vezetést, hogy tudatosan halogatja az új Alkotmány létrehozatalát, hisz” abban szerepelnie kellene Ukrajna új államformájának, a nyelvhasználat mikéntjének, és sok egyébnek. Ami az ukrán lakosságot illeti, kevesen tételezik fel azt, hogy Ukrajna azért a szűkmarkú kölcsönért, amelyet a Nyugat kis tételekben folyósít, ugyanazokat fogja követelni, mint amilyen követelményeket támasztott még a Kádár rendszerrel szemben, amikor a hazaárulóinkkal elfogadtatták a „tőke szabad áramlásának” lehetővé tételét, beleértve a földünket is. Most kínlódik a kormányunk, hogy ezt a kötelezettséget elhárítsa. Remélem, sikerülni fog, mert az Isten megsegít bennünket a harácsolókkal szemben!

Új irányzatok Oroszországban?

Első elképzelésem szerint írásomat az orosz őstörténet rövid ismertetésével kezdem volna. Erről — az orosz érettségire készülve — sokat olvastam. Persze, a II. világháború befejezése után, a szovjetunió-beli történelemtanítás nem hasonlítható a jelenlegihez. Azt elképzelhetetlennek tartom, hogy az iskolai „történelemtanítás” követni tudná a csaknem naponta változó irányzatokat. E feladatot Putyin elnök a médiára, mint leghatékonyabb eszközre bízta. Egyre

gyakrabban látható az olyan bejátszás, amelyben Putyin a „Vécser” c., vasárnap esti vitaműsor vezetőjével beszélget, pontosabban, eligazítja az illetőt. Tegnap a „Vécser” rendkívüli adása zajlott. Az egyébként visszafogott műsorvezető harciasná vált, visorogva villogtatta hófehér műfogsorát. Mint mindig, most is jelen volt a magát liberális-demokratának nevező, vehemensen fröcsögő „politikus”. Ő az ukrainai helyzetet úgy oldaná meg, hogy az oroszajkú „népköztársaságok” — más területek hasonló radikálisaival összefogva — elzavarnák a jelenlegi ukrán vezetőket (a továbbiakról nem ejtenek szót). Egyébként, egyre meghatározottabbá vált az a felfogás, mely szerint Ukrajna, mint államformáció, soha nem is létezett, ami pedig ma van, az fasizmus és nácizmus. Emiatt gondoltam azt, hogy nem ártana körülnézni a Hálón e kérdés tekintetében. Több cikket elolvassva úgy döntöttem, hogy egy szöveg idézésével elvetem az orosz őstörténettel való foglalkozást. A Wikipédiában olvasható szövegből ugyanis kiderül, hogy az őstörténetről leírtakat a szakmabeliek többsége bizonyíthatatlan legendának tekinti. Alábbiakban ismertetem e szöveget:

... ***Oleg kijevi fejedelem***

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából.

Oleg Novgorod fejedelem. Uralkodási ideje: 879-912. Elődje: I. Rurik. Utódja: Igor. Oleg Kijev nagyfejedelem, uralkodási ideje: 882-912. Elődje: nem volt. Utódja: I. Igor. Életrajzi adatok: Uralkodóház: Rurik dinasztia. Született: 845 körül. Elhunyt: 912. Nyughelye: Kijev vagy Sztaraja Lagoda. Edesapja: Nem ismert

Oleg

A
krónika
szerint

911-
ben
Oleg

A. S. Puskin 1899-es festménye

követeket küldött Bizáncba, akik megerősítették a többéves békét és új kereskedelmi szerződést kötöttek. Egyik hadvezére, Rurik őt bízta meg, hogy viselje gondját kiskorú fiának, Igornak. Az uralkodó 879-es halála után Oleg Novgorod fejedelme lett. 882-ben varég, csúd, szlovén és krivics harcosokból nagy sereget gyűjtött és elfoglalta Szmolenszket és Ljubecset, majd a Dnyeperen leereszkedve Kijevhez ért. Oleg kicsalta a városból annak két uralkodóját, a varég Aszkoldot és Dirt, megölette őket és utána elfoglalta Kijevet. Székhelyét is ebbe a városba helyezte át, ahol ellenőrizni tudta a balti-bizánci kereskedelmet.

A következő 25 évet birodalma határainak kiszélesítésével töltötte. Meghódoltatta a drevljánokat (883-ban), a szeverjánokat (884-ben) és a radimicseket (885-ben). Utóbbi két törzs addig a kazároknak fizetett adót.

Az őskrónika szerint 898-ban haladtak el Kijev alatt a nyugatra tartó magyarok.

A bizánci hadjárat. Az alábbi rajzon „Oleg kiszögezi a pajzsát Bizánc kapujára”.

Szintén a krónika szerint 907-ben 2000 hajóval (és mindegyikben 40 harccsal) Bizánc ellen indult. Mikor megjelentek Konstantinápoly alatt, Bölcs Leo császár bezáratta a kapukat és láncokkal elzárta a kikötő bejáratát. Oleg azonban kerekeket szereltetett a hajókra és miután kivárta a megfelelő széljárást, a szárazföldön átvitorlázott a város alá. A megrettent császár nagy hadisarcot és kedvező kereskedelmi feltételeket ajánlott fel a varég vezérnek, aki a győzelem jeleként kiszegelte a pajzsát Konstantinápoly kapujára. A történészek nagy része ezt a történetet csak legendának tartja, a bizánci forrásokban nincs említés erről a hadjáratról.

911-ben Oleg követeket küldött Bizáncba, akik megerősítették a többéves békét és új kereskedelmi szerződést kötött.

Halála

Oleg 912-ben halt meg. Halálának körülményei is legendásak, állítólag megíósolták neki, hogy kedvenc lova okozza majd a halálát. Oleg messzire elvitette a lovat, és csak négy évvel később kérdezte meg, hogy mi történt vele. Jelentették neki, hogy elpusztult, de a fejedelem meg akart győződni róla és amikor odavezették a lócsontvázhhoz, lábát megvetően a koponyára rakta, mondván "Ettől kellene félnem?". Ekkor a csontok közül egy kígyó csapott ki és megmarta Oleget, így teljesítve be a jóslatot. Hasonló történet ismert azonban Orvard-Odd viking hősről is. Az őskrónika szerint Oleg sírja Kijev mellett a Sceskaviczja-hegyen található. A novgorodi krónika azt állítja, hogy Oleg visszaköltözött északra, 922-ben halt meg, és Sztaraja Ladogában temették el.

Ez a szócikk részben vagy egészben a(z) Олег Великий című orosz Wikipédia-szócikk ezen változatának fordításán alapul. Az eredeti cikk szerkesztőit annak laptörténete sorolja fel...

Megjegyzés tőlem:

Az idézett Wikipédia-szövegben látható festmény azt az elképzelést jeleníti meg, mely szerint Oleg halálát az a kígyó okozta, amely Oleg elpusztult lovának „csontjai közül csapott ki és megmarta Oleget”. A festőművész azok közé tartozott, akiket megihletnek a hihetetlen „események”. Hasonlóan fantáziál az a rajz, amely a „Bizánc kapujánál Oleg pajzsának kiszögelését” ábrázolja, valamint olyan eseményeket fűz hozzá, amelyek másként zajlottak le.

Ezek után egy teljes napot szántam arra, hogy elolvassam a megjelölt hat forrásmunkát. Valamennyi igen terjedelmes. Az elsőként megjelölt ukrán nyelvű,

így annak csupán a tartalmi felépítésével ismerkedtem, mely hasonló a többi öthöz. Ez utóbbiak szerzői több kollégájuk álláspontját cáfolják (pl. a bizánci pajzskiszogezést illetően utalás történik arra, hogy a bizánci történetírásban nem szerepel Oleg „látogatása”, sem a szerződés kötése). Az őstörténetben szereplő nevek, így Rurik, Oleg, Truvor, Szineusz, valamint közvetlenül Kijevhez köthetően: Kij, Scskek, Horiv, más történészeknél Aszkold és Dir. Valamennyiük tekintetében egyértelműek az utalások a varég, a skandináv, a viking eredetű nevekre, míg Kiara és Meltej esetében az örményre. Egyes forrásmunkák szerzői azt is feltételezik, hogy a sok idegen eredetű név szlávosítása dinasztikus célokat szolgált.

Az őstörténetet befejezve, rátérek az új irányzatokra. Szerencsétlennek tartom azt, ahogyan a II. világháború eseményeinek tálalása zajlik, de ennek részleteit most mellőzöm, mert több oldalt venne igénybe. Ugyanakkor figyelmenre méltó az a jelenség, amelyről „Az orosz Húsvétről” c. írásomban számoltam be. Gondolatébresztő az is, ami a Bajkálontúli területen történt. A moszkvai TV-ben többször láthattuk azt a tűzvészt, amely több települést pusztított el, mert az oltást nehezítette az orkánszerű szélvihar. A „Vécsér”-ben megszólalt a terület katasztrófavédelmi parancsnoka. Korábban Putyint mutatták, amint a helyszínen vigasztalja a földél nélkül maradt családok egyikét és ígéri, hogy mindenkiről gondoskodni fognak. Hallva azt, milyen számú testőrrel érkezett Hazánkba, nem zárom ki annak feltételezését, hogy oda egyik hasonmását küldte. Ennél azonban érdekesebb, hogy a „Vécsér”-ben megszólalt egy értelmiségű küllenű, negyven körüli férfi, aki a katasztrófa közelében él. Elmondta, hogy házat épített, állatokat tart, zöldség-gyümölcs szükségletét maga elégíti ki és a közeli erdőt is megműveli. Kijelentette, hogy Szibéria e hatalmas területéből mindenki kaphatna saját tulajdonába földet és erdőt. Erről korábban szó sem lehetett, így az emberek nem sajátították el a földműveléshez, állattenyésztéshez, erdőgazdálkodáshoz szükséges ismereteket. Felmerül a kérdés: Akik meghívták, tudtak-e arról, miről fog beszélni? Továbbá, ők egyeztetek-e előzőleg az illetékes vezetőkkel? Ugyanis, ha igen, úgy ennek kedvező folytatása lehet. A műsorvezető megkérdezte, mióta él azon a területen, és önmagáról elmondta, hogy Moszkvában lakik. E mozzanat arra utal, hogy a műsorvezető előzőleg nem ismerte az illetőt vagy csupán fedezte önmagát. Talán ki fog derülni a valóság. Holnaputánra bejelentették, hogy „Az Elnök tizenöt éve” címmel Putyin beszélni fog a TV-ben. Igyekszem meghallgatni.

A „Vécsér” adását megelőző TV-Híradó bejátszott olyan jelenetet, amelyen a mosolygó Porosenko, Párizsban, Hollandia francia elnökkel együtt nyilatkozik. Egyebek mellett itt is elhangzik az, hogy ez év márciusában Minszkben nem jött létre orosz-ukrán megállapodás, hisz’ Porosenko ott sem írt alá semmit. Gyanítom, hogy a párizsi találkozót Merkel kancellár kezdeményezte, mert kellenetlen számára, hogy az említett minszki megbeszélésen a korábbi (2014. őszi) un. „Minszki megállapodásra” hivatkozott Hollandia elnökkel együtt, (ott, köztudottan, csupán a két szakadár „népköztársaság” vezetői vettek részt, és még ők sem értettek egyet

valamennyi kérdésben). Porosenkoról egyébként érdemes tudni, hogy az üzleti érdekeltségeitől megváltik, ugyanis a jövőben minden energiáját az elnöki feladatok ellátására kívánja fordítani (csak nem ő is megszállottá vált?). Úgy hírlík, hogy vállalkozásainak értékesítésével Rothschild brit befektetési bankárt bízta meg, aki azt nagy megtiszteltetésként fogadta és már nevet is adott annak a cégnek, amely e feladatot el fogja látni.

Végül megemlítem, hogy a „Vécser” előző adásában a vitát nagy érdeklődéssel figyelte egy Vjacseszláv Kovtun nevű, negyven körüli férfi. Az illető az egyik ukrán tudományos-kutatóintézet igazgatója. Nevét azért teszem emlékeztetéssé, mert az adás végén kijelentette a következőket: „...Oleszja Buzda író meggyilkolása Kijevben a legkevésbé szolgálta a jelenlegi ukrán vezetés érdekeit...Eljöttem, hogy ezt elmondjam... Nem félek senkitől sem...Ukrajna volt, van és lesz a jövőben is!...”

A manipulációkról

A „brókerbotrány” megnevezés önmagában véve is manipuláció, ugyanis összekever két különböző minőségű tevékenységet: a Quaestor-csoportot, mely banki funkciókat is ellát (központi cége a Quaestor Pénzügyi Tanácsadó Zrt.) és olyan cégeket, amelyek csupán bróker-tevékenységet folytatnak. A TV-ben a Quaestor bejáratánál, cégtáblája alatt ácsorgó ügyfeleket látunk, fölötte pedig ott virít a vonzó kamatajánlat: 6,55 %. Nos, egy ilyen ajánlat a gondolkodó embereknél fel kell ébressze a gyanúját annak, hogy manapság ekkora tőkehozam ígérete betarthatatlan. Ha valaki ennek ellenére ott helyezi el a betétjét, óriási kockázatot vállal, ill. annak reményében cselekszik, hogy a pilóta-játék szabálya szerint, az időben visszavett pénzen jelentős növekményhez juthat. A nagybankok — értékpapírban-kötvényben történő pénzelhelyezés esetén — a betétes forintját ill. valutáját olyan feltételekkel vásárolják meg, hogy pl. egyéves lekötésre csak az 1% körüli kamatot garantálják, jó esetben ez 1-2 %-al növekedhet. A Quaestor helyzetét nehezíti, hogy az — állítólag — 160 milliárd forint fedezet nélküli kötvényt is átadott a brókercégeknek. Ezek után 'erkölcstelen' azt elvárni, hogy a megfontolatlan nyereszkeszkedőket az állam az adófizetők terhére kártalanítsa.

Manipulációnak nevezhető az olyan magatartás is, amikor — a média vagy bárki — 'pánikállapotból' bekövetkező eseményként próbálja elfogadtatni az olyan öngyilkosságot, amely során az elkövető magával visz a halálba, esetünkben 149 ártatlan embert, köztük nyolcvan valahány németet, többségükben gyermekeket. Márpedig a német repülőgép katasztrófáját követően napokig ilyen kísérlet történt annak ellenére, hogy az elkövető környezetéből olyan tényről szereztek tudomást, mely szerint a barátnője várandós állapotát megtudva, azonnal elhagyta a hölgyet. Azt is hallhattuk, hogy a másodpilótát többen látták megfordulni a későbbi katasztrófa helyszínén. Ez arra utal, hogy tervezhette öngyilkossága elkövetésének

módját. Továbbá, a helyszínen találtak olyan mobiltelefont, amelyen látható, amint a főpilóta baltával próbálja betörni a pilótafülke ajtaját, s egyidejűleg hallható az utasok fohászzkodása és sikoltozása. Az összetört 'feketedoboz'-ban megtalált adatrögzítő vizsgálata alapján már egyértelművé vált, hogy előre megtervezett öngyilkosság történt. Egy kérdésre azonban aligha kapható válasz: miért kellett hosszú ideig azon igyekezni, hogy a másodpilótát ártatlan emberként állítsák be?

Bizonyos vonatkozásban hasonló az a helyzet, amely a 'devizakölcsönök' folyósításával történt. Az a több százezer ember, aki a svájci frank alacsony kamatjára játszott, nem számolt azzal, hogy a frank és a forint árfolyamának jelentős változása következtében a törlesztő részletei elviselhetetlenül meg fognak nőni. Szerencsénk, no meg a kormány ügyessége, hogy a bankok rákényszerültek a veszteségek megosztására. A gépkocsik lízingelése is olyan helyzetbe hozta az ügyfeleket, amelyre nem készültek fel, ráadásul a szerződések feltételei az ügyletből történő kiszállást is alaposan megnehezítették.

Az idősebb nemzedék azt sem felejtette el, hogy két ízben kellett közpénzből feltökésíteni a Postabankot. Pletykás országunkban közkezen forogtak azok a listák, amelyeken a nevek mellett ott szerepeltek a hitelbe adott milliók (e 'derek' emberek az akkori kamat egyharmadnyi mértékén kapták a pénzt). Emellett volt un. 'Tocsik-ügy', no meg 'Kulcsár-ügy', hogy csak a jelentősebbeket említsem. Ideje tudomásul venni azt, hogy amióta a kétlábon járó lény magatartását már nem a génjeibe kódolt ösztöne irányítja, hanem szabad akaratú lényvé vált, tetteiért személyes felelősséggel tartozik. A felelőségek szétterítése közösségekre, elfogadhatatlan manipuláció!

Szűkebb világunkból persze nem árt kitekinteni. Ha megtesszük, elgondolkozhatunk azon, vajon az alábbiakat is tekintsük manipulációnak vagy azt valóságként kell elfogadnunk. Állítólag — Putyin most természetes aranyért adja el a kőolajat és a földgázt. Erről a NET-en értesültem, amikor véletlenül olyan írás nyílt ki, amelyet egy Kalinyicsenko nevű személy jegyzett. Mivel ilyen nevű hallgatótársam volt építészeti tanulmányaim folyamán Kijevben, elolvastam az írást. Gondoltam, majd másnap ismét elolvasom. Meg is tettem és az érdekesebb részt kijelöltem másolás céljából. A gép azonban nem engedte a másolást, sőt, a terjedelmes írást eltüntette. Így most csak emlékezetemre hagyatkozva, az alábbiakban összefoglalom a lényegét:

A sanghaji tőzsde bemutatja, miként alakult a be- és visszaváltott arany mennyisége tonnákban 2009 és 2014 között. Megtudhatjuk, hogy Oroszország a jövőben is elfogadja az olaj és a gáz eladásából befolyó dollárt, de csupán mint közbülső fizetési eszközt és azt a Tőzsdén azonnal átváltja természetes aranyra. Emellett az Orosz Központi Bank, függetlenül az olaj és gáz eladásától, jelentős mennyiségben vásárol aranyat (2014 III. negyedévében az összeforgalom 93 tonna volt, ebből 55 tonnát vásárolt Oroszország, 28 tonnát Kazahsztán, 7 tonnát Azerbajdzsán, a világ központi bankjai pedig együttesen mindössze 3 tonnát).

Oroszország folyamatosan rendelkezik az olaj és gáz eladásából származó dollárral és ebből bármikor vásárolhat aranyat a Nyugat által leszorított áron (ugyanis az USA az olyan csereeszközöket, mint az olaj és az arany, a dollárhoz képest leértékelte). Oroszország a kőolaj és a földgáz mellett jelentős mennyiségű uránnal is rendelkezik (az USA-ban minden hatodik villanykörte ennek köszönhetően ég). Szakemberek szerint Putyin a tanácsadójának, Glazjev akadémikusnak a javaslatát valósította meg, még hozzá úgy, hogy előtte — támogatóként — maga mellé állította Kína elnökét, Hszi Csin-pint. A közelmúltban Kína bejelentette, hogy a dollárban kifejezett arany- és valutatartalékait nem növeli a továbbiakban (az USA és Kína kereskedelmi kapcsolatában az USA deficitje 5 az 1-hez Kína javára). Kínai részről az is elhangzott, hogy mostantól a leszállított árukért nem fogad el dollárt, másként szólva, a befolyó dollárért többé nem vásárol amerikai állami kincstárjegyeket. Amennyiben ez utóbbi megfelel a valóságnak, úgy az USA nehéz helyzetbe hozta önmagát azzal, hogy az aranyat és a kőolajat leértékelte a dollárhoz képest.

Magam úgy vélem, hogy amennyiben a fenti 'forgatókönyv' megvalósítása folytatódik, úgy a 'szabad szemmel' TV csatornán álmodozókra csapódás vár. Nem fog ugyanis teljesülni egy volt SZDSZ-es honfitársunk azon óhaja, mely szerint *„Orbán szép csendben veszi a batyuját és távozik a közéletből”*. Az álmodozó feltehetően nem volt ott 2009-ben, a Dózsa-emlékmű előtti FIDESZ-rendezvényen, így nem hallhatta, hogy a többszázeges tömeg ordítva skandálja a Viktor, Viktor nevet arra válaszul, amikor Orbán befejezi a mondanivalóját és elkiáltja: *„Hajrá Magyarország, Hajrá magyarok!”* Ilyet kiáltani hat évtizeden át szigorúan tilos volt, aki megette, azt „magyarkodással” vádolták. Ő elkövette e főbűnt, és a tömeg reagálása küldetéstudatot ébresztett benne. Az olyan küldetéstudat pedig, amely párosul az Istentudattal, elűzi a félelmet. Elsősorban ennek következtében nem fog Orbán önként távozni a közéletből, (nyilván ezért jelenik meg naponta különböző helyeken úgy, hogy nem veszi körül testőrök hada). Ellentmond Orbán önkéntes távozási szándékának az a megállapítás is, hogy Orbán *„befeküdt Putyin ágyába”*. Ha ugyanis a Kormányfő, akárcsak alsó szinten, Putyin szövetségesévé válik, úgy Hazánk abba a helyzetbe kerül, mely szerint a Földön bekövetkező hatalmi átrendeződés folyamányaként nem kell tartanunk attól, hogy *„Magyarországon olyan káosz fog kialakulni, amelyben eltűnnek a magyarok”* (idezet a már említett SZDSZ-estől), hanem folytatódik a magyarság fölemelkedése. Persze, mivel un. 'demokráciában' élünk, az itthon és külföldön ügyködő magyargyűlölők nem hagyják abba a tömegek manipulálását.

Kormányfőnket jelenleg a kazaksztáni villámlátogatása és az ezzel összefüggő azon kijelentése miatt gúnyolják, mely szerint *„...a magyarság genetikailag keletről származik...”* Ez tény, amit, még ha akarnánk sem tagadhatnánk le. De, nincs is miért letagadnunk. Sőt! Lenin egyik nagyanyja vogul származású volt (a vogulok-osztyjákok Nyugat-Szibériában élők, magyar nyelvet beszélő törzsek), jelenleg pedig

Putyin arcán ismerhető fel a 'keleti beütés'. Egyébként, akik gúnyolódnak, fél évszázadon át Moszkva irányába nyalakodtak. Most úgy vélekednek, hogy hasznosabb, ha ugyanezt nyugati irányban művelik. Úgy tűnik, nem ismerik a megváltozott folyamatokat. Márpedig, a kormányfői látogatás e folyamatokra reagál, indokolhatóan.

A Magyarország, mint mindig, most is kényes helyzetben van. A NATO, majd az EU tagjaként elköteleződött a Nyugat irányába. Közvetlen szomszédunkban polgárháború zajlik, amelyben — az ukrán oldalon harcolva — sok kárpátaljai magyar (köztük családapák is) vesztek el az életüket. Az ukrán miniszterelnök, Jacenyjuk, kijelenti, hogy „...Az ukrán katonák Európát védik...” Brüsszeli jelenetekből látjuk, hogy ott Jacenyjukot többen ölegetik. Porosenko ukrán elnököt kevésbé kedvelik (ők ketten fajilag is különböznek). Putyin — a Krím „visszafoglalásával” és a pravoszláv egyház tevékenységében családjával együtt megnyilvánuló részvételével (melyet követ tandemtársa, Medvegyjev miniszterelnök és családja is) — csaknem teljessé növelte a hazai népszerűségét. Az orosz tömegek ismét szabadon gyakorolhatják a vallásukat, mely — más országoktól eltérően — csaknem a társadalom egészére kiterjedt pravoszláv hit. Mint azt már más írásomban részletesen kifejtettem, az oroszországi zsidóság, sem fajilag, sem vallásilag nem különül el, magát oroszoknak mondja, ennek köszönhetően a kultúra valamennyi ágazatában vezető szerepet tölthet be. Az orosz társadalomban nem érzékelhető olyan elégedetlenség, mely a tömegek életszínvonalának elmaradottsága miatt indokolt lehetne. Putyin kiváló érzékkel választotta tandemtársának Medvegyjevet (aki tudomásul veszi, hogy a kormányrúd mozgását Putyin irányítja), és akivel, annak négyéves elnöki ciklusa alatt, bebiztosíthatta önmagának azt, hogy az elnöki ciklus 6 évre történő megváltoztatásának köszönhetően, még az e ciklust követő újabb 6 évre betöltheti az elnöki pozíciót. Legfontosabb gazdasági tanácsadóját, Szergej Glazjev közgazdász akademikust is kitűnő érzékkel választotta ki. Jelenlegi világunkban Putyinhoz hasonló adottságokkal rendelkező államférfi nem látható. Ennek köszönhető, hogy összeállt a BRICS-nek rövidített és 5 államot (Brazíliát, Oroszországot, Indiát, Kínát és a Dél-Afrikai Köztársaságot) magában foglaló szövetség. Kormányfőnk rosszul tenné, ha nem ápolna jó viszonyt egy ilyen kiemelkedő képességű államférfivel. Ami pedig Putyin bölcsességét illeti, továbbra is feltételezem, hogy meg fog elégedni azzal, ha a Nyugat belenyugszik a Krím és az ahhoz kapcsolódó terület Oroszország általi bekebelezésébe. A Krímhez kapcsolódó területnek tekinthető a kercsi öbölnél lévő földnyelven olyan többszintes híd megépítése, amelyen a félszigetre eljuttatható az édesvíz és egyéb nélkülözhetetlen anyag, valamint a közlekedési eszközök. A Nyugat pedig az esetben cselekszik bölcsen, ha tudomásul veszi, hogy Ukrajna olyan államberendezkedést alakíthat ki, amely az ott élő lakosság számára elfogadható. Döntsenek népszavazással az alaptörvény tartalmáról, a magántulajdonról (a földtulajdon méretének korlátozásával), az állam

hivatalossá tehető ukrán-orosz kétnyelvűségéről (lásd a kanadai példát), ideértve az egyéb nemzetiségek jogát ahhoz, hogy a meghatározott %-os arányuk függvényében biztosítva legyen a saját nyelven történő tanulás lehetősége, valamint a részleges autonómia (az elszakadás lehetőségének kizárásával), valamint az egyéb kérdésekben. Szerintem a Nyugat abban érdekelt, hogy Ukrajna működőképes, fejlődő országgá váljék. Ezt a Nyugat azzal segítheti elő, ha jelentős nagyságú kölcsönt biztosít számára olyan feltételek mellett, amelyek lehetővé teszik számára a célirányos felhasználás folyamatos ellenőrzését (a jelenlegi egy-két milliárdos kölcsönök semmit sem oldanak meg).

Európa bajban van

Néhai barátom, Szinte Gábor festőművész, aki művészettörténészként sem volt kevésbé kiváló (tanúsitják ezt ilyen témájú könyvei, pl. a „*Róma, Nápoly, Apulia titkai*” című kötete), Róma bemutatását II. Szilveszter pápa sírjánál fejezi be. Idézem tőle: „*Arról a pápáról van szó, aki III. Ottó császárnak az Aventinus magaslatán álló palotájában, e császárral együtt adta át István fejedelmünk küldötteinek azt a koronát, mely mindmáig jó- és balsorsunk kásérője ezer éve. Ha figyelembe vesszük, hogy III. Ottó anyja bizánci császárné, és a jegyese is az (Szilveszter szerint „görög eredetű római császár”), érthetővé válik az a kettősség, amely hozzájárult ahhoz, hogy a magyar fejedelm, majd királyi udvar egyenrangú, szoros, de kötelezettség nélküli kapcsolatot tartson Rómával és Bizánccal*”.

A pápa — Gerbertus d’Aurillac — néven Frankföldről született, a mai Saint-Simon kistelepülés határában, ahol szülei birkapásztorok voltak. Egy kegýúr támogatásával Spanyolország több városában-egyetemén ismerkedett meg a mértan, számtan, zene és a csillagászat minden akkori tudásával, valamint az arab szerzőkkel. Később, III. Ottó nevelőjeként, Magdeburgba került, ahol napórát és asztro-laboratoriumot építtetett. A császár tanácsosaként a magyarokról jó véleménnyel írt. Reimsi püspökké válik 991-ben, ravennai érsekké szentelik 998-ban, majd 999-ben a császár pápává, Róma püspökévé nevezi ki. Rómában együtt lakott a császárral, közös akarattal adtak koronát István fejedelemnek, hűbériség kötelezettsége nélkül (mások később is csak hűbéres koronát kaptak). Az arab számszavakat Szilveszter vezette be Európába. Orvostudománnyal is foglalkozott, klasszikus szerzők műveit ismertette. Szemére vetették, hogy kevés vallásos tárgyú művet írt, bár ő vezette be a Mindenszentek ünnepét.

A rómaiak gyűlölték az idegen pápát, aki tudományokkal foglalkozik és valóságos koraközépkori Faust-legendát költöttek személye köré. Azt beszélték, hogy az araboktól megtanulta a madarak nyelvét, és szövetkezett az ördöggel. Szinte Gábor e könyvében tucatnyi oldalt foglalnak el a Szilveszter-legendák, melyeket a szerző életszerűen ad elő. 2003 szeptemberében felkérték arra, hogy II. Szilveszter pápa szülőfalujában, a román stílusú templom falaira fessen a pápára emlékeztető

jeleneteket. Művész barátom tiszteletdíj igénye nélkül készítette el a 110 négyzetméteres falkép-sorozatot. A 2004 augusztusában megtartott avatóünnepségre előkelő vendégek érkeztek a világ számos országából.

Tudjuk azt, hogy az ismeretlen kegyúr a birkapásztor fiát azért küldte Spanyolországba és nem más országba tanulni, mert abban az időben az arab tudomány ott ért el igen magas színvonalat. Másfélszáz évvel később Maimonides is ott szerezte ismereteit, szefárd zsidó létére turbánt viselt, értekezéseit arabul írta (azokat később fordították héber nyelvre), s Észak-Afrikából fokozatosan közelített kelet felé, miközben megcélozta a török szultáni trón elfoglalását is. Az iszlám két ága akkor már fél évezredes múlttal rendelkezett, és készülődött arra, hogy újabb területeket hódítson meg. Magyarország útját állta e törekvéseknek, elődeink fontosabbnak tartották a kereszténység védelmét. Azóta Európa nem csupán a kereszténységét, hanem Isten-tudatát is elveszítette. A mai lelkiülettel nincs valószínű esélye annak, hogy az egyre növekvő néparadat térhódításának gátat vethessen. Európa határának védelmével ismét csak Magyarország próbálkozik. A magyarság belső-külső gyűlöli azonban nem segítik e törekvéseinket.

Jó lenne, ha napjainkban, — az egyre növekvő népvándorlás láttán, — a hazai magyargyűlölködő elgondolkodnának azon, miként alakult volna Európa helyzete az esetben, amennyiben elfogadtuk volna a mongol előzárásunk előtt felajánlott szövetkezést. Aligha valószínűsíthető volna meg a tőlünk nyugatra lévő társadalmak gyarmatosításból szerzett meggazdagodása, országunkban nem pusztult volna el településeink fele, és nem veszítettük volna el lakosságunk jelentős hányadát. Ugyanez mondható el a másfélszáz évig tartó török megszállásunk kapcsán. Európa nem érdemelte meg az érte hozott áldozatot.

Jelenünkben a Háló léte-működése megteremti annak lehetőségét, hogy a nyilvánosság minél teljesebb legyen. Hozzájárulnak ehhez a szenzációkat hajhászó riporterek-tudósítók is, hisz' ők ebben anyagilag érdekeltek. Kíváncsi vagyok arra, vajon az a megbilincselte férfi, aki — félkörben álló feltucat „riporter” jelenlétében — taszít földre egy anyát a gyermekével, meg fogja-e mondani kihallgatónak, felbérelten követte-e el a felháborodást kiváltó tettet? Azt pedig ettől függetlenül szükségesnek tartom, hogy a „riporterek” személyét beazonosítsák. A Hálón ugyanis azóta megjelentek azok a képek is, amelyek egyértelművé teszik azt, hogy a rendőrök a sértettek védelmében cselekedtek (az is látható, amint az anya megköszöni a rendőrök beavatkozását). Nem gondolom, hogy következmények nélkül megengedhető lenne a nemzetközi közvélemény tudatos félrevezetése.

A Hálónak köszönhetően a háttér-hatalom aljas szerepe nyilvánvalóvá válik. A Pénz urainak mesterkedéseit egyre szélesebb kör ismeri meg (gondolok Pearl Harbor és a Világ Kereskedelmi Központ elpusztítására). A migránsokat szállító gépkocsik sofőrjei, ill. az embercsempészet „kulturált” változatát, az egyszerre három ezer, (esetenként hétezer) migránst szállító luxushajók tulajdonosai is részesei a háborús helyzetből származó hatalmas jövedelmeknek. Nem újdonság az a hír,

hogyan Oroszország bekapcsolódik az Iszlám Állam felszámolásába. Már mintegy fél évszázaddal ezelőtt folyt Szíriában szovjet rakéták kezelésének oktatása (az oktatók közül ismertem olyan magyar tisztet, akit a SZU-ban képeztek ki).

Kormányunk 2015. szeptember 15-től válsághelyzetet hirdetett Bács-Kiskun és Csongrád megye területére. Bejelentette azt is, hogy feltételezi, miszerint a migránsok megváltoztathatják vonulásuk irányát és Horvátország vagy Románia felé kerülhetnek. Ezért a magyar-román határ magyar oldalán előkészítik egy kerítés építését oly módon, hogy megkezdik az ehhez szükséges földmunkákat.

Írásonkat most azzal fejezem be, hogy igen kellemes látványként szemléltem 860 rendőrsikló leány és fiú eskütételét, díszlépésben történő felvonulásuk pedig reményt keltő jövő képét nyújtotta.

Gránátos ütközet Kijevben

A világ láthatta az Ukrán Parlament épülete előtt lezajlott tüntetést. Egy fiatalember a tüntetők közül gránátot dobott az előttük több sorban, fegyvertelenül, a rendet fenntartani igyekvő „önkéntes gárda” közé. A robbanás következtében két gárdista az életét veszítette, félszázan megsebesültek (többen súlyosan). A tüntetést, állítólag, ukrán nacionalisták szervezték meg. A gránátos fiatalember menekülését többen lefényképezték, így a merénylőt hamarosan letartóztatták. Hivatalos közlés szerint életfogytiglani börtönbüntetés vár rá. Feltételezhető, hogy vallatással meg fogják tudni tőle, kik szervezték a tüntetést, kitől kapta a kézigránát, kik azok, akiknek nem tetszik az ukrán Alaptörvény módosítása. Ennek lényege: a kelet-ukrajnai két megye, Donyeck és Lugánszk (tehát nem a két, magát önkényesen „népköztársaságnak” nevező képződmény) a harcok befejezését követően különleges jogokat kap. Úgy használhatja az orosz nyelvet, mint az ország egyik hivatalos nyelvét; a háború okozta károkat az ukrán állam felszámolja, a nyugdíjakat folyósítja, stb. Ez azt jelenti, hogy a két megye „népköztársasággá” válása nem történhet meg, így az sem sikerülhet, hogy e „népköztársaságok” (a krími példát követve) Oroszországhoz történő csatlakozásukat kérhessék. Porosenko elnök Minszkben (Merkel kancellár, Holland francia elnök és Putyin orosz elnök jelenlétében) előrelátóan jelentette ki, hogy sem korábban, sem akkor, nem hajlandó bármilyen megállapodást aláírni, így a „minszki megállapodásra” történő hivatkozás helytelen. Ami a gránátos merénylő menekülésének gyermeteg módját illeti, felmerülhet két magyarázat: az egyik szerint, amennyiben a szervezés gazdája az ellenzék, úgy a menekülés sikerének biztosítása nem történt meg, ill. az pancsermunka. Más a helyzet akkor, ha a merényletet mások szervezték meg. Valószínű, hogy az események alakulása erre is választ ad.

Időközben az ukrán vezetés olyan megállapodásokat írt alá a Pénz urai által irányított szervezetekkel, melyek értelmében a megígért kölcsön részleteit már folyósítják. Persze, a feltételek teljesítése súlyos terhet jelent Ukrajna számára.

Tudjuk, hogy Grúzia hasonló próbálkozását az orosz hadsereg megüjícsította. Az akkori grúz elnök jelenleg az ugyancsak döntően orosz ajkú Odessza-megye „gubernátora”, helyettesét, valamint további három meghatározó vezetőt ő hozta magával. Valamennyien megtartották grúz állampolgárságukat az ukrán felvétele mellett, ami ellentmondásossá teszi az ukrán állam azon követelését, mely szerint senki sem lehet kettős állampolgár. Úgy tűnik, hogy a Lemberg környéki „ellenzék” is semlegesíthető.

Kárpátjáról egyelőre nem esik szó. Aligha tétélezhető fel, hogy e terület elszakadását a jelenlegi ukrán vezetés elfogadná. A hat évszázaddal ezelőtt Zsigmond magyar király unokatestvére, Korjatovics Tódor által vezetett, Litvániából menekült és Kárpátjára befogadott ruszin népesség azóta ukránná vált (a közoktatás ilyen irányú tevékenysége eredményeként). Hazánkban a 2011 évi népszámlálás során a kérdezők ukrán nemzetiségűeket nem találtak, csupán a magukat ruszinoknak nevezők jelentkeztek (míg 2001-ben még 1113-an, 2011-ben már csupán 999-en neveztek magukat ilyen nemzetiségűeknek). Ez utóbbi népszámlálás feltett olyan kérdéseket is, mint pl.: 1. „Családi, baráti közösségben használt nyelv?”; 2. „Kulturális kötődés?”; 3. „Nemzetiséghez kötődés?” Ezek bizonyára azért kerültek a kérdések közé, hogy lehetőség nyíljon a kettős kötődésű (kettős identitású) személyek megnyilvánulására. Magam e kérdésről úgy vélekedem, hogy a „kettős, esetleg még ennél is többes kötődés” gyaníthatóvá teszi az identitás-zavart. Az ilyen személy tulajdonképpen sehová sem sorolja magát (a „nemzetköziséghez” hasonló fogalmat használ). Ez utóbbiak között találjuk a szélsőséges nacionalistákat, azaz a mindenki másokat kirekesztőket. Egyebek mellett e felfogásom miatt tekintettem el attól, hogy megjegyzéseket fűzzek az e hetilap előző számában megjelent, „Kárpátjáról másként” c. írásban foglalt, Horthy Miklós kormányzóhoz intézett folyamodványhoz. Szerzője még „magyarorosz”-nak nevezte magát, e megnevezésre épült a folyamodványban foglalt elképzelés, melynek életképtelenségét bizonyítja az azóta eltelt több mint hét évtized (a jelenleg Hazánkban élő, 74 esztendő fia már csupán ruszinak tartja ön magát és tökéletesen beszéli a magyar nyelvet).

A fenti eszmefuttatás után nem árt, ha a lényegre szorítkozva áttekintjük az ezen írásban érintett hét évtized történéseit. Az I. világháború alatt és után, a Pénz urai által támogatott két „náci” hatalom 1940-ben összeölelkezett és letörölte a térképről Lengyelországot. Előtte, 1939-ben, a magyar honvédség bevonult Kárpátjára. Rövid időre visszaállt az ezeréves magyar-lengyel közös határ. Lehetővé vált, hogy Lengyelországból lengyelek és zsidók meneküljenek Magyarországra. Menekültügyi kormánybizottságunk a zsidókat is lengyelként kezelte, lehetővé tette számukra, hogy tovább menjenek vagy nálunk maradjanak. 1941 júniusában a helyzet megváltozott, Magyarország a németek oldalán belépett a háborúba (az ezt megelőző provokációk ismertek, azt is tudjuk, hogy a trianoni békediktátum révén elszakított területeink kis hányadát ennek köszönhetően szerezhattük vissza). A

háborús helyzet szíkségessé tette azt, hogy a Kárpátokban megjelenő partizántevékenység miatt megbízhatatlanná vált lengyelországi zsidók kis hányadát a Kárpátokon túli területre áttelepítsék. A Pénz urai kiprovokálták az USA belépését a háborúba, mely így számunkra is vereséggel végződött. A több mint fél évszázados szovjet megszállást követte a rendszerváltásnak nevezett szabadrablás.

Újabbán reánk nehezedik a megoldhatatlannak látszó migráció. Az ebből eredő kötelezettségeink miatt helyzetünk egyre elviselhetetlenebbé válik. Szeptember 4-én este ezres nagyságrendű migráns-emberáradat — gyalogosan, családotúl — útnak indult a Keleti Pályaudvarunk környékéről a hegyeshalmi magyar-osztrák határátkelő felé. Az éjszaka közeledtével e tömeg az M1-es autópálya leállósávján nyugovóra tért. „Szóvivőjük”, —aki magát Mohamednek nevezte és arabul-magyarul beszélő személy közreműködésével tárgyalt — az időközben odarendelt volánbusz-konvoj első autóbuszának sofőrjét túsul ejtette. Tudatta vele, hogy amennyiben a buszok Hegyeshalom helyett irányt váltanának, úgy őt kivégzik. Ez idő alatt Kormányunk illetékesei megállapodtak az osztrák illetékesekkel abban, hogy az autóbusz-konvojjal érkezőket átengedik Ausztriába. Ez meg is történt. Szeptember 5-i hír szerint az osztrákok a konvoj utasait továbbszállítják Németországba. Gyanítható, hogy a sikeres távozásról értesül a migránsok még Hazánkba nem érkezett tömege, ami egyre bonyolultabb feladatokat ró a hazai illetékeseinkre. Ezek kezelése céljából Parlamentünk elfogadta a vonatkozó rendelkezések szigorítását (az ellenzék magyargyűlölő részének tiltakozása ellenére, ami várható volt a sok álságos nyilatkozatuk okán).

A Terror Háza kapcsán

A napokban a Hálón belebotlottam egy olyan szövegbe, amely Arlam Salamov orosz író-költővel foglalkozik három évtizeddel a halála után. Akik nem hallottak róla, most egyelőre annyit, hogy a sztálini terror idején három ízben ítélték el, összesen két évtizedet töltött különböző börtönökben-gulágokban, politikai rabként. Az említett szöveg arról szól, hogy a legrangosabb orosz irodalmi elismerés, a Nagy Könyv többszáz jelöltjéből az a mű lett a Díj várományosa, amely Salamov és Szolzsenyicin kapcsolatából derít fel addig ismeretlen részleteket. Szerzője, Valerij Jeszipov, a Szolzsenyicin otthonában három napot vendégeskedő Salamov leveléből vett idézetekkel ad magyarázatot arra, miért nem fogadhatta el Szolzsenyicin ajánlatát az együttműködésre. Salamov azt követően jutott ilyen elhatározásra, hogy 1963-ban, — Szolzsenyicin meghívásának eleget téve —, két éjszakát is rászánt arra, hogy elolvassa vendéglátója valamennyi művét, prózáit és költeményeit.

Ezek után kíváncsi voltam arra, hogy itthon mit tartalmazott a Szolzsenyicinnek szentelt kiállítás, mely fél évig volt megtekinthető a Terror Házában. Annakidején ugyanis azt kihagytam, mivel műveit még szamizdatként olvashattam Kijevben, (a

későbbiek is a könyvtáramat gazdagítják). Első látogatásomat a Terror Házában hasznosnak tartom annak ellenére, hogy az messzemenően betartja a magyarsággal szemben megfogalmazott követelményeket. Értem alatta azt, hogy a náci megszállásunkkal háromszor akkora terjedelemben foglalkozik, mint a szovjet megszállásunkkal, mely kb. huszonötször hosszabb ideig tartott és a lakosságunk szélesebb rétegében hagyott fájdalmas nyomokat.

A pénztárt követő ajtó mellett, a falon lévő ládikóból egyoldalas szórólapot vehetünk el. Ennek címe: „Kettős megszállás”, ami tartalmát tekintve egyaránt helytálló és színvonalas (lásd ez írásom mellékletét). Kár, hogy ez nem készült angol nyelvű változatban is, mint minden más az épületben, és az előtte felállított tablók („szendeken”). Az utóbbiakon bemutatott képeket és a hozzájuk fűzött szövegeket idős emberek igyekeznek megtekinteni. Igyekezetüket megnehezíti az, hogy a tablók közötti kb. méternyi szélességű talajból kitülemkednek az ott lévő fák gyökerei. E kellemetlenség könnyen feloldható, ha a tablók talpazataira pótlólag egy betonlapot helyezünk, melynek végeit kb. 10 cm-es alátéttel megemeljük, így a fák gyökerei a betonlap alá kerülhetnek és a nézelődők sima felületen állva eléghetik ki a kíváncsiságukat. A tablóról hiányolom Andropovot és Kádárt. Előbbi azért, mert Nagy Imre szerepeltetése esetén nem hiányozhat az őt irányító személy. Kádár lelkét pedig nem csupán Rajk halála terheli, hanem a többszáz '56-os szabadságharcos is, akiket bosszú-alapon végeztek ki.

Megjegyzem, hogy az egyik tablón olvasható Salamov és Szolzsenyicin neve, valamint egy-egy rövid idézet mindkettőjüktől. Sajnos, ezek nem érzékeltetik azt, milyen értékes hagyaték maradt utánuk. Szolzsenyicin 3 művét árusítja a Házban lévő könyvesbolt, Salamovtól azonban semmít sem találtam, így ez űrt most megkísérlem némileg kitölteni. A tablón szerepel Újszászy István, a Horthy-korszak Államvédelmi Központjának vezetője, néhány rejtelmes mondat kíséretében. Felhívom az érdeklődők figyelmét arra, hogy Újszászy 1948-ban hónapokat töltött egy Zuglóban, az Ilka u. 17. sz. alatt lévő földszintes házban, ahol Péter Gábor, az ÁVO vezetője számára hatalmas terjedelmű írományt készített. Ezt hozzáértők feldolgozták, jegyzetekkel, fényképekkel kiegészítették (még az említett ház alaprajzát is mellékeltek). Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára és a Corvina Kiadó, „*Vallomások a holtak házából*” cím alatt kiadta 2007-ben (a 661 oldalas könyvet 3999 Ft.-ért árusították a könyvesboltok, az Újszászy vallomásain túl, a 32 oldalas névmutató is érdekesítő olvasmány).

Salamovhoz visszatérve, a mára már sokak által Szolzsenyicinnél is értékesebbnek tartott író 2007. június 18-án született a szibériai Vologda megyeszékhelyen. Édesapja és nagyapja ortodox papok voltak, előbbi és édesanyját fiatalon elvesztette. Háromszor nősült. Az első feleségét rabtársként ismerte meg, tőle származott egyetlen gyermeke (kislánya). Második és harmadik felesége írói tevékenységéhez kapcsolható, hasonlóan a két évtizednyi embertelen megpróbáltatásokhoz. Első ízben 1929 februárjában kap 3 évre szóló

börtönbüntetést a „*Lenin végrendelete*” néven ismert irat terjesztéséért (ezt az Észak-Urali, Viserán kell letöltenie). 1931-ben amnesztiával szabadul. 1932-ben visszatér Moszkvába, ahol élményeiből létrejön a „*Visera, Antiregény*” c. műve, majd újságcikkeket és elbeszéléseket ír. 1937 júniusában ismét letartóztatják és — „ellenséges, trockista tevékenységért” 5 évre elítélten — egy Kolima-környéki munkatáborban kell dolgoznia. 1942-ben, — „szovjetellenes tevékenységgel” vádoltan — 10 évre ítélik el (miután Iván Bunyin Nobel-díjas, emigráns író orosz klasszikusnak nevezte). 1943-ban, végelgyengüléssel rabkórházba kerül. 1946-ban, még a börtönben, felcseranfolyamot végez. 1951-ben szabadul és a Kalinyini területen él, mivel politikai fogoly nagyvárosban nem telepedhet le. 1956-ban rehabilitálják (Sztalin halála után ugyanis a rémtetteit Hruscsov nyilvánosságra hozza, s ez enyhít a diktatúrán), de Salamovnak még 2 évig felcserként kell dolgoznia. Utána Moszkvában él. Versei megjelennek, gyakran találkozik ill. levelez az orosz irodalom ismert személyiségeivel (Mandelstamm, Szolzsenyicin, Paszternak, stb.) vendégeszkedik a francia nyelv professzoránál, Vera Kljujevánál. 1961-ben megjelenik első verseskötete „*Ognyivo*” (*Tűzszerszám*) és a „*Kolimai fizetek*” (1937-1956), továbbá megírja a „*Kolima történetek*” első ciklusát, később még 5-öt, ezek 1978-ban Londonban jelennek meg, (a SZU-ban csak 1988-90 között adják ki). 1979-ben az írószövetséghez tartozó öregek otthonába kerül. 1982 telén, örülnek nyilvánítva, pszichiátriára szállítják egy fürdőköpenyben, fűtetlen mentőautóban tartják órákon át, tüdőgyulladást kap, majd két hét múlva meghal.

Néhány idézet Salamov naplójából (1963. június 02.)

Idézet Szolzsenyicin leveléből:

„Jó lelkiismeretnek tekintem Önt, és megkérdem, nézze meg hogy akaratomon kívül nem követtem el valami olyasmit, amit a kishitűség, vagy az alkalmazkodni akarás jeleként lehetne értelmezni.” A kuláktalanítás miatt következett be a bűnözés robbanásszerű növekedése.

Tolsztoj és Dosztojevskij annak köszönhetően lettek ismertek külföldön, hogy jó fordítókat találtak.

Szolzenyicin: „Valósággal meg vagyok döbbenve, hogy éppen Ön és nem hisz Istenben”

En nem vagyok Voltaire, hogy szükségem legyen egy ilyen hipotézisre

Szolzenyicin: „No, de Voltaire után jött a világháború”

Annál inkább nincsen rá szükségem

Szolzenyicin: „Nem egyszerűen Istenről van szó. Nyugaton egy író, legyen hellén, vagy Judeából való, ha sikert akar, akkor a kereszténykultúra nyelvén kell, hogy beszéljen”

—Kolima Sztalinnak egy megsemmisítő tábora volt, és én magamon tapasztaltam ki ennek minden sajátosságát. Soha nem tudtam elképzelni, hogy a XX. században megjelenhet egy művész, aki az erre vonatkozó tényeket és emlékeket a maga személyes célja érdekében gyűjti be. Miért nem tartom lehetségesnek a

Szolzszenyicinnel való személyes együttműködést? Mindenek előtt azért, mert én a magam alakjában akarok megjelenni az orosz prózairodalomban, nem pedig egy ilyen mondjuk így — spekuláns ámyékában, mint Szolzszenyicin. A magam prózai munkáit mérhetetlenül fontosabbnak tartom az ország számára, mint Szolzszenyicin összes versét és prózáját együttvéve.

— Szolzszenyicin: „Az „Őn profétai természetű törekvései mellett, pénzt nem fogadhat el. Ezt tudnia kell.”

Csak keveset fogadtam el.

Meg kell jegyezni, hogy Szolzszenyicin az emigrációban (1974-1994) igyekezett elhallgatni Salamov nevét az ottani sajtóban. Salamov kiadója, az irodalomtörténész I. P. Szirotyinszkaja, így foglalja össze a két egykori barát nézeteltéréseinek lényegét: „A. I. Szolzszenyicin nagy stratégia és nagy taktikus volt, kétségtelen. Salamov viszont mindössze nagy író volt”. (Novij Mír, 1999. 9. szám).

Időben visszalépve, az átmeneti enyhülés következtében Szolzszenyicin „*Iván Gyenyisovics egy napja*” c. kisregényének 1962-es publikálása után sorra jelentek meg a korábbi lágerrabok által írott művek, de Salamov öntörvényű és független természete miatt nem tudott és nem is akart beilleszkedni a hrucsovi „olvadás” kompromisszumokkal teli szellemi életébe. Éles polémiát folytatott a lágerirodalom legnagyobb tekintélyének számító Szolzszenyicinnel művészi, politikai és elvi kérdésekben. Salamovnak élete során csak néhány műve jelenhetett meg a hazájában, azok is a cenzúra által jelentősen megnyirbálva. Fő művét, a *Kolimai elbeszéléseket* orosz nyelven először 1978-ban, Londonban publikálták. Valerij Jeszipov: *Salamov* c. műve 2012-ben jelent meg. Ez az első életrajz, amely az író hagyatékában fennmaradt dokumentumokra támaszkodva igyekszik átfogó és objektív képet nyújtani a művész életpályájáról.

Ez év áprilisában, Salamov szülővárosában, Vologdában, kéthetes rendezvénysorozat zajlott. Többen felolvasták Salamovról szóló tanulmányaikat, ilyen témakörhöz kapcsolódó előadások hangzottak el. Bemutatták a „*Varlam Salamov és a család háza*” c. filmet (Szergej Szolovjov és Marianna Armang jegyzi), valamint megnyitották az e házban működő lakásmúzeumot. Írásomat egy Salamov-idézettel zárom:

...”A lágerről nem írok többet, mint Exupéry az égről, vagy Melville a tengerről. Az én elbeszéléseim — lényegiüket tekintve — az emberhez szóló tanácsok, miként viselkedjek a tömegben...(Ezek) nem csupán balosabbak a balosokénál, de igazabbak az igaznál, hogy a vér legyen valóságos, névtelen”.

Kettős megszállás

Magyarország vesztesként került ki az első világháborúból. Az egykor Olaszországnál és Angliánál nagyobb területű országot, amely az Osztrák-Magyar

Monarchia része volt, a trianoni békeszerződésben a győztes hatalmak megfosztották területe kétharmadától. Több mint 3 millió magyar került idegen fennhatóság alá. A világháború és az azt követő forradalom, majd bolsevik puccs következtében Magyarország reménytelen helyzetbe került.. Politikailag elszigetelve, katonailag lefegyverezve, ellenséges hatalmak gyűrűjébe zárva, Közép-Európa legkisebb, leggyengébb államává vált. Politikájának fókuszába a területi revízió békés úton történő megvalósításáért és a történelmi Magyarország visszaállításáért folytatandó harcot állította. Az országhatáron túlra parancsolt, kisebbségi létbe kényszerített magyarok millióinak a korábbiakat minden tekintetben meghaladó elnyomása azt a tragikus helyzetet eredményezte, hogy a Magyarországgal szomszédos utódállamok legfőbb külső és belső ellenségeiknek a magyarokat tekintették.

A harmincas évek derekától Magyarország az egyre agresszívvá váló Németország és az újra hatalmi tényezővé váló Szovjetunió célkeresztjébe került. Egymással szövetezve, majd egymás ellen élet-halál harcot vívva a két totális diktatúra olyan új európai rend megteremtésére törekedett, melyben nem volt hely a független Magyarország számára. A II. világháború kitörése után Magyarország kétségbeesett kísérleteket tett annak érdekében, hogy mozgásképességét megőrizze és elkerülje a legrosszabbat: a fenyegető náci megszállást. Nagy eredmény volt, hogy erre csak a háború ötödik évében, 1944. március 19-én került sor.

1941. június 26-án légítámadás érte Kassát és Rahót. A korabeli jelentések szerint a szovjet légierő bombázott. (Bár ezt a kérdést nem sikerült megnyugtatóan tisztázni.) Horthy kormányzó bejelentette Magyarország hadba lépését a Szovjetunió ellen. Kétszázezer magyar katona harcolt a Keleti Fronton, ahol 1943-ban a Vörös Hadseregtől súlyos vereséget szenvedett.

Az 1944-es megszállásig Magyarország élén választott, legitim kormány és parlament állt, ellenzéki pártok tevékenykedtek, képviselőik ott ültek az ország házában. A háborús megszorítások ellenére érvényesült a sajtószabadság. A magyar polgárok jobban és szabadabban éltek, mint a szomszédaink. Március 19-e után azonban ízelítőt kapott az ország abból, mi várt volna rá, ha a nácik győznek.

A hitleri Németország azért szállta meg Magyarországot, hogy az ország anyagi és emberi erőforrásait korlátozás nélkül a „végső győzelem” szolgálatába állíthassa. (A tényleges hatalom Edmund Veessenmayer követ és birodalmi megbízott kezében összpontosult.) Bábkormányt hoztak létre és hozzákezdtek a magyar társadalom lefejezéséhez.

A megszállás után, a magyar hatóságok közreműködésével, kezdetét vette a zsidókérdés nemzetiszocialista módra való rendezése, a „végső megoldás”. Rekordsebességgel követték egymást azokaz intézkedések, amelyeket a zsidókérdésre specializálódott náci „szakemberek”, a hírhedt Judenkommando tagjai Európa sok országában már kipróbáltak és begyakoroltak. Bekövetkezett a legrosszabb: a zsidók sárga csillaggal való megjelölése, majd 1944. május 15-én

megindultak a deportáló vonatok. Két hónap alatt 437 402 vidéki zsidót szállítottak a Harmadik Birodalom fennhatósága alatt álló munka-, illetve megsemmisítő táborokba.

1944. augusztus 27-én a szovjet csapatok átlépték a magyar határt. Az ország a két egymás ellen élet-halál harcot vívó nagyhatalom összecsapásának színterévé vált. A rövid, de súlyos veszteségekkel járó náci megszállást felváltotta a szovjet, amely hosszú időre rendezkedett be.

Magyarország szuverenitása 1944. március 19-én megszűnt. Több mint négy évtizeden keresztül állomásoztak megszálló csapatok területén. Az utolsó katona 1991. június 19-én hagyta el Magyarországot.

Fentiekhez magam az alábbi megjegyzést fűzöm:

1991 június előtt, már több évvel korábban megkezdődött a szovjet megszállás ideje alatt „tanácsadókként” tevékenykedők irányításával kiválogatott „káderek” és kiszolgálóik felkészítése arra, miként tarthatják meg a hatalmat a megváltozott gazdasági és politikai helyzetben. Ez oly mértékben sikeresnek bizonyult, hogy valódi rendszer- és hatalomváltás csak 2010. tavaszát követően kezdődhetett. Az orosz média azonban jelenleg is azt sugározza, hogy Magyarország köszönettel tartozik a „felszabadításáért”. Arról nem esik szó, hogy Ausztria, noha több mint egy millió katonája harcolt a német hadseregben, — a Pénz urai akaratának köszönhetően — a szovjet csapatok 1955-ben elhagyták az országot. Így Ausztria hat évtizeddel ezelőtt válhatott független állammá.

Egy börtönszigetről

A Köztársasági Elnöki Hivatal hírfőnöke, Farkas György újságíró, arról tájékoztatta az MII-t, hogy a Szardínia melletti egykori börtönszigetre történő látogatáson az Elnök mellett részt vesz a felesége, Hercegh Anita, valamint Simicskó István honvédelmi miniszter.

E hír felkeltette az érdeklődésemet. Már korábban hallottam arról, hogy az első világháborúban, az „antant” oldalára állt olaszok fogságába esett, mintegy hétezer, a „szövetségesek” oldalán harcoló fegyverest, az említett szigeten működő, hosszúlejárátú szabadságvesztésre ítélt köztörvényes bűnözők börtönében helyezték el. Megtudtam azt is, hogy e hadifoglyok között két és félezerre tehető volt a magyar származású. Valamennyien ott haltak meg. Beazonosítatlan földi maradványaikat egy ún. „Csontkamrában” őrzik. A minősíthetetlen bánásmód következtében e magyar hadifoglyok több tízezerre tehető hozzátartozói, soha, semmit sem tudhattak meg a szeretteik sorsáról, megfosztották őket attól, hogy illően meggyászolhassák a hozzátartozóikat.

Tudjuk azt, hogy sehol sem bántak emberségesen azokkal az emberekkel, akiknek többsége nem jószántából került a hadszíntérre. Azt azonban nem hallottam, hogy hadifoglyokat bárhol halálukig tartottak volna súlyos bűnözők között, akik azt csináltak velük, amit akartak. Mindez olyan szigeten történt, ahonnan a szökésnek nincs semmiféle lehetősége.

Amikor a San Francisco-i öböl fölött átívelő Golden Gate hídról az öböl irányába tekintünk, ott is egy börtön-szigetet látunk, ahonnan ugyancsak nincs lehetőség a szökésre, de, tudommal, ott hadifoglyokat nem keverték a súlyos bűnelkövetők közé.

Örülök annak, hogy magas szintű magyar küldöttség utazott a Szardínia melletti szigetre és ott egy sziklába vájt, magyar ill. olasz nyelvű Emléktáblát avatott fel. Felkeresték az ott található Kápolna-romot, részt vettek az „Egy humanitárius katasztrófa” c. kiállításon (ennek tartalmáról nem sikerült részleteket megtudnom). Példamutató magatartás, hasonlóakra sor keríthető Európa más országaiban is, javíthat a kétoldalú kapcsolatok minőségén.

A fentebb említett „Csontkamra” megnevezés azonban gondolatokat ébresztett (7 ezer hadifoglyról esik szó). Vajon mi történhetett velük az elhalálozásukkor? Jobbik esetben fel kell tételeznem azt, hogy a szigeten, ilyen célra kialakított helyen elhantolták őket, majd évtizedek elteltével e területet nevezték el csontkamrának, hisz ekkorra már csak a csontjaik maradtak meg. A 7 ezres szám ugyanakkor felidézte bennem a hasonló nagyságrendű szrebrencicai tömegmészárlást, melynek körülményeit is a TV-ből ismerhettük meg. Ily módon hallottam a háromszáz fős „kéksisakos” ENSZ-egység parancsnokának visszaemlékezését, mint olyan élményt, melyet az illető azóta sem tud feldolgozni. Nem csodálom! A „derék” katonáknak csak azt kellett biztosítaniuk, hogy az előre megásott tömegsírba belövellőzésre kerülő férjeikhez, fiútestvéreikhez és fiúgyermekükhez ne közelíthessenek a női hozzátartozók. Olyan jelenetet is láthattunk, amikor két gyilkos azon nevetgél, hogy a fiúcska, akit éppen akkor lő agyon az egyikük, összezsínálta magát. A gyilkosok arca beazonosíthatóan látható, tehát felelősségre vonásuk megtörténhetett volna. Tudommal erre nem került sor, csupán az orvos végzettségű köztársasági elnököt állították a hágai bíróság elé. Ugy tűnik, hogy a hadifoglyok lemészárlását elfogadhatónak tartják, hisz Katynban mintegy húszezer lengyel férfi élete ért véget ily módon. A gyilkos ötletet Bérija ajánlotta Sztálinnak, aki jóváhagyta a végrehajtását. Feltételezem, hogy lengyel barátaink e gáztettet nem fogják elfelejteni, mint ahogy azt sem, hogy a varsói felkelés náci általi leverését azzal segítette a „Vörös Hadsereg”, hogy a Varsó határában tartózkodó, a SZU-ban létrehozott lengyel katonai egység beavatkozását nem engedte meg. E felkelésben 200 ezer lengyel veszítette életét. A harc közben dokumentum filmesek dolgoztak, így a téma későbbi digitális és színes feldolgozásaiban valóságos személyeket ismerhetünk meg. A felkelés utolsó napjait „Csatorna” című, drámai erejű alkotásában mutatta be 1957-ben a világhírű művész, Andrzej Wajda, kinek

életművét 2000-ben Oscar-díjjal ismerték el (nevéhez 37 film kapcsolható, fesztiválokon 36 esetben díjazták).

A Krím Félszigetről

Előre kell bocsátanom azt, hogy mivel nem tudtam arról, miszerint az „Megemlékezés a „kommunizmus” áldozatairól” c. írásom egy későbbi számban fog megjelenni, kiegészítettem azt az alábbi gondolataimmal. Ezekhez két függelék is tartozik, melyek együttes terjedelme meghaladja a száz oldalt, (így itt csak utalok rájuk).

A Krím Félsziget hovatartozását illetően továbbra is fennáll a bizonytalanság. A Nyugat fenyegetőzik az orosz és ukrán oligarchák külföldi bankszámláinak befagyasztásával. Lépní nem akar, pontosabban, nem tud, mert az ellopott pénzek őrzése jó üzlet, amit nem célszerű kockáztatni. Putyintól ködös válaszokat hallunk, hisz' az olaj- és gázcsapok elzárása ugyancsak komoly veszteséget jelentene Oroszország számára, mivel mindkét energiahordozó más irányból is beszerezhető. Kijev főterén megjelent a leggazdagabbak világanglistáján egykoron 17-ik helyen tanyázó, a JUKOSZ óriásvállalat akkori tulajdonosa, Putyin kihívója az elnöki székért folytatott versengésben. A börtönből elnöki kegyelemmel szabadult Hodorkovszkij ismét Putyinnal szemben próbálkozik. Úgy tűnik, nem csak belőle, hanem a tanácsadóiból is hiányzik a józan ítélőképesség.

A moszkvai TV-ben a Krím Félsziget történelméről oly módon beszélnek, hogy a múltat igyekeznek megszépíteni. II. Katalin cárnőt és egyik jelentős kegyencét, Grigorij Potjomkint, kiemelkedő személyiségként említik, pedig róluk korábban mást hallottunk. Az ő idejükben lezajlott Pugacsov-féle parasztháborúról (1773-75) másként kellett beszámolniuk az orosz nyelven érettségizőknek (így nekem is Ungváron). A SZU-ban, 1973-ban, postai bélyegen emlékeztek meg Pugacsov kivégzéséről. A magyarság számára különleges tény az, hogy Benyovszky Móricz a parasztháborút megelőzően, a lengyel-orosz összecsapásban testvérnépünk oldalán harcolva, orosz fogságba került, majd Kamcsatkára deportálták. A szibériai jobbággyokkal szembeni minősíthetetlenül embertelen bánásmódot tapasztalva, Benyovszky kiáltványban indított el felkelést a cári önkény felszámolására. Kevesen tudják azt, hogy Pugacsov a két évig tartott parasztháborújához csaknem szórul-szóra felhasználta a korábban Benyovszky által szövegezett és közzétett kiáltványokat. Voltaire az orosz Cromwellnek nevezte a parasztfelkelés vezetőjét. Puskin történelmi művében, *A Pugacsov lázadás története* és *A kapitány lánya* c. kisregényében (magyarul Cselényi álnévvel jelent meg 1864-ben) állított emléket Pugacsov mozgalmának. Jókai Pugacsovról szóló *A vakmerő* c. elbeszélését 1864 szeptember-októberében közölte a Vasárnapi Ujság, majd 1865-ben az író bevette a *Milyenek a férfiak?* c. kötetébe. Másfél évtized elteltével jelent meg Jókai legjelentősebb orosz tárgyú műve, a Puskinnak és a dekabristáknak szentelt

Szabadság a hó alatt. Az orosz életből merített utolsó művében, a Benyovszky-regényben, Jókai ismét II. Katalin cárnő korához tér vissza. Ennek hőse Benyovszky Móric, aki a Pugacsov-mozgalmat közvetlen megelőző 1771-es kamcsatkai lázadást vezette. Pugacsov életútjáról e kötet függelékében olvashatnak az érdeklődők.

A Benyovszky emlékirataiban foglaltakon túl a világirodalomban is számtalan idevágó megnyilvánulással találkozhatunk. Felsorolásuk Krizsán László: *Benyovszky Ázsiában* c. kötetében (Terebess Kiadó, Budapest, 2003), nálam e kötet 1. sz. Függelékében olvasható. A kiemelkedő felkészültségi és hatalmas munkabírási tudós, az MTA doktora, 2006-ban, 77-ik életévében távozott a földi életből. Hála és köszönet illeti őt azért, hogy megismerhettük a sokak által kalandornak tartott Benyovszky Móricz valóságos életútját, melynek az iskolai tananyag részévé kell válnia. Madagaszkáron az öslakosok királyukká választották. Ott élte utolsó éveit, ott is halt meg. A nevét viselő társaság márvány emlékművet állított a tiszteletére. A világ és a zsidóság jobban járt volna, ha elfogadják Herzl Tivadar azon elképzelését, mely szerint a zsidó államot olyan helyen célszerű létrehozni, ahol erre alkalmas méretű és gyéren lakott területet vásárolhatnak meg. Ehhez az indulótőkét a leggazdagabb bankárcsaládoktól (Hirsch, Rothschild stb.) remélte megszerezni, de csalódnia kellett. Számukra, mint később kiderült, biztosabb üzletet jelentett a világháborúkba-forradalmakba-polgárháborúkba történő „befektetés”, valamint — hozadékként — a százmilliónyi, feleslegesnek minősített embertől való megszabadulás.

Herzl Tivadar Argentínát illetve Törökországot tartotta megfelelő adottságú államnak, Madagaszkárra nem gondolt. Kár! A hatalmas szigeten meseországot hozhattak volna létre, nem kellett volna az öslakossággal és a világgal folyamatos harcban állniuk. A „kommunizmus” jegyében áldozatokká váltak száma sokszorta kisebb lett volna, ha megvalósul Herzl Tivadar „álma”. Személyéről röviden annyit, hogy Pesten, egy Dohány utcai házban 1860. máj. 2-án született. Akkor vált álmodozóvá, amikor felismerte az antiszemitizmust kiváltó jelenség okait. Középsíkolai tanulmányait abban a Budapesti Evangélikus Gimnáziumban végezte, ahol később több fajtestvére is olyan ismereteket szerzett, amelyek Nobel Díjra érdemesítették őket. (Pl. Szentgyörgyi Albert kijelentette, hogy az érettségi után Berlinben, az egyetemi tanulmányai kezdetén szembesült azzal, hogy tanársegédjükhöz viszonyítva több tudással rendelkezik. Teller Ede a magyar nyelvet tartotta a legnagyobb értéknek). A hozzájuk hasonlók nem gyűlöltek a magyarságot.

Az RTR Planyeta orosz TV-adó „Vasárnap este” c. rendszeres műsorának rendkívüli adására hétfőn éjszaka (márc. 17-18) került sor azért, hogy a Krím Autonóm Köztársaság által rendezett népszavazás eredménye ismeretében vitázhassanak az orosz illetékesek. A három órás adásidő alatt többször (nyolcasával) cserélődtek a meghívottak. Mindannyian a Krím, mint az orosz

birodalom „történelmileg részét képező terület visszatérését” méltatták. Volt néhány olyan megszólaló, aki aggodott amiatt, hogy e köztársaságot Oroszországnak kell majd eltartania. Az első menet végén, a többször is vehemenssen érvelő Zsirinovszkij (aki az orosz Dumában a Liberális Demokrata Párt elnöke, mintegy 15% birtokosa) váratlan javaslattal állt elő. Ennek lényege: az Ukrajna nyugati részén élő „fasiszták” soha sem fognak együttműködni az ország keleti régiójában élő orosz lakossággal. Ez utóbbiakat meg kell védenünk. Ezért: adjuk vissza a lengyeleknek Lemberg környékét, a magyaroknak Kárpátalját és a románoknak a tőlük elvett területet. Ukrajna egyéb részei, Kijev központtal, maradjon meg az ukránoknak. A vitavezető azonnal szünetet rendelt el és a folytatásban e javaslatról senki sem nyilvánított véleményt.

Szerintem, külön vita tárgya lehetne az a kérdés, vajon a mai Oroszország mely területei tekinthetők történelmileg oroszoknak. Mint ismeretes, Szibériának bekebelezését a Jermak kozák atamán vezette különítmény indította el (1582-1585 között az Irtis és az Ob menti tatár és osztják települések meghódításával). A lengyel királysághoz tartozó kormányzóságot Bohdan Hmelnickij (lengyelül Bogdan Chmielnicki) kozák hetman bosszúból ajánlotta fel az oroszoknak 1654-ben. Kárpátalja — a Trianon-i békediktátum következményeit leszámítva — egy évezreden át a Magyar Királyság része volt. Korjatovics Tódor litván herceg és népe Podoliából menekülve került hazánkba és kapott birtokokat Kárpátalján, mint Zsigmond királyunk unokatestvére. Mindez persze nem változtat azon a helyzeten, hogy a jelenlegi Oroszország a legnagyobb területtel rendelkező gyarmatbirodalom, amelyben száznál több, saját nyelvét is beszélő nép iskolázott rétege a képzését orosz nyelven szerezte. Történelmileg közelebbi az, ami a Kaukázus környékén történt és kisebb szünetekkel zajlik manapság is. A több évezrednyi múlttal bíró Grúzia mellett Örményország és Azerbajdzsán is elhanyagolhatatlan tényező, hasonlóan néhány, a SZU szétesése után függetlenné válását kinyilvánító közép-ázsiai államhoz. Így a két- vagy többnyelvűség egyik, meghatározó összetevője — az orosz nyelv. Még a Lemberg-környékiek is az orosz nyelvűek, mert e nyelven végezték a tanulmányaikat. Sajnálatos csupán az, hogy ebben a hatalmas birodalomban a csaknem kimeríthetetlen természeti kincsek-erőforrások örökösei, valamikori tulajdonosai, az egyszerű orosz emberekhez hasonlóan tengődnek. A haszonélvezők egy viszonylag igen vékony réteg, mely tobzódik a csalárdul szerzett vagyon nyújtotta jólétben. Az orosz irodalom nagyjainak többsége (Tolsztoj, Csehov, Dosztojevszkij kivételek) sanyarú körülmények közepette alkotott. Némelyeknek csak igen rövid élet adatott meg. Pl. Puskin és Lermontov, akik rokonszenveztek a dekabristákkal, pisztoly-párbaj áldozatául estek, és még a negyven évet sem éltek meg (gyanítom, hogy megbízásból provokálták őket).

Úgy vélem, a közeljövőben ki fog derülni, milyen mértékben tér el Putyin elnök jövőképe a Szovjetunió vezetőinek megvalósíthatatlan, de sokmilliónyi ember életének tönkretételével kísért elképzeléseitől. Egelőre úgy tűnik, nem utópiákban

gondolkodik, s ez azt a reményt kelti, hogy hajlandó a kölcsönös engedményeken alapuló megegyezések keresésére mind hazai, mind nemzetközi viszonylatokban. Most tudomásul kell vennie a birodalomban eluralkodott orosz patriotizmust, aminek nagyobbára ő az előidézője. A Krím Félsziget bekebelezését nem fogja feladni, mert az ezt szentesítő határozatokat az orosz Parlament mindkét háza jóváhagyta és ő, mint elnök aláírta a dokumentumokat. Úgy vélem, hogy az USA és az EU által beígért fegyvelmező intézkedéseket figyelmen kívül fogja hagyni. Tudatában van ugyanis annak, hogy az ENSZ kötelező érvényű határozatokat nem hozhat, mert ezeket Oroszország megvétőzhatja (Kína pedig tartózkodna). Nem véletlen, hogy a „G8”-akban betöltött tagságát is csupán ideiglenesen függesztették fel. Ami időben elhúzódhat, az Ukrajna keleti területén élő mintegy tíz milliónyi orosz lakos jövőjének alakulása. E tekintetben azonban sürgős intézkedésre nincs szükség. A mai napon (márc. 21.) ugyan aláírták az EU és Ukrajna közötti társulási szerződést, ez azonban csupán a politikai vonatkozású szakaszokat tartalmazza és 15 milliárd Európai kölcsön ígérését, amelyet részletekben fognak folyósítani aszerint, teljesülnek-e a hozzá fűzött követelmények. Ukrajna tehát igen nehéz helyzetben van és kibontakozásának útjai egyelőre nem láthatóak.

Választások után Ukrajnában

A részvétel Kárpátalján megközelítette az 50%-ot, ami jó eredménynek mondható. A most ott töltött csaknem egy hét alatt hallottak azonban elgondolkodtatóak. A szöbeszéd szerint ugyanis az esélyesek a szavazatokért különböző összegeket fizettek. Emellett az ukrán TV-ben látható volt a következő jelenet:

Egy férfit, kinek neve is elhangzott, megkötözöttek leköpdösik a járókelők, mert állítólag elárulta a hazáját (értsd: az ukrán nyelvű államot). Más. Falragaszon néz reánk egy katonaruhát és rohamsisakot viselő 33 éves férfi, aki a szöveg szerint a „szakadárak” oldalán harcoló alezredes. Alatta olvasható az illető teljes neve, valamint megnevezik 4 éves fiát is. Az illető azóta bujkál. A szöbeszéd szerint családja életveszélyben van, házukat bármikor felgyújthatják. Nem tudható, kik és milyen célból fűtik az ukrán nacionalizmust? Ugyanakkor azt is hallottam, hogy néhány ukrán középiskolában elkezdtek tanítani a magyar nyelvet. Feltehető, hogy akik erre „vevők”, Magyarországon szándékoznak letelepíteni.

Magam az utóbbi másfél hónapban négy ízben jártam Édesapám szülőfalujában, Bátfá községben. Egyik unokatestvéremet segítem szótárokkal és tanácsokkal abban, hogy barátnőinek eredményesebben taníthassa a magyar nyelvet. Amióta eladtam a kocsimat (a kézfék kioldására ugyanis alkalmatlanná vált a kezem), egy, már másfél évtizede Magyarországon élő unokahúgom visz Édesapám szülőfalujába, (ő a szüleit látogatja). Az utóbbi utunk alkalmával — a Csap-i határátkelő ideiglenes zárva tartása miatt — 3 órát álldóáltunk a Beregsurány-i

határátkelő magyar oldalán. A várakozók egy része arról beszélt, hogy a „magyarok” tudatosan lassítják az ügyintézt, így akarják éreztetni a feletteseikkel, hogy a kollégáik letartóztatása milyen következményekkel jár. Visszafelé magunkkal hoztuk egy 62 éves, ukrán-nyugdíjas unokahúgomat, aki ott évekig könyvtárosként dolgozott, és most vállalta az egyre gyarapodó könyvvállományom katalogizálását. A mai napon (2015. 11. 07.) indult vissza az Intercity reggeli járatával. Nyíregyházánál ellenőrizte a jegyeket egy kalauz, aki az ő jegyét érvénytelennek minősítette arra hivatkozva, hogy Magyarországon csak a 65 év fölöttiek utazhatnak nyugdíjasként. Unokahúgomat le akarta szállítani, de ő fennmaradt a vonaton. Rosszul tette, hisz onnan, jegyet vásárolva, hazautazhatott volna. Így a kalauz a Csap-i végállomáson kiszabott rá 15 ezer Fr. bírságot. Ott az unokahúgom átváltotta a tőlem kapott Eurot Forintra és átadta a kalauznak a bírság összegét. A kalauz az összeg átvételéről olyan nyugtát adott, amelyen sem a neve, sem az aláírása nem szerepelt (e „bizonylatot” telefonon elkértem az unokahúgomtól).

Figyelemre méltó jelenség Kárpátalja egész területe tekintetében a református lelkesek segítőkészsége. A magyarok között — egyebek mellett — szervezetteren ők végzik a szenvedélybetegek elvonókúrára történő eljuttatását és utógondozását. Nemzeti elkötelezettségüknek köszönhető, hogy gyülekezeteik lélekszáma folyamatosan növekszik. Elgondolkoztató az, hogy a katolikus papok, e vallás felfogásának megfelelően (testvéreimmel együtt ebben nevelkedtünk), a nemzetköziség eszményét támogatják. Kivétel közelünkben csupán a lengyel katolikus egyház, melynek oka a történelmi beágyazottságuk. Hazájukat háromszor törölte le a térképről a Habsburgok és a cárok, majd Hitler és Sztálin összeborulása.

A fenti témához kapcsolódni vélem Vlagyimír Zsirinovszkij, Oroszország Liberális Demokrata Pártja elnökének (mellesleg az Alsóház elnökhelyettesének) legutóbbi, TV-vitabeli „szónoklatát”. Ebben utal arra, hogy Magyarországnak vissza kellene adni Kárpátalját, Lengyelországnak négy Nyugat-ukrajnai megyét, Romániának pedig egy másik Délkelet-ukrajnai megyét. A hazai illetékes szóvivő úgy nyilatkozott, hogy Magyarország tiszteletben tartja Ukrajna sérthetlenségét. Magam e nyilatkozattal egyetértek, mert úgy gondolom, hogy, amennyiben Zsirinovszkij felvetése megvalósulna, úgy az Hazánkban komoly gondot okozna (idevágó érveimet egy másik írásomban fogom részletesen kifejteni). Itt hívom fel azonban az érdeklődők figyelmét arra, hogy a Hálón olvasható Zsirinovszkij úr terjedelmes önéletrajza, melynek címe: „Végső roham Délre” (igényes magyar fordítását a közelmúltban elhunyt Gereben Ágnes jegyezte). Az önéletrajz írója ismerteti azt, hogy Kazah-földön, Alma-Atában született, édesapja még a Wolf Eidelstein nevet viselte. Első külföldi útja Magyarországra vezetett. 1966-ban, építőtáborba érkezett hozzánk a moszkvai Lomonoszov Egyetem diáktársaival. Egy hónapot töltöttek Budapesten, majd fél hónapon át utazgattak az országban, ill. nyaraltak a Balatonnál. Írásának címe egy vízió, mely szerint:

...”Konstantinápolytól Kabulig közös nyelvet, az orosz fogják beszélni. ...”Egyszer s mindenkorra el kell osztani a befolyási övezeteket. És akkor Oroszország bevégi végső hadjáratát. Egyszer s mindenkorra megszűnik a déli katonai fenyegetés, ami Északon már régóta nem létezik. És ezt a Nyugat is megérti. És megérti a Kelet is”. Zsirinovszkij úr szövegéből a fentiekre úgy nyilatkozott, hogy főnökét félreértették. Magam úgy vélem, hogy e „vízió” nem számol több olyan tényezővel, amelyek Bolygónk és a rajta élők létfeltételeit gyökeresen megváltoztathatják. Bizonyára Zsirinovszkij úr módosította volna a „vízióját”, ha meghallgatta volna Budapesten, a Tudományos Világfórumon a globális szintű klímaváltozásról szóló előadásokat. Persze másoknak is vannak kétségbe vonható elképzelései. Ilyet olvastam a metro-újságban, melyet kezembe nyomott valaki akkor, amikor a zuglói vasútállomástól a villamoshoz igyekeztem. Az abban olvasott „Balti búcsú a béklyóktól” c. írást azért furcsálltam, mert emlékeztem arra, hogy szerzője Szibériában vendégeskedett annál az Abramovics úrnál, aki Oroszország leggazdagabb embere volt már akkor is és ma is az? Más. Kérdéses, vajon a balti államoknak mekkora árat kell majd fizetniük a béklyótól való megszabadulásukért, hisz’ ennek megválaszolásához ismernünk kellene a jövő alakulását. Például azt, hogy mi történik akkor, ha Kína tőzsdére dobja az USA államkötvényeinek általa birtokolt kétharmadát? Következménye lesz ennek az, hogy megszűnik a dollár „menekülési valuta” jellege? Vagy netán sikerül Kínának olyan ürállomást létrehoznia a nem távoli jövőben, mely lehetővé teszi a Holdon található különleges energiahordozó kiaknázását ill. Földünkre juttatását? Egyéb kérdések is felvethetők, amelyeket ma még nem tudunk megválaszolni.

Mártírok és nemzeti hősök

A mai (2015.10.24.) Déli Krónika c. adást követően fél tucat országot vizsgáltak arról, kiket tartanak "nemzeti hősek". A felsoroltak közül csupán Gandhi tekinthető a mi mércénk szerint hősek, mert szembeszállt a brit gyarmatosítókkal, de mártírként is elfogadhatjuk, hisz' várható volt, hogy előbb-utóbb merénylet fogja kioltani az életét. A többi országból politikusokat neveztek meg, de szóba hozták a focista Pelét is. Nálunk Kossuth mellett egy költőt,—Petőfit emlegetnek. A "nemzeti hős" fogalma tehát igencsak eltérő, így érdemes megvizsgálni, kik tekinthetők mártírnak. Ilyen értelemben hosszú ideje érdekel az, vajon hogyan ítélik meg Pákh Tibor magatartását. Az alábbiakban vele kívánok foglalkozni. Kezdem azzal, amit 2004-ben jegyez "Az 1956-os Magyar Forradalom Történetének Dokumentációs és Kutatóintézete Közalapítvány az alábbiak szerint:

56 arcai - Pákh Tibor

2011. május 15.

1982-ben a pszichiátriai visszaélések ellen küzdő Charles Durand svájci professzor Budapesten megvizsgálta őt és a magyar szakvéleménnyel szemben épelméjűnek nyilvánította. 1982 őszén újabb tiltakozását ismét kényszergyógykezelés követte.

1924-ben Komáromban született, polgári családban. Apja ügyvéd-mezőgazdász, az FKGP megyei elnöke, többször képviselőjelöltje, anyja zongoraművész volt. 1942-ben szilóvárosában érettségizett, majd beiratkozott a Pázmány Péter Tudományegyetem Jog- és Allamtudományi Karára. Egyetemi tanulmányait megszakítva bevonult katonának, 1945-ben szovjet fogságba esett, és csak 1948 őszén tért vissza Magyarországra. 1949-ben jogi doktori oklevelet szerzett. Gazdálkodni próbált a család birtokán, de hamarosan kuláklistára tették. Később műszaki fordítóként a Csepel Autógyárban helyezkedett el. 1954-ben ügyvédjelölt lett, de 1955-ben törölték a kamara tagjai sorából.

1956. október 23-án részt vett a tüntetésen. 25-én a Kossuth téri sortűzben megsebesült, november közepéig kórházi ápolásra szorult. 1957-ben munkahelyén megtagadta a magyar kérdés ENSZ-beli tárgyalása ellen a Kádár-kormány által szervezett tiltakozó nyilatkozat aláírását, emiatt elbocsátották. Ezt követően az Erőműtervező Vállalatnál dolgozott fordítóként. 1960-ban a szovjet-magyar kapcsolatokat elengő tanulmányért, illetve angolul fogalmazott, a forradalomról szóló írásai és a forradalomban játszott szerepük miatt kivégzett fiatalkoriak névsorának összeállítása miatt katonai bíróság tizenöt év börtönbüntetésre ítélte. A börtönben 1966-tól több alkalommal éhségsztrájkot folytatott, részint, hogy ügyét polgári bíróság tárgyalja újra, részint tiltakozásul az elítélteket sújtó jogsérelmek ellen. A börtönkórházban elektro- és inzulinsokkal, továbbá gyógyszeres kezeléssel próbálták akciója abbahagyására kényszeríteni. 1971-ben polgári elmeegógyintézetben elmebeteggé nyilvánították, szabadlábra helyezték, de rendőri felügyelet alatt maradt.

Továbbra is fordítóként dolgozott. Rendszeresen részt vett az ellenzéki megmozdulásokon, emiatt többször letartóztatták, utoljára 1988. október 23-án. 1980-ban Lengyelországban csatlakozott a Podkowa Lesna-i katolikus templomban tartott, a NOWA független kiadó munkatársai letartóztatása ellen tiltakozó bójthöz. 1981 októberében, újabb lengyelországi útját megakadályozandó, elvették az útlevelét. Tiltakozásul éhségsztrájkba kezdett az Egyetemi templomban, válaszul a rendőrség az Országos Ideg- és Elmeegógyintézetbe szállította, ahol kényszergyógykezeltek, mesterségesen táplálták. 1982-ben a pszichiátriai visszaélések ellen küzdő Charles Durand svájci professzor Budapesten megvizsgálta és a magyar szakvéleménnyel szemben épelméjűnek nyilvánította. 1982 őszén újabb tiltakozását ismét kényszergyógykezelés követte. 1986-ban, nyugat-európai útja után a határon a magával hozott, többségében idegen nyelvű, vallásos tárgyú könyveit elkobozták, és őt évre bevonták az útlevelét.

1992-ben New York állam Nassau megyei jogáskamarája tiszteletbeli taggá választotta, Podkowa Lesna díszpolgári címmel tüntette ki.

Politikai pszichiátria Magyarországon 1956 után

E címet viseli Pákh Tibor egyik írása, mely megjelent az Égtájak között nevű folyóirat 1987-es különszámaként, forrása: **Dr.Pákh Tibor: Szálegyedül** (Masszi Kiadó, Bp.2005 IBSN 963 945 467 2. Szerkesztő: Modor Ádám)

Történészként és a Kádár-korszak kutatójaként jutottam el Pákh Tibor személyéhez, akinek életéről, üldöztetésének stációjáról Gulyás János filmrendező-operatőrrel két részes dokumentumfilmet forgattunk. Ennek során tanulmányoztam azokat a dokumentumokat, iratokat, melyek bizonyítják, hogy a politikai elítéltként 1960-ban bebörtönözött Pákh Tibor ellen a kényszerpszichiátria eszközeit is alkalmazták politikai meggyőződésének megtörésére. Az alábbi összeállításban felhasználtam a Történeti Hivatalban található iratok mellett Pákh Tibor által rendelkezésemre bocsátott írásait, a vele készített interjúk részleteit, hivatalokkal folytatott levelezésének dokumentumait.

Dr. Pákh Tibor jogász-fordító, aki az emberi jogok megsértése ellen a börtönben is felenelte szavát, tiltakozott például a börtönben jogellenesen működő BM operatív szervek kihallgatásai ellen. Ma már az iratokból tudjuk, hogy ennek a szervnek az volt legfőbb funkciója, hogy a börtönben beszervezett besúgók segítségével ügyeket kreáljon, majd a szabaduló besúgókat átadja „civil” munkára a BM III-as Főcsoportfőnökségnek tovább foglalkoztatásra. Számos dokumentum bizonyítja, hogy a börtönben Pákh Tibor tiltakozásait, beadványait, panaszait nem vizsgálták ki, hanem a legsúlyosabb fenyegetésekkel „orvosolták” (összekedvezmény megvonás, szigorított zárka).

Ezek a folyamatos megalázó jogsértések vezettek oda, hogy 1966 júniusában Pákh tiltakozó levelet írt a börtönből a Budapesten üléselő ENSZ Emberi Jogi Bizottságához, a politikai foglyok letagadása miatt. Levelének átadásakor bejelentette, hogy éhségsztrájkba kezd. Beadványát nem továbbították a címzetthez, öt hat heti eredménytelen kényszerszáplálás után átszállították a Kozma utcai börtön Elmemegfigyelőjébe. Erre így emlékszik vissza Pákh Tibor: „A főorvos megkérdezte, hogy hajlandó vagyok-e magamtól enni. Határozottan tiltakoztam átvitelem ellen, és hangsúlyoztam, hogy ezzel az akciójukkal bűnrészesei lesznek az emberi jogokat lábbal tipró operatív osztálynak. Egy darabig hallgatták okfejtésemet, de végül is nem hagyták, hogy igazságérzetük felülkerekedjék, hanem fölfektettek a fekhelyre, gumibetéttel széfeszítették a számat, lefogták, és két oldalról halántékomhoz szorították az elektródokat, majd rákapcsolták a villamos áramot.

1966 és 1971 között börtönös minőségben a börtön elmeosztályán tartottak, még az elmebetegektől és a megfigyelteltől is elkülönítve.”

1971 áprilisában Pákh Tibort átszállítják az Országos Ideg- és Elmegyógyintézetbe, innen 1971. novemberében engedik haza. Ügyében a hatvanas években a magyar hatóságoknál közbenjárt az Amnesty International (AI) is. Erről azonban csak szabadulását követően szerzett tudomást a volt politikai fogoly, mert nem továbbították részére az AI leveleit. Szabadulása után a hetvenes években kettős kontroll alatt tartják, rendőri felügyelet alá helyezik, és elrendelik pszichiátriai ellenőrzését is.

Pákh Tibor 1980-ban Lengyelországban Podkowa Lesna templomában csatlakozik az emberi jogok megsértése miatt kezdeményezett éhségsztrájkhoz.

A nyolcvanas években kétszer szállítják elmeógyógyintézetbe, amikor szintén valós és súlyos jogsérelmek miatt beadvánnyal fordul a Legfőbb Ügyészhez, és tiltakozó bójót kezd. 1981-ben szülővárosában leszállítják a Lengyelországba tartó vonatról, útlevelét elkobozzák. 1982-ben ajánlott leveleit nem továbbítja a posta.

A Történeti Hivatalban kutathatók azok a Pákh Tibor személyére vonatkozó iratok, melyek tartalmazzák az ellene a börtön előtt, a börtönben és a szabadulása után lefolytatott titkos nyomozások és adatgyűjtések eredményét. Ezek alapján bizonyított tény, hogy évtizedeken keresztül folyamatos megfigyelésnek vetették alá, leveleit elolvasták, telefonját lehallgatták, követték nyílt és titkos módszerrel, besúgók hada kereste fel, akik jelentéseket készítettek róla. „Diétás” fedőnéven bizalmas nyomozás folyt ellene, megfigyelését a III/III-as szerv megszűnéséig végezték. Többször brutálisan léptek fel ellene civil ruhás rendőrök pl. Gorbacsov híres budapesti sétája alkalmából a Váci utcában 1986 júniusában.

Pákh Tibor ügye 1983 nyarán a Bécsben üléső pszichiátriai világkongresszuson is terítékre került. Sajátos paradoxon, amikor a titkosrendőrség dokumentuma a bizonyíték egy elmebetegnek nyilvánított személy egészségi állapotáról.

„A Bécsben üléső pszichiátriai világkongresszuson „Diétás” fn. célszemély ügye is napirendre került. Elmondták, hogy egy svájci professzor titokban megvizsgálta „Diétást”, s ez a szaktekintély teljesen normálisnak tartotta őt. Az ügyben felszólalt Durand professzor, „A pszichiátria politikai célokra történő felhasználása ellen küzdő svájci társaság” tudományos tanácsadója, aki ezt követően Zsille Zoltán javaslatára telefonon felhívta „Diétást”, tájékoztatta a felszólalásról, és felajánlotta további segítségét.” (NOIJ 1983. július 19.) A titkosrendőrség cinikus névadója adta Pákh Tibornak a „Diétás” fedőnevet.

Tíz évvel később, a rendszerváltozás után Pákh Tibor levelet kapott a Magyar Pszichiátriai Társaságtól, amelyet a társaság elnöke Prof. Dr. Füredi János és a tényfeltáró bizottság elnöke Dr. Szilágyi András írt alá. Ebben felkéri Pákh Tibort, „hogy politikai elítéltként folyamodjon kártérítésért a megfelelő fórumokhoz, mert rehabilitációját mind egészségügyi, mind politikai szempontból támogatjuk.”

A mártírság fogalma, hasonlóan csaknem valamennyi, a társadalmi mozgással összefüggő fogalomhoz, mára teljesen eltorzult, hamis tartalmat kapott. Az 1956-tal kapcsolatos tudatos kódosítás és hamis mítoszépítés szerencsére hiábavaló erőlködés. A demokratizálódás feloldotta a korábbi némaságot. Hiú remény tehát azt feltételezni, hogy ha folytatódik is a kódosító és hamis mítoszt építő „kulturtermékek” létrehozatala (erre a célra a legszükségesebb időszakban is jut kellő forrás, s mindenre kapható „alkotóművész” is), társadalmunkban tovább fog élni legalább háromféle szekértábor:

Az első, maguk a kódosítók, illetve hamis mítoszgyártók. Összetételükben a politikai paletta minden színe megtalálható. Összetartja őket annak tudata, hogy egymás „gyarlóságairól” és egyéb titkokról sokat tudnak a hatalomban való részvételüknek köszönhetően, így valamiféle érdekközösség is kialakult közöttük az egymással való civakodás mellett.

A második, amely az un. rendszerváltás idején kimaradt a koncon való osztozkodásból, noha tagjai korábban ugyancsak a szovjet rendszer elkötelezettjei voltak, mint azok, akik az első szekértáborban meghatározták a dolgok menetét (külföldi megbízóik tanácsait követve). Ők hittek az eszmében, bíztak a pártban és csalódtak. Tájékozatlan részük gyűlöli a Gorbacsov-féle „reformkommunistákat”. Úgy tekintik őket, mint olyan árulókat, akiknek köszönhető a szovjet rendszer bukása. Nem értik, hogy az a rendszer, amely az önálló gondolkodásra képes és azt igénylő embereket kirekeszti a társadalmi erőfeszítések szervezéséből és irányításából, bukásra ítéli önmagát. Egy részük bizonyára készségesen venne részt akár egy fegyveres népfelkelésben is, remélhető azonban, hogy a magyar népet nem lehet még egyszer beugrasztani az ’56-hoz hasonló önpusztításba, inkább guggolva kivárja és túléli az újabb és újabb világhatalmak bukását, továbbá az azt kiszolgáló belső ellenfeleink térvészét. Így van ez több ezer éve, miért lenne másként a jövőben!

A harmadik szekértábor tagjai az elsőhöz hasonlóan igen sokszínűek. Lényegesen megkülönbözteti azonban őket az, hogy csak elméletben alkotnak szekértábor. Valójában igazságkereső, független gondolkodásra törekvő emberek, hiányzik belőlük az anyagiak és a hatalom iránti vágyakozás. Látásmódjuk sokfélesége és érvrendszerük különbözősége azonban megakadályozza azt, hogy közöttük létrejöhessen valamiféle érdekközösség és összetartó erő. Ők nem játszanak szerepeket, őket nem teszik fogyaszthatóvá PR-szakemberek, s noha ma már hozzájutnak a nyilvánosságához is, megnyilvánulásaikból hiányoznak a tömegek kábítását célzó hangzatos és vonzó szövegek, így nem képesek a társadalom mozgósítására. Ez, a szekértábornak nem nevezhető embercsoport azonban létező és a jövő alakulását befolyásolni képes erő. Szervezetlenségének köszönhetően a mindenkor hatalmak által lekiuzdhatatlan és felszámolhatatlan, olyan, mint az ezerfejú sárkány vagy még pontosabban: a mindenkor felbukkanó lelkiismeret és felelősségtudat.

Az '56-os önpusztításban megszámlálhatatlanul sok, főleg fiatal áldozatot veszített el a társadalmunk. Közöttük bizonyára tetemes azok száma is, akik a csaknem biztos halál tudatában harcoltak. Róluk mártírokként kell megenlékezniünk. Magam mártírnak tekintem az olyan honfitársaimat is, akik túlélték az embertelen kínzásokat, de kitartottak a meggyőződésük mellett. Közéjük tartozik dr. Pákh Tibor. Három részes „Visszaemlékezések a börtönökre” című írását az ÉGTÁJAK KÖZÖTT nevű folyóirat tette közzé Budapesten, 1989 novemberében, az '56-os Forradalom 33. évfordulójára. Ennek harmadik része a „Moszkva pszichiátriai visszaéléseinek hatásai a magyar igazságszolgáltatásban” címet viseli. Ebből idézem az alábbiakat:

„A legutóbbi Pszichiátriai Világkongresszuson, amelyet Bécsben tartottak, Moszkva képviselői nem vettek részt. Így védekeztek a sokszoros elmarasztalás ellen.

Erről a kérdésről korábban is sokat vitáztak. Az érvelések közül mi, itthon, elenyészően keveset hallottunk vagy olvashattunk. Ennek oka nem az érdeklődés hiánya, hanem egyszerűen az, hogy Moszkva gyamatbirodalmában iparkodik megakadályozni a módszereire vonatkozó bírálatok megismerését.

A hozzám eljutó hírek mindenesetre elegendők ahhoz, hogy szűrőpróbaszerűen ítéletet alkossak mind a jogtalan beavatkozási módszerekről, mind pedig azok bírálatáról.

Ehhez elvitathatatlan jogom van, mert Moszkvának az effajta visszaéléseit, szenvedő alanyként, kevesen ismerhették meg nálam alaposabban. 1966-tól 1971 végéig egyfolytában és teljes intenzitással kényszerültem tűnni az emberi személyiség sérelmére elkövetett moszkvai barbarizmus minden változatát. Azóta pedig külső megfigyelés alatt tartanak a legraffináltabb módszerek alkalmazásával.

Az e kérdéssel foglalkozó elméleti és gyakorlati szakembereknek és szakíróknak sokrétű elemzései és észrevételei igen jelentősek és figyelemreméltóak, csak véleményem szerint, van egy általános fogyatékoságuk: csupán a kérdés tüneti kezelésének minősíthetők. Az alábbiakban megpróbálom ezt a rendkívül súlyos kérdést, saját példámon és tapasztalataimmal, egy másik oldalról elemezni”

Tekintettel arra, hogy Pákh Tibor elemzése 21 oldal terjedelmű, azt helyettesítettem a fent olvasható és szakértők által megfogalmazott szövegekkel.

Úgy melleleg említem, — szeretnék választ kapni arra a kérdésre, vajon az utóbbi hat esztendőben jutott-e eszébe valakinek az, hogy a sok kitüntetett közé miért nem kerülhetett Pákh Tibor?

Kedves Mária! Küldöm „Az Istenő követe” c. írást, melyet azért (is!) teszek közzé, mert Édesanyám „Anyaiszten”-felfogásával csaknem azonos. E meggyőződését — a „kinyilatkoztatás” időbeli korlátozottságáról alkotott véleményével együtt — már 1929-ben kifejtette a Vatikán felé, (noha Ő reformátusnak született), de úgy gondolta, hogy a kérdés világviszonylatú. Érthetőnek tartom, hogy nem fogadták egyetértéssel. Egyébként, az alábbi írást, mint népes hallgatóság jelenlétében lezajlott párbeszédet, az Újságcikkeim III.

kötetében közzé fogom tenni, mert úgy vélem, hogy az igen fontos kérdésekkel foglalkozik. Megjegyzem, hogy Marija Gimbutas: „Istenek és Istennők” c. könyvét ismerem, ugyanis az Országos Széchényi Könyvtár Különgyűjteményéből megkaptam helyben történő elolvasásra (három héten át ilyen könyv-ritkaságokkal ismerkedtem). Mindnyájukat szeretettel üdvözlöl:

Tóth János (krónikás)

Az Istennő követe

Az Istennő egy csodálatos Hölgy - Marija Gimbutas. Nevét nagy tisztelet övezi világszerte. Munkái magyarul azonban elérhetetlenek, pedig több mint 20 könyv szerzője, többek között olyan műveké, mint „Az ősi Európa Istennői és Istenei” valamint „Az Istennő nyelve”. Marija Gimbutas (1921-1994) PhD, litván származású amerikai régész, Los Angelesben a California Egyetemen az Európai Archeológia professzora, valamint az UCLA Művelődéstörténeti Múzeumban az Ősi Világ Archeológiájának kurátora volt. Munkásságával felforgatta az archeológia állóvizét. A feltárt leleteket - a szokásostól eltérő módon - komplexitásukban kezdte vizsgálni és értelmezni, bevonva ebbe a folyamatba nyelvészeti és mitológiai ismereteket. Mindazzal, amit Marija élénk tár, átgondolásra késztet. Felmerül bennünk, az emberiség történelméről alkotott eddigi elméleteink felülbírálása és újjáformálása. Hát, úgy vélem, ha van valami, ami erőteljesen zavarba hozza az ortodox irányzatokat, akkor ez az. James N. Powell így fogalmaz a vele készült interjúban: „Azt hiszem a munkáját érintő kritikák háttérben egyetlen probléma áll, az Ön munkája fenyegetést jelent a civilizáciánk egész szerkezetét tekintve, amely az indoeurópai értékeken nyugszik.” Joseph Campbellt úgy vélem szükségtelen bemutatnom. Marija Gimbutas-al kapcsolatban Campbell tárgyilagos, mégis elismerő gondolataiból válogattam, melyeket itt olvashatnak: „...gyűjteményében, osztályozásában, és leíró értelmezésében mintegy kétezer szimbolikus tárgy szerepel, egész Európa területéről, a korai Neolit falvakból, az i.e. 7000-től egészen 35000-ig visszamenőleg. Marija Gimbutas nem csupán egy alapvető szójegyzék elkészítésére volt képes, amely kulcsként szolgált a képi motívumokhoz, ahhoz a mitológiához, ami egyébként egy nem dokumentált korszak, hanem képes volt megfejteni az értelmezett jelek alapján egy vallás alapjait és főbb témáit, annak teljes tiszteletben tartásával. Mind az univerzum, mind az első Anya Istennő - Kéltető testét, mind a benne, általa Létezőket illetően. Marija Gimbutas hiszi, hogy bizonyítéka van egy ősi, európai, Istennő-központú civilizációra, akik békében éltek; harmóniában a természettel; magasan fejlett gazdasági, szociális és nemek közti egyenlőségben. Az istennő-központú művészeti leletekben feltűnő hiánnyal bír a hadviselés, illetve a férfi dominancia. Ezt a kultúrát az indoeurópai nomád népek szállták meg az orosz sztyeppékről, akik imádták az ő Villám istenüket, Perunt, aki esőt hoz a legelőkre, és izmos karjával, villámzó kalapácsával formálja az Univerzumot. És hogyan formálta? Elvette a burjánzó völgyeket, az Istennő fehér

templomait, amelyeket még a legsötétebb helyeken is az Istennő uralt évezredek óta. Elvett teljes falvakat, nyüzsgő ünnepeket, elvette a mitológiákat, a női rugalmasságot, a művészek örömeit, amely asszonyaik hajlékony szépségében rejtett, a tűz körül táncoló vétagokat és eldöntötte, hogy tökéletesíti őket. Perun mindezt szétzúzta. Fegyverek és szekerek nélkül, melyekkel megvédezhették volna magukat, elhagyatottan táncoltak Perun zenéjére. A lant lüktetése a földért hullik, a nők és gyermekek sikolya olyan éles, mint a fuvola, ezernyi koponya a templom padlóján, és mindig ugyanaz a csendes refrén: imádságban kifordult szemek, megfagyott utolsó tekintetek. Sok kortárs feminista tudós, környezetvédők, béke aktivisták, és művészek ezen időszakra helyezik vissza, innen eredeztetik a jelenlegi társadalom problémáit, az indoeurópai patriarchális dominancia elterjedését és gondolkodását. Azt mondják, az i. e. ötödik században kezdődött a környező istennő központú civilizációk megsemmisítésével, és ellenőrizetlenül háborgó hullámként folytatódott napjainkig. Az uralom nem csak földrajzi volt: vállalati, katonai, és családstruktúrák is átvették a hierarchikus, patriarchális, indoeurópai értékeket. Marija Gimbutas sok kollegája nem értett egyet az Ő módszertanával és következtetéseivel. Továbbá, úgy érezték, hogy kénytelenek véleményüket, saját kritikájukat még nagyobb körben ismertté tenni, mivel Marija teóriája egyre népszerűbb lett. Marija Gimbutas kijelenti, hogy az ősi Európában lakó emberek, a megszállás előtt békések voltak, egyenlők, és fontosabbnak tartották az együttműködést, mint az erőt. David Anthony, antropológia professzor asszisztens a Hartwick Egyetemen Oneontaban, (N.Y államban), ellenzi ezt a teóriát. Ő azt mondja, hogy az ősi Európa települései valójában erődök voltak. Gimbutas rettenthetetlen marad az ilyen kritikával szemben. Mindent egybevéve, az európai archeológia területén, egyik amerikai kritikusának sincs akkora első kézből származó tudása, mint neki, és egyik sem képes rendezni azokat a lenyűgöző, nyelvi, mitikus és néprajzi bizonyítékokat, amelyekkel Marija bánik. Hajlamos a kritikára úgy tekinteni, mint szülőkörű hiányosságra, ami az archeológia büntetése. Az archeológusok nem igazán érdekeltek vallások, mitológia, néprajz és nyelv területein – Ő ezeket mind behozza, annak érdekében, hogy leleteit érthetővé tegye. Úgy tűnik, az Istennő utáni sóvárgás felülmúlhat minden tudományt. Még a szent tudományokat is. Egy ősi szanszkrit himnusz szavai: „Én nem a mantrát vagy a yantrát ismerem, nem ismerem a dalokat sem, melyek Téged dicsőítenek, és azt sem, hogyan meditáljak Veled, sem azt, hogyan informáljalak az aggodalmaimról. De annyit tudok ó Anya, hogy a Benned lévő menedék minden nyomorúságomat elpusztítja.” Természetesen a menedékre való igény, univerzális. A fiatal Marija Gimbutas bizonyára intenzíven tapasztalta meg ezt az igényt, mert el kellett menekülnie Litvániából mindössze a doktorijával a kezében, miközben szemtanúja volt a náci és a sztálinista atrocitásoknak."

Itt pedig a James N. Powell által készített, nem rövid, de annál figyelemre méltóbb interjút olvashatják:

James N. Powell: *Mindenek előtt szeretnék megtudni valamit a neveltetéséről, milyen hatások érték, milyen képességek támogatták önt a munkájában. Litvániában nőtt fel. Fekete Madonna-hívó volt?*

Marija Gimbutas: *Litvániában volt fekete Madonna is. Mária helye nagyon is a szívemben volt. A szüleim valójában nem voltak vallásos emberek. Amikor 6-8 éves lehettem, a szolgálóink elvittek magukkal a templomba. Májusban mindennap templomba akartam menni, mert nagyon szerettem a virágokat és a zenét. A májusi hónap Szűz Máriának szenteltetett és ez volt a legszebb legragyogóbb dolog. Nagyon izgatott voltam, hogy ott lehetek ebben a különleges hónapban, de az év más időszakaiban nem. Csak májusban, mert ez volt Szűz Mária hava és rengeteg virág volt ott és különleges illatok és ez az, ami fontos volt nekem: A Természet, a tavasz szépsége. Mária Tavasz Istenő volt. Ugyanazt a szerepet töltötte be, mint a megújulás, a termékenység, a betakarítás Istenője. Szóval, volt egy ilyen megélés gyerekkoromban. A fekete Madonna? Egyáltalán nem volt tiszta, hogy fekete vagy nem fekete. Általában – ez egy érdekesség – az arca nem volt fehér, sötét volt. Kapcsolatban van a Földanyával.*

James: *De persze szigorúan véve teológiai értelemben, a Szűz nem egy Istenő, ő az isten anyja. (nevetés)*

Marija: *Ő az Istenő. És Indiában van Fekete Istenő.*

James: *Kali!*

Marija: *Igen, lehet, hogy ugyanahhoz a dologhoz kapcsolódik. Litvániában ez nem annyira világos. Nincs különbség a fehér és a fekete (Madonna) között. Olaszországban gyűjtöttem Fekete Madonna festményeket. Egyértelmű a kapcsolat a talaj színével, a termékenységgel, a kígyókkal.*

James: *Ön Litvániából származik. Nem tanították Önt a szülei a sokféle litván hagyományra?*

Marija: *Nem annyira a szülők, inkább a körülmények hatottak rám. Tudja a szüleim nagyon elfoglaltak voltak, orvosok, tudósok, akiket leginkább magam körül láttam, azok a szolgálóink voltak. Ez az időszak, amikor tinédzser voltam és gyűjtöttem a hagyományt, és később is néhány embertől, akik Vilniusba jöttek a*

provinciákból és maguk is használták a folklórt, tudja Délkelet – és Kelet Litvániából. Ez egy nagyon ősi hagyomány én pedig rendkívül szenvedélyes gyűjtő voltam 16-20 éves korom között, nagyjából olyan 4-5 évig.

James: Volt valami példa erre a szenvedélyre, melyet megélt a gyűjtés közben? Például egy dada, aki rendszeresen népmeséket mondott?

Marija: Senki nem mondott semmit. Ez egy teljesen spontán dolog volt. Hallottam néhány népdalt, hallottam a hiedelmekről, a rítusokról. Ezek érdekelték engem. Miért? Azt kérdezem most én is, hogy miért? Azt hiszem fontos volt, hogy megértsen a parasztek szemléletét. Vonzott. És volt a családban egyfajta hagyomány. A nagybátyám történész volt. Összegyűjtött sokféle hagyományt. Anyám is ezt tette. És a nagyapám, akivel nem volt vérszerinti kapcsolat, de örökbe fogadta apámat, Ő egy nagy folklórgyűjtő volt. A gyűjteményei megjelentek és én is őrzöm őket mind a mai napig. Átolvasva ezeket a kiadványokat a rituálékról, a szellemekről, és mindenféle dologról, nélkülözhetetlenné váltak számomra, amikor megírtam Az Istenő nyelve c. könyvet és egyéb dolgokat. Szóval ez az örökség valóban nagyon fontos volt a számomra.

James: Igen, mert akkor ez lehetővé tette az. Ön számára, hogy egy átfogóbb, teljesebb szemléletet hozzon be a régészetbe.

Marija: Csak nézze meg, hogy az emberek mennyire megelégedtek a nyilakkal, meg a baltákkal. Velem ez egyszerűen nem így van. Allergiás vagyok ezekre a dolgokra. Rengeteg ilyen van. Tudja, bámit könyit, cikkek ezreibe olvas, mind ugyanaz.

James: Az az ismétlődő szerep: a régészet gödröt ás és leírja, hogy mi van a gödörben.

Marija: És nagyon tudományosnak kell lenni, statisztikákat, meg mindenfélét használni. Ezt tettem magam is 20-30 éven át, csak azért, mert unalmassá váltam. Leválasztottam magam a körülményekről, amelyet úgy nevezek, hogy „szakember gárda”. Közülük néhányan egyébként nagyon jók. Nem tartozom többé ebbe a csoportba, mert nem vagyok „szakember”. (nevetés) A régészet olyan, mint egy zongorajáték. Látnod, hogy valamivel el kell kezdened. Meg kell tanulnod a stílusokat. Meg kell ismerned több ezer réteget, és Dél és Kelet-Európában ezeket mind tudnod kell ahhoz, hogy játszani tudj. Ez sok időt elvesz. Ezt csináltam éveken és éveken át.

James: De úgy érezte, hogy fel kell kínálni a felfedezéseinek egy jobban értelmezhető elemzését?

Marija: Ez mindig és mindig ott volt. Természetesen nagyon sok időt töltöttem ezzel az indoeurópai problémával. Ez szükséges lépés volt, mert itt voltak a nyelvészeti és mitológiai alapok. Ahogy egyre mélyebbre és mélyebbre jutottam, továbbra is ott volt a kérdés – miről mesél nekünk a mitológia, a nyelvészet. Így

aztán világossá vált, hogy Európa, nem volt indoeurópai a kezdetektől fogva. Hogy az indoeurópaiak csak a felszínt jelentik.

James: Mihez kezd ebben az időben a nem szoros értelemben vett régészettel? Gondolt már arra, hogy egyszerűen csak túllépjén a kollégák kritikáin, mondván, hogy nem viszi tovább gépies módon a régészetet, hanem a vallási antropológiát, sőt a vallási tanításokat archeológiai szempontból vizsgálja? Elvégre a vallástudósok arra bíztnak, hogy használjuk a képzeletet és empátiát, mint a megértést szolgáló eszközt.

Marija: Nos, számomra a régészet mindez együtt. Nem csak egy tudományos materializmus. Vallás is. Szociális szerveződés is. Mindez együtt. Nemcsak tárgyak leírása. Néhány tudós úgy mutatja be Önnek a szobrokat, mintha babák lennének. Számomra nem babák, Istennők. Bár nem csak Istennőket jelképeznek, hanem hívőket is. Egyes figurák pedig az istenségnek tett fogadalmi felajánlások. Hogyan mondhatják, hogy az Istennő nem létezik, ha csak egyedül Catal Hüyük területén száz és száz templom található? 180 falfestmény maradt ott fent. A mitológia hatalmas gazdagsága lelhető ott fel. Ezer helyen Európában. Szóval, amikor valaki nem tud semmit, azt mondhatja, hogy az Istennő létezése megkérdőjelezhető dolog.

James: Olvastam „Az Istennő nyelve” c. könyvét és olvastam a különböző emberek felszínes kritikáit a könyv ellen. Nekem úgy tűnt, hogy az egész dologra még nagyobb komplexitással néz rá. Ahol a kritikusai vízárn kanyargó cirkalmakat látnak, Ön meglátja a kígyót, mert az Ön felfogása hangsúlyozza a szimbólumok összefüggését, kiemeli a szimbólumok összefonódását más kulturális jelentéstartalmakkal. A szimbólumok jelentéstartalma az Ön számára a korábbi vagy hasonló nyelvi jellegzetességek, a néprajz, és a művészet fényében nyernék jelentőséget, mint egy jelképrendszer sokszínű jelentései – sokkal inkább tekint rá így, mintsem egy elszigetelt girlandra.

Marija: „Az Istennő nyelve” akkor kezdődött, amikor gyűjteni kezdtem a tárgyakat Európa különböző helyeiről és időszakaiból és csak figyeltem a jelképek szövegségét.

James: Visszatérő motívumokat talált?

Marija: Visszatérő motívumokat és teljes meggyőződésemm volt, hogy van itt valami! Az elején fogalmam sem volt, hogy mi az, amit meg kellene találnom. És engem ez nagyon izgatott, egyre inkább követni kezdtem, volt egy bizonyos csoport, aztán egy másik csoport, egy másik szimbolikus komplex jelentéstartalom, aztán egy harmadik, és így tovább, tudja olyan volt ez, mintha egy kirakós játékot játszanék. Aztán elkezdtem megérteni azt, amit én úgy nevezek, hogy „az Istennő szimbolikájának nyelve”.

James: Mi volt az első kapcsolat, amit meglátott? Emlékszik?

Marija: Nos, a madarak és a kígyók.

James: A Madáristennő és a Kígyóistennő?

Marjia: Lehet, hogy ezt volt a legkönnyebb meglátnom – nagyon sok madárfeji figura volt. Nagyon sokat közülük saját magam ástam ki Makedóniában, Észak-Görögországban, és különösen akkor volt kimagasló, amikor Svájcban tártam fel. És tudom, magam vagyok a kígyószimbólum. Litvániában sok kígyó volt körülöttünk. Anyám mindig elmondta, hogyan táplálja tejjel a kígyókat. A szimbolika nagyon erős. Gyerekkori tapasztalatom tehát hatással van arra, mit veszek észre először. Aztán egy kicsit később a halál szimbolikája. A régi Európa Istennői és Istenei között kevés szó esik a halálról. De most „Az Istennő nyelvében” sokkal több. És most már látom, hogy meghatározóak a megújulás alakjai. Mindenütt.

James: Igen. Mert a megújulás mindkettőt jelenti?

Marjia: Igen, mindkettőt, halált és újjá születést. És ez így van mindenütt, bárhová is megy – az Istennő templomai mindenütt a megújulást szimbolizálják. Máltán, minden egyes Istennő a megújulás istennője. Tojás alakú utódokkal. Ez nyilvánvalóan tojás-szimbolika, amit sokáig senki nem vett észre. (nevetés)

James: Az USA-ban a New Age vallás tudatossága hasonlatos abban, hogy örvöj a zenét, a boszorkányságot, az amerikai indiánok sámán hagyományát, az Istennő-imádatot, Kelet-India spiritualitását, a taoizmust, a tudatosságot, az ökológiát és a békét illetően, és más áramlatokat némiképp egységbe rendezve egy valamelyest összefüggő világnézetbe. Ez a mozgalom merít az Ön tanulmányából, ahogyan újrafogalmazza, hogyan gondoljanak önmagukra a nők, mit gondolnak a férfiak a nőkről, hogyan vélekedünk a Földről, mit értünk az isteni és társadalmi igazság alatt. Ön személyesen, hogy érzi magát attól, hogy tanulmányai bekerültek egy népszerű szocio-spirituális mozgalom áramlatába?

Marjia: Ez egy egybeesés, először is egy egybeesés. Soha nem gondoltam rá! Soha nem gondoltam, hogy ilyen hatással leszek. De nagyon érdekessé vált a számomra, látni, hogy teljesen más alapokra helyeztem magam, tudja – archeológia, folklór. Ez az amerikai mozgalom többségében az indiai mitológián és más dolgokon alapul. Soha nem vettem részt ezekben a csoportokban és mozgalmakban. Egyáltalán nem volt időm – lefoglalt a munkám, az ásatások, egyik könyv írása a másik után – úgy, hogy teljesen elszigetelődtem ettől a mozgalomtól. Bár hallottam róla, nem voltam aktív résztvevő. Nem vagyok aktív feminista. (nevet). És természetesen feminista vagyok, mert már az anyám is az volt, ő volt Svájcban az első egyetemista nő. Nagyon korai évenről kezdve így volt ez, ez a szabadság, hogy egyenlő vagyok. Szóval nem kellett aktív feministának lennem. Most az emberek – különösen az újságírók – azt gondolják, hogy mindig is aktív feminista voltam. Ez nem igaz. És most ezután a könyv után „Istennők és Istenek a régi Európában” kezdtem látni, hogy mekkora hatással voltam.

James: Sok ember nagyon, nagyon komolyan veszi Önt.

Marjia: Igen, különösen a művészek. Volt egy nagyon szép találkozásom, mintegy 25 művésszel. Mindegyikük elmondta, milyen hatással voltam a munkáikra. Szóval,

nagyon boldog voltam, nagyon boldog. Így aztán kezdtem rájönni, hogy valóban, némileg hatással vagyok. Egyfajta elégedettséggel töltött el, de nem számítottam rá.

James: Egy csodálatos egybeesés – ami együtt van jelen az ön tudományos munkáiban és az amerikai gondolkodásban. Olyan ez, mintha Bob Dylan mindig is létezett volna. De a történelem bizonyos időszakaiban az embereknek nagyobb szükségük volt Bob Dylanre – így Bob Dylan ott volt.

Marija: Igen. Hirtelen kezdtem úgy érezni, hogy szükség van rám. És egészen tíz évvel ez előttig soha nem éreztem ezt az érzést. Soha. Csináltam a munkám.

James: Nos, nekem azelőtt is szükségem volt Önre, az indoeurópai munkámhoz. Sokszor hivatkoztam Önre. (nevetés)

Marija: Amikor az indoeurópaiakról írtam, sokáig nem tartottam őket félelmetes embereknek. De aztán talán 15 évet is eltöltöttem azzal, hogy a fegyverekről írtam. Sosem nézek bele ezekbe a könyvekbe, nem is tartom itt őket.

James: És amikor a pre-indoeurópáról, az ősi Európáról olvas, akkor nem talál semmit a fegyverekről.

Marija: Semmit!

James: Művészetet talál.

Marija: Hát ez az! Amikor elkezdtem tanulmányozni az ősi Európát, úgy éreztem a saját birodalmamban vagyok. A saját érdeklődési körömben. Amikor kicsi voltam, szerettem fából különböző tárgyakat faragni. Talán művész akartam lenni, de ezt senki sem vette észre. Senki. Senki nem támogatott ebben. Zongorázni tanultam, mert ez számított divatosnak. Mindenki így tett. Én is. De szerettem volna faragni. Mindig magammal hordtam egy kést. Hogy kifaragjam a saját testem. (nevetés)

James: Az ősi Európa, utópia volt?

Marija: Valóság volt! Nos, mondhatjuk utópiának, ha ezt a szót akarjuk használni.

James: Az ősi Európa Istennő-kultusza dionüszoszi, abban az értelemben, hogy orgiasztikus volt?

Marija: Nos, ez az ősi Európa Görögországának szertartása. Az lehetett. Nem bizonyítható valami jól, de azt hiszem az volt. Lehet érezni. Mert még nem voltak patriarchális családok.

James: Nyilván nem foglalkoztak túl sokat a lakosság ellenőrzésével. Azért voltak képesek egy ilyen gondtalan életvitelre, mert olyan környezetben éltek, ahol nem kellett versenyezniük az élelemért és a földért? A társadalmi szerkezet együttműködő volt, bizonyos mértékben az alacsony népsűrűség működése ez – a Malthus megszorítások hiánya?

Marija: Nos, a népsűrűség növekedett. Az ötödik évezredre három, vagy négyszeresére. Így végül is kialakul egy kis verseny és a településeket árkokkal védik.

James: De előtte?

Marija: Ezt megelőzően nincs személyes tulajdon. Kollektív egységek vannak. A vallás, ahogy én képelem, magában foglalja a kollektív tulajdont. A föld a falu körül volt, és mindenki ott dolgozott. És a többletet, valószínűleg a templomokban tárolták. Csakúgy, mint a minózi Krétán.

James: Tehát nincs igazi nyomás ezeken a településeken? Nem kell más falvakkal versenyezniük az élelemért, vagy a területért.

Marija: Nem. Hosszú ideig, évezredek óta volt elég föld.

James: Lehet, hogy ez ugyanaz a társadalmi struktúra, amely a jobban benépesített környezetben is működik?

Marija: Annyit tudunk, hogy a gazdálkodás kezdeti időszakában, legalább 2-3000 éven át konfliktusmentesen működött. De aztán az a tény, hogy sokasodtak a helyi problémák, egybeesett a pusztai emberek érkezésével és krízis alakult ki. A pusztai emberek az indoeurópaiak, akiknek voltak lovaik. Voltak fegyvereik. És természetesen más társadalmi struktúrában éltek. A Krisztus előtti 6. 7. évezredben, Dél-Ország területén velük kezdődött a patriarchátus, szociálisan különbözőek voltak.

James: A nomád emberek társadalmi felépítettsége alapvetően kevésbé összetett, mint a letelepedett gazdálkodó kultúráké. Kevesebb a hagyomány és a játék, a tárgyalási készség, a stratégia, viselkedésüket jobban jellemzi az erő, a bátorság. Láthatjuk ezt Kína barbár invázióiban, példának okáért, ahogy behatolnak dél felé... Azt hiszem a munkáját érintő kritikák háttérben egyetlen probléma áll, az Ön munkája fenyegetést jelent a civilizációnk egész szerkezetét tekintve, amely az indoeurópai értékeken nyugszik.

Marija: Fegyverekkel, dombra épült erődökkel, háborúkkal. Ez a civilizáció? Csak akkor hívjuk civilizációnak, amikor fegyvereket használtak. De ahol művészet volt és egy teljesen más társadalmi berendezkedés, az nem volt civilizáció. Ezt pre-civilizációnak hívjuk, vagy, hogy egy könyv címére utaljak – „A civilizáció előtti időszak”. (nevetés)

James: Hogy vélekedik erről a hagyomány, a mítoszok? A görög és az indiai mitológiában a pre-indoeurópai korszak Nagy Istennőjéből feleség lesz vagy az indoeurópai ég-isten erőszakának tárgyává válik. Nem lehet tovább szabad, önálló.

Marija: Igen, Héra Zeusz felesége lett, de az én litván mitológiámban a

Főistennő, soha nem lett az indoeurópai ragyogó ég-istenének a felesége. Mindketten – nagyon fontos – mindketten megjelennek a legfontosabb rituálékon és egymás mellett álltak. Mindketten nagyon fontosak, mindketten uralkodók. (nevetés)

James: Miért gondolja, hogy Litvániában megtarthatta a függetlenségét, miközben Görögországban leigázták?

Marija: Nos, ez egy jó kérdés! A ragyogó égbolt Istene elég jól fennmaradt a litván mitológiai dalokban. Szóval ez az Isten meglehetősen gyengéd. Bár Ő is harcos, de ilyen jó természetű, férfi Isten. Talán nem volt annyira erős, hogy

házasságra kényszerítse az Istennőt! (nevetés). Nos, egyébként nem tudhatjuk miért így történt, de mind a kettő fontos.

James: Néhány népszerű, de tudománytalan könyvben, amely az Istennőről szól, van egy kettősség, a férfiak uralta patriarchális vallás a transzcendenst, a szellemit hangsúlyozza. Az Istennő vallása kiemeli a testet, a Földet, az immanenciát.

Marija: Nos, amennyiben osztályozni akarunk, akkor ez talán igaz. De ezek az Istennők nem pusztán testek. Nem így van. Ő egy Istenség, akit mellekkel és fenekével ábrázolnak. Ezek szimbólumok. Ez a művészet pusztán szimbolikus volt, a szimbólum pedig önmagában egy absztrakció. (elvonatkoztatás). Ez nem a test. Valójában nem kell így osztályoznunk. Bár az indoeurópai és a keresztény istenek többé-kevésbé transzcendensek, az ősi Európa pre-indoeurópai Istennői inkább földiesek. Ez igaz, de nem teljesen.

James: Az ősi Európa Istennője androgün?

Marija: Hát, igen. A természet minden ereje, a férfi és a nő együtt ölt benne alakot. Nincsenek elkülönülve egymástól. Számítalan szobor létezik, ahol fallikus feje van. (nevetés). Ez az Ő ereje – életösztön. Az ősi európaiak valóban képesek voltak használni a szexuális szimbólumokat – a falloszt és női nemi szerveket. Ha a tárgyat egyik oldalára fordítod, a női nemi szerveket látod, ha a másik oldalára, akkor a férfi nemi szerveket. Egyetlen tárgyban egyesítették a nemiséget, Elég izgalmas.

James: Igen, mert, ha ezt meg tudod csinálni önmagadon belül, akkor teljes vagy. De az ősi európaiak tudtak a madarakról, a méhekről? Tudták, honnan érkezik a kisbaba?

Marija: Nagyon sokáig nem tudjuk rekonstruálni az apa szerepét. A vallásban azt látjuk, hogy az apa valójában nem is létezik. Az anya van jelen, mert az emberek a nagyon korai időkől kezdve megfigyelték a születést, a várandósságot. Ezek, az élet nyilvánvaló tényei. De az apa szerepe ismeretlen volt. Az egész paleolitikum ideje alatt, az ősi kőkorban, nem tudjuk bizonyítani, hogy mikor kezdtek megérteni. Nehéz leszögezni.

James: Szóval egy nap láttak egy elkóborolt lányt sétálni, aztán egyre nagyobb és nagyobb lett, mint a hold vagy a körte a gyümölcsfán.

Marija: Olyan, mint a gyümölcsfa. Ez az, amiért ünnepelték a születést. És, ahogy azt mindenki tudja, a vallás visszatükrözi a társadalmi berendezkedést. Tehát, ha Istennő van és nincs Atyaisten, akkor a társadalom szerkezetének anyajogúnak kell lennie. Ez elég világos.

James: Van olyan aspektusa az Istennőnek, amely az Ön kedvence?

Marija: Amikor Indiába utaztam, kedveltem Lakshmit és Saraswatit, de igazán Kalit szeretem. (nevetés).

James: Nos, ő egy igazi feminista!

Marija: Litvániában is van egy ilyen Istennőnk – Ragana – a Látnok. Nagyon fontos.

James: Miért volt India sikeresebb abban, hogy elnyelje az indoeurópai betolakodókat, és lecsillapítsa őket, mint európaiakat?

Marija: Indiában a matriarchális alap sokkal erősebb volt, mint más területeken. Európában a mítosz kereszteződik, ötven százaléka patriarchális, ötven százaléka pedig az ősi Európa Istenő mítosza. De Indiában az Istenővallásnak talán hetvenöt százaléka is fennmaradt.

James: Igen, Indiában az Istenő kultusz napjainkban is jelentős.

Marija: Elmész Indiába és látod az Istenőket. Életem legizgalmasabb megtapasztalása az indiai utam volt. Nagyon szerettem. Az ősi vallás létezése, látni a templomokat, az ezer és ezer Istenő szobrot, bárhová is nézek, nagyon izgalmas volt számomra. Csodálatos.

James: Vannak olyan helyek Európában, kulturális „szigetek”, amelyek az ősi európai civilizáció „nyúlványai”, amelyek kisebb-nagyobb mértékben immunisak maradtak az indoeurópaivá válással, a patriarchátussal szemben?

Marija: Igen, vannak. Egyike ezeknek a Pireneusokban a baszkok. A társadalmi berendezkedés, többségében még mindig anyajogú. A baszk vallás, tiszta Istenő-vallásként rekonstruálható, ahol még mindig őrzik az Anya-Istenő imádatát.

James: És a nyelvük nem indoeurópai.

Marija: Nem indoeurópai. Úgy vélik, hogy a nyelv, a felsőpaleolitikum öröksége. Ugyanaz a nyelv, bármilyen zavaró tényező nélkül, úgy mondják 30.000 éves. Nyelvészek úgy vélik, hogy ez a nyelv, egyidős a vallásokkal. Ha átmegyünk a folklór jellegű anyagokon, ugyanannak a vallásnak a nyomait találjuk, amelyet a régészetten keresztül is megtalálunk. A baszk társadalomban is megtaláljuk a matrilineáris rendszer nyomait, különösen a történelmi feljegyzésekben. Ha visszamegyünk az időben, Skócia megint csak matrilineáris. A harmadik pedig a rómaiak előtti etruszkok. És, ha egészen Hérodotosz koráig visszamegyünk, az időszámítás előtti V. századig, azt látjuk, hogy megemlít több törzset az Égei-térségben és Törökország nyugati részén, amelyek mind matrilineárisak. Hérodotosz koráig az ősi rendszer még eleven. Nem is beszélve Krétáról. Kréta egy anyajogú sziget a bronzkortól egészen az őkorig. Ha ma átutazunk az Égei-tenger szigetein, szigetről, szigetre, akkor láthatjuk az anyajogú rendszer maradványait. Ezeket a társadalmakat az anya irányítja és még a templomi főgondnok is nő! Minden észak-európai, német anyanyelvű országban, a balti nyelvet beszélő országokban, a szláv nyelvet beszélő országokban, e kultúrák mindegyikében az ősi európai hitrendszer számos maradványát megtaláljuk. Ha elemezzük a történelmi feljegyzéseket és a legendákat, akkor láthatjuk, hogy a fiú, vagy a herceg, elvándorol a családjától, hogy keressen egy hercegnőt – hogy elvegye a hercegnőt – hogy király legyen ott, ahol a hercegnő él, és nem a saját otthonában! Szóval mi is ez!? Tehát mindez elevenen él még a 8. 9. 10. 11. 12. és 13. században.

James: Úgy hiszi, hogy az istenek és istennők, pusztán szociológiai kivetülések, egyszerűen az emberi elme alkotásai. Avagy az Istenők tényleg isteni létezők? Káli,

Szűz Mária, Aphrodité, a Nagy Anyaistennő léteznek valahol, megtaláljuk őket egy viszonylagos Mennysorszámban?

Marija: (elgondolkodva) Először is a vallás, tükrözi a társadalom szerkezetét. Az emberek korai társadalmi anyajogi volt, mert a természetes állapot a gyermek születése. Az apa valószínűleg a történelem egy nagyon hosszú szakaszában ismeretlen volt. A gyermekeket az anyák nevelték, a matrilineáris rendszer

erősödött. Az istennő az anyakép tükröződése volt, a nő is életet adott és az Istennő is életet adott. A totemek, a család női védelmezői, bármilyen szövetség is volt - a madár, talán még a kígyó - a női védelmezők által a kép tovább fejlődik. Nincs eredet, kezdőpont, de lehet, hogy több is van.

James: Minden egyes isten vagy istennő a társadalmi valóság visszatükröződése?

Marija: Nem egyszerű visszatükröződés, hanem egy filozófiai gondolat – honnan ered az élet? Hová tartunk? És az asszony megteremtette az életet.

James: De ki teremtette az asszonyt? Az Istenek és Istennők valóban léteztek?

Marija: Több száz ezer, ha nem több millió éve az alsó paleolitikum időszakában a tárgyak isteni szimbólumok voltak. Már ott voltak, tehát nagyon, nagyon hosszú idő alatt fejlődtek ki. Az Istennő szobrok, mintegy Kr.e. 40.000 évből származnak. És akkor van a középső paleolitikum a háromszögekkel, stb., amely a felső paleolitikumban folytatódik. Ha visszamegyünk a paleolitikumba, baltákat és háromszögeket találunk. Ezek jelképek! Miniatűr méretűek. Nem eszközök, hanem szimbólumok. Egy-két millió évvel ezelőtt keletkeztek!

James: Úgy véli, hogy az Anya-istennő képe egy lélekben örökölt képből fakad, ahogy ezt a jungiánus hitrendszerben létezik, vagy ez a születés (keletkezés) utáni örökség?

Marija: Ez egy örökség. Olyan régóta létezik, hogy ezektől az archetípusoktól képtelenség megszabadulni. Bizonyos értelemben, mindig itt voltak. Sok millió éven át volt kulturális örökség. Aztán patriarchális népek érkeztek, és apránként leigázták az egész kontinenst. De a kép, amely oly hosszú időn át létezett, nem tűnt el. Még mindig velünk vannak. Az álmainkban. Még, ha nincs is templom, ahol az Anya-Istennőt imádjuk, akkor az Atya-Istent imádjuk, de álmainkban az Anya-Istennő képe él. Néhány megnyilvánulása.

James: Van transzcendens tapasztalata az Istennő megnyilvánulásáról? Ő egy szellemi létező?

Marija: Az Istennőre befolyással bírt a keresztény Isten felbukkanása. Nem érinthetted meg ezt az öreg szakállas embert, vagy a Krisztust, de az Istennő itt hagyja a lábnyomát, ő is egy spirituális dimenzió. Ha visszamegyünk a második századba.

James: Igen, Apuleius. Az utolsó fejezetben gyönyörű, az Istennő-leírása. Ramakrishna élményére emlékeztet. Sok szempontból vitatható – az Istennő létezik,

ugye létezik? – Ez Ramakrishna megélésének egy igen ostoba fényben való feltüntetése. Nem tudott elmenekülni Ő előle. Bármerre is fordult, Ő mindenütt ott volt... egy fényességes jelenlét mindenben, az Univerzum Anyja, mindenek Méhe, napi 24 órán át ragyog. Nem tudott elmenekülni.

Marija: Ez ugyanaz a dolog.

James: Ön úgy véli, hogyha imádatunk tárgyának a nemét megváltoztatjuk, az elhozza számunkra a társadalmi harmóniát?

Marija: Azt mondanám, hogy így van. A társadalmi struktúra összefonódik a vallással. Már van egy sokkal kiegyensúlyozottabb társadalmunk, szóval változásnak kell jönnie. És ebben a vallásban, papnők lesznek, még a keresztény templomokban is. Itt, Kaliforniában, néhány templomban már vannak papnők. Szóval a változás már látható, de a férfi Istentől, az Istennők felé való elmozdulás, még nem vált széles körben elfogadottá. A változás elkezdődött, átalakulásnak kell jönnie. És csak ezután jön létre egy hatalmi egyensúly. Ez nagyon fontos.

A blogon megjelenő írás forrása:

<http://www.goodreads.com/story/show/10924-the-language-of-the-goddess-a-conversation-with-marijagimbutas>. Fordítás: Havasi Szilvia és Havasi Mia
<http://nokateljesszegutjan.blogspot.hu/> 89

A fenti párbeszédet figyelemre méltónak tartom, mégis szükségesnek érzek megenlíteni egy olyan szempontot, mely hiányzik abból, illetve egyoldalúan láttatja azt. /lásd az alábbi írásomat:/

A lovas-nomád civilizáció

A föld különböző pontjain található természetes úthálózatok — mint a távolságban valóban olyan alattomosan jelentkező civilizációs akadály elhárítását lehetővé tevő adottságok — mellett az emberiség ókori kapacitásának korában kialakult azonban a távolság elleni küzdelemnek egy másik formája is. Ezt a formát az a körülmény kényszerítette ki, hogy természetes útrendszerek, folyóvidékek, aránylag kevés helyen adódnak és a kontinenseknek nem csak parti sávja, hanem belseje is van.

Ez a forma egy különleges civilizációs típusnak formája, melyben nem az a gondolat fejlődik rendszerré, hogy a szükségleteket kielégítő anyagi, vagy szellemi javakat mozgatják a tér láthatatlan akadályán keresztül a helyhez kötött emberhez, mert erre úthálózat híján nincs lehetőség, hanem az ember és házastársa mozog, tehát saját személyében küzdi le a távolságot maga és a helyhez kötött anyag között, amire szüksége van. Ha az előbbinek eszköze a legősibb közlekedési lehetőség a víz, az utóbbié nem kevésbé ősi, és ez a —ló.

Egész társadalmak állandó mozgatásához természetesen óriási mennyiségű lóra van szükség, s ezeknek táplálása, tenyésztése, a „politika” középpontja s az életforma meghatározója, hanem, mint a hozzá idomult civilizáció és kultúra formálója és a színhely meghatározója, történelmi tényező is mind aktív, mind passzív értelemben. Ezen át lesz a lovas-nomád civilizáció és kultúra, valamint az azt kísérő különleges politikai és társadalmi forma a roppant kiterjedésű Belső-Ázsiának jellegzetes ó- és középkori civilizációs és kulturális formációjává.

Korunk történelemszemlélete mintha igazságtalan és helytelen lenne a lovas-nomád civilizációkkal szemben, és ökorszemléletünk ennek megfelelően valóban felemás és egyoldalú. Az „őkor” számunkra Egyiptom, Mezopotámia, Hellas és Róma, meg egy kicsit még Kína is hozzá, és ez olyasféle hatást gyakorol ránk, mintha ezeken kívül őkor nem is lett volna, avagy legalábbis az ezeken kívüli őkor csak az emberiségen és a történelmen kívüli járulékot jelentene. Az európai értékelés a lovas-nomádságban mindenkor civilizációs fokot (mégpedig alacsony fokot), nem pedig önálló civilizációs és életforma-kategóriának, hanem csupán „a” civilizáció és „a” kultúra egy kezdetleges lépcsőfokának értékelte, s bizonyos lenézéssel kezelte. Tette ezt olyan megfontolásból, mintha a távolság tragikus, emberi problémájának „vízi” megoldása természetesebb, érdemszerzőbb és emberibb lenne a maga korlátozottságával és helyhez kötöttségével annál a megoldásnál, amit a víz nélküli belső terek emberei olyan intelligens és fegyelmezett erőfeszítéssel létrehoztak.

Márpedig e felfogást a nomád civilizációval és kultúrával szemben nem ártana felülvizsgálni, ugyanis hiányos, egyoldalú szemléleten alapszik, és felületes benyomásból ered.

A „nagy ötlet”

Nevezhetnénk úgy is, hogy „a sztálinizmus temetése”, ámde, ez esetben az „egyenes beszéd” (ATV) gyanúja, netán vádja merülhetne fel, ami ugyancsak sántítana. Tehát, nem tudom, kitől származott a „nagy ötlet”, de bombasztikusan hatott. Ennek jegyében szervezték meg ugyanis a „Győzelem 70-ik évfordulója” megünneplését május 9-én. Porosenko ukrán elnök — eretnekhez illően — az évfordulóról történő megemlékezést május 8-ra helyeztette át (ami tartalmilag is eltér a moszkvaitól).

A „Vörös tér” május 9-én, a reggeli órákban zajlott a katonai parádé. Az összességében 15 ezer katonára és a hadigépeket az előző este főpróbát tartott (sötétben, igaz, néhány épületet háttérként, enyhén megvilágítottak). A lelátókon és a Tér oldalán, kordonok között, jelentős tömeg gyönyörködhetett a látványban. Sokan, köztük katonai egyenruhás attasék is, fényképezgettek. E főpróba kommentátorok közreműködése nélkül zajlott, nem úgy, mint másnap a „nagy ötlet” megvalósításakor. Itt a média ismert arcai, (a felvonulók közé vegyülten is) folyamatosan faggatták az ünneplő tömeget. A milliányi felvonuló kezében, vagy

botra erősítetten, fényképeket láthattunk, amelyek többsége katonai egyenruhába öltözött, kitüntetések sokaságát viselő személyeket ábrázolt, egyesek családjaik kinagyított fényképét cipelték. Sem náluk, sem a környéken, a szovjet rendszer szellemi megalapozóinak, majd működtetőinek (Marx, Engels, Lenin, Sztalin) arcképeit nem láthattuk. El van felejtve, mintha nem is létezett volna. Nos, ez a „nagy ötlet”.

Időnként, külön helyszínről játszották be a főkommentátort. Őt ismerjük, mint a „Vécsér” nevű vitaműsor vezetőjét, és úgy is, mint aki Putyin elnökkel készíthet hosszabb riportot (ilyenkor csupán egyetértően bólongat az elhangzottak megerősítéseként). A felvonulás alatt ő adott szót a riportereknek, önmaga pedig neves személyeket, főleg írókat beszélgetett. Egy ízben nyomatékosan kijelentette: Többé diktatúrában nem élhetünk! Magam ekkor arra gondoltam, hogy bizony-bizony a diktatúra idején a média alázatosan hajbókol a diktátoroknak. Most is azt teszi a „kisebbség” által uralt média. Az egyik riporter a kisebbséghez tartozó hölgytől azt a választ kapta, hogy a szovjet hadsereg a náci megszállás alól felszabadította Európát, köztük Lengyelországot és Magyarországot. Nos, a Terror Háza előtti tabló egyikén látható, mely városokban működtek olyan táborok, amelyekben hadifoglyokat őriztek ill. elhurcoltakat dolgoztattak. A „felszabadított országok többsége nem teszi közzé a fogságba kerültek és az elhurcoltak számát (Magyarország 200 ezret tüntetett fel, ezt a számot azóta 700 ezerre módosították).

Írásom elején a „sztálinizmus temetésének” neveztem a győzelem 70-ik évfordulóját. Elhangzott az is, hogy Európa felszabadításáért a szovjet haderő 27 millió tagja áldozta az életét (ezen belül 1.2 tized millióan harcoltak az 1-es és 2-es „Ukrán Front” keretében). Manapság az ukránokat a hír- és vitaműsorokban „náci”-ként emlegetik, ami azért nevetséges, mert a kis létszámú népek valamennyien „nacionalisták”, ugyanis csak így lehet esélyük arra, hogy nyelvüket és hagyományaikat-kultúrájukat megőrizték. Nem kevésbé nacionalisták azonban az olyan lélekszámú nemzetek is, mint pl. az oroszok. Köztudott, hogy a valamikori SZU tagállamainak iskolázott rétege az orosz nyelvet használja, hisz’ e nyelven folyt a tanítás. Tatársztán fővárosában, az óbolgárok által alapított Kazányban zajlott a legutóbbi Univerziádé. A helyi nézők többsége orosz népviseletbe öltözött, orosz zászlócskákat lengetve szurkolt az orosz versenyzőknek. Ezért helyénvalóbb, ha a „bagoly nem mondja a verébnek, hogy nagyfejű”.

A népi társaságok mozgatórugói

A világban gyökeres változások jelei mutatkoznak. A fejlődő országok tiltakozásai mellett a fejlett országokban is egyre gyakrabban ütnek réseket a tabuk által épített falakon. Ilyen résütésnek tekinthető a 2003. november utolsó napjainak egyikén hozott magyar országgyűlési határozat (ellenszavazat, ill. tartózkodás

nélkül!). Ez írásba foglaltan hajt fejet az 1931-32-es években Ukrajnában véghezvitt népiirtás 7 milliónyi áldozata (köztük 3 millió gyermek!) előtt. Egy TV-beszélgetésben a magyarországi ukránok önkormányzatának elnöke felhívta a figyelmet arra, hogy a népiirtásokat felsoroló kiadványok egyike sem említi ezt az embertelen gáztettet, ami elgondolkodtató jelenség. Érdemes ezért tüzetesen megvizsgálni a mögöttes szándékokat. A TV-beszélgetés résztvevői kettőt említettek meg:

Az egyik gazdasági indok. Mint elhangzott, ekkor kezdődött el a Szovjetunióban az iparosítás felgyorsítása. Ehhez nagy mennyiségű kemény valutára volt szükség. Ezért a falusi lakosságtól erőszakkal begyűjtöttek minden élelmiszert, különösen a gabonaféleségeket, és azt külföldön értékesítették.

A másik indok politikai: az éhhalállal elpusztított falusi ukrán lakosság helyére oroszokat telepítettek.

Nem említik azonban szerintem a legfontosabb indokot. Vajon milyen megfontolásból hallgatták el? — Úgy vélem, azért, mert ez olyan ideológiai természetű megfontolás, amellyel a fejlett világ ún. baloldali liberális értelmiségének neves személyiségei is egyetértettek. Ezen elképzelés vizsgálata messzire vezet, és ezért máig hallgatás övezi. A marxi tanokra épülő bolsevista ideológia a kommunisztikus társadalmi berendezkedés legfőbb akadályának a magántulajdont tekintette. Ebből kiindulva vizsgálta a társadalom egyes osztályait arról, hogyan viszonyulnak a tulajdon kérdéséhez. A tőkés osztályt gyökértelennek tekintették, mivel a tőke mozgatható. A tőkét gyarapító munkásosztály ugyancsak gyökértelenné tehető, mert ott jön létre, ahol a tőke megtelepszik. A hivatalnoki-értelmiségi réteg fizetésből él, melyet a hatalom nyújt számára (amennyiben megfelel elvárásainak). A szabadfoglalkozásúak mozgásszabadsággal rendelkeznek, ott hasznosítják a tudásukat, ahol erre szükség mutatkozik, így művelést igénylő földtulajdonra többnyire nem vágyanak.

A nagybirtokok tulajdonosait, valamint a nagytőkéseket a bolsevisták közvetlenül az uralom megszerzése után kiirtották, vagy menekülésre kényszerítették. Hasonlóképpen jártak el a szabadfoglalkozásúak azon részével, akiket nélkülözhetőknek tartottak. Az előbbieket felszámolásához a forradalom idején szövetségessé tették a középparasztot.

A hatalom, saját hatalmának kiteljesítése tekintetében, a 30-as évek elején jutott abba a helyzetbe, hogy megszabaduljon a középparasztól is. Azaz attól a rétegtől, amely számára a FÖLD tulajdonlása azonos volt a munkaeszköz tulajdonlásával, e nélkül ugyanis elképzelhetetlen a létfenntartása. Hasonló gondolkodású a földnélküli paraszt azon hányada, mely vágyat és képességet érez ahhoz, hogy saját földtulajdonán gazdálkodjék. Ez persze azt jelenti, hogy a hatalomtól bizonyos mértékben függetlenedhet. E két réteg léte tehát összeegyeztethetetlen a bolsevizmus kommunisztikus elképzeléseivel, így a hatalom közülük csak azokat ítélte méltónak az életben tartásra, akikről feltételezte, hogy mezőgazdasági és

állattenyésztési bér munkássá tehetők. Dolgoztatásuk céljából hozták létre a kolhozokat. A földmunkás réteg jelentős hányadának elpusztítását előre megtervezett éhhalállal valósították meg. Ennek módszerét mutatja be az „Oroszország, amelyet elveszítettünk” c. dokumentumfilm, melyet a moszkvai TV-ben láttam, és haladéktalanul léptem is megvásárlása érdekében. Ezt Lezsák Sándor, az MDF akkori alelnöke és Kéri Kálmán, altábornagy, országgyűlési képviselő közreműködésével sikerült elérnem. A Duna TV a film magyar változatát két ízben vetítette, ismételt műsorra tűzése időszerű lenne. Most ez azok feladata, akik a kommunizmus áldozatai emlékének megőrzésén munkálkodnak.

A bolsevista forradalom kirobbantásának 80-ik évfordulója alkalmából Párizsban, mintegy nyolcszáz oldalas kötet jelent meg, mely a baloldalon hatalmas felháborodást és vitát váltott ki, főleg szerkesztője, Stephen Curtois elő- és utószavának tartalma miatt. Itthon a fordítását, „A kommunizmus fekete könyve” címmel, a Nagyvilág Kiadó Budapesten jelentette meg 2000-ben (ISBN 963-9175-09-9). Ebben a bolsevista és a náci önkényuralmi rendszer feltételezett halásos áldozatainak számáról és annak helyszín szerinti eloszlásáról olvashatunk adatokat. Cinikusnak tekintem a felsorolás végére került következő szöveget: „A nemzetközi kommunista mozgalom, ill. a hatalomra soha nem került kommunista pártok számlájára pedig kb. 10 ezer áldozat írandó” Alábbiakban néhány észrevételem:

Kétlem, hogy a SZU 20 milliónyi áldozatába belefoglalták volna a forradalom és a polgárháború idején életüket veszített emberek számát. Abban sem vagyok biztos, hogy az éhhalálra ítélt több millió ukrainai paraszt és a gyermekeik benne lennének a 20 millióban.

Ugyanakkor a Kínával kapcsolatos 65 milliós számmal összefüggésben a könyv írói utalnak az éhhalált szenvedettek millióira. Nos, ők úgy szenvedtek éhhalált, hogy Mao elrendelte a verebek kiirtását arra hivatkozva, hogy megesszik a termést. Dokumentumfilmből tudunk arról, hogy abban az időben Mao mellett két nyugati „tanácsadó” férfi tartózkodott, akik mindenhová elkísérték az Elnököt (elhangzanak intimítások is). A verebek kiirtásáról gúnyolódva beszél a két, akkorra már megöszült férfi. A filmben látható a nyársokra 50 darabonként felszúrt verébtömeg teherautókkal történő begyűjtése, valamint az is, ahogyan kereplőkkel megakadályozzák azt, hogy a verebek leszállhassanak megpihenni, így kimerülten hullottak a földre. Három évig nem volt termés, mert azt az elszaporodott rovarok ették meg. Kérdés: a „tanácsadók” miért nem figyelmeztették az elnököt a várható következményekre, netán tőlük származott a verébirtás gondolata? Választ nem várok, de azt feltételezem, hogy a 65 millió jelentős része származik a verébirtásból. Ennyit a közzétett adatok és a valóság összefüggéseiről, valamint a publikációk hitelességéről.

A temetkezésekről

Az emberiség történelmének igen fontos jelensége a temetkezések módjainak. Előző írásomban ismertettem annak szükségességét, hogy az országunkba behatolt idegen hatalmak elleni védekezésünk következményeként elszenvedett népirtások áldozathozatalát Emlékhelyek létesítésével örököstük meg. Nagy lélekszámú birodalmak (Kína, India, Oroszország stb.) esetében a temetkezés módjának kisebb a jelentősége, hisz' a hatalmas tömegek nyomai nem tűntethetők el. Nekik nincs szükségük arra, hogy az általuk birtokolt területeken olyan emlékek maradjanak, amelyek bizonyítják valamikori ottlétüket. Számunkra, magyarok számára, ez parancsoló szükséglet. Már most tapasztalhatunk olyan megnyilvánulásokat, amelyek megkísérlik kétségbe vonni a hunok-avarok-magyarok, mint rokonfaj, szakaszos jelenlétét itt, a Kárpát-medencében.

Sajnos, az utóbbi időben egyre divatosabbá válik (mert korszerűként szajkózzák) az olyan „temetkezési mód”, mely nem hagy nyomot az elhunyt személy valamikori létéről. A felrobbantott urna, melynek tartalmát (az elhalálozott személy hamvait) a robbanással egyidejűleg elinduló vízszugarak magukkal ragadják és azok — a környező pázsitra hullva — örökre eltűnnek, láthatatlanná váltan beszívódnak a talajba. Amennyiben e „temetkezési” módot mi magyarok tömegesen elfogadjuk, úgy bizonyos idő múltán bizonyíthatatlanná válik az, hogy e területért elsősorban a magyarság ontotta a véré. Szerencsére, falvainkat e mód elterjedése nem fenyegeti. Ők az elhunyt hozzátartozóikat koporsókba fektetve, hitük szerinti szertartás keretei közepette az anyaföldbe helyezik. A sírt az anyagi helyzetük függvényében látják el síremlékkel. A kevésbé módos családok a hamvaikat tartalmazó urnákat a család már meglévő sírhelyébe temetik. Édesapám népes családjának harmadik-negyedik generációja, melynek több tagja él már jó ideje az Anyaországban, Halottak napján gyermekeivel együtt látogatja meg e falu temetőjét. Ily módon a gyermekekben is tudatosul a helyhez való kötődésük (gondolom, ez nem csupán Kárpátaljára érvényes, hanem más elszakított területekre is).

Egy korábbi írásomban (a SEMATO könyvem 213-15 oldalán) ismertett Emlékhelyek létesítése a nagyobb településeinken lenne indokolt. Ott, a legtöbb, már létező és gondozott síremlékkel rendelkező temetőben (melyet az adott település lakói központi temetőnek fogadnak el), az Emlékhelyet — a megoldás lényegét tekintve — az alábbiak szerint képzeltem el:

A Temető legnagyobb szabad területén, ahol a bővíthetőség lehetősége fennáll, egy nyolcszögletű emlékoszlop körül létesülhetnek a talajba helyezett urnatartó-sorok, a talajból alig kiemelkedő, csíkszerű, de osztott felületű, és így egyenként feliratozható márvány fedlapokkal ellátva. Egy-egy urnakamra megvásárlása biztosítaná az Emlékhely megvalósításához és karbantartásához szükséges anyagiakat. Az emlékoszlop hasábidománának 3-3 oldalán a kárpát-medencei tartózkodásunk alatt legnagyobb emberáldozattal járt események évszámai

tüntethetők fel. Ilyen évszámoknak tekinthetők: 1241-42; 1514-1686; 1703-11; 1941-45; 1956. A hasábidom első és hátsó oldalát borító márványlap egyikére a Magyar Címer, másikára „A magyar nemzet által elszenvedett népirtások több milliói áldozatának emlékére” felirat kerülhet. A nyolcszögletű hasábidomból emelkedhet ki egy kopjafa, amely közismerten az ELETFÁT jelképezi, s azért használták eleink sírhelyeik díszéül, mert hittek az élet folyamatosságában. Az összetartozást erősítő élménnyé válhat az, ha legalább évente egyszer, a Halottak Napiján, gyermekeiket olyan Emlékhelyhez vezethetik szüleik, tanítóik, előjáróik, ahol egy szál virággal leróhatják az elődeik iránti kegyeletüket. Ilyenkor a helyszínre vihető a Millenniumi Zászló is.

Visszatérve a hamvasztáshoz, szerte az országban meg kellene építeni az olyan hamvasztókat, amelyek Nyugaton már sok változatban léteznek. Magam azt a megoldást vélem követendő példának, mely esetében a hamvasztás a következő módon történik:

A hozzátartozók számára lehetőség van arra, hogy a Ravatalozóban elbúcsúzzanak a nyitott koporsóban fekvő elhunyt személytől. Ezt követően a koporsót lezárják és lejuttatják a hamvasztóba, ahol az egy ablakon át továbbra is látható. Oda azonban már csupán az elhunyt azon hozzátartozója mehet le, aki a hamvasztó működését elindítja. Egy idő múlva a hozzátartozó átveheti az előre átadott urnába került hamvakat és annak további sorsáról maga gondoskodik, azt hazaviheti vagy egy temetőbeli sírhelyen helyezi el, amelyet bárki, bármikor felkereshet.

Az elmélkedésről

Mintegy három évtizede, rokkanttá válásom óta, meggyőződése, hogy fizikai állapotunkat nagymértékben meghatározza lelkiállapotunk minősége. Időkorlátok nélkülivé vált életemben ettől kezdődően megjelenik a reggeli elmélkedés. Ennek alapja az a feltételezésem, hogy gondolkodó emberré válásunk, azaz, —a génjeibe bekódolt magatartású előember átalakulása olyan lényé, aki szabad akarattal rendelkezik— nem ok nélkül történt. Okként két lehetőségre gondolhattam. Az egyik, miszerint génmutáció jött létre. E feltételezés bizonyítására azonban nincs lehetőségem a több tízezer éves távlat miatt. A másik ok esetében felmerült az a körülmény, mely szerint a testiünket a szüleinktől kapjuk, lelket azonban ők nem képesek belénk lehelni, azt tehát máshonnan kaphatjuk. Ilyen képességgel csak egy szellemlény rendelkezhet. Mivel akaratom szabadságáról nap mint nap meggyőződhetek, (ugyanis döntéseket kell hoznom arról, hogy mit tegyek és hogyan, ill. mit ne tegyek és azt miért ne tegyem, hisz’ tetteim-döntéseim következményeit vállalnom kell, azokat nem háríthatom másokra). E szabad akarat birtokában azt is eldönthetem, hogy szükségem van-e egy mindenható szellemlény

létezésére, akiről, persze, semmit sem tudok (mint ahogy mások sem tudnak, csak fantáziálnak). Nem láthatom, nem ismerhetem meg, csupán a tudatomban helyezhetem el és kérhetem a segítségét. E felfogásom vált elmélkedésem alapjává.

Jelenlegi tartalma és formája évtizedek alatt alakult ki. Alapját olyan imák alkotják, amelyeket gyermekkoromban az iskolákban tanultunk, illetve otthon a szüleinkkel és testvéreimmel együtt mondtunk. E hagyományos imák (Hiszekegy, Miatyánk, Üdvözlégy) aszerint módosultak, ahogyan a vallásokról alkotott nézeteim változtak. Kéteyleim fiatal koromtól kezdve voltak, az Újszövetségi bibliába sem véletlenül került egy „tamáskodó” apostol.. Ma már úgy gondolom, hogy akik az un. keresztény vallások alapját képező, dogmatikusnak nevezhető írásokat létrehozták, tudatosan cselekedtek. Az un. Tízparancsolatot helyettesíthették volna a következő bővített mondattal: Amit nem akarsz, hogy veled tegyenek, te se tedd másokkal. Amit viszont, szerintem tudatosan, kihagytak belőle, az a következők tiltása: a kamatabszolgáságba taszítás, valamint a vesztegetés. Az „írásutódok” tehát tudták, mit és hogyan kell megfogalmazniuk.

Ami az un. Ószövetségi bibliát illeti, részletes elemzésétől eltekintek, megtette helyettem az Édesanyánk, aki reformátusnak született. Bibliájának margója tele volt megjegyzéseivel. Első férje Szabó László ref. lelkész, költő, drámaíró, színházi rendező volt. Ő a ref. Konvent kiküldöttjeként, fiatal korától hosszú élete végéig, az USA-ban élt és gondozta az akkor legnagyobb létszámú magyar közösséget. Kötemplomot és kőszínházat építettek maguknak. Gazdag irodalmi hagyatéka sok egyéb mellett: *A hun király*, a *Csaba királyfi*, a *Pocahontas* és egyebek. Egyetlen gyermeke, Iluska, operaénekes lett, csaknem 95 évet élt. Édesanyánk második házasságában születünk négyen, három lánytestvérem és én. Édesapánk, dr. Tóth János, gyakorló katolikus, ügyvéd volt. Mi katolikusként nevelkedtünk, Édesanyánk is katolizálni kívánt, de a Vatikán nem teljesítette két kérését, mely szerint a Szentlélek egyenlő az Anyaistennel, valamint annak elismerését, hogy az Isten „kinyilatkoztatásai” nem köthetők egy meghatározott korszakhoz.

E felvezetés után röviden a családukra. A megszólításainkat—„Anyuka” és „Édesapa”— az Anyukánk vezette be ebben a formában, noha Édesapa 5 évvel volt fiatalabb nála. Anyuka az USA-ban, mint kivándorolt árva, 17 évesen férjhez ment Szabó László ref. lelkész-költő-rendezőhöz. 18 évesen világra hozott egy kislányt. Iluskával, —orvosi javallatra, olthatatlan honvágya miatt, — hazautazott férje nővérehez, Miskolcra. Az első világháború miatt évekig nem tudtak egymásról és e házasság tönkrement. Miskolcon találkozott gyermekkori játszótársával és e kapcsolatból születünk mi, három lánytestvéremmel (1925 májusa és 1929 novembere között). Anyuka felmenői reformátusok, Édesapáé katolikusok voltak. Esténként, lefektetésünk előtt, Szüleink velünk együtt imádkozták a 3 főimát. Ezeket kismértékben módosítottam. A „Hiszekegy” végén a „testünk feltámadása” helyett, (amit lehetetlennek tartok a holt testtel történő különféle viszontagságok miatt), „Ielkünk hallhatatlanságát” szöveget mondom. A „Miatyánk”-ban — a

magyartalanságok kijavítása mellett a „ne végy” ill. „ne vigyél minket a kísértésbe” — helyett az „őrizd meg minket a kísértéstől” szöveget helyeztem (nem tételezem fel ugyanis az Istenről azt, hogy kísértésbe venne-vinne bennünket). Az „Üdvözlég”-ben az „imádkozzál érettünk most és halálunk óráján” helyett a „most, és földi életünk utolsó óráján” szöveget mondom, mert az un. halált csupán földi állagunk megváltozásának tartom.

Napi elmélkedésemben név szerint megemlékezem a földi életüket befejezett szeretteimről. Ők többségükben még az életük folyamán kerültek oda, úgy, mint válságos állapotban lévők, vagy akár látszólag egészséges emberekként, de életük váratlanul befejeződött. Külön csoportot képeznek azok, akik számára az Istentől azt kérem, hogy „legyen elegendő türelmük lelki és testi egészségük, valamint a szeretteinkhez való viszonyuk karbantartására”. Másként imádkozom a családos leányom, és másként a fiát egyedül nevelő leányomért. Önálló csoportot képeznek a gyermekek, akik számára azt kérem, hogy „a születési rendellenességeiket mielőbb teljesen kinőjék és testben-lelekben egészségesen fejlődjenek”. A 286 név felsorolása azért bonyolult, mert, ha egy név az egyik csoportból átkerül egy másikba, úgy a nevének az előző csoportban lévő helyén űr keletkezik, amit figyelembe kell vennem. A nevek felsorolását időről-időre módosítanom kell. E jelenség az agy tornáztatásával jár, ami bizonyára hozzájárul agyam működésének karbantartásához.

Az un. halált csupán földi állagunk megváltozásának tartom. Epilógus c. kötetem borítójára ezért azt írtam, hogy „Az állagváltásom küszöbén”. Valóban, hosszú évtizedek óta álldogalok e küszöbön (úgy látszik, még van tennivalóm itt, e golyóbison).

Az orosz Húsvétről

A 2013 és 2014 évi orosz Karácsonyról már írtam e hetilapban. Most ezekből csak azt említem meg, hogy az első alkalommal, a moszkvai központi katedrálisban az orosz vezetést Medvegyjev és felesége képviselte. Putyin akkor vidéken, egy női rendházban, a főnöknő mellett állva, egyedül volt jelen (a szertartás időtartama a mintegy három órás moszkvaihoz viszonyítva csupán egyharmadnyi volt). A következő Karácsony alkalmával, ugyanazon a helyszínen, Putyin mellett felesége és két gyermeke is jelen volt, és már nem szorultak a rendfőnöknő „példamutatására”, tudták, mikor mi a teendő.

A 2015 évi húsvéti szertartás elejét lekéstem, így nem tudom, milyen volt az időtartama. Moszkvai időszámítás szerint éjfélkor kapcsoltam be az adást, és másfél óra múlva kikapcsoltam a TV-t, mert akkor már sem a pátriárka, Kirill, sem az orosz vezetést képviselő személyek (Putyin, Medvegyjev, a felesége, valamint Moszkva főpolgármestere, a „Mээр”, kinek megszólítását az angoltól vették át), nem voltak jelen a katedrálisban. Ezt megelőzően Kirill odalépett Putyinhoz, és átadott valamit

(ami távolról nézve hasonlított egy vörös belsejű érdemrend-tartóhoz). Putyin, ahhoz, hogy átvehesse az adományt, a „nyísa” (földszinti páholyszerűség) korlátjára helyezte a kezében tartott, piros, égő gyertyát. A továbbiakban a mintegy 20-25 pap, már fedetlen fővel, egyenként énekelve olvasott fel egy-egy imarészletet olyan mikrofonba, amelyet a segédkezők tartottak a szájuk elé (a rangosabb egyházi személyek öltözetét elláttak hangosítóval). A hosszú szertartás alatt a Pátriárka szájából kb. ötvenszer (öt-öt ismétlésben) hangzott el a „Krisztus föltámadt!” kiáltás, amelyre a hívők tömege azt válaszolta: „Valóban föltámadt!” Ezt hallva, az emberben az az érzés támad, hogy a mintegy két és félszáz ismétlésre azért van szükség, mert e nélkül az emberek kétségbe vonnák a kiáltás tartalmának valóságát.

Mint azt előző, ilyen témájú írásaimban már ismertettem, e katedrális építészeti megoldása hasonlít ahhoz, amelyből a Pápa ünnepi szertartásait közvetítik. A két épület ezres nagyságrendű hívő befogadását teszi lehetővé. A pápai szertartást kb. ötvenes létszámú fiúkórus, míg a moszkvait hasonló létszámú női-férfi professzionális kórus folyamatos éneklése kíséri. Utóbbinál figyelmet érdemel, hogy a zsúfolásig megtöltött katedrálisban a hívők tömege a kórossal együtt éneklé az imát. Valamennyi hívő kezében égő gyertya látható (a 4-5 éves kislányok kezében is, csak az kisebb méretű). Érthetetlen számomra, hogy ilyen időtartamú szertartást állva, hogyan képesek kibírni késő éjszaka a kislányok (mi, a gyermekkorunkban, a karácsonyi éjféli mise alatt, az oldalhajó oltára előtti lépcsőn, a szőnyegen aludtunk el, pedig az a szertartás jóval rövidebb volt).

Az általam látott három „sátoros ünnepi” szertartás időtartama miatt Kirill pátriárkának emberfeletti teljesítményt kellett nyújtania, amire nyilván a megszállottsága teszi képessé. A mordvin származású pátriárka Leningrádban született, 1946. november 20-án. Polgári nevén Vlagyimir Mihajlovics Gungyajev (az „ev” és „ov” végződések szláv toldalékok) Apja és nagyapja is az ortodox egyház papjai voltak. Pappá szentelése 1969-ben történt. A diploma megszerzése után Nikogyim leningrádi metropolita titkára lett. 1971-ben a moszkvai patriarchátusnak az Egyházak Világkongresszusába delegált tagja lett, s innentől folyamatosan fontos szerepet játszik az ortodox egyház ökumenikus életében (eniatt a konzervatívok kritizálták). Ez év március 12-én Moszkvában találkozott Semjén Zsolt miniszterelnök-helyetessel. E találkozóról az MTI az alábbi tájékoztatót adta közre:

Kirill pátriárkával találkozott Semjén Zsolt

MTI, 2015. március 12.

A magyar miniszterelnök-helyettes Moszkvában megbeszélést folytatott Kirill, Moszkva és egész Oroszország pátriárkájával. *„Az orosz ortodox egyház kitart amellett, hogy az európai kultúrában feltétlenül meg kell őrizni a keresztény dimenziót, ezért nagy rokonszenvvel és tisztelettel fogadjuk Magyarország álláspontját”* — hangsúlyozta az orosz ortodox egyház vezetője. Semjén Zsolt örömét fejezte ki, hogy lehetősége van találkozni és tárgyalni az orosz ortodox

egyház első emberével, és átadta neki Orbán Miklós miniszterelnök és Erdő Péter bíboros, Esztergom-Budapesti érsek üdvözetét.” *Igaz, hogy mi keresztények harcolunk. Az alaptörvényünk miatt sokan támadtak bennünket, többek között amiatt, hogy az Isten szóval kezdődik, és amiatt a rendelkezés miatt, hogy a házasság férfi és nő szövetsége, és kitartunk amellett is, hogy az emberi élet a fogantatáskor kezdődik, és ettől az időtől védelmet és méltóságot érdemel”* — mondta a politikus.

Kirill pátriárka húsvéti üdvözetet küldött a nem ortodox egyházfőknek. A címzettek között találjuk I. Ferenc pápát, II. Kareki örmény katolikoszt, Justin Welby canterburyi anglikán érseket és Heinrich Bedford-Strohm püspököt, a Németországi Evangélikus Egyház vezetőjét

A Moszkvai Patriarchátus Külső Egyházi Kapcsolatok Osztálya egyik közleményében utalt arra, hogy Kirill pátriárka és I. Ferenc pápa találkozásának előkészítése napirenden van, de időpontjáról még nem határoztak. A találkozásra semleges helyen kerülhet sor. A helyszínek között Pannonhalma is szerepel. Ma már tudjuk, hogy a találkozás Kuba repülőterén jött létre Raul Castro, jelenlegi elnök jelenlétében (a vele való kézfogástól néhány érsek tartózkodott, nyilván tudtak korábbi tevékenységéről).

A káosz lehetőségéről

Az ellenzék — különböző szintű és különböző csoportosulásokhoz sorolható — megszólalói időnként követelik a kormányzó pártszövetség valamely tagjának lemondását. Néha a Kormányfőt is felszólítják a távozásra, ezt azonban csak igen korlátozott ítélőképességű személyektől hallhatjuk. A többség tisztában van azzal, hogy a Kormányfő — küldetéstudata okán — sohasem fog lemondani (valószínűleg más felszólítottak sem teszik ezt). Személycserék, persze, gyakran történhetnek, ez azonban természetes, esetenként kívánatos is. Az utóbbi napokban a médiában is tapasztalunk személycserét, ami helyeselhető, hisz’ sokan viselkednek úgy, mintha az ellenzék oldalán állnának (miközben a kormányoldal tájékoztató szerveitől kapják a fizetést).

Egyébként, Hazánkban a jelenlegi ellenzék 3 csoportba sorolható. A legnépesebb csoport a Jobbik, mely összetételét tekintve különböző rétegeket foglal magában. Felső rétegében olyan értelmiségieket is találunk, akik szembe fordulnak a Kormánnyal. Remélem, hogy ők is tisztában vannak azzal, mi történne, ha a jelenlegi kormány megbukna.

Ami az ellenzék további két csoportját illeti, egyikük egy elenyésző létszámú társaság, az LMP, mely gondolkodás nélkül elfogadja vezetőjük megnyilvánulásait. Az ellenzék másik csoportjához való viszonyukat meghatározza annak tudata, hogy a jelenlegi kormány bármely okból történő távozását a káosz követné, ami számukra sem lenne kívánatos.

Az ellenzék harmadik csoportja az a tipikus eset, amikor valakik csak arra tudnak „játszani”, mely szerint: „minél rosszabb, annál jobb”. Őket a féktelen magyargyűlölet jellemzi. Szerencsénkre, a csoporton belüli osztódás egy-egy vezéralakja teljesen alkalmatlan arra, hogy valaha vezető szerepet tölthessen be. Korlátoltságuknál fogva csupán arra képesek, hogy káoszt idézzenek elő. Az ilyen káoszban azonban már a Nyugat sem érdekelt. Országon kívüli támogatásra csak azoktól számíthatnak, akiket a Pénz urai — néhány szélsőséges beállítottságú sajtóorgánumot leszámítva — jelenleg is támogatnak. Kelet felől e magyargyűlölők azért nem remélhetnek támogatást, mert ott tudják, hogy Hazánkat az un.”rendszerváltás” után is az a társaság uralta, amely ugyan kiszolgálta a szovjet rendszert, de annak bukása óta folyamatosan a Nyugathoz dörgölőzik (az „árulókat” pedig mindenkor csak arra használták, hogy általuk hírekhez jussanak). Egyébként is, Kormányunk keleti irányú nyitását elítélték, sőt gúnyolódtak is, így hiteltelen lenne a „pálfordulásuk”. A szomszédunkban, Ukrajnában zajló események alakulása egyelőre meghatározhatatlan, így abban állást foglalni, számukra kockázatos vállalkozás lenne. Amennyiben Ukrajna jövőbeli államberendezkedését illetően az ígért népszavazás megvalósulna és az ügydöntőnek bizonyulna, úgy Hazánk kormánya állásfoglalásra kényszerülne. Egy esetleges káoszállapot lehetetlenné tenné az egyértelmű állásfoglalást, s ez kellemetlenül érintené az ott élő magyarságot.

Az Iszlám Állam jelenség - kerekasztal-beszélgetés az ELTE-n

Írta [Rajkó Kinga](#) - 2014. 12. 14.

Az ELTE Bölcsészettudományi Karának Biztonságpolitikai Műhelye kedden kerekasztal-beszélgetést rendezett az Iszlám Állam jelenségről. Az este folyamán szó esett többek között a Közel-Kelet legnagyobb problémáját jelentő Iszlám Állam eredetéről, a Nyugat felelősségéről, az iszlám és a nemrég kikiáltott kalifátus kapcsolatáról, a kurdok és az irakiak helyzetéről, továbbá Magyarország veszélyeztetettségéről is.

Előként N. Rózsa Erzsébetnek, a Külügyi és Külgazdasági Intézet tudományos igazgatójának előadását hallhatta a termet zsúfolásig megtöltő közönség. Az igazgatónő elmondta, hogy nemrégiben a térség identitásának két meghatározó elemét láttuk megnyilvánulni. Egyrészt a 2010-ben kezdődő változások – más szóval az Arab tavasz – során kiderült, hogy az arab országok mára politikai értelemben nem alkotnak arab világot. A hat országban zajló tüntetéssorozatokban megjelentek a nemzeti jelképek. Ha a nemzetet a területi államhoz tartozás szinonimjaként értjük, akkor a határok száz évvel ezelőtti meghúzása óta, a különböző fejlődés nyomán újraértelmeződött az arab identitás ezekben az országokban. Az Arab tavasz másik jelentős eleme, hogy legálissá váltak a különböző politikai mozgalmak, amelyek magukat az iszlám alapján szervezték meg. N. Rózsa Erzsébet kiemelte, hogy az iszlámisták ugyan egy átfogó megnevezés, de sokféle mozgalom alakult ki, többféle

céllal és tartalommal. Közülük a Muszlim Testvériség a belső politikai rendszerekben kormányzati pozíciókba is került, más államok is elfogadták partnerként. A sokféle arab identitás megjelenése mellett az Iszlám Állam is kialakult.

Másrészt, folytatta N. Rózsa Erzsébet, a köztudatban úgy jelenik meg ez a jelenség, mint egy új, radikális, iszlamista terrrorszervezet, amely a nyáron kikiáltotta a kalifátust, és kétfrontos háborút vív. Az igazgató előadásának további részében ezt a meghatározást elemezte, kezdve azzal, hogy a radikális jelző nem kérdés. Új jelenség, de nem példátlan, mert elődszervezete, az Iraki Al-Kaida 2005-2006-ban ugyanúgy televízióban mutatott be lefejezéseket, mint ahogy az Iszlám Állam az újságírók kivégzését. Az Al-Kaida nyomán kialakult egy nemzetközi terrorista réteg, az sem újdonság, hogy külföldről is csatlakoznak hozzá harcosok. Ahol háborús cselekmények vannak, oda mennek különböző céllal, különböző identitással rendelkező emberek, fűzte hozzá N. Rózsa Erzsébet. Az Iszlám Állam iszlamista abban az értelemben, hogy iszlám kezdetének a retorikájával szólal meg, a próféta koráról beszél. Abu Bakr al-Bagdádi vezetésével nemrég kikiáltották a kalifátust, ráadásul az iszlám történelmi térségében tették, a határokon átnyúlva, hiszen Szíriában és Irakban foglalnak el területeket. Eddig a terrorista szervezetek inkább nemzetközi hálózatban, izolált központokban léteztek, nem pedig szervezett államot hoztak létre. A kalifátus az Iszlám Állam esetében eszmei, ideológiai jelentőségű, a birodalmi tudat megjelenítése, az univerzális ideológia terjesztésének kötelességét jelenti. Az ideológia mellett a háttérben megjelenik a katonai stratégia. Moszul esete után megmozdult a nemzetközi közösség. Változott az Iszlám Állam katonai stratégiája is, motorbicikliket kezdtek használni, gyenge célpontokat támadtak meg. A területfoglalásokat valószínűleg meg lehet állítani, mondta az igazgató, de az a kérdés, hogy lehet-e gátat szabni olyan eszmei koncepciónak, mint a kalifátus, ami egyre népszerűbb és terjed. Az, hogy a radikális ideológia összekapcsolódik a katonai erővel, nem újdonság a térségben. Tehát az elemek nem példa nélküliek, de ilyen kombinációban mégis új ez a jelenség, zárta a gondolatait N. Rózsa Erzsébet.

Dezső Tamás ezután Maróth Miklós akadémikushoz fordult azzal a kérdéssel, hogy lehet-e az az oka az Iszlám Állam szélsőségességének, hogy Irak és Szíria is szekuláris állam lett az utóbbi években, ahol a hagyomány mára mérsékeltebben van jelen?

Az akadémikus visszatért N. Rózsa Erzsébet előadására, mondván, hogyha nincs arab világ, akkor azt is mondhatjuk, nincs iszlám. Ugyanúgy vannak felekezetek, mint a kereszténységben, amelyek csak egészen alap dolgokban értenek egyet. Az iszlámnak is számtalan ága van, amelyeknek különböző tanítási rendszereik vannak, ezért azt mondhatjuk tehát, hogy életmódként létezik, de egységes tanításként nem. Maróth Miklós szerint két komoly ellentmondással küzd az arab világ. Az első világháborúig létezett a kalifátus a térségben, méghozzá a

török szultán fennhatósága alatti egységes vallási uralom formájában. A Nagy Háború után ezt a területet is felosztották, és olyan nemzetállamok jöttek létre mesterségesen, amelyek addig soha nem léteztek. A nyugati államok hatalmi viszonyain múlott a felosztás, lényegében így azt mondhatjuk, a Közel-Keleten véletlenül jöttek létre szekuláris államok, ezzel együtt pedig a feszültségek. Maróth Miklós úgy folytatta, hogy ezekben az országokban olyan muszlimok laknak, akik valaha másfajta rendszerben éltek. Kétfelé haladhat a Közel-Kelet. Vagy az iszlám megerősödése, avagy az egységesítés, vagy a szekularitás felé, és így megmaradnak a különböző nemzetállamok. A másik ellentmondás pedig az, folytatta az akadémikus, hogy nem lehet a közel-keleti eseményeket Európa nélkül vizsgálni. Már volt szó róla, hogy a térség politikájába való erőszakos belemélyedés problémákat okozott, bár az amerikai illetve európai hatalmak akaratan kívüli. Másrészt azok a muszlimok, akik Európában tanultak, sok esetben úgy gondolták, hogy át kéne venni a nyugati politikai berendezkedés hatékonyságát, de az erkölcsi romlást ki akarták kerülni. Így erősödött meg a vallás. Jelenleg a reformerek ötödik generációjánál tartunk, akik kalifátust szeretnének létrehozni, de az kétséges Maróth Miklós szerint, hogy amit ezek a reformerek szeretnének, az azonos az Iszlám Állam által meghirdetett kalifátussal. Az Iszlám Állam egy gyakorlatorientált társaság, kevés közülük van a tényleges iszlám valláshoz, inkább kalandorok, akik a zavarosban halásznak a szíriai polgárháború után, állapította meg az akadémikus. Ez a banda nem az igazi iszlámot képviseli, hiszen a vallásnak azt az alaptételét rúgják fel, hogy polgári személyek ellen nem szabad erőszakot alkalmazni. Minden társadalomban vannak szélsőségesek, identitás és talajvesztett emberek, akik a vallás nevében követnek el gazteteket. Az Iszlám Államról lépten-nyomon kiderül, nincs közülük az iszlámhoz. Akik fegyvertelen embereket mészárolnak le, elvesztik a hitüket, ezért kiveti őket magából az iszlám világ, összegezte az előadását Maróth Miklós.

Diary A. Majid, az Iraki Köztársaság Nagykövetségének nagykövet-helyettese is hangsúlyozta, hogy az Iszlám államnak semmi köze az iszlám valláshoz, hanem egy gyilkos terrorista csoport. Európából a bevándorló családok harmadik generációja is nagy számban csatlakozott hozzá, körülbelül háromezren. A nagykövet-helyettes kiemelte, hogy az Arab tavasz során a tüntetők a demokráciáért, a szabadságért, az alapvető emberi jogokért küzdöttek. Diary A. Majid úgy érezte, hogy amikor Európában erről az eseménysorozatról beszélnek, úgy teszik, mintha az emberek ott a Közel-Keleten nem ismernék ezeket az értékeket, pedig nemcsak ismerik, de nagyon fontosak számukra. A nagykövet-helyettes szerint az, hogy Irakban a terroristák teret nyertek, amiatt lehet, hogy az amerikai kivonulás után a határok üresen maradtak, ezért lehettek különböző terrorista csoportok prédái. Fontos probléma még, hogy az iraki társadalom nem homogén, de a kormány nem foglalkozott a különbségekkel. A szíriai és az iraki válság már négy éve tart, és négyszázezer halottat követelt eddig. Vajon megérte? - teszi fel a kérdést a nagykövet-helyettes. Szíriában a demokratikus ellenzék szinte eltűnt. A nemzetközi

koalíciós erők az iraki hadsereggel együtt foglalják vissza a területeket az Iszlám Államtól. Ez Irakban valószínűleg sikerül is, de aggodalomra ad okot, hogy mi lesz Szíriával, hiszen ott van az Iszlám Állam fő bázisa, tette fel a kérdést záróképpen Diary A. Majid.

Husain Shorsh, a Kurdisztáni Hazafias Unió Külf kapcsolatok Irodája magyarországi képviselőjének beszéde alatt Dezső Tamás [kurdisztáni útja](#) során készült képeket vetített, bemutatva az ottani helyzetet. Husain Shorsh először a kurd régióba menekültek helyzetéről beszélt. Mint elmondta, kezdetben a kurdok hozzáállása a menekültekhez alapvetően baráti és segítőkész volt, de mára aggodalomra adnak okot az erősödő nacionalista érzelmek. Ennek oka az lehet, hogy rengeteg menekülttel kellett szembenézniük, míg a rendelkezésre álló források limitáltak. A táborokban és azokon kívül is biztosítani kellett a menekültek ételmezését, lakhatását, egészségügyi ellátását és iskoláztatását. A kurdok teljesítőképessége egyre inkább nem áll arányban a szükségletekkel, de a Kurd Regionális Kormány bízik a nemzetközi támogatásban, mondta a politológus. Ezután az iraki kormány és a Kurd Regionális Kormány kapcsolatáról, és az Iszlám Állam kurdok elleni agressziójának lépéseiről volt szó. Husain Shorsh kiemelte, hogy a kurdok a nemzetközi katonai koalíció legfontosabb elemét alkotják, az utóbbi négy hónapban több mint hétszáz kurd fegyveres, azaz pesmerga esett el a hadszíntéren, és ezerötszázra tehető a sebesültek száma.

Pocskai Ákos, a Terrorelhárítási Központ közel-keleti térségének szakértője arról beszélt, hogy az Iszlám Állam Európára, Magyarországra milyen fenyegetettséget jelent. Rendvédelmi szempontból, függetlenül attól, hogy hol ténykedik és mi a módszere, erős terrorszervezetről van szó, hangsúlyozta az TEK szakértője. Az Iszlám Állam ideológiájára az Iszlám fundamentalizmus jellemző, a vallás bizonyos hittételeit kiragadja, a többivel pedig nem foglalkozik. Céljuk a saját politikai ideológia megteremtése. A legnagyobb veszély az adott térségben őket illetve az ott harcoló katonákat fenyegeti. Az Iszlám Állam az Egyesült Államokat és a velük kooperáló országokat tekinti agresszornak, ugyanúgy, mint régebben az Al-Kaida is. Európa terrorvesélyeztetettsége is megosztott, mondta Pocskai Ákos. Elsősorban az északi és a nyugati országok, főleg Nagy Britannia, Franciaország, Németország, Norvégia és a Benelux államok érintettek, a jelentősebb számú muszlim kisebbség miatt. Bár a bevándorlók többsége békés, egy részük beilleszkedési nehézségekkel küzd. Az európai társadalom nem fogadja be őket, és sokszor ők sem akarnak asszimilálódni, a radikalizálódás ebben az esetben valószínűbb. Egy jó retorikai képességekkel rendelkező imám nagy százalékban sikeresen győzi meg őket a csatlakozásról. Ha egy európai polgár szeretne csatlakozni az Iszlám állam harcosai közé, sokszor azt sem tudja, hogyan jusson el a Közel-Keletre. Akik elindulnak, általában kevés tudású, de jelentős harci kedvű emberek. A délszláv államokban kisebb muszlim közösségek a háború után az iszlám szélsőséges ideológiák képviselői lettek. Magyarországon biztonságpolitikai

szempontból jobb a helyzet. Kislétszámú muszlim közösség él itt, akik a nyolcvanas években jöttek, főleg tanulni, később integrálódtak, ezért nem jellemző rájuk a radikalizálódás. Esetünkben az lehet a probléma, hogy Magyarország tranzitútonal Nyugatról Szíriába, Irakba. Magyar állampolgár nem harcol az Iszlám Állam oldalán, jelentette ki Pocskai Ákos.

Az előadások után kérdések és hozzászólások hangzottak el:

Hogyan finanszírozza magát az Iszlám Állam, kitől kapnak támogatást? Az öböl országainak egyéni adományai és vallási adományok érkezik hozzájuk leginkább, válaszolta N. Rózsa Erzsébet. Azt is lehet hallani, hogy „védelmi pénzeket” szednek be és az olajkereskedelemből is származik bevételeik, folytatta. De Törökország és a Kurd Regionális Kormány is küzd az Iszlám Állam olajeladásának lenyomásáért. A szíriai és iraki kormány pedig felfüggesztette az állami támogatásokat és a szociális ellátást a megszállt területeken, amit, ha minimális szinten is, de pótolnia kell az Iszlám Államnak, de hogy hogyan oldják meg, azt nem tudjuk, mondta az igazgatónő.

Milyen külpolitikai lépésekkel lehet kezelni ezt a helyzetet? Az Egyesült Államok és szövetségesei légítámadásokat kezdtek, az iraki és a kurd hadsereget támogatják. Szíriában bonyolultabb a helyzet, az ottani kormányt nem fogadják el nemzetközileg. A vezető katonai stratégiák szerint ezt a helyzetet csak légi úton lehet megoldani. Hogy melyik ország támadjon, az kérdéses.

Európa felelőségéről több szó esett, az arab államok felelőségéről mit mondhatunk el? Dr. Diary A. Majid válaszában kitért arra, hogy míg az iraki kormányt elismerik, a szíriai vezetés nem legitim, és lényegében nincs stabil regionális politikai rendszer a térségben. Nem hasonlítanak egymásra az ottani országok, egyenként állnak kapcsolatban a nyugati országokkal. Az Iszlám Állam fellépése olyan, mintha a középkori kereszténység nevében indítanánk hadjáratot itt Európában. Ha pedig hatékonyan nem lépnek fel ellenük, mindig jelen lesznek.

Dezső Tamás kérdése zárta az estét. Az dékán elmondta, hogy amikor az iraki Kurdisztánban járt és bekapcsolta a televíziót, rengeteg csatorna között nem látott egy Iszlám Államhoz kapcsolódót sem. Felmerült benne a kérdés, hogy **hogyan oldják meg a belső kommunikációt vagy azt, hogy az ártalmatlan nyugati csatornák ne érik el a tagokat?** N. Rózsa Erzsébet azt válaszolta, hogy az itteni, magyarországi kutatók is viszonylag egyszerűen megtalálták az Iszlám Állam honlapját és vélhetően van IT és PR csapata is a szervezetnek. A közösségi média használata újdonság a terrorista csoportok propagandájában, tagtoborzásában az Iszlám Állam mégis sikeresen alkalmazza azt. Még szakácskönyvet is állítanak össze a mártírok feleségeinek, ilyen hírt is lehetett hallani. Tehát az Iszlám Állam a médiát profin használja céljainak eléréséhez.

Kiegészítés „A kurd kérdés” c. írásomhoz

Az „Új magvetést! Példás elődeink nyomdokain c. könyvem (Bp. 2003. ISBN 963 00 9319 7) Utóiratában az alábbiakat írtam: „...A politikai örület átlépheti az elfogadhatóság határát. Nos, ezt meg is tette a mai napon, 2003. március 20-án. Sőt, az örület minden mértéket felül is múlt azzal, hogy a világ túlnyomó többsége nevetségesnek ítélte a gyermeteg „érvrendszerét”, és az alátámasztására bemutatott „bizonyítékokat”, amelyekkel elfogadhatóvá akartak tenni egy hatalmas katonai erővel megindítandó háborút. Feltételezve azonban azt, hogy az ENSZ Biztonsági Tanácsának beleegyező határozatát nem sikerül majd megszerezniük, már jóelőre felvonultatták a katonai erőt. Most, hogy folyik az öldöklés, magasrangú katonák nyilatkoznak arról, hogy rosszul felszerelt fiatal katonákkal találták magukat szemben, és így az USA katonáinak a vártnál könnyebb lesz a dolguk. Nocsak! Hát akkor hol van a világbékét fenyegető erős ellenfél? — Nyilván annyi igaz belőle, mint amennyi a Kuvaitra kilőtt 5-9 rakétából, melyek senkit sem sebesítettek meg. Kuvait szomszédos Iránnal, így egy igazán veszélyes ellenfél 14 rakétájából legalább néhánynak nem lett volna szabad célt tévesztenie. Remélem, hogy az USA lövedékei nem fognak célt tévesztani (mint pl. az Öböl-háborúban), és így nem fognak megsérülni vagy megsemmisülni a ősi idejű tárgyi emlékeink, amelyek védelmére előzetesen ígéretet tettek illetékes amerikai vezetők. De nem csupán az USA vezetése tette magát nevetségessé. Nevetségessé váltak országvezetők tucatjai is, akik naponta többször ismételték azok kijelentéseit, akik magukat az emberiség fölé helyezik, „legfelsőbb bírók”-nak képzelik, noha ilyen szerepre sem felkérést, sem felhatalmazást nem kaptak senkitől. Mélységesen együttérzek Irak szerencsétlen népével, mint ahogy átérzem a csecsenek tragédiáját is. Egyikük sem tehet arról, hogy hazája nagyhatalmi törekvések, világméretű harácsolás útjában fekszik. Irak népe nem vétkes abban, hogy elsőszámú vezetőjét (akit évtizedeken keresztül mind a Nyugat, mind a SZU támogatott) a Pénz Urai beugrasztották egy nyolc évig tartó öldöklésbe, mert akkor éppen a szomszédos Iránban lezajlott fordulat állt érdekeik ellenében. Majd valakik arra ösztönözték, hogy foglalja vissza Kuvait földjét, mint ősi tulajdont. Mindkét „kaland”-hoz bőségesen ellátták azokkal a fegyverekkel, amelyekért Irak népe olajjal fizetett, de amellyel most el kellett volna számolnia (talán nem is sikerülhetett, hisz nagy részét felhasználta Irán ellen, no meg a kurdoknál is „békét kellett teremtenie”, hisz ők sem tetszenek a világ felosztóinak, különben már megengedték volna, hogy a mintegy 30 milliónyi, szülőföldjén egy tömbben lakó kurdnak saját állama legyen).

Sajnálom az USA polgárait is, akiknek döntő többsége jóhiszemű, segítőkész ember, akik büszkéek államukra, és nem igénylik a „világ urai”-szerepet. Befeléfordulva élnek, és így könnyen félrevezethetők. Bizonyára értetlenül fogják fogadni, ha az emberiség rokonszenve átfordul ellenszenvé. Jelenlegi vezetőjüket könnyű volt beugrasztani a Pénz Urainak. Az apa árnyékában élő férfi nyilván örömmel fogadta a nagysándori-napóleoni szerepkör eljátszását, pedig erre a szerepre teljesen alkalmatlan.

Ezek után még meggyőzőbben állítom azt, hogy – nyeresre állunk! És, nem csupán mi, magyarok állunk nyeresre, hanem nyeresre áll Földünk valamennyi jóakarátú embere és népe, mert a világuralomra törők elvakult gőgjéről kiderült, hogy rossz tanácsadók.

Bizonyára meg fogom báni azt, hogy nem várom meg e háború további fejleményeit, hanem holnap nyomdába adom a már átnézett kéziratot. De úgy vélem, hogy bármilyen rövid idő alatt is érjenek véget a nagy pusztítással járó katonai csapások, az utánuk bekövetkező eseményeket senki sem számíthatta ki előre, így bizonyára számos meglepetés várható. Most, így ez írásom végén, mégis derűlátó gondolataimat vetem papírra, hasonló módon játszadózva, mint azt az *Előljáróban* c. fejezetben tettem.

Tételezzük fel azt, hogy a Pénz Urai és az általuk kiválasztott vezetők, megszállottan jó lelkű emberek. Mélységesen meg vannak győződve arról, hogy cselekedeteik az emberiség egészének földi boldogságát, mondhatnám földi üdvözülését kívánják megvalósítani. Itt engedtessek meg némi magyarázatot fűznöm ahhoz, hogy a túlvilági üdvözlítés szándékát miért nem merem feltételezni e derék emberekről. Nos ők - az esetben, amikor nem érzik szükségét az alakoskodásnak, valamennyi megnyilatkozásuk anyagelvűséget tükröz. Ennek ellenére felvetik azt, hogy az EU Alkotmányába foglaltassék bele a kereszténység. Ennek oka nyilván abban rejlik, hogy unos-untalan hivatkoznak az „európai értékekre”, ezek között említve a kereszténységet is, leginkább „judai-kereszténység” fogalom párosításként. Ez utóbbi némi gondot okoz, mert - mint azt a hittudósok beszélgetéseiből megtudhatjuk – a főrabbi szerint „... a zsidó vallás az élet vallása, nem foglalkozik a halál utáni léttel”, míg a kereszténység e földi életet úgy javasolja leélni, hogy a bűnök elkerülése révén az ember – halála után – kiérdemelhesse az örök életet. A két felfogás tehát homlokegyenest ellentétes, így párosítása képtelenség.

A földi üdvözlítés szándékának elképzelésével együtt élénk vetül Francis Fukuyama látomása arról, miként vonulnak – békésen, mint egy juhnyáj – minden irányból a népek szekerei, a rég óhajtott HELY felé. – Mert szerinte itt ér véget a történelem, hisz beteljesül a nagy vágy – Földünkön mindenütt megvalósul a demokrácia. Igaz, egy mondatot még hozzáfűz e csodás látomásához, mely szerint nincs kizárva, hogy a HELY nem nyeri meg az oda vonulók tetszését, és így tovább szekereznek.

Hát bizony Fukuyama elképzelései sem mentesek a gondoktól. A minden irányból békésen vonuló szekerek olyan elképzelés, melynek ellentmond az eddig ismert történelem. A népek, ha helyükön maradtak, akkor sem élhettek sokáig békében, mert előbb-utóbb valahonnan odaérkeztek más népek szekerei, amit nem fogadtak kitörő örömmel. Másrészt, a minden irányból való békés vonulás egy meghatározott hely felé, csak úgy képzelhető el, ha a népeket kényszerítik az egyirányba való vonulásra, azaz terelik, mint a barmokat a puli kutyák. Ez esetben már menet közben erőszakot követnek el rajtuk (egyébként valamennyi szekértábor saját megfontolásai-érdekei szerint választ irányt), ami viszont nem jellemzője a demokráciának. Talán inkább hasonlítható az „eukrácia”-nak becézett, a Pénz Urai által szorgalmazott formációhoz. Ámde ez a formáció is sok-sok nyílt és felszín alatti ellentétet mutat már jelenleg is, és nyilvánvaló, hogy ezek szaporodni fognak az EMBEREK és a belőlük összeállt közösségek különböző sajátosságainak és érdekeinek köszönhetően.

Emlékezzünk arra, hogy ehhez hasonló, egységesítést célzó tereléseket láthattunk az elmúlt században, és a ma élő idősebbek nagyobbik hányada keserves élményeket őriz róluk. E terelések is kudarcot vallottak, 100 milliónyi halott, és ennek többszöröse maradt utánuk megnyomorítottan.

Tételezzük fel azt, hogy a jelenlegi terelők nem ismétlik meg a hasonló szellemi emlíők által táplált elődek baklövéseit, és igen körültekintően, jól ütemezetten, megfelelő sorrendben teszik „békétűrővé” a Pénz Uraival és zsoldosaikkal nem rokonszenvező szekértáborokat. Tételezzük fel azt is, hogy a „békétűrés” elfogadását sok ezermilliárdnyi dollár adományozásával (és nem tömegmészárlással) fogják keresztülvinni. Ez elvben megvalósítható, hisz ilyen mennyiségű dollár előállítás sem igényel manapság mást, mint jó minőségű papírt (fedezetet ugyanis nem kell mögé tenni). A kérdés csak az, meddig tartható fenn az olyan világgazdaság, melynek alapját az érintett közösségek által ellenőrizhetetlen mennyiségű papír képezi.

És akkor még nem is beszéltünk arról, amit Fukuyama is feltételez hurrá-optimista megnyilvánulását követően, nevezetesen azt, hogy a szekerek, megérkezvén az áhított Kánaánba, kiábrándultan tovább akarnak vonulni valahová, mert „nem ezt a lovat akarták”. Vajon FÖLDANYA akkori állapota milyen lehetőséget tud majd nyújtani a tovább vonuláshoz?

Nos, ami engem illet, biztos vagyok abban, hogy a szekerek egyirányú, békés vonulása, másként szólva, az emberek egységesítése, épp oly utópia, mint az előző egységesítési kísérletek voltak. Az ember legjellemzőbb sajátossága — a *szabad akarata*. E hatalmas szellemi erő a test megsemmisítése esetén sem válik semmissé, hanem tovább munkál az utódokban. Akkor is, ha az illető egyén utód nélkül távozik a földi életből. Ez esetben a *szabad akarat* ereje annak a közösségnek a szellemi erejét növeli meg, amelyhez az utód nélkül távozott egyén tartozott.

A *szabad akarat* erejétől senki sem fosztható meg, sem erőszakkal sem fondorlattal, még agymosással vagy másféle kábítással sem. Ugyanis az embernek utolsó józan pillanatáig lehetősége van szabad akaratának erejével ellenállni a megsemmisítési szándéknak, és ez esetben a halálnak nevezett állagváltozása a szellemi győzelem tuda-tával megy végbe. Szabad akaratának szellemi ereje pedig megtestesül azok akik hozzá hasonlóan ellenállnak az emberi méltóságtól való megfosztás kísérleteinek, mert ők valamennyien rokonlelkek. Ők valamennyien bizonyítják emberségüket maguk felé azzal, hogy szabad akaratukból az Örök Szellemmel való egyesülés mellett döntenek földi életük utolsó pillanatában.

A szabad akarat szellemi ereje munkál az élet jobbítását célzó minden olyan szándékban, mely nem önérdékből fakad. Az ilyen tevékenység-magatartás teszi értelmessé földi életünket. Érdemes ezért ébren tartani és folyamatosan erősíteni szabad akaratunkat, hogy ne terelhessenek bennünket tévutakra, hogy emberi méltóságunkat megtartva élhessünk.

A KISZ KB vezéralakjai, akik annakidején a bolsevista rendszer szolgálatára esküdtek fel, azóta hűséget fogadtak a Pénz Urai által működtetett eukráciának. Koruknál fogva megérhetik még ez utóbbi összeomlását is. Ez esetben hogyan ítélik meg felkészültségüket magasszintű döntések meghozatalára, hisz egyszer már rákényszerültek annak kijelentésére, miszerint: „... Ki gondolta volna, hogy a szovjet rendszer összeomolhat?” Vajon akkor valóban hitték az örökké tartó szövetségi viszonyt, vagy csak hazudtak? Vajon, ha az újabb szövetség összeomlik, ismét a „... nem gondoltam volna” szöveggel fognak mentegetőzni? Nem fordul meg az agyukban, hogy a nagy léptékű döntések meghozatalában nincs helyük azoknak, akik képtelenek feltételezni a bekövetkező eseményeket?

Magam úgy gondolom, hogy egy újabb összeomlást követően már nem lesz módjuk a mentegetőzésre, azt ugyanis katartikus változás fogja kísérni. Embermilliárdok elméje fog pillanatok alatt megvilágosulni, így a hazudozásokra nem lesz fogadókészség. És, azok is rosszul számoltak, akik úgy gondolják, hogy az összeharácsolt vagyon majd kárpótolja az elvesztett hatalmat. Nos, gondoljanak arra, hányan vannak azok, akik a három, majd másfél évszázaddal ezelőtt levert szabadságharcunk után jutalmul kapott birtokok tulajdonosai maradhattak? Ez a szám — 0!

Érdemes figyelembe venni azt a körülményt is, hogy a béketeremtő „hatalmak” csak saját érdekeiket tartják szem előtt (kínai vezetők ezt ki is nyilvánították az ún. „iraki válság” kapcsán). Bizonyára nem fogják mozdulatlanul nézni, ha olyan „terrorista országokban” terveznek „béketeremtéseket”, amelyeket saját érdekeltégi körükbe tartozóknak ítélnék. Emellett nem árt számolni a „béketeremtők” közé nem sorolható India, Indonézia és más néhány nagy népességű ország szándékaival is.

Csak azok a vezetők számíthatnak a magyarság általi elfogadottságra, akik tiszteltben tartják ősi hagyományainkra alapozott, a Magyar Szent Korona Tanában tetelesen lefektetett Alkotmányunkat. Akiknek ez nem tetszik, azok ne hivatkozzanak a magyarság, mitöbb, az egész világ által számontartott és megbecsült szabadsághőseinkre, Hunyadi Jánosra, Zrínyi Miklósrá, Rákóczi Ferencre, Kossuth Lajosra (mert nem szerezték meg ehhez a jogot, ilyen jogot ugyanis nem helyettesíthet a megtevesztett embertömeg szavazata). Ezek az emberi óriások mindenüket feláldozták ősi Alkotmányunk és az abban foglalt jogaink védelméért.

A felgyorsult „idő” soha nem tapasztalt gyorsasággal alakítja történelmünket. Ami tegnap még biztosnak látszott, az mára már érvényét veszti, a hatalomért és a harcoslásért való versengésben. De nem veszti értékét az, amit szabad akaratunknak köszönhetően a

lelkünkben értéként hordozunk, és amit utódaink számára is meg akarunk örizni.

Felavatták a munkácsi Turul-emlékművet

Munkács- A munkácsi várban ünnepélyes keretek között került sor a sok vihart megért, a csehszlovák megszállás idején elbontott, illetve a szovjet hatalom által megsemmisített Turulos emlékmű hű másának felavatására.

A *turulmadár* visszazállt *Munkács várára*, s ezzel édesapám, **Pákh Sándor** álma vált valóra, jelentette ki a Munkácsy Mihály gyűjteményéről híres **Pákh Imre**, a munkálatokat finanszírozó műgyűjtő annak kapcsán, hogy több évtized után ismét helyére került az egykori emlékmű – áll a Kárpáti Igaz Szó beszámolójában.

Lengyel Zoltán, *Munkács* megbízott polgármestere a történelmi igazságtétel pillanatának nevezte a turul szobor hét végi *avatóünnepségét*, amelyet ezúttal szerencsére egyetlenegy, magukat ukrán nemzeti szervezeteknek tituláló szélsőséges csoportosulás sem zavart meg.

A helyreállított emlékművet **Spányi Antal** székesfehérvári megyéspüspök és **Majnek Antal** munkácsi római katolikus megyéspüspök szentelte fel. Áldást mondott **Gulácsy Lajos**, a Kárpátaljai Református Egyházkerület nyugalmazott püspöke.

Egy kisleány számára nincs megmaradás esély, csak akkor, ha minden tagjában benne él a magyar kultúra és a magyar történelem, annak a tudata, hogy érdemes és büszkeség ehhez a néphez tartozni, fogalmazott a pénteki *avatóünnepségen* **Semjén Zsolt**, a magyarországi Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP) elnöke.

A *turulmadár* a magyar nemzeti élni akarásnak a szimbóluma: lerombolták, de újraépítették. Ez egyben annak a bölcsességnek a jele is, hogy nem irányul senki ellen. Nekünk, magyaroknak az egyetemes emberiséggel szembeni elsődleges kötelességünk a saját magyarságunk megőrzése, kimunkálása és felmutatása, mert

ez az a gazdagság, amit csak mi adhatunk az egyetemes emberiségnek, mondta a *politikus*.

Az 1896-ban a hét millenniumi emlékmű egyikeként felállított szobrot a csehszlovák hatóságok 1924 decembereben bontatták le, 1945-ben pedig a Vörös Hadsereg beolvastatta a *bronzmadarat*. Hű mását Kijevben öntötték újra, **Mihajlo Beleny** ungvári szobrász gipszmintája alapján. Az egytonnás turulszobor 2,5 méter magas, a szárnyak fesztávolsága 6 méter, a turul által tartott kard súlya egymagában 70 kilogramm.

Palkó István

Kárpátaljáról másként

A helyzet ott egyre bonyolultabbá válik. Az újságcikkeimet olvasók tudják, miért foglalkoztat engem ennyire e terület sorsa. Megírtam azt is, hogy Kárpátalja szovjet megszállása után „népbíróság” elé állították a Magyar Parlamentben képviselői szolgálatot vállalt politikusokat. A „per” fővádlottja dr. Bródy András volt. Akkor Édesapánkat rá akarták venni arra, hogy legyen a „vád” tanúja. Ő ezt elutasította, így másnap letartóztatták és elhurcolták, a „per” vádlottjait pedig kivégezték. A Bródy-család életben maradt tagjaival baráti kapcsolatot ápoltam. A mártírhálált szenvedett családfő alábbi írását igen fontosnak tartom, s azt dr. Botlik József kutatási anyagából emeltem ki (aki a Pázmány Péter Tudományegyetem a Történelemtudományi Karon a doktoranduszok felkészítésével foglalkozik és terjedelmes anyagot állított össze a tárgyi korszak szereplőiről, mely a Hálón elérhető, itt egy részletét ismertetem:

„Őfőméltósága vitéz nagybányai Horthy Miklós Magyarország kormányzó urához hódolatteljes előterjesztése Bródy András volt kárpátaljai magyar-orosz miniszterelnöknek.

Főméltóságú Kormányzó Úr!

A kárpátaljai magyar-orosz terület autonómiájának a szentistváni Nagy-Magyarország keretén belül való megvalósítása érdekében, alulírott Bródy András, volt ruszin miniszterelnök az alábbiakban hódolattal bátorkodik előadni:

A magyar-orosz népnek és területének Magyarországhoz való visszacsatolásáért életem legszebb korát, 20 éves küzdelmemet áldoztam fel, hangtalanul, ismeretlenül, hajtva azon szent megihletődés által, hogy népem élete, jövője, boldogulása csak a szentistváni Magyarország keretén belül biztosítható. E küzdelem befejezése előtt a sors próbára tett: a szent cél megvalósulása családom, jövőm, pozícióm és életem kockáztatását kérte tőlem. Mindezt én megfontoltam és meggondoltam s azonnal teljesítettem is. Meg vagyok róla győződve, hogy nem sok „miniszterelnöki” pozícióban lévő ember akad, aki ezt megteszi. A sors nagylelkű volt hozzám,

visszaadta családomat és életemet és megengedte, hogy lássam 20 éves kiizdelmem eredményét.

Három hónapja figyelem az eseményeket. Kezdetben lelkesedtem, aztán bizakodtam, később reméltem, most pedig félelem fog el, hogy mindaz, amit husz éven át építettem, rombadől. Mert bár a terület - hála Főméltóságú Kormányzó Úr bölcs és gyors elhatározásának és a magyar honvédség nagyszerű harcckészségének - Magyarországhoz csatoltatott, a magyarorosz nép lelke ez alatt a három hónap alatt sokkal távolabbra sodródott a magyartól, mint amilyen távol állott a cseh megszállás idején. Félő, hogy ez a távolodás folytatódni fog, és ki tudja, hogy az európai feszült légkör befolyása alatt hol fog megállani?

Az elmúlt három hónap alatt szótlanul figyeltem és tanulmányoztam a magyar politikai élet megnyilvánulásait Kárpátalja sorsával kapcsolatban. És a következőket állapítottam meg: a Főméltóságú Kormányzó Úr és a kormányfő: gróf Teleki Pál miniszterelnök úr, valamint az egységes magyar nemzet akarata ellenére a kárpátaljai magyarorosz terület rendezésének megvalósulása elé egy »láthatatlan erő« tudatosan akadályokat épít és állít.

Ernek tulajdonítható az, hogy a Főméltóságú Kormányzó Úr és a miniszterelnök úr által megígért autonómia megvalósítása helyett az autonómia megadása felett ma már vitáznak, sőt egy, az autonómia megadását ellenző tábor szerveződik, egyelőre csak egy láthatatlan és névtelen tényező irányítása mellett, de maga az a tény, hogy mindez így történhetik, bizonyítja azt, hogy ez a láthatatlan tényező egyben felelős tényező is kell hogy legyen.

Az elmúlt 20 esztendő alatt szerzett tapasztalatok alapján legyen szabad annak a véleményemnek kifejezést adni, hogy ha a visszacsatolt kárpátaljai magyarorosz terület autonómiája rövid időn belül nem lesz megvalósítva, úgy amint azt Főméltóságú Kormányzó Úr kegyes volt kilátásba helyezni és a kormány feje megígérte, a visszacsatolt terület egy európai bonyodalom esetén újra válságos helyzetbe kerül. Mert a ruszin népre, amely az elmúlt 20 esztendő alatt nemzeté fejlődött, az elmúlt 3 hónapos magyar uralom kiábrándítólag hatott. Itt meg kell jegyezmem azt is, hogy ezt a kiábrándulást nem a katonai hatóság, hanem a mögötte működő polgári szervezet idézte elő.

Nekem nemcsak jogom, de kötelességem is, hogy ezt nyíltan megmondjam, s hogy őszintén beszéljek felelősségem tudatában. Az elmúlt három hónap alatt a cseh recept szerint:

a. A közigazgatásban, a bíróságnál, a taniügynél, a pénzügynél és általában majdnem mindenütt, minden fontosabb hivatali pozíciót belföldi, oroszul nem tudó magyarral töltöttek be, vagy olyan emberekkel, akiket a magyarorosz néppel, s annak lelkével semmi sem kötötte, akik a múltban is magukat a magyarorosz nemzet testétől elkülönítették.

b. Minden gazdasági forrást és intézményt belföldi magyar szakemberekkel szállottak meg és sajátítottak ki.

c. Ungváron és Munkácson a magyarorosz nyelv részére annyi jogot sem biztosítottak, mint amennyit a csehek biztosítottak a múltban a magyarok részére. (Még az utcai feliratokat is bemeszelték.)

d. A magyarorosz falvakban, ahol csak lehetett, megpróbálták a magyar iskolák felállítását. (Nagyszőlősen pl. 24 magyarorosz elemi iskolái osztályból csak 9-et hagytak meg.)

e. Magyarorosz tisztviselőket, bírákat, tanárokat és tanítókat Ungváron, Munkácson és Beregszászon magyar bizottságok által igazoltatnak, tekintet nélkül a magyarorosz ügynek tett szolgálatra, tisztán csak a magyar szempont figyelembe vételével.

f. A vidéken a csendőrök brutálisan viselkednek a néppel szemben. Erről ma már a falvakban rémregények járnak, és vannak emberek, akik a csendőri verés elől a faluból elmenekültek. Állítólag a Máramarosban (rahói járásban) bujdosó Szicsgárdistáknál keresnek menedéket.

g. Ungváron, Munkácson, Beregszászon, de még Nagyszőlősen is a hivatalokban a szolgálatot teljesített magyarorosz altisztek egy részét minden további nélkül elbocsájtották. Az egész igazgatás magyar nyelven történik, még a magyarorosz falvak jegyzői hivatalaiban is éppúgy, mint a csehek alatt, cseh nyelven.

A magyar politika a kárpátaljai magyarorosz terület kérdésében teljesen bizonytalannak, határozatlannak és tehetetlennek látszik, éppen a fentemlített láthatatlan erő által teremtett akadályok miatt. Ez a bizonytalanság adott tápot Amerikában a magyaroroszok között a nyílt cseh, zsidó, kommunista s egyéb ellenséges propagandának a magyarok és Magyarország ellen. Szlovén-székban és Németországban ez táplálja az ukrán propagandát, ugyancsak a magyarok és lengyelek ellen (még ebből kifolyólag Lengyelországban az ukránizmus és a magyarorosz autonómia ellen). Bent, a kárpátaljai magyarorosz területen mindezen propagandának külön-külön ügynöke és számos híve van (főként a kommunisták tevékenykednek), éppen a magyar politika bizonytalansága miatt.

Mindezt én előre láttam, és mindezt megakadályozandó, a magyar csapatok elindulása napján 1939. március hó 14-én, meg akartam alakítani a felelős magyarorosz kormányt, amely a visszatért terület kormányzását a magyar királyi kormány intenciói szerint irányította volna, és a teremtett új helyzetet szentesítette volna. (Ezt annál is inkább meg lehetett volna tenni, mert én nemcsak a cseh köztársasági elnököt helyettesítő kormányfő által kinevezett, de egyúttal a »kárpátorosz« nemzet törvényes képviselője, tehát az összes képviselők és szenátorok, valamint az orosz és ukrán nemzeti tanácsok által egyhangúlag megválasztott kormányfeje voltam, akit Sirovy generális törvénytelenül mozdított el helyéről és csukott le. Ezt a szándékomat jelentettem a magyar királyi kormánynak (Pataki Tibor államtitkár úr révén), azt azonban nem akceptálták.

Az elmúlt két hónap alatt majdnem minden héten felhívtak Budapestre tárgyalni, ellenben az autonómiát illetően nem adtak nekem alkalmat, hogy valami hasznos

pozitívumot letárgyalhassak. Az az érzésem, hogy szándékosan foglalkoztattak engem Budapesten csak azért, hogy azalatt megpróbálják a kárpátaljai magyarorsz. területet - az én kapcsolásommal - pacifikálni. Mert ilyen kísérletek történtek:

Az ügynőkök egész raja járta be a falvakat a katonai parancsnokságra való hivatkozással, aláírást gyűjteni memorandumokra, amelyek burkolt tartalma: tiltakozás az autonómia ellen, amelyet a magyar Államfő és a magyar Kormányfő megígért. Ezeket a memorandumokat a Főméltóságú Kormányzó Úr és a miniszterelnök úr címére továbbították. (Hogy eljutott-e odáig, azt nem tudom.)

Ellenem egyrészt az ungvári főispán hivatalos lapjában, a Kárpáti Magyar Hírlapban, másrészt pedig a vidéken fizetett ügynőkök által próbáltak hangulatot teremteni azzal, hogy én a magyarorsz. nép akarata ellenére követelem az autonómia megvalósítását.

Ugyanakkor engem személy szerint is rendőri felügyelet alá helyeztek: telefonbeszélgetéseimet kihallgatják, postámat cenzúrázzák, minden lépésemet detektívekkel figyeltetik.

Mindez velem történik, aki Magyarországért életét, családját, miniszteri pozícióját, mindenét odadobta áldozatul, és odadobná ma is, ha tíz élete is lenne, mind a tízet egyszerre.

Mindez oly nyíltan és kihívóan történik, hogy Rahón éppen úgy tudnak és beszélnek róla, mint Szolyván vagy Huszon. Sokszor felvetődik bennem a kérdés, hogy Magyarországnak melyik ellensége csinál ilyen lélekromboló munkát? És kérdelem, miért? Azért, mert hiszem és vallom, hogy a visszacsatolt magyarorsz. területet csak úgy lehet egy újabb ezer esztendőre Nagy-Magyarország keretében megtartani, ha a magyarorsz. nép lelkét a szentistváni eszme szolgálatába tudjuk állítani. A magyarorsz. népet pedig ma az elmúlt 20 esztendő alatt felnőtt új generáció reprezentálja. Ezt megfogni és teremtő, államépítő munkába állítani csak széles körű területi autonómia megvalósítása által lehet. Ennek az autonómiának a megvalósítására a magyar kormány lekötötte magát nemcsak a jelenben, de a múltban is:

a. A csehszlovák köztársaság összeomlása előtt én még, mint csehszlovák parlamenti képviselő, megállapodtam Budapesten, vitéz Imrédy Béla magyar királyi miniszterelnök úrral abban, hogy a kárpátaljai magyarorsz. területnek, Magyarországhoz való visszakerülése esetén, a magyar kormány a volt horvát autonómiához hasonló autonómiát biztosít, a terület érdekeinek megfelelően gazdasági jogok kiegészítésével.

b. Miniszterelnök koromban a komáromi tárgyalások megszakítása előtti napon felkeresett Szent-Iványi József volt képviselő, és hangsúlyozottan a főméltóságú Kormányzó Úr üzenetét hozta nekem, mely szerint a kárpátjai magyarországi területnek - Magyarországhoz való visszatérése esetén - Főméltóságod a horvát autonómiához hasonló autonómiát biztosít, egyben a terület gazdasági fellendítésére, vízi erőinek kihasználására kb. 70-80 millió pengőt is, melynek első évi részlete, kb. 15 millió pengő, máris rendelkezésre áll. Ezen megállapodások alapján aztán én a magyar kormány minden óhaját, kívánságát pillanatnyi habozás nélkül teljesítettem, még életem árán is. Tanulm rá: Vörösmarty miniszter úr öccsellencijája és Pataki Tibor államtitkár úr önméltósága. Gondolni sem mernék arra, hogy ez a megállapodás nem közné a mai magyar kormányt. Tudomásom van arról, hogy akad félhivatalos vélemény, amely a magyar kormányt ez alól fel szeretné menteni az azzal a megokolással, hogy a terület nem önként került vissza Magyarországhoz, hanem a magyar honvédcsoportok megszállása által. Ezzel szemben szabad legyen rámutatni arra, hogy

A megállapodásnál sem az egyik, sem a másik részről nem volt, de nem is lehetett arról szó, hogy milyen módon hozzuk vissza a területet és a népet, hanem arról volt szó, hogy szükség szerint ennek a területnek minden eszköz árán Magyarországhoz kell visszakerülnie. (Arra a legkevésbé lehetett gondolni, hogy a magyar csapatok igénybevétele nélkül is meg lehetne ezt valósítani.)

A megállapodás alapján én mindig a magyar kormány rendelkezései szerint cselekedtem. Főként a magyar kormány utasítására követtem a kritikus időben a népszavazást a végletekig, mert a magyar kormánytól azt az üzenetet kaptam, hogy a magyar csapatok készen állnak a bevonulásra, és csak ok kell a csapatok elindítására, tehát a népszavazás mellett kell kitartani a végletekig. Én tudatában voltam annak, hogy megállapodásom a magyar kormánnyal csak akkor érvényes, ha azt a kritikus pillanatokban becsületesen meg is tartom, ezt én mint volt tartalékos honvéd főhadnagy átérzettem és aszerint is cselekedtem, egészen lecsukásomig. Holott tudtam és éreztem, hogy helytelen, amit teszek, mert jobb volna megmaradni továbbra is miniszterelnöknek, és az arbitrage döntése előtt Bécsben, ott a helyszínen bejelenteni kormányom nevében az országnak Magyarországhoz való csatlakozását. Ha ezt tettem volna, sok magyar és magyarországi életet mentettem volna meg. De nem tettem, mert a magyar kormánnyal történt megállapodás azt parancsolta, hogy a kritikus pillanatokban az a jó, amit a magyar kormány jónak tart. Tehát a megállapodás miatt maradt el a magyarországi területnek önkéntes, vér nélküli csatlakozása.

A magyar honvédcsoportok pedig a magyarországi nemzet akaratából szállták meg a területet és pedig:

a. Az Amerikai Kárpátoroszk Szövetségének a nagyhatalmaknál történt intervenciója alapján;

b. A Központi Orosz Nemzeti Tanács kérelme alapján.

Az Amerikai Kárpátoroszk Szövetségének a magyar kormány a külügyminisztérium által ünnepelesen a horvátországi keretű autonómiát ígérte, míg a Központi Orosz Nemzeti Tanács ugyancsak az autonómia feltételével hívta fel a terület megszállására a magyar honvédsapatokat.

Mindebből következik, hogy magyarország részről csak hűség és ragaszkodás nyilvánult meg a területnek visszacsatolása érdekében kifejtett minden ténykedésben, mert minden magyarország tudatában van annak, hogy egy megállapodás a magyarmagyart is köti mindig, még élete árán is.

Talán felesleges is lenne külön kihangsúlyoznom azt, hogy a kárpátaljai magyarország terület autonómiája körül kialakult külföldi befolyást a kormányra és a kormány elhatározására ismerem. Tudom azt, hogy különösen Németország és Lengyelország érdeklődése befolyásolja a kormányt. Ezt az érdeklődést, ha nem is hivatalosan, de félhivatalosan a magyar kormány tudomásul veszi, és két hónapja keres egy olyan megoldást, amely mindenkit kielégítene. Új, ideiglenes polgári igazgatással akar kísérletezni azzal a szándékkal, hogy őszig talán eldől a béke és háború kérdése, és azután majd csak lesz valahogy.

Ezért félek, ahogy az előbb is mondtam s a szívem összeszorul, ha rá gondolok arra, hogy 20 éves építőmunkám rombadől, és csak utólag adnak majd nekem igazat. Mély hódolattal bátorodom Főméltóságodhoz fordulni, azzal a szent ügyért aggódo kérelemmel, kegyeskedjék megállapítani a magyarország lélek eltávolodását a szentistváni gondolatától, és tabula rasát teremnie, a magyar állam egységének és érdekeinek teljes megóvásával életbe léptetni azonnal a megígért területi autonómiát. Ma még ez megvalósítható, úgy, hogy ez lesz az egyik legjelentősebb pillére a szentistváni Nagy-Magyarországnak, mert ha az építéssel késni fogunk, kérdés, hogy a nemzet lelki erőit később együtt fogjuk-e még találni?

magyarország Hódolatteljes tisztelettel:

volt kárpátaljai magyar-orosz miniszterelnök."

A Kárpátalján töltött évtizedek tapasztalatai alapján lennének észrevételeim, de ettől itt eltekintek.

Legyen a „téma” kerek!

A Világ Magyarsága nevű hetilap 2016. szeptember 1-én megjelent számában olvashattuk egy magát „kielegyenafold.hu”-ként jelző személy „Multik hatalomátvétele” c. írását. Ezt igyekszem kerekébbé tenni.

A Szerző adatokat ismertet arról, kik és mennyiért vásároltak birtokokat a most zajló állami földárveréseken, azt persze nem árulja el, honnan jutott hozzá a

rengeteg adathoz. Azt sem említi meg, pedig ez igen fontos körülmény, hogy az ismertetett, összességében sok milliárd forint az állami költségvetést gazdagítja és közösségi célok megvalósítását szolgálhatja. Elhallgatja ugyanakkor azt, ami úgy két évtizeddel ezelőtt lehetővé tette egyesek számára, hogy a földhasználatból hatalmas vagyonhoz jussanak.

Nemrég többen panaszkodtak amiatt, hogy a 20 éves időtartamra kötött földbérleti szerződések meghosszabbítására nem kerülhetett sor. E panaszkodás azonban hamarosan elcsendesült. Bizonyára nem ok nélkül. A helyzet ugyanis az, hogy a bérleti szerződést kötő személyek 2004-2016 között hatalmas nyereséget könyvelhettek el. Feltételezhető, hogy a „jól értesültek” már korábban tudtak arról, hogy az EU-ba történő belépésünket követően a tagországokká váló országok mezőgazdasága jelentős támogatáshoz fog jutni. Ez hektáronként évi 65 ezer forintot jelent. A haszon különösen azok számára igen jelentős, akiknek nem kellett állattenyésztéssel bajlódniuk. Talán ugyanezen „jól értesültek” képezhettek akár versenyhelyzetet is, ami ajánlatok megtételéhez vezethetett a sok ezer hektáros föld sorsát illetően döntési helyzetben lévők felé.

Egy ideje az állam előírta a bérelt földterület méretéhez kötött állatállományt. Nem tudom, milyen mértékben módosul ez akkor, ha a földhöz jutás állami árverésen, vásárlással történik. Ettől függetlenül érvényes annak megállapítása, hogy a földbérlet idején, a 12 év alatt, akik a valamikori állami gazdaságok ill. mezőgazdasági szövetkezetek sok ezer hektáros területén, évi tíz Ft. (!) bérleti díj fejében termeltek nagy tételben értékesíthető növényeket, milliárdos nyereséghez juthattak, hisz termelésüket nagy teljesítményű, korszerű gépekkel végeztethették, (az ilyen gépek beszerzéséhez pedig az állam különböző támogatást nyújtott). A hivatkozott cikk írója a 12 évnyi előzményeket elhallgatja, nem véletlenül. A földbérletekhez jutottak többsége ugyanis a korábbi hatalmi formációkhoz tartozott, s pénzüket valószínűleg külföldi bankban őriztetik. Ha nem így lenne, úgy nevük megjelenne a hazai leggazdagabb személyek évenként közzétett felsorolásában.

Úgy tűnik, hogy a fenti zűrös helyzethez képest átláthatóbbá válhat a licitálás eredményeként kialakuló tulajdonviszonyok agrárgazdasága. Arról is hallottunk, hogy bizonyos esetekben az állam visszavásárolhatja az eladott birtoktesteket. A folyamat még nem zárult le, figyelemmel kísérjük a fejleményeket.

Mivel a fenti téma a pénz kerekítéséről szól, nem érzem ördögtől valónak rokonítását a focilabdával, hisz az is kerek és esetünkben annál is jelentős szerepet játszik a pénz. Nos, tegnap (2016.09.06.) késő este láthattuk válogatottunk mérkőzését-szenvedését e labdajáték most kezdődő, 2018 évi Világbajnokságán. Ellenfelünkről, a feröer-szigeteki focistákról annyit, hogy természetesek, kitartóak, gyorsak és fehérbőrűek. Ez utóbbi teszi őket velünk hasonlóvá. Egyébként nálunk csak a 9-es számú játékosról mondható el ugyanez. Az ő mozgása azonban határozottan eltér az ellenfeleink és a sajátjaink játékelfogásától. Az ő célja, hogy elkerülje az ellenfél játékosával való ütközést, ami érthető, hisz évek óta külföldön

játszik. Javadalmaztatása bizonyára sokszorososa a mieinkének, így munkáltatói joggal várhatják el tőle, hogy kerülje a sérüléseket. Ezt a szóban forgó mérkőzésen is kiválóan teljesítette. Tudjuk, hogy a kapus kirúgásakor a labda röpte meghaladja az 50 métert is, eközben az ellenfél védőjátékosa készül a fogadására. Ezt kellene tennie a mi érintett támadójátékosunknak is. A 9-es játékosunk azonban ezt nem teszi, inkább más irányba mozdul el, lecserélése mégsem történt meg.

Rövidre fogva a szót, az ilyen játékos teljesen haszontalan a csapatunk számára, így régóta megérett arra, hogy ne kerüljön be a válogatottunkba, hisz a többieknek kell helyette többet futkároznia, ami méltánytalan elvárás velük szemben. Remélem, előbb-utóbb kikerekedik ez a „téma” is.

Taxisok

E téren az utóbbi negyedszázadban két esemény hívta fel magára a közfigyelmet. Az egyik a „taxisblokád”. Ez tulajdonképpen „fricska” volt az un. rendszerváltást követő első miniszterelnök felé. Már maga Antall József megválasztása sem szabályos módon történt. Ugyanis Berecz János (Kádár kedvence) valamivel később, a TV nyilvánossága előtt, Lakatos Ernő jelenlétében, úgy nyilatkozott az öt kérdező riporternek, miszerint „Antall Józseffel a megválasztását megelőzően a „Fehér Házban” (az MSZMP akkori központi épületében) hét ízben tárgyalunk a miniszterelnöki teendőkről” (az idézet nem szó-szerinti). Ez azt jelenti, hogy már az első „szabad” választás manipulációnak esett áldozatául. Úgy tűnik azonban, hogy a kormányfő nem mindenben tartotta magát a számára előzetesen meghatározott követelményekhez. Feltételezhető, hogy a „követelményeket” az un. „Rózsadombi paktumban” foglaltakhoz idomították. E paktum létét azóta is tagadják, noha annak 20 pontját Révfy László nyugaton publikálta, később pedig itthon is megjelentették (például Szegeden és másutt). Akik akkor éltek, tudják, hogy az első magántaxis társaság Budapesten és az ország több helyén autóikkal hidakat, útkereszteződéseket torlaszolt el. Ilyen útkereszteződésben rekedtek olyan osztrák buszok, amelyek nálunk vendégeskedő gyermekeket szállítottak haza. Az éjszakai lehülés és a buszokban lévő üzemanyag fűtésre történő elhasználódása miatt a sofőrök a hazai illetékesektől kértek segítséget. Valószínű, hogy kormányunk is kapott jelzést, sőt, akkorikó köztársasági elnökiünk, Göncz Árpád is megvonta támogatását a taxisoktól, így a Margit-hídon, a 8-as sorokban vonuló közszolgálati tisztviselők előtt megnyílt az út, és a blokád országosan is megszűnt.

Kérdés, elmulasztott-e a kormányfő olyan intézkedést, amellyel elősegíthette volna a helyzet korábbi megoldását? Úgy vélem, megtehetette volna, hogy felkeresi a TV-t vagy a Rádiót, (esetleg mindkettőt egymást követően) a titkosszolgálatokat felügyelő miniszterével együtt, és parancsot adnak a blokád megszüntetésére. Nem tették, vajon miért? (Nem tudható).

Nézzük meg, kik valósították meg a blokádot? Válaszom: olyan taxisok, akik járműveikhez úgy jutottak hozzá, hogy az un. rendszerváltás előtt a minisztériumok és egyéb állami szervezetek vezetői által használt gépkocsikat újakra cserélték, a régiéket pedig megkapták az őket korábban fegyveresen kísérő sorőrök. Ők rövidesen szervezetbe tömörültek és kisajátították a legjövendőmezőbb taxiállomások használatát, valamint egységesítették a szolgáltatásaik tarifáit (a sárga szín és egyéb követelmények bevezetésére évtizedekkel később került sor). Persze gyorsan létrejöttek más taxivállalatok is és megindult közöttük a versengés. A jelenlegi sárga taxik tarifái nem csökkentek, noha az üzemanyagok ára negyedével csökkent. A legújabb versenytárs, az „über” nehéz helyzetbe hozta valamennyi hagyományos rendszerben szolgáltató taxi-vállalkozást. A napokban, a Kormányulást követő tájékoztatón elhangzott az, hogy a hivatalok fiatal munkatársai rendszeresen igénybe veszik az „über” szolgáltatásait, mert ahhoz sem készpénz, sem bankkártya használata nem szükséges. Bizonyára e téren is lesz még tennivaló.

A, „Zongoravirtuóz”

Nem az „Egy”, hanem az „A”, mert sok különleges képességű zongoraművészt ismerek, élvezettel hallgatom a játéukat, ha látható a kezük mozgása, azt is figyelemmel kísérem, de csak egyet tekintek valódi virtuóznak.

2016. 10. 11-ike éjfélnélkönyvében, még odakattintottam az MB csatornára, hátha adnak valami nekem tetsző alvételűt. És akkor adásba került egy jazz-trió 45 perces felvétele, melyet valamelyik bárban vettek fel 21 évvel ezelőtt. A zenedarabok és szerzőik nevét, majd az adás végén a felvétel készítőit neveit angol nyelven olvashattuk, feltehetően nyugati értékesítésre szánták.

A zongoránál **Pleszán Frigyes** (becenevén „Frici”) láttam, még fekete hajjal, úgy harminc valahány évesen. Háttérben, egy villanásra, Babos Gyula gitárművész is a képbe került, nyilván, mint Frici egyik hódolója, magamat is közéjük sorolom, noha a Virtuózt személyesen nem ismertem. Koncertjeit persze hallgattam, amikor együttesével Bontovics Katit kísérte. Ilyenkor Anikó húgommal táncoltunk is, ha az USA-ból hazalátogatott (a Sógorom által készített ilyen felvételt közzétettem a XX. század családi titkóiban c. könyvem 259. oldalán).

Visszatérve a jelenbe, másnap a Hálóról tudtam meg, hogy Frici öt és fél évvel ezelőtt beféjezte földi életét. Azért csupán a földit, mert a Hálón nem csak játéka hallható, hanem a tizenéves-kori felfedezői-tanárai is megemlékeznek Róla. Idézeteket olyan zenészekről választottam, akik más hangszereken játszva, irigységtől mentesen fájjalhatják e különleges tehetségű művész elvesztését, noha életében ők nem keresték a vele való kapcsolat-tartást, s most ez lelkiismeret furdalást okoz, ami kiérzethető az alábbi idézetekből, amelyeket a Hálón olvasható A *Pleszán* c. írásból emeltem ki (szerzője ismeretlen):

„Fiala mai műsorából tudom meg, hogy meghalt egy kiváló jazz zenész, a zongorista Pleszkán Frigyes, a magyar Oscar Peterson. Nem is akarom elhinni. Fiala a zenéivel emlékszik rá és emlékeztet engem is. Február 14-én tragikus hirtelenséggel hunyt el, olvasom az internetes újságokban. Megnézem a zenésztársakkal készült interjút, akik szintén jócskán megkésve szereztek tudomást Pleszkán haláláról, ui. sem az újságban, sem az interneten semmilyen tudósítást nem lehetett róla olvasni. Pedig nem akármilyen ment most el közülünk. Pleszkánnak csodagyerekként indult a pályája. Tizenhét évesen már fellépett a Pori Jazzfesztiválon (elnyerte a közönség díját, állva tapsolták — teszem hozzá én). Egy évre rá megnyerte a Ki mit tud-ot. A lengyelországi Kaliszban megrendezett Jazz-zongoraversenyen második helyezettet lett és megkapta a sajtó különdíját is. A nyolcvanas évek legelején saját zenekart alapított, lemezeket adott ki, a legkülönbözőbb formációkban szerepelt, eljutott külföldre, a vendéglátóiparban is szerepelt. Az ember már azt hihette volna, hogy megy a szekér. Pódiumi megszólalást kapott, korongok örökítették meg előadásában mások és saját szerzeményeit, a szakma elfogadta és a közönség is tudott helyet-közzel róla. Joggal hittem egy ilyen életút ismeretében, hogy a helyén van, révbé ért, megvalósította álmait.

A könnyűzenei áitatottságom után évtizedekkel később hallottam róla és ismertem meg a zenéjét. Be kell vallanom, hogy nem önszántamból történt. Már akkor is hűséges látogatója voltam egy parányi CD-boltnak, amely rendhagyó kínálattal bírt. A tulajdonosa adta a kezembe a zenéket és olyan előadókat, amiket és akiket életemben addig nem is hallottam. Így kerültek hozzám Pleszkán lemezei, közülük a Fingerprints, a Second Step és a Pearls in Boogy Shell. Nem is tudom, hányszor hallgattam meg őket. Megbabonázott zongoratudása, virtuozitása, az a könnyedség, amellyel a legbonyolultabb kombinációkon suhant végig ujjaival, ha a TV-ben láttam ritka szerepléseinek egyikét, akkor szabályosan nehezemre esett ujjai boszorkányos játékának követése.

Sosem láttam Pleszkánt hirdető nagy tacepaokat, országos koncertturnéiról híradásokat. Persze előfordulhattak, csak a szemem nem állt rá. Ahogy azt sem böngésztem, melyik jazz cafében, jazz kocsmában lép föl, egyszerűen és könnyedén tűnt el a látóteremből. Munkált bennem a kettősség, hogy ha nehezen is jutottam a zenéhez, ha nem is látom fennen hirdetve szerepléseit, attól még él, működik és jól van. Pedig ez nem egy ilyen ország. Zordságához, érdektelenségéhez, a magam érdektelen viselkedésével én is tettem hozzá. Itthon nálunk a zseni csak a legritkábban van a helyén és érzi jól magát. A zseni már önmagában is megoszt, kedélyeket borzol, irigységre adhat okot, nincs tekintettel az általánosan elfogadott viselkedésmintákra, főbb áramlatokra, öntörvényű, és Pleszkán is ilyen lehetett. Mindemellett a jazz, mint műfaj sokkal szűkebb körnek szólhatott, kevesebb érdeklődésre tarthatott számot a nagyobbaknak és népszerűbbnek elfogadott

könnyűzenei testvéreinél. A jazz a zenének egyfajta nemszeretem ága lehetett, amely Amerikából eredt és hozzánk nyugati irányból gyűrűzött be. A jazz-t a maga bonyolultságában gyakran még érthetetlennek, ártalmasnak, amolyan luxus-csökevénynek, eretnek dolognak tartották.

Többszörös hátránnyal kellett tehát Pleszkánnak megküzdenie, amit ő egy zsenihez méltó kihívásnak vehetett... A tegnapi hírek között olvasom valahol másutt az

interneten: (idézet kezdete), „79-szer szúrta magát hasba Pleszkán Frigyes - az utolsó volt az, amelyik eltalálta a szívét. A virtuóz zongorista búcsúlevelében tudatta, hogy saját kezűleg vetett véget életének. Holttestére óbudai otthonában találtak rá. A zenészszakmában számyra kaptak a hírek, beszélnek gyilkosságról, adósságokról, amely ehhez a rettenetes véghez vezethette a zongoristát. Ezt azonban a zenész egyik barátja a Borsnak nyilatkozva cáfolta. "Jól keresett Svájcban, ahová élete végéig kijárt, valamint nem volt az a költekező típus. A halála előtt két héttel beszélünk. Kicsit kedvetlen volt, de nem annyira, hogy az ember arra gondoljon: ebből tragédia lesz. Róla gondoltam volna utoljára, hogy maga ellen fordul, de az is bennem van, hogy csak most, a halála után szembesültem azzal, hogy mennyi mindent nem tudtam róla, s milyen zárt életet élt. Megdöbbentő, ami vele történt, s nekem most az a célom, hogy megőrizzük Frici emlékét – mondta Gayer

Ferenc. Pleszkán Frigyes, a magyar dzsessz egyik legvirtuózabb zongoristájának élete épp olyan rejtélyes, mint a halála. Tizennégy évesen vendéghallgatóként, mint „rendkívüli tehetség” felvételt nyert a dzsessztanszakra, megnyerte a Ki mit tud? szóló-zongora kategóriáját, a finnországi Pori Jazz fesztivál pedig nemzetközi ismertséget hozott neki. Am hiába indult ilyen fiatalon és gyorsan a karrierje, tehetségét, kvalitását nem tudta kihasználni. "Fiatalon az volt az álma, hogy kiváló zenész legyen, akinek lemezei vannak, s akét elismernek. Ebből nem sok valósult meg, és talán ebben ő is kicsit hibás volt. Amikor elkezdtek piszkálni zenésztársai, hogy nincs egyéni stílusa, fogta magát, és a 30-as éveik elején elment pénzt keresni Svájcba. A koncertzenélést elegáns hotelek bárzongorájára cserélte, néha hazajött, akkor itthon koncerteztünk. Nem nagyon tudunk a kinti életéről, még azt sem, hogy hol játszott. Erről nem nagyon szeretett beszélni” – mondta el Gayer. Pleszkán Frigyes temetése 2011. március 9-én lesz a kőbányai Új köztemetőben.” (idézet vége)

Istenem, miért kell valakinek 79-szer kést emelni magára? Egy Pleszkán-formátumú művész egyáltalán miért szurkálja magát? Nincs senki sem körülötte, ki az esésben felfogná, ki az egész tragédiát megakadályozná? Miért akar valaki így meghalni? És tényleg az történt-e, amit megírtak? Február 14-én vagy március 6-án halt-e meg Pleszkán, a tragédián, az elképedésen, az értetlenségen immáron mit sem változtat. A rettenet a maga véglegességében van, abban, hogy egyáltalán elment és éppen így, úgy ért véget az élete, ahogy és hogy alig tudunk róla valamit.

Ötvenkét éves volt. Még annyit, de annyit zongorázhatott volna. Gyönyörűen és boszorkányosan. Ahogy csak Pleszkán Frigyes tud. Fáj.

Bejegyezte: [Szegő Anna](#) dátum: [13:20:00](#)

Vukán Györgyre emlékezve

Rajongója voltam, vagyok most is. Távozása e földi életből csak annyit jelent, hogy beszélgetni már nem tudunk. Attól kezdve, hogy Bontovics Katit „felfedezte”, biztos voltam abban, hogy ihletőre-műzsára mindig szüksége lesz. Horgas Eszternek köszönet azért, hogy olyan opera-átdolgozás születhetett, melyben az énekhangot hangszerek helyettesítik (a fuvola a Múzsá” hangját idézi). A Hálón lévő ismertetésben „zongoraművész-zeneszerzőként” sorolják a díjait, az elismeréseket. Végig zongorázta Európát, az USA-ban egy-egy hónapot töltött (1983-ban és 1993-ban). Nevéhez kötődik egy tucat saját lemez (további 17 lemez létrejöttében közreműködött). 1969 és 2005 között 63 olyan filmet forgattak, melynek sikeréhez zenéjével járult hozzá. Agárdi házában 2013. augusztus 12-én szembesültek azzal, hogy már két napja hagyta itt a Földet (71 évesen). Meggyőződésem, hogy még igen sokáig fogják éltetni Őt a művei.

Így kellett történnie!

Jelen írásom valamennyi, életutamról szóló ismertetésem-től eltér, rendeltetése ugyanis annak érzékeltetése, hogy a velem kapcsolatos eseményeknek az akaratomtól függetlenül kellett létrejönniük. Az ilyen jelenséget felfoghatnánk úgy is, hogy ami történt, az „Előre-elrendeltség”, a „Sors megnyilvánulása”, vagy hasonló egyéb, amikben soha sem hittem, mert az alaptermészetem meghatározó elemei: a kíváncsiság és a kételkedés.

Gyermekekoromról itt nem írok, mert az megismerhető „A XX. század családi tükrében” c. kötetemből, mely ma már a digitális világkönyvtár része (ISBN 963 04 7036 5. Bp. 2010. Magánkiadás, terjedelme 466 old.), hasonlóan, a Szatmári Istvánnal társ-szerkesztésben létrehozott munkánkkal, melynek címe: „Öskutatásunk I. Vörös Győző védelmében”.

Az események ismertetését most Kárpátalja szovjet megszállásával kezdem, ami 1944. október végén történt. A 18-50 év közötti magyar férfiakat begyűjtötték és a Szolyva-i fafeldolgozó-üzem területén létesített táborba zárták, ahol járvány következtében jelentős részük elpusztult. A 18 évnél fiatalabb fiúkat elengedték a legközelebbi gimnáziumba, hogy tanulmányaikat befejezhessék. Néhány osztálytársammal én is Kisvárdára gyalogoltam. A helyi rendőrség 1946 tavaszán felszólított bennünket arra, hogy akit otthon várnak, most induljon haza, mert lezárják a határt. Mivel Édesanyám egyedül maradt a lakásunkban, ahová több orosz családot betelepítettek, visszatértem hozzá és munkát vállaltam, hogy mindkettőnk

élelmiszer-jegyekhez juthasson (munkahelyeim ismertetését is mellőzőm, mert a fent megnevezett kötet azt is tartalmazza).

1948 telén, medikusként, csatlakoztam 485, csak magyarul beszélő kortársamhoz, akiket a Don-medencébe küldtek gyári munkára (a katonai szolgálat helyett). Menyasszonyom Édesanyjának, — aki az Ungvári Egyetem Gyermekgyógyászati Tanszékét vezette és rábeszélte arra, hogy az orvosi pályát válasszam (orvos férjét már eltemette, magánrendelőjében röntgent is használt), — bejelentettem, hogy kortársaimhoz csatlakozni fogok, mert valakinek képviselnie kell az érdekeiket. Elhatározásomat az anyósjelölt örültségnek tartotta, de elfogadta és kérésemet teljesítve, házivarrónőjével varratott számonra egy pufajka-öltönyt.

A munkaszolgálatosok kiszállítása másnap Munkácsról történt, ahol Menyasszonyom és Édesapám búcsúztatott. Makijevkában, a telephelyünkön (egy poloskás-svábbogaras valamikori iskolában), az átvételünket végző személynek bejelentettem, hogy rajtam kívül mindenki csak magyarul beszél. Az illető azonnal behívott az irodájába, ahol ismertettem az elképzeléseimet. Tudára adtam, hogy már utazásunk alatt kiszemeltem azokat, akiket alkalmasnak vélek arra, hogy az általam létesítendő négy csoport egyikét gondozzák és velem tartsák a kapcsolatot. Ő mindennel egyetértett és meg is kaptunk mindent, amit kértem (a téli hidegben meleg holmit, a fűtéshez szükséges tüzelőt, stb.). Telephelyünkről reggelente a négy „szakasz” — katonanótákat énekelve — vonult a városon át a Gyárba. Egy-két nap múltán a házak kapujában leányok nézték a vonulásunkat.

Bizonyos idő elteltével a sorstársaim valahonnan értesültek arról, hogy szökésük esetén 5 év börtön vár rájuk, amit kiemelkedő munka esetén harmadolnak, szabadulásuk után pedig visszatérhetnek oda, ahonnan elhozták őket. Így is történt. Magam ottmaradtam és acélöntő szakmunkási képesítést szereztem. Egy ízben belázasodtam, így a Gyár Orvosi Rendelőjében kellett jelentkeznem. Az orvos, hallva tökéletes orosz nyelvtudásomat, megkérdezte, hogyan kerültem oda. Elmondtam és megmutattam medikusi igazolványomat. Az illető, házi-telefonon, két orvos-kollégáját odahívta. Számukra egy-egy részletet elskandáltam Vergilius és Ovidius művéből, mert kíváncsiak voltak arra, tudok-e latinul. Nem zárhatom ki annak lehetőségét, miszerint később ők is közrejátszhattak abban, hogy az öntődeből a dekorációs részlegbe kerültem.

Tanulágosnak tartom azon „apróságot”, mely képzőművészeti tanulmányaim első évének végén történt. A tanügyi vezető (a párttitkár jelenlétében) közölte velem, miszerint egy éve látják, hogy társaim a szünetekben az udvaron engem hallgatnak. Nos, mondta, akit érdeklődéssel vesznek körül, annak kell ellátnia a Párt ifjúsági szervezetének a vezetését. Válaszomban megemlítettem templomba járásomat. Azt is megmondtam, hogy nem lehetek olyan párt tagja, amely az Édesapámat, — akit a Gestapo letartóztatott és a magyar rendőrség internálótáborba zárt — ahelyett, hogy bátor kiállását megköszönte volna, letartóztatta és bányamunkára kényszerítette. 50 évesen, rokkanttá váltan, „hadifogolyként”

engedte haza, noha Ő a II. világháborút már elkerülte (az elsőben ugyanis olyan sérülés érte, amely a katonai szolgálatra alkalmatlanná tette).

Másnap a lakásunkról két rendőr beszállított az ungvári börtönbe. Gyorsított eljárásban 4 hónapi börtönre (munkahely önkényes elhagyásáért), ezt követően 5 évi gyári munkára történő visszatoloncolásra ítélték (a tárgyaláson elhallgattam a Gyárral történt levélváltást, attól tartva, hogy azokat eltüntethetik). A visszatoloncolás nem valósult meg, mert az illetékes minisztérium kivizsgálta az ügyemet és kötelezte a Tanintézetet arra, hogy visszavegyenek, minek köszönhetően további 4 éven át gyönyörködhettem a börtönbe küldőim arcában. Az ötödik évfolyam befejezése előtt határozatot hoztak a kizárásomra a tantestület mellőzésével (bizonyára azért, mert kitüntetéses diploma várományosa voltam). Két tanárunk aláírásokat gyűjtött a tantestületi ülés összehívására. Ez is megtörtént. Ámde a jegyzőkönyvet meghamisították, így a pohár betelt. A tanügyi vezetőt és a párttitkárt menesztették, Sztalin halálával ugyanis az általános helyzet jobbra fordult.

1953-ban, Kijevben, megkezdtem építészari tanulmányaimat. A negyedik évfolyam közepén tartottam, amikor kitört '56 szabadságharca. A diákszállón, „Rekord” rádiómon, a „Szabad-Európa” és az „Amerika hangja” magyarmelvű híradásait hallgattam (azt nem némították zavaró-be rendezésekkel). Elemet diaktársaim hoztak, tisztálkodásra a szüneteket használtam, majd az immunrendszerem felmondta a szolgálatot és a betegszobába kerültem. Dékánunk felkeresett és felajánlotta félévi vizsgáim elfogadását anélkül, hogy kérdéseket tennének fel („kitűnő” osztályzataim és diákkori tudományos munkásságomra tekintettel). Megköszöntem és kijelenttem, hogy képtelen vagyok bármit tenni. Rövidesen megkezdődtek a kórházi kivizsgálások, eredménytelenül. Betegszabadságot kértem és Édesapámhoz utaztam. Öngyógyítás eredményeként októberben megismételhettem a 4-ik évfolyamot (új hallgatótársak ellenséges környezetében). A 6-ik évfolyam vége felé a fertőző betegek kórházába zártak, akkor már magyar állampolgárként. Több, mint egy hónapon át tudtam arról, hogy leleteim „negatívak”. Majd, mivel a kórház igazgatójának bejelentettem, hogy kiugrom a rácsok nélküli legfelső emelet ablakából, másnak elhagyhattam a kórházat és éjjel-nappal dolgozva befejeztem a diplomamunkámat. A professzorunk, az Építészeti Akadémia Tervező- és kutatóintézetének főigazgatója által felajánlott aspiránsi helyet azonban köszönettel visszautasítottam és feleségemmel átköltöztem Budapestre.

Most megállapíthatom, hogy — a 6 évtized óta tartó immunbetegség, 10 műtét (ebből 3 hastáji), több diploma megszerzése, szabványosítási és környezetvédelmi továbbképzésekben való részvételem, országunk magas-szinten történő képviselete keleten-nyugaton, — majd 34 éve, a rokkanttá nyilvánításom ellenére is tevékenykedem. Családi alapítványt működtettem 15 éven át, időszakos kiadványt jelentettem meg, 8 kötetem és kétszáz újságcikkem látott napvilágot. Túl vagyok a

88-ik évemen viszonylag elviselhető állapotban. Összegezve mindezt: mindinkább meg vagyok győződve arról, hogy ami velem és a közreműködéssel másokkal is történik, az annak a szellemi lénynek köszönhető, akiről semmit sem tudok azon kívül, hogy számomra létezik, mert akaratom szabadsága révén folyamatosan a tudatomban tarthatom. Ő a Mindenható, az öröktől való és örökké létező ISTEN. Hosszabb idő óta meg vagyok győződve arról, hogy születésemről kezdve olyan események történtek velem, amelyek jó irányba terelték az életemet, noha gyakran kételkedtem ebben (is!). Több évtizede nem merülnek fel bennem kételyek. Bizonyára ezzel magyarázható az, hogy nem csupán jól érzem magam, hanem az orvosi vizsgálatok leletei is ezt bizonyítják.

A fent említett 8 kötet terjedelme több ezer oldal. Feltételezem, hogy a közelmúltban Izraelben elhunyt Áviva (héberül „tavasz”-t jelent) talán az egyetlen, aki az azóta ugyancsak elhalálozott egészségügyi tanárnő Tóth Líviától kapott könyveimből elevenítette fel a magyar nyelv ismeretét (17 évesen, balett-táncosnőként vándorolt ki Budapestről). Rajta kívül az életutamról, életfelfogásomról csak a családom tagjai, elsősorban Marianna leányom, valamint néhány közeli rokonom tudhatnak többet. Az újságcikkeimet olvasók számára a magánéletem eseményei ismeretlenek maradnak, hisz általában a történelemből, valamint a világban zajló eseményekhez való viszonyomból merítem a mondánivalómat. Persze, nem zárom ki annak lehetőségét, hogy a sok elajándékozott kötetem olyan személyek kezébe kerül, akik érdeklődését felkelti azok tartalma.

Kik ellenőrzik az ellenőroket?

Zajlik a riói Olimpia, és valóban „zajlik”. Már az előkészületek is a doppingtól hangosak. Lássunk a hírekből néhányat:

A Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség (WADA) nyilvánosságra hozta a 2014-es Szocsi-ban tartott téli játékokról lefolytatott vizsgálatok eredményeit, melyek nyomán államilag irányított doppingolással vádolta meg Oroszországot.

Richard McLaren, a WADA-nyomozás vezetője, Torontóban bejelentette: a 97 oldalas anyag számos bizonyítékot tartalmaz a csalássorozat központi szervezéséről és az orosz sportminisztérium szerepéről.

„A minisztérium irányította, ellenőrizte és felügyelte a manipulációkat, amelyekben részt vett a belföldi titkosszolgálat és az élsportolók edzőcentruma is” — nyilatkozta Grigorij Robcsenkov, aki a felfüggesztett moszkvai laboratórium vezetője volt. Ő indította el a leleplezést. Az Egyesült Államokba távozva, azt mondta, hogy az orosz titkosszolgálatok kicserélték a sportolók mintáit, illetve, hogy ő személyesen készített olyan szert, amelyet az orosz sportolók viszkijébe és a nők martinijébe kevertek bele.

Mivel Oroszországban nem működik megbízhatóan a doppingellenes rendszer, az orosz sportolók csak egyedi engedéllyel vehetnek részt a riói olimpián. A Nemzetközi Atlétikai Szövetség (IAAF) korábbi döntése értelmében az orosz atléták nem indulhatnak nemzetközi versenyeken, így a riói olimpián sem.

Forrás: InfoRádió/MTI, 2016.07.18. 17:28

A Kínai Doppingellenes Ügynökség (CHINADA) elismerte, hogy laboratóriumuk tavaly néhány alkalommal hamisan tájékoztatta negatív vizsgálati eredményről a WADA-t, amely ezt követően kezdett vizsgálni a pekingi intézményben.

Forrás: 2016.ápr.22. 19:16/MTI (Sanghaj)

Az olvasóim számára gyűjtöttem a doppingoláshoz használt néhány „szer” megnevezését. Zárójelben ismertetem azt az évszámot, amelyben egy-egy szer ismertté vált: Anabolikus szteroidok, amfetamin (1976); Tesztoszteron és koffein (1984); Soul, bétablokkolók, diuretikumok, peptid hormonok (1988); Humán rekombinációs erythropoetin (1992); Szintetikus szteroid . Anabolikus hatású, egy hétig lehet kimutatni, THG Tetra Hydro Gestinon (1996); IGF (inzulinszerű növekedési faktor), géndopping (2000); EPO vérdopping (2010).

Ismeretes, hogy Carter elnök az 1980 évi moszkvai olimpia bojkottját javasolta, így azon az USA, NSZK, Japán, Kína sportolói nem vettek részt. Pozitív dopping eset nem akadt, noha köztudottan a keletnémet sportolókat férfinormával doppingolták, így ők 47 arany, 37 ezüst és 42 bronz érmet gyűjtöttek be.

Az 1984 évi, Los Angeles-i olimpiát, viszonzásul az előző bojkottja miatt, a SZU +13 szocialista ország és Kuba kihagyta (Románia részt vett és 20 aranyérmet nyert).

Szóulban, 1988-ban a legeredményesebb versenyző, a keletnémet úszónő 6 aranyat, és az egyik USA-beli úszó 5 aranyat nyert. Itt szerezte első aranyát az akkor még csupán 14 éves hátúszónk, Egerszegi Krisztina. Doppingvétség miatt visszavették két bolgár és egy kanadai versenyző aranyérmét.

1992-ben, Barcelonában, Egerszegi Krisztina újabb két aranyérmet nyert, majd 1996-ban Atlantában negyedik aranyérmével, legeredményesebb sportolóként ismerték el.

2000-ben a Sydney-i olimpián az USA-beli Marion Jones 3 aranyat és két bronzot nyert, de később bevallotta, hogy doppingolt, így érmeit visszavették.

Athénben, 2004-ben, két magyar atléta lett első (kalapács és diszkoszvetésben), de dopping miatt megfosztották őket a győzelmüktől. Itt indult először az USA-beli úszó, Michael Phelps és begyűjtött 6 aranyérmet, majd 2008-ban, Pekingben, további 8 aranyat.

2012-bn, Londonban, doppingvétség miatt, egy arany és egy bronz érmet vettek vissza egy súlylökő hölgyn, ill. egy birkózó férfi versenyzőtől.

Összegezve a dopping-ügyeket, megállapítható, hogy USA-beli sportoló az újkori olimpiák történetében csupán egy ízben „vétkezett”, de elismerésre méltó, hogy ezt ő maga vallotta be később, azaz nem „lebuktatták”. Magam ezért nem

tartom helyénvalónak azt, hogy a WADA-t senki sem ellenőrizheti, így nem derülhet fény a rejtett doppingolásokra. Persze, más módon is lehet befolyásolni a sporteredményeket. Példaként említem a magyar női vízilabdásaink utóbbi két mérkőzését. Mindkettőt ugyanaz a bírónó vezette, a látottak alapján részrehajlóan (hozzzáértőként állítom). A kommentátorunk ezt igen óvatosan szóvá is tette, de megértem, hogy ő nem kockáztathat, az ilyen jelenségek ugyanis nem bizonyíthatóak. Persze, a lányaink is hibásak, mert nem szabad a támadódíó utolsó 1-2 mp-re hagyni a lövést, hanem hamarabb, 6-8 m. távolságból tegye meg ezt az a játékos, aki megfelelő erővel rendelkezik.

Kíváncsi vagyok, hogy a hátralévő három mérkőzésük miként alakul.

Tabu?

Tegnap a TV-n megnéztem a Fradi-Diósgyőr focimérkőzést. Mivel életem első évizetét Miskolcon töltöttem, szervesen kapcsolódom e városhoz és környékéhez. Gondoltam, örülnék, ha a mérkőzés döntetlen eredménnyel végződne. Mindkét csapat az első két fordulóban 6-6 pontot szerzett, így folytatódna a Diósgyőr sikeres szereplése. Ámde, a mérkőzés másként alakult, több oknál fogva. Ezek és a hasonló esetek késztettek arra, hogy nyilvánosan rákérdezzek bizonyos furcsa jelenségekre.

Azzal kezdem, hogy tegnap indult el az Olimpiára a második, népesebb küldöttség. A 162 fős társaságban 70 sportoló található, a nagyobb hányadot azok alkotják, akik a sportolók jóvoltából, pontosabban, a nemzetközi szintű megszállottak erőfeszítéseinek köszönhetően válnak nélkülözhetetlen személyekké. A jelenlegi arány az idők folyamán alakult ilyenné, ezt hozta magával a tájékoztatás sokrétűvé válása. E változás elfogadható lenne, ha nem kísérnék olyan jelenségek, amelyeket nem illő észrevenni, így rákérdezni sem ildomos. Most mégis megteszem, hogy közelebb jussak ahhoz, amit „tabu”-nak neveznek.

Hihetetlen számomra, hogy a Fradi-Diósgyőr mérkőzés nézői közül rajtam kívül senki sem vette volna észre a játékvezető egyoldalú téves ítéleteit (az elfogultság oka lehet Hazánkban a magyarérműség, ill. annak ellentéte). A lassított visszajátzásokból kétségtelenné vált pl. az, hogy a három 11-gyuan helyzetből egyet sem ítélt annak, noha közülük kettő bizonyíthatóan büntetőt érdemelt volna. Gyakran tévedett a játékvezető más esetekben is, mindenkor a Diósgyőr javára. Megértem, hogy a Fradit azonosítják a magyarérműségekkel, noha ez sem így van. A Fradi mindenkor elsősorban a hazai német kisebbség rokonszenvét élvezte. Ma már úgy vélem, hogy a Fradi közönsége leszűküült az újpesti csapat táborával szemben állókra. Az élet fintora, hogy az államvédelmisek Dózsaát választották példaképükké, noha őt, mint kiemelkedő képességű hazafit, Bakócz Tamás, pápajelölt főpap, bírta meg azzal, hogy vezesse az un. „kereszties hadjáratot”, (a tragikus események után Dózsa György önként vállalta a megégését).

Visszatérve a mérkőzéshez, annak színetében és a befejezését követően, a labdarúgás világához tartozó személyek alkottak véleményt a látottakról. E véleményezők egy szót sem ejtettek a játékvezetés egyoldalúságáról. A „szakértők” korábban arról sem szóltak, mi indokolta azt, hogy a Fradi csapatkapitányától, Gerától, a karszalagot elvegyék és átadják Bödének. Vajon azért, mert ő volt az előző évad gólkirálya? Gera nemzetközileg elismert nem csupán labdarúgóként, hanem emberi magatartása tekintetében is. A július 29-i mérkőzést is végigloholta, mindenhová odaért, ahol a beavatkozását szükségesnek tartotta. Soha sem láttam durvaskodni, sérülést okozni. A sárga lapot is indokolatlanul kapta. Ekkor joggal fordult a játékvezetőhöz, nyilván tudatni akarta vele azt, hogy az ütközés során először vele szemben követett el durvaságot az ellenfél játékosa (a visszajátzás ezt is bizonyította). Böde e mérkőzésen nem szerzett gólt és a védelmet sem segítette. Sanchez sem rúgott gólt, de legtöbbet volt játékban, szinte hibátlanul kezelte és továbbította a labdát. Ennyit a mérkőzésről.

Az olimpiákhoz visszakanyarodva, öröndetes eseményként gondolok Eggerszegi Krisztina öt egyéni olimpiai aranyára. Ezeket olyan körülmények közepette szerezte, amikor német ellenfeleit még férfi hormonnal feltankoltan versenyeztették. Emlékszem arra, hogy a kicsi Krisztinát reggelente Kiss László vitte az uszodába és évekig javígtatta a kéztartását (háton ez igen fontos és sikerült!). „Királynővé” koronázásakor, a mindenkor szerényen viselkedő, de aligha túlszámnyalható úszózeninek kezét csókolt a sikeres edző.

Rioban az Olimpia egyik újdonsága a himnuszok időtartamának max. 90 mp-re korlátozása, ami számunkra elegendő. Cseh Laci azon ritka sportolónk egyike, aki nem röstell, hogy a tiszteletére elhangzó Himnusz alatt a kezét a szíve fölé, a Címertünkre helyezi. Méltánytalannak tartanám, ha az illetékesek nem tették volna lehetővé Laci számára, hogy másokkal együtt, korábban utazzon Rióba. Egyébként, erősen szurkolok neki, hogy elérjen legalább egy kiemelkedő eredményt, ez ugyanis segítené a profik közötti versenyzését és anyagi megerősödését a pályafutásának befejezése előtt.

Örülök annak, hogy Kapás Boglárka a magyar csapat 10 aranyérméből négyet „zsebelt be” Londonban (400, 800, és 1500 gyors, valamint a vegyesváltó). Kíváncsian várom a szereplését Rioban. Reményt keltő, hogy ismét van 15 éves leányúszónk Késely Anja személyében, aki Hódmezővásárhelyen, a 14-18 évesek Európa-bajnokságán megúsza azt a szintet, mely lehetővé tette számára, hogy Rioban is versenyezhesen. Persze, ott még nem várható tőle érem. Egy évtizeddel korábban hasonló korú leány nyert korosztályos világbajnoki aranyat. Hosszú Katinkára akkor figyeltek fel és hívták meg a tengeren túlra (felkészítőjének nevét azóta sem hallottam). Ő szeptembertől saját úszóklubot alapít Iron Aquatics névvel, mely az úszás mellett a „civil életre is felkészíti a sportolókat” (ez utóbbi irányultságára kíváncsi vagyok).

Rio uszodájában aranyesélyes lehet a közelmúltban Európa Bajnokságot nyert női vízilabda válogatottunk is (a győztes gólt csapatkapitányuk, Tóth Ildikó lőtte, akkor a holland válogatott fölött diadalmaskodtak). A napokban, Rioba utazásuk előtt faggatták Ildikót az esélyeiről. Sportolótól még nem hallottam ilyen értelmesen és választekően nyilatkozni. Jóslata szerint a döntőt ezúttal a spanyol és a magyar csapat fogja megvívni. Legyen így, és nyerjenek Ildikóék!

Időközben megkezdte működését az Olimpia. A nyitóünnepség legötletesebb megoldásának, egyben kiváló ízlésűnek tekintem a Fáklya átalakítását újszerű napkoronggá. Az első versenynapon csapatunk két arannyal köszöntött be. Szász Emese törvívása és a dobogón történő magatartása a hatalmas nézősereg osztatlan rokonszenvét váltotta ki. Hosszú Katinka a 400 m vegyesúszásban óriási világscúccsal utasította maga mögé a vetélytársait. Növeli az esélyeinket a 2024 évi Olimpia házigazdája jogainak elnyerése tekintetében annak széles körben történő tudatosodása, hogy Hazánk már az első újkori Olimpiától kezdve résztvevője e vetélkedőnek, és ez ideig több, mint félezer érmet, (a mai kettővel együtt 170-et) gyűjtött be. A résztvevő országok mára már 205-re duzzadt ranglistáján a 8-ik helyet foglaljuk el. Visszatérve Hosszú Katinkához, indulási szándékát összesen 5 számban jelentette be. Feltételezem, hogy a további 4 számban is gyarapítani fogja érmeinek számát.

A riói Olimpia után

Előre bocsátom elfogultságomat a tekintetben, hogy az úszó és a kajak-kenu versenyeket valamennyi egyébnél nagyobb érdeklődéssel figyeltem, ezen belül is a női sportolók közelebb álltak a szívemhez (mea culpa!). A vízilabdás lányok csupán 10:14 arányú vereséget szenvedtek az USA válogatottjától a négyes elődöntő első mérkőzésén (a döntőben az olaszok jóval nagyobb arányú vereséget szenvedtek el). Ha arra gondolok, hogy a győztes csapat tagjait harmincszor népesebb országból válogatták ki, úgy ezt tisztes eredménynek tekinthetjük. Lányaink sikerét tovább növelhette az, hogy a játékvezetők, hasonlóan az előző mérkőzéseinkhöz, szégyentelenül ítélkeztek a mieink ellen, noha erre ez utóbbi mérkőzésen már nem lett volna szükség. Ha figyelembe vesszük azt is, hogy a doppingolás ellenőrzésére sem nekünk, sem a világ többi versenyzőjének nincs lehetősége, úgy elégedettek lehetünk.

Örülök annak, hogy egyik újságcikkemben megírtam a sportban érzékelhető tisztességtelen magatartás elítélését. Így ugyanis nyomot hagyhatok annak az elégedetlenségnek, melynek nem adnak hangot azok, akik a sport környékén ügködnek és féltik jól jövedelmező tevékenységük elvesztését. Ha hallanák a sportbeli teljesítményért éveig szenvedést és lemondást vállalók véleményét (mely hasonlít az enyémhez), kellemtelenül éreznék magukat.

A fent ismertetett helyzet ellenére sportolóink elismerésre méltó eredménnyel zárták e világméretű vetélkedést. Kozák Danuta teljesítette ígéretét és a négyesek versenyében, társaival együtt aranyéremhez segítette Csipesz Tamarát, aki így édesapja és nagyapja nyomdokait követheti, Danuta pedig 5 aranyérmével világvizonylatban foglalja el az első helyet. A vízisportnál maradvá, pólós lányaink részéről a londoni európa-bajnoki aranyérmeik után, az olimpiai negyedik helyezésük további kiemelkedő eredményekkel kecsegtet. Úgy tűnik, a magyar női versenyzők leginkább a vízben érzik otthonosan magukat.

Létezik-e „véletlen”?

Ami személyemet illeti, bizonyára nem. Hatvan évvel ezelőtt ugyanis olyan esemény történt, mely meghatározta életem további alakulását. Kijevben, a kollégiumi ágyamon ülve olvastam, amikor belépett egy leány azzal a kijelentéssel, hogy Tóth Jánost keresi. Mondtam, hogy én vagyok. Elővett egy magyarul írott levelet és kérte a lefordítását. Megtettem. Közben arra gondoltam, hogy magyar nívoltomat csak az tudhatja, aki ezt tőlem hallhatta. Esetleg látta a szovjet személyi igazolványomban (akkor már 12 éve bekebelezett szovjet állampolgárként éltem) azt a bejegyzést, miszerint „nemzetisége magyar”. A leányra egyik sem vonatkozhatott, így helyesebb lett volna, ha az akkor e városban tanuló, mintegy másfélszáz magyar ösztöndíjas valamelyikéhez fordul. Mivel nem ezt tette, feltételeztem, hogy valaki hozzám küldte. A szóbeli fordításom után megkérdezte, találkozhatunk-e máskor? Nyári építészeti gyakorlatunk zajlott, így igennel válaszoltam.

Bizonyos idő elteltével egyik hallgatótársam meghívott egy házibulira, s „véletlenül” a leány is ott volt. Táncoltunk, majd elkülönültünk, de semmi különös nem történt azon kívül, hogy a leány újabb találkozási lehetőség iránt érdeklődött. Rövidre fogom:

Következő találkozásunk helyszínéül a Szófia Székesegyház parkját ajánlottam, ahol gyakran megfordultam, mert a valamikori kolostor épületében működött a Műemlékvédelmi Felügyelőség (néhány társammal az egyházi épületek felújítását segítettük a munkákhoz szükséges felmérésekkel). A park fehérre meszelt téglakerítését egy ajtónyi kapu szakította meg. Ezt soha sem zárták kulcsra, mégsem jutott eszébe senkinek, hogy oda benyisson, így esténként a hatalmas vadgesztenyefák „ármékában” üldögélhettünk. Az édes kettes kedvezett annak, hogy együttlétünk egyre meghittebbé váljék. Kiderült, hogy előtem nem volt férfi, aki megtagadta volna a csókolózásra, így e kellemes feladat nekem jutott. Beszélgetéseink nem csupán az intim témák körül forgolódtak, azok háteréből kivillantak az orosz érettségim, a képzőművész diplomám és az építészkarai tanulmányaim révén megszerzett ismereteim is. Ez feloldotta abbéli tartózkodását, hogy engem idegenként, a „külvilágból” érkezettként fogadjon. Meg vagyok

győződve arról, hogy a későbbi fejleményeket a rólam alkotott véleménye határozta meg, hisz ezt adta tovább az Édesapjának, aki őt hozzám küldte, (vele 4 év múlva ismerkedtem meg). Öszinteségével nagy kockázatot vállalt, s ezt fölülmúlhatatlanul értekelem. Keresztnévét napi meditációmban említem. Sajnálom, hogy családi nevének ismerete nélkül nincs lehetőségem kideríteni, életemben van-e (amit valószínűsíthet a tíz évnyi korkülönbség).

Kié az ország?

A válaszom — nagy általánosságban véve — azoké, akik az országért, területének-értékeinek védelméért a vérüket ontották. Hazánk esetében a megközelítés — az utóbbi évezredre visszatekintve — elfogadható. Nagyjából ilyen időtávatban ismerjük a Kárpát-medencébe érkezett törzsszövetségünk fajinemzetiségi összetételét. Történelmünk nem csupán szájhagyományokra vagy néhány, évszázadokkal ezelőtti kútforrás adataira támaszkodik. A Vatikán irattárában megőrizték az utóbbi évezred folyamán Hazánkban vezető szerepet betöltött személyek adatait, a világ fontos eseményeihez való viszonyukat, stb. Persze, jelentős történészek, így pl. a szakmailag kiválóan felkészült Pray György (Mária Terézia udvari történésze) a hunok-avarok-magyarok történetéről szóló, latin nyelvű művében összetartozónak tekinti e három népességet. Atilla hun királyról hiteles megemlékezések találhatók a már említett vatikáni könyvtárban. A néhai Kiszeli István 11 tételben ismerteti mindazt, amit más kultúrák írásaikban közltek a magyarokról. Idevágóan hívom fel az olvasók figyelmét egy kiváló jogtudosunk tollából, a Rubicon 1999/7 számában, *Werbőczy István 1458-1542.* címmel megjelent írására. Ebből emelek ki néhány részletet:

„...Werbőczy neve összeforrott a Hármaskönyvvel, a joghistória panteonjában Werbőcynak nem politikai pályája, személynöki tevékenysége vagy nádorsága biztosított helyett, hanem a Tripartitum, mely a köznemesség közjogi egyenjogúságának elismertetését diadalra vitte. Amely nyíltan és világosan leszögezte, hogy „e Magyarországnak minden főpap, egyházi és báró urai és többi mánásai, nemesi és előkelőségei, nemességükre és világi javaikra nézve a szabadság, kivételesség, adómentesség egy és ugyanazon előjogát élvezik; nincs is valamely úrnak nagyobb és valamely nemesnek kisebb szabadsága” „...A Tripartitum a darabokra szaggatott országban az egység szimbóluma lett. „A politikai nemzetet összetartotta, ez a Hármaskönyv nagy érdeme” (Hóman Bálint). „...A szabad királyválasztás, a megosztott hatalom, a nemzeti királyság eszménye, melyet történeti alapon épített föl, a magyar rendi harcok egyik elvi megalapozójává tette. Csekey István a Mohács után széthullott magyarság lelki-szellemi egységének fenntartóját tisztelte benne. S persze a Tripartitum a magyar jobbagyság röghöz kötésének legfontosabb tényezője volt. A Dózsa György vezette parasztháborút megtorló intézkedések beemlése az évszázados jogi gyakorlatot tükröző

jogkönyvbe olyan benyomást keltett, mintha az új jogállapot is a hagyományos magyar jog része lett volna. Werbőczy műve — Hóman Bálint szavaival — „a népet kettészakította, ez nagy vétke, melyet Werbőczy akkor követett el, amikor munkáját az 1514. évi országgyűlésre benyújtva az utolsó pillanatban beillesztette ez országgyűlés jobbágyellenes határozatait” A politikus Werbőczynek ez a döntése végül is három évszázadra konzerválta a második jobbágságot Magyarországon. Rendkívüli hatásánál, megingathatatlan tekintélyénél fogva gátjává vált a fejlődésnek. A magánjogot — s ezen belül az ingatlan- és áruforgalmat, tulajdonviszonyokat, kereskedelmi tevékenységet — is szabályozó Hármaskönyv a 18. század jozefinista programjának akadályozója, a 19. század nagy liberális reformhullámában a fejlődés kerékkötője lett. Szécsenyi István engesztelhetetlen ellenszenvvel viseltett a Hármaskönyvvel, mint reformkoncepciójának legfőbb akadályozójával szemben”

A kiemelt szöveghez most csupán egyetlen észrevételt fűzök. Úgy vélem, hogy „a 18. század jozefinista programjának” megvalósulása esetén Hazánk ma Németország egyik németnyelvű tartománya lenne. Ugyanis II. József ahhoz kötötte jobbágyaink felszabadítását, hogy az iskoláink német nyelvűvé váljanak. Ettől azonban a Gondviselő megóvta a magyarságot (köszönet érte!)

Mellesleg jegyzem meg, hogy aligha létezik Földünkön sok olyan ország, mely azzal büszkélkedhet, hogy fél évezred távlatában elkezdett írásos emlékeit képes elolvasni és megérteni. Tudjuk azt, hogy Európában, így nálunk is, hivatalos nyelvként a latint használták még két évszázaddal ezelőtt is. Emellett már fél évezreddel ezelőtt magyarra fordítva jelent meg a Biblia. De az érdeklődők magyarul olvashatták a kárpátaljai Verbőcén született, és a budai Várban, a szultán szolgálatába szegődött, majd ott kegyvesztettként börtönben meghalt Verbőczy István tudományos igényű törvény-gyűjteményét, a *Tripartitum*-ot, nem sokkal annak latin nyelvű megjelenését követően. Ugyancsak fél évezred telt el azóta, hogy Tinódi Lantos Sebestyén magyarul megírta (annakidején lantjával kísértén meg is énekelte) a haditudósításnak is beillő krónikáit. Ezek később, összegyűjtve, *Crónica* címmel jelentek meg és ellenőrizhetően ismertetik a török hadak ellen vívott harcainkat, s azt a magyar nyelvet is megértjük.

A 2011 évi Népszámlálás lehetővé tette, hogy a Hazánkban élők megnevezzék a nemzetiségi és a vallási hovatartozásukat. Nemzetiségi hovatartozását 13 kisebbség nyilvánította ki, míg népességünk világnézeti irányultságáról az alábbiak szerint szerezhettünk tudomást:

Római katolikus	3 691 348 lélek
Görög katolikus	179 176 lélek
Ortodox keresztény	13 710 lélek
Református	1 153 442 lélek
Evangelikus	214 965 lélek
Izraelita	10 965 lélek

Más vallási közösséghez,
Felekezethez tartozó 1 806 409 lélek
Nem kíván válaszolni,
nincs válasz 2 699 025 fő

Ez utóbbiak bizonyos mértékű nemzetbiztonsági kockázatot hordoznak. Sérül ugyanis az emberi méltósághoz való joga mindazoknak, akik csupán olyan körülmények közepette hajlandóak élni a választási jogukkal, amelyek lehetővé teszik számukra azt, hogy megismerhessék az Országgyűlésbe, az önkormányzatokba, valamint az EU-Parlamentbe képviselőnek kínálkozó személyek legfontosabb emberi jellemzőit.

A fentiekkel egy időben nemzetiségi hovatartozásukról is nyilatkozhattak a honpolgárok. A közel tíz milliónyi lakosból:

Magyar 8 314 029 fő
Nemzetiségek 603 455 fő
Nem kívánt válaszolni, ill.
nincs válasz 1 455 883 fő

A nemzetiségi hovatartozás tekintetében a válaszadók 13 nemzetiség között oszlanak meg. Figyelemre méltó, hogy ukrán nemzetiségűnek senki sem vallotta magát (ruszinnak azonban igen) és a zsidóság sem kívánta azt, hogy besorolják a nemzetiségi kisebbségek közé. Ugyanakkor hallhatunk olyan megnyilvánulásokat, mely szerint ők magukat az államalkotók között tartják számon. Tudható, hogy a törökök másfél százados uralma idején Hazánkban a zsidóság Spanyolország felől érkező szefárd ága foglalkozott a kereskedelemmel (a megszálló hatalom védeltségét élvezve). A budai Vár-negyedben még most is látható két zsinagóga maradványa (beépítve későbbi épületekbe). Buda visszafoglalása idején több százán dunai gályákon igyekeztek menekülni, erről olvastam egyik hetilapjukban. Az is gyakran hallható, hogy Pest palotái a zsidók pénzén épültek (hozzáteszem, hogy az akkori tömegközlekedés is), de a pénz a nemesfém- és sóbányák hozadékából, valamint a földművelő és állattenyésztő népesség által megtermelt javak értékesítéséből származott (egy-egy pásztor a szürkemarha, míg egy-egy juhász a juhái ezreit nevelte fel és terelte a pulikutyái segítségével a nyugati vevőkhöz). A növénytermesztés hozadékának jelentős részét a Duna-menti malmokban dolgozták fel. Később ez is átváltozott banktőkévé, s ebből épülhetett Pest.

Valamelyik írásomban már említettem azt, mi különbözteti meg egymástól az oroszországi és a hazai zsidóság magatartását. Ott a zsidók magukat oroszoknak mondják és ennek köszönhetően irányíthatják a kultúra valamennyi területén zajló tevékenységet. A szakmai vitaműsorokban időnként látható (külsőségekben is kifejezve) a zsidó közösség egy-egy képviselője. A lényeg azonban minden esetben az orosz kultúra magasztalása és a vitákban résztvevők döntő többsége orosz vagy valamelyik szibériai, közép-ázsiai, Káspi tenger- és Kaukázus környéki népesség, típusában felismerhető képviselője. A szovjet ill. az orosz térségben eltöltött 17

esztendő, no meg az ötéves képzőművészeti tanulmányaim juttattak ahhoz képességhez, hogy a különböző ember-típusok sajátosságainak felismerésében otthonosan mozogjak.

Fentiekhez hasonlóan különbséget kell tenni a szovjet ill. az oroszországi titkosrendőrség motivációjában is. Hruscsov, a hatalomra kerülésekor megtiltotta azt, hogy a titkosrendőrség beépíthessen párttagot. E rendelkezés máig érvényben van. Történik ez annak ellenére, hogy az orosz titkosrendőrség is orosz érdekeket szolgál valamennyi külső hatalommal szemben. A hazai titkosrendőrség azonban több mint fél évszázadon át egy idegen, bennünket jelentős haderővel megszállva tartó hatalmat szolgált, kegyetlenül elbánva azokkal, akik ebben a szolgálatban nem segítettek. E magyargyűlölő társaság egy része távozott az élők sorából, de a leszármazottjaik most is élvezik a „mi kutyánk kölyke” összetartozás előnyeit, ami jelentősen megnehezíti azt, hogy országunk a képességeinek megfelelően fejlődjék.

Legyen Ukrajna kétnyelvű!

Fejlett társadalmakban-országokban természetes követelmény az, hogy a termékeket-szolgáltatásokat igénylők tájékozódhassanak azok jellegéről, minőségéről és egyéb jellemzőikről az általuk használt nyelven. Ennek kielégítése többletköltségekkel jár, ami elkerülhetetlen. Természetes igény az is, hogy az embereknek valahol lakniuk kell és szeretnék, ha lakásuk-házuk a tulajdonukat képezné. Az is ésszerű, ha valaki olyan terméket-árút hoz létre, melynek előállításához terület, netán termőföld szükséges, ezekhez hozzájuthasson úgy, hogy ezen „eszköz” fölött rendelkezessen, azaz a tulajdonát képezze. Az említett alapkövetelmények kielégítése feltétele annak, hogy a társadalom ésszerű körülmények közepette létezhesen. Ukrajna közel ötvenmillió lelket számláló társadalom, így megérdemli, hogy olyan vezetői legyenek, akik az említett alapkövetelmények kielégítésére törekednek.

Ukrajnában a lakosság döntő többsége két nyelv, az ukrán illetve az orosz valamelyikét használja a családjában és a tevékenysége közben. Ettől a jogától megfosztani értelmetlenség lenne. Az állam működtetéséhez egységes központi hatalom és szakapparátus szükséges, mely jogszabályi keretek között létrehozza és irányítja a társadalom tulajdonát képező természeti értékek (földek, vizek, erdők stb., valamint az ezekben rejlő anyagok) kiaknázását-használatát. Amennyiben az állam nem rendelkezik a szükséges hatalommal és szakapparátussal, úgy káosz alakul ki, ami lehetetlenné teszi a társadalom kiegyensúlyozott létezését, működését.

A SZU szétesését követően a nemzetközi közösség képviselői kijelölték Ukrajna, mint független állam területét és határait. Ebből kiszakítani és önálló hatalommal felruházni területeket senkinek sincs joga. Ilyen alapon Magyarországon Debrecenben megalakulhatna egy „Hajdúsági Népköztársaság”, Szegeden és Miskolcon is hasonló „népköztársaságok”, és országunk darabokra

hullana. Ilyen veszély azonban a magyarságot nem fenyegeti, a példát csak azért említem, mert hasonlóan képtelenségnek tartottam az első pillanattól kezdve a kelet-ukrajnai „népköztársaságok” létrejöttét. Hasonlóképpen szánalmasnak tartottam és tartom jelenleg is azt, hogy jelentős nyugat-európai vezetők olyan múlt évi „minszki megállapodásra” hivatkoztak, amelyen Ukrajna megválasztott elnöke nem vett részt (az ez év márciusában, Minszben megrendezett négyhatalmi találkozó alkalmával pedig az Ukrán elnök elsőként használta a mikrofonját és kijelentette, hogy semmilyen megállapodást nem hajlandó aláírni, amíg a kelet-ukrajnai szakadárok nem hagyják abba a központi hatalommal szembeni harcot).

Az Ukrajnában kialakult helyzet rendezésének feltétele a különböző „népköztársaságok” megszüntetése, mivel azok jogellenesen jöttek létre. Az Ukrajna területéből kiszakadni szándékozó erők ott olyan helyzetet hoztak létre, amely lehetetlenné teszi a valóság megállapítását. Dobálóznak pl. olyan kijelentésekkel, mely szerint arról a területről másfél millióan menekültek át Oroszországba. Az sem ellenőrizhető, hogy a harcok következtében a civilek (nők és gyermekek) milyen számban váltak áldozatokká. Hasonlóképpen nem tudunk arról, hogy az ország területi egységének megőrzéséért harcoló katonák közül milyen számban vannak a szakadárok fogságában, illetve, közülük hány harcost végeztek ki (a térdepeltetésükről és a megaláztatásukról láttunk képeket, az egyik katonai vezetőjük pedig kijelentette, hogy az ott harcoló ukrán katonákat hadbíróság elé fogják állítani. Talán csak nem az lesz a vád, hogy harcoltak a hazájuk védelméért?).

Kárpátalján 1939-61-as években éltem, ebből az utolsó másfél évtizedet bekebelezett szovjet állampolgárként, magyar állampolgárságomat 1959-ben kaptam vissza. Építőművész-városerősségi tanulmányaimat Kijevben végeztem, több tucat tanárunk egyike sem beszélt ukránul. Vigyáztam arra, hogy ukrán szavakat ne keverjek a beszédembe, mert feltételeztem, hogy a nemzetközi együttműködés területén fogok tevékenykedni, így pl. Genfben az ukrán szavakat nem tudták volna lefordítani se angolra, se franciára. Reménykedem a józan ítélőképesség megnyilvánulásában.

Tóth Ilonkára emlékezve

2016. október 25. és november 20. között, a Nemzeti Színház nagyszínpadán, 10 teltházas előadásban láthatta több ezer néző Szilágyi Andor, író, filmrendező alkotását. Az ősbemutatót néhány nappal megelőzte a társulat varsói szereplése, ami csak a két nép különleges barátságával indokolható.

A Nemzeti Színház magazinja Tóth Ilonát az alábbi szöveggel mutatja be:

...” (Cinkota. 1932. október 23. – Budapest. 1957. június 26.) A kiváló tanuló és sportoló, tanárai és iskolatársai körében is népszerű Tóth Ilonka 1951-ben érettségizett a budapesti Teleki Blanka Leánygimnáziumban. A templomba járó,

mélyen vallásos lány közösségteremtő erejének köszönhetően egy ideig iskolai DISZ-titkár. Szorgalmának, segítőkészségének és sok áldozattal járó kitartásának köszönhetően a budapesti orvosegyetem legígéretesebb hallgatója, végig jeles eredménnyel tanul. Az 1956-57-es tanévben készül megszerezni a diplomáját.

A forradalomban

Az 1956-os forradalom kitörésekor a Szövetség utcai kórházban belgyógyászati gyakorlaton van. Október 23-án részt vesz a nagy diáktüntetésen, két nappal később ápolónőnek jelentkezik a Szövetség utcai kórházba. A Péterfy Sándor utcai kórházban tagja lesz az Önkéntes Mentőszolgálatnak, és a következő napokban mentőápolóként járja a város egyre veszélyesebb utcáit. November 4-én a felettesei kérésére elvállalja a Domonkos utcai kiegészítő kórház vezetését. November 18-án itt biztosít helyet az illegális **Elünk** című folyóirat szerkesztőinek, a perben először szintén halálra ítélt Obersovszky Gyulának és Gáli Józsefnek, akiknek segít a tervezett „nőtüntetés” röpcéduláinak fogalmazásában és sokszorosításában.

A per

November 20-án rendőrök szállják meg a Domonkos utcai kórházat. Először a szovjet hatóság emberei hallgatják ki a letartóztatottakat, köztük Tóth Ilonát. A vád állítása szerint 1956. november 18-án Tóth Ilona, Gyöngyösi Miklós és Gönczi Ferenc segítségével, rendkívül brutálisan meggyilkolta Kollár István rakodómunkást.

A szovjet mintára, közvetlen KGB-s instrukciók alapján kreált és levezényelt pert a sajtó kiemelten kezeli, a nyilvánosságot a „korrekt tájékoztatás jegyében”, az ügy minden horrorba illő részleteibe beavatja. A cél: ország-világ előtt bizonyítani a Magyarországon tomboló ellenforradalom brutalitását.

A 24 éves Tóth Ilonát, valamint két társát, Gyöngyösi Miklóst és Gönczi Ferencet halálra ítélték. Tóth Ilonát 1957. június 26-án, társait 27-én (vagy 28-án) kivégezték.

Tóth Ilona rehabilitálása

A Legfelsőbb Bíróság Tóth Ilona testvérének kérésére 1990-ben felülvizsgálta a bírósági eljárást, de a semmissé nyilvánítási kérelmet elutasította. 2000-ben született a negyedik – Lex Tóth Ilonának is nevezett – semmisségi törvény. Ez alapján a Fővárosi Bíróság Tóth Ilonát 2001-ben a köztörvényes bűncselekmény elkövetése alól felmentette, és az 1957-es eljárást semmisnek nyilvánította.

Mára e kort igazán, mélységében ismerő történészek, jogászok és kutatók, így a nemrégiben elhunyt Gyenes Pál, illetve Kahler Frigyes, Kiss Réka, M. Kiss Sándor, Zinner Tibor, Jobbágyi Gábor, Horváth Attila, Szokolcai Attila munkái egyértelművé tették: Tóth Ilona és társai koncepciós per áldozatai lettek.”

Megjegyzéseim

Hányolom azt, hogy Kollár István meggyilkolásának motivációjáról nem esik szó.

A Tóth Ilonka életútját ismertető írás mellett egy őt ábrázoló fénykép látható. Egy kopott lócán ül, karba tett kézzel, mosolyogva, olyan kábatban, mint amilyenben az előadás főszereplőjét, Waskovics Andreát láhattuk. Ő a legnagyobb elismerést érdemli azért, hogy képes volt a két felvonás alatt szünet nélkül elviselni azt a fizikális megterhelést, amellyel a színésztársai a hatalom brutalitását igyekeztek megjeleníteni. Saját magát úgy mutatja be, hogy debreceni származású és akkor volt gimnazista, amikor Vidnyánszky Attila vezette a Csokonai Színházat. Az Ő előadásain és az Ő színészein nőtt fel. Azt mondja: ...*”néha elképzeltem, hogy na majd egyszer...hátha...velük! És most együtt játszom Szűcs Nellivel, Trill Zsolttal, Kristán Attilával...”*

A magazin terjedelmes írásban ismerteti azt a munkát, amellyel az előadás rendezője felkészítette a főszereplőt a bonyolult szerep eljátszására.

A Tóth Ilonkát ábrázoló fényképről pedig még annyit, hogy aki csak egy kicsit is tud olvasni egy felnőtt leány arckifejezéséből, azzal nem lehet elhiteni az aljas hatalom által kreált rémtörténetet, és nem csupán ezt, hanem a több száz kivégzett személyét sem.

Ami a színmű létrejöttének körülményeit illeti, az sem mindennapi: Szilágyi Andor tollából 14 írás jelent meg a 2005. június 14. – 2014. szeptember 10. közötti időszakban, valamennyi a következő címet viselte: *„Megöltek egy lányt (történet 15 stációban)”*. A 15-ik, 2014. december 9-én egy telefonhívás volt a következő tartalommal: *„Jó napot...Verebes Emő vagyok, Szilágyi Andort keresem... Üdvözlöm, én vagyok... A Nemzeti Színházból telefonálok... Vidnyánszky Attila olvasta azt a forgatókönyvet, amit Tóth Ilonka tragédiájáról írt, és beszélni szeretne magával... Lehet erről szó?... Hogyne...Bármikor... Köszönöm...”*

Előzmény:

Egy idézet Vidnyánszky Attila *„Szárnyaló lélek”* c. írásából: *...”Tudtam, hogy Szilágyi Andor készített egy forgatókönyvet Tóth Ilona tragédiájáról, de nem sikerült mozi csinálnia belőle. Szomorú tanulságokkal teli történet az is! Két éve megkértem, írjon belőle darabot a Nemzetinek...”*

Szilágyi Andor valamennyi írására kapott visszajelzést, az egyiket idézem: *„Hagyjuk a siketelést. Ezt úgy magyarázzátok, ahogy akarjátok... Ebből nem fogjátok kimosni a kiscsajt... Lehet, hogy a többit, így vagy úgy sikerül felmentetni, de ezt soha...Lehet itt hadoválni... De ez az ítélet olyan szinten megáll, mint a sörnyítő a Gellérthegyen... Így marad...”*

Valamennyi visszajelzés hasonló hozzáállást tükröz, így megerősíti azon véleményemet, mely szerint országunkat nagytöbbségben magyargyűlölők lakják évszázadok óta. Talán a világban megkezdődött migrációtól való retteget javíthat valamiképp a magyarsághoz való hozzáálláson. Adj a Isten, hogy Így legyen!

Utószóként röviden a „Pánum et circenzés”-ről:

Már a római birodalom hatalmasai tudták azt, hogy akik nem juthatnak elegendő ennivalóhoz, azok figyelmét és elégedetlenségét szórakoztatással kell elterelni. A

megvalósítás egyre tökéletesebb, a szórakoztatást sokféleképpen nyújtják. Sportkedvelőknek vetélkedésekkel, akiket ez nem képes lekötni, azok számára használhatók a színházak, mozik, ének-zene versenyek, stb. A különböző igényű-ízlésű tömeg számára irdatlan létszámú „szakmai gárdát” lehet foglalkoztatni úgy, hogy jövedelmük többszörösen meghaladja a gazdaság működtetéséhez szükséges emberek jövedelmét. A „békétűrés” elősegíti a megszámlálhatatlan sokaságú vallási szervezet is. Egyelőre okosabb megoldást nem sikerül kitalálni. A „kenyeret is!” követelők száma egyre növekszik, így a jövő beláthatatlan.

Paul Lendvai

A Bécsben élő újságíró legújabb „Új honfoglalás — Orbán országa” c. könyvét Király Júlia címzetes egyetemi tanár mutatta be az Örkeny István Könyvesboltban. Moderátorként Körössi P. József, a Noran Libro Kiadó vezetője szerepelt. Az alábbiakban idézem azt a szöveget, amelyet a Hálón olvashattunk:

„Az „Új honfoglalás — Orbán országa” című, tizenhetedik könyvem a rendszerváltás utáni történelem rövid áttekintése után elsősorban a Fidesz-korszakkal, s ezen belül mindenekelőtt Orbán Viktor életrajzával, személyiségével, politikájával, s világképével foglalkozik. Nem titkolom, hogy én őt a rendszerváltást követő magyar történelem letehetősebb és legveszélyesebb politikusának tartom. Ezt a könyvet is, mint az előzőeket, teljesen független szerzőként írtam, sem osztrák, sem külföldi intézmények nem támogattak munkámban.

A következő magyar és osztrák beszélgetőpartnereknek köszönöm, hogy megosztották velem véleményüket az újkori magyar történelem eseményeiről és szereplőiről:

Bajnai Gordon, Bauer Tamás, Bokros Lajos, Erhard Busek, Chikán Attila, Csáki Judit, György Dalos, Debreczeni József, Esterházy Péter, Heinz Fischer, Fodor Gábor, Gyurcsány Ferenc, Inotai András, Kéri László, Kocsis András, Kovács László, Kovács Zoltán, Kuncze Gábor, Lendvai Ildikó, Lengyel László, Lipovecz Iván, Mihancsik Zsófia, Németh Péter, Parti Nagy Lajos, Radnóti Sándor, Rényi Pál Dániel, Andreas Rudas, Sárközy Tamás, Wolfgang Schüssel, Spiró György, Surányi György, Székely János, Sziits Miklós, Tamás Ervin, Ungár Klára, Ungváry Rudolf, Váradi Júlia, Vásárhelyi Mária, Franz Vranitzky. (Paul Lendvai)”

Szerintem, Lendvai úr nem hivatkozhat „független szerző”-i mivoltára, azt ugyanis elvesztette akkor, amikor a hivatkozott beszélgetőpartnerek megosztották vele a véleményüket, (egyébként, már a fent olvasható személyek megkeresése is ebbe az irányba mutat). Ami a 39 nevet illeti, ha engem kértek volna fel arra, hogy nevezek meg olyan személyeket, akiket egyéb tulajdonságuk mellett jellemez az, hogy zsigerből gyűlölik a magyarságot, mint nemzetet, nehezen tudtam volna jobb névsort összeállítani. Kivételt csupán Kovács Zoltán képez, amennyiben az illető azonos Lázár János, a miniszterelnöki kabinet vezetőjének szóvivőjével. Őt, mint

zsido származását, gyakorta faggatják az ATV-adón. Egy ízben beszélgetője arra is kíváncsi volt, vajon összeszámolta-e, mekkora összeget vett igénybe Soros Györgytől? Válasza megfelelt a valóságnak, hisz szerinte alapítványok által meghirdetett ösztöndíjaknak köszönhetően tölthetett külföldön meghatározott időszakákat.

A könyvet meg fogom vásárolni azok után, hogy az ATV „Egyenes beszéd” nevű adásában meghallgattam a könyv szerzőjével folytatott tanulságos beszélgetést. A riporter hölgy csodálkozott az Író olyan kijelentésein, mint pl. hogy Ő Fradi-drukker volt és megfordult a csapat edzésein is, továbbá, hogy Orbán európai szintű politikus, stb. Az Író mintegy negyedórán át tartó megnyilvánulásával most bővebben nem kívánok foglalkozni, talán majd könyvének elolvasása után visszatérek e témához.

Választások után Romániában

Végleges eredmény e hét végére várható. Ezt követően, az új év első napjaiban megtartja ülését a román Parlament. Bizonyos következtetések már a jelenlegi adatok ismeretében is megfogalmazhatók. Ilyenek:

A mintegy tizenkilenc millió választásra jogosult polgárnak kevesebb, mint 40% adta le a szavazatát. E szerint a román társadalom nagyobbik hányada nem tartotta fontosnak azt, hogy véleményt nyilvánítson (köztük található a magyarok kétharmada is).

Ani a pártok szereplését illeti, nincs olyan párt, amely egyedül alakíthatna kormányt, ugyanis az első helyet megszerző „szocdemek” is csupán a szavazatok 46 % -át nyerték el. Feltételezhető, hogy ők a liberálisokkal fognak szövetségre lépni, de még az RMDSZ (a Romániai Magyarok Demokratikus Szövetsége) is szóba kerülhet az elnyert 6.27 %-nak köszönhetően. Ez azt jelenti, hogy milliónyi román polgár bizalmát bírják az RMDSZ-el szövetségre lépett magyarok.

A parlamenti képviselő tekintetében a magyarok 6 képviselői és 3 szenátori helyet már magukénak tudhatnak, de e szám még emelkedhet is. A fentiekből magam megállapíthatom a következőket:

Jó megoldásnak bizonyult az, hogy a romániai magyarság vezetői, a választások reánk nézve sikeres kimenetele érdekében, szövetségre léptek az RMDSZ-el, mert csak ennek köszönhetően kerülhet a Parlamentbe az ismertett számú magyar képviselő ill. szenátor. Megállapítható az is, hogy a Választástól távol maradt, több mint 11 millió polgár, köztük csaknem egymillió magyar, nem táplál ellenséges érzületet a másik nemzethez tartozókkal szemben. A még regnáló román elsőszámú vezető azon megnyilatkozása, amellyel elítélte a magyar miniszterelnök azon kijelentését, mely szerint a magyarok nem örülhetnek egy olyan eseménynek, mint a száz évvel ezelőtti magyar területelcsatolás, a józan ítélőképeségű emberek részéről

természetes megnyilvánulásnak tekinthető. Ennek alátámasztására álljon itt egy idézet a „gondola.hu – Elmaradt séta Hillaryval” c. írásból:

„...*Gondoltam, legyen valami amerikai feelingje a monológnak, most épp a Szabadság téren bandukolok, épp egy szobor előtt. Ez egy tábornoké, egy amerikai tábornoké, egy nagyszerű és bátor amerikai tábornoké. Talán a nevét sem tudja, Hillary, abban pedig biztos vagyok, hogy a kiváló amerikai egyetemeken sem a tananyag része. Harry Hill Bandholtzról van szó, aki 1919 augusztusa és 1920 februárja között volt a magyarországi Szövetséges Katonai Ellenőrző Bizottságban az Amerikai Egyesült Államok képviselője. Többször konfrontálódott a négytagú bizottság tagjaival, az elfogult franciával, az enervált angollal és olasszal, de azért tette a dolgát. Igazi hőstette pedig az volt, amikor 1919 októberében szó szerint ostonnal zavarta el a román katonákat, akik a Nemzeti Múzeum előtt már megrakásra váró teherautókkal álltak, hogy a kincseket elrabolják, az épületet kifosszák. Derék tábornokunk pedig a múzeum ajtóit a szövetségesek nevében még le is pecsételtette. Aztán 1920 februárjában hazavezényelték.*

Nehéz és fájdalmas idők voltak akkor; Hillary, háborúvesztés, az ország feldarabolása, kommunista rémuralom, nehéz idők. És Őnek volt egy földije, egy tábornok, aki átlátta a helyzetet. Szobrát 1936-ban állították fel, melyet aztán a kommunista diktatúra eltávolított és eredeti helyére csak 1989 júliusában került vissza, néhány nappal Georg Buch elnök történelmi látogatása előtt. Ez persze a mi szégyenünk...”

Szerintem, a világban zajló migrációs veszélynek összefogásra kellene ösztönöznie Európa országait, hisz csak ily módon lehet esélye annak, hogy a beláthatatlan méretekre duzzadó emberáradat kordában tartása megtörténhessen.

Ehelyett a hatalmasokat egyelőre más érdekli. Például: A moszkvai TV „60 perc” nevű adása ma este (2016.12.14.) izgalmas témával foglalkozott. Nyolc nagytekinélyű személy fejtette ki véleményét arról, mi történjék a Krím félszigeten lévő színarany tárgyakkal. Ezekből néhányat láthattunk. Ismerős jelenetek: a lovas-nomádnépek jellegzetes díszítőelemei övezik a löldomítás mozzanatainak ábrázolását. A „szaktekinélyek” véleménye csupán a tekintetben különbözik, hogy a felbecsülhetetlen kincseket orosz tulajdonnak tartják tekintettel arra, hogy „a Krím Népköztársaság Oroszország részévé vált egy népszavazás eredményeként”. Mások amellet kardoskodtak, hogy a kincseket a Krím félszigeten kell őrizni, hisz azokat ott találták (mellesleg, ők is arra hivatkoznak, hogy e terület Oroszország része).

Nos, hallgatva-nézve e vitának nem nevezhető megnyilvánulásokat, eszembe jut a Spectrum TV által sok évvel ezelőtt bemutatott kurgán-feltárás, amelyet Leningrádi szakemberek vezetésével, ott tanuló német egyetemisták közreműködésével végeztek. Mint elhangzott, a hatalmas domb tetejét gépekkel távolították el. A sírkamrárt már kézi munkával közelítették meg és az a következő látványt nyújtotta: a falakat bíborvörös bársony borította. Az elhunyt fejedelem és felesége díszes öltözetben feküdt. Mindkettőjük nyakában színaranyból készült

ívócsészét láthattunk. Összességében, több mint 9 ezer, kisebb-nagyobb színarany tárgy volt a zsákmány. Ez utóbbi kifejezést azért használok, mert a teljes leletet Leningrádba szállították. A világ szakembereinek tiltakozniuk kellett volna az ellen, hogy egy fejedelmi sírkamrával így módon bánjanak el, ahelyett, hogy azt körülkerítve, mint különleges leletet őriztessek a helybéli emberekkel, akik annak kizárólagos tulajdonosai.

A „magánügy”-ről

Felfogásom szerint a „magán” jelző jelentheti a „személyit” és az „egyénit” is. Ez azért fontos, mert a „magánügyem”, a „személyem ügye” és az „egyén ügye” egymástól eltérő jelleget visel. Az első leginkább az érzelmi élethez kötődik, ezért kizárja mások beleszólását.

A második az élet bármely területét érintheti, de még mindig a személyre korlátozódik.

A harmadiknál azonban felmerül a kérdés, vajon a kötődés, amelyre kiterjedhet a megítélése, csupán a személyt, netán valamilyen módon összekapcsolódó személyeket, azaz emberi csoportosulást érint-e?. Ez utóbbi elkülönítése azért fontos, mert felvetődhet más személyek, illetve különböző csoportok érdekeinek mérlegelése, esetenként ezen érdekek figyelembevétele, sőt akár a védelme is. Innen pedig kérdéssé válik, kinek, milyen szervezetnek a feladata biztosítani az érintett személy ill. csoportosulás védelmét? Hogyan ellenőrizhető a védelemmel megbízott szervezet alkalmassága? Naponta halljuk a hírekben, hogy a felderítéssel-ellenőrzéssel-védelemmel megbízott szervezetek az ismereteiket megtartják önmaguknak, ill. saját érdekeik függvényében mérlegelik az értesüléseik másokkal történő megosztását, s ez megnehezíti a tömeges migráció veszélyei ellen a hatékony védekezést.

Utóhangok

A 2016-os Népszavazást követően figyelemre méltó módon változtak az utóhangok. A hazai magyargyűlölők először azon ujjongtak, hogy a magyarérmék a Népszavazás eredményeként is kisebbségben maradtak, így — szerintük — az érvénytelennek minősíthető. Valójában más történt. Sokadszor bizonyulhatott be, hogy a gyűlölködés megfoszt a józan ítélőképességtől. Ugyanis e díszes társaságban nem akadt egyetlen hangadó sem, aki felfogta volna, hogy az otthonmaradás csupán a társadalom többségének közéleti érdektelenségét bizonyítja, ez pedig az alaptörvényünk módosítására készteti a kormányzóerőt. Az ujjongás így abbamaradt, helyette beállt a tanácstalanság.

Aztán valakik úgy döntöttek, hogy mozgósítani kellene a Jobbikot. Ez is megtörtént azzal, hogy e párt „Valódi Nemzeti Konzultáció” jegyében, 3 témában

— egészségügy (5), korrupció (4) és oktatás (5) — kérdésekkel fordult a megkeresettekhez. A kérdésekre „igen” vagy „nem” választ várnak. A megnevezett témákon túl a megkérdezett felvethet egy számára fontos problémát, esetleg a megoldási javaslatát is előadhatja. A megkeresés azzal zárul, hogy a személyes adatok és elérhetőségek megadása nem kötelező, de helyet biztosítanak erre is (név, cím, irányítószám, telefonszám, E-mail) és aláírás. A kérdőív zárt borítékban (benne válaszborítékkal) került a postaládámba, s azt elhibázott lépésnek tartom. Elenzők sikeres húzásként értékelik a Jobbik azon követelését, mely szerint a kormánynak meg kell szüntetnie a letelepedési kötvények árusítását. Magam úgy vélem, hogy amennyiben e megoldás előnyös számunkra, úgy azt nem kell megszüntetni.

Egy újabb tömegmozgósítást okt. 17-én láhattunk. A sokezer tömeget azzal a nevetséges indoklással vitték az utcára, mely szerint a Népszabadság nevű újság 5 milliárdos adósságot halmozott fel, így azt eladásra kényszerítették (állították a szónokok). Valójában, hat évtizeddel ezelőtt a Szabad Népet átnevezték Népszabadságra és azt 250 ezres példányszámmal indították el. Ámde, az átnevezett újság iránti érdeklődés egyre csökkent, így az adósság folyamatosan növekedett. Ez önmagában kevés lett volna a tömeg mozgósítására, feltehető tehát, hogy egy-egy szónok előzetesen megígérte a saját elkötelezettsége szerinti téma területekre vitelét is, így alakulhatott ki a nagy tömeg.

A tüntetések kapcsán, nehezen feltételezhetők az olyan jelenségek, mint pl. az, amikor valaki a Parlament lépcsőjén állva „nem tudja biztosítani”, hogy a tüntetők ne törjenek be az épületbe. Ez akkor történt, amikor a rendvédelmi szervezetek alkalmazotti szolgálatának 20 éves időtartamát megemelték. A tüntetésbe bevonták a tűzoltókat is. Ezt azért helytelenítettem, mert, egyrészt, ők védtelenek (nem viselnek fegyvert), másrészt, mert állandóan kockáztatják az életüket. Számukra indokolt, hogy 20 évi szolgálat után nyugdíj-jogosultsághoz jussanak és a hátra lévő életükben valami mással foglalkozhassanak.

Változatlan vehemenciával zajlik a Bp. V. ker. Önkormányzatában helyet foglaló MSZP-s képviselő fröcsögése az előző polgármester korrupciójáról. Ez azért nevetséges, mert ismert, hogy az un. rendszerváltáskor, — a csaknem teljes állami vagyon magánosításánál, — igen sokan gazdagodtak meg. Tudjuk pl. azt, hogy a közel félszáz külker vállalat rangos palotákban székelt. E vállalatok átalakultak részvénytársaságokká. A részvények döntő többségét az akkori (és a korábbi) vezetők maguknak tartották meg. Ezek megvásárlásával jutott a palota birtokába az új, többségükben külföldi vállalkozó. A meggazdagodott hazai személyek a régi rendszer kiválasztottjaiból kerültek ki.

A belváros szívében létrejött vendéglátóhelyek is a korábbi állami ingatlanokban üzemelnek és világszínvonalon szolgálják ki a többségükben nyugatról érkező vendégeket. Az ilyen üzlethelyiségekért is komoly verseny folyt és csak olyanok juthattak hozzájuk, akik megfelelő tőkével és hozzáértéssel rendelkeztek a magas színvonalú vendéglátáshoz szükséges feltételek megteremtésére. Ha ez nem így

történt volna, a belvárosból hiányozna a fizetőképes vendégsereg, meg az a sok beruházás, amely e terület látványát a jelenlegi szintre emelte.

E témához tartozik a HírTV egyik, tegnapi adása. A riporterhölgy két meghívottat kérdezget. Egyikük annak az Alapítványnak a vezetője (tulajdonosa?), amely a Népszabadság fenntartását biztosítja immáron hat évtizede. A felé irányuló kérdést az illető laza kézmozdulattal átirányítja a kormánydallal rokonszenvező történésznek, aki kellő óvatossággal válaszol. Szánalmas látvány, mert érzékelhetővé teszi azt a sumákolást, mely országunkban zajlik az ún. rendszerváltás óta.

Néhány megjegyzés az okt. 23-i ünnepség szervezésével kapcsolatosan: Kitűnő megoldásnak tartom a színpad olyan szélességét, mely lehetővé tette azt, hogy a látvány megkettőződjék, s így a Parlament előtti térség teljes szélességében megteljen az ünneplő közönséggel. Ez kielégítette azt az igényt is, hogy Lengyelország elnökének beszédjét több száz fős lengyel küldöttség hallgathassa meg. Ugyanakkor meggátolta egy olyan terv megvalósítását, mely szerint ezer felbérelt „senkiházi” sípolással zavarja meg az ünnepséget. Feltételezem, hogy a „sípolókkal” való dulakodást felbérelt személyek provokálták azért, hogy képekkel láthassák el a „liberális” sajtót itthon és külföldön (e képek az ATV-ben láthatók). Nem tartom jó ötletnek azt, hogy az ünnepség közvetítését közvetlenül követte egy olyan film vetítése az MI-en, mely túlértékeli Antal József „ellenállói” szerepét ahhoz a százakhoz viszonyítva, akiknek életét vette el a magyargyűlölő aljas hatalom, s e bűnök elkövetőiből ma is sokan életben vannak, elkerülve a felelősségre vonást. Némi gyógyírként szolgál az, hogy a Nemzeti Színházban hatalmas sikert arat a mártírhálált szenvedett Tóth Ilona negyedéves orvostanhallgatóról szóló előadás.

Rövidre zárva: „savanyú a szőlő” a magyargyűlölők számára és érzékelhető, hogy az előző rendszerhez tartozók nehezen veszik tudomásul az újabb „rendszerváltást”.

A XXI. század embere

Ők azok, akik tudják, hogy az IDŐKERÉK csak előre forog, visszafelé képtelen. Azt is tudják, hogy ami elmúlt, az nem hozható vissza, mert a körülmények és az erőviszonyok időközben megváltoznak. Ami tegnap még érvényes, holnapra érvénytelenné válik. Így van ez a birodalmak tekintetében is. Egy birodalom ideig-óráig fenntartható, de egyszer csak szétesik. Hamarább esik szét az, amely figyelmen kívül hagyja a mozgásirányt, és léteclájának tartja a folyamatos területgyarapítást.

Kína, okosan, nem kebelez be olyan területeket sem, amelyek lakosai mára már többségükben kínaiak. Megelégszik azzal, hogy pl. Afrikában olyan termelési és

szolgáltatási tevékenységeket helyez el, amelyekhez biztosítja az eszközöket, (a munka betanítását és irányítását is kínaiak végzik). Ez lehetővé teszi a helyi lakosok számára több termelési eszköz és gyártási módszer elsajátítását. Tudásukat később vállalkozóként hasznosíthatják.

India is birodalom, de társadalmi berendezkedése elavult. Szerencséje, hogy az angol nyelv ismeretének köszönhetően, fiataljaik egy része a legfejlettebb országokban tanulhat és a legkorszerűbb eszközök használatával otthon is eredményesen kutathat-fejleszthet. Elképzelhető, hogy e fiatalok a gátlástalanul gazdag és hivalkodó uralkodó réteget a nem távoli jövőben lerázzák magukról.

Oroszország, még a cárijainak uralkodása idején elfoglalta Földünk jelentős hányadát. Az őslakosok vezető rétegének utódai — a szovjet uralom több tízmilliónyi ember kegyetlen kényszermunkáltatásának eredményeként — iparosította a gazdaságot, a hadiiparnak köszönhetően pedig meghatározó tényezőként lett részese a második világháborúban aratott azon győzelemnek, amelyet a Pénz urai terveztek meg. A jelenlegi ünnepségek látványa arra enged következtetni, hogy az utódok nem gyászolják legyilkolt felmenőiket, nyilván az oktatás folyamán erről nem esik szó. Az is érzékelhető, hogy a fiatalok, főleg a gyermekek, olyan nevelésben részesülnek, mely észrevétlenné teszi a soknemzetű társadalom eloroszosítását. Ezt segíti két fontos tényező. Az egyik, hogy a nemzetiségek vezető rétege oroszul beszélő tanároktól szerezte a ismereteit (Ukrajnában végzett tanulmányaim folyamán magam sem hallottam a mintegy nyolcvan tanárunktól egyetlen ukrán szót sem, amit persze nem hiányolok, mert így nem keveredhettek ukrán szavak az orosz beszédembe). A másik, hogy a nemzetiségi vezetők leszámazottjai nyugati országokban élvezik a szüleik révén megszerzett gazdagságot, ennek érdekében még otthon elsajátították nyugati nyelvek ismeretét is.

Az IDŐ törvényei folytán a kereszténység, mint szellemi alapvetés, számtalan részre esett szét. Alapja — a judai-kereszténység — ellentmondássá vált, mert bebizonyosodott, hogy a két alkotóelem összeegyeztethetetlen. A judaizmus ugyanis kirekeszti a 'gojt', azaz valamennyi embert, aki nem közülük való. Márpedig az ISTEN senkit sem rekeszthet ki a túlvilági létből, hisz a „kirekesztést”, mint megatartást, korunk embere is elfogadhatatlannak tartja.

A TUDÓS lételeme a kíváncsiság. Folyamatosan vizslatja a világmindenséget, mert csak így juthat új és még újabb felismerésekhez. Ő a XXI. század és az azt követő századok embere, amennyiben Földünk nem válik életképtelenné (az északi jégtakaró — a másfélszáz éves megfigyeléseket figyelembe véve, — szokatlanul korán kezdett olvadni, s ennek beláthatatlan következményei lehetnek).

Petőfi hamvairól

Alábbiakban a magát „Timi”-ként jegyző hölgy azon írásából fogok idézni, amely 2013. május 6. dátummal jelent meg a Hálón és a „**Petőfi ükunokái is részt vettek a költő hamvainak keresésében**” címet viseli:

Engedtessek meg nekem, hogy anyai ágon erdélyi rokonságom ismeretei révén Petőfi segesvári sorsáról írjak. Nagybátyámnak, Simonfy Ákos erdömérnöknek az édesapja Bem József hadtestének tábori főorvosa volt. Bem tábornok rábízta Petőfit.

*...Tudtam, hogy Ferenc József édesanyja, Zsófia főhercegnő, aki Petőfi Sándorra nemcsak azért haragudott, mert magyar forradalmár volt, hanem híres: „Akasszátok fel a királyokat!” verse miatt is különösen: Ezért kiadatta a parancsot a császári hadsereg vezetésének, hogy Petőfit élve vagy halva, de kerítsék elő. A segesvári csatavesztés után Heydte ezredes, összekötő császári tiszt, lőháton végig kutatta a csatateret, de Petőfi holttestét nem találta, csak egy fekete körszakállas, fekete nadrágos civil halottat. **Tehát semmilyen bizonyíték nincs, hogy Petőfi Sándor Segesvárnál hősi halált halt volna.***

Az idézett szöveget követi az a sok oldal terjedelmű írás, mely ismerteti mindazt, ami a szabadságharcunkat megelőzte és ami azt követte egészen az 1989-es Máltai Csúcs alkujáig. Ebben a részben olvasható az is, ami a barguzini expedíció sikerével végződött, majd visszatér Segesvárhoz és ahhoz, amit a nagybátyától ismert meg:

*Amikor a debreceni Forradalmi Komány hadügyminiszterével Petőfi Sándor összeszólalkozott és tiszti rangjáról lemondott, Bem József hívására Erdélybe ment. 1849. június 21-én búcsúzott el feleségétől és fiától Tordán, majd Székelyudvarhelyre ment. Bem József lengyel létere jól tudta, hogy Petőfi Sándor egyénisége és költészete milyen fontos a magyar nemzet számára, ezért visszaadta őmagyi rangját, **rábízta nagybátyám édesapjára, dr Simonfy Sámuel honvéd főorvosra, aki a Bem hadtestnek a főorvosa volt és kérte, hogy Petőfit ne engedje a tűzvonalba.** Bárhogy is végződik az ütközet, Petőfinek életben kell maradnia a magyar nemzet javára! Rokonom és Petőfi Sándor Segesvár felé haladva, Székelykeresztúron a kastélyban töltötték a csata előtti utolsó éjszakájukat. Másnap, július 31-én, Segesvár mellett sorakozott fel a két hadsereg (Bem és a cári oroszok). A csata délelőtt Segesvárnál kezdődött és délután Fehéregyházánál fejeződött be. Dr. Simonfy Sámuel felállította a tábori segélyhelyeket a sebesültek ellátására. Eközben Petőfi civil, vajszínű nyári ruhában a székely honvédek közé ment, és onnan mondta el lelkesítő szavait, biztatva a székelyeket a hősiesség helytállásra. **Tehát Petőfi nem fegyveresen ment harcolni, hanem lelkesíteni akarta a honvédeket.** Dr Simonfy Sámuel mindaddig szemmel tudta tartani Petőfit, ameddig az első sebesültek ellátásával nem kellett foglalkoznia.. Csak annyit látott utolsó*

odafigyelésével, hogy **Fehéregyházán orosz egyenruhás lovas katonák (kozákok) kerítették be Petőfit.** Hogy leszírták-e, vagy foglyul ejtették, azt már nem tudta figyelemmel kísérni, mert sok sebesültet hoztak a kötözőhelyre. (A későbbi kutatások során derült ki, hogy **Petőfi egy kukoricásba menekülve, sebesülten fekiadt, de nem halt meg. Egy barátja bevitte a faluba, és onnan vitték a segesvári kötözőhelyre. Valószínűleg onnan vitték ki Szibériába.**) A csatát Bem József tábornok azért veszítette el, mert Segesvár szász város volt, és az **erdélyi szászok**, városi autonómia-jogukat féltve a magyar forradalom győzelmétől, **a császár pártjára álltak.** Nekik „köszönhető” Avram Iancu szabadsapatainak kegyetlen magyar mészárlása, amelynek során édesanyám családja is érintve volt. Dédapám nagyenyedi házát is felgyújtották, de szerencsére emberéletben nem esett kár. Segesvártól északra folyik a Nagy-Küküllő a Maros felé tartva. A szászok segítségével, a várfal takarását kihasználva tudták az orosz csapatok a magyar honvédeket meglepetésszerűen bekeríteni.

Még ma is arra hivatkoznak történészeink, hogy az orosz cár a lengyel felkeléstől való félelmében sietett a Habsburgokat megsegíteni, de a hadifoglyok elhurcolásáról nem volt szó. Ezzel szemben az igazság az, hogy I. Miklós orosz cár kétségtelenül Magyarországon a magyar honvédséget irányító lengyel tisztek miatt, és az ezután bekövetkező lengyel felkeléstől való félelmében könnyen állt rá Bécs megsegítésére. A **bécsi megállapodásban (1849. május 14.) dokumentumban rögzítették, hogy az oroszok által elfogott magyar honvédeket Szibériába és egészen Kamcsatkáig elvihetik,** hogy jó messzire kerüljenek. Akkor a németek még gót betűvel írtak. A bécsi levéltárból az Országos Levéltárunk lefilmezve megkapta ezt a dokumentumot, **de céljuk érdekében letagadták, elhallgatták. Kéri Edit is kikérte levélben ezt a dokumentumot a bécsi levéltárból, és azt magyarra lefordította, mert még ő is tanulta a német gótbetűs írást! Ezt a Magyar Nemzet 2002. augusztus 31-i számában le is közölte, 153 év után először !!! Addig egyetlen történésziünk sem fordította le magyarra!!!**

Fentiek ismeretében felmerül bennem a kérdés: vajon milyen sors vár a költő hamvaira? Magam annak tudatában keresem a választ, hogy a döntéshozók kényes helyzetben vannak és lesznek is. Elfogadják-e azon feltételezett többség igényét, akik szeretnék úgy emlékezni a nagy költőre, mint aki nem az „ágyban, párnák közt”, hanem a harc mezején, a segesvári csatában halt hősi halált. Továbbra is ezt szeretnék taníttatni az iskoláinkban, és erre emlékeztetni az utódait. Jogosnak tűnő óhaj, kétségtelen. De mit kezdenek azon honfitársaik meggyőződésével, akik úgy vélik, hogy a Szibériában felszínre hozott test-maradványok -- hiteles szakértők által bizonyítottan -- Petőfi Sándorhoz tartoznak. Jelenleg Nyugaton őrzik őket, de bizonyára átadnák az illetékeseknek, ha döntés születne arról, hogy végleges nyughelye a szülei sírjában legyen. Ezt szerintem úgy kellene megoldani, hogy e sír fölött megfelelő felirattal ellátott, rangos **Emlékmű** készüljön.

Azért vélekedem így, mert nem kételkedem a „hiteles szakértők” megállapításainak bizonyíthatóságában. Gondolom ezt annak ellenére (vagy éppen annak ismeretében), amit Kéri Édit közzétett a Népszavában az „expedíció” 23 tagjának kiválogatásáról. Aki valamennyire ismeri az akkori szocialista táborban uralkodó viszonyokat, tisztában lehet azzal, hogy a válogatás szempontjait az érintett országok titkosszolgálatai határozták meg. E tekintetben Hazánk különleges helyzetben volt, mert a szovjet KGB egy nagyhatalom érdekei szerint, míg a hazai ÁVO a magyargyűlöletből fakadóan válogathatott a kiküldésre alkalmasnak ítélték között. E tekintetben a cikkíró „Tími” hiszékenysége érthető, ami azonban nem csökkenti terjedelmes írásának értékeit. A Hálón lévő szöveg végén, mint egy aláírás: „vitéz Hábel György és Budapest, 2013. április 10.” olvasható.

Rekviem Tibcsiért.

Kacus nővérem tudatta velem azt a szomorú eseményt, melynek lényege, hogy szeretett unokaöcsémnel folytatott földi beszélgetéseinkre többé nem kerülhet sor. Az éjszakába nyúló eszmeeserek során gyakorta állapítottuk meg azt, hogy vélekedéseink a földi élet nagy kérdéseiről csaknem azonosak. Annak ellenére, hogy gyógyíthatatlan betegsége (a szklerózis multiplex) már fiatalon hatalmába kerítette, különleges humorát és derűlátását megtartotta.

A háború darabokra szaggatta családukat. 1955 nyarán nyílt lehetőségem arra, hogy Kijevből Budapestre utazhassak, és találkozhassak családuknak valamennyi tagjával, köztük az akkor 10 éves Tibcsivel. A következő évben látogatásom megismétlődött, majd testvéreim, gyermekeikkel együtt Nyugatra menekültek. 1972-től kezdődően többször találkoztunk az USA-ban és Kanadában. A technika fejlődése lehetővé tette azt is, hogy a bennünket elválasztó hatalmas távolság dacára gyakran és órákig beszélgethessünk telefonon is. E sajátos lelki táplálékot semmi más sem pótolhatja.

Tibcsi, amíg állapota lehetővé tette, humán antropológiát és szociológiát tanított a vancouveri Simon Fraser Egyetemen. Fizetést nem fogadott el, mert így járulékon élhetett és nem kellett tartania attól, hogy munkaképtelenség esetén csak hosszadalmas vizsgálatok után nyerheti vissza e biztonságot. 1972-től először Csöpi nővéremnél, San Francisco-ban találkoztunk ismét. Néha hajnalig beszélgettünk. Aztán Csöpi Vancouverbe költözött, hogy Tibor közelében élhessen. Ettől kezdve találkozásainkra ott került sor. 1986-ban, már nyugdíjasként, két hónapot töltöttem Vancouverben. Naponta együtt jártunk úszni, ami mindkettőnknek javára vált. Többször meglátogattuk munkahelyét, az Egyetemet is. Ilyenkor pillanatok alatt körülvettek a tanítványai (a nagy tudású, jó humorral és mindig készségesen beszélgető embert nehezen engedték útjára).

1988 májusában Tibcsi felkereshette azt az országot, ahonnan 32 évvel korábban menekülnie kellett. Mialkovich Mari, Kacus nővérem gyermekkori

osztálytársa, (húgával, a később neves jelmeztervezővé váló Erzsivel, gyermekként együtt korcsolyáztattunk) meghívására néhány napot töltöttünk Miskolc-Tapolca-i nyaralójában, és kirándultunk azokra a helyekre, ahol családjuk annakidején a hétvégeket töltötte. Felkerestük a Sárospatak-i Főiskolát, dédanyánk öccsének, Erdélyi János, ügyvéd, filozófus és költőnek valamikori munka- és lakhelyét. Pihentünk a Balatonnál, ahol gyermekkorának nyarait töltötte és ahová mindig visszavágyott.

Meggyőződése, hogy Tibcsi lelke tovább él. Napi meditációmban az állagot váltott szeretteim között emlékszem meg Róla. Tartalmas életének fényképes nyomait őrzöm, azt a „nyílt levelet” pedig, amelyet az amnesztiával összefüggésben írt, az alábbiakban mutatom be:

Előzményként megemlítem, hogy Tibcsi, együtt két évfolyamtársával, egy lapot adott ki, amelyben egyebek mellett hangot adtak háborúellenes meggyőződésüknek (akkor már folyt a vietnámi háború). Egy gazdag ember felkarolta e lapot, így az több ezres példányszámot ért el. A hatalomnak ez nem tetszett és a diplomavédésük előtt katonai behívót kaptak. Ekkor távoztak Kanadába, velük ment Patricia is, akit ott Tibcsi feleségül vett. Ő adott életet három gyermeküknek, Tomynak, Annának és Marynek.

Exile's Reaction

Editor of The Bee—Sir: As an exile in Canada, I have been watching, sometimes with amusement, sometimes with disgust, the debate on amnesty for draft evaders and deserters. It started when „peace with honor” was obtained from Vietnam. I recall the stern face of the Quaker (?) President setting his jaw and saying „never” to amnesty.

Now, after the President's resignation, not quite „with honor”, some clever people have suggested that „the nation's wounds” could best be healed by trading amnesty for Nixon for amnesty for us.

I don't know what image the people at home have of us. They are wrong if they think that we would all come running home. Nevertheless, amnesty, in the sense of a full pardon, would give us all the opportunity to visit our parents and friends from time to time, and most of us would be glad of that opportunity. We are not vengeful by nature, so a pardon for Nixon, for crimes much graver than ours, would seem almost acceptable.

We now hear that Nixon is to receive a full pardon, he gets keep his 60,000 dollár pension, and he is free of embarrassing prosecution. Meanwhile, we have been offered a vague promise of lenient treatment if we are willing to work our way back. To justice so even-handedly tempered with mercy, we exiles collectively set our jaws and utter „never” with one voice.

TIBOR BENKE

Vancouver, BC.

A fenti írás hiteles fordítása olvasható az alábbiakban:

A száműzött válasza A „The Bee-Sir” szerkesztőjének

Száműzöttként Kanadában, hol élvezettel, hol undorral, kísértem figyelemmel a katonaszökevények és sorozást elkerülők büntetés alóli mentességéről szóló vitákat. Akkor kezdődött, amikor kieszközölték Vietnámtól a „becsületes/tisztesleges békét”. Emlékszem a Kvéker (?) Elnök szigorú arcára, ahogy összeszorított foggal nem-et (sohasem-et) mond az amnesztiára.

Most, az Elnök lemondását követően, néhány okos ember - nem éppen tiszteességgel - azzal a javaslattal állt elő, hogy a nemzet sebeire az lenne a legjobb gyógyír, ha Nixon amnesztiát kapna a mi kegyelmünkért cserébe.

Nem tudom, hogy az otthoniaknak milyen elképzelésük lehet rólunk. Tévednek, ha azt hiszik, hogy mi mind hazarohannánk. Mindazonáltal, az amnesztiát – a teljes megbocsátás értelmében – mindnyájunknak esélyt adna arra, hogy időnként meglátogassuk a szüleinket és barátainkat, és többségiünket boldoggá is tenné ez a lehetőség. Mi nem vagyunk bosszúálló természetűek, úgyhogy a megbocsátás Nixonnak – a mieinknél sokkal súlyosabb bűncselekményekért – majdhogynem elviselhető lenne.

Mostanság azt halljuk, hogy Nixon teljes megbocsátást nyert, megtarthatja 60,000 dolláros nyugdíját és mentesül a megalázó bűnvádi eljárás alól. Eközben, mi csak halvány ígéretet kaptunk elnéző bánásmódra, ha hajlandók vagyunk nagy nehezen hazajutni. Az effajta igazságszolgáltatásra, ahol ilyen elfogulatlanul adják/mérik a megbocsátást, mi, száműzöttek összeszorított foggal, egyöntetűen nem-et (sohasem-et) mondunk.

Fiuméről másként

A Kossuth Rádió 2017. 05. 07. délelőtti adásában fél órán át hallgattam egy előadást a fiumei hadikikötő és az oda vezető út-vasút kiépítéséről. Nem esett szó azonban arról, hogy e hatalmas beruházást a magyar költségvetésből valósította meg a Habsburg uralkodó. Nos, alábbiakban olvasható az, amit kíváncsian lett volna hallani az előadótól.

Ugyanis 2009 júniusában, az Országos Széchenyi Könyvtárban megtekintettem azt a kiállítást, mely „*Fiume magyar emlékezete*” megnevezéssel Skultéthy Csaba magángyűjteményét tárta elénk. A Gyűjtő két évtizedes munkájának gyümölcsében gyönyörködhettem. A kiállítás anyagát egy kiemelkedő színvonalú katalógus foglalja magában (*Fiume magyar emlékezete — Skultéthy Csaba gyűjteménye*;

Országos Széchenyi Könyvtár 2009. május 8 — 2009. július 12.; Budapest, 2009), így bármikor feleleveníthetjük a látottakat. Úgy vélem, hogy Olvasóim számára hasznos lehet, ha Fiume eseményekben gazdag történetét e könyvemben közzéteszem azzal a tartalommal, mely a Pallas Lexikonban található, a szöveget csupán a mai helyesírás szabályainak megfelelően módosítottam.

Azok számára, akiknek nincs idejük elolvasni a terjedelmes függelék, kiemelek néhány figyelemre méltó adatot, előtte azonban megemlítek egy apró érdekességet. A város és a kikötő jelenleg a Rieka nevet viseli. E név azonos Atilla hun király első feleségének Rēka nevével (gyermekkoromban a Balaton mellett az „ē” hangzót „ie”-ként ejtették, pl. az anyát „iedes”-ként szólították meg).

Az 1868. évi XXX. t.c. 66.§-a kimondja, hogy Fiume város, a kikötő és a kerület a magyar koronához csatolt különtest, királyi kormányzók irányítása alatt áll. A magyar költségvetés az 1871. évi XIX. t.c.-el 13,120,000 Forintot irányzott elő a terület fejlesztésére, ebben benne foglaltatott a lenyűgöző Kormányzósági Palota 1,200,000 Forintos építési költsége is. Az 1871—1894 közötti időszak alatt a város, a kikötő és a kerület fejlesztésére a magyar költségvetés összesen 34,508,080 Forintot fordított. Az építkezést 1878-tól Hajnal Antal magyar mérnök irányította. Erre az időre Fiume kikötőjét Európa 10 legnagyobb kikötője között tartották számon. 1874-ben megnyílt a Károlyváros—Fiume közötti vasútvonat, melynek mérföldenkénti átlagos költsége 900,000 Forintot tett ki, és a Magyar Államra háruló bankhitel évi 15 milliónyi terhet jelentett. Kifosztóink-gyilkosaink, a Habsburgok „okosan”-, „igyesen” gondolkodtak és cselekedtek. Fiuméra szükségük volt, mivel a nagyhatalmi elképzelések megvalósításához kellett egy korszerű kikötő. Ezt sikerült is megépíttetniük a gyűlölt magyarokkal és odavezető vasútvonallal együtt. Aztán belerángattak bennünket egy világháborúba (Tisza István ellenkezése dacára), melyben csupán az olasz fronton 530 ezer halott, egy milliónál több sebesült és 800 ezer hadifogoly volt az a veszteség, melyet idegen érdekekért kellett elszenvednünk. Azóta eltűnt a Habsburg-birodalom, és a kikötőt is mások használják.

Itt meg kell említenem Hollán Ernő nevét, aki 1824. január 13-án született Szombathelyen és 1900 május 26-án hunyt el Budapesten (a Mérnök- és Építészegylet alapítója-elnöke volt).

A valaha volt legnagyobb magyar vasúthálózat 1919-ben 22,869 kilométert tett ki, s ez 1920-ban 8,141 kilométerre zsugorodott (a különbözetet „ajándékba” kapták az utódállamok, Fiumével, a többi magyar várossal, a közúti hálózattal, a heggyekkel és a bányákkal együtt).

Csaknem a fentekkel azonos időben hallgattam panaszkodást a valamikori főuraink sanyarú sorsáról. Az erdélyi viszonyokat ismerő személy említette, hogy kastélyaikat ugyan lepusztult állapotban, de egy részük visszakapta, az azokhoz tartozó földeket, erdőket stb. azonban államosították. Beugrott az emlékezetembe egy jóval korábbi kastélyesemény jelene. A helyszín ugyancsak Erdély. A

hatalmas asztalt körülülőket díszes erdélyi népviseletbe öltözött nők szolgálják ki. Tehát ott néhány generációt követően visszaállt a régi rend az urakat kiszolgálók tekintetében.

Megcsonkított Anyaországunkban azonban a kiszolgálók osztályfüggősége gyökeresen megváltozott. A korábbi kiszolgálók leszármazottjai már csak azért sem tudnák visszaállítani a régi rendet, mert a bolsevista évtizedek alatt felnőtt nemzedékek elidegenedtek a valószínűkori főuraktól, jelentős részük ugyanis a magyargyűlölet szellemében nevelkedett (kivételt képeznek a „celeb-világba igyekvők, számukra ugyanis legfontosabb cél: a mielőbbi érvényesülés).

Nemzeti Konzultáció 2017

A kormányoldal beszélgetést szervezett a fenti témában. Telefonon engem is meghívott egy általam ismeretlen személy. Megígértem hogy ott leszek a Lipták villában. Most, pár órával a jelzett időpont előtt úgy látom, hogy az időjárás nem kedvez annak, hogy ígéretemnek eleget tegyek. A témát fontosnak, a Konzultáció szervezésének mikéntjét aggályosnak tartom. A miértet ott mondtam volna el. Mellesleg jegyzem meg, hogy pár órával ezelőtt Karácsony Gergely, kerületünk polgármestere, aki a telefonban miniszterelnök-jelöltként mutatkozott be, holnapra tervezett egy összejövetelt. (az 1-es gombot nem nyomtam meg, így tudattam vele, hogy nem fogadom el a meghívást). Figyelemre méltó az, hogy napjainkban -- a magyargyűlölők oldaláról -- minimum fél tucat ember nevezi magát miniszterelnök-jelöltnek. Ebből az a következtetés vonható le, hogy ennyi, esetleg még több emberke tartja magát alkalmasnak arra, hogy országunk teljhatalmú ura legyen. Nos, emiatt vélekedem úgy, hogy Viktor -- bármilyen okból történő kiesése esetén -- Hazánkban káosz jönne létre.

Jelentős eseménynek tartom azt, hogy a rádió hír- és vitaműsoraiban nem esik szó Kormányfőnk pekingi látogatásáról. Magam azért tartom ezt fontos eseménynek, mert úgy tűnik, hogy Kína jövőbeli súlyát nem érzékeli kellőképp a hazai médiát maig uraló társaság. Náluk a vezető téma jelenleg is az USA és Oroszország közötti viszony alakulása (különösen a közelmúltban hatalomba került Trump megnyilatkozásai és kiszámíthatatlan lépései miatt). Hihetetlennek tartom azt, hogy a világban zajló eseményekkel foglalkozó „szakértők” ne lennének tisztában azzal, hogy Kína egy befolyásolhatatlan, ugyanakkor megkerülhetetlen ÓRIÁS. Ennek ellenére történetének évezredei az mutatják, hogy sohasem volt agresszor, a több mint 8 ezer km. hosszúságú falat is védelmi célból építette. E magatartása ellentétes azzal, ami elmondható a jólétüket gátlástalan gyarmatosítással szerzett, ma un kultur-nációként megnyilvánulókról. Ezért örülök a pekingi eseményeknek.

Néhány nap elteltével jelentek meg tudósítások arról, hogy az értekezleten 28 ország elsőszámú vezetője vesz részt; hogy az elsőszámú kínai vezető Hazánkat

kiemelt stratégiai partnernek minősítette; hogy Kína az Európába irányuló beruházásait Magyarországon keresztül fogja bonyolítani; hogy a napokban 50 megállapodás aláírására kerül sor, stb. Ezzel egy időben jelentek meg az alábbi „Bloomberg-aggodalmak” (csak nem savanyú a szőlő?):

Kína gigantikus vállalkozásra szánta el magát azzal, hogy ki akarja építeni a fél világot átfogó új selyem-utat, amelyen áruí szárazföldön is eljuthatnak Európába és Afrikába, ám ezzel könnyen kárt okozhat saját magának és az útba eső országoknak, köztük Magyarországnak is.

Nagyobb esélye lenne a fél világot átfogó, a Budapest-Belgrád gyorsvasútvonalat is tartalmazó kínai selyemút-terv (Belt and Road) sikerének, ha a pekingi döntéshozók kisebbben gondolkodnának - vélük a Bloomberg szerkesztői. (Képünk a vasúti felújítással kapcsolatos háromoldalú kínai-magyar-szerb szándéknyilatkozat aláírási ceremóniáján készült - a szerk.)

A Belt and Road projekttel kapcsolatban a befektetés nagyságától kezdve a beruházás kapcsán tartott ünnepségek meghívott vendégeinek számáig minden óriási. Kétségtelen, hogy Kínának valóban szüksége van az Ázsiát és Európát összekapcsoló energetikai és szállítási rendszerre.

Az is biztos, hogy az útba eső országoknak jól jön vasúti, közúti, kikötői és erőművi infrastruktúrájuk korszerűsítése. És Kína joggal használja fel pénzügyi forrásait és felesleges építési erőforrásait a selyemúttal kapcsolatos projektek finanszírozására és kivitelezésére. (A legfrissebb hírek szerint a magyarországi vasúti szakaszt is kínai cég építené - a szerk.)

Nagy a kockázat

Ugyanakkor nagy a veszélye annak, hogy Kína és a nagy terv megvalósításába bevont országok - köztük a Belgrád-Budapest vasúti korszerűsítéssel részt vevő Magyarország - óriási elvárásainak teljesítése lehetetlennek bizonyul. Ázsiában - és részben Kelet-Közép-Európában is - nem a beruházási források akadályozzák a befektetési projektek indítását, hanem az életképes tervek hiánya.

A politikailag motivált projektek - ahogy arra Kínában és máshol is láthatunk példákat - újabb fehér elefántokhoz, fantom városokhoz, kihasználatlan repülőterekhez, vasútvonalakhoz stb. vezethetnek, amelyek visszafizethetetlen adóssággal terhelhetik meg a kisebb országokat. (A főként kínai hitelből megvalósuló Belgrád-Budapest vasúti projekt becsült költsége a korábbi 470 milliárd forintnak immáron a kétszerese - a szerk.)

Rossz magyarázat

Egyes stratégiák elfogadhatónak tartják, ha Kínát bizonyos veszteségek érik, elsősorban azon, hogy a selyemút építéséhez nyújtott hitelei egy részét nem tudják visszafizetni az adósok. Úgy vélik, hogy ez az ára az országgal szomszédos államok stabilitásának. A költségek azonban kezelhetetlenné válhatnak. A Fitch például nemrégén figyelmeztetett arra, hogy a bankok hitelállományának minősége jelentősen romlott.

A befektetésalapú kínai gazdasági modell exportálása segíti ennek továbbélését, a gyenge hatékonysággal működő állami vállalatok erre építve tovább halogathatják átalakulásukat, fenntarthatatlan túlzott kapacitásaik leépítését. Emellett mivel a pekingi pénzügyi vezetés a jüan árfolyamának védelme érdekében fékezi a tőkekiáramlást, lehet, hogy nem is lesz elég pénz a selyemútra. (Bár Hszi Csin-ping kínai elnök éppen vasárnap [jelentette be](#), hogy Kína 124 milliárd dollárral - mintegy 35 ezer milliárd forinttal, azaz az éves magyar GDP-vel - támogatná a "békére, a nyitottságra és a szabad-kereskedelemlre" épülő Új Selyemút létrehozását.)

Gond lehet a korrupció is

Kérdéses továbbá, hogy az újabb utak és vasutak építése, illetve csövek lefektetése valóban segítheti-e Kína végső céljának elérését, azaz a gyors gazdasági növekedés és ezzel a politikai stabilitás biztosítását. A fejlesztési források könnyen eltűnhetnek a korrupció mocsarában a selyemút útjába eső országokban.

Hosszabb távon a kínaiak jelenléte kiválthatja a szokásos ellenszenvet a külföldi beruházókkal szemben, ami esetenként szabotázsakciókhoz vezethet. A pekingi külpolitika hagyományosan tesz arra, hogy milyen rendszerekkel üzletel, ami Kínával szembeni ellenérzést szülhet az elnyomó rezsimek uralma alatt élő átlagemberek körében.

Jó példa

A Bloomberg szakírói jó példának tartják az Ázsiai Infrastrukturális Befektetési Bank (AIIB) példáját. Peking 2014-ben minden előzmény nélkül indította útjára ezt az intézményt, amelyhez rengeteg ázsiai és európai ország csatlakozott. Sokan féltek attól, hogy a kínai vezetők a világon kialakult - az IMF-re és a Világbankra épülő - nemzetközi pénzügyi rendszer megbontására törekednek a bank létrehozásával,

illetve attól, hogy a bank a feltörekvő országokra jellemző, átláthatatlan módon fogja kezelni a pénzt.

Ezek a félelmek nem igazolódtak. Az AIIB-t nemzetközi szinten elismert profik irányítják, akik tartják magukat a pénzügyi világ kemény szabályaihoz. Az intézmény működésének első öt évében nem fog több pénzt kölcsönözni évi kétmilliárd dollárnál, azaz rendkívül óvatos politikát folytat. Nem lesz erős a befolyása a pénzügyvilágban, de az esetleges veszteségei sem lesznek nagyok.

Legyünk ésszel, elvtársak!

Kínának a selyemúttal kapcsolatban is a kis lépések politikáját kellene folytatnia. Az ezzel kapcsolatos projektekkal kapcsolatban nem arra kellene koncentrálnia, hogyan lehet kifizetni azok költségeit, hanem arra, hogy mennyire életképesek, kifizetődők az egyes beruházások - [vélik](#) a Bloomberg szerkesztői, akik szerint a hitelezőknek áttekinthető feltételekkel kell odaadniuk a pénzüket és figyelniük kell a kölcsönöket felvevő cégek és államok hitelképességére. A projektekkal kapcsolatban egyeztetni kell a helyi kereskedőkkel, farmerekkel, civil szervezetekkel is, nem csupán az állami bürokratákkal és főként nem a korrupt vezetőkkel. Sőt, a szerzők szerint a környezetvédelmi aggályokat nem szabad figyelmen kívül hagyni.

Még több pénzt!

Kína sürgeti a nemzetközi pénzintézeteket, hogy kapcsolódjanak be a selyemút kiépítésének finanszírozásába - jelentette ki egy pekingi kereskedelmi fórumon Ji Kang, a kínai központi bank elnökhelyettese. Az útvonallal kapcsolatos infrastrukturális és más beruházások, illetve a nagy mű megalkotásában részt vevő államok finanszírozási forrásokért kiáltanak - derült ki szavaiból a CNBC [tudósítása](#) szerint. A segélykérés világos jele Kína problémájának: növelni akarja nemzetközi befolyását, miközben hazai gazdaságának bővülése lassul, az eladósodás nő és a tőke kicsorog az országból. A selyemút célja ugyan a beruházások felpörgetése Ázsiában, Európában és Afrikában, ám az Ázsiai Fejlesztési Bank szerint csak a 2030-ig megvalósítandó ázsiai infrastrukturális fejlesztésekre 26 ezer milliárd dollár (forintban kifejezhetetlenül nagy összeg) hiányzik.

Peking eddig 50 milliárd dollárt költött a selyemútra (a magyar GDP közel fele) azóta, hogy Hszi Csin-ping államfő 2013-ban bejelentette a kezdeményezést. A legtöbb projektet kínai pénzintézetek finanszírozzák, a nemzetközi hitelintézetek és a külföldi kereskedelmi bankok tartózkodnak a részvételtől. Szakértők szerint nem is várható változás ezen a téren, mivel számos beruházás megtérülése kérdéses. Van olyan elemző, aki szerint Pekingnek hosszú távú kötvényeket kell kibocsátania a nagy terv megvalósításának finanszírozásához, mások szerint nem fog menni a dolog külső forrás bevonása nélkül. Ehhez viszont a kínaiaknak világossá kellene

tenniük a selyemút célját és elő kellene vezetniük egy olyan listát a beruházásokról, amelyekben profittal kecsegtető befektetések is vannak.
2017-05-14 11:43:00

Nocsak! A „profittal kecsegtető befektetéseket” vajon kik szeretnék lenyúlítani?

Ami a Nemzeti Konzultáció szervezésének mikéntjét illeti, előrebozsátom azon feltételezést, hogy a Magyar Posta, mint vállalat, jelenleg a magyar állam tulajdonát képezi. Ez esetben célirányosabb lett volna a megválaszolható kérdéseket tartalmazó borítékot az átvételt igazoló módon postázni. Ez kizárta volna azt a lehetőséget, hogy a küldemények nagyrésze a kukákban landoljon. Példaként említtem leányom négytagú családját. A házuk kapujuknál lévő, zárható ládikóba nem kerültek ilyen borítékok. Emiatt a válaszukat elektronikus úton továbbították. Az a tény, hogy jelenleg kb. másfél millióan küldték el a nyilatkozatukat, azzal a veszéllyel fenyeget, miszerint a magyargyűlölők arra fognak hivatkozni, hogy -- lám-lám, -- a megnyilvánulásra jogosult lakosság csupán töredéke tartotta szükségesnek a válaszadást. Emléksünk a tavalyi népszavazási kezdeményezésre. Akkor a három millió három százezret is meghaladta az igenlő állásfoglalás, és, noha ez az ötven százalékot jelentette, a hiányzó egy miatt nem lehetett megtartani a népszavazást. Az illetékesek jól tennék, ha a május 20.-ra lehatárolt időszakot meghosszabbítanák (néhány nap elteltével ez meg is történt, a válaszadás időpontját május 31-re módosították, szerintem, még egy további hónap szükséges lett volna).

A „Naplegenda” kapcsán

Előre bocsátom azt, hogy zene és tánckedvelő (értő) emberként a TV-ből gyakran látok magas színvonalú előadásokat, melyeket a MÚPA-ban rögzítenek, az épületben azonban csak a napokban jártam. Képzőművész és építész diplomával rendelkezén, különleges élményben részesültem. Csak irigyelhetem azt a csapatot, melynek lehetősége nyílt arra, hogy agyagi korlátok szigorú betartásának kényszere nélkül tobzódhasson a célszerűség és a szépség együttes kielégítésében.

Külön szerencse számomra az, hogy a helyszínen látott előadás a legmagasabb színvonalon ötvözte a koreográfia, valamint a hang- és világítástechnika követelményeit. Mindez a témakezelés tekintetében olyan élményt nyújtott, mely a világ bármely rangos bemutatóhelyén elismerést válthat ki.

Maga az épület -- a több szint elérhetősége okán -- nagylétszámú eligazító személyzetet igényel. Ezt is jó ízléssel oldották meg. Szürkés öltözetűkre tekintettel „szürke eminenciások”-ként szólítottam őket. Nélkülük az épületben történő közlekedés csak többszöri látogatást követően valósulhatna meg.

A témaválasztás számomra azt bizonyítja, hogy még mindig nincs minden veszve. Az a felfogás, mely szerint a gyökereink Keleten kapaszkodtak az

Anyaföldbe akkor, amikor még élt az ősi szokások és hagyományok tisztelete. A színpad hátterének közepén – két szarv között kiemelkedve – látható „napkorong”, mely csak az előadás végén jeleníti meg az újholdat, jól illeszkedik a táncok és a dalok társadalom-rétegződést illusztráló jellegbe (pl. a katonai kiképzésben részesülő „bakák”, másként viselkednek a kiszemelt párjukkal, mint a kismesség egyénieskedő táncosai, akik mellett nem jelennek meg a „párjaik”).

A Magyar Állami Néptánc Együttes évtizedek óta nyújt számunkra maradandó élményt. A most láthatott előadás minden előzőt fölülmúlt azzal, hogy az ütemeknek a legfelső határukig történő növelése a virtualitásba torkollott, s ez tükröződött a tánc, az ének és a jelmezek változása tekintetében. Méltányosnak tartom, hogy mindazok, akik létrehozták e különleges értékű előadást, megfelelő elismerésben részesüljenek.

Olvasóhelyiség kialakítása

A XIV. kerület Handzsár utca 2. III. em. 9 számú lakásban lakom. Lépcsőházunkban 12+1 (a valamikori házmesterlakás) található. Magam 34 évvel ezelőtt költöztem az elhunyt Édesanyám lakásába. Ma már valamennyi lakás magántulajdon. A házmesterlakással szemben van egy 18 négyzetméteres raktárhelyiség, amelyben e lépcsőház lakói elhelyezhették ideiglenesen nem használt holmijukat. E raktárhelyiséget jelenleg senki sem használja. Elhatároztam, hogy ha lehet, úgy azt megvásárolom és ott helyezem el ezres nagyságrendű könyvritkaságaimat, majd azokat katalogizáltatom. Erre ez ideig nem nyílt lehetőségem. (Van olyan rokonom, aki képes ezt a munkát elvégezni).

A valamikori Lakásszövetkezet (186 lakás) mára már Lakásfenntartó Szövetkezetté vált. A házmesterlakásokat kiárusították. Nincs tudomásom arról, milyen módon történt a lebonyolítása. Olyan esetről tudok, amelynél a volt házmester távozásához 2 millióval kellett hozzájárulni (magam ezt írásban elutasítottam, mert úgy véltem, hogy helyesebb, ha olyan személy adja a lelépést, aki meg fogja vásárolni e lakást). Ugyanennél az épületnél kérték a hozzájárulást ahhoz, hogy a külső falakat szigetelőlapokkal lássák el. Ez ugyancsak megtörtént (magam ezt is elutasítottam, mert másokkal fizettették meg az értéknövelés költségét). A jogviszonyok egyelőre tisztázatlanok. Rendezésével egy ügyvédet bíztak meg, így feltehetőleg előbb-utóbb megtudhatjuk, kikkel kell egyeztetni a szóban forgó raktárhelyiség megvásárlását illetően.

A raktárhelyiség tulajdonba vétele lehetővé tenné azt, hogy az ott elhelyezésre kerülő könyveim iránt érdeklődők azokat elolvashassák, jegyzeteket készíthessenek. A lépcsőház bejáratánál tábla közölné az olvasóhelyiségbe jutás körülményeit.

Úgy vélem, hogy kerületünk Önkormányzata segíthet abban, hogy a jogviszonyok tisztázása mielőbb megtörténhessék. Ennek érdekében megkísérletem

felkeresni Szabó Rebeka alpolgármestert. A hölgynek, aki az Alpolgármester nevénél található telefonhívásomra jelentkezett, elmondtam, milyen témában kívánom felkeresni az Önkormányzatot. Ígéretet kaptam arra, hogy amennyiben a kérdéses időpont ismertté válik, telefonon jelzést kapok. Ez egyelőre nem történt meg, de, hogy nyoma maradjon igyekezetemnek, szándékomat újságcikként megjelentettem.

Elgondolkodtató

A mai napon (2017-07-13), Lázár János tájékoztatójának vége felé, egy ősz hajú úr megkérdezte, nem okoz-e gondot a SEUSO-kincsek „visszaszerzése” kifejezés. A válasz határozott „NEM!” volt..

Eszembe jutott, hogy évtizedekkel ezelőtt, pedikűrre várakozva (előttem volt még egy személy) elkezdtem mesélni a pedikűrösnek a SEUSO-kincsek furcsa sorsáról. A szintén várakozó hölgy felém fordulva megszólalt: „Maga az én emberem!”, és elkezdte mondani a következőket (évtizedek távlatából már csak a lényegre emlékszem):

A férje volt az a személy, akit „koronatanúként” kiszállítottak az USA-ba a szóban forgó kincs bírósági tárgyalására, de ott nem jelenhetett meg. Ugyanis a szállodából elvitték a Magyar Nagykövetségre, onnan pedig egyenesen a reptérre és hazaszállították. Elmondta azt is, hogy férje 4 darabot vásárolt meg a kincs megtalálójától, majd azt eladta Bécsben szerb cigányoknak. Tudott arról, hogy más falubeliek is vásároltak e fiatalembertől, kinek vágya az volt, hogy a bevételeiből egy lovat vásárolhasson magának.

Eszembe jutott az, hogy a TV több ízben bemutatta „A SEUSO-kincsek rejtélye” c. dokumentumfilmet. Ezzel ismételten nyilvánosságot kapott a felbecsülhetetlen értékű kincs sorsának sok-sok mozzanata, újabb lendületet adva a kincs visszaszerzésére irányuló erőfeszítéseinknek. Azok számára, akik nem tudnák, miről van szó, összefoglalom az előzményeket:

A Polgárdi mellett lévő Szárhegy egyik szőlőjében, pince ásásakor, római leletre bukkant Süimegh József, alig húsz esztendősen amatőr numizmata, aki egyébként a közeli homokbánya dolgozója volt és ekkor már szép aranypénz gyűjteménnyel büszkélkedhetett. Büszkélkedett is, mert mind a gyűjteményét, mind a két hatalmas rézüstből előkerült, színezüstből készült és gazdagon megmunkált, 30-40 darabra tehető „étkezéslet” (pontosan nem tudható, hány darabból állt a lelet) megmutatta több falubelijének.

Mindez a 70-es évek közepe táján történt. Valamivel későbbi sorkatonai szolgálata idején rendszeres kapcsolatot tartott családjával, levelezett, hazalátogatott és nővére is gyakran látogatta (de, mint mondja a filmben, sohasem maradhattak egyedül, minden szavukat hallgatta egy melléjük ült katona, amiből feltételezhető, hogy ott is tudomást szerezhettek a kincsről).

Röviddel leszerelése előtt, 1980 decemberében, Süsmegh Józsefet holtan találták annak a pincének az előterében, amelyet korábban ő ásott ki. A filmben látható a rendőrség által készített fénykép, melyen az áldozat két katonai derekszíjra felakasztva lóg úgy, hogy lábai csaknem ülőhelyzetben vannak. A látvány hihetatlenné teszi az önkezűséget. Nővére még azt is elmondja, hogy öccsének az inge véres volt a mellén, márpedig az akasztásos öngyilkos előtte aligha sebzí meg önmagát. A rendőrség az öngyilkosságnak történt minősítés után lezárta az ügyet.

Tíz évvel később, a sorkatonák öngyilkossági eseteinek felülvizsgálata során az Ügyészség elrendelte Süsmegh József halála körülményeinek vizsgálatát is. A helybeliek kikerdezéseinek eredményeként irányult a figyelem a leletre, mely az országból történő kicsempészését követően a SEUSO-kincs megnevezést kapta az egyik darabján lévő név alapján, melyet feltehetően egykori tulajdonosa viselt. Ugyanezen a tárgyon szerepel a Balaton latin neve is (Pelső).

Kiderült az, hogy az egyik helybéli egy 6-8 kg-os korsón annak idején dörzspapírral megtisztogatott néhány betűt, így ott karcolások maradtak, amiket utólag is felismerne. Másik helybéli arról nyilatkozott, hogy a hatalmas rézüstöt, melyben a kincsek voltak, a kezében tartotta. Egy további személy elmondta, hogy 1982-ben vásárolt a kincsből, majd élettársa, egy ócskás, 4 darabot, köztük egy korsót, Bécsben élő jugoszláv cigányoknak adott el. Fény derült más mozzanatokra is.

A nyomozás megállapította, hogy a kincs egy darabja először Bécsben tűnt föl, majd 15 tárgy Londonba került Lord Northampton birtokába. Később, 1990 márciusában e 15 darabot New York-ban, a Sotheby's cég aukcióján bemutatták, de a tulajdont igazoló papírok hamisnak bizonyultak, így az árverést felfüggesztették. Tulajdonosi igényt jelentett be Horvátország és Hazánk. A felmerülő költségekre a Magyar Nemzeti Bank 3 millió dollárt utalt ki (az Állami Számvevőszék későbbi vizsgálata az összeg kiutalására megbízót nem talált).

A pert New Yorkban a Legfelsőbb Bíróság különleges csoportja tárgyalta 1993-ban. Hazánkat egy New York-i ügyvédiroda képviselte – sikertelenül. A Bíróság úgy döntött, hogy a kincs származását nem látja bizonyítottnak. A tárgyalás azonban elfogadhatatlan körülmények között zajlott le. A magyar fél ugyan engedélyt kapott arra, hogy a leleten anyagmaradványokat kereshessen, a mintavétel azonban egy rosszul megvilágított folyosón történt, a tárgyakhoz szakembereink nem nyúlhattak, így mindössze 100 mgr anyaggal dolgozhattak. Ebből mégis sikerült bizonyítanunk azt, hogy a mikroszkopikus méretű maradványok a Balaton vizében ugyanolyan összetételben találhatók jelenleg is. A Bíróság azonban nem tette lehetővé, hogy bizonyításunk az esküdtek jelenlétében történjék, mert azt a bírónő nem tekintette az ügyhöz tartozónak.

Említést érdemel a Szabadbattyán közelében feltárás alatt lévő 110 x 120 m nagyságú, a lelettel azonos időből származó római villa, melynek méretei és egyéb adottságai arra utalnak, hogy igen magas rangú személy lakhelye volt. Az ügyhöz

tartozó leletnek tekintendő a Polgárdi közelében talált háromlábú, nyitható-csukható színezüst edénytartó (tripus), melynek nem csak megmunkálása hasonló a SEUSO kincséhez, de anyaga és a rajta lévő anyagmaradványok nyomelemei is egyezők. A tárgyaláshoz készített valamennyi szakértői bizonyítékot azonban a Bíróság figyelmen kívül hagyta. A tanuktól a bírónő csak azt kérdezte, látták-e a kincs kiemelését a földből. A koronatanút pedig, aki a lelet 4 darabját Sümegh Józseftől megvásárolta, a tárgyalás kezdetekor hirtelen eltávolították New York-ból (a módját írásom elején ismertettem).

A tárgyalás alatt egyezkedési ajánlatot is kaptunk, mely a perköltség összegének elengedését helyezte kilátásba arra az esetre, ha visszavonjuk a keresetünket. Szerencsére ezt nem tettük meg. E döntésnek köszönhető, hogy a SEUSO-kincs egy része visszakerült Hazánkba.

Tusmányos 2017.

A szokott időben, ezúttal is létrejött Erdélyben az évek óta megismétlődő és egyre nagyobb érdeklődést kiváltó rendezvény. Hangulatában mind érzékelhetőbbé válik a helyi magyarság megosztottsága az RMDSZ, illetve a székely autonómia-törekvések mellett felsorakozó szervezetek tekintetében.

Magam a TV-adást akkor kezdtem fokozottabb figyelemmel kísérni, amikor közeledett a magyar kormányfő érkezésének bejelentett időpontja. Eközben láttam a feltehetően többségükben kamaszkorban lévő fiatalok felemelt karjainak lóbálózását a nagyszínpad előtt (a néhány tagú "zenekar" a most igényelt zenét játszotta). Persze, aligha várható el, hogy közöttük lennének azok, akik kíváncsian várnák a magyar kormányfő megnyilatkozásait. Pedig, lett volna min elgondolkodniuk. Számukra ugyanis igen fontos az, hogy milyen jövőre számíthatnak. Persze, nem hiszem, hogy lenne olyan személy, aki tudná, milyen események várhatók akárcsak a legközelebbi egy-két év távlatában. Kormányfőnk sem tehetett mást, mint, hogy a közel egyórás, szövegolvasás nélküli előadásában, felsorolja azokat a veszélyeket, amelyek Hazánkat, nemzetünket, az Európai Unió nemzeteit, és a tőlünk délre-keletre található országokat-és népeket fenyegetik az esetben, ha Brüsszel továbbra is a „migránsok” ellenőrizetlen befogadását erőszakolja.

A „visegrádi négyek” országaiból, valamint a más országokból érkezett hallgatóság többször fejezte ki a hallottakkal kapcsolatos egyetértését, az előadás befejeztével pedig hosszasan, állva tapsolta meg Orbán Viktort.

A rendezvény szervezőit külön elismerés illeti meg azért a munkáért, melynek eredményeként begyűjtötték az írásba foglalt kérdéseket. Ezeket felolvasva hallhattuk, a két előadó (Tökés László és Orbán Viktor) pedig egymás között elosztva döntött a válaszadásról. A rendezvény résztvevői láthatólag tovább folytatták a hallottak megbeszélését.

A hazai magyargyűlölők – a rendelkezésükre álló csatornákon (HÍR TV, ATV) -- azóta is azon csámcsognak, micsoda helyrehozhatatlan károkat okoz a jelenlegi kormány „nemzetieskedő” megnyilatkozása. Aggódnak amiatt, hogy a román vezetés nem veszi jó néven az efféle nacionalista megnyilvánulásokat. Nos, nálunk az utóbbi évezred folyamán befogadott kisebbségek megkülönböztetés nélkül élhettek, gazdagodhattak, a négy évszázados Habsburg-uralom idején a legmagasabb rangba kerülhettek. Eközben a magyar jobbágy – mozgási szabadságától megfosztottan -- még egy iparos szakma elsajátítására sem kapott lehetőséget három évszázad folyamán, egészen az 1848-49-es szabadságharcot követő időig. Úgy, hogy csak nyugodtan nyavalyogjanak és hazudozzanak. A változások globális léptékben fognak bekövetkezni a nem távoli jövőben.

FINA 2017.

Le a kalappal mindenki előtt, aki valamivel hozzájárult e vizes világesemény létrehozatalához úgy, hogy tudatosan belekomponálta mindazt a különlegességet, amely Budapestet Hazánk fővárosává teszi. Nem kétséges, hogy a Duna Aréna korszerűen gyönyörű, de kellő anyagiak birtokában bárhol létrehozható. Ami csupán a Parlamentünk és a Várhegy között, -- egy felesleges szennyezéstől tudatosan megóvott folyam két partján, lenyűgöző látványként megteremthető -- az egy különleges sportág bemutatása. Sajnálatos csupán az, hogy e sportág eszközrendszerét a háromnapos versengés befejeztével eltüntetik és aligha képzelhető el ismételt létrehozatala. A Természet is kegyes volt hozzánk, mert az összképet -- háttér-díszítményként -- gyönyörű kék éggel és különleges formájú, vidám hangulatú gomolyfelhőkkel egészítette ki. Az már csak hab a tortán, hogy a női és férfi (összesen 10+22) „akrobaták” világszínvonalú gyakorlatokat mutattak be. Az ugyancsak ideiglenes lelátón helyhez jutott nézők érzékelhető csodálattal fogadták azt, ami eléjük tárult. A Dunán közlekedő sétahajók is igyekeztek az utasaikat hozzájuttatni a lenyűgöző látványhoz. Mellesleg említem meg, hogy a két évvel ezelőtti FINA-rendezvény hasonló versenyét Kazánban, a Volga egyik kikötőjében bonyolították le. Ezt az orosz TV-adásnak köszönhetően láthattam (a két rendezvény -- a külsőségek különbözősége okán -- összehasonlíthatatlan).

A FINA 2019. rendezvényre Dél-Koreában kerül sor, melynek vezérkara látta a magyarországi versenyeket, beleértve a balatoniakat is. A záróünnepségünk utolsó mozzanataként a Dél-Koreai versenyek elsőszámú felelőse terjedelmes beszédet olvasott fel angolul (magyar fordítását is hallhattuk). Nyilván a két hét alatt szerzett benyomásai is hozzájárulhattak ahhoz, hogy felszólalását olyan filmmel egészítette ki, melyből sajátos kultúrájukról képet alkothattunk. Ezt megelőzően a FINA alapító elnöke hosszasan értékelte a magyar rendezést. Lényegét tekintve megállapította, hogy a FINA 2017. minden eddigit fölülmúlt. Záróünnepségünk jellegét illetően megemlítem, hogy míg a nyitóünnepségen a magyarság múltjának ismertetése a

római korral indult, befejezőként megjelent a mítikus „Csodaszarvas” hat méter magas alakja, csillogó-villogó szarvai között egy mutatós fiatal hölggyel. Mögötte egy tucat légtornász-pártól láhattunk káprázatos mutatványokat (feltételezem, hogy a felvétel más helyen készült)

Mint váratlan eseményt említem meg Hosszú Katinka magatartásának megváltozását, s ezt nem is hallgatta el. Történt ez a második aranyérmének elnyerése utáni riportban. A tízezres nézősereg ugyan az első aranyérmének elnyeréséhez is hasonló módon hajszolta őt a győzelem felé, de ezt akkor nem tette szóvá. A kétszázméter vegyes döntőjében azonban az utolsóelőtti helyről kellett felküzdenie magát az első helyre, ebben segítette az őrjöngő tömeg, s ezt egy háromszor terjedelmesebb riportban ismerte el. E riportra nagyméretű magyar zászlóval a vállán érkezett, de hirtelen odaugrott hozzá a férje és a fejére nyomta az IRON-feliratú sapkát. Később, a dobogó első helyén állva, és a Himnusz hallgatva, ajkai mozgása követte annak szövegét, s ez látható is volt (remélem, hogy e változás megmarad).

A FINA 2017. versenyein csaknem kétszáz ország sportolói vettek részt, zászlóikat önkéntesek vitték, ők hozták be ismét a zárórendezvényre.. Örültem annak, hogy a magyar szervezők olyan újítást mutattak be, melyet a FINA vezérkara elfogadott. Nem tudom, kinek az ötlete volt az, hogy – hasonlóan a fáklya gyújtáshoz – egy arra érdemes sportoló, sok-sok lépcsőn felérve, egy fehér, szarvszerű edényből vizet öntsön abba a „tárolóba”, melyből ezután gőzként lövel föl a sportág közege: a VÍZ. A szervezők (vagy valaki) ezen ünnepélyes aktusra Egerszegi Krisztinát tartotta méltónak (aminek nagyon örültem). Hasonlóképpen örülök annak, hogy az óriás toronyugrás három napját nem zavarta meg az időjósok által ígért vihar.

Hivatalos közlésből tudható, hogy a FINA 2017. úszóversenyei színhelyének jövőbeli üzemeltetése évi egymilliárd forintba kerülne. Az összeg kigazdálkodása lehetetlen. Ezért kormányunk úgy döntött, hogy az úszósport országos teendőivel foglalkozó állami szervezet apparátusát ott helyezi el. Mindazt, ami ebben az épületegyüttesben és a világbajnokság más helyszínein fölöslegessé válik (lelátók és sok egyéb létesítmény) más beruházásoknál hasznosítják. A szóban forgó szakapparátus feladata lesz ugyanis az országos úszóoktatás megszervezése és tevékenységének szakfelügyelete. A sportért felelős kormánytag, Szabó Tünde úgy nyilatkozott, hogy szerte az országban, 26 tanuszkodában fogják kifejleszteni a gyermekek azon képességét, amelyet nem csupán saját szórakozásukra ill. sportolásukra, hanem a későbbiekben életmentésre is hasznosíthatnak (ez utóbbi saját feltételezésem). Emellett újabb tornatermek építését is tervezik Tudjuk azt is, hogy a jövő évben kerül sor a FINA rövidpályás világbajnokságára. Gondolom, hogy azon az évek alatt megbecsülést kivívtak sportolóink mellett részt kívánnak venni azon fiatal versenyzőink is, akik már az idén megcsillogtatták különleges

tehetségüket. Szeretnék még életben lenni (most kilencvenedik évemben járok) és szurkolni mindannyiuk sikerének.

A SPORT „színeváltozása”

Különleges jelenségnek lehetünk szem-és fültanúi. Az újkori olimpiák megjelenése idején, a kezdeményező „báró” még úgy gondolta, hogy a „pénzt” távol kell tartani e nemes versengéstől. Elképzelése évtizedekig működött. Aztán az őt követő irányítónál elkezdődött a PÉNZ szerepének növekedése, és most már azt láthatjuk, hogy e szerep uralkodóvá vált.

Az utóbbi hetekben a SPORT 3 világeseményét élvezhettük. A FINA 2017. vizes világbajnokság lebonyolítójaként Hazánkba látogatott mintegy négy és félszáz ezer vendég gyönyörködött Fővárosunk és a Balaton szépségeiben, dicsérte a formaruhás önkéntesek szolgálatkészségét. E rendezvényről részletesen írtam egyik újságcikkemben.

E sporteseményt követte a Londonban lezajlott atlétikai világbajnokság. Itt szembesülhettünk azzal a jelenséggel, hogy a résztvevő csaknem kétszáz országot képviselő versenyző között jelentős többséget képeztek a sötétbőrűek. Egy-egy versenyszám lebonyolítása után az atléták, függetlenül a bőrszínüktől, ölelkeztek egymással, vigasztalták a veszteseket és a megsérülteket. Az arany, ezüst és a bronz érmek átadása alatt díszöltöztetű katonák hajtottak fejet, kezükben a megfelelő nemzeti zászlóval.

Berlinben sajátos úszóversenyeket rendeztek. Ennek különlegességét az adta, hogy csupán kiemelkedő képességű versenyzőket hívtak meg. A győztesek nyakába egyforma „emlékérmét” akasztottak, a világrekord megdöntését pedig tízezer eurós csekkel jutalmazták.

A SPORT „színeváltozását” az alábbiakban vélem felismerni: A sportban megjelenő, egyre nagyobb számú gyermek és felnőtt életfelfogása, világnézete mindinkább el fog térni azokétól, akik faji vagy vallási alapon gyűlölködnek. Így a Pénz urai nem fogják elérni azt a célt, hogy az emberiség minél nagyobb hányadát „birkásítsák”

Mellesleg

Nem szoktam vállalatokat reklámozni, még kevésbé világcégeket. Most kivételt kell tennem. Kezembe került az Auchan reklámfüzete. Borítóján egy kislány látható. Két kezén kék gumikesztyű, az arcán e kesztyűk kék vetülete, jobb karján kék szívben a következő kijelentés: „Az élet kék”. A kislány feje fölötti szöveg: A LEGJOBB KEZEKBE KÉÜLT AZ EGÉSZSÉGE: A SAJÁTJÁBA:
Alul: Az Auchan segít Önnek tudatosabban táplálkozni, többet mozogni és törődni önmagával.

Nos, most jelent meg a harmadik változata annak a módszernek, amellyel igyekszem karbantartani a szervezetemet immáron negyedszázada. Sikeresen, hisz' kilencvenedik életévemben járok. Kórházi leleteim alapján egészséges ember látszatát kelthetem, noha az évtizedek folyamán átestem nyolc komoly műtéten. Az utolsó hastáji műtetre azért került sor, mert az előző elvégzésekor fertőzött fonalat használtak. Hónapokon át három sipolyon folyt belőlem a genny. Mellig befászlizva utazgattam hivatalos kiküldetéseimre. Az USA-ba eljutva egy kórházban megállapították, hogy milyen bacilusokkal volt fertőzött a műtétemhez használt fonal. Hazaérkezve, ezzel a bizonylattal értem el azt, hogy ismét feltárják a hasüregemet. Az életmentő műtét után rokkantnak nyilvánítottak. Történt ez 34 évvel ezelőtt. Olyan személyi igazolvánnyal élek, amelynek nincs lejárat, és amelyből megtudható mindaz, ami velem történt.. Bármeddig élnék még, soha sem cserélném azt egy semmitmondó kártyára.

Tíz évet igényelt az, hogy értelmét lássam az életem folytatását lehetővé tevő erőfeszítéseknak. Az USA-ban és Kanadában élő testvéreimmel létrehoztuk a Harmadik Évezred Gyermek- és Ifjúsági Alapítvány nevű szervezetet, melynek égisze alatt jelentettük meg a *TÁJÉKOZÓDÓ* nevű, társadalmi-kulturális folyóiratot, amelyből nyolc szám látott napvilágot (az utolsó három kötet terjedelemben). Ezután kezdtem el írni és kiadni a könyveimet, majd az utóbbi hat év folyamán újságcikkem formájában foglaltam írásba a mondanivalómat. Jelenleg kétszáznál tartok, a függelékeikkel együtt ez meghaladta az ezer oldalt. Szervezetem karbantartásának módszerét három könyvben ismertettem, az utóbbihoz színes, hangosfilm DVD is tartozik, forgalmazását most szervezem.

A., „Halotti Beszéd”-ről

Bizonyára nem véletlen, hogy ezres nagyságrendű könyvállományomból csak most, 90-ik évemben járva került a kezembe Róczy György írása. A 8 nyolc oldalas szöveg (mely ennek dupláját tenné ki az én írásaim formátumában) a következő címet viseli: Az ősi magyar kettős lélekhit emléke a Halotti Beszédben.

Évtizedekkel ezelőtt kialakult sajátos Isten-tudatomat nem rendítheti meg semmilyen, az enyémtől bármiben is eltérő felfogás. Ugyanis az enyém igen egyszerű. Azon alapszik, hogy a jelenlegi ember -- az őszönei által irányított növény-és állatvilágtól eltérően -- szabad akaratú lényként jelenik meg az ismert történelemben. Önmaga dönti el, mit és hogyan cselekszik, illetve mi az, amit elmulaszt. Tetteiért ill. mulasztásaiért a felelősség őt terheli. E jelenség létrejöttére választ kerestem. Az esetleges génmutációt elvettem, mert bizonyíthatatlan. Maradt egy olyan szellemlény feltételezése, Aki öröktől fogva létezik és örökké létezni fog.

Tudjuk, hogy a Halotti Beszéd szövege 1192-96 körül, egy temetési szertartásra készült és latin nyelvből fordították magyarra. Milyen különös véletlen(?), hogy ez

nyelvünk első, összefüggő és hiteles nyelvenléke. Tudják olvasni nem csak hozzáértők, hanem tizenkét-tizenhárom éves magyar gyermekek is értik a nyolcszáz éves szöveget. Ugyanakkor a franciák Villont csak fordításban ismerik, az angolok Shakespeare nyelvét csak több évi egyetemi oktatás után tudják kislabázálni és a németek többsége mit sem kezdhet egy Luther előtti német szöveggel. Egyetlen szó van benne csupán, melyet nem ismerünk biztosan, az a bizonyos „YSA”

A Halotti Beszéd láthatólag 3 részből áll: az első a bibliai bűnbeesésről szól (tanulása: engedelmeskedj Istennek) A második része a halott ember LELKEÉRT való imádság, míg a harmadik rész: könyörgés.

Hagyományaink és ősi lélekfogalmunk bizonyítéka a Halotti Beszédben lévő YSA szavunk. Az Árnyék-lélek fogalmunk nem más, mint a nemzetség közös lelke, mely nemzetségből származik és oda tér vissza. Tehát már a születés előtt a gyermekben van, és, míg Én-lelkével a személyiség szabadon rendelkezik, addig az ysa-lelke nemzetségi, közösségi jellegű.

Csernyecov leírta, hogy a nemzetségeink létszáma meglehetősen nagy lehetett: „Minden nemzetség néhány közös eredetű családból áll, akik egymással közelebbi vagy távolabbi rokonságban vannak. Léteznek olyan nemzetségek, amelyek száz vagy ezer nemzetségből állnak, olyanokból, akik már nem tudják az egymás közti rokonság fokát meghatározni, de mégis rokonnak tartják magukat, s egymás közt nem házasodnak.”

A nemzetségi tudat, írhatjuk: YSA, tehát nagyszámú közösség összetartója lehetett. A nemzetség tagjai között az YSA az, amely újabb és újabb testet öltve biztosítja a nemzetség fennmaradását. Ez tehát a legfontosabb, halhatatlan lélek és minden nemzetségnek megvannak a maga lelkei, melyek az YSA-lélekben egyesülnek. A névmeghatározás azon az elképzelésen alapszik, hogy a lelkek éppen úgy, mint az emberek, egyik vagy másik nemzetséghez tartoznak. Amíg ez az erős, nemzetséget összetartó tudat működik, a személyes névhasználatban fölösleges a nemzetség megjelölése. De a nemzetségi rendszer felbomlásával szükségessé válik! Minden magyar, aki találkozott angol, német, francia, cseh vagy orosz nevekkal, észre kellett, hogy vegye: más népek előbb mondják személyes, saját nevüket és csak utána, mint mellékes, megkülönböztető névként említik apjuk családi nevét. A magyar ezt fordítva teszi! Érthető is: hiszen ez ősi hagyomány. A név és a lélek összetartozik. Ki ne hallotta volna apjától, ha valami „rosszat” tett: FIAM? SZÉGYENT HOZTÁL A NEVEDRE! És ilyenkor az apánk nem a keresztnévünkre gondolt! A magyarság ősi hagyománya nem az én elsőse, hanem a nemzetség elsőse

Ez az, ami a keresztény európai gondolkodás ellensége évszázadok óta! Ezért írtatott ki ysa-lelkünk még a tudományos gondolkodásból is! A társadalmi változást ismerjük: a kereszténység felvételével nemzetünk társadalma a nemzetségi szervezet bomlásával épült be az európai rendszerbe. A közösség szerepe háttérbe szorult és az egyéni gazdagodás, az egyéni kisajátítás révén egyesek saját nemzetségük új

urává lettek, nem a nemzettség, hanem királyának és önös érdekeinek megfelelően. Szükségszerűvé vált hát az ysa-lélek elfelejtése! Természetesen csak az előkelők körében, akik aztán a feudalizmus századai során ysa-lelkiükkel együtt anyanyelvüket is feladva hű kiszolgálói lettek idegen érdekeknek. És miután az ysa, a nemzettség közös lelke már nem töltötte be, tölthette be szerepét, beleolvadt a „megmaradt” LÉLEKbe. És ez a lélek már akadálytalanul, egységesen és oszthatatlanul rendelkezhet a testtel és juthat a katolikus vallásban ígért paradicsomba.

Még két megjegyzéssel egészíteném ki az eddig kialakult ysa-képet. Mint tudjuk, a nemzettség vérségi kötelék és a honfoglalást megelőző időszak törzsi szerveződése nemzetsségi alapon épült ki. Az etelközi VÉRSZERZŐDÉS viszont újat alkotott a magyarság lélek-fogalmát is érintő, nem pusztán politikai szerződéssel. A vérszerződésben résztvevő törzsek egyben ROKONOKKÁ is váltak! Közös vér csörgedezett azután az ereikben – jelképesen. Ez azonban azt is jelentette – jelenthette!, hogy ősi nemzetsségeink ysa-lelkei a vérszerződésben egyesültek. Így egy olyan összetett lélek-fogalom alakulhatott ki, mint a nemzeti ysa, amit joggal nevezhetünk a MAGYAROK ISTENÉNEK! Minden, a vérszerződésben rokonná vált nemzetiség minden egyes tagja ugyanabból a közös ysa-lélekből származott és tért vissza. (Így alakulhatott ki ősi sámán-papjainkból - -mint a nemzettség papjaiból – elkülönülve az a TÁLTOS-papi réteg, mely már a nemzeti ysa tiszteletét vallotta.) Íme: egy okkal több arra, hogy az internacionalista kereszténység tűzzel-vassal irtsa a nemzeti ysa-t, a Magyarok Istenségét!

Hogy ysa-fogalmunk mégis megtalálható beszélt és használt nyelvünkben, egy-két példával érdemes igazolni.

Amikor valamit nem kívánunk, nem akarunk, azt mondjuk, hogy egyetlen ízem sem kívánja

Amikor valamit megsemmisítünk, akkor azt ízzé-porrá törjük vagy zúzzuk.

Amikor valaki azt állítja, hogy ő ízig-vérig magyar, nem állít mást, mint hogy teste és lelke is magyar.

Amikor valaki nem bír magával, azt izgága embernek mondjuk

Különös, hogy éppen a Halotti Beszédben találjuk meg ysa-lelkünk emlékét. Szimbólum-értékű is lehet: egy európai nemzet első összefüggő szövegemléke éppen egy halott fölött elmondott beszéd! Hogy ysa-szavunk mégis leíratott ékes latin betűkkel, talán reményt is adhat: a nyelvben tovább él a Magyarok Istene.

Nagy Katalin

Élt 1729. 05. 02 től 1796 11. 17-ig. Apja: Keresztély Ágost, anhalt-zeibst-i herceg, Stetting Kormányzója. Katalin a születésekor Zsófia, Augusztá, Friderike hercegnő nevet kapta. Anyja: Holstein-Gottorp Johanna Erzsébet

II. Frigyes porosz király diplomáciai ügyeskedésével választották a jövőendő III. Péter feleségévé (orosz-porosz barátság Ausztria befolyásolásának gyengítésére).

II. Katalin nevéhez fűződik a Krím bekebelezése (1783), előtte megszerezte Kercset, így kijáratot az Azovi tengerre. E dél-ukrajnai térségben két kormányzóságot alapított: Novorosszját és Azovot. Potyomkin – „Taurin legfényesebb hercege” lett az új neve a Krímnak.

Katalin a fiával, I.Pállal hidegenül bánt (nem tudható, hogy III. Péter vagy Szaltikov nemzette).Félig-meddig őrizetben tartotta.

Katalin közvetve felelős VI. Iván haláláért is, mert utasítást adott arra, hogy amennyiben valaki ki akarná szabadítani a tömlőcéből, úgy ölje meg. Így is történt, de a gyilkos őrt is megölte egy máik férfi). Férjét, III. Pétert a fiatalabbik Orlov fojtotta meg (a film szerint hegedült, amikor hátulról, a nadrágszíjával megfojtotta)

Katalin több szeretőt tartott, az utolsó, Zubov herceg, 40 évvel volt fiatalabb nála. Udvarthölgyéhez, Jekaterína Darkovához leszi kapcsolat fűzte, később kinevezte őt az Orosz Akadémia igazgatójává, de II.Pál leváltotta és száműzte.

Katalin életéről több film készült:

„Nagy Katalin” (a filmben Elizabeth Bergner) 1934”

„A Skarlátvörös császárnő” (Marlene Dietrich) 1934

TV-sorozat „Young Catherine” (Júlia Ormond) 1991

„Catherine the Great” (Catherina Zeta-Jones) 1995

„A Kegycs” –(8-részes sorozat Katalin és Potyomkin viszonyáról) 2005

„Nagy Katalin” –(4 részes sorozat, 1927 évi fordításából több irodalmi mű született az 1965, 1966, 1973 és 1999

Szaltikov-Scsedrin satírája „Levelek nénikémhez”” 1882 és a”Jelenkori idill” 1883

Turgenyev szerint Katalin volt az orosz Swift

Fentiekhez magam annyit fűzök, hogy a férjét, III. Pétert valamennyi általam látott-olvasott irodalmi műben ill. filmben úgy ábrázolják, mint akinek szívéhez legközelebb álltak a poroszkok. Történelem-hamisítványnak tekintem azt, hogy Katalinnak sikerült a Krím félszigetért indított háborút megnyugtató módon lezárniai, ugyanis ideiglenes békekötésre kényszerült, mert a Pugacsov-vezette „paraszháború” leveréséhez a hadseregét át kellett irányítania Szibériába (részletek a Függelékben, Pugacsovnál).

A téma időszerűségét pedig az adja, hogy Oroszország legköltésesebb beruházása a Krím és a kercsi öböl között épülő, 19 km-es, több szintes hídszerkezet. Ez lehetőséget nyújthat arra, hogy a bekebelezett félsziget valamennyi szükségletét kielégítsék (és úgy melleleg, az Ukrajnától elszakadó, Donyeck és Lugánsz nevű „népköztársaságokkal” összefüggő területté váljanak). Kérdés: a hatalmas költséggel járó építményekhez szükséges pénz elő teremthető-e anélkül, hogy csökkene a hatalmas birodalomban élők egyébként sem magas életszínvonala

A Magyar Szent István Rend

017. aug. 20-án e Díjat az elnöki palotában Áder János, a Magyar Köztársaság Elnöke nyújtotta át Erdő Péter bíborosnak és Vásáry Tamás hegedűművésznek.

Áder János szerint Erdő Péter bíboros lelkipásztori, egyházszerzői és kutatói hivatástudata egyaránt arra figyelmeztet: *helyesen tesszük, ha tekintetünket időről időre az örökkévalóra, a változatlanra irányítjuk, és életünk tengelyébe olyan értékeket állítunk, amelyek megtartanak minket hivatásunkban*. Az államfő példaként említette erre a múlt ismeretét, az elődök tiszteletét, a jog következetes alkalmazását, és a szeretet törvényének szem előtt tartását.

"A kereszt nélkül az, amit ma Európának ismerünk, nem is létezhetne" - idézte a köztársasági elnök Erdő Péter korábbi kijelentését, aláhúzva, hívőknek és nem hívőknek közös a felelőssége, hogy Európát, és benne Szent István Magyarországot a maga egységében megőrizze, továbbá a kölcsönös megbecsülés, a felebaráti szeretet, a tisztesség, az igazságosság, az emberi méltóság értékeit érvényre juttassa.

....Vásáry Tamás Kossuth-díjas zongoraművész és karmestert egy fotón láthatjuk, amint bemutatja a Magyar Szent István Rend kitüntetését, amelyet előtte Áder János köztársasági elnöktől vett át a Sándor-palota Tükörtermében rendezett díjkiosztón 2017. augusztus 20-án.

Forrás: MTI/Szigetváry Zsolt

Az államfő elmondta, hogy Vásáry Tamás is távolba mutató, magas célokat állított maga elé, csodagyerekségének ígéretét váltotta be. *Íffjú titánból lett rajongással körülvett, érett művész és bölcs mester* - fogalmazott Áder János, aki szerint Vásáry Tamás szuggesztív, magával ragadó előadasmódja egy olyan hangszeren hozott számára sikert, amely körül még a világ élvonalában is nagy a tolongás.

A Köztársasági Elnök köszönetet mondott Vásáry Tamásnak, amiért az egykori kényszerű búcsú után végül hazatért, továbbá a nagyhírű lemezkiadók és fényes koncerttermek ünnepelt csillagaként is megmaradt magyarnak.

Elhangzik az is, hogy a köztársasági elnök -- a miniszterelnök előterjesztésére -- adományozza Magyarország legmagasabb rangú kitüntetését. Az ünnepségen ismertetett kitüntetési határozatok alapján Erdő Péter a Magyar Szent István Rend kitüntetését példaértékű egyházi szolgálata, a családok védelmében tanúsított következetes kiállása, nemzetközi szinten is kiemelkedő teológiai egyházjogi tudományos munkája elismeréseként vehette át, míg Vásáry Tamás kimagasló zongorajátékáért és karmesteri munkájáért érdemelte ki, amellyel egyedülálló módon gazdagította és népszerűsítette a magyar zeneművészetet.

A fenti ismertetést a Hálóról vettem le. A téma gondolatokat ébreszt bennem, s azokat megosztom az olvasóimmal. Első gondolatként meg kell jegyeznem, hogy szerintem Európa réges-rég elvesztette azt a tulajdonságát, ami a valódi „keresztény magatartás” jellemzője. Nem csupán az inkvizíció volt összeegyeztethetetlen a valódi keresztény magatartással, hanem az azt mintegy négy évszázaddal követő, és milliók elpusztítását eredményező „vallásháborúk” is. A „dicső” francia forradalom pedig már nyíltan istentelen volt és olyan képtelenségeket használt jelszökként, mint a „szabadság-egyenlőség-testvériség”, ami soha sem volt és a jövőben sem valósítható meg.

Hozzám közelebb álló gondolatként megállapítom, hogy a fontos események körülményeit kiválóan határozza meg a jelenlegi miniszterelnökünk.

Ő ugyanis 2009-ben, mintegy nyolc hónappal a parlamenti választások előtt, olyan helyen tartott nagygyűlést, mely a legalkalmasabbnak bizonyult egy jövőt meghatározó esemény számára. A Királyi Vár háta mögötti Dózsa Emlékmű azt a személyt ábrázolja, akit fél évezreddel ezelőtt, az akkor a pápai trónra is esélyes Bakócz Tamás, -- aki tapasztalhatta Dózsa hadvezéri képességét a közeledő törökkel vívott harcokban,-- azzal bízta meg őt, hogy vezesse a Pápa által elrendelt „keresztes hadjáratot”. Az összegyűlt több tízezer jobbágy élmezéséről azonban senki sem gondoskodott, így azok kényszerűségből fosztogatással szereztek be az élelmüket. Az országossá növekedett parasztlázadást követően az uralkodó osztály együttműködést ajánlott Dózsának, amit ő elutasított, mert nem akarta cserben hagyni a jobbágyokat, így a legborzalmasabb halált szenvedte el: egy „trónon” elevenen elégették. Nos, a leendő miniszterelnökünk által kiválasztott helyszín alkalmas volt arra, hogy a szemben lévő dombokról, százezrek hallgassák a nagygyűlésen elhangzottakat. Orbán Viktor akkor a beszédjét a következő szavakkal fejezte be: Hajrá Magyarország! Hajrá Magyarok! Válaszul százezrek skandálták a Viktor, Viktor szavakat. Így a 2010-es választás 2/3-ot meghaladó győzelmet hozott számára és a következő 4 éves ciklust is megnyerte.

Nyolc hónap múlva ismét parlamenti választásra kerül sor. A TV-ben és a rádióban száználmas alakok igyekeznek elfogadtatni magukról, hogy ők képesek folytatni azt az újjáépítést, ami az elmúlt nyolc év alatt megvalósult a felszínen és a felszín alatt. Néhány példa: a villamossínek nagy részét többször kellett kicserélni azért, mert az aléptítmény korszerűtlen maradt. Voltak időszakok, amikor a villamosok sebessége a 10 km/órát nem haladhatta meg, most a 80 km/óra sebességre is képesek. Az úttest-felbontásokkor látható, hogy a csövekhez évtizedekig nem nyúlt senki, így azok erodáltak, szükséggé vált a kicserélésük. Stadionok, sportpályák, uszodák építése azért folyik, mert a sport szerepe gyökeresen megváltozott. Világviszonylatú fejlesztések nélkül nem rendezhetnénk meg olyan versenyeket, amelyekre százezres nagyságrendben érkeznek külföldről is résztvevők, érdeklődők, ami szállodáink és vendéglátó helyeink forgalmát növeli.

A szent jobb este a (nemzet)galázzással

Megjelenés éve: 2009 | Lapszám: 5 - 6 | Szerző: -

Avagy hírtünk a (protestáns) világban

A *Kálvinista Szemle* 1931. szeptember 12-i számában egy jugoszláviai lelkész alábbi levele jelent meg

NEMZETI FÉLTIS

Igen tisztelt Szerkesztő Úr! Augusztus 20-án a budapesti rádió a helyszínről közvetítette a körmenetnek a Mátyás-templomba való bevonulását. Mikor az István király jobb kezét vivő csoport a templom elé érkezett, a mikrofon előtt álló kikiáltó körülbelül ezeket mondotta: „Éppen most érkezett elibénk a szent jobb. Magyarok, testvéreim, akik a közelben s távolban szavamot halljátok, jöjjetek, boruljatok le lélekben a szent jobb előtt, s imádkozzatok velem együtt a szent jobbhoz!” És ekkor elmondott egy imádságot, amelyet 600 esztendővel ezelőtt írt István király leamputált jobb kezéhez valami barát. Mi egyéb ez, igen tisztelt Szerkesztő Úr, mint a legvaskosabb bálványimádás? Sőt annál is több. Valóságos fétisizmus. A magyar katolikus egyház, amikor olyan nagy előszeretettel veszi föl magába a nemzeti elemeket, sőt kézzel-lábbal igyekszik azokat a maga részére kisajátítani, ugyanakkor nem képes ezeket a nacionalista, tehát emberi elemeket a kereszténység szellemi színvonalára emelve spiritualizálni, hanem ehelyett inkább önmaga száll le a földi dolgok színvonalára, egészen a durva bálványimádásig. Jó volna a katolikus testvéreknek megmagyarázni, hogy a kereszténységnek az ilyen bálványimádáshoz és az ilyen bálványimádásnak a valódi kereszténységhez semmi köze nincs. Vagy nekik az mindegy? Kiváló tisztelettel vagyok kész hívé, Nagy Lajos ref. lelkész.

Torzs.

A közleményre a Nemzeti Újság („Keresztény Politikai Napilap”) hívta fel a figyelmet, s ennek nyomán indult bűnvádi eljárás a lelkész ellen, vallás elleni kihágás címén. A Törek Géza tanácselnök vezette tárgyalásra 1933. február 15-én került sor: „Szent István jobbja nemzeti ereklje – mondotta Törek tanácselnök –, amelyhez az egész magyarság fohászkodik.” „A tridenti zsinat után – válaszolta a lelkész – Szent István jobbjaához mint valami Istenhez imádkozni, nincs joga senkinek. Ezt be is bizonyítom.”

„Bizonyíthat, amit akar, de a magyarok akkor is imádkoznak Szent István jobbához. Amíg magyar ember lesz a földön, minden vallási dogma ellenére is imádkoznak a Szent Jobbhoz, és ha ön ilyen cikket ír, akkor nemcsak a katolikus híveknek, de minden magyarnak az érzületét sérti. Nyugodtan imádkozhat minden magyar, nemcsak katolikus, a Szent Jobbhoz. Ezzel még nem esik csorba semmiféle dogmán sem.”

„Akkor szükséges volna törvényileg kimondani, hogy...” – akar valamit mondani a református lelkész, de Töreký elnök türelmetlen hangon közbevág:

„Nem szükséges. Szent István tisztelete és imádása úgy benne él minden magyar ember szívében, hogy ehhez nem kell semmiféle törvény.” (Idézi Dr. Szabó István: A „Szent Jobb” története. Debrecen, 1936.)

A Budapesti Királyi Büntetőtörvényszék ítéletének (nyolcnap elzárás és 300 pengő pénzbüntetés) indoklása:

A vádbeli cikk kétségkívül meggyalázza a szent jobbot, amikor azt valami alacsonyrendű, a vad népek bálványának, valóságos fétisnek megfelelő dolognak tünteti föl. És ehhez képest azt állítja, hogy az ahhoz való fohászkodás és imádkozás a legvaskosabb bálványimádás, sőt ennél is több: valóságos fétisizmus. A szent jobb viszont a római katolikus hitfelekezet különös vallási tiszteletének a tárgya.

A cikkeknél tudatosan bántó élére mutat a frazeológiája is. Ilyen az, mikor azt írja, hogy az ünnepség „kikiáltója” elmondott egy imádságot, amelyet valamikor István király „leamputált jobb kezéhez írt „valami barát”.

A vádbeli kihágás megvalósulásához törvényileg megkívánt nyilvánosság megvan abban, hogy a vádlott cikke a „Kálvinista Szemle” című időszaki lapban tetteti közzé, aminek a révén közbotrány okozására alkalmassá vált. Hogy tartalmilag valóban közbotrányt keltő a cikk, ez az idézett kitételekből egészen kétségtelen. A cikk tehát a vádbeli bűncselekményt megvalósítja.

De megvalósít a kir. törvényszék nézete szerint más, súlyosabb bűncselekményt is, nevezetesen nemzetgyalázás vétségét. A szent jobb ugyanis nemzeti ereklje is, sőt főképpen az. A vádlott is a „Nemzeti fétis” címet adta a szent jobbról írt cikkének. Mint ilyen, az egész magyar nemzet különös tiszteletének és évszázados nemzeti hagyományokon alapuló legmélyebb, hazafias hódolatának a tárgya. Ez a hódolat a Magyarország első királya, Magyarország állami rendjének egyik megszervezője iránt való osztatlan tiszteletet is jelenti, és így tulajdonképpen a történelmi és nemzeti hagyományok szerint s a Szent István király által jelképezett magyar államiság tiszteletét és megbecsülését is magában foglalja. Tehát a szent jobb meggyalázása a magyar nemzet, a magyar államiság megsértésével, megbántásával egyértelmű. Ma e fölfogás felel meg annak a ténynek, hogy Szent Istvánnak a magyar királyság megalapítójának és a magyar államiság egyik alapvető megépítőjének a napja törvény rendeletéből nemzeti ünnep. A Szent István-napi kömenet pedig, melyen a szent jobbot körülhordozzák, szintén elsősorban közjogi jellegű ünnepség, melyen az államhatalom legfőbb képviselői hivatalból, az

ország minden részéből összeseregülő közönség pedig valláskiülönbség nélkül vesz részt. Nem változtat mindezen az a tény, hogy István királyt a római katolikus egyház a maga szentjei közé sorozván, a szóban forgó ünnepségeknek vallási vonatkozása és színezete is van. Amint hogy nem érintették például a magyar király megkoronázásának közjogi mivoltát és jelentőségét sem a koronázási, egyházi, vallási vonatkozásai. (Kálvinista Szemle, 1933. XIV. sz. 77.)

Az eljárás és az ítélet ellen a református egyház részéről tiltakozások hangzottak el.

A budapesti Ref. Theológiai Akadémia Tanári Kara teljes öntudatossággal és határozottsággal tiltakozik minden olyan beállítás ellen, amely I. István és jobb kezének magyarországi vallásos kultuszával kapcsolatban az I. István királyunk iránt érzett hazafias tiszteletet elválaszthatatlanul egybekapcsolja a róm. kath. szent vallásos kultuszával, s a magyar hazafiságot csak akkor látja igaznak és teljesnek, ha a magyar léleknek ez első királyunk iránt érzett hazafias tisztelete, annak, mint róm. kath. szentnek és jobb kezének, mint ereklyének vallásos tiszteletével és az ahhoz való imádkozással is párosul. Mert ez az álláspont a gyakorlatban más szavakkal azt is jelentené, hogy igaz magyar hazafi csak róm. kath. vallású magyar ember lehet, illetve, hogy öntudatos református lélekkel viszont az igaz magyar hazafiság magasztalára senki sem juthat el. De még inkább tiltakozik a budapesti Református Theológiai Akadémia Tanári kara az ellen, hogy ezt a magyar hazafiságot és a róm. kath. szentek és ereklyék tiszteletét összezavaró felfogást olyan magyar vezető állásban levő közéleti férfiak is propagálják, akiknek tekintélye lelkiismereti kényszerként nehezédhetik a más vallású állampolgárok lelkére. (Kálvinista Szemle, 1933. XIV. sz. 74.)

Az Actio Catholica a Szent Jobb tiszteletéről:

Az Actio Catholica Országos elnöksége megnyugvással vette tudomásul azt a bírói ítéletet, amely Szent István első királyunk dicsőséges jobbjának tiszteletben tartását megvédelmezte azokkal szemben, akik ezt a tiszteletben tartást fétisizmus vádjával bélyegezték meg. Egyben mély aggodalommal látja azt a törekvést, amellyel egyesek a kérdést mellékvágányra akarják áttérlni, és vele kapcsolatban dogmatikus vitákat szeretnének provokálni. A Szent Jobbot, mint az Anyaszentegyház kanonizált szentjének ereklyéjét a katolikus tanítás szerint sem illeti „imádás” hanem csupán a szent király személyére visszaáramló, tehát viszonylagos tisztelet. Az Actio Catholica Országos elnökségének véleménye szerint sem a vallási békét, sem a nemzet érdekében levő kölcsönös megbecsülést nem szolgálja az, aki a 900 év óta tiszteletben tartott Szent Jobbot fétishez hasonlítja, vagy a reá vonatkozó vallási és nemzeti kegyeletnek megsértőit védelmébe veszi. (Nemzeti Újság, 1933. márc. 3. 4. lap)

Koudela Géza, aki annak idején a rádión a helyszíni közvetítés bemondója volt, ezt nyilatkozta a Nemzeti Újság tudósítójának:

„Szórol-szóra ezt mondom: Most hozták eléink a Szent Jobbot. Testvérek, szenvedő magyarok itt és a határokon túl, fogjuk meg egymás kezét, boruljunk le és imádkozzuk el azt a régi imádságot, melyet Nürnbergben találtak az 1480-as években, egy elfelejtett nyomtatványon: „Óh, dicsőséges szent jobb kéz, melyet magyar óhajta néz, drága kincse népiünknek, nagy öröme szíviünknek. Kériünk, áldd meg országunkat, óh, szent Kéz, óh szent Kéz, légy oltalmazónk és örökös pajzsunk.”¹

Ebből bálványimádásra való buzdítást kiolvasni józan ésszel egyáltalán nem lehet. (...) Egyházunk tanát az ereklyék tiszteletéről a legutolsó zulukaffer falu kis iskolájának első elemista katolikus tanítványa is el tudja magyarázni a Nagy Lajosoknak. (Nemzeti Újság, 1933. február 16.)

Szabó István miskolci református lelkész A „Szentjobb” kalandos története címmel tanulmányt jelentetett meg 3 folytatásban a Kálvinista Szemlében, majd önálló füzet formájában is kiadta. Részlet ennek bevezetőjéből:

Vegye azt is tudomásul Töreky tanácselnök, a Nemzeti Újság és a mögöttük meghúzódo ultramontán gépezet, hogy egy nyilvánvalóan római katolikus ereklye sohasem lehet a magyar reformátusok számára a magyar nemzet szimbóluma. Habár Serédy Juszinián hercegprímás, akinek nem is olyan nagyon régen még nem volt ilyen jóhangzású magyar neve, ki merte is mondani azt az eléggé merész megállapítást nemrégiben egy katolikus nagygyűlésen magukról, hogy „a nemzet mi vagyunk”; mi azért nem ismerünk el magunknál jobb magyaroknak senkit ezen a világon. Magyar voltunkat mi nemcsak szíjjal valljuk, hanem négyszázados történetünkkel, melyben bőven hullott a vériünk is a magyar nemzet javáért és szabadságáért éppen azokkal a zsarnok és idegen uralkodókkal szemben, kiknek trónállói és vak eszközei sokszor a hercegprímás úr hivatali elődei és társai voltak. És mi éppen a mi jó magyarságunknál fogva és hazánkat féltő szeretetünkől kifolyólag, mélyen megsomorodott szívvel látjuk, hogy az a protestánsellenes akció, amely Rómából megindult, és sorra metelyezi a közéletet, a családi életet, irodalmat, sajtót, íme amint ez az elszomorító ítélet tanulságot tesz róla, kezd belopódzni a manrézai lelkigyakorlatok kapuján át a parlamentbe, és ami a legszomorúbb: az igazságszolgáltatás csarnokaiba is. (Miskolc, 1933.)

A tanulmány eredményeképpen Szabó Istvánt is perbe fogták, elítélték, s fellebbezése után az ítéletet (egy hónap 3 évre felfüggesztett börtön és 1500 pengő pénzbírság) 1935-ben a Legfelső Bíróság is jóváhagyta.

A derék lelkész nem nyughatott: mikor 1936-ban újra kiadta már idézett tanulmányát, befejezésképp így jajdult fel:

Tiltakozunk az ellen, hogy magyarságunk kritériuma attól függjön, hogy imádkozik-e valaki a szent jobbhoz vagy nem; mert ha csak az volna ebben a nemzetben az igaz magyar, aki imádkozik a szent jobbhoz, s aki azt meg nem teszi, nemzetgyalázó volna: akkor több volna hazánkban a nemzetgyalázó, mint az igaz magyar.

Tiltakozunk a tárgyi igazság nevében végül az ellen, hogy valakit egy hipotetikus tárgy megsértéséért börtönbüntetésre lehessen ítélni. Mielőtt a szent jobbnak megsértéséért bárkit a bíróság elítélhetne, emeljék ki tartójából a megsértett ereklyét, adják azt egy protestáns és katolikus tudósokból, anatómusokból, archeológusokból álló bizottság kezébe, és tisztázzák a megbántott ereklye mivoltát, korát és származását.

Az így külföldön is öregbítette hírünket. Egy oxfordi teológia-professzor, C. J. Cadoux, meglehetősen népszerűvé vált, négy kiadást (1936, 1936, 1937, 1947) nyert könyvében részletesen ismerteti az egész történetet, szenvedélyesen ostromozván a felháborító sérelmet, mely a vallási türelem, az állampolgári szuverenitás sérelmén esett. Nem csoda, hogy a professzor megütközött: hiszen ő, szent protestáns meggyőződéséről vezetett, az ereklyének nemcsak szakralitását, hanem történeti hitelét is kétségbe vonja:

A másként gondolkodás iránti katolikus türelmetlenségre és az igazság iránti közönyre Magyarországon szolgáltak az egyik legkiáltóbb példával. Budapesten őriztek egy emberi kezét, amit mint az 1038-ban meghalt és 1083-ban szentté avatott magyar király, Szent István „Szent Jobbját” imád a nép. A legtávolabbi valószínűsége sem áll fenn annak, hogy a kéz valaha is a királyé volt. 1771-ben vette azt Mária Terézia mint Szent István kezét egy raguzai kolostortól: ezt megelőző története ismeretlen, de a modern tudományos vizsgálók kijelentették, hogy egyiptomi módszerrel mumifikálták (ez a módszer ismeretlen volt Szent István idejében Magyarországon), és valószínűleg egy tízéves gyermeké volt. Nyilván valami egyiptomi sírból rabolták, és abban az időben, amikor ennek keletje volt, izérek adták el valamelyik európai kolostornak. Némely rendkívül valószínűtlen szerzetesi legendán kívül semmit nem ismerünk, ami arra utalna, hogy a király halálát és temetését közvetlenül követő időben kezét mumifikálták volna. A kéz, mint imádatra kitett Szent Jobb aztán Székesfehérváron bukkant fel a 15. században: a várost azonban a törökök 1543-ban kifosztották és feldúlták, és semmiféle kapcsolat nem mutatható ki az ottani és a raguzai kéz között. (C. J. Cadoux: *Roman Catholicism and Freedom*. London, Independent Press, 1936. 83.)

A BUDDHA UJJA

„Kr. u. 819-ben a császár Buddha ujját a fővárosba hozatta. A császár maga is ott tolongott zokogva Cs'ang-an utcáin, népével együtt, hogy a drágalátos ereklyét üdvözölje. Némelyek megcsónkították magukat, egy katona levágta a bal karját, s úgy hajlongott lépésről lépésre az ereklye előtt, miközben vére fröcskölt. Han Jü, aki költő volt és magas rangú hivatalnok, császári cenzor, konfuciánus tudós, a maga racionális, szkeptikus beállítottságában szemben állt az új hittel, és ezzel a levéllel fordult az uralkodóhoz:

»Teljes szerénységgel fölterjesztem azt a véleményemet, hogy a buddhizmus barbár tanítás. A Sárga Császár idejétől a Csou dinasztiaig a régi királyok mind hosszan uralkodtak, és a nép békében élt. Így volt ez a buddhista hit megjelenése előtt, amely

első ízben Hang Ming-ti császár alatt bukkant föl. Ő utána megváltoztak az idők: oda a béke, minden csupa zűrzavar...

A Buddha barbárnak született, nem ismerte sem a miniszter kötelességeit fejedelmre iránt, sem a fiúnak apjához való viszonyát. Tegyük föl, Felség, hogy még ma is élne, s eljönne ide az udvarhoz: Felséged rövid audienciában részesítené, talán állami bankettot is adna tiszteletére, megajándékozna egy köntössel, s azután a lehető leghamarabb, őrizet mellett visszavitetné a határra, mielőtt még nyugtalanságot szíthatna a nép körében. Ezért azután nem tudom belátni, hogy egy száraz, reves csontnak, amely egy réges-rég elhunyt személyhez tartozott, miért kellene tisztelettel adózni...

Kérem, adják át ezt a csontot az illetékes hatóságoknak, hogy vízbe vagy tűzbe vessék; kérem továbbá, hogy a buddhista babona tiltassék be, hogy Felséged alattvalóinak bizonytalansága egyszer s mindenkorra véget érjen, és Felséged utódainak ne kelljen megzavarodniuk...

Ha a Buddhának hatalma volna, hogy ártson nekünk, hárítsatok mindent reám. Panaszkodni nem fogok.»

(Arthur Cotterel-Yong Yap: Das Reich der Mitte. Scherz Verlag, 1981. 200 skk.)

Kategória: Archivum / Rovat: ÖVALATT / Típus: - 1

A fenti íráshoz a következőket fűzöm:

Néhai Szabó István miskolci ref. lelkésszel, aki Édesanyánk első férjének a rokona volt, gyermekkorunkban többször találkoztuk Miskolcon. Nővéreim akkor a miskolci Zárda növendékei voltak. Ők különösen örültek Pista bácsi látogatásainak, mert kis zsebpénzt kaptak tőle. Ennek értékét növelte az a körülmény, miszerint családjukban a négy gyermek egyike sem kapott zsebpénzt. Édesapánk úgy vélekedett, hogy Ő dönt arról, mire van szüksége a gyermekeinek. Anyuka – tudunk szerint – nem bírálta fölül Édesapa döntéseit. Magam abban az időben még elemi iskolás voltam. Nincs emlékem arról, hogy én vagy a húgom, kaptunk volna valamit Pista bácsitól.

Szabó István ref. lelkész életútját jóval később ismertem meg. Megtudtam, hogy a II. Világháború közeledtével a Horthy-kormány kikiáltotta Őt az USA-ba, ahol sikeres és hosszú életpályát futott be (száz éven fölül volt a halálakor). Református püspökként több USA-elnök tartott vele kapcsolatot, erről dedikált fényképeket láttam.

A „baltás azeri”

Az ATV-ben a közelmúltban e témáról csupán abban az összefüggésben esett szó, hogy, vajon mekkora összeget vágott zsebre az a döntést-hozó, aki a baltás gyilkost kiadta Azerbajdzsánnak.

.....Nos, úgy vélem, hogy nagy nyilvánosság előtt az eseményről higgadtan beszélni csak úgy lehet, amennyiben annak kiváltó okait sem titkoljuk el. Márpedig a két meghívott vendég és a kérdezőjük társalgásából ez kimaradt. Az alábbiakban magam e hiányt igyekszem pótolni.

Akik a „hegyikarabah”-i háború eseményit ismerik, tudják, hogy örmény fegyveresek hatoltak be Azerbajdzsánba, aminek sok fegyvertelen azeri is áldozatul esett. A későbbi „baltás azeri” -- akkor még gyermekként megbújva -- látta, amint az édesanyját és a leánytestvérét a lakásukba berontó örmények baltával lemészárolják. Illő tudni, hogy a muszlimoknál ilyen esetben kötelező a gyilkolás megtorlása.

A megtorlásra készülő fiú, felnőtté váltan, Hazánkba került, és itt katonatiszti kiképzésben vett részt. Kollégiumi szálláshelyén a szomszéd szobában egy hasonló kiképzésben részesülő örmény férfi lakott (nem tudom, vajon az őket elhelyező személy számára ismertek voltak-e a „hegyikarabah”-i háborúban történetek?). Az azeri férfi elhatározta, hogy szomszédját ugyanolyan módon öli meg, amilyen módon az édesanyját és a leánytestvérét megölték. Mivel az baltával történt, az azeri is baltát vásárolt. A vásárlásnál kapott számlát megtartotta. A gyilkosság végrehajtását követően nem rejtőzött el, nem is szándékozott Azerbajdzsánba menekülni., hanem a Bíróság elé állt. A börtönből 10 év után került haza. Az ATV-ben papolók szövegéből kimaradt azon „apróság” is, mely szerint a börtönbüntetésből hazatértét követően otthon magas állami kitüntetésben részesült. Elgondolkodtató, mennyire különböző egyes országok, társadalmak, „kultúrák” szokásjoga. Annakidején hallottam, hogy a szóbanforgó azeri a börtönevei alatt tökéletesen elsajátította a nyelvünket és több magyar irodalmi művet fordított le azeri nyelvre.

A tájékozatlan embereket tudatosan félrevezető csatorna a fent ismertetett eseményekről egy szót sem szólt. Őket csak az a kérdés foglalkoztatta, vajon mekkora összeget kapott az azerit hazaengedő tisztviselő, azaz feltételezett milliók sorsát fontolgatták, ami jellemző az érdeklődési körükre..

Zajti Ferencről
(Kiemelés a Wikipédiából)

Zajti Ferenc Újfehértón született 1886. március 5-én, és Budapesten hunyt el 1961. június 29-én. Foglalkozása: festő, könyvtáros, autodidakta orientalista, író.

Édesapja az újfehértói Szunyogh-birtok ispánja volt. A Debreceni Református Kollégium elvégzése után Budapesten, majd Hollós Simon müncheni festőiskolájában tanult. Később visszatérve Magyarországra Kubinyi Sándornál és Bosznay Istvánnál képezte magát hat évig. 1905-ben kezdett őstörténettel, a székely-magyar rokonsággal foglalkozni. 1907-ben a Budapesti Városháza tisztviselője lett,

s ugyanebben az évben [Pestújhelyen](#) telepedett le^[1]. Festőként 1909-ben mutatkozott be. Az [1910-es években](#) jó kapcsolatot tartott fenn [Csontváry Koszika Tivadarral](#), aki egyik utódjának, munkássága folytatójának nevezte őt. Később kiállításai voltak Magyarországon és [Törökországban](#) is. Az [első világháború](#) idején a [Debreceni Egyetem](#) Református Hittudományi Karán összehasonlító vallástörténetet és keleti nyelveket tanult. 1917-től előadott itt, 1921-től kinevezett egyetemi tanárként. A háború alatt menhelyeket létesített a fővárosban, ahol előadásokat tartott főként vallástörténeti témákból. Az előadások szélesebb körű terjesztésére alapította meg a „Népszerű Teológiai Tanfolyam” című sorozatot és újságot. 1918-ban jelent meg első, az „Ósmagyarok hitvilága” című munkája. 1919-ben német nyelvről lefordította [Zarathustra Avesztáját](#), melyhez 70 képből álló sorozatot készített. A művet saját kiadásában jelentette meg.

Az [1920-as évek](#) elején megházasodott és gyermekei születtek. [Rothemere](#) lorddal együtt részt vett a „Justice for Hungary” („Igazságot Magyarországnak”), a [trianoni békeszerződést](#) revizionálni szándékozó akciónak. 1921-ben Jézus-könyvéhez („Jézus gyermekora”) rajzsortozatot készített 40 képpel. 1925-ben Magyarországra hívta Jivandji Modit, a bombayi egyetem [hun](#)-szakértő professzorát, aki a [Magyar Tudományos Akadémián](#) 1600 fős hallgatóság előtt, [Horthy Miklós](#) kormányzó jelenlétében előadást tartott. A tudóst Horthy később Magyar Erdemkereszttel tüntette ki.

Zajti ugyanekkor elindította az Aveszta Könyvtár sorozatot, melyben többek között [Stein Aurél](#), [Goldziher Ignác](#), [Kium Géza](#) és Jivandji Jamszedji Modi tanulmányai jelentek meg. 1928-ban kiadta [Ipolyi Arnold](#) 1854-ben született Magyar mythológiáját, ami elsőként tett kísérletet a magyar ősvallás rekonstrukciójára. Az év során meghívta [Rabindranath Tagore](#) indiai költőt, majd Indiába utazott, ahol a szkíta rokonságú „gudzsár hunokat” kereste. Az út során [Mahatma Gandhi](#) házáat is meglátogatta. Hatalmas mennyiségű [néprajzi](#), [ipar-](#) és [képzőművészeti](#) anyaggal, könyvritkaságokkal, fotódokumentációval tért haza 1929 márciusában, s az akkor megalakult Magyar-Indiai Társaság alelnöke lett. A harmincas években [Kemal Atatürk](#) pártfogásával a Török Történelmi Társaság 12 tagú bizottságának tagjává választották, és egy türk-magyar enciklopédiát terveztek, amiből Zajti munkájával hatszáz oldal készült el. A munka – Kemal Atatürk halálával a támogatás megszűnt – befejezetlen maradt. 1933-tól 1946-os nyugdíjazásáig a Fővárosi Könyvtár keleti könyvgyűjteményének felügyelője volt. Könyvritkaságok, kéziratok vásárlásával, elvesztettnek hitt dokumentumok, kódexek, források megismerésével és újrakiadásával foglalkozott. Kutatómunkájának összefoglalásaként 1936-ban jelent meg „Magyar Evezredek (Skytha-hun-magyar faji azonosság)” című műve, amelynek második kiadása 1943-ban, fakszimile kiadása pedig 1999-ben jelent meg. 1936-ban jelent meg „Zsidó volt-e Krisztus? A

senitizmus és skythismus nagy harca” című vihart kavart kötete, amelyben azt próbálta igazolni, hogy a galileai származású tanítványok és maga Jézus is a hajdan volt szkíta vidék szülöttei voltak. Lakását halála napján kifosztották, műveinek, könyvtárának és csaknem minden értékének nyoma veszett. Életművének egy töredékét a Magyar Nemzeti Galéria őrzi.

Főbb művei:

Az ősmagyarok hitvilága (Bp., 1918; 2006) Jézus gyermekkora (Bp., 1921) Zajti F. rajzaival A hun-magyar őstörténelem (Bp., 1928; 2002) Kapcsolataink Indiával (Bp., 1929) Zsidó volt-e Krisztus? (Bp., 1936); Zsidó volt-e Jézus? (Bp., 1999) Magyar évezredek (Bp., 1939; 1999) Memorandum (Bp., 1943) Indiai tudósítások (In: Országépítő, 2003/4.sz.) Zarathustra Zend-Avesztája (ford., Bp., 1919) J.J. Modi: A Zend-Aveszta vallási rendszere (szerk., Bp., 1925)

Társasági tagsága: a Magyar Mickiewicz Társaság

Emlékezete: Szülővárosában intézményt neveztek el róla Zajti Ferenc Helytörténeti Gyűjtemény, Művelődési Központ és Könyvtár névvel. 2000-ben film készült róla: Zajti Ferenc portrémozai. Magyar dokumentumfilm, rendezte Somogyvári Rudolf.

Magam a fentiekhez az alábbiakat fűzöm:

Zajti Ferenc felsorolt műveinek csaknem mindegyike könyvgyűjteményem részét képezi. Valamikor régen megvásároltam 3800 forintért a Somogyvári által rendezett filmet is, melynek játékidője: 59 perc. Dobozának hátlapján a következő szöveg olvasható:

Népszava, 1962. március 9.

„A tavaly elhunyt Zajti Ferenc festőművész, az ismert őstörténeti kutató – aki Gandhinak és Rabindranath Tagorénak jó barátja volt - kultúrtörténeti szempontból értékes hagyatékának megdézsmálása miatt büntető eljárás indult...Az őstörténeti kutatásból származó mintegy öt mázsányi anyagot a házkutatás során megtalálták...de egy sereg régi újságot és könyvet, melyek közt feltételezhetően a kutatás szempontjából értékes és felhasználható anyag volt, nem sikerült előkeríteni, mert a könyveket és újságokat eladták - a MEH-nek, Zajtinak Gandháról festett, dedikált képét kettészakítva találták meg...” Ernyit a kor hivatalos lapja...

A közel másfél évig húzódó ügy végére pont került. Találtak tettet, egy magát őstörténeti kutatónak valló, akkori megfogalmazás szerint alkalmi munkából élő

munkanélkülit és a Zajti gondját viselő özvegyasszonyt, akinek az agg művész a képeivel fizetett. Ezzel az ügyet lezárták. A tudós-művész könyvtárának kötetei, indiai és törökországi kutatásainak kéziratai, valamint értékes fotói (köztük a Feszty-körkép eredeti negatívja), festményei, alkotásai eltűntek. Nyomuk veszett, mire a család értesült a halálhírről, és a Dózsa György úti műteremlakásban megjelent. A két esemény között kevesebb, mint egy óra telt el. Ez idő alatt eltűnt Zajti munkásságának legjava, nagy része mind a mai napig nem került elő...

A különleges DVD-re rögzített filmet még nem láttam. Reménykedem abban, hogy hozzáértő szakembernek sikerül átírni azt olyan formátumra, mely lehetővé teszi számonra és más érdeklődők számára a „*portrémozai*” megismerését. Most, hogy írok e témáról, felvillan az emlékezetemből egy TV-adás, amelyben láthatók voltak előttem ismeretlen személyek, akik – az adást kommentáló riporter szövegéből kivehetően - Zajtinak a lakásában, a padlón szanaszét heverő holmival foglalatkoskodnak. Kik voltak ott, mikor és milyen célból készült e TV-adás, akkor sem tudtam, azóta sem derült ki.

Részletek egy, a Neuer Zürcher Zeitungban megjelent írásból

Ki volt George Orwell? Olyan liberális szocialista, aki úgy vélte, hogy egy állam közösségén belül összeegyeztethető egymással a politikai szabadság, a társadalmi egyenjogúság és a törvény előtti egyenlőség. A spanyol polgárháborúban a köztársaságiak oldalán harcolt, és súlyosan megsebesült (keresztül lőtték a nyakát). Az író ettől nem vesztette el a humorát, mégis személyes sértésként fogta fel a sebesülést, s attól fogva még kritikusabban kifogásolta a világ ideológiai viszonyainak siralmas állapotát.

Orwell elsősorban felvilágosítónak tekintette magát. Az 1945 körüli időkből többször is dokumentált önvallomása, amely szerint „a baloldalhoz tartozik”, azt a politikai platformot jelöli meg, ahol ő – mindenek ellenére – leginkább helyénvalónak tekintette a felvilágosítást. A felvilágosítás Orwell számára a legelső időkben kellemetlen igazságok kimondásából állt a brit gyarmati rendszerről. Számára merő képmutatásnak tetszett, hogy Anglia a liberalizmus nevében oly hosszú ideig ragaszkodott a birodalom eszményéhez.

A mi korunk embere jobban teszi, ha nem bagatellizálja el Orwellt, s nem tekinti történelmileg tárgyalannak. Valószínűleg semmi sem időszerűbb ugyanis, mint az a figyelmeztetése, hogy ne áldozzuk fel a szabadságjogokat a biztonság oltárán. Ha Orwell mostanság végigjárna Londont, feltehetőleg elborzadna a számtalan biztonsági kamera láttán. Elegendő humora lenne viszont ahhoz, hogy csendes mosollyal nyugtázza a televízióban zajló elbutító szórakoztatás egyik mai

csúcspontját, a Big Brothert, amelyben minden bizonytalanság az eljövendő kulturális viszonyok alakulását illető féltelmek beigazolódását látja.

Orwell műveiben bőségesen akadnak olyan szöveghelyek, ahol az elemzés proféciaiba csap át. Az *európai egység* felé című, 1947-ben írott esszéjében például az olvasható: „Nagy-Britannia csak akkor tud megszabadulni Amerikától, ha feladja próbálkozásait az Európán kívüli hatalommá válással..., ezért mindig fennáll a veszélye annak, hogy az Egyesült Államok felbont mindennemű európai szövetkezést azért, hogy Nagy-Britanniát kivonja belőle.” Orwell víziója Európáról megelőlegezte azt, amivel később Jacques Delors megpróbálkozott, nevezetesen az integráció olyan rendszerének megteremtését, amely a szociális demokrácia alapelve mellett kötelezi el magát.. Csakhogy Orwell még ezen is túllépett: Európának az egyenjogú Afrikával és Közel-Kelettel kell összefognia, hogy leküzdje a kolonializmust, Nagy-Britanniának pedig az Európán belül elfoglalt különleges állásra vonatkozó mindennemű gondolattal fel kell hagynia, mert mindaddig, amíg ezt meg nem teszi, zsarolható marad (Washington részéről).

Orwell 1950. január 21-én hunyt el elhúzódó tüdőbetegségben a londoni egyetemi kórházban. Ez a kórház a Londoni Egyetem dinoszaurusz-szerű szénatüsti épületének nyomasztó árnyékában húzódik meg. Ez a Temze melletti metropolis legcsúnyább, sztálinista-fasiszta építészeti elvek alapján emelt épülete. Évekkel Orwell halála után nem véletlenül forgatták itt az *1984* című filmjavarészét

Lajtos Árpádról

Újságcikkeim III., utolsónak szánt kötete lezárásához közeledvén -- Lajtos Árpád életének ismertetését tartom olyan témának, mely ugyancsak alkalmas erre. Valamikor régen olvastam az ÚJ IDŐ azon számát, mely egyebek mellett Lajtos Árpád visszaemlékezéseivel (a hatalom kiszolgálóinak embertelen magatartását ismertetve) érzékelteti azt a korszakot, melyet a magyarság is tekinthet „vészorszaknak”. A mi megítélésünk abban tér el a másokétól, hogy bennünket nem övezett sem belső, sem külső részvét (ha ilyen megnyilvánulással találkozunk, nem biztos, hogy őszintének ítéljük). A Hálón kerestem a témával foglalkozó ismertetéseket, így előjött az ÚJ IDŐ 1989. 3. különszámának beszerezhetősége is (a felajánlott kötet egyelőre nincs a hirdetőik birtokában, de előjegyezhető, ára 4000 Ft + postaköltség). A kiadvány borítója látható, így arról megállapítható, hogy formátuma A/4-es és azon feltüntetik az abban olvasható írások címeit.. Emlékeim szerint Lajtos visszaemlékezései több tucat oldalt foglalnak el. A kiadvány olyan írást is tartalmaz, mely szerint „Berkesi András nem válaszol!”. Pedig aki maga is a gátlástalan hatalom részese volt, beszélhetett volna. A róla szóló ismertetésekből tudható, hogy 42 könyvét forgalmazták (a példányszám csaknem 5 millió) Azt is megemlíthetné, mennyi adót fizetett a hatalmas bevétel után..

Eszembe jut a Bereményi-Losonczi riporterpáros azon filmje, amelyben egy volt bíróval beszélgetnek (aki később a belügyminiszter első helyettesi feladatát is ellátta). Bíróként 18 halálos ítéletet hozott. A riport alanya megemlíti, hogy egy ízben kellemetlen helyzetbe került. A vádlott a baráti körébe tartozott. A bírósági tárgyalás egész ideje alatt attól tartott, hogy az illető elárulja a baráti viszonyukat, és ez veszélyes helyzetbe hozhatja. A barát ezt nem tette, szóltanul vállalta a halált.

Visszatérve Lajtos Árpádhoz,--- Dajka Margit negyedik férjeként, imádott Feleségét, szenvedésének utolsó pillanatáig ápolta, majd a halál bekövetkezte után önmagát kivégezte.

A Hálón több írás is foglalkozik e témával. Jellemzőjük a két személy különböző megítélése. Ez is bizonyítja, mennyire sokszínű országunk lakosságának viszonya a magyarság sorskérdéseivel. Ettől függetlenül megállapítható az, hogy az utóbbi évezred folyamán a Hazánkba befogadott és itt jelenleg 14 kisebbséget is magába foglaló népesség, otthon érezheti magát, senki sem akadályozza őket abban, hogy az élet bármely területén érvényesülhessenek.

Olvasóimnak lehetőségem adok arra, hogy a Lajtos-Dajka páros kapcsolatáról más forrásból is ismeretekhez jussanak:

E szerint Dajka Margit egy szegény nagyváradi család utolsó, tizenharmadik gyermekeként született. Édesapja italozó ember lévén nem dolgozott, a gyerekek segítettek be imádott édesanyjuknak. Margit már hatévesen újságot árult, egyik kedvenc vevője – és egyben első szerelme – maga Ady Endre volt. Tízestendős sem volt még, amikor bement a helyi színház pénztárosnőjéhez, és közölte, hogy színésznő akar lenni. Szándékát komolyan vették, a negyedik elemi befejezése után szinte beköltözött a színházba. 1927-ben látta meg őt Horváth Árpád, a Nemzeti Színház igazgatója, és Magyarországra hívta, Hódmezővásárhely, Miskolc és Szeged érintésével 1930-ban került Budapestre.

A háborús években Dajka Margit gyakran lépett fel a frontszínház tagjaként. E minőségében ismerkedett meg Ukrajnában Lajtos Árpád tiszttel, de szerelmük nem tarthatott sokáig, Margitot hazavezényelték. Abban a feltételezésben, hogy szerelme meghalt, Bakay Lajos színésszel került össze és éltek együtt 1956-ig. Lajtos Árpád családja is titokban tartotta, hogy a férfi 1948-ban hazatérhetett, de mint a magyar hadsereg volt tisztjét meghurcolták és 12 évnyi börtönbüntetésre ítélték.

Szabadulása után azonnal felkereste a színésznőt, aki fejvesztve rohant szakadt ruhában kóborló párja elé, s attól fogva elválaszthatatlanok voltak. A roppant művelt, három nyelven beszélő, intelligens férfi nem kapott állást, alkalmi munkákból élt. De kapcsolatuk kiállta a próbát, sőt az örök ellenzéki Dajka Margit még rá is tett egy lapáttal, tüntetőleg imádkozott, megalázott férjét.

Gyermekeik nem születtek, életük Margitka karrierje körül forgott, ő viszont igaz és odaadó asszonyként ellátta az otthoni kötelességeit. Annak ellenére, hogy rossz alvó volt, korán kelt, minden reggel bevásárolt, és megfőzte ura kedvenc ételeit, olykor a forgatások is azért szüneteltek, mert Margitka a bádog éthordóban ebédet

vitt az urának. Így teltek éveik, a színészlegenda nem titkolta, hogy igaz szerelme a hivatása, egy-egy szereppel olyannyira azonosult, hogy olyankor a mindennapjait is abba a személyiségbe beleolvadva élte meg. Ebben az örökös lángolásban és átalakulásban tökéletes, megértő partnere volt a férje.

Dajka dacosságát 1967-ben elégelte meg a rendszer, ekkor nyugdíjba küldték, de szerencsére a filmszerepek továbbra is megtalálták. Egészségi állapota 1983-ban kezdett romlani, tüdőrákot állapítottak meg nála. Senkit nem engedett közel magához a férjén és a szintén nagybeteg Ruttkai Éván kívül. 1986-ra áttéteket találtak a szervezetében, állapota egyre aggasztóbb lett, férje minden idejét vele töltötte a kórházban. Május 25-én, a színésznő utolsó perceiben is, rajongással simogatta a kezét. Még beszélt ismerőseivel telefonon, de elhallgatta Margitka halálát, majd hazaérve föbe lőtte magát. Utolsó kívánsága az volt, hogy feleségét ne temessék mellé, mert, mint börtönviselt ember, nem akart rossz fényt vetni imádott felesége emlékére. Más írásban azt olvastam, hogy Lajos Árpád megmérgezte magát. Ezt utóbbit tartom valószínűbbnek, kétlem ugyanis azt, hogy löfegvert tarthatott volna otthonában.

Lajos Árpádról a Wikipédiában:

Szentmárai **Lajos Árpád** ([Pancsova](#), [1910. november 22.](#) – [Budapest](#), [1986. május 25.](#)) katonatiszt, [1940](#) és [1949](#) között vezérkari tiszt, [Dajka Margit](#) [Kossuth-díjas](#) színművésznő utolsó férje.

Katonacsalád sarja. Az érettségi után, [1928-tól](#) a [Ludovika Akadémián](#) tanult, [1932. augusztus 20-án](#) avatták hadnaggyá. Szolgálatra a Budapesteni állomászó [2. honvéd gyalogezredhez](#) osztották be. [1935-ben](#) főhadnaggyá léptettek elő. [1936-ban](#) felvették a vezérkari tiszteket képző, akkoriban a trianoni rendelkezések miatt még fedőnéven – [Magyar Királyi Honvéd Tiszti Szabályzatismertető Tanfolyamként](#) – működő [Magyar Királyi Honvéd Hadiakadémiára](#). [1940-ben](#) próbaszolgálatra a szegedi [14. gyalogdandárhoz](#), [Stomm Marcel](#) parancsnoksága alá osztották be. [1941. április 4-én](#) nevezték ki századossá ([1940. május 1-jei](#) rangszámmal). [1940. decemberétől](#) a Debrecenben állomásozó [17. honvéd gyalogezred](#) vezérkari tisztje.

[1941-ben](#) kinevezték a [6. hadtest](#) vezérkari osztályának vezetőjévé, majd [1942. októberében](#) átvézenyelték a fronton harcoló [2. magyar hadsereg](#) hadművelleti osztályára. A [doni katasztrófa](#) után a német főhadiszálláson volt összekötő tiszt. A 2. hadsereg maradékainak hazatérése után a [Vezérkari Főnökség](#) 1. (hadművelleti) osztályára került. [1943. július 1-jétől](#) a [3. magyar hadsereg](#), azután az ungvári [24. gyaloghadosztály](#) vezérkari főnöke volt [1944. június 8-áig](#), amikor [Farkas Endre](#) váltotta le. [1944. júliusától](#) a Hadiakadémián harcászatot oktatott. Az [1944. október 15-én](#) megalakult [Szent László hadosztály](#) vezérkari főnökévé nevezték ki, immár vezérkari őrnagyként. A nagy veszteségeket elszenvedett hadosztályt a kifejezett

német parancs ellenére kivonta a tűzvonalból, és a Balaton térségében pihentette. Az előrenyomuló szovjet hadseregnek – saját elhatározásból – harc nélkül átadta [Balatonfüredet](#). Hadifogolyként a [Szovjetunióba](#) került, csak [1948](#) szeptemberében tért haza.

A [Honvédelmi Minisztérium Igazoló Bizottsága](#) 1949 januárjában elbocsátotta a tisztikarból. A döntés ellen fellebbezett, de az 1949. augusztus 17-ei tárgyalás másodfokon jóváhagyta az ítéletet. Augusztus 30-án [kémkedés](#) koholt vádjával a [Katonapolitikai Osztály](#) lefogatta az úgynevezett [Thomson kapitány-ügyben](#). 1950-ben 7 évi [fegyházbüntetésre](#) ítélték, 1956 augusztusában szabadult kegyelemmel. Fizikai munkából élt (ablakmosás), utóbb műszaki fordítói munkát végzett. Közben, 1961-től az állambiztonság sürgetésére folyamatosan dolgozott a doni [2. magyar hadsereg](#) tragédiáját feltáró emlékiratain. [Sára Sándornak](#) sikerült szóra bírnia őt *Krónika* című, 1982-es, nagy port felvert monumentális dokumentumfilm-sorozatóban, mely a doni katasztrófával foglalkozik. Emlékiratainak 1989-es megjelentetését már nem érte meg. Felesége, [Dajka Margit](#) 1986. május 25-én bekövetkezett halála után, még aznap megmérgezte magát.

„Vasámap este”

Meggyőződése, hogy a címben szereplő TV-adást (az orosz TV központi csatornáján) Hazánk lakosságának döntő többsége nem csupán azért nem nézi, mert nem tud oroszul, hanem azért sem, mert nem érdekli egy politikai „vitaműsor”. Ez utóbbi kifejezést azért tettem idézőjelbe, mert valójában ritkán zajlik itt valódi vita. Az ilyen adások inkább csak azt a célt szolgálják, hogy a „vitavezető” – aki egyébként Putyin elnök szócsöve – tudassa a nézőkkel, valamint a háttérben látható és időnként tapsoló közönséggel az Elnök álláspontját egy-egy fontos kérdés ill. esemény tekintetében.

2017. okt. 8-án 21-24 óra között olyan adást néztem, amelyet négy részre tagoltak. Egy-egy ilyen részt követő rövid szünetben az orosz oldalt képviselő személyeket lecserélték (erre azért volt szükség, mert az első részben csupán a kormányzat magas beosztású személyei nyilvánultak meg). Egyébként a vitában résztvevők között három, Ukrajnából érkezett személy is szóhoz jutott. Egyikük, egy hölgy, a két évvel ezelőtt létrehozott „Donyecki Népi Demokratikus Köztársaság” területéről érkezett, míg két férfi Ukrajnát képviselte. Egyikük az adás valamennyi részében kikövetelte a megszólalás lehetőségét. Több változatban utalt arra, hogy Ukrajnát orosz fegyveres erő támada meg és tette lehetővé a „Lugánszki Népi Demokratikus Köztársaság”, valamint a fent említett másik kikiáltását. Ez utóbbi „Elnöke” a vita második részében szólalt meg, s igen visszafogottan beszélt. Nem ő, hanem az egyik orosz felszólaló jelentette ki, hogy Ukrajnában „népi forradalom” következtében jött létre a két megnevezett „Köztársaság”. A „Lugánszki

elnök” távolmaradása e vitaesttől arra enged következtetni, hogy Putyin elnök meg fog elégedni azzal, ha majd a Kercs-öböl a Krím-félszigettel összekötő négyszintes hídszerkezet megoldja a Kaukázusból érkező, kitűnő minőségű folyóvíz eljuttatását a Krím-félszigetre (feltételezem, hogy az Ukrajna által elzárt Dnyeper-csatorna vízminősége jócskán elmaradt az utóbbitól). Az új hídszerkezet lehetővé teszi azt is, hogy alatta tengerjáró hajók áthaladjanak a Feketetenger felől, ill. oda igyekezve.

Figyelemre méltó, hogy a „Minszki megállapodásra” csak a vita első részében megszólalók hivatkoztak, a későbbiek során már ezt senki sem tette. Köztudott ugyanis, hogy Minszkben Porosenko ukrán elnök – Holland, Merkel, és Putyin jelenlétében – első megnyilatkozásaként kijelentette, hogy semmit sem hajlandó aláírni. E „Megállapodásra” történő bármilyen hivatkozás tehát értelmetlen.

Ami Porosenko elnököt illeti (mellesleg jegyzem meg, hogy ez nem az eredeti neve) ellenlábasai figyelmen kívül hagyják azt a tényt, mely szerint az Elnök korábbi üzleti befektetéseinek köszönhetően (világmárkájú csokoládégyár megvásárlása és termékeinek széleskörű forgalmazása) biztonságot tudhat maga mögött. Nem kényszerül elvtelen politikai megoldások elfogadására, sem arra, hogy az Ukrajna számára nyújtott nyugati támogatásból részesüljön. Helytelenítem azonban a „Nyelvtörvény” általa történt aláírását, hisz’ a lakosság többsége az orosz nyelvet használja. Magam -- a nemzetközi feladataim ellátása idején -- vigyáztam arra, hogy ne keverjek ukrán szavakat az orosz beszédembe, azt ugyanis, (pl. Genfben), nem tudták volna lefordítani a tolmácskabinokban dolgozó, cári családok leszármazottjai.

A Kárpátalján élő, a magyarsággal nem rokonszenvező, a milliót jóval meghaladó orosz-ukrán-ruszin többség miatt szükségesnek tartom, hogy a mindenkori magyar kormány lehetőséget nyújtson a törpe kisebbségben élő magyar anyanyelvűek áttelepülésére. Joguk van ugyanis arra, hogy családjaikat, jövőjüket Magyarországon hozzák létre, hisz’ e lehetőséggel élhetnek nálunk a magyarság lélekszámát messze fölülmúló létszámú, velünk nem rokonszenvező „kisebbségek”. Erdélyben a székelyek többsége egy tömbben él, így helyzetük nem hasonlítható a Kárpátalján élő magyarsághoz.

Ami az Orosz Parlament Alsó Házában 17% támogatást élvező „liberális-demokratapárt” vezetőjének korábbi javaslatait illeti, azok figyelmen kívül hagyhatók (a fent ismertetett vitában nem vett részt).. Az illető annakidején Lemberg környékére területi autonómia létesítését javasolta, Kárpátalját pedig, szerinte, „oda kellene adni a magyaroknak”. Nos, ez utóbbitól mentsem meg bennünket az Úristen! Ugyanis az 1939-1961 közötti években ott töltött 22 esztendő alatt nem álmodoztam az együttélés mikéntjéről, hanem megtapasztaltam a valóságot, melynek részletes ismertetésétől most eltekintek (könyveimben és újságcikkeimben olvashatók). Azt azonban megemlítem, hogy Édesapánk a családunkat és az ügyvédi irodáját Miskolcra 1939 nyarán költöztette Ungvárra, melynek közelében éltek a testvérei és családjaik. Mint ismeretes, e terület 1944

őszétől a szovjet birodalom részévé, az ott élők pedig szovjet állampolgárrá váltak (a 18 év fölötti férfiak megsemmisítő táborokba kerültek). Magyar állampolgárságunkat az 1957-ben meghirdetett, a „kettős állampolgárságról szóló egyezmény” alapján nyertük vissza.

Más.Napjainkban zajlik Spanyolországban a vita arról, megvalósítható-e Katalónia önálló állammá válása . A nem kis cirkusz kíséretében történt „népszavazás” eredményét ismerjük. E szerint az urnákhoz járultak közül 43% kívánja az önállósulást. 2017-10-14 délutánján már arról is értesültünk, hogy bankok és világcégek menekülnek e tartományból. Ez feltételezhető volt korábban is. Ügyvéd leányom és a vele együtt dolgozó leányunkám érdeklődésére válaszolva, elmondtam elképzelésemet arról, milyen következményekkel járna az, ha a spanyol vezetés elfogadná az elszakadást. Hogy csak egyet említsek: Katalóniának folyamodnia kellene az EU-ba történő felvételéért, ami minimum két év várakozást és nem kis bonyodalmakat jelentene. Spanyolország ugyanis jelentős összegű EU-támogatásban részesül, melynek nem kis része e tartományba kerül, hozzájárulva annak gazdagodásához . Valószínűsíthető az is, hogy Katalóniát, mint független államot, az EU tagállamainak többsége nem ismerné el (ilyen megnyilatkozások már elhangzottak illetékes EU-vezetők részéről). Barcelona kikötője a második legnagyobb forgalmú Európában (feltételezem, hogy nem csupán kereskedelmi, hanem stratégiai vonatkozásban is). A városban csaknem folyamatosan zajlanak tömegtüntetések a függetlenedés, ill. a Spanyolországban maradás mellett. A tartomány első számú vezetője két hónapos türelmi időt kért, azonban spanyol részről bejelentették, hogy 2017. 10.16.-ig várják a nyilatkozatot arról, fenntartják-e az elszakadás szándékát. Ezt követően egy rabszállító autót láthattunk. A kísérőszöveg szerint két személy fogva tartását rendelte el az illetékes spanyol szerv (nyilván az elszakadás szervezőiről kívánnak adatokhoz jutni).

Az utóbbi napokban megtudhattuk, hogy a spanyol parlament megszavazta azt a határozatot, mely szerint Katalónia, mint tartomány vezetőit meneszti, és népszavazással döntenek e tartomány jövőjéről. A legfrissebb hírek arról szólnak, hogy a spanyol illetékes személy megszüntette a katalán elnök és a katalán kormányzati funkciót betöltő testület működését. Az elnök Brüsszelben tartózkodik és megkísérelte annak elérését, hogy Belgiumban politilai menedéjogot kapjon. Ez nem sikerült.

Néhány adat:

Katalónia területe: 32 114 négyzetkilóméter

Népessége: 7 448 332 fő (2016)

Tartományi GDP az elmúlt évben 215 milliárd euró (Forintban kifejezve: 648 340 000 000).

Ennek egy ötödét az ipar, másik egy ötödét az export adja, a turizmusból 64 milliárd származik (a külföldi látogatók száma 2016-ban: 17 400 000 fő).

Történelmi kapcsolatunk: I. Jakab, az Aragonia-Barcelonai Ház királya, II. András királyunk leányát, Árpádházi Jolánt vette feleségül, akitől több gyermekük, így a későbbi IV. Béla király származik.

Kiegészítés „A Terror Háza kapcsán” c. írásomhoz

2017. 10. 23-án délután meghallgattam Kormányfőnk beszédét a TV adásában. Már az Andrassy út látványát megelégedéssel nyugtáztam, ugyanis hatalmas tömeget láttam, mely számtalanszor reagált tapssal a mintegy félórás beszéd hallatán, a Himnusz pedig mindenki énekelte (a férfiak ehhez levették fejfedőjüket (az eső ellenére). A TV-csatornák esti adásaiban, azok, akiknek most „savanyú a szőlő”, azon háborogtak, hogy különböző sportklubok autóbuszainak tömege vidékről szállított fel embereket a sokaság növelése érdekében.

Már este elhatároztam, hogy másnap felkeresem a Terror Házát, mert kíváncsi vagyok, történt-e változás ahhoz képest, amit előző látogatásomkor tapasztaltam (részletei a hivatkozott írásomban olvashatók).

Kormányfőnk beszédjének tartalmát-irányultságát illetően megjegyzem, hogy szerintem az EU tagállamai számára nem a „keresztény értékek” elvesztése a veszély, hisz’ azok már régen megváltoztak (gondoljunk az inkvizíció borzalmaira, a több évtizedes vallásháború milliányi áldozatára, a Pénz urai által célzatosan kirobbantott háborúk pusztításaira, stb.). Tudjuk, milyen veszélyeket hordoz az un. „migránsok” befogadása és milyen anyagi terhet jelent az eltartásuk. A „Nemzeti Konzultáció” tehát szükséges intézkedés.

A Terror Háza reklámfüzetből, mely azonos a korábbival, megtudható, hogy e „Múzeumot” Orbán Viktor miniszterelnök támogatásával építette Schmidt Mária főigazgató, F. Kovács Attila tervei alapján, Szájer József és Várhegyi Attila közreműködésével.

(Megjegyzésem: a reklámfüzet kiadási éve 2002, ami azt jelenti, hogy az a FIDESZ 1998-2002 közötti ciklusa idején készült).

A Múzeumot a mai napon (2017-10-24) felkerestem. Több jórányú változást tapasztaltam. A nehezen megközelíthető tablok, és a fák gyökerei már nem láthatók, mert a talajt feltöltötték és műfűvel lefedték. Az épület homlokzatán (szemmagasság fölött), azonos formájú fényképeken látható kétszázötven, az 1956-os forradalomban való részvétel miatt kivégzett személy. Többségük neve alatt olvashatók a születési és a kivégzési időpontok, néhol a foglalkozásuk is (az ABC-szerinti sorrendet mellőzték). Az Édesanyám első férjével rokon Oláh Miklós arcképét, akit 18 évesen tartóztattak le és két év múlva végeztek ki, majd nemrégiben rehabilitáltak, némi keresgéssel megtaláltam. Édesanyja 1961. 08. 31-én kelt levelében Édesapámtól kért megerősítést arra vonatkozóan, hogy a halál után

is van élet. E levélváltások szövegét csaknem négy évtizeddel később közzéttem az általam kiadott *TÁJÉKOZÓDÓ* folyóiratban (lásd a II. ÉVFOLYAM 1999. januári számának 4-29 oldalát).

Múzeumbeli látogatásom ideje alatt egymást követte a folyamatosan érkező, tizenévesekből álló csoportok tömege. Ők a kávézóban-büffében és a társalkodóban mulattak az időt, így a néhány idős külföldi házaspár nem érzékelhette azt, hogy e „Múzeum” annakidején a tömeges kínzások és kivégzések helyszíne volt..

Függelék

1. sz. Függelék

Krizsán László: *Benyovszky Ázsiában*

Terebess Kiadó, Budapest, 2003

Forrás: Wikipedia

A Péter-Pál erőd foglya

Azon a helyen, ahol Pétervár alapításával Nagy Péter cár 1703-ban "ablakot nyitott" Európára, elsőnek egy várbörtönt építettek fel. A Péter-Pál névre keresztelt erőd öles falai megállították a külső ellenséget, kazamatái pedig elrejtették a nagy Orosz Birodalom önálló gondolkodóit, akiknek teste - népboldogító eszméikkel együtt - a nyirkos cellákban foszlott szét. 1769 őszén a Péter-Pál erődnek magyar foglya is volt. Az első honfitársaink közül, aki e híres börtön foglya lett. A rab neve, mint négy földrész szabadságmozgalmainak részese, később az egész világon ismertté vált. Ám sokan - tájékozatlanságból - csak kalandornak tudták, és így ismerik ma is. A magyar fogoly kihallgatását végző orosz tisztviselők igyekeztek minden bizonyítékot beszerezni vádjuk, Oroszország belső rendje ellen irányuló szervezkedés bizonyítására.

Tudták, hogy az 1741-ben, a felső-magyarországi Verbón született Benyovszky Móric Aladár már gyermekfejjel megjárta a nyugat-európai csatatereket. Sokszor megsebesült és még többször kitüntette magát, olyannyira, hogy huszonnégy éves korára már lovasezredet vezényelt.

Amíg Benyovszky Móric harcolt a királynőért, rokonai azon mesterkedtek, hogy megszerezzék a háborúban elesettnek vélt ifjú apai örökségét. A harcokból egészségesen és újabb kitüntetésekkel hazatérő Benyovszky megdöbbenve tapasztalhatta, hogy hontalanná vált. A verbói kúriában már az álnok rokonok ültek, és ők arattak egykori birtokain. Katona módra cselekedett. Felfegyverezte a hozzá még hű jobbágyokat, és erővel vette vissza jussát. A birtokfoglalók menekültek. Meg sem álltak Bécsig, és Mária Terézia előtt felségsértő fegyveres felkelésnek állították be rokonuk akcióját. Megdöbentő, hogy az udvar, minden vizsgálat mellőzésével, elfogatóparancsot adott ki a tiszttal ellen, aki annyiszor kockáztatta életét a Habsburg birodalomért és a királynőért.

E helyzetben Benyovszky egyedül Lengyelország felé menekülhetett. Itt nem a Habsburgok uralkodtak, hanem II. Katalin cárnő mindenható orosz kormányzója. A menekülés helyének megválasztásában legfontosabb az a körülmény lehetett, hogy a család egy Lengyelországban elhalt tagja az ifjú Benyovszkyra hagyta birtokát. Az új földesúr, aki lengyelországi tartózkodását csak átmenetinek tekintette, és dolga végeztével Indiába szándékozott utazni, mégis Lengyelországban maradt. Az orosz hódítók ellen felkelt lengyel hazafiak kérték segítségét. Benyovszky habozás nélkül felajánlotta szolgálatait a Bari Konföderációnak. A Konföderáció a köztársaságért küzdött a monarchia ellen, a függetlenségért az orosz elnyomással szemben.

E magas szellemi eszméért Benyovszky Móric négy ütközetben vezényelt egy huszárezredet. Az ellenséggel való ötödik csatározás alkalmával maga is fogságba esett. Sebesülten vánszorgott a foglyok menetében Kijevben keresztül Kazanyba. Kazány lakosságának túlnyomó többsége tatár volt. Saját előjáróik irányítása alatt éltek egészen 1552-ig, amikor Rettenetes Iván orosz seregei foglalták el a várost. Az ősi mongol építmények és jelvények helyén pravoszláv templomok épültek, s hogy a kazányi hódítás emléke örökké éljen, a cár, aki meghonosította ezt az uralkodói elnevezést, felépíttette a Moszkva jelképévé vált Vasziliusz Blazsennij székesegyházat a Vörös téren. Ám a kazányi tatár kánságban és az ekkor leigázott környező, nagyrészt finnugor törzsek körében is olyan emléket hagyott az orosz hódítás, amelyet soha nem tudtak elfelejteni.

1769 folyamán az orosz igazgatással szemben többfelé engedetlenségi mozgalmak támadtak, melyeket a nagyszámú lengyel hadifogoly megjelenése a városban jelentősen felerősített. Titkos összeesküvő csoportok szerveződtek, és hamar megtalálták a kapcsolatot a hadifoglyok között legmagasabb katonai rendfokozatot viselő Benyovszkyval. A kapcsolatuk kiépülését jelentősen segítette az a körülmény, hogy Benyovszky nem foglyotáborban lakott, hanem mint főtiszt - aki ezt anyagilag is megengedhette magának - egyedülálló házat bérelt.

Az összeesküvők 1769. november 6-án tüzték ki a felkelést. Megállapodásuk szerint a tatár elégedetlenek ekkor egyesültek volna a lengyel hadifoglyokkal. De semmi nem történt. A tatárok értesültek arról, hogy valaki elárulta a készülő

felkelést, így nem a helyőrség ellen, hanem a bazárba vonultak. A lengyeleket "elfelejtették" értesíteni. Így esett meg, hogy november 7-én éjjel - amikor Benyovszky kopott tatárkaftánban, éppen valami barkácsolással foglalkozott - egy különítmény kopogott szállása ajtaján. A különítményt vezető tiszt, látva az ajtót nyitó férfi öltözetét, ráiravált:

- Itthon van az urad?

- Fönn az emeleten.

A tiszt kiragadta Benyovszky kezéből a gyertyát, kíséretével együtt felnyomult az emeletre. Benyovszky pedig gyorsan magához vette pénzét, majd kilépett az ajtón és kívülről bezárta, eltorlaszolta azt. A nem messze, ugyancsak különálló házban lakozó hadifogolytársához, a svéd Adolf Windblatthoz menekült. Még hajnal előtt sikerült kijutniuk a városból.

Előbb falvakban bujkálva haladtak, majd felbátorodva előfogatot béreltek és Csebokszar, Kozmogvenjanszk érintésével, szinte kényelmes utazással érkeztek meg Nyizsnij-Novgorodba, amely akkoriban Oroszország kereskedelmi központjának számított. Itt könnyűszerrel szereztek be magas rangú államhivatalnoki egyenruhákat, s mint a kizsari kormányzónak Szentpétervárra utazó megbízottai kopogtak be a helyi kormányzóhoz.

A kormányzó szívesen fogadta a vendégeket. Tiszteletükre vacsorát adott, a kormányzósági palotában szállásolta el őket, s gondoskodott utazásuk zavartalanságáról. A két menekülő így váltott lovakon, postakocsikon a legnagyobb biztonságban, államköltségen, szinte repült célja felé. Moszkva, Tver és Novgorod érintésével alig két hét alatt értek Pétervárra.

Benyovszkyék - addigi vakmerőségeiket tetéztve - a tisztviselői egyenruhát tengerészgúnyára cserélték, és hajójukról lemaradt angol matrózoknak adták ki magukat. De hajót nem találtak. Végül egy német származású patikus, akivel Benyovszky a városban ismerkedett meg, afeletti örömben, hogy anyanyelvén beszélhet, összehozta egy holland hajóskapitánnyal, aki jó pénzért késznek mutatkozott a két személyt a legközelebbi holland kikötőbe szállítani. Éjjelre beszéltek meg találkozót a Nyéva hídjára, melynek közelében horgonyzott a kapitány hajója. De a rendőrség, úgy látszik, nagyobb vérdíjat ígért a kiakudott viteldíjnál, mert a hídon rendőrök, katonák rontottak a menekülőkre és a Péter-Pál erődbe hurcolták őket. A várbörtön hatalmas kapuja, mint valami roppant szörny kitátott szája, mohón elnyelte az érkezőket. Benyovszkynak a dantei intelem jutott eszébe:

"Ki itt belépsz, hagj fel minden reménnyel!"

A Péter-Pál erőd kapuja nem sokban különbözött a pokol tornácától. Ez a kapu a rabok előtt csak kétszer nyílt meg: ha kivégezni vitték őket, vagy örökös

száműzetésbe, Szibériába. A kazamatákban elpusztult foglyok előtt nem nyitottak kaput. Őket a várfalakra lökték a Nyévába.

Irány Szibéria

Benyovszky Móric elfogását az orosz rendőri és katonai szervek oly kimagasló eredménynek tekintették, hogy Panyin gróf vezetésével rendkívüli bizottságot hoztak létre kihallgatására. Három napig "szoktatták" az erőd dohos levegőjéhez, meg kenyérből és vízből álló étrendjéhez, amíg a gróf elé vezették. Panyin bemutatta Benyovszkynak mindazon okmányokat, amelyek vezető, sőt szervező szerepét bizonyították a kazányi oroszellenes felkelésben. Benyovszky semmit nem tagadott, de semmit sem közölt. Talányos feleleteivel sikerült elérnie, hogy csaknem az egész napot a gróf jól fűtött szobájában tölthette.

A kihallgatás után a fogoly lábára béklyót vasaltak nehéz vasgolyóval. A további kihallgatásokon Benyovszky választ kapott arra a kérdésre, amely a kazányi kaland óta foglalkoztatta: Ki árulta be az összeeskiivést? A tettes egy bazári zsidó kereskedő volt, aki a tatár konkurenciától próbált oly módon szabadulni, hogy a készülő mozgalomról tudomására jutott adatokat besúgta a kazányi orosz kormányzó kocsisának. Benyovszky látta is a besúgót, akit Panyin gróf a fővárosba hozatott és ott is marasztalta, mivel az félt visszatérni a tatárok közé. Az árulásért kifizetett vérdíjből bőven futotta egy új üzlet berendezésére a fővárosban.

A harmadik kihallgatás némi reményt ébresztett Benyovszkyban. Nyilatkozatot írtak vele arról, hogy szabadulása után nem teszi lábát Oroszország területére, és nem lép fel annak törvényes rendje ellen. A reménynek e nyilatkozat gyújtotta halvány lángja csak néhány napig pislákol. December negyedikéig. E nap éjjelén egy tiszt vezetésével katonák jöttek cellájába. Levették a lábbilincset, meleg csizmát húztak lábára, majd újra megvasalták. Subaszerű birkabőr-bundába öltöztették, prémsapkával. - Visznek Lengyelországba - gondolta, s e hite még inkább megerősödött, amikor a rettenetes kapu feltárult és a szán irányt vett nyugat felé.

De hamarosan kelet felé fordultak, s Benyovszky felismerte azokat a falvakat, melyeken nemrég keresztülutazott, ellenkező irányban. Becsapták! Csúnyán rászédtek, amikor nyilatkozatot írtak alá arról, hogy többé nem tér vissza Oroszországba! Most meg ezek viszik erőszakkal egyre beljebb Szent Oroszország belsejébe! Szibériába!

A városon kívül hótorlasz állította meg a Benyovszkyt szállító szánt. A torlasz mellett táborúz lobogott. Körülötte kozákok melegedtek és egy bilincsbe vert fogoly. Adolf Windblatt. Őt már korábban útnak indították, és a kísérek beszélgetéséből azt is megtudta, hogy végső úti céljuk Kamcsatka, a nagy birodalom legtavolabbi fejegetelepe. Itt a behavazott országúton már nem volt lehetőség

fellebbezésre. A tárgyaláson a ravasz Panyin gróf azt a reményt ébresztette a fogolyban, hogy hazabocsátják, vagy Lengyelországba kísérik. Így elkerülte Benyovszky tiltakozását a szibériai száműzetéssel szemben, mert aligha tudta volna a jog és törvényesség alapján megindokolni, hogy hadifogolyként miért vetnek a politikai rabok sorsára egy nem orosz alattvalót.

A bánat és reménytelenség úgy borította el Benyovszky lelkét, mint a nagy orosz pusztákat a kietlen hóesés. Szinte minden méternyi haladásért súlyos erőfeszítésekkel kellett fizetniük. Fogoly és kísérő egyaránt szidalmazta azokat, akik ilyen ítéletidőben indították el a transzportot. A foglyok - nem minden alap nélkül - arra is gondoltak, hogy nem kötéllal vagy hóhérbáddal, hanem elegánsan, az orosz tél közreműködésével akarják elpusztítani őket. Keserves napok, hetek teltek el. Benyovszky sebe - a hómezőkön, szél- és hóviharok orkányában erőltetett menetelés vagy inkább vánszorgás közben - kiújult. A beteg Benyovszky számára valóságos megváltást hozott a zord időjárás miatt beiktatott pihenő az ősi orosz városban Vladimírben. A lakók élelmet, friss tejet vittek a száműzötteknek. A hosszú éhezés után a túltáplálkozás veszélye fenyegette a legyengült szervezeteket.

De nem csak jobb élelmet, hanem új útítársakat is kaptak. Ezek is a társadalom "jobbik" részéből jutottak fegyversorsra. Panov gárdatiszt, Sztjepanov kapitány és Baturin tüzérezredes. Társadalmi állásuk mellett bűnük is azonos volt: kritizálták az önkényt, az uralkodó visszaéléseit, és megpróbáltak ellene valamit tenni. Vaszilij Panovot a pétervári társadalmi elit különlegesen éles eszű embernek, valóságos zseninek tartotta. Panov elméjét csak becsületessége múlta felül. Bátran beszélt a II. Katalin cárnő és környezetének erkölcsi romlottságáról, a nép nyomora árán megvásárolt fényűzésről és az uralkodónő feslett életéről, szeretőinek, az állampénzen hizlalt udvari bikák szégyenletes hivalkodásairól. A gárdatiszt ezért nem vezényelt tisztelgést az egysége előtt elvonuló cárnőnek és az éppen soros szeretőnek, Grigorij Orlovnak. Ezért került a kamcsatkai száműzöttek transzportjába.

A "bűnügyek" javarészt ekkoriban a cárnő elleni sértések alkották. A gyalázkodás nem a nép részéről nyilvánult meg. A rabszolgasorban tartott muzsik mit sem látott az udvar életéből. De a rangos emberek annál többet. Szemeik előtt zajlottak le azok az események, amelyek a legmerészebb fantáziát is elhalványították. Katalin például, még férje III. Péter cár életében, harmadik, nem a cártól származó gyermekének születését valami furfanggal tartotta titokban, ami rokonságot mutatott az örült Nero beteges tobzódásaival. Katalin, hogy oka legyen az elvonultságra, bokaficamot színlelt, majd rábeszélte hűséges belső inasát, Skurint, hogy gyújtsa fel házát. A tűz látványára - gondolta Katalin - a cár majd a helyszínre siet, mert a tűz tombolását III. Péter a legnagyobb szeretőjének tartotta. Katalin nem csalódott. Amíg férje szeretője társaságában a lángokban gyönyörködött, megszület és nyomban dajkaságba adta a kis Alekszejt.

A másik fogoly, akit a cárnő Kamcsatkára küldött: Ippolit Sztjepanov, a moszkvai kormányzás egyik legjelentősebb földesura volt. Sztjepanov naívan hitt a III. Péter meggyilkolása után egyeduralkodóvá emelkedett Katalin cárnő "felvilágosult" kormányzási módszereket hirdető nyilatkozatainak, s egy tervezet dolgozott ki "Az emberek boldogulásáról". Legjobban ő csalódott, amikor megtudta, hogy az altató szándékkal, képmutatóan tett nyilatkozatok után a cárnő aláírta azokat az ukázokat, amelyek a muzsikot valószínűs rabszolgasorsra kárhoztatták Oroszországban. A "felvilágosult" uralkodónő Sztjepanov esetéből nyomban megértette, hogy félrevezető megnyilatkozásai egyeseket cselekvésekre buzdítanak. E cselekvések megelőzésére a leghatásosabb ellenszer Kamcsatka volt.

Sztjepanov "bűnét" tetézte egy összeütközés is a cárnő soros szeretőjével. A görői méltóságba ültetett Orlov hercegeire Sztjepanov állítólag ilyen megjegyzést tett: "Amikor te az udvarhoz kerültél, minden vagyonod egy rongyos katonaköpeny volt, most meg annyi az aranyad, hogy halomba rakva a köpenyeddal be sem tudnád takarni. De ezt nem az eszeddel, nem is a kardoddal szerezted, hanem a..."

Ez volt az útlevel Kamcsatkára.

Joszifat Baturin ezredes, a harmadik fogoly nyilvánosan megvádolta a cárnőt, hogy bűnös a férje, III. Péter meggyilkolásában, melyet szeretői hajtottak végre, hangoztatva, hogy, ha már e szomorú dolog megesett, III. Pétert a törvényes trónörökösnek, Pável nagyhercegnek kellett volna követnie a trónon, nem pedig a cárgyilkosságban közvetve ugyan, de mégis közreműködő Katalinnak. Ekkor került a közvélemény elé az az addig jól leplezett titok is, hogy a trónörökös nem a volt cár, hanem Katalin huszonhat esztendő szeretőjének, Szergej Sztaltikovnak gyermeke. Baturinról még az a hír is járta, hogy Erzsébet cárnő életében puccsot készített elő az akkor még trónörökösként a cári udvarban lézengő Karl Peter Ulrich von Schleswig-Holstein, Nagy Péter unokája, a holsteini herceg fia javára. Amint a vádirat tartalmazza: "A palota felgyújtásával, az őrség leöldöklésével a nagyherceg trónra emelését tervezte."

Még a sokat tapasztalt és az orosz viszonyokat jól ismerő Benyovszkyt is megdöbbentette a hatalmi harcnak és önkénynek az a kíméletlen vadsággal párosuló ocsmánysága, amely az orosz udvart jellemezte, az uralkodótól a legutolsó szolgálgaig. Az erkölcsi zuhlás és az uralkodókat sem kímélő politikai gyilkosságok szinte példamutató magatartássá váltak. A német hercegnőből lett Katalin cárnő erkölcsöt valószínűleg elődjétől Erzsébet cárnőtől tanult, aki kocsisokkal és inasokkal hentergett, és a törvényes uralkodót, VI. Ivánt élve temettette el a schlossburgi várbörtönben. Katalin jó tanítványnak bizonyult. Hamarosan túltett Erzsébeten. Szeretőinek változtatása és dotálása az állami költségvetés kezelőit külön rubrika nyitására készítette, s a törvényes uralkodót Katalin már nem börtönbe záratta csupán, hanem részt vett legyilkolása előkészítésében is.

Benyovszky Móric, megismerve új fogolytársainak előéletét, egyszeriben úgy érezte, hogy az orosz belpolitika legundorítóbb posványába került. De az megválaszolatlan kérdés maradt számára, hogy mi köze mindehhez egy hadifogolynak?

Az új fegyencekben Benyovszky alkalmas társakat talált Kína felé tervezett szökésük végrehajtásához. Az idő is megenyhült, s számuk már annyira szaporodott, hogy megkísérelhették a szibériai ősvadonba való behatolást. Pénzüik is akadt. Tomszk városában egy tatár kereskedő 900 rubelt gyűjtött társai között a száműzötteknek. A pénz egy részét Benyovszky, a méltányos bánásmód érdekében, felajánlotta a kísérszemélyzet parancsnokának. Am a tiszt mosolyogva elhárította.

- Nagyobb szükségük lesz a pénzre Önöknek Kamcsatkán.

Benyovszky újra tanult valamit. Megértette, hogy az Orosz Birodalomban kétféle embertípus létezik. Az európaiak által ismert mezítlábás oroszok kapzsi földesuraikkal, meg a szibériai oroszok, akiknek jellemét a természettel folytatott szüntelen küzdelem formálta nemessé.

Szibériában egy honfitársával is találkozott Benyovszky. Emlékirataiban ekként emlékezik e váratlan találkozásra: *"...éjjel érkeztiünk Zsiringára. Kicsiny falu, tizenöt ház, mind száműzöttek lakják. Ezek között egy magyarra is akadtam: Orosznak hívták; magyar nemesi családból eredt. Akként került ide, hogy egy orosz huszárezrednél Horváth tábomok alatt mint őrnagy szolgált, itt megurva a dolgát, nyugdíjaztatását kérte, hogy hazájába visszatérhessen. A válasz az volt rá, hogy ide küldték."*

Már csaknem esztendeje vonult a száműzöttek menete a világ- vagy életük vége felé. A szibériai ősz, mintegy kárpótlásul a szenvedésekért és kilátástalan jövőért a legszebb arcát fedte fel a száműzöttek előtt. Aranyló sárga, rozsdavörös és pirosan lángoló levelek élő alagútja borult fölējük. A lombjukat és reményüket soha nem veszítő fenyők zöldje keretezte be a mesebeli látomást.

1770. szeptember elején egy lovas futár érte utol a menetet, aki utasításokat vitt Jakutszkból az ohotszki katonai parancsnoknak. A következő napokban a küldönc együtt haladt a konvojjal, a legnagyobb egyetértésben. Am 11-én az Allana folyón történt átkelés közben verekedés tört ki a kíséző kozákok meg a küldönc között. A nagy kavarodásban a ladik is felfordult és csuromvizesen evickéltek partra. Levetették vizes gúnyájukat, a tűz mellé rakták száradni, és maguk is ott melegedtek.

A siralmas látványt nyújtó meztelen katonáknak Benyovszky néhány üveg vodkát ajándékozott, hogy belülről is melegedjenek. A hatás az italt már régen nélkülöző katonáknál gyorsan jelentkezett. Az iménti verekedők hamarosan együtt énekeltek, összecsókolódtak, majd együtt horkoltak. Benyovszky ekkor kiemelte a

küldönc feje alól az óvatosságból párnaként odatett, kátrányos ponyvával védett levélsomagot. Az iratok többségét azon okmányok képezték, melyeket a Kamcsatkára küldött német származású Hoffmann doktornál találtak, útközben bekövetkezett halála után. Ezen iratok a száműzöttek szempontjából érdekteleneknek látszottak. De volt egy levél, amely szerfelett felkeltette Benyovszky érdeklődését. A levélben a jakutszki katonai parancsnok arról értesítette bizalmasan ohotszki kollégáját, hogy Benyovszky szökést készített elő, s tervének a száműzöttek között több pártolója van. Ezért, mikor a száműzöttek Ohotszkba érkeznek, tartsa őket szigorú őrzés alatt és várja meg a hivatalosan kiküldött vizsgálóbíró érkezését. A levelet nagy formátumú levélpapír első oldalára írták. A szöveges részt Benyovszky levágta, s az üresen maradt ívre olyan levél került, melyet Benyovszky fogalmazott, s az egyik született orosz száműzött vetett papírra. A levél tartalma az alábbi volt:

Az érkező száműzöttek nehéz útjuk során mintaszerűen viselték magukat. A törvénynek és a kísérőknek gondot nem okoztak. Hosszabb pihenést és lehetőség szerinti jó bánásmódot érdemelnének.

A levél születésére a száműzöttek a maradék vodkából áldomást ittak, azután a kátrányos iratsomag visszakerült a futár feje alá párnának, s egyben altatónak az ohotszki kormányzó számára. A fecnikre tépett levelet pedig ama folyó sodrába vetették, melyben a kozákok nemrégén ruhástól fűödtek.

1770. október 16-án a száműzöttek csoportja Ohotszkba ért. A kikötő és az egész kerület parancsnoka Plenisznyer, Benyovszky levelének hatására, jól fogadta a száműzötteket és nyomban előkészületeket tett az indulásra, a bolserecki fegyenctelep, a végcél felé. Sietette őt a lassan beköszöntő tél is. A fegyenctelepet az ohotszki kikötőtől elválasztó több száz mérföldes utat a száműzötteknek a "Szent Péter" nevű hajón kellett megtenniük. A "Szent Péter" holland mintára épített hadihajó volt. Vízkiszorítása 270 tonna, gerinchossza 17, szélessége 6 méter volt. Ohotszkban építették, és 1768-ban bocsátották vízre. A hajó az első orosz hadihajótól, az 1693-ban épült 12 ágyús "Szent Pétertől" örökölte nevét, miután azt a XVIII. század közepén kivonták a használatból.

Az új "Szent Péter" 1770 őszén nagy rakományt vett fel Ohotszkban. Lisztet, vodkát, szerszámokat, a bolserecki fegyenctelep számára. Az indulást sokáig halogatták, hogy felvegyék az érkező fegyenceket és száműzötteket, mert abban az évben ez volt az utolsó járat Kamcsatka felé. November 23-án végre kihajóztak a tengerre. Benyovszky és bajtársai arra készültek, hogy adandó alkalommal birtokba kerítik a vitorlást, és Európába hajóznak.

A szökési tervet ezúttal az időjárás hiúsította meg. A szélvihar orkánná dagadt, és az öles hullámok a "Szent Pétert", mint papírhajót a zuhag, elnyeléssel fenyegették. Az árboc leszakadt és a kapitányra zuhant súlyosan megsebesítve őt.

Az eszméletvesztéssel küszködő kapitány Benyovszkyt kérte meg, hogy segítsen megmenteni a hajót és a legénység életét. Most érett be annak a munkának gyümölcse, melyet Benyovszky a tengeri hajózás ismereteinek elsajátítására fordított lengyelországi tartózkodása idején. Benyovszky átvette a parancsnokságot, s a szökési terv ezúttal is megíúsult. Most a becsület parancsolta a sokat próbált magyar katonának, hogy vigye révbe a hajót. A szél is segített neki. Délnyugat felől fújva szinte siklottak a Bolsaja folyó torkolata felé, amely a bolserecki fegyvertelep kikötője volt. 1770. december 2-át mutatta a naptár, amikor a "Szent Péter" horgonyt vetett a már jegesedő öbölben.

Az ős-GULAG

Szentpétervárról szólva említettük, hogy a Birodalom nyugati kapujában, ahol 1703-ban Nagy Péter cár "ablakot nyitott Európára" - az érkezőt egy állami börtön, a Péter-Pál erőd fogadta. De, ha már börtön az első látvány Szent Oroszországban, úgy illett, hogy a zárókép is hasonló legyen a nagy birodalom túlsó felén. A kamcsatkai fegyvertelep építésére ugyancsak Nagy Péter adott parancsot. 1711-ben hetvenöt elítélt kezdte meg az építkezést Kamcsatkán a Bolsaja (Nagy) és a Bisztraja (Gyors) folyók egybeömlésénél. Az építkezést végzők büntetése a munka elvégzésével lejár.

A Kamcsatkáról szóló leírások említést tesznek a börtönt építő rabok szabadlábon-maradásának egy olyan feltételéről, hogy ha egy elítéltnak bármikor sikerül megszöknie a fegyvertelepről, helyébe egyet visszavisznek az építő volt rabok vagy fiaik közül. Nos, ha e szóbeszédnek bármiféle alapja lett volna, hatvan évvel később az összes még életben lévő építőt és gyermekét fogolyként visszavihették volna, mivel 1771 tavaszán csaknem az egész fegyvertelep megszökött Benyovszkyval. De ne vágjunk az események elébe!

Kamcsatkán három fegyvertelep működött. A felső- és alsó(Sutalszkojei)-kamcsatkai börtön és az irányításukat ellátó Bolsereck központ. Itt székelte a parancsnok, Nyilov kapitány, a börtöniroda, és itt helyezkedtek el az állami és kereskedelmi raktárak. A központi erőd egy 10x10 százszeg^[1] kiterjedésű kőépület volt, észak és kelet felől kőfal, délről és nyugatról pedig a kiszolgáló épületek tűzfalai zárták körül az erődöt. A bejárat mellett közvetlenül a Szent Miklósról elnevezett kápolna állt, a harangláb és a templomi raktár. A főépületben volt a parancsnoki lakás, az iroda és a teázó, amely valami "fegyver-klub" szerepét is betöltötte, különösen Benyovszky odaérkezése után. A központi épület körül rendszertelenül négy élelmiszer-, fegyver- és szerszámraktár, huszonhárom bolt és negyvenegy parasztház helyezkedett el, melyekben kilencven polgári lakos és hetvenfőnyi katonaság élt. Az állandó lakók közül általában 40-50 személy mindig távol volt otthonától, hivatalos vagy kereskedelmi úton.

A telepen és a környező falvakban Benyovszky odaérkezése előtt rettenetes

pusztítást végzett a fekete himlő. 1768-1769 telén - amint a krónikák írják - 5765 embert vitt el, amelyből 315 volt az itt szolgálatot teljesítő, vagy kereskedés céljából tartózkodó orosz alattvaló. Többi áldozatát a bennszülöttek közül szedte a járvány. A kétségbeesztő helyzetet egy szokatlan természeti jelenség is tetézte. Ismeretlen okból - néhány természettudós véleménye szerint a heves vulkáni tevékenység következtében - a halak elhagyták Kamcsatka partjait. Így a járvány által megtizedelt lakosságra éhínség szakadt. A lakosság, melynek "kenyere volt a hal", végül már nyers állatbőröket evett, majd felfalta a kutyákat és végül az éhségtől elpusztult emberek hulláit.

Hogy milyen kizárólagos helyet foglalt el a kamcsatkai emberek érendjében a tenger adománya, arra illusztris példa annak a "díszebédnek" összetétele, amellyel Nyilov kapitány várta az új politikai száműzötteket. Ettől "még az éhező is elfintorítaná az arcát." A halleves és sült hal még ehető volt, de a kenyérként szolgáló szárított haldarabkák már undorítóak voltak, az italként pohárba töltött savanyított halon érlelt, félig megromlott szörp meg heves hányingert okozott.

A vendéglátó Nyilov kapitány jellemileg nagyban különbözött a börtönfelügyelők orosz típusától. Nem nyilvánított rosszindulatot vagy bármiféle előítéletet a száműzöttekkel szemben. Ambícióit már régen elvesztette, s kicsit azonosult is a száműzöttek sorsával, különösen kilátásaikat illetően. Hamar belátta, hogy a parancsnoki poszt egy isten háta mögötti börtönben, nem sokban különbözik a gondjaira bízott rabok perspektíváitól. Talán ezért, talán az éghajlat hatására, a teatívet bővíztető helyiséggé változtatta. Az öregedő kapitány példáját bánásmód tekintetében átvették a helyőrség tagjai is. A közönséges bűnözőkkel szemben szigorúak, a politikai száműzöttek irányában viszont elnézőek voltak, és társadalmi rangjukat hagyományoszerűen tisztelték. E bánásmód viszonylag nagy szabadságot biztosított a politikai elítélteknek. A fegyenctelepen és környékén, egynapi járőrföldre, szabadon mozoghattak. A központi erőtől látótávolságra saját kunyhót építhettek, és egymással szabadon érintkezhetek.

A szabad mozgásra azért volt elsősorban szükségük, mert élelmüket vadászatból és gyűjtögetésből maguknak kellett előteremteniük. Az állami börtön csak három napra biztosított ellátást. Ez idő alatt a száműzötteket "felszerelték". Kaptak - később törlesztendő kölcsön fejében - lőfegyvert, egy font löport, négy font ölmot, lándzsát, kést, baltát és szerszámokat. Az árukért száz rubelt számítottak, amit a börtönigazgatóságnak kellett állatbőrök formájában visszafizetni. Valójában húsz rubelt sem értek a száműzötteknek kiszolgáltatott szerszámok, nem szólva arról, hogy a fizetőeszközként használt nemes prémeket becsületlenül alacsony áron számították, mind a kölcsöntörlesztés, mind a legszükségesebb vásárlások - só, cukor, tea, liszt - alkalmával.

A rabság és szenvedések földje a kalmárok számára valóságos mennyország volt. Nem csoda, hogy huszonhárom bolt gazdája gazdagodott itt a nyomorúságból.

A száműzöttek minden héten - akár a jobbágyok - egy napot ingyen tartoztak dolgozni a parancsnokság által meghatározott munkán. Évenként kötelesek voltak 6 coboly-, 50 nyúl-, 2 róka- és 24 hermelinprémet ingyen beszolgáltatni. Az elítéltek által elejtett további vadak árából került ki az élelmezési költség, a lőpor és ólom, a dohány és a vodka ára, a kereskedők által megszabott módon, 10-15 %-át fizetve a valóságos értéknek. Így a száműzöttek adóssága egyre növekedett, egyre mélyebb anyagi függőségbe kerültek a börtön igazgatóságától és a kereskedőktől. A száműzött, alighogy megérkezett, máris nyakig eladósodott.

A fegyenctelep szigorúban őrzött köztörvényes bűnözői mellett Benyovszky négy sorstársat is talált Bolsereckben. Közöttük a legmarkánsabb egyéniségnek Pjotr Hruscov, az egykori gárdatiszt látszott. Kölcsönös rokonszenv alakulhatott ki az első találkozáskor, mert Hruscov azonnal felajánlotta, hogy megosztja kunyhóját Benyovszkyval. Hruscov a kamcsatkai politikai elítéltek között nagy tekintélynek és tiszteletnek örvendhetett. "Bűne" az volt, hogy ráirányította a figyelmet VI. Iván cárra és a trónért vívott véres és becsstelen versengésekre. VI. Iván a XVIII. század közepén egyetlen egyenes ági trónörökös volt a sok önjelölt között. Dédunokája a Nagy Péterrel megosztva uralkodó V. Iván cárnak. 1740-ben, a legnagyobb trónvillongások idején mindössze kéthónapos volt, de az egyik pártnak sikerült cárrá "koronáztatnia" a csecsemő bábót és húsz hónapig fosztogatni az államkincstárt. Amikor a pütkösi királyság véget ért és másik politikai csoport győzött, az alig két éves cárt száműzték. Jól őrzött várbörtönökbe zárták és húsz esztendőn át úgy tartották, hogy két börtönórán kívül emberi arcot, hangot soha nem látott, nem hallott. Utoljára a Ladoga-tó partján épített schlisselburgi erőd foglya volt. II. Katalin - akkor még csak cárné - tervezte VI. Iván átszállítását másik börtönbe, hogy helyébe férjét, III. Pétert ültesse.

De később másként alakultak az események. III. Pétert nem börtönbe zárták, hanem meggyilkolták a cárné szeretője és ennek barátai által kirobantott puccsban, VI. Iván pedig szomorú véget ért. Őt egy Mirovics nevű fiatal rajongó tiszt sodorta veszélybe, aki miután tudomást szerzett arról, hogy a legitim cárt húsz esztendeje borzalmas körülmények között őrzik, és arra várnak, hogy éhen pusztuljon vagy megölje a nyirkos börtön, elhatározta, hogy megmenti. Mirovics nem tudott Katalin cárnő titkos parancsáról, mely szerint, ha bárki erőszakkal próbálna a fogoly közelébe férkőzni, a foglyot meg kell ölni. Így is történt. Mirovics már csak a cár holttestét takarhatta le Oroszország zászlójával. Aztán a vesztőhelyen ő is követte uralkodóját. Katalin fellelegzett. A fiatal tiszt akaratlanul egyik legnagyobb gondjától szabadította meg a cárnőt. De nem akart lekötöztetnie lenni, ezért inkább kivégeztette. A közvélemény csak Mirovics kivégzése kapcsán szerzett némi értesülést a törvényes cár embertelen sorsáról és végzetéről.

Két testőrtiszt, az elitalakulatként számon tartott Izmajlovskij ezredből - Pjotr Hruscov és Szenjon Gurejev - röpiratot szerkesztett a cárnő bűneiről. Felfedték a

férj III. Péter és VI. Iván halálának valóságos körülményeit és azt a fertőt, amelyben az uralkodók a hatalomért folytatott kíméletlen harcban szinte elmerülnek.

A röpiratra hamarosan írásbeli válasz érkezett a cárnő részéről, halálos ítélet alakjában:

"Az Izmajlovszkij testőrgárda porucsikja[2] Pjotr Hruscsov bűnös mivel gyalázatos sértéseket okádott az uralkodó személyére... Noha mi az ilyen rosszindulatú mocskolódásokat általában figyelemre sem méltatjuk, ez esetben a népet ért sértés és zavarkeltés miatt az igazságszolgáltatást nem kerülhetjük meg... Méltó ítélet, hogy Pjotr Hruscovot és társát Szemjon Gurejevet, mint a jelen bűnügy két fő vétkesét felnégyeljük, majd fejüket vegyék... De az uralkodói kegyelem szokásának alkalmazásával úgy döntöttünk, hogy mindkettőt, Petrovot és Szemjont, az egykori Hruscovot és Gurejevet nyilvánosan gyalázzák meg, majd kiadják örökös száműzetésbe, Kamcsatkára."

Így nemcsak szabadságuktól, de legelősebb emberi jogaiktól, a nevüktől is megfosztotta a cárnő a gárdatiszteket. Őket ezután - mint egykor a rabszolgákat - csak kereszt- vagy gúnynevükön lehetett szólítani. Hruscov és Gurejev mellett a régi foglyok közé tartozott, az 1730-1740-ig uralkodott Anna Joanovna régensnő belső inasa, Turcsanyinov is, aki azzal érdemelte ki Kamcsatkát, hogy támogatta a már említett csecsemő-cár, VI. Iván trónutódlási jogát. A hatalmi harcból győztesen kikerülő Erzsébet uralkodóvá koronázása után kegyetlen bosszút állt még az olyan huszadrangú, jelentéktelen szolgán is, mint Turcsanyinov. Az inas nyelvét kivágták, orrát pedig leszakították, majd az emberronsot Kamcsatkára száműzték.

A régi száműzöttek között volt még Magnus Mejder, az admirális svéd származású orvosa, aki hosszú évek óta gondolkozott itt Kamcsatkán arról, hogy érdemes volt-e lenge erkölcsű nőnek nevezni, népies stílusban, a cárnőt?

A száműzöttek sorsához fűződő történelmi események jól illusztrálják a kort és annak szereplőit, valamint azt a közeget, melyben Benyovszky elkezdte egész életére szóló büntetésének letöltését. Az egyik "rangidős fogoly" Hruscov már régen latolgatta a szökés lehetőségét. Rejtélyes módon könyveket, térképvázlatokat szerzett be Kamcsatka környékéről, és várta a kedvező alkalmat. Benyovszky elbeszélte új barátjának is, hogy útra kelésük első percétől maga is szökni próbált, de valami mindig közbejött. Legutóbb elvihette volna a hajót, ám akkor Kamcsatka lakóit ismét éhínség fenyegette volna, meg a sebesült kapitány rábízta életét és a hajót is. Hát nem élhetett vissza a bizalommal.

A két barát ezentúl együtt tervezte a szabadulás útját. Benyovszky lázadást sürgetett, ám Hruscov, aki mögött már egy kegyelemből elhalasztott halálos ítélet volt, jobbnak látta az egyszerű szökést. Attól tartott, hogy sikertelen felkelés esetén az eredeti ítéletet - felnégyelést és fővesztést - hajtának végre rajta.

Benyovszky szökési tervéhez kedvező háttérrel szolgált az a körülmény, hogy az új száműzött hamarosan megbecsült tagja, mondhatni kedvence, vezéregyénisége lett a kamcsatkai kolóniának. Nyilov fiát és még több kereskedő gyermekét francia nyelvre oktatta. A telepesek iskola építéséhez fogtak, melynek "oskolamesterévé" Benyovszkyt szerették volna kinevezni.

Benyovszky volt a legjobb sakkjátékos. A mérkőzéseire fogadókat nagy összeghez juttatta, melyből kisebb hányadot időnként ő is kapott. Szabad bejárása volt a parancsnok lakásába, a börtönirodába és a legjelentősebb helyi személyekhez. Mozgási szabadsága korlátlan volt. Nyilov kapitány unszolására többhetes, távoli expedíciókat szervezett Kamcsatka tudományos feltárása érdekében. Az így nyert adatokat Nyilov a maga kutatásaként tervezte felterjeszteni a cári udvarhoz, remélve, hogy bizonyára kitüntetik és áthelyezik valami jobb és jövedelmezőbb posztra. Leginkább Benyovszkynak az az elgondolása nyerte meg a kapitány tetszését, amely Amerika partvidékének az oroszok által történő bekebelezéséről szólt ábrándokat. "Kaliforniából ki kell űzni a spanyolokat és helyükre oroszokat telepíteni" - hajtogatta. E tervben Benyovszky Nyilov kapitánynak és Kamcsatkának főszerepet szánt. "Ez a terület lesz a hídfő és ellátó bázis a hadjárat számára, s Nyilov, tábornoki ranggal, a szibériai és amerikai partvidékek főkormányzója."

Közben a száműzöttek létrehozták a "Szövetség a szabadulásra" nevű titkos szervezetüket. Csatlakozott hozzájuk a felső-kamcsatkai pópa, Alekszej Uftuzsanyinov is, akit Benyovszky a Nyilov által kezdeményezett expedíciók egyikén ismert meg. A pap fiát is magával vitte Bolsereckbe, s ott a többi érdeklődővel együtt angolra, franciára, németre és latin nyelvre tanította. A kis Ványa 1771. március 9-én boldogan értesítette édesapját, hogy jól halad a nyelvtanulásban, s egy másik levelében mutatvány-mondatokat is írt különböző nyelveken. Uftuzsanyinovnak azt a szerepet szánta Benyovszky, hogy felkelés esetén tompítsa az esetleges méltatlankodást, míg, ha szökéssel sikerül szabadulniuk, a pópa feladata az lett volna, hogy késleltesse keresésüket és üldözésüket.

Tervek a szabadulásról

A száműzöttek "Szövetség a szabadulásra" nevű titkos szervezetének tagjai 1771 elejétől szinte naponként összejöttek. A találkozásokra a szervezet elnökévé választott Benyovszky szállásán, azaz Hruscsov kunyhójában került sor. Éjszakába nyúló estéken ábrándoztak a szabadságról, melynek lehetősége a forrón gőzölgő teánál is jobban melengette bensőjüket.

Alig kezdődtek el ezek a titkos találkozók, s máris csaknem tragikus véget értek valamennyi résztvevő számára. A helyi orosz kereskedők közül egy Kazarinov nevű kupec, aki nagy összegeket veszett a sakkjátékokra alapozott fogadásokon, elhatározta, hogy a legjobb játékosrá rangosodott Benyovszkyt elteszi láb alól. Így

újra győzelmes partikhoz segítette volna a korábbi legyőzhetetlen sakkozót, aki sok ezer rubelt keresett Kazarinov számára. A kereskedőt a kapzsi haszonszerzés vágya mellett Benyovszky egyre növekvő népszerűsége is ingerelte. Elhatározta, hogy megöli őt és barátait. Egy mérgezett cukorsüveget ajándékozott Benyovszkynak. E gúla alakú, gyakran fél pudot^[5] nyomó cukortömböt fogóval vagy baltával szeltek darabokra.

A Benyovszkynál összegyűlt bajtársak teájukhoz e cukrot szopogatták. A teaivásnak ezen orosz módja a cukor hatását jobban fokozza, mintha a folyadékban feloldják. Így a mérge is jobban hatott. Panov néhány perc múlva rosszul lett. Hamarosan mások is görcsökből fetrengtek a földön. Szerencsére Benyovszky csak egy csészével ivott, s így még képes volt cselekedni. Melegített bálnaszírt és szózott rénszarvastejet itatott a mérgezetekkel. A hatás nemsokára jelentkezett. Jobban lettek. De egy Krurin nevű foglyon már nem tudott segíteni. Az idős száműzött borzalmas kínok között meghalt. Benyovszky ekkor a kutyának vetett egy darabot és cukros tejet készített a macskának. Mindkettő azonnal felfordult. A cukorsüveget a száműzöttek még aznap átvittek Nyilov kapitányhoz. A parancsnok megdöbben és ígérte, hogy végére jár a "gyalázatos merényletnek".

Másnap délelőttre magához rendelte Kazarinovot és még két kereskedőt. Mindhármán érdekeltek voltak a Kurili-szigetekkel folytatott árucserében. Benyovszky a szomszédos szobából hallgatta a beszélgetést: - Nos uraim - szólt a tárgyalás végén Nyilov kapitány -, miután mindenben egyetértünk, igyunk rá áldomásként, ha nem utasítják vissza, egy csésze teát. Kazarinov válaszolt:

- Parancsnok úr megtisztel minket, ahogy utasítjuk vissza. Köszönettel fogadjuk!

Amikor a tea már a vendégek előtt gőzölgött, Nyilov behozta a mérgezett cukorsüveget. - Parancsoljanak! Vegyenek cukrot bőven. Szerencsére most van elég belőle, mert tegnap kaptam ajándékba Benyovszky úrtól ezt a hatalmas cukorsüveget. A kupec elsápadt. Remegő kézzel rakta vissza a jódarab cukrot az asztalra:

- Kérem, ne fogyasszanak belőle! A cukor mérgezett!

Nyilov beszólította Benyovszkyt és a készenlétben álló őrséget. Kazarinov előttük tett vallomást. Ő nem bűnöző. Inkább dicséretet érdemelne, mert meg akarta szabadítani az állami igazságszolgáltatást attól a kényelmetlen kötelességtől, hogy egy olyan népszerű embert ítéljen el, mint Benyovszky, aki a közrend ellensége, mert barátaival összeesküvést készített. Benyovszky terveit egy Pecsinyin nevű fegyenc tártá fel előtte. Nyilov azonnal letartóztatta, és börtönbe küldte Kazarinovot. Elrendelte vagyonának zár alá vételét és bíróság elé állítását, mérgezés által elkövetett gyilkosság vádjával.

Benyovszkyt - noha a kereskedő az összeesküvésről az igazat vallotta - nem érte bántódás. Nyilov nem hitt a kereskedőnek. Szentül hitte, hogy a kupec ilyen aljas eszközökkel akart megszabadulni egy kiváló sakkjátékosától, aki közvetve oly sok veszteséget okozott neki. Még röstelkedve elnézést is kért, hogy a vezetése alatt álló telepen ilyen hitvány dolog megtörténhet. A leleplezés közvetlen veszélye Nyilov kapitány jóhiszeműsége folytán elhárult ugyan, de a száműzötteknek fontos tanulsággal szolgált: szigorítani kell a titoktartást. Ezentúl a gyűlések idején mindig őrszem cirkált a kunyhó körül.

A szabadulás első terve egy bárkához kötődött, amely a félsziget déli csücskén, a Lopatin nevű földnyelvnél horgonyzott. A bárkát Csornij kapitány áruszállításra használta a Kurili-szigetekre irányuló kereskedelmi forgalomban. A hajót Benyovszky már akkor látta, amikor a "Szent Pétert" vezette a bolserecki öbölbe, s nyomban elraktározta tudatában, mint a jövőbeli szökés egyik lehetséges eszközét. Tervük szerint megkéri a parancsnokot, hogy a hajót bocsássa rendelkezésükre, missziós célra. Uftuzsanyinov pópa társaságában meglátogatnák a környező szigeteket, és a bennszülötteket az igaz pravoszláv hitre térítenék, a megtérteknek pedig istentiszteletet szolgáltatnának a nagyobb ünnepeken.

Nyilov kapitányt valósággal megigézte e vállalkozás. Elképzelte, hogy a Szent Szinódus nemcsak elismeréssel, hanem magas kitüntetéssel fejezi majd ki köszönetét a bennszülöttek lelki gondozásáért. S, hogy a lelkieken túl az anyagiakban is érdekeltté tegyek a parancsnokot, Benyovszky előadta, hogy a missziós utakat fel lehetne használni a bennszülötteknél felhalmozódott nemesprémek felvásárlására. Ezen üzenetben - amelyből eddig kizárólag a kereskedők gazdagodtak - Benyovszky "csendestársi" részvételt ígért a parancsnoknak. A hajó vezetését maga, a matrózmunkákat pedig szökésre készülő társai látták volna el. Nyilov már előkészületeket is tett a bárka tatarozására, amikor Benyovszky elállt ettől a tervtől. Nagyobb és jobb állapotban lévő hajót és önként ajánlkozó matrózokat talált.

Az előzmények még a Benyovszky érkezése előtti időszakra nyúltak vissza. 1769-ben, éppen az említett nagy éhínséget és járványt követően Hologvilov kereskedő hajója Csulosnyikov intéző vezetésével a Kamcsatka körüli szigeteket járta különböző nyersanyagok beszerzése végett. A hajózáshoz alig értő Csulosnyikov csaknem elpusztította a hajót. Az áru teljesen megsemmisült, s a nagy kinnal hazavergődött matrózokat Nyilov kapitány, aki 5.000 rubelt vesztett a sikertelen vállalkozáson, börtönnel fenyegette meg, követelve az expedíció megismétlését, kárának megtérítését.

Az újabb úttól viszolygó hajósoknak közben fülebe jutott annak a hősies és hozzáértő küzdelemnek a híre, melyben Benyovszky a viharos tengeren megmentette a "Szent Pétert". Küldöttséget menesztettek hát Benyovszkyhoz, és arra kérték, hogy ha már kénytelenek lesznek újra tengerre szállni, vállalja el a hajó

parancsnokságát. Benyovszky rövid szabódás után vállalta. Kijelentette azonban, hogy a huszonnyolc főnyi legénység elégtelen a biztonságos hajózáshoz, ezért tapasztalt katonákkal ki kell egészíteni a személyzetet. Természetesen a szökésre szövetkezett bajtársaira gondolt. Benyovszky ily módon eszközt és személyi fedezetet teremtett a szökéshez, egy esetleges felkelés számára pedig biztosította a "második hadoszlop"-ot.

Nemsokára Benyovszky és Hruscsov elbeszélései még nagyobb lázba hozták a Hologyilov legénységet. A száműzöttek rejtélyes célzásokkal sejtették, hogy Kamcsatka közelében két kincses sziget létezik. Ők a Nyilov kapitány ösztönzésére indított tudományos expedíciók egyikén fedezték fel a kincseket. Az aranyrögök úgy hevernek egy hegy onladékában, mint sziklatörmelék a szakadékok mélyén. Olyan helyzet állt elő, hogy a száműzöttek - kedvező időjárás esetén - bármelyik pillanatban végrehajthatták volna a szökést. Benyovszky még azt is ígérte, hogy aki a kincsek megszerzése után nem akar velük Európába hajózni, azt visszahozzák Kamcsatkára, és élhet itt kedve szerint.

Ez utóbbi megoldásért senki sem lelkesedett, mert bár Hologyilov legényei jog szerint szabadok voltak, mégis sokat szenvedtek a gazdag kereskedők és a parancsnok önkényétől. Valamennyien végleges búcsúra készültek Kamcsatkáról. Am a szabadulásra kiszemelt hajó alaposabb átvizsgálása után az a vélemény alakult ki, hogy ez a jármű nem sokáig bírja az óceánok viharait. A szabaduláshoz - saját érdekükben - más eszközöket kell keresniük. A rögvést indulni kész matrózokat lesújtotta a hír. Kényszeredetten mondtak le az utazásról. De Benyovszkynak nem fordítottak hátat. Továbbra is bíztak benne és várták parancsait.

Afanázia legendája

Benyovszky Móric eredetileg franciául írott, s 1790-ben angol nyelven kiadott *"Emlékiratai"*-ban a kamcsatkai száműzetés szomorú napjait egy gyengéd nőalak, Afanázia enyhíti. Mély vonzalom, majd szerelem alakul ki Benyovszky és Nyilov kapitány lánya között. A nő szerelme oldalán hajóra száll a Kamcsatkáról menekülő felkelőkkel együtt. Utközben meghal - és az *"Emlékiratai"*-t fordító Jókai Mór megütözéssel vegyes értetlenséggel fogadja Benyovszky közönyét egykori szerelme iránt:

"Az Afanáziahoz való viszonya, az eljegyzés, a gyöngéd együttlét titkai, az egész játék egy ártatlan gyermek szívével, ha Benyovszky mint regényalak lesz, vala bemutatva, őt egy csapodár kalandor minőségére fogják leszállítani. Az, hogy e szerencsétlen leányt szenvedni hagyja, majd hogy útközben bekövetkezett haláláról csak egy sorban tesz futó megemlítést, s egész hosszú tengeri útja alatt elő sem hozza többé a nevét, szívtelenségnek és léhaságnak volna a jele..."

Jókai meggyőződése szerint csakis egyetlen, szinte indulattá növekedett vágy, a szabadság iránti feltétlen rajongás szoríthatta háttérbe a gyengéd érzelmeket. Jókai

nem tudta, hogy Afanázia mint Nyilov kapitány lánya, soha nem létezett! Legalábbis Kamcsatkán leánygyermek nem volt a Nyilov-családban. A Benyovszky szavahihetőségében kételkedők nem kicsiny tábora ezzel döntő érvhez juthatott arra nézve, hogy Benyovszky költött eseményekkel színesíti kalandokban egyébként sem szegény élettörténetét.

Ám a fenti adatok csak a legutóbbi időben váltak források alapján bizonyíthatóvá, s elsősorban azok számára, akiknek valamilyen módon lehetőségük adódott a szigorúan ellenőrzött orosz levéltárak vonatkozó iratanyagában kutatni. De az itt nyert újabb adatok - ugyancsak sajátos okok miatt - nem kaptak széles nyilvánosságot, így a Benyovszky-kutatók többsége, bármely véleménycsoportosuláshoz tartozott is, megmaradt Afanázia létezésének hitében, s Jókaival együtt kárhoztatta Benyovszky keményszívűségét, amivel szinte kitudszkolta emlékei közül a nőt, aki rövid időre enyhítette a száműzetés keserveit.

Nehezen képzelhető, hogy Benyovszky szándékosan kreál egy olyan kitalált történetet, amely személye iránt nemhogy kedvezőtlen, hanem egyenesen elutasító érzéseket vált ki. A logika azt sejteti, hogy az irodalmi eszközökkel romantikussá magasztosított szerelmi történetnek létezett valamilyen valós alapja is. Nem feltétlen meseszerű, inkább földhözragadt ösztönökből kitörő vágyakozás, s nem a parancsnok leánya, hanem egy, a környezetében gyakran megforduló asszony iránt. Olyan nőalak, aki az okmányokból bukkan elő, bár csak villanásszerűen, ám személye mégis többféle feltételezést válthat ki.

A krakkói Jagelló-könyvtár kéziratos állagában egy elsőrendű forrásértékű irategyüttest őriznek a kamcsatkai felkelés eseményeiről és szereplőiről. Az iratokat a felkelők ellen indított büntetőeljárás során gyűjtötték össze, s a hivatalos okmányok között számos magánjellegű is található.

Ama körülmény részletes vizsgálatára, hogy miként kerültek ezek a dokumentumok Krakókba, a jelen tanulmányban helyhiány miatt nem vállalkozhatunk, csupán azt emeljük ki, hogy e forrásbázis adatanyaga ezúttal először kerül történeti feldolgozásra. Az okmányokban szerepel egy orosz nő: Anasztázia. Hangzásra hasonló az "Emlékiratok"-ból ismert Afanázia nevéhez. Anasztázia az elhalt bolserecki pópa, Loginov felesége volt. Ha társadalmi helyzetét tekintjük, talán az egyetlen olyan helybeli asszony, aki Benyovszky társaságába illenék. Feltehető, hogy az Anasztázia iránti vonzalom, esetleg egy beteljesült vágy emlékei jelennek meg Benyovszky memoárjában, de a lovagias férfi nem adja ki szerelmét. Nevét is megváltoztatja, és egy nem létező személy - Nyilov parancsnok leányának - beiktatásával hárítja el a gyanút.

Afanázia-Anasztáziát Benyovszky nem vette fel a menekülőket szállító hajóra. A nő Bolsereckben maradt és esztendővel a felkelés után, 1772. március 15-én a vizsgálóbizottság őt is kihallgatta. Valószínűleg a Benyovszkyhoz fűződő

kapcsolata miatt került vizsgálóbíró elé. Anasztázia-Afanázia a kihallgatás során semmiféle terhelő adatot nem közölt a biztosokkal. A kihallgatásról szóló jegyzőkönyv mégis módfelett érdekes. A tanú személyének ismertetésében szó szerint a következők olvashatók: "A néhai Loginov lelkész feleségét, Anasztáziát, Vaszilij Boriszov sekrestyés gyengéd szolgálataira magához vette..." Vajon segít-e valaha a dokumentumok Anasztáziája eloszlatni a homályt az "Emlékiratok" Afanáziájáról?

A felkelés

1771. április 24-én éjszaka a prémek begyűjtéséből visszaérkező kereskedők álmából verték fel Nyilov kapitányt. Fontos és halaszthatatlan közlendőjük van, állították izgatottan. Bizonyítékok kerültek kezükbe Benyovszky és társainak összeesküvéséről, akik a közeljövőben felkelést terveznek. Kamcsatkát elszakítják az Orosz Birodalomtól, átveszik a hatalmat, és független államot hoznak létre. Az összeesküvés szálai - mondták - messzire vezetnek. Elfogták Benyovszky egy levelét, melyet a Bolserecktól 44 versztányira^[4] fekvő Icsinszk papjához, Uftuzsanyinovhoz írt, és hívta a lelkészt, hogy a felkelés idejére igyekezzen Bolsereckbe jönni.

A hír túlzásoktól hemzsegett. Benyovszky nem felkelésről, hanem szökésről beszélt az elfogott levélben. Kamcsatka függetlenségének gondolata még azon bizalmas beszélgetésekben sem merült fel, melyeket a száműzöttek egymás között folytattak. Létezett ugyan egy elképzelés arról, hogy a kizsákmányolt, rabságban tartott helyi lakosságot egy sikeres hatalomátvétel után az amerikai partokra, illetve a környező spanyol szigetekre telepítik, ahol jobb munkára és emberhez méltó bánásmódra számíthattak volna.

E kitelepítési terv fogalmazványát a felkelés után foganatosított házkutatások során találták meg Windblatt elhagyott fiókjában. Bizonyos azonban, hogy e terv megvalósítását az összeesküvők nem tekintették elsőrendű feladatuknak. Ez az elgondolás egyike lehetett csupán azoknak a lehetőségeknek, melyeket a szabadulni vágyó fegyvercek szüntelen latolgattak. A kereskedők aggodalmát egy esetleges felkelést illetően két kozáktiszt is osztotta. Ezek kieroszakoltak egy letartóztatási parancsot Benyovszky ellen. A vádlott előállítását a kozák tisztek magukra vállalták. Erős kísérettel vonultak Hruscsov kunyhójához, ahol Benyovszky szállása volt. A száműzöttek, mintha megéreztek volna helyzetük kedvezőtlen alakulását, már éjszakatól ügyeletet tartottak a ház körül, és a belső szobában tizenkét fegyveres várta a katonákat. Benyovszky maga ment az érkező tiszt elé, s a gyanútlan házigazda udvariasságával egy csésze teára hívta meg a parancsnokot. De tea helyett jött a fekete leves! A szobába lépő tisztre fegyvert fogtak, megkötözték, aztán így tettek a sorban beszólított katonákkal is. A Hruscsov-kunyhó ideiglenesen börtönné alakult.

Azután azok a kereskedők következtek volna, akik a felkelés hírével elindították a nyugtalanságot. De a hangadó Novozsilov elrejtőzött. Csak Iszmajlovot, egyik helyi előjárót és a kancellária vezetőjét, Szudejkont sikerült az osztagokká szerveződött felkelőcsoportok egyikének elfognia. Jellemző Nyilov kapitánynak Benyovszky iránti bizalmára az a körülmény, hogy a parancsnok felkutatatta a rejtőzködő kereskedőket és szemrehányást tett nekik, őket okolva a rendzavarás kirobbanásáért. Egyidejűleg újra üzent Benyovszkynak, kérve, hogy beszéljék meg a rendkívüli helyzetet.

A döntő esemény április 27-én érkezett el. Benyovszky elindult a parancsnokhoz, akinek szinte katonái sem voltak már, mert aki nem ült Benyovszky fogdájában, az átállt a felkelőkhöz. Útban a parancsnok felé Benyovszky csapatát erős fegyvertűz fogadta. A felkelők viszonyozták a tüzet, mindaddig, míg a katonák megadták magukat. A parancsnokság, a börtön és a raktárak a felkelők ellenőrzése alá kerültek. Megnyitották a fogdát, kiengedték a foglyokat, közöttük a nemrégén letartóztatott Hologyilov legénységet is.

E gyűlévsz csoport azonnal a felkelők mellé állt, de csatlakozásuk szinte nagyobb erkölcsi kárral, mint fizikai haszonnal járt. A matrózok legelőször az élelmiszerraktárakat törtek fel, széthordták az italokat, részegen lövöldöztek, kergették a nőket. A Hruscsov által vezetett fegyveres csoportnak nagyobb munkát adtak, mint a még ellenálló katonaság lefegyverzése. Ez utóbbi akcióban vett részt Benyovszky is. Ő a parancsnokság épületébe hatolt be. Éppen az iratok összegyűjtésével foglalkozott, amikor Nyilov kapitány berohant az irodába, egyenesen Benyovszkynak! Megragadta mellén a ruháját, kegyetlenül rázta, és közben hisztérikusan kiáltozott:

- Mit tettetek? Galádság! Pusztuljatok előlem!

Az ugyancsak jelenlévő Panov megriadt a kapitány dührohamától. Attól félve, hogy Nyilov megfojtja Benyovszkyt, közvetlen közélről belelőtt a parancsnokba. Minden kétséget kizáróan szerencsétlen baleset történt. Sem Benyovszky, sem bajtársai soha nem tervezték a parancsnok elpusztítását. Ellenkezőleg! Mindig különös tisztelettel fordultak hozzá, mint olyan emberhez, akinek a fogságban is viselhető emberi életkörülményeiket köszönhetik. Ez az érzés diktálhatta azt a lelkiismereti parancsot is, hogy katonai tiszteletadással vegyenek búcsút a kapitánytól, akit a napi szóhasználatban Kamcsatka kormányzójának neveztek. Megbecsülésének mindennél kifejezőbb jeleként, Benyovszky az Uszpenszkij templomban helyezte örök nyugalomra Nyilov kapitányt.

A hatalomátvétel a vártnál könnyebben sikerült. Akiktől tartani lehetett, mindenkit bezártak. Újra megtelt foglyokkal a börtön, a parancsnokság és a kápolna. Nyilov kapitány megrettent kislát az illemhelyre zárkózott be. Benyovszky azonnal leltár készítését rendelte el minden kincstári intézményben, a raktárakban és a

fegyenctelep pénztárában. A pénztárból, nyugta ellenében, különböző pénzjutalmakat ajándékozott a veszedelmes vállalkozásban kitűnt felkelőknek. Kuznyecov, akit Benyovszky adjutánsának tartattak, s akinek nagy szerepe volt a részeg és fosztogató matrózok megfékezésében, 3000 rubelt kapott.

A leltár elsősorban nyugtákat helyettesített. Benyovszky e bizonylatokkal igazolta tételes felsorolásban mindazokat az értékeket, melyeket a kincstár készleteiből elvinni szándékozott. A leltári számbavételnek erkölcsi oka is volt. Így akarták a felkelő száműzöttek bizonyítani, hogy nem közönséges bűnözők, s mindent a törvények előírásai szerint hajtanak végre. A törvényesség fogalmát Benyovszky nem formai, hanem morális alapon közelítette meg. Úgy, ahogyan a becsületes emberek természetüknél fogva vélekednek. Egy kérdést állított gondolatai fókuszába: lehet-e törvényként elfogadni olyan rendelkezéseket, melyeket csalárd módon, bűncselekmények, gyakran gyilkosságok árán megszerzett hatalom ír elő és terjeszt ki kötelező érvénnyel a társadalom egészére?

Benyovszky leltárának egy lapja

A "törvények" alkotásának és alkalmazásának ilyen módja saját személyére vonatkoztatva halmozottan érvényesült:

a.) Hadifogolyként került börtönbe. Idegen állampolgárként, vele szemben kizárólag a katonai szabályokat lehetett volna érvényesíteni.

b.) Ezzel szemben polgári bíróság ítélte el.

c.) Az ítélet olyan büntetést szabott ki, amit csak orosz alattvalókkal szemben lehet alkalmazni. Száműzetést.

d.) A politikai elítéltek számára létesített börtönbe hurcolták, holott katonai fogolytáborban lenne a helye.

e.) Mindezeket a "törvényeket" egy trónbitorló, a törvényes uralkodó meggyilkolásában segédkező és a legitim trónörökös jogainak érvényesítését akadályozó feslett életű cárnő alkotta meg.

Gyilkos dönt alattvalói életéről, koronás hetéra határozza meg az erkölcsi normákat, és tolvaj kezében van az államkincstár, melyből a céda cárnő legbőkezübben a neki tett szerelmi szolgálatokat jutalmazza. A hatalom természetéről szerzett tapasztalatai Benyovszkyt már régóta gondolkodásra készítették. A régen, még hazájában vele megesett méltánytalanságok, az eljárás módját és "törvényességét" tekintve, szinte azonosak voltak. Otthon az a királynő - Mária Terézia - "jutalmazta" szolgálatait felségsértési váddal a birtokait elorozó rokonok ujjongására, akiért, katonaként, számtalanszor kockára tette életét.

Oroszországban ugyanezt tapasztalta, saját, de leginkább száműzött fegyencársai példáján. Valamennyien a törvény megsértése ellen, valami erkölcsi jó

érdekeben emelték fel szavukat, s valamennyiüket a törvény erejével hallgattatták el. Ekkor érlelődött meg Benyovszkyban az elhatározás, hogy a kórképet, melyet a hatalom teremtett, leplezetlenül a nyilvánosság elé tárja. Erre az időpontot is legalkalmasabbnak találta, hiszen egy despotikus uralmi rendszer megdöntése, noha csak kormányzósági területen, alkalmasnak látszott arra, hogy felkeltse a nagyvilág érdeklődését. Egyéb szempont is ösztönözte arra, hogy memorandumot készítsen a hatalomnak a társadalom iránti felelősségéről. Ez pedig az volt, hogy a sikeres felkelés eredményeként, maga is a hatalom birtokába került, lehetőséget nyert mások sorsába beavatkozni. Kamcsatka ideiglenes kormányzója volt!

A kiadandó *Memorandum*-nak Benyovszky három fontos feladatot szabott:

ki kell mutatni, hogy a bűnös úton hatalomra jutott uralkodó és cinkosai miként élnék vissza a törvényekkel;

hogy a törvények a hatalmasok gyarapodása és a szegények elnyomása érdekében szülessenek;

hogy a fennálló rendszer megdöntésére Kamcsatkán indított mozgalom jogos, mert résztvevőit egy puccs által hatalomba ültetett uralkodó törvénytelen eszközökkel száműzte, és a résztvevők csak emberi állampolgári jogaikat kívánták visszaszerezni.

Ilyen háttérből bontakozott ki a *Bolserecki kiáltvány*. Amíg Benyovszky a Bari Konföderáció tisztjeként a szomszéd népeket - így a lengyeleket is - elnyomó cári haderő ellen harcolt, a zsarnokságnak csak egyik oldalát, az országok függetlenségét fenyegető külső erőt látta. Amiután végigvonszolta magát a száműzöttek szibériai halálösvényein, módja nyílt hitelesen megismerni a zsarnokság belső természetét is. Megismerte a cári önkény államigazgatásának az egyének és a társadalom egyes osztályaival szemben alkalmazott azon döntéseit, melyeket látszólag személyekkel vagy osztályokkal szemben alkalmaztak, valójában azonban egész Oroszország fejlődését hátráltatták. Ezen utazás és a bolserecki fegyenctelepen eltöltött hónapok során gyűltek össze a kiáltványban foglalt tézisek, amelyek 1771-ben, 18 esztendővel a francia forradalom előtt, először tárták fel tételesen Oroszország uralkodói- és társadalmi rendjének tarthatatlanságát, és tettek javaslatokat a polgári fejlődés irányában történő elmozdulásra.

Az orosz történészek Alekszandr Nyikolajevics Radiscev "Utazás Pétervárról Moszkvába" című munkáját tartják az első olyan forradalmi írásműnek, amely kíméletlenül feltárta Oroszország valóságos helyzetét, elmaradottságát és nyomorát. Ez a leírás is egy utazás "élményéből" született 1790-ben és minden vonatkozásban helytálló a történelemtudósok véleménye, ha az író nemzetiségét, orosz voltát tekintjük meghatározónak. Am, ha az általunk favorizált nyelvi szempontot helyezjük előtérbe, kétségtelen, hogy Benyovszky bolserecki kiáltványa volt az első orosz nyelven írott átfogó helyzetlemez Szent Oroszország pokláról!

Benyovszky kiáltványa tizenkilenc esztendővel korábban született, mint Radiscev írása, s hogy az orosz történészek mégis az utóbbit tartják az első forradalmi írásnak, annak legfőbb oka talán abban kereshető, hogy Radiscev munkája rövid időre, könyvként, forgalomba került - amíg a cári hatóságok el nem kobozták. Ezzel szemben Benyovszky kiáltványát - uralkodói parancsra - elnyelte a titkos kancellária levéltára. A kamcsatkai felkelésről, a bolserecki kiáltványról írni és beszélni államellenes bűnnek számított.

A nép tudatából és emlékezetéből valósággal kisöpörték ezt az eseményt és még a történészek is csak száz év elmúltával foglalkozhattak a kamcsatkai felkeléssel - de a legfontosabb történeti források nélkül. Mert a dokumentumokat hétepcsétes csomagban őrizték a titkos levéltárban. Ezért tapasztalható annyi pontatlanság a korai tanulmányokban, főként az esemény szereplőit és nevük írásmódját illetően.

Mindene okok és körülmények mellett talán ideológiai megfontolások is közrejátszottak abban, hogy az erősen nacionalista elkötelezettségű szovjet történelemtudomány - mellőzve az időrendet - Radiscev munkáját részesítse előnyben, Benyovszky kiáltványával szemben. Mert mégiscsak illendőbb egy orosz munkáját előtérbe helyezni a forradalmi írásművek sorában, mint egy idegenét, még ha az előbb született is.

Az Orosz Birodalom társadalmi, gazdasági és politikai állapotát elemző két leírás között egy további, lényegbeli különbség is adódik. Radiscev ugyanis a politikának csak a belső viszonyokra gyakorolt hatását kárhoztatja, a nyomort, a személyi függőséget, a társadalmi és gazdasági elmaradottságot, Benyovszky viszont - mindezek mellett - az orosz politika hódító, nagyhatalmi jellegét is láthatóvá teszi. Azt a politikát, melynek éppen úgy lehetnek kiszemelt áldozatai az európai fejlett nemzetek, mint a fejletlen ázsiai népek. Benyovszky kiáltványában Lengyelország és Kamcsatka szerepel e politika illusztrálására.

A Bolserecki kiáltvány megfogalmazásában részt vettek a száműzött politikai foglyok is. Ezt nemcsak aláírásuk bizonyítja, hanem az okmány választékos stílusa és "oroszos" fordulatai, melyek idegen ajkúnak, még ha jól ismeri is a nyelvet, nehezen tulajdoníthatók. A kiáltvány érdemi tartalma és hangneme azonban kétségtelenül és kizárólagosan Benyovszkyé.

A Bolserecki kiáltvány

A száműzöttek által, Benyovszky irányításával megfogalmazott *Memorandum* bevezető szakasza a Nagy Péter cár halála után kirobanó trónviszályok törvénytöréseit számlálja elő, azzal a szándékkal, hogy bizonyítsa az éppen uralkodó II. Katalin trónbitorló voltát, mert az uralkodónő nemcsak cinkostárs volt férje, III. Péter meggyilkolásában, hanem saját fia, Pável Petrovics, a törvényes trónörökös elől is elzárta a hatalom útját.

A *Memorandum* szerkesztői jól tudták ugyan, hogy valójában a trónörökös sem legitim személy, mert édesapja nem a meggyilkolt III. Péter, hanem a cárnő egyik szeretője, de, mivel kiáltványukban éppen a törvénytenségeket kívánták elítélni, nem hangozathatták Pável Petrovics törvénytelen jogállását.

Ezzel a kiáltvány szerkesztői fonák helyzetbe kerültek, mert a törvénytelen hatalom ellen - az orosz tradíciók kötelező érvénye szerint - csakis egy törvényes trónörökös személyét lehetett szembeállítani. Az orosz társadalom egésze - a muzsik éppen úgy, mint a nemesúr - a jó és rossz uralkodó relációjában gondolkodott. A "rossz cárral" és a cári hatalom bűneivel szemben nem egy más államforma, hanem egy "jó cár" jelentett alternatívát. Társadalmi mozgalom, különösen a XVIII. században, el sem képzelhető egy törvényes, jó uralkodó nélkül, akinek hisznek az alattvalók, és aki hitük által nyer elismerést és legitimitást.

Ezt a sajátos, idegenek számára alig érthető lélektani motivációt Fjodor Ivanovics Tjutcev (1803-1873) orosz költő találóan jellemzi egy 1866-ban írt költeményében:

"Ésszel soha fel nem éred, s méterrel sem mérhető: Oroszország különös képzet
Benne a hit erő"

(Krizsán László fordítása)

A kiáltvány is "különös képzet". Tökéletesen megfelel a költeményben meghatározott észjárásnak: vádirat a cárizmus bűnei ellen egy cájelölt érdekében, de perspektívájában egy igazabb társadalomért és társadalmi intézményekért.

A Bolserecki kiáltvány egész terjedelmében fennmaradt szövegéből azokat a részleteket közöljük, amelyek a nagy birodalom politikai és társadalmi haladása szempontjából érdemelnek figyelmet. A kevésbé ismert neveket, fogalmakat lapalji jegyzetben magyarázzuk.

"...Ugyanezen gyilkosok és összeesküvők^[5] nyomják el a becsületes embereket, az állami javakból pedig annyit sajátítanak ki, amennyit csak akarnak. De, ne részletezzük. Bízunk törvénytelen vétsegeik megszámlálhatatlan sokaságát Isten igazságos ítéletére. Csupán egyet hangsúlyozunk, hogy az uralkodó után maradt szeretett gyermekeket, a mi kegyelmes uralkodónkat, Pavel Petrovicsot megfosztották a trónjától... Mi a hazának azon fiaihoz fordulunk, akik féltő gonddal viseltetnek törvényes uralkodójuk iránt, és őt kívánják a trónon látni. Mert Oroszország igaz uralkodó nélkül, a részrehajló kormányzással és a felelőtlenül elkezdett háborúval^[6] valamint az állami pénzek és eszközök elsikkasztásával a teljes összeomlásba zuhant. Vajon kiért szenved Oroszország? Talán Ponjatoszkijért?^[7]

Különböző koholt ürtüggyekkel a lengyel népet megfosztják szabadságától, amiből Oroszországra nemcsak hátrány, de haszon is háramlik. Hogy ki az a Ponjatoszkij, az sokak számára ismert. Így erről most nem ejtünk szót.

A belső kormányzás területén saját rendeleteikkel helyettesítik a régi törvényeket. A vállalkozások terén minden tiltott. Az emberi szükségletek fontos cikkeit, aminő a só és bor, üzerek kezére adják. A földben rejtőző ásványi kincseket nemcsak, hogy senki nem meri kiaknázni, de még beszélni sem merészelnek ilyesmiről, félve a büntetéstől. Ebből látható, hogy a vállalkozásoktól mindenki viszolyg. Egyszóval: a nép javára nem született törvény. A dicsőséget hajhászó és a nagylelkűség látszatában tetszelgő rendeleteken kívül, amelyek csupán az emberek egy kis csoportjának kedveztek, a nép üdvére nem alkottak törvényeket... A hatalom urai által elkövetett törvénytelenéseket még számba venni is lehetetlen. Azt a szerencsétlenséget, amelyet a nép érez Oroszországban, sehol a földön, egyetlen becsületes embernek, nemcsak kívánni, de még látni vagy hallani sem szabad.

Annak ellenére, hogy a képviselőknek új törvények megalkotása céljából - és a társadalmi visszaadások feltárása -, valamint saját véleményük kinyilvánítása végett kellene ülésezniük, ők ellenben, mielőtt összejönnek, utasításokat és ügyrendi szabályokat bocsátanak ki... A törvény érvényét önmagukra nem tartják kötelezőnek, de másoktól engedelmességet követelnek iránta...

A vezetőknek Oroszországban kizárólagos joguk van arra, hogy szerencsétlenséget zúdítsanak az emberekre. De, hogy segítsenek a szegénységen, arra már semmi joguk sincs...

A nemesek... nemcsak megrablóivá, hanem gyilkosaivá is válnak a népnek. A kiváltságosok osztálya egytől egyig tudatlanságtól sötétlik. A parasztnak meg miféle szabadságuk lehet, midőn csak az uralkodó is, minden kivizsgálás nélkül szokatlan adókkal terheli meg őket és a rokkanttól, meg a serdületlentől ugyanazt az úrbért követelik, mint az egészséges felnőttől. A büntetés pedig a földbirtokosokra és intézőkre van bízva... s így közvetlen alkalom kínálkozik a javak erőszakos kisajátítására, a lakosság tönkretételére.

A kereskedőknek semmi lehetőségük sincs üzleti sikerre. A gazdagok elnyomják és rabságba döntik a szegényeket; magukhoz ragadnak minden haszonbérletet, miáltal kifosztják a népet... Azon hazafiakat, akik ezekről szólni mernek, szerencsétlenné teszik és a társadalom előtt titokban tartva - száműzik.

Hogy a népet a végső kétségbeesésbe hajszolva, mennyire elnyomják, arra egy rövid, de sokatmondó kamcsatka példát hozunk fel. Kamcsatka földje régóta orosz uralom alá tartozik. És lássátok: miként gondoskodik a kormány a népről. A nép műveletlen volt ugyan, de természetes hajlammal rendelkezett a jó iránt, és ezért semmiféle csalás nem fordult elő közöttük. Am a csalárd törvények és a vezetők visszaélései nyomán az emberek, egyéni érkekekből, nemcsak az alattomos szokásokat tanulták el, hanem 1768-ban rájuk tört a fekete himlő is, amely nyavalyáról addig még csak elképzelésük sem volt. A kormány részéről pedig semmi felvilágosítás nem történt, sem orvosokról, sem gyógyszerekről nem

gondoskodtak.

Ha nem akarják megőrizni őket, akkor miért pazarolják az állami eszközöket és még inkább, a saját emberanyagot e vad nép felkutatására és meghódítására. Jobb lenne meghagyni őket saját eredetiségükben. Le kell mondanunk arról, hogy számba vehessük e nép ellen elkövetett bűnöket, oly hosszú ezek sora. Arról viszont beszélnünk kell a legteljesebb együttérzéssel, hogy milyen szerencsétlen nép az orosz, hogy ez ideig semmiféle enyhülésben nem volt része, hogy csak a vezetők hatalma erősödik felette folytonosan, nem pedig a törvény. S az orosz nép tűri a zsarnoki önkényt.

Európában folyik az ezüst és az arany kitermelése. Nálunk minden ilyen tevékenység tilos. Csak egyesek élhetnek vele, kizárólag az állami kedvezményezettek, a hízélgők és a gazdagok... Pedig az orosz nép munkaszerető és érzeke van a mesterségekhez. Öt- vagy tíz rubelt megkeresni számára már nagyon sokat jelent. De a tengeri hajózáshoz nem ért, mivel Oroszországban nemhogy a parasztok, de még a nemesség soraiból is csak elenyészően kevesen kapnak tudományos képesítést. Íme, a rabság oka: hogy a gazdagoknak lehetőségük van elnyomni a szegényeket...

A nemesség felvilágosulatlan, erőtlén, és nem engedik meg, hogy hazája üdvére cselekedjék. Mindenki csak kegyért és rangért töri magát, s elérve azt, a nép kárára működik... Kirabolják a népet, megszedik magukat a közvagyonból, és a jogszolgáltatás befolyásoltsága miatt a felelősségre vonást is elkerülve, meglegedéssel fejezhetik be életüket, s eszükbe se jut, hogy működésük mennyi kárt okozott a hazának... A cárgyilkosok és összeesküvők között virulnak azok az emberek, akik nemhogy tettekkel, de gondolatban sem cselekedtek soha semmit a haza javára...

Kamcsatkáról tudott dolog, hogy népének sorsa az elnyomás. Semmi jóban nincs részüik, adókkal és vadász-szolgalatokkal tartoznak. Ezért ellenállnak. Sok hajót elpusztítottak, úgyhogy, mióta a lábunkat ide betettük, sok ezer élet elveszett. Akadnak azonban, akik ennek ellenére idemerészkednek verekedni, nem számolva azzal, hogy egy vadon élő népnek a gyűlölködés példáját mutatják. Azok meg senkit nem engednek földjükre lépni. Fegyverrel állnak ellen. Érthetetlen, hogy miért gyötrik ilyen ügyekben hosszú évekig húzódó vizsgálattal az embereket, amikor a kormány önmagát nem vizsgálja, holott mindennek ő az oka..."

A kiáltványban, miután ismét elősorolják a társadalmi haladást, a nép boldogulását, az ipar és kereskedelem fejlődését gátló intézkedéseket, az aláírások előtt egy szokatlan kollektív meghatározást közölnek magukról:

"És mi, az önellátásra kötelezett száműzöttek, az örökös télben, kenyér nélkül, a drága pénzen megvásárolható egyetlen táplálékon, a halétkeken tengődve, munkához szokott emberekként ilyen körülmények között élni nem tudunk. Van itt

valami emberiség? Mondjátok! A legapróbb dologban sincs ilyen. Csak bűn és félrevezetés. De azért elpusztulni sem akarunk!"

A kiáltvány megszövegezése és tisztázása a felkelés után, 1771. április 28. és május 11. között történt. Az okmányt - Pjotr Hruscsov kivételével - valamennyi száműzött és a felkelésben részt vett vagy azzal szimpatizáló katona és polgári személy aláírta.

Hruscsov tartózkodása azért érthetetlen, mert ez a száműzött már Benyovszky odaérkezése előtt szinte megszállottan foglalkozott a Kamcsatkáról való szabadulás gondolatával. Rejtélyes módon alapvető földrajzi munkákat szerzett be, melyekből a szökés mikéntjét próbálta meghatározni és aktívan részt vett a fegyveres felkelésben is. Ezek után a kiáltvány aláírásának elutasítása csak valami ki nem mondott félelemmel lenne magyarázható, azzal, hogy sikertelenség esetén végrehajtható lenne az az ítélet, amelyik e testőrtisztre felnégyelés és fővesztés büntetését mondta ki.

Az írástudatlan személyek, nagyrészt katonák helyett az aláírást valamelyik írástudó társuk eszközölte, oly módon, hogy az analfabéta az idegenkezelt kezével érintette, amikor az nevét kanyarította alá. Az aláírások sorát eredetileg Benyovszky zárta le, ám Grigorij Kuznyecov csak az aláírások megtörténte után jelent meg a kikötőben, ahol a bolserecki felkelők a kihajózást készítették elő. Kuznyecov neve így az utolsó helyre került, melyet általában az okmányért felelős személynek szoktak fenntartani.

A *Memorandum* utolsó érdemi közlése szerint az okmányt 1771. május 12-én küldték el a bolserecki kancelláriának. A középkori szláv dialektusban írott *Memorandum* mellett Benyovszky Móríc egy másik, latin nyelvű írást is hátrahagyott volt börtönében. Ezt az okmányt kizárólag ő írta és szigorúan személyes vonatkozású. E kettes számmal jelölt kiáltványban Benyovszky előadja fogságba esésének történetét. Olyan eseményeket említ, amelyek a hivatalos iratoktól és Benyovszky saját *Emlékiratai* -től is eltérnek, s forráskritikailag sem igazolhatók:

"Kiáltvány

Kibocsátva 1771. április 27-én, Benyovszky Móríc által, aki a dicső Lengyel Köztársaság és Korona országnagya, valamint a szentesített Bari Konföderáció egyesült csapatainak altábornagya, a mezői hadaknak pedig vezetője.

Mivel a szövetségkötések valamennyi törvényes megállapodása az isteni akarat és népjogok által szentesítést nyert, s azt minden hatalom sérthetetlennek ismerte el, kivéve egyedül az Orosz Birodalmat, ha egyáltalán megilleti ez az elnevezés, amint azt később bővebben kifejtem. Mert törvénytelenek, vagy azok ellen, akik semminemű törvényt nem vesznek figyelembe, az, akit egyedül számos ellenséges

csapat zár körül, odáig jut, hogy azok romlására törjön, végül pedig arra kényszerül, hogy csak a boldogulásnak minden népet megillető jogában bízzék. Erre az alapra támaszkodom én is, amikor életemet jobb időkre megőrizve arra készülök, hogy elmondjam: milyen dolgok estek meg velem, s hogy az egész világ megtudja, milyen az a zsamokság, aminő még a barbárok között sem dívik. Nem beszélek arról, hogy hová hurcolják az oroszok a külföldieket, de a legkevésbé sem mellőzöm azt a barbár és szörnyű tortúrát, amellyel engem is megkínóztak, aki az ellenséggel szemben a hazámért harcoltam.

1768-ban a dicső Lengyel Köztársaság szentesített Konföderációjának gyűlésén altábornagyi rangot nyertem, amely tisztségemet híven töltöttem be. Haminc ütközetben futamítottam meg nagyszámú ellenséget, amiről a Bari Konföderáció levéltára hitelesen tanúskodhat. A következő évben pedig Isten akaratából boldogan fogadtam szolgálatom után a nyugodt pihenést, amelyet a kiváló Potoczky tábornagy nyújtott ugyanezen szentesített és jogaiban megerősített konföderáció részéről. Így a dolgaimat törvényesen elrendezve, kötelezettségeimtől megszabadulva az ellenséges állapotot megszüntetve, a továbbiakban egyáltalán nem tartottam az orosz csapatoktól. De, hogy még gondosabban járjak el, menleveleket kértem az orosz uralkodóház, Varsóban székelő követétől, Reprin hercegtől, hogy szabad utam legyen a várak között, mivel el akartam érni a dicső Magyar Királyság határáig. A menlevelek birtokában elindultam a szolgálatomban álló hűsfőnyi csapat kíséretében Zuaniecből, amely már korábban is parancsnokságom alatt álló erőd volt. Útközben, mihelyt tudomást szereztem egy bizonyos őrállomásról, amelynek Brinken volt a parancsnoka, elküldtem hozzá egy követet, hogy épségben való továbbjutásom érdekében néhány embert bocsásson a rendelkezésemre, értésére adva, hogy a hercegtől menlevelem van. Magam pedig a kísérők odaérkezéséig egy Prut melletti fogadóban szálltam meg. Még azon az éjszakán megérkezett egy hatvan lovasból álló csapat, akik segítség helyett javaimat felpredálták, engem pedig életveszélyesen megsebezve elszállítottak az alezredeshez. Ez még az utolsó ruhámat is ellopta és egy bizonyos Pozorowsky herceg elé állíttatott, aki végül meg sem hallgatva, nehéz vasba veretett és átküldött engem a még élet-halál között lebegő sebesültet a galíciai herceghez. Ő akkor a legmagasabb rangú katonai helytartó volt. Színe elé állítottak és a szentesített konföderáció hadügyi helyzetről faggattak. De mivel elhatároztam, hogy hűségemet becsületesen megőrzöm akár a halálig is, a legkevésbé sem elégittem ki őket. Ezért aztán elrendelték, hogy egy teljes hetet élen töltsék. Ezután Kiova szállítottak át, ahol orvosság és étel nélkül, börtönben tengetem nyomorult életemet még vagy százötven, éppúgy a dicső Lengyel Köztársaság konföderációjából származó emberrel. Innen Kazányba vittek, és ott munkámmal szerzett pénzen élveztem magam... Később a kormányzó úrtól visszanyertem szabadságomat és a háromszáz orosz versztányira lévő Szebuszkárba igyekeztem levegőváltozás végett. A kereskedőknél ötezer tallért váltottam be, amely összeget már a következő éjjel

ellopta tőlem egy M... nevű orosz, akit én vettem magam mellé. Ezt igen nehezen viseltem el, ezért elhatároztam, hogy üldözni fogom. A kazányi előljáró engedélyével Moszkvába jutottam, ahol értesültem róla, hogy emberem továbbmenekült Pétervárra. Elhatároztam, hogy ide is követem. De mivel a város ismeretlen volt számomra, nehezen tudtam szállást keríteni. Érkezésemről értesült egy bizonyos Pétervár-szerthe hírhedt Villers nevű személy, aki ismert engem és képes szövetkezéseimhez felhasználta nevem. Ezért a megérkezésem utáni negyedik napon letartóztattak és Villers úrral együtt börtönbe vetettek, majd Kamcsatkára száműzték azokkal az orosz nemesekkel együtt, akiket III. Péter Pál nevű fia iránt tanúsított hűségük miatt küldtek száműzésbe. Szövetséget kötöttünk, így akarván kiragadni magunkat jó néhányan /eddig már örvenen/ Isten jobbjának segélyével e zsamokságból. Kegyetlen fogságunkról majd bővebben is beszámolok, ha a háromszor hatalmas és nagyon jó Isten megőrzi életünket, és valamelyik európai kikötőbe elvezet. Legyen Neki dicsőség és tisztelet örökkön örökké.

A száműzésben lévő orosz nemesek pedig név szerint.

*Ippolitus Stepanov
Vasiliusde Panov
Baturin
Magnus Meder
Petrus Chrustiew
Alexander Garcsin
Adolphode Wynbladth
és mint báró Benyovszky Móric Aladár
saját kezűleg*

A Bolserecki kiáltvány utóélete és helye az orosz történelemben

Rövid időre hagyjuk magukra a csekavkai kikötőben serénykedő felkelőket, akik éppen azon fáradoznak, hogy az elutazásra kiszemelt hajót - ugyanazt a "Szent Péter" nevű vitorlást, melyen ösztutón Bolsereckbe érkeztek - kiszabadítsák a jég fogságából. Amíg e májusi jégtörés zajlik, időben kissé előretételeink, végigkísérjük a száműzöttek által kibocsátott kiáltvány sorsát és a felkelés utóéletét.

Szofin hajókormányos, akit a kikötőbe történt távozása után Benyovszky nevezett ki a bolserecki közigazgatás irányítására, miután értesült arról, hogy a "Szent Péter" kifutott a nyílt tengerre, megkezdte a száműzöttek egykori szállásainak átkutatását. Ekkor került elő az a térképvázlat, amelyen az összeesküvők szökési tervüket rögzítették. Windblatt asztalfiókjában további terhelő adatokat találtak. Uftuzsanyinov lelkes tervezett részvételére a szökés előkészítésében. Ezek az iratok arról beszéltek, hogy a pápa kész részt venni a Benyovszky által kezdeményezett missziós utazásokban, melyek során a Kamcsatka körüli szigetek bennszülött lakóihoz kívánták elvinni az isteni igét, az igaz

pravoszláv vallást.

E levelek alapján az irkutszki kormányzóság vizsgálóbizottságot nevezett ki, s e fórum hallgatta ki a lelkész és minden bolserecki lakost, aki a felkelés idején a fegyenctelepen tartózkodott vagy bármilyen kapcsolata volt a száműzöttekkel. A papnak, számos kihallgatás után, sikerült tisztáznia magát, arra hivatkozva, hogy a bennszülöttek térítésének semmi köze nem volt - az ő ismeretei szerint - a szökéshez, s különben is, a szigetekre járást Nyilov kapitány is támogatta, annyira, hogy maga szerzett hozzá bárkát. Ezzel a vízi járművel egyébként sem hajózhattak volna a nyílt tengeren.

A kiáltvány, lepecsételt borítékban, május 14-én, azokkal a foglyokkal együtt érkezett meg, akiket biztonsági okokból Benyovszky a felkelés idején letartóztatott és elhajózásiág őrizet alatt tartott. E foglyokat két héten keresztül a "Szent Péter" jégből való kiszabadítására és berakodásra használták fel, éjszakára pedig az ugyancsak itt horgonyzó "Szent Katalin" belsejébe zárták.

A kiáltvány szövegét Szerogorodszkij fedélzetmesterre bízta Benyov-szky. A kiáltvánnyal együtt ekkor került a bolserecki kancelláriába a felkelők által igénybe vett kincstári javak és eszközök jegyzéke is.

A kiáltvány szövegéről, amint az a közvetett adatokból kitűnik, több másolatot is készítettek. Ezek elkészülte után a Benyovszky által kinevezett Szofin kormányzó megírta a felkelésről szóló, minden részletet mellőző rövid tudósítását, és az eredeti kiáltvány szövegével Ohotszkba utazott. Mielőtt a "Szent Katalin" fedélzetére lépett volna, a kormányzói tisztséget átruházta a bolserecki katonai raktárak felügyelőjére, Jerofej Roznyinra.

Ahhoz az ohotszki parancsnokhoz, Plenyisznyer ezredeshez igyekezett, akit Benyovszky a neki szóló és a száműzöttekkel kapcsolatban szigorú eljárást javasoló levél kicserélésével 1770 őszén alaposan rászédett.

Talán - félve, hogy ismét lóvá teszik - az ezredes nem kívánt a Benyovszkyval kapcsolatos újabb esettel foglalkozni. Megbízta helyettesét, Zubrickij ezredest a vizsgálat lefolytatásával. Zubrickij nyomban kihallgatta a hírhozó Szofigint, valamint a "Szent Katalin" legénységét az áprilisi felkelés eseményeiről. Jelentését július 27-én továbbította Bril kormányzóhoz, a szibériai terület főparancsnokához, Irkutszkba.

Csaknem három hónapig tartott a futár útja Ohotszktól Irkutszkgig. További időt igényelt a főkormányzósági döntés a hozandó eljárásokról. Csak ezután indulhattak a sok ezer kilométeres útra, Szentpétervárra. Így történhetett meg az a különös és az orosz viszonyokat jól jellemző eset, hogy 1772 januárjában a cárnő nem az orosz közigazgatási-katonai vezetőktől szerzett tudomást a száműzöttek felkeléséről, hanem egy határőrtiszt küldte el a kínai határtól a Pekingből kapott tudósítást. Katalin cárnő felháborodva vette tudomásul, hogy a külföld előbb értesül az

oroszországi eseményekről, mint az Orosz Birodalom uralkodója.

Első harajában leiratot küldött Bril főkörmányzónak Irkutszkba:

"Mellékesen tudomásunkra jutott, hogy a kamcsatkai száműzöttek állítólag a múlt esztendő áprilisának végén zavargást keltettek, egymás iránt hűségi esküt tettek, megölték az ottani parancsnokot, a helységet kirabolták, azután néhány nap elteltével egy vadászcsonakon tengerre szálltak. Számuk eléri a hetvenet..."

Hetekkel később megérkeztek az első vizsgálat során összegyűjtött iratok is, melyeknek legérdekesebb darabja a kiáltvány volt. Az udvari tisztviselők először nem akarták megmutatni Katalin cárnőnek. Napokig húzták-halasztották az irat bemutatását, míg végül, türelmét veszítve, a cárnő személyesen ment be a titkos kancelláriába, és egy ültő helyében olvasta végig a *Memorandumot*, majd földre hajlítva kifakadt: - Förtelen!

A jelenlévő főtisztviselők döbbenten várták az uralkodói harag esetleg reájuk zúduló következményeit, de semmi nem történt. A cárnő elviharzott, a főurak tanácsalansága meg egyre terebélyesedett. Mit csináljanak most ezzel az irattal, amely ilyen indulatokat váltott ki a cárnőből? Semmisítsék meg? S mi lesz, ha újra látni akarja? Talán kérdezzék meg tőle? De ki meri ismét szóba hozni azt, amit legjobb lenne elfelejteni?

A gordiuszi csomót végül a Titkos Ügyosztály főnöke oldotta meg. Az iratot a zárószíneg mentén többször lepecsételte, oly módon, hogy ezek megsértése nélkül senki nem juthatott a kiáltvány szövegéhez. A borítólapon külső lapjára - amely tulajdonképpen az okmány utólag beszámozott 19. verso oldala - a következő utasítás került:

"Ezen irat őriztessék a Titkos Ügyosztályon, és Őfelsége tudta nélkül senki számára fel nem nyitható. A. Vjazemszkij herceg."

A *Memorandum* utóéletének alakulásában jól tükröződik az önkényuralmi rendszerek lényege, az a körülmény, hogy az államigazgatásban a tehetetlenségig tehetségtelen apparátus egyedül az erőszak terén képes összehangolt vagy egymástól függetlenül azonos intézkedéseket hozni: az Irkutszkból 1771. december 19-én Kamcsatkára küldött bizottság ugyanis pontosan úgy döntött, minden kormányzati instrukció nélkül, mint a cári udvar.

Perov kapitány, a második bolserecki vizsgálóbizottság vezetője, miután 1771 decemberétől több hónapon keresztül gyűjtögette a száműzöttek után esetleg még feltalálható iratokat és tanúvallomásokat, munkája végeztével szigorú parancsot adott ki:

"A vizsgálóbizottság megparancsolja mindenkinek, aki Kamcsatkán él, vagy itt megfordul, hogy a szomorú emlékü lázadásról a vizsgálóbizottság kérdéseire adott

válaszon kívül semmiféle hírt ne terjesszen, senki ne merjen erről írni magánlevelében sem. Megparancsoljuk az előjáróknak és hivatalos személyeknek egyaránt, hogy a lázadással kapcsolatos iratokat szigorúan titkos okmányokként kezeljék; azok megismerését senkinek ne engedélyezzék. Jelen vizsgálóbizottság iratai is titkos ügyiratokként kezelendők örök időkre."

Benyovszky és bajtársainak kiáltványa - ha egyedül a hatóságokon múlik - valóban örök időkre eltűnt volna. Szerencsére azonban, készült róla másolat, valamikor 1771. május 14. és június 13. között, amikor a Benyovszky által kinevezett kormányzó, Szofin fedéltetmester az első vizsgálatot végezte Bolsereckben.

A felismerhetően e kiáltványból kölcsönzött passzusok már 1773-ban megjelentek egy másik kiáltványban, amelyet a doni kozák Jemelján Pugacsov adott ki a felkelő parasztoknak. Pontosan nem deríthető ki, hogy miként került a bolserecki *Memorandum* a jaicki kozákok táborába, de a Pugacsov által kiadott számos kiáltványban olykor szó szerinti egyezések fedezhetők fel. Természetesen a nagy részében analfabéta parasztok a hozzájuk intézett kiáltványokból hallás útján csak keveset jegyezhettek meg, de az alapgondolat, Oroszország társadalmi rendjének kárhozatása, mindannyiuk számára érthető volt.

A számos Pugacsov-kiáltvány közül, melyeknek rokonsága a bolserecki *Memorandum*-mal kétségtelen, idézzük az 1774-es cseljabinszki felhívást:

"Ununk Jézus Krisztus Mindenható gondviselése készül már megszabadítani Oroszországot a jobbágymunka igájja alól..."

Oroszország gyenge és kimerült. De, vajon kik merítették ki, kik viszik pusztulás felé?

Ezt magatok is tudjátok!

A nemesek birtokolják a parasztot! S bár meg vagyon írva Isten törvényeiben, miszerint úgy kell bánniuk velük, mint gyermekeikkel, a nemesek nemcsak rabszolgáiknak tekintik őket, hanem még a nyúl vadászatra tartott kutyaéknál is hitványabbaknak...

Akik iparhoz jutnak és manufaktúrákat alapítanak, jobbágyaikat olyan körülmények között dolgoztatják, hogy még a fegyházakban sem látni ehhez hasonlót...

A szerencsétlenséget, amit a hatalom urai raktak a szegény nép vállára, sehol e világon nem tapasztalják az emberek olyan pusztító erővel, mint Oroszországban..."

A bolserecki kiáltvány téziseinek második reinkarnációja több mint fél évszázaddal később, egy bukásában is magasztos esemény, a dekabrista felkelés során mutatkozott meg.

Szinte természetes, hogy a Pugacsov zászlói alatt gyülekező elnyomott parasztok lelki rokonságot éreztek a távoli Bolsereckben született gondolatokkal, ám az a körülmény, hogy egy úgynevezett nemesi forradalom is hasonló célokat tűz ki maga elé, az az eszmének a társadalom egészét átfogó érvényét bizonyítja.

A dekabrista felkelők többsége nemesember volt. Herceg és gróf. Fényes jövőt, rangot, s nem utolsósorban, életüket kockáztatták egy igazabb, önkény nélküli társadalomért. A dekabristák számos írásában, leginkább pedig Szergej Muravjov-Aposztol "*Katekizmus*"-ában fedezhetők fel a bolserecki gyökerek. E kérdés-felelet formában írott forradalmi elmélkedés a hatalom bűneiről ugyancsak kéziratként maradt fenn. Alkotóját a felkelésben vállalt vezető szerepe miatt 1826. július 13-án négy bajtársával együtt felakasztották.

Benyovszky kiáltványát és Muravjov-Aposztol katekizmusát egymás mellé téve nyomban szembeötlenek a bolserecki kiáltványból átvett szövegrészek. Ez esetben sem csupán eszmei rokonságról van szó, hanem tartalmi és formai egyezésekről. Azt a körülményt, hogy milyen úton, milyen eszközökkel és közvetítőkkel gyűrűzött ez a szellemi kisugárzás a felkelt parasztok és a nemesi forradalmárok felé, sajnos nem ismerjük és kiderítésükhöz forrásaink és körülményeink elégtelenek. Annyi azonban a korlátozott lehetőségek mellett is bizonyítható, hogy Benyovszky és társainak felhívása az orosz élet és társadalom legégetőbb kérdéseit tárta fel, amelyek valamennyi társadalmi osztályról, mindenkihez szóltak.

A hatalom titkos levéltárba záratta az iratot. De az rejtett csatornákon, időben és térben messzire hatolt, s mint fénymadár saját gondolataival termékenyítette meg későbbi korok szellemét és forradalmi mozgalmait. Nem történelmi kérdés, de a fantáziának nagy távlatokat nyit: milyen hatást gyakorolhatott volna a bolserecki *Memorandum* a XVIII. század második felének társadalmi mozgalmaira, ha a hírközlés fejlettebb? A kamcsatkai felkelés a tiltó rendelkezések ellenére lassan belopódzott az orosz történelmi irodalomba. A "*Horjú*", az "*Orosz múlt*" és a "*Szibériai Hímondó*" című folyóirat mintegy száz évvel az események után közölt néhány cikket az addig teljesen ismeretlen mozgalomról. Az érdeklődés oly nagy volt, hogy e folyóiratokban Benyovszky és Bolsereck neve szinte állandósult. Sokat és sok hibával írtak a kamcsatkai száműzöttekről. A fogyatékoságok kizárólagos oka abból eredt, hogy a legfontosabb forrást - a *Memorandumot* - a történetírók nem ismerték. Ez csak a legutóbbi időben került elő a titkos levéltár mélyéről, és egy szerencsés véletlen adta e sorok írójának kezébe.

A "Szent Péter" vitorlát bont

A nagy útra készülő felkelőktől akkor vettünk rövid időre búcsút, amikor azok 1771. május elején hozzákezdtek a jégbefagyott "Szent Péter" nevű hadihajó előkészítéséhez a hosszú tengeri útra, a szabadság felé.

Csekavka kikötőjében 1770-1771-ben két hajó telett: a "Szent Péter" és a "Szent

Katalin". Ez utóbbi méretre nagyobb volt, de befagyva sokkal messzebb állt az öböl szabad vizétől, mint a Péterről elnevezett gálya. A jégtörés jelentősen késleltette volna az indulást. Ezért döntöttek a "Szent Péter" mellett. A hajóba beépített lövegeken kívül a fedélzeten további 12 ágyút helyeztek el, melyeket a bolserecki erődől hoztak. 120 szuronyos puska, 60 pisztoly, 80 kard, 1600 font lőpor, 200 mázsa puskagolyó, 120 gránát és 900 darab "ágyúteke" alkotta az arzenált. Élelmük középtávú tengeri utazásra látszott elégségesnek. Raktárba került 800 font füstölt hús, 1200 font sózott hal, 3000 font szárított hal, 1400 font cetolaj, 2000 font cukor, 500 font tea, 4000 font megromlott liszt, 40 font vaj, 133 font sajt és 36 tonna víz. A készletet szerszámok, kén, salétrom, vitorlák és kötelek egészítették ki. Különleges rakományként 160 ládát szállítottak a hajóra. Ezekben szőrmeek voltak: 148 borz-, 268 róka-, 1900 coboly- és 800 hermelinprém. Került a hajóra 8 hordó bor és 11 hordó vodka. A hajóhoz egy dereglye és egy csónak is tartozott. Indulás előtt a parton istentiszteletet tartottak pravoszláv rítus szerint, majd ünnepélyesen a fedélzetre vonultak. Következett a hűségeskü.

Nem Benyovszkyra, hanem a törvényes cárnak tekintett Pável Petrovics trónörökösré esküdtek, aki elől anyja erőszakkal elzárta a trónhoz vezető utat:

"Én ... esküszöm a mindenható Istenre, hogy halálomig hű leszek Pável Petrovics uralkodóhoz, őt mindenben segítem, soha el nem hagyom, mellőle el nem szegődöm, még a legnehezebb körülmények között sem. Személyének és ügyének bátor védelmezője leszek. Minden cselekedetemmel elősegítem az ő törvényes jogát, trónra kerülését.

Isten engem úgy segítsen!

Esküm és hitem pecsétjéül megcsókolom a Megváltó keresztjét. Amen."

A felesketés ceremóniáját azok a politikai száműzöttek készítették elő, akik a trónörökös jogait követelve kerültek szembe a "trónbitorló" II. Katalin államapparátusának igazságtügyi intézményeivel. De esküdtek, lelkesen és minden kényszerítés nélkül azok is, akik Pável Petrovics trónörökösről és a trónharcokról vajmi keveset vagy éppen semmit sem tudtak. Mert az orosz emberek máig meglévő tulajdonsága, hogy elhatározásaik, egyéni cselekedeteik igazolásához mindig valami hatalmasság engedélyét, támogatását keresik. A szolgaság, az alávetettség századokon keresztül túrt alázata alakította ki ezt a viselkedési formát. Az emberek szinte természeti törvénynek tekintették, hogy önálló akaratuk nem lehet, és érzelmeiket csupán valamely hatalmasság érdekében és csak annak árnyékában fejezhetik ki, a hatalom által meghatározott módon és mértékben.

A néperkölcös és lelkialkat ilyen torzulása odáig vezetett, hogy a hatalom ellen felkelő tömegek is a tényleges vagy képzelt hatalmasok pártfogásáért esedeztek. Ez magyarázza, hogy az írástudatlan doni kozák Jemelján Pugacsov miért III. Péter cárként vezette harcba a felkelt parasztokat, noha azok többsége jól tudta, hogy a

"cár" valójában egy kiszolgált parasztkatona. A nyomorult szolgát a hatalom elleni harcában senki nem támogatná, de egy nagyúr személye magára vesz minden felelősséget a kisemberek elhatározásáért. Ezenkívül a cselekvésből rendre kizárt tömegeknek - akik a maguk erejében kevésbé bízhattak - mindig szükségük volt valami lelkiismereti támaszra. Amint a költő megfogalmazta az általunk idézett versben: a hitre.

Benyovszky az eskütételt és annak az orosz alattvalók számára mintegy kötelezően létező morális értelmezését kívülállóként szemlélte. Ő a monarchiát nem a jó és rossz uralkodótól függően, hanem egészében utasította el, és ezt az eszmét igyekezett szolgálni a lengyel függetlenségi mozgalomtól George Washington szabadságharcáig - négy földrészen. Találhatók ugyan a bolserecki kiáltványban olyan elemek, amelyek monarchista elkötelezettségről vallanak. Ezeket a szövegrészeket azonban kizárólag Benyovszky bajtársai fogalmazták és iktatták a memorandumba, s mert erősen kihangsúlyozták az uralkodói hatalom által teremtett törvénytelenégeket, jól harmonizáltak a kiáltvány forradalmi hangjával.

Benyovszky kísérőinek számát a források eltérően közlik. Több forrás 63 férfit és 7 nőt említ, míg Benyovszky Emlékirataiban 96 személy, köztük 9 nő szerepel.

Indulás előtt felvonták az árbocra a Bari Konföderáció zászlóját, melyet Benyovszky saját kezűleg készített. Ezzel is demonstrálni kívánta szembenállását az orosz cári hatalommal. A holt tárgyak beszédes politikai üzenete: a szabadság lobogója egy orosz hadihajón!

1771. május 12-én kezdetét vette az a hosszú tengeri utazás, melynek történetét ugyan nem sorolták be a XVIII. századi felfedezések és nagy tengerjárások forrásai közé, jelentősége - s főként a magyar művelődéstörténet számára - mégis kiemelkedő. A kezdetleges műszerekkel végzett helymeghatározásokat, melyeknek pontatlanságát gyakran vetik Benyovszky szemére, szinte etikátlan összehasonlítani a modern műszerekkel végzett mérésekkel. Ugyanúgy nem Benyovszky mulasztásából adódik az általa bejárt tengerész szigeteinek névazonosítási nehézsége. Ez több okból következik.

Benyovszky utazása a Csendes-óceán északi vizein hét évvel előzte meg Cook kapitány és tizenhat esztendővel La Pérouse e térségben végrehajtott kutatóútját. Ekkor a szigeteknek még nem volt a tudományban vagy útleírásokban azonosan és általánosan használt saját neve. Benyovszky többnyire elfogadta a bennszülöttek által használt elnevezéseket, vagy ha ilyenről nem tudott, maga adott valami jellemző nevet. Például: Víz-sziget.

A kamcsatkai kereskedő-hajósoknak ugyancsak saját elnevezéseik léteztek, amelyek Benyovszky hajónaplójába is átkerültek, viszont nem egyeztek a későbbi tudományos expedíciók során alkotott névanyaggal.

Mindezen korlátok - mérések fogyatékosága, elnevezések egyedisége és az azonosítás nehézségei - ellenére, Benyovszky tengeri naplója a világ megismerésének forrásai között jelentős helyet kaphatott volna, ám, annak ellenére, hogy utazása időben megelőzte James Cook és La Pérouse tengeri útjait, a róla készült leírás, az *Emlékiratok* csak 1790-ben jelent meg angol nyelven Londonban. Benyovszky munkájáról csak azután értesülhettek "a földleírás tudományának" művelői, miután az említett két felfedező kedvezőbb lehetőségek mellett készült munkái már ismertek voltak. Így szinte természetes, hogy Benyovszky útja, s a róla készült leírás is a "nagyok" árnyékában maradt.

Tudománytörténeti szempontból többen vizsgálták Benyovszky tengeri útját a Csendes-óceán északi térségében és a Japán partok mentén. 1890-ben ifj. Jankó János kritikai elemzése jelent meg Benyovszky tengeri útjának Kamcsatkától Makaóig terjedő szakaszáról, 1909-ben pedig a mártírhalált halt földrajztudós miniszterelnök, gróf Teleki Pál foglalkozott Benyovszky útjának kartográfiai vizsgálatával a Japán partvidékre vonatkozóan.

E tanulmányok és a későbbi hasonló értekezések nagyrészt tisztázták Benyovszky helymeghatározásainak pontatlanságait, ugyanakkor szaporították is a kétséget támasztó adatokat, amennyiben elmulasztották vagy csak felületesen alkalmazták Benyovszky leírására a forráskritika szigorúbb vizsgálati módszerét. Azt az elvet, amely egy történelmi forrás kialakulásának körülményeit, azt a közeget vizsgálja, amely annak tartalmi elemeit meghatározta.

Az említett tanulmányoknak, elsősorban Teleki Pál munkájának lett volna feladata annak felderítése, hogy a Benyovszky-leírás, a tengeri utazás tapasztalatain kívül, milyen egyéb és mennyire hiteles forrásokra támaszkodik. Teleki Pál említett tanulmányában több alkalommal szól "kamcsatkai levéltárak" anyagában őrzött útleírásokról, melyekből Benyovszky adatokat meríthetett. Csupán azt a körülményt nem tisztázta, hogy Benyovszky ottléte idején Kamcsatkán levéltárak nem működtek.

Benyovszky egyedül abból a tengeri utazásokkal foglalkozó néhány könyvből szerezhetett ismereteket a környező szigetekről, melyet az ugyancsak száműzetésben élő Pjotr Hruscsov szerzett meg nagy találmánysággal és még nagyobb anyagi áldozattal. Csupán a Hruscsov által készített térképvázlatokat tanulmányozhatta, melyekre a fogoly gondosan rávezette a könyvekből, a bennszülöttektől vagy a szigetvilágban közlekedő kereskedőktől nyert azon adatokat, amelyeket a menekülés szempontjából hasznosnak velt.

Véleményünk szerint Benyovszky Kamcsatkáról való elhajózása előtt a Csendes-óceán általa bejárt északi térségéről semmiféle autentikus, vagy akkoriban ilyennek tartott ismerettel nem rendelkezett, így az *Emlékiratokban* közölt napló élmény- és tényanyagát maga a tengeri utazás szolgáltatta, helyenként megtévezve

olyan leírásokkal, melyeket az író alkalmasnak talált népszerűségének és utazása jelentőségének növelésére.

Jelen munkánknak sem terjedelme, sem eredeti célja nem teszi lehetővé Benyovszky tengeri naplójának forráskritikai elenzését. Azt viszont hangsúlyoznunk kell, hogy Benyovszky volt az első magyar ember - és máig is egyetlen - aki bejárta a Csendes-óceán északi térségét Kamcsatka és Alaszka között!

Erővid kitérő után kövessük a már nyílt tengeren vitorlázó "Szent Péter" útját.

A szabadulás mámorát hamarosan reménytelenség, kiábrándulás követte. Ismeretlen vizeken jártak, nem tudták, hol vannak, s merre tartanak. A bizonytalanság ráült a kedélyekre, s egyre többen kezdtek úgy érezni, hogy életük egyetlen biztos pontja Bolsereck. Egyeseknek börtön, másoknak kíméletlen robot, de valahova mégis tartoztak. Most meg: végtelen víz, sehol nincs otthon, sehol sincs remény. Hol vannak a kincses szigetek, az aranymezők, a gazdagság, amivel Benyovszky ámította őket? Ha partra szállnak egy-egy szigeten, arany helyett vizet keresnek, meg kenyeret sütnék a kukacos lisztből. Aztán újra előre! De hová? Benyovszky minden mérfölddel közelebb jut otthonához - ők meg egyre távolodnak tőle.

Az elégedetlenség akkor érte el tetőfokát, amikor a parancsnok hozzálátott egy angol tengeri lobogó elkészítéséhez. Az emberek között elterjedt a hír, hogy Benyovszky valamelyik angol gyarmatra akarja őket szállítani, s ott jó pénzért eladni.

Sokan követelték, hogy forduljanak vissza. Benyovszky bajtársai veszélyesnek ítélték a helyzetet. Egyikük véletlenül tudomást szerzett a már zendüléssé terebélyesedett mozgalom vezetőinek tervéről, miszerint a lázadók éjjel legyilkolják Benyovszky környezetét, elfoglalják és visszavezetik a hajót Bolsereckbe. A kétkedőket azzal nyerték meg, hogy bátor cselekedetükért bizonyára bűnbocsánatot és magas jutalmat nyernek az uralkodótól.

A mozgalom irányítója láthatóan egy Parancsin nevű kamcsatkai paraszt volt, aki feleségével együtt jött a menekülők hajójára. Ez az ember szüntelenül a visszatérés mellett agitált. Azok megnyugtatóására, akik büntetéstől tartottak, kitalálta, hogy teljes védelmet kapnak, ha azt állítják, hogy a felkelők erőszakkal hurcolták őket a hajóra, azzal a céllal, hogy rabszolgának adják el őket az angol vagy spanyol gyarmatokon.

A lázadást május 22-én, tíz nappal az indulás után tervezték végrehajtani. Úgy érezték, hogy még nem távolodtak el nagyon, s még képesek visszavezetni a hajót Kamcsatkára. Benyovszky és bajtársai megelőzték a lázadókat. Hirtelen rajtuk ütöttek. A főkolomposokat megkötözték, majd felolvasták Benyovszky írásos parancsát és a Hruscsov vezetésével összeült tengerész-bíróság döntését, amely

ötven korbácsütésre ítélte Parancsint és feleségét, Izmajlov, Zablikov és Szafronov matrózokat. Előkerült a hétfejű macska.^[8] A korbácsolás után, a bírósági ítélet végrehajtásaként, Parancsint feleségével és Izmajlov matrózt kitették egy lakatlan szigetre.

Az eset Benyovszky elbeszélése szerint a Bering-sziget Szent Móric öblében történt, amely hely patrónusának és névadójának Benyovszky őrangyalát választották a menekülők, hálából, amiért megóvta őket a lázadás borzalmaitól.

A partra tett lázadók egy 1772 októberében kelt jelentés szerint, viszontagságos utazás után, visszatértek Bolsereckbe. Az éppen itt tartózkodó vizsgálóbiztos, Smalov nyomban kihallgatta őket, és ennek alapján kiegészítő jelentést küldött a Szipériai Főkörmányszócságnak a bolserecki felkelésről. A hatóságok e jelentést tekintették leghitelesebbnek, mivel az adatközlők - jutalom reményében - mindenben a hatalom szájíze szerint nyilatkoztak.

Benyovszky hajónaplójával párhuzamosan Iván Rjumin is feljegyezte a "Szent Péter" útjának megörökítésre érdemes eseményeit. Ő azonban az ortodox kalendárium szerint jelölte meg a napokat. Így a két útleírás között tizenhárom nap eltérés mutatkozik, azonos események leírása esetén. E körülmény is egyike azon nehézségeknek, amelyek nagy számban kerülnek elő Benyovszky csendes-óceáni útjának elemzésekor, s főként a helymeghatározásokban és a névhasználatban mutatkoznak.

Hogy mi módon zajlottak a menekülők napjai az ismeretlen vizeken, a bizonytalanság által kiváltott állandó feszültségben, annak illusztrálására idézzük Benyovszky *Émlékiratainak* egy részletét azon napokról, amikor magasra szökött az aranyláz:

"Vasámap, július 17-én. A betegeket és asszonyokat mind a partra küldtem, úgy hogy a hajót csak négy ember és két tiszt őrizte. E napon fát vágtunk, sátrakat vertünk, egy éléstárt is összetákolunk, hogy a hajóra szállítandó ennivalókat megőrizzük. Wynbladn egy úteget szervezett, mely két háromfontos ágyúból állott. Azok, kik az előző napon a szigetre jöttek, némi vadat és egy kecskét hoztak a betegeknek, azonkívül pompás gyümölcsöket és növényeket is. De megtiltottam, hogy nyersen egyék. Főtten, pörköelve igen zamatosnak és egészségesnek bizonyultak. Az élelem- és vízbőség hamar feledteté velük a tegnapi nyomort. Másról sem volt szó, mint a szerencsés véletlenről és a kellemes helyzetről. Ami engem illet, igen-igen örvendtem e kimenetelnek, mert megmentett a kínos haláltól és társaim szemrehányásától.

Az éj szép volt, de most nem sokat gondoltam vele, mert a folytonos fáradalmak és felvirrasztások után nagyon megkívántam már egy kis nyugalmat. Hajnalban összehívtam a társaságot, hogy kinek-kinek kiszabjam a teendőjét. Néhálynak a hajót kellett őrzenie, mások halászáttal, vadászattal, vízholdók összedongázásával,

kötelek javításával stb. lettek megbízva. E munkafelosztás után azon szándékomat nyilvánítám, hogy mihamarabb elegendő esélyünk lesz, a Philippini-szigetek egyikére, Manilára hajózunk, ahonnan a legkönnyebben juthatunk Európába. Nem nagy kedvvel fogadták, és azt felelték, hogy mindenekelőtt nyugalomra van szükségük, és majd csak azután latolják meg, melyiket válasszák.

Hétfő, július 18-án. Víz-sziget partján. Ezt a nevet adtuk neki pompás vizéért. Délután két órakor Loginov is megjött, aki a sziget belsejének megvizsgálására lett kiküldve. Sok almát, ananászt s néhány csomó fát hozott magával. Azt mondá, hogy a sziget bővelkedik fákban, de ennél jobban meglepett az előmutatott közetdarab, mert érctartalmúnak és aranyfényűnek találtam. A kristály felizgatta embereim képzelődését, és jóízűen okoskodtak, hogy a föld gyomrában okvetlenül gyémántnak kell lenni, ha már a felületén is ilyen gyönyörű kő van. Ezt is merő aranynak hitték. Hiába bizonygattam, hogy csal a látszat, mert hiszen az markazit, meg hogy a sziklakristályból soh'se lesz gyémánt: csak nem hallgattak rám. A képzelődés nagyobb erőt vett rajtuk, hogysem illúzióikból ki tudtam volna forгатni őket. A hirtelen tűz, mellyel hamarosan meghártyák-vetették a dolgot, komoly aggodalmat keltett bennem. Őt már elő is lépett, és a fáradalmaktól megviselt társaik nevében kinyilatkoztatták, hogy pár hónapon át itt maradnak a szigeten, annál is inkább, mert élelemben sem lesz hiány. Földet ásna, azután esküi tettek, hogy szándékuknál erősen megmaradnak, sőt tőlem is elvárják, hogy akaratukhoz alkalmazkodjam. De minthogy nem tartottam tanácsosnak sebtiben válaszolni, azzal bocsátám el őket, hogy majd megfontolom, és másnap reggel nyilatkozni fogok.

Ahogy eltávoztak, összehívtam barátaimat, hogy a teendő lépések felől tanácskozzam velük. Azt javasolták, hogy hajoljak meg a többség akarata előtt, mint az erősebb törvénye előtt, mert hogy most szárazon vannak, úgy sem hajlanának az ész szavára, s minthogy már jól ismerem makacsságukat, okom van félni, hogy a szélsőség viszik. E tanács sovány vigaszt nyújtott, mert szerinte csak vizályt és cselszövényt várhattam, amelynek kimenetele csak hátrányos lehet az én pártomra. Az éjet tehát azzal töltém, hogy terveket főztem, miként tudnám őket ismét téríthetni.

Hajnaltól már sátram köré gyűltek, mert a választ várták. Barátaim a közelben húzódtak meg, hogy szükség esetén mellettem lehessenek. E szorult helyzetben legokosabbnak tartottam azzal fogadni őket, hogy az ércet meg akarom vizsgálni, halad lássam, valóban aranyat rejt-e, mert hiszen csak nem pazaroljuk az időnket holmi bekasó-gyűjtésre. Válasszanak ki tehát két embert maguk közül, akik érik a fémmel való bántást, hogy a próbát megcsinálják. Egyúttal tudattam velük, hogy azon esetben, ha az érc aranyat tartalmaz, haladék nélkül a szigeten maradunk, mindaddig, míg csak jónak találjuk; de a kristálytöréssel hagyjanak fel, mert bizonyosan tudom, hogy gyémánt lelhelyeken nem szokott kristály lenni. Annyira meg voltak győződve, hogy az ércben nem lehet egyéb aranyból, hogy e válasszal is beérték. Andreanov és Ribnikov, két aranyművest akartak a próbacsinálással

megbízni. Nagyon örültem, hogy e makacs tömeg lelkiülete fölött uralkodhattam. Barátaim szerencsét kívántak hozzá, és Pánov megígérte, hogy el fog követni mindent, hogy ez álmánynak, amit Stefánov művének tartott, nyakára hágion, rezet gyűjtenek, szétverik a sziklát, hogy rájöjjenek, mi legyen alatta? Ha aztán elég aranyat és gyémántot szedtek össze, elviszik Európába, majd értékesítik ottan.

Kedd, július 19-én. Szép, csöndes idő, nagy forróság. E napon sok halat fogtunk, felét megszártva raktam a készlethez, a másik felét elosztogattam. Mivel Baturin azt jelenté, hogy sónk jócskán megfogyott, három kamcsadált adtam mellé, hogy keze ügyében legyenek a sófőzésben. Két órakor Pánov és Wynblathal kirándultam a területre, ahol a szertelen kókuszdió és banánfa mellett egy barackfélé is láttunk, élvezhetlen, csípős gyümölccsel. Egy kis sziklán néhány kristálydarabra és cinóberre akadunk, de a legkellemesebb fölfedezés az ötven disznóból álló csürhe volt. Rajtahajtottunk, hogy legalább néhányat elejthessünk, de éppen ekkor a fiatal kormányos Potossiov azt jelenté, hogy Stefánov összebújt a szövetségesek egy részével, akikkel valami buzgó beszélgetésbe elegyedhetett, mert még az erdőbe is el akarta vinni őket esküvőre. Nagy hirtelen táborunk felé vettük az utat, ahova az éj beálltával meg is érkeztünk. Ez éjszaka egyike volt a legszebbeknek, melyeket valaha láttam. A felhőtlen tiszta égen kettős tűzzel ragyogtak a csillagok. Először is Hrustiev sátrába tértem, aki szerfölött meg volt lepelve, midőn a hallott hírről értesítém. Mint mondtá, az egész napon át csak egy fél órára hagyta magára megárvát, ez az idő pedig rövidnek tetszik neki arra, hogy azalatt összeesküvést lehessen szervezni. De Pánov váltig azt hajtá, hogy Stefánov még erre is képes, és kell a dologban valaminek lenni. Eddigi viselete hajlandóvá tett rá, hogy Pánovnak hitelt adjak, és az órendszabályok elrendelését elkerülhetetlenül szükségesnek tartottam. Ily szándékkal hívtam össze mindazon barátaimat, akikben leginkább bízhattam, szám szerint hamminchatot. Hatot közülök rögtön a hajóra küldtem, hogy a hajón levőket felváltásák, más tizenkettőre a parton lévő védelmi eszközök megőrzését bízam, a többinek pedig fegyverben kellett őrt állania, de úgy, hogy ellenségeinkben gyanút ne keltsenek. Mindezek után bevártam a hajnalt. Hét felé legelőbb a vadászok jöttek elém, hogy nem volt szerencséjük: vad nem került. Bárha én jól tudtam, hogy vadászat helyett Stefánovnál jártak, mégis magamba fojtám a mérget, de mikor azt hallottam, hogy mindazok, akikre a hordók és vitorlák kijavítását bízam, nem akarták a munkát végezni, minden türelmemnek vége szakadt, és kiadtam a parancsot egy általános összejövetelre, délben.

Szerda, július 20-án. Az egybegyűlték előtt a legerősebb kifejezésekkel tártam fel a helyzet mivoltát. Fölhoztam, hogy mindenben mily buzgón teljesítém kívánságaikat. Panaszkodtam, hogy hálátlanok, amit az újabb viseletükkel is kimutattak. Megdorgáltam azoknak makacsságát, akik vonakodtak a munkát folytatni, mert az a legnagyobb bajba sodorhat bennünket. Kérdém aztán, mi cél

vitte őket e lépésre, ami nem józan és tisztességes férfiakhoz méltó. Néhányan ösztökélték Stefánovot, hogy: "Beszélj! mi támogatni fogunk!" Erre a nyomorult beszélni kezdett, elnevezett ennek, annak, és velem együtt Pánovot rögtöni halállal fenyegette.

Szítkaít félbeszakítottam, és beszédet tartottam, amelyben megköszöntem, hogy eddig is segélyemre voltak. Eléjük adtam, hogy a parancsnokságot csak azért tartottam meg, hogy ily küzdelemteljes utazásban megóvjam őket. De most, minthogy a legnagyobb veszélyen már túl vagyunk, visszalépek a parancsnokságtól, és kedvükre hagyom, hogy maguknak más parancsnokot válasszanak. Én a magam részéről sajnosan érzem, hogy nincs már többet mit vámon tőlük, mert minden becsületet és tisztességérzetet eldobtak maguktól. Azért is el vagyok határozva, hogy elhagyom őket, és inkább vadállatok közt akarok élni, semhogy egy ily tömeg hálátlan ember közt, akiknek ezutání viseletük csak gonosz tettek és bűnök láncolata lesz. Végre e szavakkal távoztam: "Akiben szeretet és hűség van, kövessen!"

Azok, akiknek hűségét már ismertem, és még más hűsz, akik eddig ingadoztak, követtek is. Sátramba érkezve még más ötvenkettőt találtam ott, a haton kívül, akik a hajón voltak. Nem kellett tehát félnem az összeesküvőktől, és egész éjen át azon gondolkodtam, hogy mi volna a legszükségesebb teendő. Hajnalban jelentették, hogy Stefánov pártjától kiüldöztetés érkezett, akik tudatták velem, hogy a hajót elfoglalták, és hogy teljes hatalmukban áll engem itt hagyni. De szándékaik nemesebbek, és megígérik, hogy uruk és királyuk gyanánt fognak üdvözölni, ha megígérem, hogy velük maradok a szigeten. Hogy bebizonyítsák, miszerint nem akamak rászedni, hárompártjukbeli embert akartak nálam hagyni, és mihelyt határozatom megtudják, az egész társaság kezembe szolgáltatja Stefánovot, hogy végezzek vele.

A hajó elfoglalása levert, de amennyire csak tudtam, magamba rejtém a lehangoltságot. Szerencsétlenségem kikerülhetetlennek látszott, mert mit is kezdhettek egy puszta szigeten hajó nélkül? Hogy ismét némi tekintélyt szerezsek magamnak, gyülekezetbe hívtam őket, melyben majd közleni fogom összes szándékaimat. Rögtön összegyűltek, Stefánov kivételével, aki tízedmagával a hajón maradt. Erre előadtam, hogy ha valaki, úgy csak én is kívánhatom, hogy e szerencsés szigeten iüssünk tanyát, de hogy mégsem teszem, annak több oka van. Legelső mindjárt az, hogy társaságunk nagy számú férfiülből és csak tíz asszonyból áll, mely aránytalanság csak viszályt kelthetne, és hogy valójában csak ez a körülmény tartott vissza attól, hogy ajánljam e szigeten való maradáást. De minthogy végre is látom, hogy elhatározták, magam is beléégyezem, de csak egy feltétel mellett.

"Halljuk! halljuk!" - kiálták mindnyáján. Erre megmagyaráztam nekik, hogy Japánba akarok hajózni, hogy ott egy város közelében kiszálljak, ahonnan annyi asszonyt hozzak magammal, amennyit lehet, ezenfelül búzáát és szarvasmarhát. Ha e vállalatomban támogatni fognak, akkor ígérem, hogy letelepszem e szigeten,

amelyre könnyűszerrel visszatérhetünk. Tervünk kivételére pedig bízást elegendő lesz egy hónap.

Még alig is fejeztem be, amikor egyhangúlag kiálták:

"Soká éljen főnökiünk! Soká éljen a generális!" Azután rendre hozzám jöttek, és kezet csókoltak.

Örvendve, hogy ismét engedelmemre bírtam, kértem őket, mennének a hajóra, és hozzák partra Stefánovot, mert félek, hogy eszetlenségében azzal végzi, hogy hajónkat felgyújtja. Erre úgy megijedtek, hogy nyakra-főre rohantak a kikötőnek. Stefánov, aki látta e riadalmat, azt hitte, hogy az én embereim elől futnak. Partra is jött, hogy segítyikre keljen, de nagyon meg volt lepve, midőn a saját emberei ragadták meg, hogy elém hozzák. Szívbavet bízam meg őrizetével.

Csütörtök, július 21-én.

Összehívtam a népet, és újra megeskettettem, hogy hívek lesznek és engedelmeskedni fognak. Egyszersmind magam is esküt tettem, hogy a japáni vállalat után visszatérek velük a Víz-szigetre és gyámatot alapítok. E ceremónia végeztével kiadtam a parancsot a munkára, vadászatra és arra, hogy útravaló növényeket és gyümölcsöt szedjenek. Stefánovot szabadon eresztém, azon feltétellel, hogy az egész társaságtól nyíltan bocsánatot fog kérni, de minthogy nem volt célszerű, hogy ismét valamely tisztségbe helyezzem, rávettem a társaságot, hogy minden szolgálatra képtelennek nyilvánítsák. A szerencsétlen esengett, hagyóam a szigeten, de nem akartam kétségbeesésének martalékául dobni, és tudattam vele, hogy nyomorultságát enyhíteni remélem, ha majd ismét visszatérünk, mert nem közölhettem vele a valódi szándékomat. Jóságom bánulatba ejté, bűnös voltát beismerte stb. stb.

A szövetségesek, akiknek tele volt a fejiük az új kolónia tervével, amiből idővel egy ország is válhatik, fáradhatatlanul dolgoztak egész éjen át. Pánov biztosított is, hogy abbahagyják most az aranyásást. Hűs, világos éjszakánk volt, az egész társaság jól érzi magát. A kifogott halak ízletesek és egészségesek voltak; nemkülönben a pompás gyümölcsök és vadak is, melyek igen változatossá tették ebédeinket. Hajnalban a szövetségeseket még munkában találtam, és minden rendjén ment. Kilenckor elrendeltem, hogy összes készletünket a hajóra vigyék. A tizennyolc hordót is, közte nyolc újat, és valamennyit vízzel telen. Bátorin, aki mindent megleltározott, úgy látta, hogy semmiben sem szikálködünk. E napon egy keresztet verettem le a következő felírással:

"1771-ik év július 16-án e szigeten kikötött a Szent Pál és Szent Péter corvette, Benyovszky Móric Ágost magyar és lengyel mágus és lengyel köztársasági tábornok alatt, aki az oroszoktól elfogatott, és cárnői parancsra Kamcsatkába száműzetett, honnan bátorsággal és vakmerőséggel elmenekült."

E sziget különben lakatlan, és vadmadarakban bővelkedik. A tenger pompás halakat szolgáltat, a víz s gyümölcs egészséges. Fekszik a szélesség 32°47'-e, s a hosszúság 355°8'-e alatt."

Japán partjainál

Kiss József 1906-ban verset írt a fekete vizeken hanyódoó szabadság-hajóról, a "szabad gondolat" tiltott rakományával terhelt "Knyáz Potemkin" nevű lázadó orosz hajóról.

A "Szent Péter"-ről - amely az európai haladó eszméknek az ugyancsak Oroszországban, korán és kivételes körülmények között kisarjadó hajtását hordozta szellemi rakományként - nemcsak, hogy költemény nem született, de jóserével még az eseményről sem tudnak honfitársaink. Holott ez a tengeri napló, mint említettük része a magyar művelődéstörténetnek és annak a nagy forrásbázisnak, amelyből az egyetemes tudomány a világ megismerésének anyagát meríti.

Hajósaink tengeri utazásának legnehezebb szakasza a japán partoknál kezdődött. Készleteik fogyóban voltak, de leginkább a vízhiány miatt szenvedtek. Megpróbálták a tengervízből teát főzni vagy salétrom hozzáadásával fogyasztani. A próbálkozások ellenére azonban a partraszállás elkerülhetetlennek látszott. Ez a művelet rendkívüli veszéllyel járt. A japánok szigorú elzárkózása az idegenek elől még a XVIII. század második felében is csaknem változatlanul fennállt. Csúpan annyiban enyhült, hogy néhány misszionáriust engedtek letelepedni, és Nagaszakiban holland kereskedelmi kirendeltség működhetett.

A partot azonban szigorúan őrizték. A "Szent Péter" kikötési kísérleteit rendre megakadályozták, ha valami csendes öbölben mégis horgonyt vetett, senkit nem engedtek a partra. Jelbeszédből megértették, hogy a hajósok élelmet és vizet kérnek, de csak ritkán segítettek. Néhány hordó víz és köleskása hajóhoz vitelekor azt is tudtukra adták az idegeneknek, hogy mielőbb távoznik kell.

Benyovszky hajónaplója szinte kizárólag az utánpótlás megszerzésének körülményeivel foglalkozik. Egyetlen utalás sincs feljegyzéseiben a holland faktória vezetőjéhez küldött levelekre, amelyek rendkívüli politikai intézkedésekkel jártak mind Németalföldön, mind Japánban.

Nagy utazók a Csendes-óceán északi térségében (Balázs D. után):

1. Benyovszky, 1771;
2. Cook, 1778-79;
3. La Pérouse, 1785-88.

A politikai nyugtalanságot leginkább kiváltó, német nyelven írott és a Nagaszakiban működő holland faktória vezetőjéhez címzett Benyovszky levél a következő:

"Uzma szigetén, 1771. július 20-án.
Nagytekintélyű kegyelmes uraim, a dicsőséges
Németalföldi Köztársaság tisztjei!

Kegyetlen sorsom, amely hosszú tengeri hányattatásra kárhozottatott, immár másodízben vetett japán vizekre. Partra szálltam, remélve, hogy találkozhatom kegyelmességekkel és elnyerhetem segítségüket. Egészen elszomorít, hogy nem adódott lehetőség az Önökkel való személyes megbeszélésre, így hát előadom azon fontos értesítéseket, melyeket Önökkel kívántam közölni. A nagy tisztelet, melyet az Önök dicsőséges állama iránt érzek, késztet arra, hogy tudomásukra hozzam, miszerint ebben az évben két orosz hadihajó egy fregatt kíséretében titkos katonai küldetést teljesített Japán partjai mentén, és megfigyeléseiket térképre rögzítették. Macuma [Hokkaido], és közelében, az északi szélességi 41°38' alatt fekvő sziget megtámadására készülnek. A támadás a jövő esztendőben várható. E célból a Kurili-szigetek egyikén, amelyik legközelebb fekszik Kamcsatkához, erődöt és tüzérségi, valamint élelmiszerraktárakat építettek.

Ha sikerült volna személyesen is találkozni Önökkel, még egyebeket is elmondtam volna, mindazt, amit nem merek a papírra bízni. Tegyek meg Kegyelemességek mindazon óvintézkedéseket, melyeket megtenni szükségesnek vélnék, ám, ha mint jóakarátú együtt érzőnek szabad tanácsolnom, tartsanak harci készenlétben egy cirkálót.

Ezzel bátorkodom magam ajánlani, és maradok alulírott aláíratos szolgálja Kegyelemességeknek:

Bárá Aladár

A tanulmányhoz felhasznált levéltári és fontosabb irodalmi források

1. Régi Iratok Központi Levéltára, Moszkva. *Centralnij goszudarsztvennij arhiv drevnyih aktov* (CGADA). F. 6. ed. hran. 409. Gyelo a proiszsedszem v Kamcsatke v Bolssereckom osztroge ot szoszlannih zlodejev bunte. Nacsato v 1769 g. Koncseno v 1774 g. - fol. 14-18.
2. Uniwerzytet Jagiellonsky. Biblioteka Jagiellonska. - Krakói Jagelló Egyetem Könyvtárának Kézirattára. "Benyovszky iratok."
3. *Algemeen Rijksarchief* - Holland Nemzeti Levéltár. Hága. "Factory Japan" fond okmányai. N 481/1771; 495/1771; 80-81/1772-Canton; 282/1772-Canton; 322/1772-Canton; 393/1772-Factory Japan.
4. *The Library of Congress* - Washingtoni Kongresszusi Könyvtár Kézirattára. "Benjamin Franklin Papers" - Second Series; "Georg Washington Papers" - Fourth Series fondjaiban őrzött Benyovszky dokumentumok.
5. Amerikai Filozófiai Társaság Könyvtára, Kézirattár - Philadelphia.

"Benyovszky fond."

6. *Memoirs and Travels of Mauritius Augustus count de Benyovszky...* Written by himself. Translated from the original manuscript. London, MDCCXC.
(Benyovszky Móric Ágost grófnak, a magyar és Lengyel királyságok mánásának, a lengyel konföderáció egyik fejének emlékiratai és utazásai; melyek tartalmazzák katonai mívelteit Lengyelországban, kamcsatkai szárnízetését, onnan megszabadulását, s az északi Csendes-tengeren való utazását Japan és Formoza érintésével, majd Kantonéval Kínában; majd a francia kormány megbízása folytán tett kísérletet Madagaszkár szigetén való telepítésre - írva saját maga által, lefordítva az eredeti kéziratból 1790-ben.)

7. Jókai Mór: *Gróf Benyovszky Móric életrajza*, saját emlékiratai és útleírásai. Afanázia. Regény, Budapest, 1967. Akadémiai Kiadó.

8. A Magyar Tudományos Akadémia Világgazdasági Kutatóintézete és a Magyar Földrajzi Gyűjtemény által 1986. május 22-23-án, Benyovszky Móric halálának 200. évfordulója alkalmából rendezett tudományos konferencia anyagából, a *Földrajzi Múzeumi Tanulmányok*, 1987. 3. számában:

Krizsán László: Benyovszky Móric helye és szerepe a XVIII. század történelmében.

Apollon Boriszovics Davidszon (Moszkva): Benyovszky társai a bolserecki felkelésben.

Viera Pavlikova (Pozsony): Benyovszky Móric alakja Szlovákiában.

Bernard Le Calloc'h (Párizs): Benyovszky Móric dossziéja a Francia Nemzeti Levéltárban.

Lugosi Győző: A Benyovszky-kutatás eredményei és kérdőjelei.

Dojcsák Győző: Benyovszky Móric életének amerikai vonatkozásai.

Francis S. Wagner (Kensington, USA): Benyovszky Móric Amerikában.

9. Ifj. Jankó János: *Gróf Benyovszky Móric mint földrajzi kutató*. Kritikai megjegyzések Kamcsatkától Makaóig tett útjára. - Kilián F. Bizománya, Budapest, 1890. p. 31.

10. Gróf Teleki Pál: *Atlasz a Japáni szigetek cartographiájának történetéhez*. - Budapest, 1909. Benyovszkyra vonatkozó részek a 150-159. oldalakon.

11. Thallóczy Lajos: *Gróf Benyovszky Móric haditengerészeti és kereskedelempolitikai tervei*. Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle, 1901.

12. Magyar Hírmondó, 1786. p. 143.

13. Julius Slowacki: *Beniowski*. Wroclav, 1949.

14. *List Maurycego Beniowskiego do Kazim Pulaszkiego*. Kzas. No. 191. 1834.

15. Berg, V.: *Pobeg grafa Benyovszkogo iz Kamcski vo Franciju*. Szin otcsestvja, 1821. No. 27.
16. Bogoljubov, N. P.: *Graf Moric Benyovszkij*. Moszkva, 1894.
17. R. R. B.: *Ljubopitnij akt iz biografii Benyovszkogo*. Russzkij vesznik, 1842. No. 5-6.
18. Rjumin, I.: *Zapiszki kanceljarszta Rjumina a priklucsenyiah ego sz Benyovszkim*. Szevernij archiv, 1822. No. 7-7.
19. Szigibnyev, A. Sz.: *Bunt Benyovszkogo v Kamcsatke v 1771. g.* Russzkaja sztarina, 1876. Janvar.
20. Szigibnyev, A. Sz.: *Isztoricszkij ocserk glavnejsih szobitij v Kamcsatke*. Morszkij szbornik, 1869. No. 6.
21. *Zapiszki o bunte, proizvegyennom Benyovszkim v Bolsereckom osztroge i o poszledsztviah onogo*. Russzkij arhiv. Vip. 1-2. Moszkva, 1865.
22. Davidson, A. B.-Makrusin, V. A.: *Zov dalnih morej*. Moszkva, 1979
23. Eufrosina Dvoichenko-Markov: *Benjamin Franklin and Count M. A. Benyowszky*. In: *Studies on Benjamin Franklin...* Philadelphia, 1955. p. 405-417.
24. *The Writings of George Washington from the Original Manuscript Sources 1745-1799*. Editor: John C. Fitzpatrick. Vol. 24. Washington.

2.sz. Függelék

Jemeljan Ivanovics Pugacsov

A róla elnevezett parasztlázadás (parasztháború) vezetője, **Jemeljan Ivanovics Pugacsov** (1740, Zimovejszkaja; 1775. január 21.) doni kozák. 1770-ig az orosz hadseregben szolgált, katonaként részt vett a hétéves háborúban (1756-1763), az 1764-es lengyel hadjáratban és az orosz-török háborúban (1768-1774), ahol súlyosan megsérült. Otthagyta a hadsereget és vándorútra kelt. Az 1772. évi kegyetlenül levert uráli kozáklázadás hírére elment Jaik (ma Uralszk) városába, de katonaszökevényként elfogták és börtönbe zárták, majd Szibériába száműzték. Pugacsov megszökött és 1773-ban elterjesztette azt a hírt, hogy ő az elhunytak hitt III. Péter orosz cár, aki csodával határos módon túlélte hűtlen felesége, II. Katalin gyilkossági kísérletét.

A felkelés előzményei

II. Katalin idején a nemesek jogait jelentősen kibővítették, ami önkényeskedésre adott lehetőséget. Ez különösen a jobbágságot érintette súlyosan: a nemesek a jobbágyaikat eladhatták, mint egy rabszolgát, önkényesen deportálhatták vagy a családjuktól elszakítva, elázalogosíthatták, elárverezhették őket. Egy fiatal jobbágy lányért 10 rubelt adtak, miközben egy agárért több száz rubel is fizettek. Az újságokban a jobbágyokat a lovak, disznók és birkák mellett kínálták eladásra. Nem véletlen, hogy a 18. század második felében gyakoriak voltak a parasztlázadások Oroszországban.

Az urak egyre igényesebbek lettek és ezzel nőtt a jobbágyok iránti kereslet is. A nemesek egyre több területet foglaltak el a földeken és a Volga mentén önkényesen, saját rendeletek alapján, ahol még viszonylag szabadon, törzsi körülmények között éltek különböző népcsoportok, akik az orosz uralom után már feudális iga alá is jutottak. Ezenfelül a cári kormányzás az urali kozákokat is célba vette. A kozákság független, önállóan gazdálkodó katonai közösség volt, mely körül szabad paraszti elemek is éltek, s a munkaező, illetve a földek megszerzéséért akarták jobbágyaikká tenni és igába hajtani őket az orosz földesurak, aminek érdekében népszámlálást tartottak, fölméréseket végeztek és kényszertoborzást hajtottak végre a cári hadsereg részére. Az itt toborzott katonákat aztán nyugatra, vagy délre küldték a lengyelek, svédek, törökök és poroszok elleni háborúba. Ezeken a területeken még az óslakosokat is kegyetlenül elnyomták, üldözték őket származásuk miatt. A természeti vallásokat követő népeket, vagy a mohamedán hitűeket is gyakran erőszakkal próbálták ortodox hitre bírni.

Ebben a feszült légkörben a hiszékeny parasztok körében egy nagyon hamis kép alakult ki Péterről. Péter cár valójában gyengejellemű és szellemileg retardált ember volt, míg a róla elterjedt legenda egy bátor, erős, bölcs férfit festett le, aki a nagy orosz nép érdekeit a szívében viselte. Pugacsov magát Péternek adta ki ugyan, de külsőleg cseppet sem hasonlított a cásra. Péter azonkívül, hogy értelmi fogyatékossgal is bírt, fizikailag is nagyon gyenge felépítésű volt és gyakran betegeskedett, ami állítólag halálát is okozta. Péterről sokan nem is tudták, hogy nem orosz, hanem német származású volt. Ezzel szemben Pugacsov életerős, keménykötésű férfiú volt, de a hamis legenda által megrajzolt Péter-képnek pontosan megfelelt, ezért csatlakoztak hozzá olyan sokan.

Bár nem Pugacsov volt az egyetlen ál-Péter, ugyanis a cár halála utáni években még három másik, magát Péternek nevező személy bukkant fel, elsősorban ezeken a területeken, de róluk hamar kiderült, hogy csalók.

A parasztfelkelés

A parasztok 1773-ig vártak a legnagyobb lázadással: sokáig terjengtek hírek egy

jobbágyszabadításról. A trónt csupán rövid ideig birtokló III. Péter szándékosan táplált ilyen és ehhez hasonló reményeket, sőt néhány rendeletet is hozott (közvetetten) a jobbágyok érdekében: elrendelte az egyházi javak szekularizációját és egyes jobbágyok állami jobbágy státuszba emelését; megtiltotta a jobbágyok eladását nem nemesek részére; megtiltotta a jobbágyok eladását bányákba és gyárakba; megkegyelmezett az öhitűeknek és vallási szakadároknak. Ezek az intézkedések fontos szerepet játszottak abban, hogy Pugacsovot azonnal elfogadták, amikor III. Péter cárnak adta ki magát.

1773. szeptember 17-én nevével ellátott kiáltványt adott ki a Jaik folyó menti kozákokhoz intézve, amelyben meghirdette a parasztháborút. Ezt további kiáltványok követték (III. Péter dekrétumait kiegészítve), amelyekben jobbágyszabadítást, a hadkötelesség eltörlését, az adóbeszolgáltatás feloldását és földosztást ígért a parasztnak. A végső cél Katalin trónfosztása és egy kozák-paraszt állam megeremtése volt, melynek uralkodója az igazságos „paraszt-cár”.

A számos Pugacsov-kiáltvány közül az 1774-es cseljabinszki felhívás így hangzott:

Urunk Jézus Krisztus Mindenható gondviselése készül már megszabadítani Oroszországot a jobbágymunka igája alól... Oroszország gyenge és kimerült. De, vajon kik merítették ki, kik viszik pusztulás felé? Ezt magatok is tudjátok! A nemesek birtokolják a parasztot! S bár meg vagyunk írva Isten törvényeiben, miszerint úgy kell bánniuk velük, mint gyermekeikkel, a nemesek nemcsak rabszolgáknak tekintik őket, hanem még a nyúl vadászatra tartott kutyaénál is hírványabbaknak... Akik iparhoz jutnak és manufaktúrákat alapítanak, jobbágyaikat olyan körülmények között dolgoztatják, hogy még a fegyházakban sem látni ehhez hasonlót... A szerencsétlenséget, amit a hatalom urai raktak a szegény nép vállára, sehol e világon nem tapasztalják az emberek olyan pusztító erővel, mint Oroszországban...

A kiáltványnak mintájául szolgált Benyovszky Móricz másfél évtizeddel korábbi manifestuma, aki Kamcsatkán kirobantott egy cár elleni lázadást, melynek hamar nagy híre lett.

Érthetően sokan álltak be követői közé, nemcsak parasztok, de szabad kozákok, bányászok, fegyvergyárak és manufaktúrák munkásai (utóbbi kettőt a fegyverkészítésre alkalmazták a felkelők). Követőinek 40 százaléka a nemzetiségek közül való baszkók, tatárok és kalmükök voltak, akik a cári és keresztény iga alóli felszabadulást remélték. A mozgalom gyorsan terjedt az Urál és a Volga-vidék népei között és Szibéria egyes részein.

Pugacsov a parasztok egyszerű észjárását követte: »ha Moszkvából rossz politika jön, akkor lehetetlen, hogy ott az igazi cár ül! Tehát Pugacsov a szavahihetőbb cár.

Egy igazi cártól jönnek a helyes dekrétumok, amik hasznosak!» Pugacsov ezzel a taktikával nagy népszerűsége tett szert: hamarosan tízezrek álltak mögötte. A felkelők a Gyemidov-fegyvergyár elfoglalása után jelentős felszereléshez is jutottak. Pugacsov ezután még győzelmek sorát vitték végbe, több várat és erődöt elfoglalt, s az általa megszállt területeken megszervezte a maga közigazgatását is, kinevezte a maga tisztviselőit, rendeleteket és törvényeket alkotott, szabályosan egy új államot alakított ki. A cári sereg sorozatos vereségeinek egyik oka volt, hogy Katalin az hadvezetés még az elején nem értékelte többre Pugacsov mozgalmát az eddig felkeléseknél a törökök ellen vívott háborúhoz képest, ami már jó ideje dúlt, ezért kisebb erők harcoltak Pugacsov ellen.

A Törökországgal is hadban álló II. Katalin akkor kezdte a lázadást komolyan venni, amikor a felszaporodott sereg bevette Orenburgot, az Ural-vidék kereskedelmi központját és a környék földesurait Moszkvába menekültek. Orenburg lett aztán Pugacsov parasztállamának központja, amely már komoly bizonytalansággal töltötte el Moszkvát. Katalin cárnő ekkor hatalmas összegű vérdíjat, 100 ezer rubelt tűzött ki az önjelölt cár fejére. Pugacsov Kazánig vonult, júliusban felégette a várost, de az ottani Kremlt nem tudta bevenni. Miután a sumlai és kozludszai csatákban az orosz hadsereg végleges győzelmeket aratott a törökökön, ezzel az orosz-török háború a végéhez közeledett, a cárnő a frontról visszatérő hadakból többet ellenük küldött, akik Pugacsov parasztokból álló csapatait a Volgánál megszorongatták. A laza fegyelmű és már tartalékaiból kifogyó felkelők demoralizáltak voltak, de Pugacsov a doni kozákok, a csuvasok és mordvinok támogatására még számított, viszont azok ereje már a korábbi harcokban kimerült, így nem tudták követni. Miután a törökök elleni háború végleg lezárult, valamennyi orosz haderő visszatért, hogy felszámolja Pugacsov seregeit és az egymástól külön harcoló gócait a parasztfelkelőknek és a nemzetiségeknek. Ennek ellenére augusztusban a parasztcár még bevette Szaratovot és Penzát. Ezután dél felé indult, megostromolta Caricint (ma Volgográd), de a közeli Szareptánál szeptember 3-án döntő vereséget szenvedett, menekülnie kellett. Roncsá lett seregével már csak önmagáért folytathatta a harcot.

Közben Pugacsov fejére már csökkentett ötvenezer rubeles vérdíjat tűztek ki, amiért és a remélt amnesztiáért alvezérei elárulták és kiadták. A foglyul ejtett Pugacsovot Szuorov orosz tábornok Moszkvába vitte, ahol 1775. január 21-én nyilvánosan, ötdmágával lefejezték. 1775 végén a még fogságban lévők amnesztiát kaptak. A kormányzat felismerte, hogy a peremterületeken a helyi önkényeskedés mérséklésére meg kell erősítenie hatalmát, ez volt az 1775-ös közigazgatási reform célja.

Alább a Pugacsov-féle parasztháború emlékbélyege látható

Pugacsov történetét **Puskin A kapitány lánya** (*Капитанская дочка*, 1836) című történelmi regényében dolgozta fel, amelyben a romantika és realizmus elemei keverednek; a regényből **Az orosz lázadás** (2000) címmel orosz-francia együttműködéssel, *Alekszandr Proskin* rendezésében film készült.^[1]

□ **Puskin a Pugacsov felkelés története** (*История Пугачева*, 1834) című értekezésében a lázadás előzményeit és gazdasági, szociális és politikai hátterét elemzi.

□ **Sintén a paraszti felkelés történetéről** szól a **Pugacsov** című orosz film (1978) *Alekszej Szaltikov* rendezésében^[2]

3.sz. Függelék

Balczó András

Született Kondoros községben, 1938. augusztus 16. –án. Háromszoros olimpiai bajnok magyar öttusázó, az öttusasport történetének egyik legnagyobb alakja, a Nemzet Sportolója.

A magyar TV-ben mintegy fél évszázaddal ezelőtt elkezdődött egy riportsorozat, mely az „Ötszemközi” nevet viselte. A riportalányokat Vitray Tamás beszéltette. Egyik alkalommal Balczó Andrászt szólaltatta meg azt követően, hogy 1972-ben végre elérte a célját és a müncheni nyári olimpián megszerezte első és egyben az utolsó egyéni aranyérmét. Olyan sikeres pályafutást tudhatott maga mögött, mint senki más ebben a sportágban, sehol a világon. Joggal várhatta el azt, hogy itthon felkérjük a sportág valamelyik vezető tisztségének betöltésére. A felkérés azonban elmaradt, a Kádár-rendszer sportvezetése nem tartott rá igényt. Kósa Ferenc: *Küldetés* című portréfilmjét 1976-ban mutatták be a mozik, valóságtartalma miatt

azonban három hét után levették a műsorról. Dávid Sándor: *Balczó*, Kocsis L. Mihály pedig *Szenvedésbe ágyazott gyönyörűség* címmel írt könyvet az ötötusázóról. Ugyancsak ebben az évben hívta meg riportműsorába Vitray. Érdeklődéssel ültem a TV elé és folyamatosan vizslattam a két beszélgető arckifejezését, azok változásait. Emlékszem arra, ahogyan Balczó megfogalmazta azt a feltételt, melynek teljesülésétől tette függővé, vállalja-e a szövetségi kapitányságot, illetve más hasonló irányítói tevékenységet.. Megnevezte azt a személyt (az Öttusaszövetség akkori elnökét), akivel képtelen lenne együttműködni. Gondolom, a riporter számára a beszélgetés folytatása kockázatokat hordozott.

Alábbiakban olvashatjuk e riport bírálátát (a TV archívumából emeltem ki). Szerzője még olyan feltételezést is megkockáztat, mely szerint Vitray a riportalany fejtegetését hallgatva esetleg elszunnyadt. Erről persze szó sem lehetett. Balczó mindössze hú maradt ahhoz a személyiséghez, amelyet kialakított önmagában sok év küzdelmes munkájával ahhoz, hogy elérhesse azt a célt, amelyet maga elé tűzött (akkor már nem a sport, hanem egy magasabb rendű életvitel megvalósítása érdekében):

„Az Ötszemközt, gondolom, igen népszerű sorozat. Vitray lehet kitűnő sportriporter, játéktevő, sőt show-man is, ettől még talán nem tisztelnék sokan. De riporter ízig-vérig, tud az emberekkel beszélgetni, ötszemközti riportjai mind emlékeztetnek.

Nem mondom, hogy a legutolsó, Balczó Andrással készített beszélgetése nem marad emlékezetes. Az érzelmeim mégis vegyesek. Adva van egy kitűnő riporter, ebben a műfajban is rutinos, tapasztalt, a tetejébe a sportban is speciális otthonossággal rendelkezik. S adva van a magyar sport egyik legszimpatikusabb, legszívósabb, legeredményesebb képviselője. Pályafutásának is legizgalmasabb pontján, akkor, amikor a bajnoki érmek, serlegek már teremnyi méretekre növekedtek körülötte, és ő abbahagyta a sportolást. Az öttusa nagy egyénisége most beléphet a sorba, Papp László, Berczik Zoltán és mások után, iskolát teremthet. Olyan helyzetben van, ami nemzeti érdeket érint, országos érvényt jelent...

Kérdezek másokat, egyesek szerint ezek a sportolók nem elég intelligensek, mások szerint ezt a lelkes dolgot nem kellett volna mondani, nem is tartozik ide, és egyáltalán, ismét mások szerint Vitray elaludt. A kollektív bölcsesség most is, mint mindig, kapcsálgal valamit. Tagadhatatlan, hogy Balczó nem az a kimondott jó beszélő, az is igaz, hogy egyik, számára pillanatnyilag biztosan nagyon fontos felismerését az emberek megértéséről, kissé túlhangsúlyozta, anélkül, hogy érthetőbbé, konkrétabbá, továbbgondolhatóvá tette volna az ismétlések során. De az is igaz, hogy Vitray tényleg többet tehetett volna annak érdekében, hogy kissé másmilyen, egy fáradhatatlan, aszkétikusan szorgalmas, mesterségét hallatlan mélységekig ismerő, elpusztíthatatlan energiájú, tudáshitелű és már-már az undoksáig csökönő szakmai meggyőződésű Balczót ismerjen meg ebből a riportból az ország.

De az is lehet, hogy csak arányérzékiünk berzenkedett. Többet szerettünk volna hallani arról, ahogyan Balczó azt a számtalan sok napot és órát végigdolgozta, ahogyan a restséget legyőzte, ahogyan szakmájának ezerszer végigcsinált alapelemeiből felépítette a magas szintű tudást, az életművet."

A 2000-es évek elején, amikor a Dunakeszi-Fóti Nyári Szabadegyetem rendezvényén megismerkedtünk, egyebek mellett elmondtam Bandinak, milyen körülmények hozták létre azt, hogy neve felmerült azon 20 személy között, akiket a Vasárnapi Újság felhívására köztársasági elnöknek javasoltak. Bandi említette, hogy barátai tájékoztatták erről a közleményről, de annak létrejöttéről semmit sem sikerült megtudniuk. Elmondtam Bandinak, hogy a gondolat az én agyamban fogant meg, és azt egy Kanadából hazatelepült barátomtól kapott fénykép indította el. A fényképen a Balczó-család látható (akkor még „csak” 11 gyermekével). Kíváncsi voltam arra, vajon komolyan gondolja-e a szerkesztőség az említett felhívást. Formailag a felhívás úgy nézett ki, hogy 7 keretben, a feltételezett támogatottság sorrendjében, 7 személyt helyeztek el (első helyre Torgyán József került a Feleségével, mivel így állapodtak meg a Fidesz és a Kiszgazdák vezetői, cserébe az utóbbi párt által átadott képviselői helyekért). Egy 8-ik keretet üresen hagytak azzal, hogy azt az olvasók által legtöbb javaslatot birtokló és megnevezésre kerülő 20 személy számára tartják fent. A megjelölt időpontig több, mint száz (hiteles adatokkal és aláírással ellátott) javaslatot sikerült begyűjtenem, s ezek másolatát elküldtem a szerkesztőségnek. A főszerkesztő megköszönte és tudatta velem, hogy megkeresik Balczó Andrást. Azt válaszoltam, hogy ne tegyék, mert őt nem avattuk be, hisz’ meggyőződésünk szerint olyan embert kell elnöknek választani, aki önmaga nem ácsingózik ilyen poszt betöltésére. Érvélesemet elfogadta. Így Bandi tőlem szerzett tudomást az akció mikéntjéről, egyúttal átadtam neki az aláírók listájának a másolatát, a szerkesztőségnek címzett levellemmel együtt.

Írásomat egy Banditól származó, alábbi idézettel folytatom:

„Önuralom hiányából származóan lettem sokgyermekes családapja. Úgy látszik, korábban annyi önuralmat gyakoroltam, hogy elfogyott. Az első házasságomban nem született gyerek, aztán kilenc évig nőtlen voltam, s 1975-ben ismét megnősültem (megjegyzi, hogy. Felesége, sz. Császár Mónika, még az 1972-es müncheni olimpián volt tornász csapatban bronz érmes T.J.) Négy-öt kis Balczót akartunk, de jött a hatodik, és jött mindig egy utolsó. A tizenkettedik két és fél éves. Mondogattam én sokszor, hogy köszönöm Uram, rendes vagy, de még rendesebb, ha most már hagysz egy kis pihenőt... De persze örömmel elfogadtuk a piciket”.

A 12 gyermek (6 lány és 6 fiú) édesanyja, Császár Mónika, ez év november 14-én tölti be a hatvanadik életévét, programozó matematikusként és hivatásos anyaként. Első gyermekük, Márton, 1976. június 23-án született, doktorandusz a

BME Áramlástan Tanszéken. Laura személyi asszisztensként, Anna biológusként dolgozik. Barna ügyvédjelölt, Bertalan környezetgazdálkodási agrármérnök, Nóra ovónő. Hat gyermek még tanul. Bálint és Sarolta egyetemi hallgatók, Gáspár érettségire készül, Noémi és Virág középiskolások, Botond negyedik osztályos.

Szeretném, ha a magyarság jövőjéért aggódó, bármely párthoz tartozó közszereplőink agyában felmerülne a gondolat, és a lehető legmagasabb elismerésben részesítenék azt az anyát, aki 12 gyermeknek nem „csupán” életet adott, hanem mindnyájukat szorgalmas, hazaszerető embernek neveli Bandival együtt. Jó lenne, ha azon is elgondolkodnának, mekkora anyagi terhet jelent ennyi gyermek felnevelése, iskoláztatása. Emellett az édesanyának nincs ideje jövedelmet nyújtó munkát vállalni. Ha tehát a közszolgák kötelességüknek tartják nemzetünk létének biztosítását a jövőben is, úgy az ilyen (és csak az ilyen!) anyákat megfelelő összegű, közpénzből származó jövedelemmel kell ellátni. Egyik hölgyismerősom megjegyezte, Bandi megkérdezhetne volna a Feleségét a hatodik, hetedik stb. gyermek megfogamzása előtt, vajon Számára nem terhes-e a gyermekvállalás a negyvenen túl? Magam erre azt válaszoltam, hogy feltehetően szerelmesként, 20-25 év együttélés után is jól eshet az, ha a feleség továbbra is „a kíváncsi nő” marad.

A „TAMANA” jelenségről

Előszó helyett

A TAMANA-jelenségről első ízben 1995-ban írtam. Ekkor, kérésre teljesítve, dr. Vámos-Tóth Bátor, az USA-ban élő tudós barátom elkészített egy 84 oldalas összeállítást a *10 kérdés érettségizőkhöz*” nevű, pénzdíjas diákvetélkedő részvevői számára. Ők, az utóbbival együtt, 24 tételből álló, a történelmünkkel és a nyelvünkkel foglalkozó háttérodalmat kaptak. A vetélkedőre csupán a határainkon túli iskolákból jelentkeztek, összességükben 32 diák és tanáraik. A vetélkedőt az USA-ban és Kanadában élő testvéreim által létrehozott *Hamadik Évezred Gyermek- és Ifjúsági Alapítvány* szervezte, és biztosította a lebonyolításhoz szükséges anyagi háttérrel. (A Kuratórium tagjai voltak: Dr. Báthory Katalin, vegyészmérnök, az általa alapított Kárpátaljai Szövetség főtitkára; Dr. Orosz Ildikó, a beregszászi, II. Rákóczi Ferenc nevet viselő, Magyar Pedagógiai Főiskolát működtető alapítvány elnöke, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke; Dr. Papp Imre, agrármérnök, a Komárom-Esztergom Megyei Földművelésügyi Hivatal vezetője; Dr. Tóth Marianna, ügyvéd, az Alapítvány jogtanácsosa és jómagam, mint ügyvezető). A diákokat és felkészítő tanáraikat Alapítványunk utaztatta, étkeztette és szállásolta el Budapesten, ahol 1996

júniusában, a Petőfi Irodalmi Múzeumban, ünnepélyes rendezvény keretében, a Duna TV jelenlétében, vehették át a díjakat, valamint a vetélkedő végeredményét ismertető 72 oldalas kiadványt. Elszomorító az a tény, hogy a TAMANA-ismeretőt egyetlen versenyző sem említette, ami feltételezhetővé tette azt, hogy a tanáraikat-felkészítőiket zavarba hozta az érthetetlen jelenség, így azt tudatosan hagyták figyelmen kívül.

TÁJÉKOZÓDÓ

Társadalmi — kulturális
folyóirat

HU-ISSN 1418-1258

Kiadja:
A Harmadik Évezred Gyerme-
és Ifjúsági Alapítvány
Alapítva: 1994.

A kiadást és szerkesztést felül: Tóth János. A szerkesztőség
címe: 1149 Budapest, Haudszir utca 2. 3. emelet 9. Tel.: 384-1563,
Fax.: 250-2862. Az áltart cikkeikért szerzők felelősek. A megjelenő
alkotásokért honorariumot nem tudunk fizetni. A lapot nem
terítők rövidítések jogát a szerkesztőség fenntartja. Csak gépi,
vagy nyomtatott betűkkel írt kéziratot tudunk elfogadni.
Kéziratokat nem őrzünk meg és azokat nem küldjük vissza.

Nyomtat: Plastic Print Bt.
1123 Budapest, Kőrös János utca 12.

Tóth János:

A TAMANA - JELENSÉGRŐL

Mindenekelőtt mondanivalóm címét kell kiegészítenem. Valójában ugyanis a Tamana-jelenséget nem szándékozom magyarázni és hozzákölteni sem fogok ahhoz, amit felfedezője, dr. Vámos-Tóth Bátor két évtizedes szorgos munkája eredményeiről tudomásunkra hozott. A múlt évben ugyan két ízben közzétettem írásokat a Tamanaival összefüggésben (a CSODASZARVAS II. évfolyam 1. számában „Az Álmos és Árpád névről Tamana-megközelítésben”, majd az azt követő 2-3. számban „Víz alatti piramisok Tamana-megközelítésben” címmel), a terjedelmi kötöttségek azonban nem tették lehetővé a téma átfogóbb ismertetését. Második írásom végén megígértem azt, hogy a TAMANA VILÁGNÉVTÁR-ból 40 oldalas válogatást helyezek el az 5 ÉVEZRED TÖRTÉNESEIRŐL c. kiadványom javított-bővített változatában. Ez a kiadvány azonban az időközben alapított TÁJÉKOZÓDÓ c. folyóiratom 2-3. számaként látott napvilágot ez év márciusában, és abból a Tamana ismét kimaradt (egyébként a 40 oldalnyi terjedelmet is szükségesnek ítélttem meg). Ekkor kaptam kézhez végleges formájában dr. Vámos-Tóth Bátor és Simon Endre közös munkáját, melynek címe:

ELSŐRENDŰ TAMANA NEVEK

(névszerkezetek)

a hétezer név + szerkezetes gyűjteményből

Kidolgozta: dr. Vámos-Tóth Bátor

Szerkesztette: Simon Endre

Honolulu - Montreal

Copyright 1998. N° 467542

Ebből nyújtok át most olvasóinknak szövegrészeket-kiemeléseket, köztük az 1.400 tételből álló szójegyzéket teljes terjedelmében.

ENCYCLOPAEDIA HUNGARICA

FŐSZERKESZTŐ

BAGOSSY LÁSZLÓ

Vámos-Tóth Bátor, dr. (Kőbörzs, 1928.01.29.) - Tanár, nyelvész, iskolai tanulmányait Budapesten végezte, ahol 1951-ben, illetve 1953-ban szerzett tanári képesítést. 1951-1961 között középiskolai nyelvtanárként működött, 1961-1963 között nevelési tanácsadó, 1963-1966 között az Országos Pedagógiai Intézetben tanársegéd és tudományos titkár volt.

1966-ban az UNESCO programja keretében a Nyugat-afrikai Sierra Leone államba ment, ahol 1966-1969 között mint nevelésnár működött. 1967-ben doktorátust szerzett, ezután az Egyesült Államokba távozott és az Oregon állambeli Salem városában telepedett le, ahol mint idegnyelvi tanácsadó fejtett ki tevékenységet. Nyugdíjas éveire Hawaii Állam Honolulu városába költözött át, ahol nyelvészeti kutatómunkát folytat.

Tamana - Történelmi nyelvészeti segédtudomány, amelyet Vámos-Tóth Bátor, dr. szorgalmazott tanár dolgozott ki a Hawaii-szigeteki Honolulu-ban. Megállapítása szerint létezett egy ősi, egyetemes világ-műveltség, amelynek földrajzi névzerkesztései a "mándi" díszítő elemek (díszjelek), az őshangú zenei formák és a képos-peremes építészeti emlékek társaságában maradtak fenn.

A Tamana név a középkori térképeken Bácskában, Palánka közeg területén található meg mint erődített hely, várfa. Ez a név a Föld 24 más országában több mint

Elő könyve *A problematikus gyermek* címmel 1965-ben jelent meg, amelyet még két nevelésnapi kérdésekkel foglalkozó munkája követett. Szakcikkei délafrikai és magyarországi folyóiratokban, majd az USA magyar nyelvű újságjaiban jelentek meg. Ezt követően érdeklődése a magyar nyelv ősi eredetének kutatása felé irányult. Két évtizedes adatgyűjtő munkásságának eredményeként kialakította az általa **Tamanának** nevezett történelmi segédtudományt, amelynek lényege a világ hasonló alakú földrajzi neveinek kutatása. E témakörben több intézmény meghívott előadójá volt, szakcikkeit magyar és idegen nyelvű lapok közölték. **Tamana** című magyar nyelvű munkája 1995-ben jelent meg. → tudományos élet. - F:1261.

negyvenszer fordul elő. 1977-1995 között az öt földrész 152 országában, földrajzi- és családnevek rendszerezésében végzett kutatásai alapján 6000 olyan névzerkesztést talált, amelyek a **Kárpát-medence** területén is megtalálhatók. Megállapítása szerint az egyetemes ősi kultúra emlékeinek megőrzésére a **Kárpát-medence** zárt egysége mutatkoztatott rendkívül alkalmasnak. Az általa **Honolulu**-ban 1995-re elkészült 4700 oldalas **TAMANA** című munka a közel két évtizedes gyűjtőmunka példatára. → Ötfokú dalam. - F:1261.

A Kárpát-medence 6000 éves mándi dajgja. F:1261.

Őshangú (pentatón) zenei forma. F:1261.

HUNGARIAN ETHNIC LEXICON FOUNDATION 1996

— T A M A N A —

TAMANA: Történelmi Segédudomány. A világszerte VÁLTOZATLANUL FENNMARADT Ősi Alak+Szerkezeti Jegyek (: Földrajzi Név+, Elvont-Mántani /Mándi/ Díszjel+, Ótlangd/Pentaton/ Daltam+, Káposzt+Góllás Építkezési+SZERKEZETEK) nyomán ad segítséget az emberiség, benne a magyarság májja felőli megismerésében - minden elfogult-belemagyarodó nyelvészteszködő teológusoktól mentesen.

A Nyugat-Afriai Sierra Leonában 1880-tól hároméves (1966-1969) iskolai tanársága után a Honoluluban élő Dr.Vámos-Tóth Bétor bőséves ottani ALAK+SZERKEZETI bovrátkodás, az Angliában lévő MÉNHÍR-Köveknél tett tanulmánydija nyomán felismerte: az Ősi Kárpdi-Medencei Név+Szerkezetek megtalálhatók mind az Ői Földészre kiterjedően. A csak az USA-ban hozzáférhető CIA Névtérak díbongészése után eddig 184 országban-téjon olyan - HÉTEZER (7000) 3-4-5 Név+Tagos Szerkezetet talált, Mándi Díszjelek, Ótlangd Daltam, Káposzt Építkezési Szerkezetek kíséretében, melyek ugyanúgy fellelhetők ugyancsak Mánd-Pentaton-Kápházras környezetben a Kárpdiok alatt is; a világ legnagyobb, hegykoszorúval védett, az előjesezdőlől megóvott, telepítésre igen kedvező medencéjében.

A Kárpdioki Név+Szerkezetek az Ői Földészen megtalálhatók: 1.) Ugyanolyan sorrendi összetételben mint a Kárpdiok alatt: ARAN+KA, BAL+ASSA, BALA+TON, BAL+INKA, CSÁK+VÁRA, CSI+FUTA, GALÁN+TA, GELE+TA, HAL+IMBA, JÁRA+BÓ, KÁL+ONGA, KÁPI+SÓ, KARA+BOKA, KUL+TI, KU+KULA, KU+KU+TYIN, LATA+BÁR, MAG+URA, MA+KARA, MÁN+GA, NA+GOJA, NÁVA+RÉT, ORI+TA, PACSA+KÓTI, PA+LÁNKA, PAT+LAN+GÁT, POTIN+GÁN, SIK+ONDA, SU+KORÓ, SZEGI+LONG, SZO+VÁTA, TALA+BOR, TALA+TA, TA+MANA, TAMÁN+TA, TARA+BA, TISZA+VÁRI, ŐR+OLA, VEL+ÉTE, ZEMP+LÉNI, ZOM+BORI... 2.) A Kárpdi-Medencei Név+Szerkezetek sorított összetételben szerepelnek: BUDA+VÁRA - VÁRA+BUDA (Ausztrália), BÉGA+ZUG - ZUG+BÉGA (Föld), KANTA+VÁRI - VÁRI+KANTA (Zimbabwe), MAKÓ+LELE - LELE+MAKÓ (Hawaii- HAVA), Zemplében Falu és HAVA: Magyar Családi Név), PAT+PATA - PATA+PAT (Föld Szék és Pónap; PATA+Lom és Kala+PAT; Föld Szék és adunk is), TALA+BOR Föld - BOR+TALA Föld (Új-Guinea), TARA+KÁN - KÁN+TARA (Egyiptom, Görögben, Libanon, Szeréglő, Tunisz, de?) ugyanez a TARA+KÁN: Sziget Borneónál és Falu Észak-Írlandban TEMES+VÁR Falu (közélemben), TAVAN+KÓTI - Patak - KÓTI+TAVAN Föld (Thaiföld), ŐRI+KÁN - KÁN+ŐRI (India, Nigéria), ŐRI+SÁP - SAP+ŐRI (Peru), VÁR+ASZÓ - ASZÓ+VÁRI (Gajónai Öserd; de? ugyanaz a VÁR+ASZÓ: Falu Pakisztánban; az Indus-Völgyi Műveltség honában), VÁRI+GÁL - GÁL+VÁRI (Basszkhon), VÁR+ONG - Patak - ONG+VÁRI (Anglia, de? VÁR+ONG: Patak Ausztráliában, a Gajónai Öserdében és Guinea Bissauban is - ott pl. Kál TAMANA Falu kíséretében). 3.) A kolonizációs országokban lévő név+szervezet-elemek Kárpdi-Medencei név+szervezetek ugyancsak - ABA+SZÓ (Mekszikó, Új-Guinea), BÁRÁND+ŰZ (India), CSÁK+PATA (Közép-Ázsia), DÉVA+SIMA (Japán), ÉTE+KOM (Szennegő), FUTAK+JÁN (Thaiföld), GÁM+BÉLA (Brazília, Etiópia, Kongo), HAN+CSIKA (Tajvan), IKA+RÁK (Gajónai Öserd), IZA+MÁL (Mekszikó, Föld Szék), KALA+KÁTO (Peru), KÁN+KÁTA (Nepál), KARA+KÁL (Föld Szék, Peru), KÁTO+KUN (Új Kaledónia), KÁVA+SZER (India), KUN+KÓTI (Nigéria), LUKA+JÁN (Bimini), MAKÓ+LÓ (Anglia, Bolívia), MÁND+ONGA (Namibia), MÁTA+PÁN (Basszkhon, Görögország, Massachusetts), NÁNA+FIA (Új-Guinea), ORTA+SZÉKI (Törökön), PÁPA+RÁTA (Madri-Zéland), RIMA+LÉN (India), SZÁKA+LÓM (Mekszikó), — TAH+LELE (Océánia), TAKTA+KÁN (Jáva), TANA+TAMÁN (Malajzia, Pónap), TISZA+BÉR (Mári), TOK+VÁRI (Ghána, Paraguay), ŐRI+MAKÓ (Japán, Kolumbia, Venezuela), ŰZ+ONGA (Csa), VÁRI+CSÍK (Mekszikó), ZALA+VAD (India).

Amint láthatjuk a fenti felsorolásból is: A Kárpát-Azonos név+szerkezetek többsége megtalálható Afrikában, Amerikában, Óceániában is! Aztán: a 184 országban előforduló 7000 Ősi, Kárpát-Azonos név+szerkezet Három-Ötöde - a Budapesti Telefonkönyvek tandsága szerint is - MAGYAR CSALÁDI IL. SZEMÉLY-NÉV is!

A legjellegzetesebb Ősi, VÁLTOZATLANUL FENNMARADT Név+Szerkezet: TA+MANA - megtalálható az Ói Földész 25+4 országában; a 25 országban Földrajzi Név és ebből három országban (India, Nigéria, Tanzánia) Családi NéV is, Négy országban pedig (Új-Mexikó-USA, Dél-Afrika, Etiópia, Ukrajna) TAMANA Családi IL. Személynévként (Ukrajna) szerepel. [L.: Csator TAMANA Világtérkép]. A Kárpát-Medencében, Bácskában az Ősi TAMANA Várfalu helyén ma PALÁNKA Város terül el. Viszont: Kolumbiában TAMANA és PALÁNKA Társ-Patak, a Föld Szék-en pedig TAMANA és PALÁNKA szótán egymás közelében van. Ezért kapta a Segédtudomány a TAMANA nevet.

A TAMANA Segédtudomány a Mánd-Pentalon-Küpbázis környezetben VÁLTOZATLANUL MEGMARADT-MEGŐRZÖTT Ősi Patak, Domborzat, Helység NÉV+SZERKEZETEK lenyűgöző Világ-Összefüggésének bemutatásával új arcot ad az történelmünk valósabb megismerésének. A TAMANA Alak+Szerkezetek a Több Tízezredekben számolandó, Magas-Szintű, Ősi Egyetemes Műveltségek FENNMARADÁSAI és a Magyar Műveltség ennek az idők egymásutótlásában — AZONOS ALAK+SZERKEZET-JELRENDSZEREKET — használt műveltségeknek Éljenlő Hordozója. A Tamana Világ-Összefüggések fényében a világ történelme; benne a magyarság ősi málja ész-szerő-viszonybeli: 360 fok-távlatos, öt-hat számjegy időmúltséges megvilágításba kerül.

TAMANA NÉVTÁR

A

ABABITA Kamerún _____	(L;2.59-11.39)	ABA-Pi (CSN), Székely+BITA (L-Háromszék)
ABADI Peru _____	(D;5.50-75.55)	ABADI (L-Szo), (CSN)
ABAGÁSI Togó _____	(L;7.28-1.18)	ABA-Liget (L-Ba), GÁSI-Liget (L-N), Kőrös+GÁSI (T-Bé)
ABAHEN Benin _____	(L;6.56-10.33)	ABA-Liget (L-Ba), HEN+Ka (T-Erdő-Ba), Szepes+HEN (L-Szepes)
ABAIAR Bamóhén _____	(L;42.39-2.08)	ABA-Rét (T-Szo), TISZA+IGAR (T-Szo)
ABAKA Közép-Ázsia _____	(L;49.00-79.15)	ABAKA (T-F)
ABALAK Niger _____	(V;16.52-8.02)	ABALAK (L-Bo)
ABARA Bolívia _____	(L;17.29-69.26)	ABARA (L-Zemplén)
ABARÓD Szudán _____	(L;8.54-26.09)	ABA-Liget (L-Ba), Ab+RÓD (L-Alsó-Fehér)
ABASZÓ Meksikó _____	(L;26.52-109.43)	ABA-Sár (L-He), Szik+SZÓ (L-He), Szilak+SZÓ (T-He)
ABBAKI USA Maryland _____	(CS;39.00-76.00)	Ab+Ród (L-Alsó-Fehér), Urbó+BAKI (T-Z)
ABODi Baskföld _____	(L;43.08-3.03)	ABOD (L-Bo), ABODI (CSN)
ABOFA Ghána _____	(L;5.37-0.13)	ABOFA (L-Szo)
ABONYI Nigéria _____	(V;6.00-8.09)	ABONYI (L-Szo)
ACSDA Rio-Mundi _____	(T;3.40-8.37)	ACS+Pusztai (L-Bé), Bács+ADA (L-Bácska)
ACSAFA Benin _____	(L;7.49-1.51)	ACSA+Lak és Eskend+FA két Szomszéd Pest megyében
ACSAKOTA Peru _____	(L;15.35-71.26)	ACSA+Erdő és Cin+KOTA, Budapest térképében
ACSAFA India _____	(L;20.40-81.35)	ACSAFA (T-Ba)
ADABORÓ Zaire _____	(L;3.10-6.30.38)	ADA+Falva (L-Bácska), Bácska+BORÓC (L-Bácska), Beszterce+BORÓ (L-Beszter. N.)
ADACSI Japán _____	(L;43.49-141.59)	ADACSI+Erdő (T-P)
ADALIN India _____	(L;28.28-95.30)	ADALIN (L-Koloss)
AGABA Guinea-Bissau _____	(V;11.30-15.18)	AGABA (CSN)
AGBORÓ Elefántcsontpart _____	(L;5.44-5.29)	AG+Csarnyó (L-Zemplén), Zemplén+BORÓ (L-Zemplén)
AGBOTA Togó _____	(L;7.52-1.37)	AG+Hegy és Bük+BOGA 35km-re egymás- tól a Bükben
AGOTA Etiópia _____	(L;9.07-38.26)	Kín+AGOTA (L-Szo)
AGVÁRI Libanon _____	(V;34.14-36.07)	AG+Hegy és Vár+Hegy két Szomszéd Miskolcánál, Tancs-Vári (T-Bo)
AKADA Japán _____	(L;36.50-139.55; 34.10-131.25)	AKADA (T-S)
ALACSI Szeregál _____	(L;15.17-15.54)	ALACSA+Patak (V-Bo)
ALAMFÓD Új-Guinea _____	(L;4.30-145.00)	ALAMFÓD (T-Szo)
ALANDER Ékvádor _____	(L;4.02-0-80.02)	ALANDER (L-Sza, Alsó-Fehér)
ALATÚR India _____	(L;12.14-79.52)	ALA+Mánd (T-Szo), Mánd+TÚR (L-Szo)
ALIGA Zaire _____	(L;3.06-6-27.26)	ALIGA (V-F)
ALIGUAK Alaszka Hold-Isten _____		ALIG+Hegy (D-S), Ober+NAK (L-S) Tő- Szomszédok
ALIDÓR India _____	(L;17.47-77.16)	ALI+Vár (L-S), Gálos+DÓR (L-S)
ALIMOTA Maldív _____	(T;3.35-73.29)	ALI+Vár (T-S), Kis+MOTÁN (T-S)
ALINAK Pakisztán _____	(L;31.49-71.02)	Ali+MOTA (T-Ba)
APÁLI Litvánia _____	(L;56.50-23.57)	ALI+Vár (T-S), Kapos+NAK (T-S)
APATON Togó _____	(V;6.55-1.16)	APÁLI (T-Családok)
ARACSA Kolombia _____	(L;9.05-75.39)	APA+Soma (D-Bo), Bala+TOR+Tető 25 km- re egymástól a Bükben
ARÁCSI Etiópia _____	(L;15.45-39.59)	ARACSA (T-Sza)
ARADÁN Közép-Ázsia _____	(V;52.42-92.50)	ARÁCSI+Rét (L-Ve)
Ar-Batarya, Ar-Bácsa-Kiskun, Ar-Bécs, Ar-Borsod, Cs-Csongrád, F-Fejér, Gy-Győr, H-Hajdú-Bihar, He-Héves, K-Komárom, M-Ménfőcsanak, P-Pest, S-Szeged, Sz-Szatmár-Nagybánya, Sz-Szolnok, T-Tolna. →		ARA+Patak (L-Háromszék), Csik+DÁN (L-Csik)

ÁRADÁN Venezuela _____	(D:5.56-63.40, V:5.53-63.46)	ÁRA-Patak (Háromszék), Csik-DÁN(L-Csik), ÁRADÁN(CSN)
ARADI Irak _____	(L:32.55-44.12)	ARADI(CSN), (T-S)
ÁRAFA Szenegál _____	(L:14.04-15.06)	ÁRA-Patak (L-Háromszék, Labor+FA (L-Háromszék))
ARAKI Japán(CSN) _____		ARAKI(CSN) ARAK(L-Qy)
ÁRAMITA Ój-Guinea _____	(T:9.30-147.09)	ÁRA-Patak (L-Háromszék), Gyula+RUTA (L-Háros-Torda), Tar+RUTA(T-Sza)
ARANCSI Kőzép-Ázsia _____	(Négy helységi: 41.30-69.30)	ARAN+Fa Dető, Szeren+CSH+Halon két Szomszéd a Bükben
ARANGA Gabon _____	(L:0.50-0-8.52)	ARANGA(V-Bírdt), ARANGA(CSN)
ARANKAI Peru _____	(L:9.11-76.43)	ARANKAI+Rét(T-Qy)
ARANBURA Burkina-Faszo _____	(L:10.02-3.06)	ARAN+Fa(V-Torontál), Bár+HORA (L-Hurad)
ARANYJÁK Franciaiban _____	(L:43.14-0.53)	ARANY-JÁK(L-Bo)
ARANYTASS Úral-Vidék _____	(L:51.58-58.32)	ARANY+Hegy és Nyir+TASS 15 km-re van egymástól a Nyírségben
ARANYTÚR Úral-Vidék _____	(L:60.54-63.31)	ARANY+Hegy Tiszaföldvár része Mező-TÖR mellett
ARAPA Peru _____	(V:15.10-70.01)	ARAPA(D-Barcaság)
ARATULA Ausztrália _____	(L:27.59-152.32)	ARA+Csa(T-Z), Bár+TULA(T-Z)
ÁRKODAFIA Benin _____	(L:11.23-2.42)	ÁR-Pód(L-Bihar), Bihar+BOBDA(L-Bihar) Bet+PIA(L-Bihar)
ARCSANA Peru _____	(D:70.30-75.18)	ARCSANA(T-Szőcsény)
ARCSILLA Kanári Szk. _____	(T:27.43-18.10)	ARCSILLA(CSN)
ARLJÁK Alaszka _____	(V:61.00-161.00)	ARI+Rét és Bar+JÁK-Dűlő a Szatmári Tiszaháton
ARICA Tömegnév:Chile, Bovidor, Kolombia, Peru		ARICA(CSN)
ÁRPÁVÁN Kaukázus _____	(L:40.02-44.32)	ÁRPA+Szer(T-Bo), Föld+VÁR(T-Bo)
ASZÓ-KANÉIA Benin _____	(L:9.37-1.29)	ASZÓ-Völgy és KANÉIA Dűlő 20km-re van egymástól Nyugat-Eszéken
ASZÓÁG Tunisz _____	(V:33.03-11.01)	ASZÓÁG(L-Temes), (T-Verőce)
ASZÓRA India _____	(L:25.00-80.00)	ASZÓ-Besztérce és Föld+RA(L-Besztérce- Hasszód)
ASZÓRÉTI Elektéscsontpart _____	(L:5.12-3.47)	ASZÓRÉTI(T-Besztérce-Hasszód)
ÁTA-ÁTA Fülöp Szk. _____	(L:8.59-125.21)	ÁTA-Pusztá(T-Sa)
ATÁDI Nigéria _____	(V:7.20-3.25)	ATÁD(L-S), ATÁDI(CSN)
ATAMUSZÁR Benin _____	(L:9.42-1.31)	ATA-Pusztá(L-Ve), HESZÁR+Pusztá(T-Ve)
ATAKÁVA Chile _____	(CS,T:23.50-69.00)	ATA-Kán(CSN) Sása+KÁVA(L-Z),
ATAKÁRA Ój-Guinea-Felföld _____	(L:6.40-145.30)	ATKÁRI(L-Szo)
ATAKI Kaukázus _____	(L:43.08-45.47)	ATIKI(L-Valkó)
ATAKOSÁR Benin _____	(L:9.43-1.31)	ÁTA-Falva és KOSÁR-Falva 10 km-re egymástól Baranyában
ATAKPARA Togó _____	(L:7.16-1.41)	ATNK-Falva(L-Valkó), Poz+PARA(L-Temes)
ATALA Peru _____	(V:11.33-75.06)	ATTALA-Atila(L-S) JESUS MARIÁ-ra váltottatták Paruban!
ATÁNYI RIÓ Mami _____	(V:1.15-10.11)	ÁTÁNYI+Tanya(L-Be)
ATIKAPÉG Kanada _____	(V:56.00-115.00)	ATIDA-DÜLŐ(L-Bé), Kert+MEI(L-Bé) Mindkettő Vésztő Község határa
ATILA Banglades _____	(L:23.11-89.02)	ATILA+Halon(T-Bé)
ATILA Alabáma USA _____	(L:34.01-86.05)	ATILA(L-S)
AVARBOGA Szomália _____	(L:1.00-0-43.52)	AVAR+Qyrd(L-Sa), Fazekas+BOGA(L-Sa)
AVAR-VÁRI Ój-Guinea _____	(T:3.13-151.30)	AVARVÁRI(D-S)
AVAR-VÁRI Ój-Guinea _____	(T:6.12-48.07)	
AVAR-Vát és Baka+VÁRI is itt van		
AVASI Etiópia _____	(L:9.40-35.28)	AVASI-DÜLŐ(T-Va)
AVATIN L.India _____	(V:31.45-11.02)	AVATING(T-Szo)

Be-Baranya, BÉ-Bécs+Kiskun, BÉ-Bécs, Bó-Bécs, Cs-Csongrád, F+Fejér, Gy-Győr, H+Hajdú-Bihar, He-Héves, K-Körmös, N+Nógrád, P-Pest, S-Szeged, Sz-Szatmár-Szolnok, Sz-Szolnok, T-Tolna,

B

BABADAG Kaukázus (D:41.02-48.07)
BABAJÁRÓ Benin (L:9.44-1.34)

BÁJAKÓ Szeneigil (L:14.06-16.43)
BÁJALÓ Libéria (L:6.25-11.19)
BÁJALÓKA Rió Mari (T:3.43-8.54)

BABARI Afganisztán (L:34.10-67.37)
BABASZÓ Ghána (L:7.24-1.17)
BABATI Tanzánia (V:4.13-25.45)
BABEKA Tívoli-Kalet (L:54.18-127.43)
BADEKA Zaire (L:0.46-D-25.14)
BÁBERE Irán (L:39.18-44.45)
BÁBETE Guinea Bissau (V:11.47-13.55)
BABINA Csád (L:8.50-15.44)
BÁBINA Ausztrália (V:17.19-145.57)
BÁBÓCSA Panama (V:8.14-81.24)
BAJOLA Zaire (L:10.41-D-27.23)
BAJONA Brazília (V:6.30-67.00)
BÁBONA Szeneigil (L:12.26-16.16)

BAJÓTI Zaire (L:0.36-D-24.58)
BACSAVÁNYA Kanada (D:48.00-85.30)
BACÓGON Benin (L:7.18-1.58)

BADÓRI Ghána (L:9.19-0.15)
BAGNA Fülöp Sz. (L:17.59-120.42)
BAGYAKÓ Elefántcsontpart (V:8.14-5.47)

BAGÉBÓCSA Banglades (L:25.30-88.18)
BAGÉDÓRI Irán (L:36.35-45.32)
BAGÉDÓRI Banglades (V:24.56-91.45)
BAGÓTA Zaire (L:1.43-25.21)
BAGÓRI Benin (L:11.50-3.27)
BAJÁN-CHONGOR Mongólia (L:46.15-101.03)

BÁJYÓLÓ India-Kasmir (L:34.30-75.50)
BÁKACSEGE Tanzánia (V:1.47-34.10)
BÁKACSIK Mexikó (L:27.55-107.06)
BAKÁGA Benin (L:9.18-2.40)
BÁKAGA Szeneigil (V:12.53-11.28)
BAKAGA Kiribáti (L:2.30-D-176.00)

Tanania Sziget Főhelye
BÁKAGAK Szeneigil (L:14.36-16.29)
BÁKALÓ Tájrőld (V:6.24-101.16)
BAKATÓ Kolombia (D:5.20-72.57)
BAKÓRÉ Elefántcs. part (L:4.40-6.52)

BARONDA Fülöp Sz. (L:15.55-120.25)
BARONDI Nigéria (L:8.08-10.40)
BARONYI Elefántcsontpart (D:8.20-7.53)
BARONIA Kolombia (V:6.07-72.39)
BARUTA Zaire (L:1.02-D-25.40)
BALA-BALA Zaire (Négy Falu is)

BABADAG (D-S)

BÁJA-Kút és Bakony+JÁRÓ mindkettő
Bakonyban
BÁJA-Kút és Hajnás-KÉR a Bakonyban
BÁJA-Kút (L-Bereg), Bada-LÓ (L-Bereg)
BÁJA+Domb és Kata+LÓKA+Domb Észak-
Borsodban

BABARI (D-He), (CSN)
BABASZÓ (T-T)
BABATI+Hegy (D-N), (CSN)
BAJÉKA (D-Háromszék)
BAJÉKA (D-Háromszék)
BÁBERE (D-He)
BÁB-KÓ (L-Trencsén), Per+ÉTÉ (L-Trencsén)
BARINA (CSN, T-S)
BARINDAL (L-Nyitra)
BÁBÓCSA (L-S, CSN)
BAROLA (L-Ba)
BARONA (L-Bo)
BÁB-KÓ (L-Trencsén), Kál+ONDA (L-N,
Udvahely)

BAJÓTI (V-Gy, CSN)
BACSA-Lapos (T-Bé), Déva+VÁNYA (L-Bé)
BACÓ-Rét és Dara+GON Erdő mindkettő
a Bakonyban

BADÓRI (L-Sza)
BAGNA (T-Ba)
BAGÓ-Bérc és Csasztva+BAKÓ 12 km-re
együttől Nógrádban

BAGÉ-BÓCSA (T-Bé)
BAGÉDÓRI (T-Ba)
BAGOLA (L-S)
BAGOTA (T-Ha), (CSN)
BAG és ÖRI Két Falu Pest megyében
BAJÁN-Háza (L-Ung), CSCHONG-Falva
(L-Bereg)

BÁJ+Puszt (T-Sza), Nagy+KALLÓ (L-Sza)
BÁJA-Liget (L-Sza), Tisza+CSERGE (L-Sza)
BÁJA-Liget (L-Sza), Szem+CSER (T-Sza)
BAKÁGA (L-He)
BÁJA-Liget és Szal+KA Két Szabolcs-
Szatmári Név

BÁJA-Tető és Hernád+KAK Falu a Bükkben
BÁJA-Liget (T-Sza), Bada-LÓ (L-Bereg)
BAKATÓ (T-S)
BAKÓ-Lyuk Dűlő Hajdúban Baga+MÉR
határában van

BARONDA (L-Ba)
BARONDI (CSN)
BARONYI (D-Ve), (CSN)
BARÓKA (L-Ba)
BAK+Tüttös (L-Z), Bín+UTA (L-Z)
Cuda+BALA (T-Bé)

Va-Vas, Ve-Veszprém, Z-Zala (D)=Domborzat, Hegy-Halom; (L)=Lakhely; (T)=Terület, Dűlő, Rét, Erdő;
(V)=Víz, Fata, Folyó, Tenger, Tó, Dűlő; (CSN)=Törzsi, Csallói Név; (E)=Észak; (D)=Dél

BALABÁN Fülöp Szk. (T;9.46-125.34)
BALABÁRI Rió Muni (V;3.46-8.44)

BALÁDI Kazakusztán (L;49.01-82.14)
BALAHÉND Libanon (L;34.22-35.47)

BALANÓ Mili (L;12.41-9.52)
BALANTA Kolumbia (V;8.55-74.48)
BALASSA Kamerún (L;10.42-14.28)
BALÁTA Angólia (V;6.14-15.30)
BALATÁN Fülöp Szk. (L;17.29-121.22)
BALATON Fülöp Szk. (L;13.55-123.32)
BALIGA Fülöp Szk. (L;17.18-120.42)
BALIJA Fülöp Szk. (L;T;9.31-123.41)

BALINKA Új-Guineai Felföld (L;6.05-144.30)
BALOG-BALOG Fülöp Szk. (V;12.55-120.47)
BALOGI Elefántcsontpart (L;7.31-6.12)
BALOGUR Szibéria (L;60.36-131.28)

BALONÁN Pakisztán (L;34.26-72.26)

BALONGA Szellebesz (V;5.20-122.59)
BALOTA India (L;22.53-75.47)
BAMBULA Indonézia (L;6.08-106.92)
BÁNUITI Fülöp Szk. (L;17.30-121.04)
BÁNGOLA Közép-Afrika (L;5.28-21.25)
BÁNPACSAKI Tájföld (L;17.55-98.42)
BÁNPANON Tájföld (L;15.21-104.24)
BÁNGALA Zaire(Három Falu is 3.00-29.00)
BÁNUÁRÓ Szudán (L;10.27-33.10)
BANGA-ILONGA Zaire (L;1.04-0-18.42)

BÁNKÓTÓ Tájföld (L;14.13-101.07)
BÁNKOTA Tájföld (L;6.53-99.48)
BÁNKOTA Guinea Bissau (V;11.38-14.38)

BÁNKÓTI Tájföld (Három is)
BÁNKÓTSIK Tájföld (L;14.54-101.53)
BÁNKÓTSZARON Tájföld (L;15.34-105.05)

BÁNSZALA Tájföld (Huszarmegy is)

BÁNSZAVA Tájföld (L;13.27-101.15)

BÁNSZUSA Tájföld (L;7.15-99.40)

BÁNTAVÁCSA Tájföld (L;14.02-100.35)
BÁNTAVUTA Szomgál (L;12.46-12.14)

BÁNTAVÁRÓ Tájföld(3 Falu is;
15.00-100.00)

BÁNTATA Szomgál (L;12.41-12.20)

BALABÁN (L-P), (CSN)
BALA-Lény és Lata-BÁRI egyaránt
Biharban Falu

BALÁTI (D-S)
BALA-Telep és Ala-MÁND Szolnok
határában

BELENŐ (T-Ba)
BALÁTA (V-S), BELENITA (T-Bé)
BALASSA (L-N,CSN)
BALÁTA (V-S)
BALATÁN (T-Cs)
BALATON (L-Be,D-Bo,V-Ha,Ve), (CSN)
BALIGA (T-Ba), (CSN)
BALIJA L-Tenes), (CSN)

BALINKA (L-F)
BALOG (CSN)
BALOGI (L-Va)

BALOG-Bét és Barát-ÖR Falu Észak-
Baranyában 15 km-re van egymástól
BALONÁN (T-S). BALONÁN Fűrész Pécsnél
Baranya megyében

BAL-NÓ (T-Sza), Kál-ONGA (L,T,D-Sza)
BALOTA (D-Bá)
BAMBULA (T-T)
BÁNUITI (T-Ba), (CSN)

BÁNGOLA (D-P)
BÁNGA (L-Ba), határában CSÁGI DÖLŐ
BÁNGA (L-Ba), Kis-MONT (T)
BÁN-uta (L-Zala), HAN-GALLA (L-K)
BÁN-Ta (L-Ve), Bakony-JÁRD (L-Ve)
BANGA-Falva (L-Nyitra) ILONGA Puszta
(Kettő is Nógrádban)

BÁNKÓ-Tető (D-Bo), Csőka-KÁRÓ (L-P)
BÁNKOTA (V-Barcaság)
BÁNKOTA Pusztá Somogyi Kaposfüred
Falu Részé

BÁNKÓTI (CSN)
BÁN-Rit (T-S), Ben-CSÉK (T-S)
BÁN-Hajcer, KÖT-Erdő, SZACHNY-Patak
Nyugat-Vasban

BÁN-Hegy és SZALA Falu 12 km-re egy-
mástól a BÖÖBben
BÁN-Rit Telep és SZANA-Zug távolsága
20 km BÖÖBben

BÁN-Réve és SUSA távolsága 8 km a
BÜKKben

BÁNTA-Csenger,KÁCSA Lónya Község része
BÁNTA-Pusztá (L-Ve) Csele-KUTA, Cser-
KUTA, Kanta-KUTA, Kók-Kuta Mind Ve-ben
BÁNTA-Pusztá és MÁND-Pusztá 15 km-re
van egymástól a Bakonyi Várpalota-
Inota térségében
BÁN-Hida TÁDA-Bánya tartozéka

Ba-Baranya, Bb-Bács-Kiskun, Bc-Békés, Bo-Borsod, Cs-Csenger, F-Fejér, Gy-Győr, Ha-Hajós-Bihar,
He-Héves, K-Komló, N-Nógrád, P-Pest, S-Somogy, Sz-Szatmár-Szabolcs, Sz-Szolnok, T-Tolna,

BALABÁN Fülöp Szk. _____	(T;9.46-125.34)	BALABÁN (L-P), (CSN)	
BALABÁRI Rió Muni _____	(V;3.46-8.44)	BALA+Lény és Lata+BÁRI egyaránt	Bihartban Falu
BALÁDI Kazakasztán _____	(L;49.01-82.14)	BALÁTI (D-S)	
BALANÓD Libanon _____	(L;34.22-35.47)	BALA+Telep és Ala+MÓD Szolnok	határában
BALANÓ Mál _____	(L;12.41-9.52)	BELENÓ (T-Ba)	
BALÁNTA Kolumbia _____	(V;8.55-74.48)	BALÁTA (V-S), BELENITA (T-Bé)	
BALASSA Kamerún _____	(L;10.42-14.28)	BALASSA (L-N,CSN)	
BALÁTA Angóla _____	(V;6.14-15.30)	BALÁTA (V-S)	
BALATÁN Fülöp Szk. _____	(L;17.29-121.22)	BALATÁN (T-Ca)	
BALATON Fülöp Szk. _____	(L;13.55-123.32)	BALATON (L-He,D-Bo,V-Ha,Ve), (CSN)	
BALIGA Fülöp Szk. _____	(L;17.18-120.42)	BALIGA (T-Ba), (CSN)	
BALIFA Fülöp Szk. _____	(L;T;9.31-123.41)	BALIFA L-Temes), (CSN)	
BALINSA Új-Guineai		BALINSA (L-F)	
Pelföld _____	(L;6.05-144.30)	BALOG (CSN)	
BALOG-BALOG Fülöp Szk. _____	(V;12.55-120.47)	BALOGI (L-Va)	
BALOGI Elefántcsontpart _____	(L;7.31-6.12)	BALOG-Rét és Barát-ÓR Falu Észak-	Baranyában 15 km-re van egymástól
BALOGUR Szibéria _____	(L;60.36-131.28)	BALOGÁN (T-S). BALOGÁN Fűrész Nécsel	Baranya megyében
BALOGÁN Pakisztán _____	(L;34.26-72.26)	BAL+RÓ (T-Sza), Kál+ORGA (L,T,D-Sza)	
BALONGA Szelebezi _____	(V;5.20-122.59)	BALOTA (D-Bé)	
BALOTA India _____	(L;22.53-75.47)	BAMBULA (T-T)	
BAMBULA Indonézia _____	(L;6.08-106.92)	BÁBÁTI (T-Ba), (CSN)	
BÁBÁTI Fülöp Szk. _____	(L;17.30-121.04)	BÁBÓLA (D-P)	
BÁBÓLA Közép-Afrika _____	(L;5.28-21.25)	BÁBPA (L-Ba), határában CSÁKI Dűlő	
BÁBPA+CSÁKI tájféld _____	(L;17.55-98.42)	BÁBPA (L-Ba), Kis+HENT (T)	
BÁBPA+HENT tájféld _____	(L;15.21-104.24)	BÁN+Ota (L-Zala), Han+GULLA (L-K)	
BÁBPA+Zaire(Három Falu is 3.00-29.00)		BÁN+Ta (L-Ve), Bakony+JÁRÓ (L-Ve)	
BÁBPA+Zaire _____	(L;10.27-33.10)	BANSA+Falva (L-Nyitra) ILONA Puszt	
BANSA+ILONA Zaire _____	(L;1.04-D-18.42)	(Kettő is Nógrádban)	
BÁNKÓTÓ tájféld _____	(L;14.13-101.07)	BÁNKÓ+Tető (D-Bo), Csőka+KÁRÓ (L-P)	
BÁNKOTA tájféld _____	(L;6.53-99.48)	BÁNKOTA (V-Barcaság)	
BÁNKOTA Guinea Bissau _____	(V;11.38-14.38)	BÁNKOTA Puszt Sonogyi Kaposfüred	Falu Rész
BÁNKÓTI tájféld (Három is)		BÁNKÓTI (CSN)	
BÁNKÓTSIK tájféld _____	(L;14.54-101.53)	BÁN+Rút (T-S), Ben+CSÉK (T-S)	
BÁNKÓTSZAKON tájféld _____	(L;15.34-105.05)	BÁN+Major, KÖT+Erőd, SZAKONY+Patak	Nyugat-Vasban
BÁNSZALA tájféld _____	(Huszonnégy is)	BÁN+Hegy és SZALA Falu 12 km-re egy-	mástól a BÜKÖBben
BÁNSZANA tájféld _____	(L;13.27-101.15)	BÁN+Rút Telep és SZANA+Zug távolsága	20 km Bükében
BÁNSZUSA tájféld _____	(L;7.15-99.40)	BÁN+Réve és SZUSA távolsága 8 km a	BÜKÖBben
BÁNTAKÁCSA tájféld _____	(L;14.02-100.35)	BÁNTA+Csenger, KÁCSA Lónya Község része	
BÁNTARUTA Szemegál _____	(L;12.46-12.14)	BÁNTA+Puszt (L-Ve) Cséle+KUTA, Cser+	KUTA, Kanta+KUTA, Kák+Kuta Mind Ve-ben
BÁNTARUTÓ tájféld(1) Falu is;	15.00-100.00)	BÁNTA+Puszt és MAND+Puszt 15 km-re	van egymástól a Bakonyi Várpalota-
BÁNTATA Szemegál _____	(L;12.41-12.20)	Inota térségében	
		BÁN+Hida TATA+Bánya tartozéka	

Be-Baranya, Bi-Bács-Kiskun, Bb-Békés, Bo-Borsod, Cs-Csongrád, F-Fejér, Gy-Győr, Ha-Hajós-Bihar, He-Héves, K-Komló, N-Nógrád, P-Pest, S-Sonyi, Sz-Szatmár-Sabolcs, Szr-Szolnok, T-Tolna,

BÁNTATON tájféld _____ (L;7.00-100.25)
 BANTAVA tájféld _____ (L;14.30-100.01)
 BANTAVÁRI tájféld _____ (L;15.19-104.41)

BÁNÁRA India _____ (L;23.44-80.34)
 BARABÁN Guinea Bissau _____ (V;10.58-14.53)

BARABÁS India _____ (V;35.55-73.20)
 BARAKA Bolívia _____ (L;16.42-67.26)
 BARA-KASZA Csád _____ (BARA;V;14.47-21.29)
 KASZA;V;22.10-18.33)
 BARALAK Szenegál _____ (L;12.54-16.11)

BARANÓN Törökön _____ (L;40.18-31.14)
 BARANEA Baszkön _____ (L;43.10-3.30)
 BARANEA Pülöp Sök. _____ (L;14.38-121.04)
 BARÁNÓ Kanári Sök. _____ (T;28.16-16.29)
 BARANA Benin _____ (L;10.50-3.18)
 BARANYA Elefántcsontpart _____ (L;7.49-6.28)
 BARASZÓ Spanyolhon _____ (L;39.04-5.39)
 BARATIN Közép-Ázsia _____ (L;51.21-72.49)
 BARATON Franciaön _____ (V;46.54-3.32)
 BARAKÁN Pülöp Sök. _____ (V;D;10.20-119.20)
 BARATA Nepál _____ (L;28.47-81.12)
 BARICA Kaukázus _____ (L;42.28-44.55)
 BARIDA Csád _____ (L;10.18-15.34)
 BARÓTI India _____ (L;23.53-84.58)
 BARTASZEGI Csád _____ (L;15.49-20.51)
 BARTAZUGA Szudán _____ (D;21.46-33.36)
 BARTULA Nikaragva _____ (L;12.03-85.03)
 BÁTACSIK Bulgária _____ (L;44.07-27.04)
 BÁTAMÓTI India _____ (L;33.56-75.19)
 BÁTÁRI India _____ (L;26.05-71.38)
 BÁTINA Benin _____ (L;10.20-2.06)
 BÁTISZETA Pülöp Sök. _____ (L;8.31-123.34)
 BÁTÖN-BÁTÖN Pülöp Sök. _____ (L;9.12-118.21)
 BÁTÖRI Gambia _____ (L;13.09-16.47)
 BAUSZI Banglades _____ (L;24.49-89.54)
 BÉCIBÓKA Madagaskár _____ (V;16.47-46.45)
 BECSENAK Közép-Ázsia _____ (D;39.33-45.48)
 BÉCSVÁRI Libanon _____ (D;33.34-35.27)

BEEDE Kanada _____ (V;46.30-64.10)
 BEDENE Etiópia _____ (L;7.24-38.06)
 BÉDÁVÁRA Benin _____ (L;10.14-3.14)
 BEDENYE Csád _____ (L;8.58-116.55)
 BELEBELE Középafrikai
 Kétárnság _____ (V;3.51-15.54)
 BENOLA Ausztrália _____ (L;32.21-151.45)
 BENÉTE Etiópia _____ (L;5.40-36.48)
 BEBECI Közép-Ázsia _____ (L;37.41-61.42)
 BEBENDAL Ausztrália _____ (L;34.32-149.07)

BÁNTA+Part (L-Ve), Bala+TON (V)
 BANTAVA (L-T)
 BANTA és Ó-VÁRI Csenger Tartozéka
 Szatnáiban

BÁNÁRA (T-Z)
 Az Erden Átfolyó BARA-Árok 20km-re
 van Északra a Ráckevei BALA-BÁN
 Szigettől

BARABÁS (L-Sza)
 BARÓKA (T-Né)

BARAKASZA (V-Csák)
 BARA-DÜLÖ és Kis-LAK 15 km-re van
 egymástól Sonogyban
 BARA-Pusztá (T-S), Mocsár+MÁN (T-S)
 BARANEA (L-Torontál)
 BARANEA (L-Bereg)
 BARÁNÓ (T-S)
 BARANYA (T-S,T)
 BARANYA (T)
 BARASZÓ (V-Csák)
 BARATIN (T-S)
 BARATON (T-N)
 BARAKÁN (T-Ba)
 BARATA (L-Bars)
 BARICA (L-Szerém)
 BARINA (T-P)
 BARÓTI (L-Ba)
 BARTA+DÜLÖ (L-Szo), TÖ-SZEGI (T-Szo)
 BARTA+DÜLÖ (T-Szo), Szanda+ZUGA (T-Szo)
 BARTULA (T-Z)
 BÁTÁ-Szék (L-Bá), Or-CsÁK (T-Bá)
 BÁTAMÓTI (T-T)
 BÁTÁRI (L-Ugocsa), (CSN)
 BÁTINA (L-Belovár)
 BÁTISZETA (T-S)
 Nagy-BÁTÖNY (L-N)
 BÁTÖR (L-Sza,CSN), BÁTÖRI (CSN)
 BAUSZI (T-S)
 BÉCI+Patak (V-Z), BÓKA+Patak (V-Z)
 BECSB+Hely (L-Z), Bakó+NAK (L-Z)
 BÉCS+Tető és Föld-VÁRI a Bükben
 10 km-re egymástól
 BÖÖÖG-BEEDEGE (L-Ve)
 BEDENE (T-Sza)
 BÉDÁVÁRA (L-N), BÉKA-Város (L-Va),
 Keve-VÁRA (L-Temes)
 BEDENYE (T-Bá)
 BELEBELE (L-Bereg)
 BENOLA (D-Ve)
 BENÉTE (T-Ba)
 BEBECI (D-Sza)
 BEBEN+Te (L-Bo), Szuba+DAL (T-Bo)

Va-Vas, Ve-Veszprém, Z-Zala (D)=Domborzat,Hegy,Palom; (L)=Lakhely; (T)=Terület,Dűlő,Hét,Erdő;
 (V)=Víz,Patak,Folyó,Szenger,Tó,Ööl; (CSN)=Türszi, Csakói Név (L)=Csász; (D)=Dél

BERENDE Tűzökhon	(L:37.16-34.03)	BERENDE (L-Ve), (CSN)
BERENZIA Indonézia	(L:0.00-119.55)	BERENZIA (L-Bihar)
BERÉKE Kőép-Afr.Kőet.	(V:6.13-20.45)	BERÉKE (L-N)
BERENTÁL Tívol-Kalet	(L:61.38-152.16)	BEREN+Te (L-Bo), Toron+TÁL (T)
BERENTE Baskhon	(L:42.41-2.51)	BERENTE (L-Bo), (CSN)
BERETA Csád	(V:11.52-18.56)	BERETA (T-Sza)
BERÉTE Kőép-Afr.Kőet.	(V:6.51-16.26)	BERÉTE (V-Sza)
BERETTŐ Elefántcs.part	(L:5.19-7.22)	BERETTŐ (L-Zemplén), BERETTŐ (V-Ha)
BERNICE Louisiana-USA	(L:32.50-92.40)	BERNICE (L-Liptó)
BESZTEREC Kőép-Ázsia	(L:51.47-76.40)	BESZTEREC (L-Szatmár)
BIAKATÓ Zaire	(L:0.49-É-29.04)	BIA+Torbágy (L-P), Csőka+KATÓ (L-P)
BIBAVARA Ausztrália	(V:24.46-113.43)	BIBA+VÁR-KÚT (V-Ba)
BIBARI Burundi-Ruanda	(V:22.33-30.13)	BIBARI+Telep (L-Ha), BIBARI (CSN)
BIKIRIKI Kiribáti	(L:1.00-É-173.00)	BIKIRI+DÉLŐ (L-Bé), Ber+KI (T-Sza)
BIKPÁJA Líbanon	(D:33.55-35.41)	BIDPA+KÚT (V-Ba), Tal+PÁJA (L-Bé)
BIMBULA Salamon Szk.	(L:8.08-157.56)	BIMBULA (D-Sza)
BIMBOLA Kamerún	(V:2.27-13.18)	BIMBOLA (L-Dévidék; Valkó)
BIDGAT Egypton	(L:30.31-30.49)	BIRI+Polyás (V-Sza), Para+GÁR (T-S)
BIRITIBA Brazília	(V:23.40-45.55)	BIRI+Szűlő és TIBA+Rát Szabolcs-Szat- márban
BITELI Michigan USA	(L:43.46-85.51)	BITELE+Úr (T-N); de HIT+ÚR: India (L:26.37-80.16)
BITŐCI Tívol-Kalet	(L:60.56-132.10)	BITŐCI (V-P)
BOBULA Mál	(L:13.32-6.06)	BOBULA (CSN)
BODABOGA Új-Guinea	(V:10.19-150.43)	BODA (L-Ba), (CSN)
BODAZL Guinea Bissau	(V:12.24-14.17)	Boda+Vár és Tev+EL a Kaposvári járásban
BOCULA Etiópia	(L:7.11-37.17)	BOCULA (L-Ba)
BOCULÓ Tűzökhon	(L:41.01-40.53)	BOCULÓ (L-Abaúj)
BODONCSIN Mongólia	(L:0.45.50-92.20)	BODON+PALVA (L-Bácska), Per+CSIN (L-Valkó)
BODORGÁN Males-Anglia	(L:53.12-4.20)	BODOR+FA (L-Z), Bodo+GÁN (T-Sza)
BODORFÁN Irán	(L:29.13-53.41)	BODORFÁN (T-Ba)
BODOSZIPA Elefántcs.part	(L:6.20-5.57)	BOD+Hagy és SZIPA+Rát mindkettő Szatmár- ban
BOUWACORNO Zaire	(L:3.18-É-20.26)	BOUVA+Rákó (L-Bo), Fűzes+BORNO (L-Bo)
BOGÁTA India	(CS:18.00-83.00)	BOGÁTA (L-Szolnok-Doboka), (CSN)
BOGOMA Csád	(T:13.50-13.48)	BOGOMA (D-Ve)
BOGOTA Dél-Öcsánia	(T:21.25-165.59)	BOGOTA (D-Abaúj)
BOJÁSLA Kolumbia	(L:8.27-74.32)	BOUSZA+Pajta (T-S)
BOB-DOMA Új-Guinea		
BOR és Dona Két Szomszédos Patak:		
	(V:9.00-148.00)	
BORÉPA Ausztrália	(L:21.38-144.10)	BORÉPA (D-Ve)
BORÉRIA Baskhon	(L:41.40-1.53)	BORÉPA (L-Kőrös)
BORÓKA Madagaskár	(L:21.37-43.55)	BORÓ+Ta (L-Bé), Kele+BIA (L-Bé)
BORÓKA Panama	(V:8.57-79.41)	BORÓKA (L-Sáros)
BOROTA Csád	(L:13.00-21.51)	BOROTKA (L-S)
BOTÁRI Kőép-Afr.Kőet.	(V:3.43-15.48)	BOROTA (L-Bé), (CSN)
BOTVÁLA Zaire	(V:1.59-D-18.39)	BOTÁRI (L-Zágráb)
BOTYANI Nepál	(L:27.18-85.48)	BOT+Palád (L-Sza), Moson+VALJA (L-Oy)
BOZÓKI Zaire	(L:32.42-É-19.06)	Vác+BOTYÓKI (L-P)
BUBOLA Fülöp Szk.	(L:15.05-120.59)	BOZÓKI (T-Bé, CSN)
BUBOTA Zaire	(L:3.35-D-20.31)	BUBOLA (V-S)
BUCSAI Líbanon	(L:33.49-35.33)	BUBOTA (T-S)
		BUCSAI+Puszta (L-Bé, CSN)

Ba-Beranya, Bi-Bács-Kiskun, Bi-Békés, Bo-Borsod, Cs-Csongrád, Fe-Fekér, Gy-Győr, Ha-Hajdú-Bihar, He-Héves, K-Kiskun, K-Kővár, P-Pest, S-Somogy, Sz-Szatmár-Sabolcs, Sz-Szolnok, F-Felén,

BUCURUBA Burundi (L:3.22-29.19)
 BUDABA Guinea-Bissau (V:11.28-15.27)
 BUDAI Libanon (L:34.04-36.04)
 BUDALIN Kőszep-Azsia (L:38.25-64.56)
 BUDAMÉR Mauritánia (L:15.00-12.00)
 BUDANG Ój-Guinea (V:7.12-147.07)
 BUDAVÁRI India (L:18.17-76.10)
 BUDUDAK Fülöp Sz. (L:8.24-120.36)
 BUDIGALI Guinea-Bissau (V:11.57-14.43)
 BUDINI India (L:16.12-76.48)
 BUDOGA Csád (L:10.38-15.31)
 BUDOLA Kőszep-Afr. Kört. (L:7.12-20.01)
 BUDATA Mongólia (L:47.50-101.17)
 BUDÁKI Kőszep-Azsia (L:62.02-116.19)
 BUKIBAKÓ Zaire (L:2.10-E-28.10)
 BUDÁKI Fülöp Sz. (L:11.03-125.01)
 BUDÁNA Kőszep-Azsia (L:42.44-75.20)
 BUDUSA Csád (T:14.14-13.47, 14.07-13.50)
 BUDFA-BUDFA Benin (L:10.42-1.45)
 BUDUM-BUDUM Nigéria (L:11.20-8.41)
 BUDAVADA Kameri Sz. (L:28.04-16.39)
 BUDINI Afganisztán (L:35.20-70.52)

BUCURU-FALVA (L-Hunyad), Bár-BURA (L-Hunyad)
 BUDA-Mér (L-Sáros), Zala-BA (L-Hont)
 BUDAI (CSN)
 BUDA-Telke (L-Kolozs), Ada-LÉN (L-Kolozs)
 BUDAMÉR (L-Sáros)
 BUDA-Méza Falu UNG megyében BUDA-CHGA pedig Domb a Ruandai Fennsíkon KARAN-RO Dobnál
 BUDAVÁRI (L-S), BUDAVÁRI (CSN, L-P)
 BUD-Bócsa (T-Ba), Szász-BUDAK (L-Beszterce-Naszód) BUD-Falva (L-Máramaros) Szász-BUDAK (L-Beszterce-Naszód)
 BUDI-Vári és Szen-GÁLI Dűlő egyaránt ZOMBA Falu része Tolnában; ZOMBA Nyolc is van Maléviban
 BUDINI (L-Opalin)
 BUDOGA (D-Ba)
 BUDOLA (D-S)
 BUDA-Szeg (T-S), Tanán-TA (T-S)
 BUDÁKI (L-N)
 BUKI-Sziget (L-P), BAKÓ-Kút (T-P), Csesztve-BAKÓ (L-N)
 BUDÁKI (T-S)
 BUDÁNA (D-Zemplén)
 BUD-Ján (L-Hunyad), Bár-BURA (L-Hunyad)
 BUD-Ján Árok és Iba-FA Árok Baranyában
 BUDUM (T-S)
 Szabolcsban a BUDA-Dűlőtől 20 km-re van Nyír-MÉCS Kőszeg
 BUDINI (L-Fiume)

C

CICCI Mongólia (L:43.43-105.35)
 CILLÁRI Etiópia (V:13.09-38.42)
 CIBERE-CIBERE Zimbabve (V:16.53-28.56)
 CIGAGYÁNYARI Kaukázus (L:42.06-44.08)
 CIOELLE Dél-Afrika (L:32.04-28.30)
 CILLE-CILLE Ój-Guinea (L:6.15-146.45)
 CIRIJÁN Irán (L:33.47-49.08)
 CSABARUNA Zimbabve (V:12.53-26.45)
 CSABINA Távolkelet (V:65.15-119.26)
 CSABINGA Malávi (L:16.25-35.09)
 CSAGARA Kőszep-Azsia (V:52.37-49.15)
 CSADRA Banglades (L:23.46-90.16)
 CSÁRPÁLI Togó (L:7.32-1.07)
 CSÁRGÁTA India (L:30.30-77.57)
 CSÁRURA Csád (L:12.26-21.43)

CICCI-Rét (T-P), (CSN)
 CILLÁRI (CSN), CILL-DÖNÖK (L-Va), Kis-ARI (L-Sza)
 Cibere (T-S, CSN)
 CICA-Megy (D-S), GYÁRTÁROS (L-S), KARI-Dűlő (L-S)
 CIOELLE (Erdő Veszprémben és Zalában)
 CILLEI (V-S)
 CIRI-Bár Domb és Túr-JÁN Dűlő Buda-pest térségében
 CSABA-Rét és Kara-BURA két Szomszéd-Békében
 CSABINA (L-Bereg)
 CSABA-Rágyarbak (L-Hont), Kal-INGA (V-He)
 CSAGARA (L-Temes)
 CSADRA (L-Ba)
 CSÁK-Szeg és MÁLI-Kút a Somogyi Balog Kőszeg határában mindkettő
 CSÁRGÁTA Kenderes része Szolnok megyében
 CSÁK-Falva (L-Temes), Pak-URA (L-Hunyad)

Va=vas, Ve=Veszprém, Z=Zala (D)=Domborzat, Meg=Mező, (L)=Lélek, (T)=Terület, Dűlő, Rét, trófi (V)=víz, Pataj, Folyó, Tenger, tó, Dűlő; (CSN)=Törzsi, Csallós Mv (L)=szavak (D)=dél

CSÁVÁRA Csád _____ (L:12.26-21.43)
 CSÁVÁJA Zambía _____ (D:15.08-30.05)
 CSALASZI Ój-Kaledónia _____ (V:20.24-164.22)
 CSALAKÓLA Peru _____ (L:4.46-80.36)
 CSALAKÓVÓ Zambía _____ (L:15.22-24.43)
 CSALITNAK Alaszka _____ (V:60.50-157.51)
 CSALDANÓ Salamon Szk. _____ (V:9.45-159.48)
 CSANAUER Libanon _____ (D:33.05-35.24)
 CSANATI Panama _____ (V:8.27-78.16)
 CSANGOTA Benin _____ (L:10.28-1.13)
 CSAPI-CSAPI Peru _____ (L:15.02-71.44)
 CSARODA Bolívia _____ (L:21.23-65.42)
 CSARONDA Onyega _____ (L:60.34-38.59)
 CSATAVÓLA Bolívia _____ (L:14.22-67.28)
 CSATVÓR Közép-Ázsia _____ (L:41.37-60.30)
 CSÉCSÉNYI Zimbabwe _____ (V:20.30-31.48)
 CSÉLESZLA Uganda _____ (L:1.18-É-33.40)
 CSÉMERI India _____ (L:19.58-84.58)
 CSÉNGELE India _____ (L:28.44-96.18)
 CSÉNGELLER Törökön _____ (Öt is)
 CSERIBA Burkina Faszó _____ (L:12.16-3.05)
 CSERICSDRA Tuniz _____ (V:35.35-9.51)
 CSERIFA Algéria _____ (L:36.30-2.54)
 CSERLAK Közép-Ázsia _____ (L:53.47-74.31)
 CSÉVÁRA India _____ (L:25.06-85.56)
 CSINABERE Japán _____ (T:43.49-141.46)
 CSICSÁKI Ghána _____ (L:8.55-0.17)
 CSICSERI Zaire _____ (L:4.10-0-19.10)
 CSIPUTA Etiópia _____ (L:11.19-39.54)
 CSINÁGÓ Angóla _____ (L:12.02-15.45)
 CSIFASZÓ Alabáma _____ (L:30.46-88.05)
 CSIKÓLA Tájföld _____ (V:14.47-99.54)
 CSIKOTA Bolívia _____ (L:15.55-68.48)
 CSIKWANDA Zimbabwe _____ (CSN:20.00-31.00)
 CSIMASIPA Zambía _____ (V:12.24-26.13)
 CSIRIDOMB Pakisztán _____ (L:26.30-64.00)
 CSITÁRI Angóla _____ (L:12.02-20.04)
 CSOMÁKA Bulgária _____ (L:41.35-25.29)
 CSOBOKA Zambía _____ (L:14.12-31.58)
 CSOKANÓ Tajvan _____ (L:23.26-120.22)
 CSÓKÁS-TÓLAP Pónape _____ (D:6.59-158.11)

CSÓVÁRA (D-Maros-Torda)
 CSÜK-Vára Tető és Székely-VÁJA Falu
 Maros-Tordában
 CSALA-GÖDÖ és Bakony-BÉL mindkettő
 Bakonyban
 CSALA-GÖDÖ és Bók-KÁLLA Tészeneszd
 a Bakonyban
 CSALA-Tanya és KÁNÓ Falu a Bükkben
 CSALIT-Hegy (D-Ve), Paloz-NOK (L-Ve)
 CSALINA-Hegy (L-Ba), Tanan-KÓ (T-T)
 CSANAK-DÚLÓ és Nemes-KÖR 25 km-re
 egymástól Győrben
 CSANATI (T-S)
 CSANGOTA (V-Gy)
 CSAPI (L-Z)
 CSARODA (L-Sza)
 CSARONDA (V-Sza)
 CSATA-Falva (L-Bars), Szilágy-KÓRA
 (L-Szilágy)
 CSAT-Ka Falu, KÖP-Erdő és Őr-KÖT Falu
 mindhárom Veszprémben
 CSÉCSÉNYI (L-Solyom, Gy)
 CSÉLE-Coboka (L-Ba), Kul-KULA (T-Ba)
 CSÉMERI-Ház (L-K)
 CSÉNGELE (L-Cs, CSN)
 CSÉNGELLER (CSN)
 CSER-Telek és Gal-IBA-Pusztá 15 km-re
 egymástól Nógrádban
 CSERI-Domb és CSIRA-Domb Somogyban
 20 km-re egymástól SOMODJÁD - SOMOGY-
 SZIL térségében
 CSERI-Győta (T-Z), Ibor-PIA (L-Z)
 CSER-Szád (L-Bé), Nagy-LAK (L-Bé, Cs)
 CSÉ-Kút (D-Ve), Cser-VÁRA (D-Ve)
 CSIBA-Rét (L-Sza), Szatnár-BERE
 (L-Szatnár)
 CSICSÁK (D-F), CSICSÁKI (CSN)
 CSICSERI (T-Ba), CSICSERI (L-Ung)
 CSIPUTA (T-P)
 CSIK-Tápió DÚLÓ és Jász-ÁGÓ Patak
 Jászberény térségében
 CSIKASZÓ (V-Ve), CSIKASZÓ(V-Udvahely)
 CSIK-Völgy és Bók-KÁLA 15 km-re egy-
 a Bakonyban
 CSIKOTA (T-S)
 CSIKVÁNDI (L-Ve), CSIK-Dán (L-Csik)
 Sonogy-VÁRA (L-S)
 CSIMA-Tó és Ladi-SIMA Somogyban
 CSIRIDOMB (D-S), CSIRIDOMB-Teg(T-K)
 CSITÁRI-Domb (D-Ba)
 CSOMÁKA (L,D,-P), CSOMÁKA (CSN)
 CSOBOKA (T-Ba)
 CSOKANÓ (L-F)
 CSÓKÁS-Lápa (D-BÓ), Tó-LAP (D-Bo)I

B=Beranya, B=Bács-Kiskun, B=Bécs, B=Berse, Cs=Csongrád, F=féle, Gy=Győr, H=Hajós-Büher,
 Nemtara, K=Körmör, K=Kőgrád, P=pest, S=Somogy, Sza=Szatnár-Szatolcs, So=Solnok, T=Tokaj,

CSOPAK-Afganisztán (L:36.44-64.54)
 MUSZÁR
 CSUCSACSÁH Peru (L:15.50-70.26)
 CSUKATAMÁGI Peru (L:17.29-70.07)

CSOPAK-Puszt (L-Ve), MUSZÁR-Puszt (T-Ve)
 CSUCSA-Pálva (L-Kolozs), Mező-CSÁH (L-Torda-Aranyos)
 CSUKA-Rét (T-Sza), TAMÁGI-Puszt (T-Sza)

D

DARÓTA Dakota (T,CSN;46.00-100.00)
 DALALA Csád (4 Falu is;12.00-20.00)
 DAVASZKÓ Fülöp Szk. (L:11.15-123.06)

DAMONIA Ghána (L:9.05-1.50)
 DARAG-ÁRA Sri Lanka (V:6.25-81.25)
 DARAGÓ Fülöp Szk. (L:13.10-123.42)
 DARAGON Fülöp Szk. (L:6.59-124.07)
 DARÁNYI Elefántcsontpart (V:8.00-6.22)
 DARASTON Bajkália (L:51.11-113.48,
 L:51.42-114.00)
 DARUDIA Szenegál (L:14.48-16.13)
 DARUSZÉK Szenegál (L:14.50-15.56)

DERESKE Bulgária (L:43.23-27.52)
 DERESKE Etiópia (L:13.02-38.11)
 DERESA Csád (L:13.11-20.34)
 DERESIDA Fülöp Szk. (T:15.11-121.29)
 DÉVÁNÉR India (L:17.10-77.25)

DÉVATISZA Sri Lanka(CSN;Király Név 2200
 éve)
 DIÁRÓ Elefántcsontpart (V:9.23-7.35)
 DIÁVÁLI Szenegál (V:15.15-13.09)
 DIASZÓ Elefántcsontpart (L:5.58-3.44)
 DIATÁL Szenegál (L:16.38-14.55)

DINYERHITA Arizóna (V:36.00-111.00)

DOSHUTA Banglades (L:22.34-89.00)
 DOBÓDOBÓ Ój-Guinea (V:9.28-150.20)
 DOBORA Benin (L:10.14-3.15,
 10.43-1.01)

DOBORU Japán (V:43.02-140.49)
 DOBORÓ-DOBOLO Csád (D:13.08-21.32)
 DONDORO Japán (V:43.34-143.57)
 DONASSA Benin (L:10.22-3.08,
 11.10-3.25)

DOROSMA Etiópia (L:12.37-39.03)
 DOSTANERT Kaukázus (L:39.23-46.02)
 DUSICA Piripét-Mocsarak (L:51.47-23.38)
 DUNÁN Fülöp Szk. (T:11.52-120.05)

DUSTANÉT Szomália (T:11.02-47.05)

DARÓ-Völgy (T-T), Boro-ÉA (T-T),
 DARÓTA: Óz Sándor-Rán Neve
 DALALA (T-Sa)
 DOMOSZ-LÓ és Kalla-KÓ 25 Km-re van
 egymástól a Nitrában
 DAMONIA (T-Va)
 DARAGI és ÁRA két Fatak Háromszöben
 DARAGÓ (T-Sza), (CSN)
 DARAGON (T-Ve)
 DARÁNYI (L-S,CSN)
 DARASTON (D-Maros-Torda)
 DARU-Vár Erdő és Kan-DIA Fok Baranyában
 DARU-Mező és Sár-SZÉK 12 km-re van
 egymástól a Siófoki Járásban
 DÖRÖNTÉ (L-Ve)
 DERESKE (L-Ve)
 DERESA (L-Pozsega)
 DERESIDA (V-S)
 DÉVÁN-Rét (T-S), Sonod-ÓR (L-S) Két
 Szomszéd

DÉVA-Magura (L-Hunyad), TISZA-Pálva
 (L-Hunyad) két szomszéd:
 DIARÓ (L-Valkó)
 DIÓVÁLI (L-Alsó-Fehér)
 DIASZÓ (D-S)
 DIA-KÓ (L-Valkó), Toro-ÉA a Tanand-
 tól délre eső térségben
 DINYTE-Bérc, Székely-BITA Két Falu
 Háromszöben
 DOB-Ónda (T-S), Hegy-BÁTA (T-S)
 DOBO-Dél (L-Ba), DOBO (CSN)

DOBORA (L-F), (CSN)
 DOBORA (L-F), Csele-DOBORA (L-Ba)
 DOBOLO (L-Háromszék)
 DON-DOBOG (T-Bé)

DON-Gács, DON-Gita(T-S), Kis-KASSA(L-Ba)
 DOROSMA (L-Bé), (CSN)
 DOSTA-Puszt (T-Bé), Mita-KERT (T-Bé)
 DUSICA (L-Zágráb)
 DUNA-JÓ(L-Trencsén), Ka-ÖN (L-Hunyad,
 Hun Vezér-Név)
 DUSIDA-Csatorna (V-Bé), Eteli-RET(L-Bé)

V=Vas, Ve=veszprém, L=Zala. (D)=Domborzat,Hegy,Melom (L)=Lakhely; (T)=Terület,Dűlő,Névt,Érték
 (V)=Víz,Patak,Folyó,Tenger,Tó,Dűlő; (CSN)=Füves,Családi név; (É)=Észak; (D)=Dél

EKEETA Wyoming, USA (L:44.28-105.52)
 EKELENY Mongólia (D:44.15-97.45)
 EKEELLI Togó (L:7.26-1.18)
 EKEEI Csád (V:15.49-22.05)
 EKEVÁRA Ó-Guinea (L:3.05-133.35)
 EKEI-HUSZÁR Közép-Ázsia (L:37.40-61.49)
 (EKEI LENDÁ-ra változtatták a 30-as
 években)
 EKEEI Csád (D:17.23-23.00)
 EKEKIDÓ Gajánai Palföld (V:4.26-58.17)
 EKEKÁLA Baszkhon (D:42.39-1.02)
 EKEKÁLANTE Argentina (L:45.45-67.50)
 EKEKÁLARÉT Franciaország (L:43.10-05.1)
 EKEKEJA Baszkhon (L:42.40-2.02)
 ÉTE-ÉTE Río Muni (L:1.54-11.20,
 2.08-10.36)

E

EKEETA (T-T)
 EKELENY (L-Bo)
 EKEELLI (L-Nyitra)
 EKEEI (D-He)
 EKEVÁRA (L-He)
 EKEI-Patak (V-He), HUSZÁR-Puszt (T-Ve)
 EKEEI (L-Alsó-Fehér)
 EKEKIDÓ-Rúd (T-Valkó), Tara-BÓ (T-Z),
 EKEKIDÓ (T-Valkó, CSN), Zán-BÓ (L-Cs, CSN)
 EKEKÁLA (D-Bo)
 EKEKÁLA (D-Bo), Beren-TE (L-Bo)
 EKEKÁLA-RÉT (T-Bo)
 EKEKEJA-EKEKEJA (D-He)
 ÉTE (L-K), Bene-ÉTE (L-Csalókő)

FARÁDI India (L:22.57-69.31)
 FIATA Togó (L:6.19-1.39)
 FUBAVÁRI Maldives (L:5.24-72.57)
 FUTADÚT Libanon (L:33.59-35.40)
 FUTAKJÁN Tájföld (V:14.46-99.22)
 FUTAMÁTA Japán (D:43.06-140.31)

F

FARÁDI (L-Gy), FARÁDI (CSN)
 FIATA (L-Liptó)
 FUBU-Zsina és Csiga-VÁRI Fét Patak
 Háromszékben
 FUTA-Lapos és Bodó-HÁT Debrecen
 határában
 FUTAK-Falva és Tar-JÁN mindkettő
 TAMARA szomszédja a Bácskában
 FUTA-Lapos (T-Ha), Hortobágy-MÓTA
 (T-Ha)

Ba-Beranya, Bő-Bács-Kiskun, Bő-Bács, Bo-Borsod, Cs-Csongrád, F-féjér, Gy-Győr, Ha-Hajós-Bihar,
 He-Heves, K-Komló, N-Nagybánya, P-Pest, S-Szeged, Sz-Szatmár-Szabolcs, Sz-Szolnok, T-Tolna,

G

GABARI Salamon Szk.	(T;6.52-156.37)	GABRI (T-Ba)	
GABATA Szomália	(L;9.01-45.24)	GABATA (D-S)	
GACISBA Ruanda	(L;1.51-30.32)	GACISBA (T-Cs)	
GAJA-GAJA Pülöp Szk.	(L;14.48-121.04)	GAJA+Puszta (L-F)	
GAJANA Maldives	(T;5.33-72.57)	GAJ+Dén(T-S),Nagy+MÁNA(D-N),Ta+MÁNA(I)	
GALÁNDI Pülöp Szk.	(D;7.51-123.58)	GALÁNDI (L-Pozsony), GALÁNDI (CSN)	
GALATI India	(V;18.49-76.50)	GALACI (Több is Erdélyben)	
GALIBA Kongó	(V;3.39-0-15.36)	GALIBA (T-Bé,N)	
GÁLIGÓ Sri Lanka	(V;7.14-80.15)	GÁLIGÓ (T-Ve)	
GÁLIGUTA India	(17.04-77.56)	GÁLI+Major (L-N),Galga+GUTA (L-N)	
GÁLITON Tunisz	(T;37.30-8.52)	GÁLI+Darvas (T-Ha),Bala+TON (V-Ha)	
GAJADI Etiópia	(L;6.48-39.19)	GAJADI (L-F)	
GÁJOLA Guineau Bissau	(L;11.33-15.19)	GÁJÓ+Rét és Kul+KULA Erdő Baranyában	
GARANA Közép-Afrika	(L;5.04-20.03)	GARANA (T-Ba, CSN)	
GARAZSE Elefántcsontpart	(V;9.50-6.33)	Kővár+GARA és Szatnár+ESSE Két Szatnár Falu Nagy-Károly térségében	
GARAFIA Kanári Szk.	(L;28.49-17.56)	GARA+Renc és Ibor+PIA Falu 30 km-re van egymástól Zalában	
GARAI Peru	(V;4.48-81.06)	GARAI (CSN)	
GARANADA Pakisztán	(L;31.51-70.21)	GARA+Hegy (D-Sza),Nyír+MADA (L-Sza)	
GARABA Etiópia	(D;6.44-38.38)	GARAN+Seep (L-Sólyom),Zala+BA(L-Mont)	
GARASZEG Mikronézia	(V;7.52-134.36)	GARA+Halom(L-Szo),GARAN+SEEG(L-Sólyom)	
GARAZÁN Görögthon	(L;35.21-24.47)	Kővár+GARA(L-Szatnár),Konár+ZÁN (L-Szatnár)	
GÁTRÁT Szeneogil	(L;15.13-16.38)	GÁTI+Falva (L-Bereg), Kis+RÁT (L-Ung)	
GÁTVÁRI India	(L;27.12-76.08)	GÁT+Ér (L-P), Buda+VÁRI (L-P)	
GEENWÁRI Kolombia	(L;10.25-75.33)	GEENWÁRI (T-Sza),GECE+Falva(L-Göndör), Kili+MÁRI (L-Z)	
GELETA Panama	(T;9.24-79.52)	GELETA (CSN), GELET+Nek (L-Bars)	
GEHÉRI Új-Guinea	(L;8.13-146.52)	GEHÉRI+Telep (L-Ha)	
GEHUCSE Ghána	(V;10.11-0.41)	GEHUCSE (D-K)	
GEHENE Törökthon	(L;40.48-32.12)	GEHENE (L-Va)	
GERENNA Etiópia	(V;9.57-41.42)	GERENNA (V-Ha)	
GERETA India	(L;23.35-72.40)	GERETTA (T-Szo)	
GILIGÓ Pülöp Szk.	(L;9.06-122.56)	GILIGÓ (T-Ve)	
GOOLJA Közép-Ázsia	(V;40.05-63.43)	GOOLJA (L-Valkó)	
GOLAGAT India	(L;26.30-93.59)	GOLA+Mező (T-S), Simon+GÁT (L-S)	
GOLICA Felső Volga Táj	(L;53.08-37.51)	GOLICA (L-Z)	
GONAVIVA India	(CS;18.00-80.00)	GONDA+Ér (V-Bé),Déva+VÁNA (L-Bé)	
GONDOLA Nigéria	(V;11.00-11.00)	GON+Do (V-Bé, Felső+GOLA (L-Z)	
GOTALA Nigéria	(L;11.33-12.19)	GOTALA (T-S)	
GUDORA Közép-Afrikai Köztársaság	(V;6.17-20.08)	GUDORA (T-S)	
GUGAOR India	(L;27.39-82.11)	GUGA+Falva (L-Szilágy), Ung+ÖR (L-Belső-Szolnok), (CSN)	
GURAMAT Tunisz	(L;33.22-10.47)	GURA+Ró(L-Szeben),Bor+BÁT(L-Hunyad)	
GURAJÁN Pülöp Szk.	(L;12.48-123.59)	GURAJÁRI (T-S)	
GURARÓ Elefántcsontpart	(Régészeti lelőhely;8.04-7.14)	GURARÓ (L-Szeben)	
GURAVAJA Új-Guinea	(L;9.39-151.03)	GURA+Szada (L-Hunyad),Mándor+VÁJA (L-Hunyad),Székely+VÁJA(L-Maros-Torda)	
GURGÁTI Görögthon	(L;35.12-24.37)	GURGA+Tó(T-Va),Hegy+ÖT (T-Va)10 km-re egymástól	

Va=Van, Ve=Vesztette, Z=Zala. (D)=Domborzat,Hegy,Halom (L)=Lakhely (T)=Térület,Dűz,Sét,csaló (V)=Víz,Partok,Folyó,Ér,enger,Tó,Öböl; (CSN)=Törzsi,Családi név; (C)=Császár (D)=Cél

GUTAVÁRI India _____ (L;18.45-76.59)
GYULAZOD Irán _____ (L;T;38.32-45.11)

GUTA-Negy és VÁR-Negy Nógrádban Két
Szomszéd
GYULA-Vári (L-Bé), Szarvas-KÉND
(L-Va, Szolnok-Doboka)

H

HADADI India _____ (L;14.22-75.54)
HAKOTI Tojó _____ (L;6.22-1.24)
HALAJNÓ Etiópia _____ (D;12.36-40.29)
HALÁPI Havaji _____ (T;19.18-155.18)
HALIMSA Oszd _____ (V;13.21-15.29)
HAMADI Egyiptom _____ (L;26.02-32.12)
HAMARA Mauritánia (T) is
HAMAVÁRA Finnhon _____ (L;64.04-30.17)

HÁMORI Tunisz _____ (V;32.48-10.21)
HANECA Desibuti _____ (V;11.54-42.01)
HANGALA India _____ (L;11.45-76.30)
HANGATA Észbia _____ (L;16.03-27.40)
HARICSAK Peru _____ (V;4.48-78.12)
HARNAVA Japán _____ (L;43.37-142.27)

HARABÓ Nigéria _____ (L;12.09-9.32)
HARAPPA Pakisztán _____ (L;30.38-72.52)
HARAPPA Gajána _____ (V;5.44-57.44)
HARAPKÉT Törökön _____ (L;37.00-40.20)
HARGITA Új Guinea _____ (L;8.30-146.30)
HARICSA Marokkó _____ (V;D;35.32-5.50)
HARINA India _____ (L;32.12-92.21)
HÁRIVÁRA Finnország _____ (L;62.59-29.46)

HAVAJT Dél-Óceánia _____ (T;16.50-151.25)
HUBAI Pölöp Sz. _____ (L;11.24-124.21)
HUNDU Maldív _____ (T;5.29-73.24)
HÜZGARA Peru _____ (V;5.17-79.27)

HACAD (L-Szilágy)
HAKOTI (L-Z)
HALAJNÓ (T-Sza)
HALÁP (L-Ve), HALÁPI (CSN)
HALIMSA (L-Ve),
HAMADI (T-S)
HAMARSA (V-He), Pó-HAMARA (L-Szo)
HANA-DÉL és Bón-VÁRA 10 km-re van
van egymástól Nyugat-Zalában
HÁMORI (V-Bo), (CSN)
HAN-TÓSA (T-Ba), Donsz-DOGA (T-Ba)
HANGALA (T-K)
HAN-KÖZ és Por-GÁTA Két Somogyi DÉL
HANCICSÁK (T-Sza)
HAN-SÓGI Csatorna és SZAVA Csatorna a
HAN-ságban

HARABÓ (T-Ba)
HARAP-KÖ (L-Sáros), Ara-PA (D-Barcaság)
HARAPKÉLA (CSN Szittya Király-Mé)
HARAP-KÖ (L-Sáros), Assa-KÖRT (L-Nyitra)
HARGITA (D-Csík, CSN)

HARICSA (T-Z), (CSN)
HARINA (L-Varsád)
HÁRI-FALVA (L-Alsó-Fehér), Csák-VÁRA
(D-Maros-Torda)
HAVAJT-RÉT (T-Templén), HAVAI (CSN)
HUBAI (CSN)
HEN-KÖZ és DUDU-KÖZ Somogyban
HÜZ-Tanya (L-Sza), KÖVÉR-GARA (L-Sza)

I

IBAPA Nigéria _____ (L;6.45-3.25)
IBALÓ Pölöp Sz. _____ (V;13.08-121.09)
IBODA Nigéria _____ (L;5.11-7.10;7.02-8.32)
IGALI Tannánia _____ (D;5.24-36.03)
IHARI India _____ (L;18.43-76.39)
ILONDA Zaire _____ (L;0.13-E-24.28;
1.15-D-20.37)
IHÁRI Japán _____ (L;33.18-129.51)
IHOLA Olaszhon _____ (L;44.19-11.43)
IHACSI Kőnép-Ásja _____ (V;38.37-64.25)
IHAVOD Új-Kaledónia _____ (L;21.01-167.23)

IBAPA (L-Ba)
IBA-PA (L-Ba), Visz-LÓ (L-Ba)
IBODA (T-Ba; ősi Falu, „ismeretlen
eredetű” a Baranyai Név tártban
IGALI-Puszt (L-S)
IHARI (L-Ve), (CSN)
ILONDA (L-Szolnok-Doboka)
IHÁRI (D-Ve)
IHOLA (L-Bo), (CSN)
IHACSI-Halcs (T-Ha)
IHAVOD (Miké Falu része)

Ba-Baranya, Bé-Bács-Kiskun, Bó-Békés, Bo-Borsod, Cs-Csongrád, Fa-Fajka, Gy-Győr, Ha-Hajdú-Bihar,
He-Heves, H-Hódmező, H-Hódgrád, P-Pest, S-Somogy, Sz-Szatmár-Szatolcs, Sz-Szolnok, T-Tolna,

DÜMŐSÁRI Peru (V;12.41-69.44)
 DÜMŐI FÜLÖP Szék. (V;13.43-123.13)
 DUNA Szerogál (L;13.54-13.31)
 DUTÓ Salamon Szék. (T;8.11-157.38)
 DUAVARI Maldives (T;5.29-73.24)
 DUTAHÓPA Oklahoma (L;34.41-98.40)
 DOKA Bolívia (D;17.20-69.21)
 DOTA Japán (L;24.25-124.10)
 DOTA Kambódia (L;12.56-104.34)
 IPOJTI Zimbabve (L;22.09-29.32)
 DRAFA Nigéria (L;8.17-4.43)
 DRINGÓ Burkina Faszó (V;8.50-3.48)
 ISZKAI Peru (D;13.02-76.46)
 ISZKALA Omán (V;19.43-57.32)
 ISZLÉTA Panama (L;8.55-79.43)
 ISZTÁPALÁPA Mekszikó (L;19.21-99.06)
 ISZTÁPALUKA Mekszikó (L;19.18-98.53)
 ISZTÁPA Bolívia (L;18.22-66.26)
 ISZTIPÁN Nikaragua (T;11.29-85.34)
 ITÁGÓ Tanzánia (V;4.45-35.09)
 ITTESE Kongo (L;2.59-D-14.09)
 IEALÓ Nigéria (L;10.34-4.51)
 IEAMÚL FÜLÖP Szék. (CSN;5.31-125.25)
 IERISTE Fehér Oronzhon (L;54.37-27.40)

DÜM-Pusztá (L-S), ÖR-BÁRI (T-S)
 DÜMŐI (V-S)
 DUA-Kút(V-S), Tol-NA (T, CSN)
 DUTÓ (V-S)
 DUA-Kód, DUA-Kút és Avar-VÁRI Somogy-
 ban 15 km-re egymástól
 DUTIA-Erdős és Kara-HÓPA Szittyo-
 Somogyban
 DOKA (L-P, Szó)
 DOTA (L-Ve)
 DOTA (L-Ve)
 IPOJTI (Ipolyi) (CSN), Ipoly (V-N)
 DRAFA (T-S)
 DRINGÓ (CSN)
 ISZKAI-Hegy (D-F), ISZKAI (CSN)
 ISZKALA(D, T-Bo), ISZ-Tolna(L-Máramaros),
 Bók-KÖLLA (L-Ve)
 ISZ-Túra (T-T), Vas-LÉTA (T-Sza),
 Nagy-LÉTA (L-Ba)
 ISZ-Túra-LÁPA(T-T), Kis-TÁPA(T-T)
 ISZ-Túra-LÁPA(T-T), Kis-TÁPA(T-T)
 Vág-LÁPA (L-Myttra)
 ISZTÁPA (V-T)
 ISZTIPÁN (T-Ba)
 ITÁGÓ (T-S)
 ITTESE (L-Torontál)
 IEA-Szenci (L-Máramaros), Isz-LÓ
 (L-Máramaros)
 IEA-Szenci(L-Máramaros), Bot-MÓL(D-He),
 Fias-MÓL (D-Csik)
 IERISTE (L-Temes)

J

JADAPA Nigéria (L;10.12-13.12)
 JÁCÓRAK FÜLÖP-Szék. (L;13.56-122.22)
 JÁVÓBÉL Szerogál (L;12.36-16.21)
 JÁVÓBÉL Benin (L;8.29-2.26)
 JAMAGATA Japán (Bét is van)
 JAMAGÁN Irán (L;36.33-49.05)
 JAMALELE Új Guinea (L;10.30-150.30)
 JAMATÚR Újguinea (L;45.44-83.29)
 JAMOTA Új-Guinea (L;6.20-145.20)
 JAMABA Ausztrália (D;16.54-145.51)
 JÁRIGA Japán (D;36.21-137.39)
 JÁRUGA Kaukázus (L;41.48-48.25)
 JÁSZUDÓKÓ Japán (L;37.38-139.51)
 JEZERA Argentína (L;25.55-65.42)
 JÓSIDA Tajvan (L;22.57-120.14)

JADA-Kút (T-S), Cserén-PA (L-S)
 JÁCÓRAK (L-Ba)
 Bakony-JÁVÓ és Bakony-BÉL Két Bakonyi
 Hegyi Falu 10 km-re van egymástól
 JÁVÓ-Halma (L-Sza), KÓ-Kút (L-Sza)
 JAMA-Patak (V-S), For-GÁTA (T-S)
 JAMA-Pusztá (L-S), Rit-KÁN (T-S)
 JAMA-PATAK (V-S), Salaton-LÉLE (L-S)
 JAMA-Patak (V-S), Somogy-TÚR (L-S)
 JAMOTA (T-Sza)
 JAMADÓ (L-Bólyon)
 JÁRI-Patak (V-Ve), Gal-GA (V-P)
 JÁRUGA (L-Valkó)
 JÁSZUD-Tető (D-Bo), Bók-KÁNÓ (L-Bo)
 JEZERA (T-Va)
 JÓSIDA (L-Kolozs)

Va=Vas, Ve=Veszprém, Iz=Zala. (D)=Domborzat,Hegy,Malom; (L)=Lakhely; (T)=Terület,Dűz,Ért,Erdős
 (V)=Víz,Patak,Folyó,Tenger,És,Ööl; (CSN)=Tűzsz, Csallósi révi; (É)=Észak; (Ó)=Ór

K

KABA-KABA Zaire (L:0.46-D-26.30)
 KADALA Malávi (L:14.23-34.21)
 KADARÉÚ Ój-Guinea (L:3.57-152.35)
 KADATÓ Japán (L:43.20-141.40)

KADÓDI Afganisztán (D:34.40-63.10)
 KADONGA KONGA (V:47.25-76.35)
 KADUTA Peru (V:4.37-80.00)
 KADURA Afganisztán (L:34.31-69.12)

KACSAVÁRI India (L:18.49-76.43)
 KACSIOLA India (L:25.26-75.12)
 KACSORA India (L:25.24-75.08)
 KACSÚSI Uganda (L:1.25-E-34.13)
 KACURA India-Kasimír (L:35.30-75.30)
 KADACSAK Újgúria (L:42.40-88.48)
 KADICSA Közép-Ázsia (V:39.18-64.31)
 KADALA Hevaj (L:21.20-157.53)
 KADANTÓ Nikaragua (L:13.32-86.28)
 KAJÚRI Kolumbia (V:0.02-67.16)
 KAJÚTA Gambia (L:13.35-16.12)
 KAJGÁNI Alaszka (L:54.41-132.43)
 KAJTÁNGÁTA Új-Zéland (L:46.17-169.41)

KAKARÓ Új-Zéland (V:42.19-171.17)
 KAKAUG Bolívia (L:21.58-65.42)
 KAKAVARA Peru (D:16.33-70.46)

KAKARAHAMA Japán (L:43.11-145.21)

KAKCSA Ój-Guinea (V:2.02-133.16)
 KAKONA Bolívia (L:16.30-68.27)
 KAKONGA Kongo (V:5.12-D-12.07)
 KAKOTA Japán (L:43.02-141.49)
 KALASÓ Burkina Fasnó (L:12.28-2.49)

KALADA Fülöp Szk. (V:7.37-124.38)
 KÁLAT-MÓR Közép-Ázsia (L:35.40-62.32)

KALAKAJÁN Afganisztán (L:35.37-68.26)
 KALAKACS Bulgária (D:43.23-26.07)
 KÁLANÓ Guinea Bissau (L:11.56-15.59)

KALALAK Afganisztán (L:35.41-66.44)
 KALAMA Bolívia (L:21.16-66.01)
 KALAMÁR Kolumbia (L:10.24-75.00)
 KALAMICI Görögthon (L:35.23-24.14)

KALANCSA Irán (L:34.41-46.39)
 KALÁCSÁK Ural (L:46.17-33.14)
 KALÁNTS Skócia (L:7:58.12-6.45)

KALÁNSÓLLA Kolumbia (V:11.34-72.54)
 KALANZÁN Fülöp Szk. (V:13.31-120.27)

KABA (L-Ha)
 KABALA (L-Szolnok-Doboka)
 KABAÚR (L-Ha)
 KABA-Pusztas és Borbás-TÓ távol-
 sága 10 km Hajdúban
 KABÓDI (L-Gy)
 KAB-Áz (T-Sza), Kál+ONGA (D,L,T-Sza)
 KABOJA (V-Sza)
 KAB-Hegy (D-Ve), Tisza+URA (L-Sza),
 Pak+URA (L-Hunyad)

KACSORA-Győri (T-Mé), Gyula+VÁRI (L-Mé)
 KACSORA (L-Ha)
 KACSORA (L-Ha)
 Kacs+Füldő (L-Bo), Bat+ÚE (D-Bo)
 KACORA (L-Bo)
 KADA+Falva (L-Mé), Den+CSÁK (L-Mé)
 KADICSA-VÁRA (L-Ukvarhely)
 KADALA (L-Sáros)
 KADANTÓ (L-Koloss)
 KAJÚRI (L-Gy)
 KAJÚTA (L-Sáros)
 KAJGÁNI (L-Belovár)
 KAJTÁN+Kert és Úr+GÉZA Csurgó
 térségében Sonogyban
 KAKARÓ (L-Zaránd)
 KAKA-Mét (T-Szo), Tisza+UG (L-Szo)
 KAKA-Szeg és Föld+VÁRA Két Ósi Falu
 Békésben

KAK-Pusztas Nagybaion, KAKHOMA Son
 Falu része Sonogyban
 KAKCSA (T-Ba)
 KAKONTA (T-Z)
 KAKONGA-TÓ (D-Z)
 KAKOTA (T-Ve)
 KALA-Mér és Tara+RÓ-Pusztas 10 km-re
 van egymástól Zalában

KALADA (T-Ba)
 KÁLAT+Vízizolyás (L-Sza), ALA+MÓR
 (T-Sza)
 KALA-Már ((T-Ve), Gyepő+KAZÁN (L-Ve)
 KALAKCS (V-P)
 KALA-Horvoka és Has+RÓ Felsőben Falu
 része Sonogy megyében
 KALA+Kacs ((T-Bo), Abaij+LAK (T-Bo)
 KALAMA (T-Ba)
 KALAMÁR (T-S), (CSN)
 KARA+Kocs(V-P), MICE+Oldal(T-P) 30 km-
 re egymástól
 KALANCSA(T-Sza)
 KALÁN+Völgy (L-S), Szol+CSÁK (T-S)
 KALÁN+Csai(T-Sza), Pili-IS (D-P), KALÁNTS
 (T-Ba)
 KALÁN+Völgy (L-S), Szili+KÁLLA (T-S)
 KALAN+Csai(T-Sza), Kemer+ZÁN(L-Szatmár)

Ba-Beranya, BÉ-Bécs-Kiskun, BÉ-Bécs, Ba-Borsod, Ca-Csongrád, Fafa-Jé, Gy-Győr, Ha-Hajdú-Bihar,
 He-Héves, K-Kölcse, N-Nagyra, P-Pest, S-Sonogy, Sz-Szatmár-Szabolcs, Sz-Szolnok, T-Tolna,

KANASSA Guinea Bissau	(V;12.07-14.17)	KAN+Dó (T-N), Bal+ASSA (L-N)
KANAVARI Görögthon	(V;38.23-23.18)	KANA+Falva (L-P), Buda+VÁRI (L-P)
KANBÁRA Benin	(L;10.39-0.50)	KANI+Hegy (D-Sza), Szabolcs+HÁRA (L-Sza)
KANDAI Borneó	(D;1.32-8-109.45)	KANDA (L-Ba), KANDA (CSN)
KANDAKULA Zambía	(V;14.48-30.11)	KANDA+Kuta és Bék+ KÁLLA Falu a Bakonyban
KANDA-KANDA Zaire	(Hat Falu Neve)	KANDA (L-Ba), (CSN)
KANDAKO Guinea Bissau	(V;12.04-14.30)	KANDA+Pusztta és Csér+KÓ-DÜLŐ Dél-Baranyában
KANDÁROS Bazsokföld	(L;43.23-4.39)	KANDÁROS (T-Ba), KAN+Ta (L-Náronszék) Nagy+DÁNOS (L-N.Körülálló)
KANDAVAR Irán	(L;34.37-46.45)	KANDAVAR (T-Ba)
KANDIA Görögthon	(L;35.20-25.08)	KAN+Iszló(T-Bo), Nidas+DIA (L-Haryad) KANDIA (T-Ba,Bo,Sza,I)
KANDÓLOM Guinea Bissau	(V;11.19-15.16)	KANDÓ+Köz és Pata+LOM Falu a Somogy-Vári Járásban
KANGYÁNI Szomogál	(L;15.06-16.26)	KÁN+Sára DÜLŐ és Kőte+GYÁN Falu 10 km-re van egymástól Békésben
KANHIDA Guinea Bissau	(V;11.57-14.19)	KÁN+Derek és Bín+HIDA 18 km-re van egymástól Komáromban
KANÓPA Guinea Bissau	(V;12.21-14.08)	KANÓZ+Öceb és Kara+HÓPA DÜLŐ 20 km-re van egymástól Szak-Somogyban
KANINÓ Kenya	(L;0.48-D-3832)	KAN+Föld és Kar+INÓ DÜLŐ Somogyban
KANISA Nigéria	(V;6.49-8.40)	KANISZA (L-2,CSN)
KANISZA Libanon (15 Név;D;34.03-35.42, V;34.01-35.40)		KANISZA (L-2)
KANÓRA Guinea Bissau	(V;12.19-14.36)	KÁN+Sára és KÁKA+Szeg DÜLŐ Békésben
KANOKI Illinois USA	(V;41.15-88.15)	KAN+Iszló (T-Bo) Hernád+KAKI (L-Bo)
KANÓLO Benin	(L;9.32-1.32)	KANI+Hegy és Nagy+KÁLLÓ Szabolcsban
KANÓMÉPA Új-Kaledónia	(T;22.40-167.27)	KÁNÓ+Falva (L-Bo), Tarna+MÉPA (L-Bo)
KANOGA Zaire	(L;6.14-D-22.17, V;7.09-27.02)	KAN+Hegy (D-Sza), Kál+OGA (D,L,T-Sza)
KANOTA Görögthon	(L;35.23-24.40)	KANOTA (L-Va)
KANTANYA Peru	(V;15.31-73.40)	KANOS+TANYA (L-Ba)
KANTARA Egyiptom	(L;30.52-32.20)	KAN+Tuna Melyföld és Isz+TÁRA Láprét Két Sárkőzi Név Bogyiszló határában
KANTARÉT Tunisz	(D;35.45-10.00)	KANTARÉT (T-Hat Purta Község része)
KANTÁRI Burkina Faszó	(L;12.32-1.27)	KANTÁRI (D-Ba)
KANUGA Benin	(V;9.22-1.37)	KAN+Föld és Bar+UGA Két DÜLŐ Somogyban
KÁNYA-KÁNYA Peru	(L;14.25-74.48)	KÁNYA-Patak (V-Bo)
KÁNYÁKULA Zambía	(V;9.37-31.50)	KÁNYA-Patak (V-Bo), Enz+KÁLA (T-Bo)
KANYÁRI Bevándor	(CS;3.00-D-83.00)	KANYÁRI (L-Sza)
KANYÁRVÁRI India	(L;18.51-76.44)	KANYÁR+Pusztta(T-Sza), Vas+VÁRI(L-Sza)
KANYATÓ Tanzánia	(L;4.26-30.17)	KÁNATÓ (T-S)
KAPANI Pülöp Szk.	(L;14.59-120.05)	KAPANI (L-Verőce)
KAPARA Pülöp Szk.	(V;11.02-119.24)	KAPARA (L-S)
KAPILA Új-Guinea	(D;4.58-141.06)	KAPILA (D-Fiune)
KAPIRÓNA Peru	(V;3.25-75.23)	KAPI+Só(L-Sáros), Sáros+RÓNA(L-Sáros)
KAPISÓ Új-Guinea	(L;8.10-147.00)	KAPISÓ (L-Sáros)
KAPOSI Gajána	(V;6.21-59.20)	KAPOS (V-S), KAPOSI (CSN)
KARABUKA Bolívia	(L;15.45-69.04)	KARABUKA (T-Bé,Cs,K)
KARABURA Ausztrália	(V;24.16-117.03)	KARA+Hát (T-Szo)Tista+BURA (L-Szo)
KARÁCS Görögthon	(L;35.30-23.59)	KARÁCS+Pa (L-Ba)
KARÁCSI Pakisztán	(L;24.59-68.56)	KARÁCSI-DUNA (V-Gy)

Ba-Baranya, Bé-Bécs-Cisun, BÉ-Bécs, Bo-Borsod, Cs-Csongrád, F+Fejér, Gy-Győr, Ha-Hajdú-Bihar, Ha-Héves, K-Komárom, K+Kőrös, P+Pest, S-Somogy, Sz+Szatmár-Szolnok, Sz+Szolnok, T-Tolna,

KARÁCSONY Kenya (L:0.23-D-34.38)
 KARÁDI Burkina Faszó (L:11.23-4.02)
 KARAHAMA Japán (L:28.20-129.30)
 KARAHAT India (L:27.04-94.45)
 KARAKACS Irán (L:35.36-49.39)
 KARAKÁLLA Közép-Ázsia (L:38.26-56.18)
 KARAKÁN Pülöp Sz. (V:9.15-126.01)
 KARAKAS Bulgária (L:41.17-26.39)
 KARAKÓ Brazília (V:22.13-57.03)
 KARAKÓ-RUM Kaszír/
 Özgür (D:35.24-76.38)
 KARAKULA Angólia (L:14.59-12.40)
 KARAKUN Közép-Ázsia (L:38.54-65.41)
 KARAKUNÚT Közép-Ázsia (V:42.52-75.18)
 KARAMUO Guineá Bissau (L:11.55-15.32)
 KARAWANAROS Tüörghon (L:37.36-36.55)
 KARÁNCÉ Közép-Ázsia (V:54.03-101.18)
 KARANCSE Kamerún (L:10.41-13.39)
 KARÁNGÁLLA Málta (L:14.59-7.41)
 KARANKO Argentína (D:48.12-66.27)
 KARAPANCIA Bolívia (L:18.38-66.05)
 KARAPÓ Peru (L:13.45-74.14)
 KARASSÓ Görögthon (L:35.16-25.18)
 KARASÓ Burkina Faszó (L:12.33-4.00)
 KARATÁLL Közép-Ázsia (V:46.26-77.10)
 KARAZA Közép-Ázsia (L:56.08-74.38)
 KARAVITA Olaszthon (L:40.51-14.18)
 KARCALLA Dél-Oral (L:51.59-55.14)
 KARIXA Barmthon (L:43.17-1.51)
 KARIXÓ Bolívia (L:21.10-65.41)
 KARIXÓ-VARGA Karéllia (T:64.57-30.06)
 KARIXA Kaszír (L:37.00-75.00)
 KARIXÓ Pülöp Sz. (T:14.03-123.06)
 ott NADON Sziget és BALATON Falu
 tőszomszédja
 KARIGADIA-TISZA Görögthon (L:35.09-25.07)
 KÁROSI Tajvan (T:23.11-119.25)
 KÁRPÁTOG Görögthon (T:35.30-27.21)
 KARTALI Közép-Ázsia (L:53.05-60.40)
 KARNATÁR Pülöp Sz. (L:14.40-120.59)
 KASAPÓ Észak (V:14.27-29.07)
 KASSARÉT Líbanon (D:33.25-35.25)
 KASURI Bolívia (D:18.34-68.34)
 KASZABA Nikaragva (T:12.00-83.42)
 KASZAB-TAG Közép-Ázsia (D:37.68-68.38)
 KASZABUKA Zaire (L:7.10-D-23.58)
 KASZIBA Irak (L:34.24-40.59)
 KASZONI Zaire (L:3.03-D-27.00)
 KÁTAI Peru (V:9.39-70.41)
 KATAMAK Afganisztán (L:35.54-65.02)

KARÁCSONYI (L-Übvarhely), (CSN)
 KARÁDI (T-S, CSN)
 KARAHAMA (V-S)
 KARAHAT (L-Szo)
 KARASZÓ (L-Bihar), KALA-KACS (T-Bo)
 KARAKÓ (T-Ve), BÉK-KÁLLA (L-Ve)
 KARABUKA (T-Bé), TUL-KÁN (T-Bé)
 KARAKAS (T-Ha, CSN)
 KARAKÓ (L-Va, Ve; T-Bo, CSN)
 KARAKÓ és RUM község 26 km-re egy-
 mástól Kelet-Vas megyében
 KARAKÓ-DÜLŐ (T-T), KARAKULA (T-T)
 KARAKUN (L-Valkó)
 KARAKUN-FALVA (L-Valkó), MAT-ÖZ (T-Bé)
 KARABUKA Pusztas MÁRÓ Város tartozékai
 KARA-KÚT (T-S), MOCSÁR-MÉN (T-S)
 SIÓ-MÁRÓ (L-S)
 KARÁNCÉ (T-S)
 KARANCSEI (L-N)
 KARÁN-BEREK (L-Szörény), BÉK-KÁLLA (L-Ve)
 KARANKO (D-Va)
 KARAPANCIA (V-Ba, L-Bé)
 KARAKÚT és Kis-PÓ Szolnok megyében
 KARASSÓ (V-Ba)
 KARASZÓ (L-Bihar)
 KARA-PANCSA (V-Ba, L-Bé), TORON-TÁLL (T)
 KAR-TÁLL (V-Ba)
 KARALLA (L-Lika)
 KARAKÓ (L-Ve), HENES-VITA (L-Ve)
 KARCALLA (L-Bé)
 KARIXA (L-Szilággy)
 KARIXÓ (T-Ba)
 KARIXÓ (L-Bihar), VARGA (CSN)
 KARIXA (T-T)
 KARIXÓ (T-S) a BAKONY Hegy, a Balaton
 Tó táján
 KAR-Iszáló (V-Ba), KADIA-MALON (L-Ba)
 TISZA-DÜLŐ (T-Ba)
 KÁROSI (CSN)
 KÁRPÁTOG-PUSZTA (L-K)
 KARTALI-LAPOS (T-P)
 KARU-IRATÁR-BÉRE (D-Bo)
 KASA-HALOM, KÉT-PÓ Szolnok megyében
 KASSARÉT a Berényi Kisgyula Falu Részén
 KAS-HALVA (L-Sza), HAD-ÖRI (T-Sza)
 KASZIBA (L-Ha)
 KASZAB-BÉRE (T-N), KÁLI-TAG (T-Ha),
 KASZAB (CSN)
 KASZA-Per (L-Cs), KARA-HUKA (L-Cs)
 KASZIBA (L-Ha, T-S)
 KÁSZONI (L-Háromszék)
 KÁTAI (CSN)
 KATA-Loka (D-Bo), HERNÁD-KAK (L-Bo)

Va-Vas, Ve-Veszprém, I-Iszla. (D)=Domborzat, Hegy, Halom; (L)=Lakhely; (T)=Térület, Dűlő, Műt, Trócs
 (V)=Víz, Patak, Folyó, Tenger, Tó, Öbl; (CSN)=Nérsz, Csakított név; (E)=Csanak; (D)=Öbl

KATALA	Alaska	(L;60.11-144.35)	KATLA (V-Bé)	
KATALA	Brazília	(L;18.09-47.42)	KATALA-Szeg (V-Bé), Nagy+ONY (L-Nyitra)	
KATALA	Franciaország	(L;48.57-4.23)	KATALA-Szeg (V-Bé), Nagy+ONY (L-Nyitra)	
KATALA	Indonézia	(L;3.59-131.23)	KATALA (D-Bo)	
KATAPÁN	Benin	(V;9.55-1.30)	KATAPÁN (CSN)	
KATÓVÁRA	Zaire: KATÓ:	(L;2.21-27.38)		
	VÁRA:	(L;2.18-27.36)		
KATULI	Zaire	(L;2.52-8-26.59)	KATÓVÁRA (T-Sza)	
KATÚNI	Albánia	(L;40.19-20.11)	KATÓJI (L-Ba)	
KALKAJA	Bocvina	(V;19.48-25.45)	KATÓNI (L-Fiume)	
			KNU+Kál Dűlő és KÁVA+Halon 12 km-re	
			van egymástól Nyugat-Békeben	
KALTA	Maldives	(T;0.41-73.13)	KNU+Kál és Belen+TA Dűlő Békeben	
KÁVAKÓT	Irak	(L;35.38-44.37)	KÁVA+KÓT (D-He)	
KAVANCA	Bolívia	(V;14.09-61.63)	KAVANDA (D-S)	
KAVANCSÉ	Kanári Szk.	(CS;28.00-16.00)	KAVAN+Da Domb Kút+CSÉ Falu Tartonka	
			Sonogy megyében	
KÁVAVÁRA	Új-Guinea	(V;4.31-151.19)	KÁVAVÁRA (D-He)	
KESZLE	Etiópia (Háron Falu)	10.00-40.00)	KESZLE (V-Z, CSN)	
KESZKA	Zaire	(L;11.11-21.37)	KÉK+Csé (L-Sza), Kál+ONGA (T-Sza)	
			Kétszomszéd	
KELBIA	Tuniz	(L;36.50-11.05)	KELBIA (L-Bé)	
KELBEN	Új-Guinea	(V;5.55-147.00)	KELBEN (T-P), KELBEN (T-P, CSN)	
KENDVÁRA	Maldives	(T;5.57-73.24)	KENDI-Lóna (L-Szolnok-Doboka,	
			Bihar+KÉLA (L-Bihar)	
KENGIVÁR	Új-Guinea	(L;36.12-78.38)	KENGSE+Puszt (L-Ba), Kanta+VÁR (T-Ba)	
KERINKÓ	Kaukázus	(V;43.55-43-26)	KER+Ta (L-Ve), Gil+KÓ (T-Va)	
KESZRE	Mali	(V;22.30-3.30)	KESZRE (L-Ogulin)	
KESZRE	Új-Guinea	(D;6.28-143.25)	KESZRE (T-Sza)	
KETINA	Tibet	(L;32.54-92.29)	KETINA (L-Fiume)	
KETVÉZ	Gajána	(L;5.56-60.38)	KENE (CSN), ÜCKE (CSN)	
KÉZAI	Csád	(L;9.46-14.22)	KÉZAI+Sarok (T-Bé), KÉZAI (CSN)	
KIABA	Navaji	(L;21.19-157.52)	KIABA (L-Vasas)	
KIDETÜRI	Kaukázus	(L;42.39-43.24)	KIDE+Falva (L-Kolozs), Torda+TÜRI	
			(L-Torda-Aranyos)	
KIKINDA	Zaire	(L;5.14-0-15.24,	KIKINDA (L-Torontál)	
		8.54-0-27.38)		
KILIÁN	Kanada	(V;69.00-83.00)	KILIÁN+Telep (L-Ve)	
KILIBÓ	Benin	(L;8.34-2.27 és		
		10.20-1.49)		
KILI-KILI	Guinea Bissau	(V;12.10-14.34)	KILIBÓ (T-Sza)	
KILIMÓCSOMA	Kenya	(D;0.12-8-37.53)	KILI+Ti (L-Gy)	
			KILIMÓ+Puszt (L-Z), Tisza+CSOMA	
			(L-Bereg), CSOMA (CSN)	
KILITI	Fülöp Szk.	(L;13.52-120.37)	KILITI (L-Gy)	
KILITÓKA	Madagaszkar	(L;17.44-45.32)	KILI+Mán (L-Z), Kánán+TÓKA (T-Z)	
KINÓTALÁN	Fülöp Szk.	(V;6.40-124.02)	KINÓTA+Domb (D-Ve), Táp+LÁN (L-Va)	
KIRILLA	Sri Lanka	(V;6.45-79.55)	KIRILLA (L-Sza)	
KIRITÓ	Japán	(D;36.00-137.55)	KIRITÓ (V-Bé)	
KISMAVCSA	India	(V;36.48-73.12)	KISMAVCSA (T-S)	
KISVÁRA	Peru	(L;13.42-73.06)	KISVÁRA (T-Ba), KISVÁRA (L-Sza)	
KOBARI	Új-Guinea	(L;8.55-146.59)	KOBARI (T-Ba)	
KOCSERE	Új-Kaledónia	(D;21.48-166.29)	KOCSE+ER, KOCSE+ERE (L-P)	
KÓDIA	Csád	(L;10.38-19.51)	KÓDIA+Rút (V-S)	
KÓDIACSÁN	Benin	(V;8.05-1.49)	KÓDIA+Rút (V-S) és CSÁNY+Rút a Síd-	
			foki járásban 7 km-re egymástól	

Ba-Baranya, Bb-Bács-Kiskun, Bb-Békés, Bp-Borsod, Cs-Csongrád, F+Fe-Fér, Gy-Győr, Ha-Hajdú-Bihar, He-Héves, L-Komárom, N-Nagybánya, P-Pest, S-Somogy, Sz-Szatmár-Nagybánya, Sz-Szolnok, T-Tolna,

KODOLA Togyó _____ (V:9.23-1.17)

KODA-VÁZSI Szadán, (KODA:V:5.06-31.43)
(VÁZSI:D:5.50-30.23)

KODÁRI Pakisztán _____ (L:30.48-70.29)

KODADI Elefántcsontpart _____ (V:5.19-4.01)

KODÁRI Őj-Zéland _____ (V:36.17-174.28)

KODÁN-KISLAK Közép-Ázsia (L:40.55-72.29)

KODATARI Őj-Zéland _____ (V:42.50-171.01)

KODATÜR India _____ (L:16.40-75.12)

KODOVA Japán _____ (L:34.16-135.24)

KODÁRI Bulgária _____ (L:42.53-26.00)

KODRÓ Chile _____ (L:37.25-73.20)

KODINVÁRI Görögthon _____ (L:35.32-23.47)

KODLATA Peru _____ (V:8.4777.45)

KOLOKA Nigéria _____ (L:7.02-8.58)

KOLOKÁN Burkina Fasnó _____ (L:13.03-4.13)

KOLOKONDA Salamon Szk. _____ (V:9.48-160.09)

KOLON-KOLON Peru _____ (D:16.59-71.16)

KOLONTÓ Szenegál _____ (L:13.49-14.44)

KOLOPRÓ Elefántcsontpart _____ (L:9.45-5.59)

KOLOSKA Közép-Ázsia _____ (L:56.30-73.35)

KOLOSOŰ Őj-Guinea _____ (V:8.18-146.47)

KOMÁDI Salamon Szk. _____ (L:9.48-159.55)

KOMANA Peru _____ (CS:14.00-75.00)

KOMARA Görögthon _____ (L:41.35-26.14)

KOMÁRI Görögthon _____ (L:35.16-25.00)

KOMÁRON Mongólia _____ (L:44.35-110.18)

KOMÓCSIN Őj-Guinea _____ (T:1.19-144.20)

KOMOLÓ Uganda _____ (L:1.52-8-33.49)

KOMORÓ Indiai Óceán _____ (D:12.00-44.00)

KOMENGA Őj-Guineai Felföld _____ (L:6.15-144.50)

KOMOROSZKA Peru _____ (D:15.13-73.00)

KOMICA Görögthon _____ (L:40.03-20.45)

KONYAVÁRA Dél-Afrika _____ (L:30.43-30.00)

KONYAVÁRA Ausztrália _____ (L:30.58-142.18)

KOPÁRI Őj-Guinea _____ (L:6.10-155.35)

KOPASZKÖR Island _____ (L:66.08-16.25)

KOPOLA Nigéria _____ (L:10.10-12.04)

KORANA Dél-Afrika _____ (D:28.56-27.17)

KORITA Peru _____ (L:4.16-81.12)

KOROMPA Fidzsi _____ (D:17.53-177.34)

KORONKA Peru _____ (D:13.48-72.22)

KOSÁRI Görögthon _____ (L:35.17-25.19)

KOSOLA Finnthon _____ (L:63.06-22.45)

KOTÁRI Japán _____ (L:41.32-140.25)

KODÓ, KODÓ-DÚLÓ és KODOLÁNYI Utca
mind Pécsen

KODOVÁZSI (D-Csík)

KODÁRI (T-P)

KODADI (L-Ha)

KODÁN-KIK (D-Sza)

KODÁN-KIK (D-Sza), Szamos-KISLAK (L-Sza)

KODÁ-Palva és TANI-Major Tőszomszéd

(L-P)

KODAC+Ka (D-Bo), Naza+ÖR (D-Bo)

KODOVA (L-Liptó, CSN)

KODÁRI (L-Varsád), (CSN)

KODRÓ (V-S)

KODIN+Palva, Szepes+VÁRI (L-Szepes)

KODLATA (T-S)

KOLOKA (T-Ve)

KOLOKÁNYI (T-Bo)

KOLO-Káry (T-Bo), Kis-KENEA (V-T)

KOLON (V-P)

KOLONTÓ (V-P)

KOLOP+Halos (D-Szo), KOLOP+Püzdő (L-Szo)

Don+KÓ (T-Szo), KOLOP+Püzdő 12 km-re

Don+KÓ Dűltől a Jászszáiban

KOLOSKA (V-S)

KOLOSOŰ (L-Sáros)

KOMÁDI (L-Ha)

KOMANA (L-Pogaras)

KOMARA (L-K)

KOMÁRI (L-I), (D-Va)

KOMÁRON (T)

KOMÓCSIN (CSN)

KOMOLÓ (L-Háromszék)

KOMORÓ (L-Sza)

KOMENGA-Kőváros, Gyakori Névünk

KOMOROSZKA (T-Va), KOSKA (V-Va)

KOMICA (V-Sa)

A Hókben KONYA+Donb 12 km-re

van a Rák+MÁRA Hegytől: a 40.000 éves

őshangú csontsíp lelőhelye

KONYA+VÁRI (T-P), Keve+VÁRA (L-Temes)

KOPÁNYI (T-S)

KOPASZ+Hallgató Hegy Hajmás+KÖR

szomszédja (L-Ve)

KOPOLA (V-S)

KORANA (V-Ogulint)

KORITA (T-S)

KOROMPA (L-Szepes)

KORONKA (L-Maros-Torda)

KOSÁRI (CSN)

KOSOLA-KOSOLJA (L-Hunyad)

KOTÁN+Part (T-Szó), KOTÁNYI (CSN)

Va=vas, Ve=veszprém, Z=Zala. (D)=Domborzat, Hegy, Halom (L)=Lainhely (T)=Terület, Dűlő, Mt., (rög)
(V)=víz, Pataj, Folyó, Tenger, Isz. Öböl (CSN)=Tűzsi, Csak két név (E)=Észak (S)=Dél

KOTÁRI India	(V;25.00-74.00)	KOTÁRI (L-Zágráb)	
KOVÁRI Burkina Faszó	(L;12.39-1.21)	KOVÁRI (L-P)	
KUCORA Meksikó	(V;16.37-97.41)	KUCORA (L-Bácska)	
KUCSERA India	(L;26.59-73.58)	KUCSERA (CSN)	
KUCSORI Kenya	(D;3.15-6-41.40)	KUCSORI (T-Szo)	
KUKÁLIA Havaji	(L;21.20-157.50)	KUKÁLIA (T-He), (CSN)	
KUKULA Etiópia	(V;11.19-39.08)	KUKULA (T-Ba)	
KURULLÓ Argentína	(L;34.27-59.21)	KURULLÓ (T-Va;T-Sza)	
KURUTÓ Guinea Bissau	(L;12.19-15.08)	KURU+Csó (D-He), Piri+TÓ (D-He), Mindkettő a Bökken Hegy-Tető	
KUNUTYIN Dél-Óceánia	(L;4.31-172.12)	KUNUTYIN (L-Cs)	
KULIPIN Ój-Guineai Felföld	(6.00-144.00)	KULIPIN+Tyó (L-Sza)	
KULJULA Etiópia	(V;11.19-39.08)	KULJULA (T-Ba)	
KUNÁGÓ Elefántcsontpart	(V;9.38-8.08)	KUN+Eze és Jász+ÁGÓ Társpegak a Jászásban	
KUNAJÁN Szenegál	(L;12.32-15.48)	KUN+DÉLŐ (T-Szo), Alap+JÁN (T-Szo)	
KUNAPÓ Trinidad	(V;10.35-61.05)	KUN+DÉLŐ (L-Szo) Puszt+PÓ (L-Szo)	
KUNATÓR India	(L;12.21-78.31)	KUN+DÉLŐ és Mező+TÓR a Nagy-KUN- ságban, KUN (CSN)	
KUNGALA Szenegál	(L;14.17-13.25; V;14.01-13.25)	KUN+Pezsér (L-Bé), Kar+GALLA (L-Bé)	
KUNGARA Burundi-Ruanda	(L;3.33-29.43)	KUNGARA (L-Ba)	
KUNGOMA Burundi-Ruanda	(D;2.31-30.16)	KUN+Ér (L-Bé), GYOMA+Éndrőd (L-Bé)	
KUNJUNA Burkina-Faszó	(L;10.08-3.25)	KUN+Szentmártonról Szo-re van a KUN+DÉLŐ	
KUNTURI Peru	(D;15.21-69.37)	KUN+Hegyes és Mező+TÓRI a Nagykun- ságban	
KUNTURA Guinea Bissau	(V;12.07-14.19)	KUN+Miklós és TURA Két Pest megyei Község	
KUNŐRI Kórea	(L;39.45-125.56)	KUN+Lachána és ŐRI Község Pest megyé- ben	
KOVÁRI India	(V;26.00-78.00)	KUN+Gacs (T-Szo), Vak+VÁRI (T-Szo)	
KUPÁRI Fimbon	(L;66.07-24.55)	KUPÁRI (L-Fiume)	
KUPA-VÁRI Peru	(L, CSN)12.00-76.00)	KUPAVÁRI (D-S)	
KUPINA Kolumbia	(L;6.38-74.34)	KUPINA (L-Valkó)	
KUPALI Etiópia	(L;7.47-44.27)	KUPALI (V-Ve)	
KURALI Venezuela	(V;10.20-69.45)	KURALI (T-Ve)	
KURUPÓ Gajána	(V;6.44-58.37)	KURUPÓ (T-Ve)	
KURPA-TÓRA Benin	(KURPA: L;9.59-1.37) (TÓRA: L;11.14-2.23)	KURPATÓRA (D-Csik)	
KUTÁGÓ Benin	(L;8.03-1.59)	KÚT+Lapos Délő Jász+ÁGÓ Falu része a Jászásban	
KUTAI Maldívok	(T;5.32-72.49)	KUTAI+FA (T-S)	
KUTAIFA Omán	(V;23.07-59.01)	KUTAIFA (T-S); Sonogypál Falu része	
KUTAFÁ Tunisz	(V;34.55-10.05)	KUTAFÁ (T-S)	
KUTANANKA Tajföld	(V;13.35-100.07)	KÚT+Völgy és BANGA+Vár Erdő 15 km-re egymástól Bakonybéli térségben	
KUTINA Kongo	(L;3.40-D-12.32)	KUTYINA (T-Szo)	
KÜTTAVAN Tajföld	(V;14.12-101.54)	TAVANBÚT: Bácsi Ósfalu a TAVANBÚT ÉR partján!	
KÜTÚFA Szenegál	(L;14.32-15.55)	KÚT+Lapos, Bad+ÉR, Péter+FA mind Szabolcsban	
KUTUSOVÁN Albánia	(L;41.14-20.15)	KUTOR+Falva (L-E), Kili+MÁN (L-E)	

Ba-Beranya, BÉ-Bács-Kiskun, BÉ-Békés, Bó-Borsod, Cs-Csongrád, F+Fejér, Gy+Győr, Ha+Hajós-Bihar,
He+Heves, K+Könyör, P+Pécs, S-Somogy, Sz+Szatmár-Szabolcs, Sz+Szolnok, T+Tolna,

L

LAPÓVÁRA	Tájiöld	(T;10.26-99.22)	MÁTRA+LAK a Mátrában;LAK+Kút MÁTRA+Ballai mellett
LAPÓCSA	Nigéria	(L;7.50-6.39)	LAPÓCSA (L-S)
LAPÓKA	Nigéria	(L;8.06-4.06)	LAPÓKA (T-S)
LAPÓVÁRA	Buzsákiöld	(L;42.52-7.20)	LAPÓVÁRA (T-V)
LAPÓVÁRI	Argentína	(L;28.49-59.39)	LAPÓVÁRI (L-Piense)
LAPÓVÁRA	Nigéria	(L;7.14-4.03)	LAPÓVÁRA (L-Sa)
LAPA-TÁR	Ausztrália	(LAPA;V;17.15-144.55; Kapu+TÁR: D;30.16-150.10)	LAPATÁR (D-K)
LAPONA	Ój-Guinea	(T;1.43-130.09)	LAPONA (V-P)
LAPUJÁN	Pülöp Sak.	(V;7.37-123.11)	LAPU+TÓ (L-N), Tar+JÁN (V-N)
LATÁVÁRI	India	(L;26.28-89.16)	LATÁVÁRI+Pusztai (L-Bihar), (CSN)
LAZINA	Pehér-Oroszthon	(L;54.23-33.31)	LAZINA (L-Zágráb)
LEBÉLE	Szomália	(V;0.12-8-43.04)	LEBÉL+Falva (L-Gönc)
LEBÉSEI	Ój-Guinea	(V;1.09-151.37)	LEBÉSEI (V-He)
LETTETÁN	Burkina Faso	(D;14.55-0.14)	Maros+LEBÉ Falu és Bala+TÁN Dülő Mákó Város szomszédja
LEBÉTE	Indonézia	(T;9.12-125.41)	LEBÉTE (T-Bo)
LEBÉVÁRI	India	(L;18.48-76.36)	LEBÉVÁRI (L-Szepes, CSN)
LEBÉVÁRI	India	(L;22.10-75.42)	LEBÉVÁRI (L-Oy)
LEBÉVÁRA	Tonga	(T;19.48-174.22)	LEBÉ (L-Bars)
LÉBÁKA	Zaire	(V;2.16-8-19.22)	LÉBÁKA (L-Nyitra)
LÉGETI	Albánia	(L;40.30-20.13)	LÉGETI (CSN), LÉGETI (L-Sa)
LÉKABODA	Ój-Guinea	(L;10.14-150.51)	LÉKABODA (L-Sa)
LÉKILIKI	Ój-Guinea	(V;4.47-152.57)	LÉK (T-Ba)
LÉPINA	Felső Úral	(L;54.32-60.12)	LÉPINA (D-P)
LIVÁDIA	Görögthon	(L;35.18-24.48)	LIVÁDIA-LIVÁGYA (L-Hunyad)
LOGATA	Szamosédföld	(V;73.00-100.00)	LOGATA (D-Sza)
LOGATA	Buzsákiöld	(L;41.17-0.48)	LOGATA (D-Sza)
LUBANTON	Belize	(L;16.21-88.58)	LUBANTON (L-Szolnok-Doboka)
LUBOTA	Indonézia	(L;2.10-99.02)	LUBOTA (L-Temes)
LUBAPA	Zaire	(L;10.31-0-27.33)	LUBAPA (L-S)
LUBUBÁN	Pülöp Sak.	(L;7.33-123.19)	LUBU+Domb és BANA-Vára Dülő Sics-re van egymástól Nyugat-Zalában
LUPVÁRI	Peru	(V;8.54-78.19)	LUPA+Sziget (T-P), Buda+VÁRI (L-P)

Va=vas, Ve=veszprém, I=Iszla. (D)=Domborzat, Hegy, Halom (L)=Lakmány (T)=Terület, Dülő, Mát, (CsN)
(V)=Víz, Patak, Folyó, Tenger, Tó, Dűlő (CSN)=Törzsi, Családi név (F)=Füzű (D)=Dűlő

M

MÁCSAI PERU	(L;15.33-73.38)	MÁCSAI (T-Sza)	
MÁCSA-MÁCSA Bolívia	(L;15.34-69.17)	Galga+MÁCSA (L-P)	
MÁCSARETI Bolívia	(L;20.46-63.22)	MÁCSA-RÉTI (T-Bé)	
MÁCSATÓ Angólia	(L;11.48-17.53)	MÁCSA-RÉT és Pir+TÓ Közép-Bácsban	
MADABA Jordánia	(L;31.43-35.47)	MADA-RÉT (T-Sza), Tara+BA (T-Sza)	
MADACSI Japán	(T;33.15-129.24)	MADACSI (L-Nógrád)	
MADAI Kamerún	(L;10.12-13.37)	MADAI (CSN), Nyír+MADA (L-Sza)	
MADARINÁT India	(L;26.42-89.19)	MADARHÁT (D-Eastergon)	
MADAVAR India	(L;25.56-85.48)	MADA+Hegy (D-Sza), Csák+VÁR (L-F)	
MADÉTA Ój-Guinea	(V;3.32-132.53)	MADÉ+Falva (L-Csák)	
MADIA Nigéria	(L;10.38-12.09)	MADIA (L-Zaránd)	
MADIKERI India	(L;12.29-75.40)	MADI+DÖLŐ(T-Sza), Szancs+KÉRI(T-Sza)	
MADINAT Jemen	(L;14.40-43.58)	MADI+Rét (T-Bo), Ber+NÁT (L-Bo)	
MAGARÉ Csád	(V;13.56-14.33)	MAGARÉ (L-Nagy-Müküllő)	
MAGARI Ausztrália	(V;11.57-133.56)	MÁGORI (T-Bé), MAGYARI (L-T)	
MAGARIBUCSI Japán	(L;45.16-141.54)	MAGYARI+Mező és Kovács-Szénája	
		BUSI 19 km-re egymástól Észak-	
		Baranyában	
MAGARIFA Tunisz	(V;36.08-9.41)	MAGYARI+Domb és Gólyás+FA	
		Baranya Drávafok	
MAGARIKARI Görögthon	(L;35.08-24.49)	MAGYARI+Pöld(T-S), KARI+DÖLŐ(T-S)	
MAGAVARA Ój-Guinea	(V;10.04-150.02)	MAGA+Sor(T-Sza), Kere+VÁRA(L-Temes)	
MAGOCSEA Tívoli-Melet	(L;53.39-119.41)	MAGOCSEA (L-T), Madocsa régebben	
MAGÓCSI Zimbabve	(V;19.44-31.23)	MÁGÓCSI (L-Ba)	
MÁGORI Ój-Guinea	(L;10.20-148.40)	MÁGORI+Rét (T-Bé), MÁGORI+Ta(T-Va)	
MAGURA Algéria 3 Falu			
1 Óázis	(33.55-1.27)		
MAGYALI Libanon	(Ö;33.58-35.50)	MAGURA 3 Falu, 1 Hegy Erdélyben	
MAGYARI Bulgária	(L;41.40-25.43)	MAGYALI (L-S)	
MAGYARJÓ Burundi-Ruanda	(L;3.19-29.29)	MAGYARI (CSN)	
		MAGYAR+Beréte (L-Sz. Doboka)	
		KI+JÓ (L-Sáros)	
MAGYARLÁD India	(L;20.45-81.51)	MAGYARLÁD (L-S)	
MÁHOMA Kolumbia	(L;10.16-75.13)	MÁ+Honok (T-S) Kara+HOMA (D-S)	
MAIRA Bolívia	(V;20.25-65.00)	MAIRA+Pusztá (L-He)	
MAJÁTA Fülöp Szk.	(T;D;14.51-120.36)	MAJÁTA (L-Zaránd)	
MAJÉÁTI Nepál	(L;27.23-87.21)	MAJÉÁTI (L-Szőrénny)	
MAJORI Peru	(V;14.41-75.18)	MAJORI (L-Beszterce-Naszód)	
MAJURI India	(L;23.04-71.05)	MAJORI (L-Körös)	
MAKAI Madagaskár	(D;21.15-45.15)	MAKAI (CSN)	
MAKARA Burundi-Ruanda	(L;3.44-29.21)	MAKARA (CSN), MAKARITA (L-bereg)	
MAKARATANA Ój-Guinea	(L;4.40-145.40)	MAKARA (CSN), TAMA (CSN), TAMA (L-V-	
		Háromszék)	
MÁKARIKARI Boevína	(V;20.38-21.31)	MÁKARI+Rét (T-S), KARI+DÖLŐ(T-S)	
MÁKÁRI Görögthon	(T;37.05-25.42)	MÁKÁRI+Rét (T-S), MÁKÁRI (CSN)	
MÁKIMÁL Közép-Ázsia	(V;41.14-71.27)	MÁK+Fa (T-Va), MÁL+Erdő(T-Va)	
		Kenes+MÁL (L-Va)	
MÁKÓCSA Tansánia	(L;6.12-36.07)	MÁKÓCSA (T-Sza)	
MÁKÓFI Zaire	(L;12.18-E-30.06)	MÁKÓFI (CSN), MÁKÓ+Pusztá (T-N)	
		Öyör+FI (CSN), Öyör+FI+Szeg (L-Z)	
MÁKÓHON Kamerún	(V;4.44-10.31)	MÁKÓ+Pusztá(L-N), Ipoly+HONT(L-N)	
MÁKÓ-MÁKÓ Zaire	(L;3.38-D-17.25)	MÁKÓ (L-Cs), (CSN)	
MÁKÓRÁDÓ Ój-Zéland	(D;39.09-176.03)	MÁKÓ+Pusztá (L-N), Tencsén+MÁKÓ	
		(L-Tencsén) Tencsén+RÁDÓ (L-Tr)	
MAKULA Csín	(L;17.03-54.14)	MAKULA (T-T)	

Ba-Baranya, Bé-Bács-Kiskun, Bő-Békés, Bo-Borsod, Cs-Csongrád, F+Fe-Jér, Gy-Győr, Ha-Hajdú-Bihar, He-Heves, K+Kónia, N+Nógrád, P+Pest, S-Somogy, Sz-Szatmár-Szolnok, Sz+Szabolcs, Sz+Szolnok, T-Tolna,

MALÁJA India	(L;10.50-92.51)	MALÁJA (T-Z)	
MALÁNTA Borneó	(L;4.33-118.33)	MALÁNTA (T-Sa)	
MALÁNTA Fülöp Szk.	(L;5.06-120.19; 5.33-120.47)	MALÁNTA (L-Alsó-Fehér)	
MALATA Zaire	(L;11.35-0-26.33)	MALÁNTA (L-Alsó-Fehér)	
MALANGA Szulavézsi	(L;2.14-0-102.14)	MALATA (T-Sa)	
MALÉTA Tívoli-Kalet	(L;50.56-108.26)	MALANGA-Köz (T-Z)	
		MALÉ-DÜLŐ (T-S), Tamán-TA (T-S)	
		MALÉ-TER (CSN)	
MALIA Gőgöghon	(L;35.17-25.28)	MALIA (T-S);Erdő Tőcsöke Falu mellett	
MÁLIBIA Zimbábia	(V;16.10-27.37)	MÁLI-Túni("Rézkori")lelőhely a Bakonyban ott Kökkút Falunál 18 km-re Bal-EMBA Falutól)	
MÁLOK-LOK Fülöp Szk.	(L;11.30-122.40)	MÁLOKI (T-S), Csorba-LOK (T-S)	
MÁLOMI Benin	(L;8.11-1.54)	MÁLOMI-Hegy (T-Sa)	
MALONGA Fülöp Szk.	(D;11.13-119.35)	MALONYA (V-Z)	
MÁMAI Új-Guinea	(L;3.15-151.45)	MÁMAI-Rét (T-Cs)	
MAMURA Egyiptom	(L;31.18-30.03)	MA-Dia (L-Zarád), Temes-MURA (L-Temes), MUROR (L-Z)	
MANATÓ Fülöp Szk.	(L;13.58-122.25)	MANATÓ (D-Sza)	
MANDALÓ Zimbábia	(L;13.02-22.39)	MANDA-Bokor és Kukul-LÓ Dűlő a Nyírségben	
MANDALOK Újgúria	(T;37.37-86.34)	MANDA-Bokor (L-Sza),Tisza-LÖK (L-Sza)	
MANDAPÁR Tőcsöghon	(L;40.08-39.59)	MANDA-Bokor (L-Sza), Jala-PÁR (L-Sza)	
MÁNDARLIK Újgúria	(L;38.35-89.23)	MÁND-Pusztá,Kis-JAR Falu és Szanda +LIK Dűlő Szatmár-Hajdú megyében	
MÁNDI-HUSZÁR Afganisztán	(L;31.33-65.47)	MÁNDIHEZSÁR (Sza)	
MÁNDI-KISLAK India	(L;36.38-75.23)	MÁNDI-Rét (T-Sza),Zselic-KISLAK (L-S)	
MÁNDJÁKÓ Guinea Bissau(CSN)	(L;12.00-16.00)	MÁND-Falva(L-Sza),Nyír+JÚD(L-Sza)	
MÁNDURA Ausztrália	(L;32.31-115.41)	MÁNDI-Rét, MÁND és UBU mind Szabolcs-Szatmárban	
MÁNDORI Pakisztán	(L;33.26-71.23)	MÁNDI-Tag (T-Sza),Bad-ŐRI (L-Sza)	
MÁNDORI Togo	(L;10.51-0.49)	MÁND-Pusztá(L-Sza),Bad-ŐRI(L-Sza)	
		MANDA-Bokor és Bad-ŐRI-Bokor Nyíregyháza része	
MÁNGARA Szenegál	(L;15.11-16.15)	MÁN-Tanya és Kővár-GARA Falu Szatmárban van	
MANIGA Tuniz	(V;33.47-8.53)	MANIGA (L-Nyitra)	
MÁNIKÁTA Málta	(L;35.36-14.21)	MÁNI-Telek és Nagy-KÖTA Pest megye	
MANÓVÁRI Új-Guinea	(V;10.31-150.34)	MANÓ-Pusztá és VÁR-Hegy Balatonke- nese fölött Hat km-re van egymástól	
MÁNYOKI Zimbabve	(V;17.38-31.57)	MÁNYOKI (D-T)	
MÁRAI Peru	(L;4.42-80.12)	MÁRAI (CSN)	
MARCALI Törökisztán	(T;42.03-52.27)	MARCALI (L-S)	
MARINÓ Bocvina	(V;24.00-26.40)	MARINÓ (L-Trencsén)	
MARJAZI Irán	(T;35.00-50.00)	MARJAZ (L-He)	
MAROSI India	(L;19.07-72.54)	MAROS (V), MAROSI (CSN)	
MARÓTI India	(L;20.07-79.37)	MARÓTI (CSN), MARÓT (L-P)	
MASZÁKI Új-Guinea	(L;1.15-131.09)	MASZÁKI (T-S)	
MASZÁRI Gőgöghon	(L;35.10-33.05)	MASZÁRI (L-Bereg)	

Va=vas, Ve=Veszprém, Z=Zala. {D}=Domborzat,Hegy,Méző; (L)=Lakhely; (T)=Terület,Dűlő,Rét,Erdő;
(V)=víz,Patak,Folyó,Tenger,Tó,Dűlő; (CSN)=Törzsi,Családi név; (E)=Észak; (D)=Dél

MÁTASOR Ój-Guinea	(V;1.31-137.58)	MÁTA-Csó(T-Mára+Maros),Tala+BOR (V-Mára+Maros)
MÁTACSEVÁN Kanada	(L;48.00-80.40)	MÁTA-Kert(T-Bé), Bor+CSÉFÁN(T-Bé)
MÁTACSO Chile	(CSN;23.00-68.00)	MÁTACSO (L-Máranaros)
MÁTAPA Niger	(L;14.08-8.44)	MÁTA-Mag (T-Ba), Mán+FA (L-Ba)
MÁTANÁN Ój-Guinea	(L;4.00-152.55)	MÁTA-Kert (T-Bé),Baj+KÁN (T-Bé) Oyona ill. Tachos határa
MATALA Angola	(V;7.18-15.27) L;14.55-16.25)	MATATA (T-S)
MÁTAMÁR Omán	(L;22.46-57.29)	MÁTA-Csó(L-Máranaros), Szat+MÁR(T)
MATANI Nigéria	(L;8.14-7.03)	MATANI (D-S)
MÁTAPO Zámia	(L;14.37-24.46)	MATA-Kert és Két+PÓ Jöke-re egy- mástól Szolnok térségében
MÁTAVÁNA New-Jersey	(L;40.24-74.13)	MÁTA-Kert (T-Bé),Óéva+WÁVON(T-Bé)
MÁTÉBÓFA Mexikó	(L;29.29-110.14)	MÁTÉ-Írtás (T-Z), BÓKA+Hiza (L-Z)
MÁTÉBÚRI Peru	(V;14.53-74.12)	MÁTÉ-Szalka és UBUI Csatorna Szatnártan
MÁTÉVÁR Ój-Guinea	(V;1.46-138.35)	MÉTÉ+Falva és Seges+VÁR Nagy Kükül- lőben
MATKA Bolívia	(L;19.31-63.52)	MATKA (D-Sza)
MATOTA Kolumbia	(V;7.24-75.54)	MATOTA (V-Bo)
MÁTRÁD Tájföld	(T;10.24-99.21)	MÁTRÁD-MÁTRÁD (D-He)
MATUKA Fülöp Szk.	(L;14.11-122.49)	MATUKA (T-S)
MAZANI India	(L;29.53-77.30)	MAZÁN (CSN)
MAZATÓ Kolumbia	(V;4.35-74.54)	MÁZATÓ (V-Ba)
MAZÓRI Lengyelhon	(V;54.00-21.00)	MAZÓRI+MAZÓRI (D-Bo)
MECSEKI Távols-Kellet	(V;68.53-177.17)	MECSEK (D-Ba), MECSEKI (CSN)
MECSEFUA Libanon	(D;34.08-36.09)	MECSEF+Falva, Asszony+FA,Dínes+FA mind Gyűben
MEDERI Etiópia	(V;12.12-40.39)	MEDERI (L-Sza)
MEDINA Anglia	(V;50.40-1.25Ny)	MEDINA (L-T)
MELLERI Nigéria	(L;12.28-11.37)	MELLER (V-He)
MELLSÁG Fülöp Szk.	(V;14.13-112.23)	Csik+MELLSÁG (L-Csik CSN)
MENDAOR Ruszkhon	(D;43.09-1.43)	MANDA+Bokor(L-Sza),Bad+ÖR(L-Sza) Nyiregyháza része mindkettő
MENDE-MENDI Ój-Guinea	(L;5.50-145.00)	MENDE (L-P), MENDI (CSN)
MENEHENE Havaji	(CSN)	MÉNI+Patak (V-T, Lépa+HUN (T-T)
MENÉTE Göröghon	(L;35.29-27.11)	MÉNÉS-Patak(V-Bo),Lel+ÉTE (T-Bo)
MENGYÁNI Río Muni	(V;2.20-9.46)	MENGYÁNI (CSN)
MÉREI Elefántcsontpart	(L;8.37-2.45)	MÉREI (CSN)
MORÉTA Etiópia	(L;13.40-39.13)	MORÉTA+Érdő (T-Z)
MÉRÉTE Gajána	(V;5.51-60.41)	MÉRÉTE (L-Ve)
MIAYA Kongó	(L;1.04-16.05)	MIAYA (L-Nyitra)
MINKLA Finnország	(42 is)	MINKLA (L-P)
MINKLA Közép-Ázsia	(D;39.15-68.50)	MINKLA (L-Valkó)
MISZÖRI Missouri-USA	(L;40.40-96.00)	MISZ+Mogyorós (L-Szatnár) Bad+ÖRI (L-Sza)
MOCSILA Kolumbia	(L;8.36-75.51)	MOCSILA (L-S)
MOGORI Szomália	(L;10.53-49.52)	MOGORI (T-S)
MOHAIK Kanada	(CSN;45.00-74.00)	MOHA+Puzta (L-F),Máhó+UBK(L-Ve)
MOHORA Csád	(L;9.45-15.48)	MOHORA (L-N)
MOHORI Nepál	(V;27.33-84.40)	MOHORI (L-P), (CSN)
MOHÁGI Özgür	(D;38.26-75.23)	MOHÁGI (T-Bé), (CSN)
MOZTAFI Irán	(L;35.57-68.02)	MOZTAFI (L-Arad)

Ba=Baranya, Bé=Beke-Kiskun, Bő=Bőcs, Bo=Borsod, Cs=Csongrád, F=Fejér, Gy=Győr, Ha=Hajdú-Bihar, He=Heves, K=Kendör, N=Nógrád, P=Pest, S=Somogy, Sz=Szatnár-Szatolcs, Sz=Szolnok, T=Tolna.

MOSZTONGA- Pakisztán (L;29.44-66.56)
 -MOZSTUNG
 MURAVÚT Nepál (L;28.26-81.33)
 MUMORI Brazília (CSN;6.00-65.00)
 MURAPA Elefántcsontpart (V;8.37-5.16)
 MURUTVÁRI India (L;18.44-76.42)
 MURAVANDA Maldíves (T;5.37-72.56)
 MUSZULA Nigéria (L;10.00-6.51)
 MUTHRI Panama (L;9.07-81.55)
 (V;8.51-81.44, 9.07-81.55)

MOSZTONGA (V-Bá), TAMANA Várfaletől
 nyugatra!
 MURAB-FELD (T-F), Ber+MÉT (L-F)
 MUMORI (L-Z)
 MURA-Keresztúr határa Zalában
 Mike+PA
 MURVA-MÉT (T-T), FELD-VÁRI(T-T)
 MURA-Szenyve (L-Z), VANCA (CSN)
 MUSZULA (T-Ba)
 MUT (CSN); ŐRI (CSN), MATÓRI (CSN):
 Hunor Herceg felesége!

N

NÚKORDA Nigéria (L;10.12-9.25)
 NACSA-FEREG Ausztrália.
 NACSA; (L;27.11-151.15;
 FEREG; D;26.31-153.05)
 NADALLA Sri Lanka (V;7.40-81.14)
 NÁDIGA India (L;26.07-79.02)
 NÁDÖRI Fidzsi (L;16.26-179.08)
 NAGDJA Japán (L;35.09-136.53)
 NÁDÖRI Maldíves (T;6.40-72.53)
 NÁNAJ Kőszép-Ázsia (L;41.43-70.06)
 NÁVÁSI India (L;20.21-73.37)
 NÁNDAGATA Benin (L;10.34-1.06)
 NÁPOKA Dél-Öcsónia (T;14.12-141.15)
 NÁPONGA Zambía (V;17.13-26.04)
 NÁRAI Afganisztán (L;35.13-71.32)
 NÁSLIPA Új-Guinea (L;5.02-145.31)
 NÁVARET Trinidad (V;10.24-61.05)
 NÁVASÁR India (L;30.48-75.40)
 NÁVASEFŐ Svájc (L;46.02-7.34)
 NÁVAVÁRI Új-Guinea (L;10.13-150.26)
 NEMERE Salamon Szk. (T;8.12-157.42)
 NIKKE Ponape (T;6.46-158.18)
 NITRAI Chile (L;37.14-72.59)
 NYULASY Ausztrália (D;16.45-128.16)

NÚKORDA (V-Szo)
 NACSAFEREG (D-P)
 NADALLA (L-Va)
 NÁDIGA (T-Ba)
 NÁDÖRI-Csatorna (V-T)
 NAGDJA (L-Zaránd)
 NAGY-Káta és ŐRI Két Pesti Község
 NÁNAI (CSN) NÁNAI-Barok (T-He)
 NÁVÁSI (CSN)
 NÁN-Dor-Rész, Tanán+TA és Őr-GÁTA
 Dűlő Somogyban
 NÁPOKA (L-Kolozs)
 NÁP-Kor Falu és Kál+ONNA Telep a
 Tiszaháton
 NÁRAI (L-Va), (CSN)
 NÁSLIPA (T-S)
 NÁVARET (T-He)
 NÁVA-Rét (T-He), Aba+SÁI (L-He)
 NÁVA-Rét (T-He), Bata+SZÉK (L-T)
 NÁVA-Rét és VÁR-Fenék Hevesben
 Kiskőze Határában
 NEMERE (L-Ba), NEMERE (D-Háromszék), (CSN)
 NIKKE (CSN)
 NITRAI (CSN)
 NYULASY (CSN;gyakori Dűlőnév;NYULAS
 alakban is)

O

OMBOLY Kongs (L;0.27-0-14.30)
 ONAI Fülöp Szk. (L;12.35-125.00)
 ONGAI Argentina (T;27.17-54.16)
 ORNUJÁK Franciában (L;43.07-0.10)
 ORNUJÁK Minnesota (V;47.57-92.27)
 ORNUJÁK-ARANYJÁK Franciában
 (L;43.14-0.53)

OMBOLY (L-Sza)
 ONA (CSN)
 ONGAI (T-Bo)
 ORNUJÁK (V-Ba)
 ORNUJÁK (V-Ba)
 ARANY-JÁK (L-Bo)

Va=Van, Ve=Veszprém, Z=Zala. (D)=Domborzat, Hegy, Melen; (L)=Lakhely; (T)=Terület, Dűlő, Rét, Erő;
 (V)=Víz, Patak, folyó, Tenger, Fő, Bóví; (CSN)=Törzsi, Csallódi név; (C)=Csak; (O)=Óri

ORITA Dél-Óceánia (Húsvét Sziget) (L:27.09-109.26)
 ORITA Spanyolhón (L:38.23-0.41)
 OR-Kuni Tívolkelet (V:51.31-143.30)
 GOMÁNY Tívolkelet (L:51.37-140.06)
 OROVA Finnország (L:8.40-141.20)
 OROVA Ój-Guinea (V:5.50-146.52)
 ORLINA Bajkália (V:56.03-105.53)
 OROLIK Mikronézia (T:7.32-155.18)
 OROTAVA Kanári Sziget (L:28.46-17.45)
 OROVA Burkina Faso (L:10.35-3.07)
 OROVA Ój-Guinea (L:7.18-155.25)
 ORSOJA Bulgária (L:43.47-23.06)
 OSZORA Tívolkelet (L:59.20-163.13)
 OSZORI Banskőfő (L:41.57-2.34)
 OSZTORÁN Mexikó (L:21.12-102.37)
 OTAVA Ój-Guinea (D:8.30-147.36)
 OTAVALO Bivódor (L:0.14-8.78.16)
 OTAVI Bolívia (L:19.50-65.24, 17.16-67.53)
 OTAVI Namibia (L:19.35-17.20)
 OTTAVA Kanada, USA (Gyakori)
 ÓVÁRI Japán (T:35.00-137.00)
 OSORA Nigéria (L:6.19-6.09)

ORITA (D-Bo)
 ORITA (D-Bo)
 OROVÁNY (L-Bá)
 OROVA (L-Turóc)
 OROVA (L-Turóc)
 ORLINA (V-Ba)
 OROLIK (L-Valkó), OROLIK (CSN)
 OROTAVA (L,V,Csík)
 OROVA (L-Turóc)
 OROVA (L-Turóc)
 ORSOVA (L-Maros-Torda)
 OSORA (L-T)
 OSZORI (L-Flume)
 OSZTORÁN (L-S)
 OTAVA (L-Sopron)
 OTAVA (L-Sopron), Bada-LÓ(L-Bereg)
 OTAVA (L-Sopron)
 OTAVA (L-Sopron)
 OTAVA (L-Sopron)
 ÓVÁRI (Gyakori, CSN)
 OSORA (L-D)

P

PACOLA Fülöp Sziget (L:11.24-112.27)
 PACSARÚTI Peru, (CSN) Inka Király (L:0.14-8.78.16)
 PACSALIK Marokkó (CSN:32.13-9.12 és 33.50-4.43)
 PACSAMÁN Peru (T:12.04-76.18)
 PACSIVÁRA Ausztrália (V:27.19-140.41)
 PAJPOKA Ój-Guinea (L:6.00-145.25)
 PAJPOKA Ój-Guinea (L:6.00-145.25)
 PÁKAMÁRA India (L:26.40-91.29)
 PÁKÁSKÁN Ontário (V:49.20-90.20)
 PAROCSA Peru (Kétféle Falu egy Hegy: 12.11-76.38)
 PARORA India-Kashmir (L:35.40-75.50)
 PARORA Guinea-Bissau (V:12.18-13.68)
 PALÁDI Togo (L:10.56-0.01)
 PALANDOR India (L:20.58-80.20)
 PALÁBRA Anglia (22-1s)
 PÁLGÁTA India (L:10.49-76.40)
 PÁLGÁTO Togo (V:7.14-0.41)
 PÁLIJLE Havaji (D:19.21-155.15)

PACOLA (L-Hyitra), (CSN)
 PACSARÚTI (V-Ba), Szabadszentkirály része
 PACSA-Hegy és LIXI-Erdő 20km-re van egymástól Nyugat-Zalában
 PACSA-Tüttös és Kili-HÁN Falu Zalában
 PAJES-Falva (L-Arad), Kereke-VÁRA (L-Temes)
 PAJ-Ászó (D-He), Per-PÓKA (D-He)
 Hegy a Békében
 PÁKA-Tető (D-He), Rák-HÁRA (D-He)
 PÁKÁSKút és Bit-HÁN Ny. Somogyban
 PAROCSA-PAROCSA (V-N)
 PARORA (T-T)
 PARORA (L-Hunyad)
 PALÁDI-Víz (V-Sza)
 PALANDOR (D-Bo)
 PALÁBRA (L-Bácska)
 PÁLGÁTA (T-S)
 PÁL-Hajor és Gal-IGŐ Erdő 16km-re egymástól a Bakonyban
 PÁLI-HUTA és Balaton-LEJLE a Fonyódi Járásban

Ba-Bacanya, Bb-Bács-Kiskun, Bb-Békés, Bb-Borsod, Cs-Csongrád, F-Fegyér, Gy-Győr, Ha-Hajdú-Bihar, He-Héves, K-Komló, N-Nagybánya, P-Pécs, S-Somogy, Sz-Szatmár-Nagybánya, Sz-Szolnok, T-Tátra,

PALINA Pülöp Szk. (Nat Helység is)
 PALOCSA Bolívia (D; 20.28-68.25)
 PALOGI Szamojéd-föld (L; 75.50-82.00)
 PALONA Pülöp Szk. (V; 14.51-120.37)
 PALOTA Zimbábia (L; 13.23-23.50; 16.25-23.20)
 PANDELA Zimbábia (V; 13.11-30.06; L; 15.12-27.59)
 PANIKOTA India (T; 20.46-71.21)
 PANITI Pülöp Szk. (L; 6.18-120.33)
 PANITJÁN Pülöp Szk. (T; 9.06-118.06)
 PANORA Bolívia (L; 16.43-69.06)
 PANTALINA Szicília (L; 37.08-15.01)
 PAPÁDÓ Arizona, USA (CSN; 33.00-120.00)
 PÁPAI Peru (L; 5.05-80.35)
 PAPATONA Dél-Óceánia (D; 17.34-149.33)
 PÁPAKAL Mekszikó (L; 21.08-89.44)
 PÁPARÁN Domin (L; 7.27-1.48)
 PÁPAVÓ India (L; 10.32-79.19)
 PAPÉRI Dél-Óceánia (V; 17.42-149.18)
 PAPÉRTVÁR Új-Guinea (L; 1.48-138.21)
 PAPIKACSI Mekszikó (D; 30.53-110.30)
 PAPINA Quebec-Kanada (L; 45.37-75.02)
 PARÁDVÁRI India (L; 18.53-76.38)
 PARAGÚT Pülöp Szk. (L; 18.14-121.43)
 PARAPARA Elefántcsontpart (Négy Póló 9.00-7.00)
 PARASZVÁR India (L; 23.20-83.15)
 PARIPA Bovenár (V; 0.53-D-79.43)
 PATACSA Bolívia (D; 20.28-68.25)
 PATAI Peru (V; 9.15-76.05)
 PATAKI Irak (L; 34.52-44.49)
 PATALA Togó (L; 7.04-121.54)
 PATALAK Pülöp Szk. (L; 17.06-69.31)
 PATALOM Pülöp Szk. (V; 7.05-121.54)
 PATAPAT Pórope (D; 6.47-158.18)
 PATÁRI Kaukázus (L; 41.33-44.20)
 PATUNG Tájféld (V; 7.54-98.17)
 PATLANGÚT Új Guinea (L; 4.00-152.40)
 PATONA Afganisztán (L; 33.11-68.48)
 PÁVARENDI Új Guinea (V; 1.27-137.51)
 PENKOTÓ Japán (V; 45.04-141.42)
 PENTLE Zaire (Három is; 0.00-19.00)
 PERECSE Venezuela (V; 7.08-61.15)
 PERENE Peru (V; 11.09-74.18)
 PERÉTE Kolumbia (V; 9.23-73.47)
 PERETI Indonézia (L; 3.45-126.48)
 PERETIN Távolkelet (L; 43.01-133.10)
 PERILLÓ Kolumbia (V; 5.10-75.10)

PALINA (L-Z)
 PALOCSA (T-Sza)
 PALOGI (L-Zágráb)
 PALONA (L-Bácska)
 PALOTA (L-S)
 PANDELA (CSN), (T-P)
 PANIKOTA (L-Arad, T-CSN)
 PANITI (V-Maros-Torda)
 PANIT (CSN), Tar-JÁN (CSN, L, V-N)
 PANOR (T-Z)
 PANTA-Kút (T-T), Sári-LIKA (T-T)
 PAP-Éri (V-Szo), Jász-ÁDÓ (V-Szo)
 PÁPAI (CSN)
 PÁPAI-Hegy és Pál-HÓZA 15 km-re van egymástól a Bükkben; köztük van ESZKÁLA-RÉT
 PÁPA-Vár (D-Ve), Köves-KÁLA (D-Ve)
 PÁPA-RÉT és Rit-KÁN Dűlő Somogyban
 PÁPA-Teszér (L-Ve), Gubás-NÁD (L-Ve)
 PAPÉRI (V-Szo)
 PAP-ÉRI (V-Szo), Tisza-Föld-VÁR (L-Szo)
 PAPI-Erdő (T-Bo), Kala-KACS (T-Bo)
 PAPINA (L-Zemplén)
 PARÁD-Sas-VÁRI (L-Ho)
 PARAGÚT (T-S)
 PARA-Gút (T-S), Pozs-PARA (L-Temes)
 PARASZVÁR (D-Ba)
 PARIPA (L-Bácska)
 PATACSI (L-Ba), (CSN)
 PATAI (CSN)
 PATAKI (L-Bo), (CSN)
 PATALA (CSN)
 PATA-Lom (L-S) Deseda-LAK (L-S)
 PATALOM (L-S)
 PAT-PATA (CSN; Árpád másik neve)
 PATÁRI (T-K)
 PATA-Vola és Felső-UNG 25 km-re egymástól Zalaiban
 PATLANGÚT (L-T)
 PATONA (L-Ve), (CSN)
 PÁVA-Hegy és Rét 10 km-re Balaton-RÉNSZ-től
 PEREC-Domb (D-Ve), Piri-TÓ (T-Sza)
 PENTLE (L-F)
 PERECSE (V-Bo)
 PERENYE (L-Va)
 PERÉTE (L-Trencsén)
 PERETNA (T-Bo)
 PERETIN (L-Bácska); TAMANA tartomány
 PERILLÓ (T-T)

Va-Vas, Ve-Veszprém, Z-Zala. (D)-Domborzat, Hegy, Malom; (L)-Lakosság; (T)-Terület, Dűlő, Rét, Erdő; (V)-Víz, Patak, Folyó, Tenger, Föld, Dűlő; (CSN)-Törzsi, Csakíró névi; (E)-Észak; (D)-Dél

PERKÁLA Tívolkelet _ (D:55.12-157.12)

PERKÁTA Peru _ (D:13.56-72.17)

PERKÁTYN Tívolkelet _ (L:71.08-179.42)

PERKÁTA India _ (L:35.07-75.56)

PERPÉTI Banglades _ (L:23.19-91.00)

PERVÁTI India _ (L:18.48-83.28)

PETTERA Bulgária _ (L:42.03-24.19)

PETTEL Irán _ (L:27.18-56.14)

PETECI Benin _ (L:7.25-1.50)

PÉTVÁRI India _ (L:18.53-77.08)

PICSATÁRÓ Mexikó _ (L:19.30-101.46)

PILALÓ Elvador _ (L:0.59-D-79.02)

PILATÓ Elvador _ (V:0.59-D-79.27)

PILIPÁR Mikronézia _ (T:8.46-150.19)

PILLINGER Ausztrália -

Tasmania _ (L:42.21-145.34)

PIONÁRA Új-Guinea _ (L:7.59-147.21)

PIRICSE Elvador _ (L:0.28-D-78.36)

PIRIFA Nigéria _ (L:10.27-12.34)

PIRITI Bolívia _ (L:19.58-63.49)

PIRITÓ Vennemela _ (T-CSN:10.00-65.00)

PÓCSAI Peru _ (D:13.48-72.22)

PÓHARALA Málí _ (L:13.23-4.14)

PORITTA Kozsika _ (L:42.33-9.27)

PORONGA Peru _ (V:17.06-71.03)

POSZÁDA Besszhon _ (L:43.24-4.52)

POTONI Peru _ (L:15.50-70.03)

POSSEGA Kósi-Elérjén Föld(Két falu,négy

Folyó neve / 60.00-53.00)

PUTINA Peru (Négy Falu, 1 Hegy,Folyó

15.00-70.00)

PERKÁTA (L-F), PERKÁT (D-S), Szili-
Káta (T-S)

PERKÁTA (L-Ve)

PERKÁT+Domb (D-S), Kara+KUN (L-Valkó)

PERKÁTA (L-F), Bán+KATA (L-2)

PERKÁTA (L-Ve), Alsó+PÉTI (L-Ve)

PERVÁTI (L-K)

PETTERE (L-Bihar)

PETTEL (L-Maros-Torda)

PETECI (L-Udvahely)

PÉT+Pürgő (L-F), Csák+VÁRI (L-F)

PICSA+Lázi (T-Ba), Öreg+TÁRÓ+Erdő(T-Ba)

PILA+Falva és Dorozs+LÓ Két Tőssomzód

Bácskában

PILA+Kút (V-Ba), TÓ+PÜ (L-Ba)

PILIPÁR (T-S)

PILLINGER (L-Cy)

PION+Kút (V-S), Vaskó+VÁRA (T-S)

PIRICSE (L-Sza)

PIRI+Csé délikeleti határában van Nín+FA
Dűlő a Nyírségben

PIRITI (T-Ve)

PIRITÓ (D-Ba), PIRITÓ (D-Ba)

PÓCSAI+Két (T-Ba), PÓCSAI (CSN)

PÓHARALA (L-Szó)

PORITTA (T-S)

PORONGA (T-Tja Sárkősi/Decs Falu Határa)

POSZÁDA (CSN), POSZÁDA (T-S)

POTONI (L-S)

POSSEGA (T)

PUTNA-PUTINA (L-Szőcsény és Beszterce-
Naszód)

R

RÁBA-RÁBA Új-Guinea (L:10.20-150.30)

RADIMÓ Bulgária (L:42.49-25.28)

RADOMA Madagaszkár (T:14.00-47.47)

RACONIA Olaszhon (L:46.11-12.59)

RAKATA Kaszkusz (L:42.41-46.09)

RAKATE Irán (L:31.45-50.13)

RAKITA Új-Zéland (L:36.08-175.31)

RAMOCSA Bocvina (L:24.56-25.53)

RAKOKÓTI Szomszár

(CSN:Oyakori Családnév)

REKITA-REKIMTA Peru (D:12.06-76.52)

RUBETA Etiópia (L:14.39-38.13)

RUBETA Tívolkelet (V:45.06-147.42)

(Rujbisevre változtatták)

RUCRUGI Tansánia (L:5.00-30.30)

RÁBA (V)

RADIMÓ (L-Myitra)

RADOMA (L-Sáros)

RACONIA (V-Ve)

Ténye+RAKATIA (V-Sza), RAKATÓ (L-Alsó-
Fehér)

RAKATE (V-Kolozs)

RAKITA (T-S), (CSN)

RAMOCSA (L-2), (CSN)

RAKOKÓTI (L-VA)

REKITA (L-Máramaros)

RUBETA (L-Valkó)

RUBETA (L-Valkó)

RUCRUGI (T-S)

Ba-Baranya, Bb-Bács-Kiskun, Bb-Békés, Bb-Borsod, Cs-Csenger, Ff-Fegyér, Gy-Győr, Ha-Hajós-Bihar,
Hh-Héves, L-Lángos, N-Nagy, P-Pest, S-Somogy, Sz-Szatmár-Szatmár, Sz-Szolnok, T-Tolna,

S

SÁGI-BALA Pakisztán	(L;34.09-71.34)	SÁGI-Vár (L-S), Csuda-BALJA (T-Bé)	
SÁJDA Új-Guinea	(V;4.12-144.53)	SÁJDA (D-P)	
SÁPÚRI Peru	(V;4.24-76.45)	ÓRI-SÁP Dűlő Komáromban Tokod Falu mellett	
SÁSÉIA Libanon	(L;34.35-36.09)	SÁR-Tő Zempléni,Kassa-BÉJA Abaúji Falu	
SÁRITA Omán	(T;26.23-56.23)	SÁRI-Irtás és Tamán-TA Dűlő a Kapos-vári Járásban	
SÁRUKA Bolívia	(L;20.36-65.10)	SÁR-Berek a KÉSSA Fatakhá Ünlük Dél-Zalában	
SÁVASÁG Szíria	(L;37.08-41.59)	SÁVASÁG (L-Seilágy)	
SÁKITÓ Szélebesz	(L; 0.53-D-120.37)	SÁKITÓ (D-Szo)	
SÁKODA Kengő	(T;4.46-D-11.53)	SÁKODA (L-Ba)	
SÁKILA Fülöp Ssk.	(L;18.26-120.37)	SÁKILA-Pok (T-Ba)	
SÁKUI Kenya	(L;4.37-D-39.33)	SÁKUI (L-Va)	
SÁKAI Afganisztán	(L;31.57-67.26)	SÁKAI-Castorna (V-Dé)	
SÁKÓRÓ Japán	(V;43.23-143.34)	SÁÓ-Jut (L-S) HORÓ-Pozsta (T-S)	
SÁKORI Japán	(L;43.58-142.28)	SÁÓ Polyo és KARI Dűlő Somogyban	
SÁÓTA Japán	(L;33.08-130.04)	SÁÓTA (T-Ba)	
SÁPULA Zimbábia	(L;16.44-24.14)	SÁPULA (T-Szo), SÁPULA (CSN)	
SÁRAI Kaukázus	(T;41.25-46.15)	SÁRAI (L-Hont)	
SÁRÓRÓ Burkina Faso	(L;12.47-3.59)	SÁRÓRÓ (D,V-Gy,Ve)	
SÁRÓRÓ Ukrajna	(L;50.38-41.54)	SÁRÓRÓ (L-S)	
SÁMOTA Kína-Kanszu	(L;39.50-93.57)	SÁMOTA (L-Bihar)	
SÁRÓRÓ Brazília	(CSN;9.00-37.00)	SÁRÓRÓ (T-Sza)	
SÁPULA India	(L;9.09-78.01)	SÁPULA (CSN)	
SÁRÓRÓ Sziberia	(V;52.24-70.53)	SÁRÓRÓ-Mánd(T-Z),Rajk-KÁLI(T-Z)	
SÁBALÁR Nikaragua	(V13.07-85.37)	SÁABA-Ton (T-Z), Kol-LÁR (T-T), Táz-LÁR (L-Ba)	
SÁBARI Ghána	(L;9.17-0.16)	SÁBARI-Patak (V-Z), (CSN)	
SÁBATAN Törökön	(L;37.07-44.27)	SÁBATON (T-D)	
SÁDALAK Törökön	(L;37.48-36.47)	SÁADA-Rét (T-P),Tó-LAK (T-P)	
SÁAGANCSA Tívolkelet	(V;65.28-127.00)	SÁAGANTA (V-Ba)	
SÁISZII Zimbábia	(V;8.53-32.16)	SÁISZII-Domb (D-Va)	
SÁJÁJKA Guinea Bissau	(V;11.40-15.30)	SÁJÁJ-Szőg és Kórós-KA Dűlő 16 km-re van egymástól Dél-Zemplénben	
SÁKAMPA Japán	(L;35.42-139.40)	SÁKA-Kapu(T-S),Kara-IPAMA(T-S)	
SÁKALIN Sziget	(T;51.52-144.15)	SÁKA-Palva (L-Bihar),Ada-LIN (L-Kolozs)	
SÁKA-SÁKA Zimbábia	(L;13.33-23.24)	SÁKA (D-Sza, Bihar)	
SÁKÁON Új-Guinea	(L;2.12-133.14)	SÁKÁON (D-Hunyad)	
SÁKÁRI India	(L;26.39-91.39)	SÁKÁRI (L-Bé)	
SÁKÁRI Új-Guinea	(L;5.20-145.40)	SÁKÁRI (L-Bé),Tonos-VÁRI (CSN)	
SÁLARIK Omán	(D;24.26-55.49)	SÁALA-Szend és Nemes-BIKK Két Falu Borsodban	
SÁLACSI Bevédre	(V;0.58-D-78.37)	SÁLACSI (L-Gy)	
SÁLADI Szoud Arabia	(V;29.00-30.00)	SÁLADI (T-Ba)	
SÁLAI Fülöp Ssk.(Többsz Helység Mindanaón)		SÁLAI-Tag (T-Gy),SÁLAI (CSN)	
SÁLAJA Irán	(L;30.49-48.27)	SÁLAJA (V-He)	
SÁLAJA Kenya	(T;3.24-D-37.47)	SÁLAJA-Ka(V-He),Szálán-TA(L-Ba)	
SÁLAJAJ Arizóna	(D;36.00-110.00)	SÁLA-Szend és Pó-KAJ a BÉKben	
SÁLÁNÁN Borneó	(T;4.34-E-118.41)	Szála-VÁRI (T-S), Bit-KÁN (T-S)	

Va-Vas, Vo-Vesapré, Z-Zala. (D)-Domborzat,hegy,Házom (L)-Lakhely; (T)-Térlet,Dűlő,Rét,Érőd (V)-Víz,Patak,Folyó,Tenger,Tó,Öböl; (CSN)-Füzsi,Családok név; (F)-Fazák; (D)-Ök

SZ

SEALANTA Tunisz	(D:35.23-11.03)	SZALAK-Na és Csü+TA Szücsben két Szon- széd Falu ott Karánsebes térségében
SEALANGA Új-Guinea	(T:4.02-134.20)	SZALA+Völgy és Kul+KULA Erdő két Szomszéd Észak-Baranyában
SEALANIN Tajföld	(L:13.54-100.29)	SZALA+Kusz(L+Nyitra), Aba+KIN(CSN)
SEALAKUSZ Egyiptom	(L:28.44-30.50)	SEALAKUSZ (L+Nyitra)
SEALAKUT Szamójdföld	(V:67.00-107.00)	SEALAKUT (T-T)
SEALANIN Bulgária	(L:43.39-27.59)	SZALA+MIN (D-Z), Kili+MÁN (L-Z)
SEALANINA Guinea Bissau	(L:11.44-14.53)	SEALANIN (D-Z)
SEALANNA Pülöp Sak.	(L:15.01-121.32)	SEALANNA (D-F)
SEALANNAIR Guinea Bissau	(L:11.24-14.57)	SEALANNA+Mén(L+Szerén) és Bot+ÜR, But+ÜR jeles Délvidéki Melység az Árpádkorban
SEALASI Irán	(L:35.34-46.12)	SEALASI+DÖLÖ (T-Ve)
SEALMAVÁR Irán	(L:32.31-59.50)	SEALMAVÁR (L-Ve)
SEALMAZÁN Afganisztán	(L:36.35-65.52)	SEALMA+Patak (L+Szolnok-Doboka) Könc+ZÁN (L-Sza)
SEALÓKI Irán	(L:34.21-51.49)	SEALÓKI (T-Sza)
SEALONKA Zaire	(V:0.10-D-19.50)	SEALONKA (T-Ba)
SEALAINA Ovin	(L:23.12-57.34)	SEANA+Zug (T-Bé), SEANA+Lík és Kasz+IBA DÖLÖ 25 km-re van egy- mástól Hajdúban
SEANATÓ Elefántcsontpart	(V:8.20-4.10)	SEANA+Zug (T-Bé), Hunyadi+TÖ(V-Bé) 10 km-re van egymástól
SEANVÁR India	(L:30.16-76.29)	SEANA+Zug (L-Bé), Gyula+VÁR (L-Bé)
SEAFÁRI Bolívia	(V:14.21-67.34)	SEAFÁRI+ÉR (V-F)
SEAFONYA Szalebenn	(3) Sziget 4.00- 123.00)	SEAFONYA (T-Sza)
SEAFÁRI India	(L:25.09-85.57)	SEAFÁRI (L-Fiume)
SEAFONYA Libanon	(L:34.23-36.01)	SEAF+Hegy és Tar+KITA Erdő 25 km- re egymástól
SEAFONYA-ZARONA Peru	(V:14.48-74.28)	ZARONA (T-Sza)
SEAFÁRI India	(V:26.12-89.10)	SEAFÁRI (CSN)
SEAFON+SEAF Burkina Faso, (Három Falu is, (13.00-2.00)		SEAFON (CSN) ÉKES+Föld (L-Z)
SEAFILONG Csád/Szudán	(V:11.06-22.56)	SEAFILONG (L-Bo)
SEAFÁRI Nigéria	(L:9.10-7.21)	SEAFÁRI (L-Cs)
SEAFONYA Borsod	(CSN:1.00-D-78.00)	SEAFONYA (T-S)
SEAFONER Új-Guinea	(L:0.46-131.27)	SEAFON+FA DÖLÖ és Zala+Bér Falu 30 km-re egymástól Zalában
SEAFONNA Mongólia	(V:52.16-106.16)	SEAFONNA (CSN)
SEAFONYI Szudán	(L:12.36-23.32)	SEAFONYI (L-F), (CSN)
SEAFONYA Új-Guinea	(T:0.13-130.13)	SEAF+Szeg és PELE mindkettő Szilágyban, Táptó+SEALE és PELE+Pusztas Jászberény térségében
SEAFONYI Jáva	(D:7.07-112.56)	SEAFONYI (T-F)
SEAFONYA Szamóira	(L:1.03-É-102.39)	SEAFONYA (D,T-Bo)
SEAFONNA Tibet	(L:30.07-88.03)	SEAFONNA (L-Bihar)
SEAFONYI Albánia	(V:40.54-19.26)	SEAFONYI (CSN)
SEAFONNA Benin	(L:9.33-1.22)	SEAFONNA (L-Bo)
SEAFONYA Zaire	(L:3.05-D-18.23)	SEAFON+FA (T-Ba), PELA+FA (T-Ba)
SEAFONYA Zimbábue	(L:15.39-23.43)	SEAFONYA (L-Udvahely)
SEAFONYAN Szamóira	(L:2.44-É-101.56)	SEAFON+Mánság(T-Délvidék), SEAFON- Le (L-Ba) Körös+MÁN (L-Bihar)

Be-Baranya, Bő-Bács-Alcs., Bő-Bács, Bo-Borsod, Cs-Csongrád, Fefefje, Gy-Győr, Ha-Hajós-Bihar,
Ne-Héves, K-Komló, Kő-Kővár, P-Pest, S-Szeged, Sz-Szatmár-Szatmár, Sz-Szatmár, T-Tolna,

SEILÁGYI Nigéria (D;7.09-8.45)
 SEILÁNYI Írország (V;54.00-6.55)
 SEILOTA Malávi (L;15.37-34.30)
 SEINAJÁN Mekszikó (L;19.17-99.44)
 SEIPASZT Szomsztra (V;0.46-8-100.02)
 SEIRÁKI Kamerún (L;10.41-13.48)
 SEIRÁKÓ Uganda (L;1.14-34.15)
 SEIRONI Új-Guinea (L;2.15-137.00)
 SEITIA-SEITYA Csád (L;13.51-14.07)

SEOBONYA Tívoli-Kelet (L;70.02-145.10)
 SEODONKA Etiópia (L;13.08-41.05)
 SEOGÁTA Etiópia (L;5.45-35.05)
 SEOKAJA Csád (V;15.52-22.49)
 SEOKOLA Peru (L;4.03-80.29)
 SEOKELI Fülöp Szk. (L;14.00-121.53)
 SEOMETA Japán (L;34.35-135.55)
 SEOMERJÁN Fülöp Szk. (V;12.28-123.23)
 SEOPORI Kócsa (L;40.07-128.07)
 SEOVÁTA Fidzsi (V;16.37-178.55)
 SEÓGUTA Kenya (V;6.04-0-36.53)
 SEIMARÁN Fülöp Szk. (D;8.04-124.29)
 SEIMURA Új-Guineai Felföld (L;6.40-145.00)
 SEUSZAJÁN Irán (D;28.02-59.32)
 SEUVÁRA Japán (L;35.50-136.25)

SEUVÁRI Irak Mezopotámia(L;34.19-42.16)

SEILÁGYI (CSN)
 SEILÁNYI (T-K)
 SEILOTA (T-S)
 SEINA-DÜLÖ (T-Bé),TÜL-KÁN (T-Bé)
 SEIPASZT (T-Sza)
 SEIRÁKI+Tároló (T-N)
 SEIRÁKÓ (L-Bo)
 SEIRONI a Baranyai Bogád Falu része
 SEITTYA (CSN),Seittya névnapja: 5.13
 a Tanana Naptárban

SEOBONYA (T-Sza)
 SEODONKA (D,V,-He)
 SEÓ-Lád (L-S), Por-GÁTA (T-S)
 SEOKOLJA (L-P,D-Bo), (CSN)
 SEOKOLA (V-S)
 SEOKELI (D-S)
 SEOMETA (V-Sza)
 SEOMERJÁN (L-Vas)
 SEOPORI (L-Bácska)
 SEOVÁTA (L,V-Maros-Torda)
 SEÓ-Potak(L-He),Galga-GUTA(L-N)
 SEIMARÁN (L-Arad)

SEUM-Rák (L-P), Tisza-BURA(L-Szo)
 SEUSZA (D-E), Sit-KÁN (T-S)
 SEÓ-Liget (L-Temes), Keve-VÁRA
 (L-Temes)
 SEUVÁRI (L-Eszék)

T

TABADI Új-Guinea (L;2.35-140.45)
 TABALAK Niger (L;15.06-5.40)
 TABÁSGÖRT Líbia (V;27.15-14.33)
 TABA-TABA Ausztrália (L;20.40-118.56)
 TABIKUGA Új-Guineai Felföld (L;6.15-144.50)
 TABITABI Salamon Szk. (L;7.40-156.40)
 TÁBORI Közép-Ázsia (L;58.35-64.30)
 TÁBURI Új-Guinea (L;9.27-147.25)
 TÁKIRÉT Niger (V;14.35-12.32)
 TAJTÓKA Tajvan (L;24.36-121.02)

TAKÓLÁPA Nikaragva (V;11.44-86.27)
 TAKÓTA Benin (L;10.22-1.17)
 TALABOR Kambódia (L;13.33-105.57)
 TALADIA Új-Guinea (L;10.17-150.39)
 TALAMÉR Etiópia (D;16.22-37.36)

Ta=Has, Ve=veszprén, Z=Zala. (B)=Omborlat,Hegy,Melom (L)=Lakhely; (T)=Terület,ÖZS,Rét,Érdő;
 (V)=víz,Patak,Folyó,Tenger,Tó,Ööl (CSN)=Törzsi,Családi név; (E)=Észak; (D)=Dél

TABADI (T-P), TABEI (L-Ba)
 TABÓHI (T-T)
 TABA-Rágó (D-Barcaság) Zete-
 LAKA (L-Uchvarhely)
 TABÁN és Tisza-KÉRT (L-Szo)
 ASSA-KÉRT (L-Nyitra)
 TABA-Rágó (D-Barcaság)
 TABI-Dető (T-S), BUGA-Vár(T-S)
 TABI-Dető (D-S)
 TÁBORI-Hegy (D-Ba;Mohácsnál)
 TÁB-Ér és Bad-ŐRI Nyírségi Bokor
 TABI-RÉT (L-P),Úr-RÉT (T-P)
 TAJ-Tova(V-Oy),TAJ-Ti(L-Gönc)
 TAJ-Van-Sziget (T-Bá), Han-
 TÓKA (T-Bá)
 TÁD-Ta, TÁD-Rét, Andocs+
 LÁPA Somogyban
 TABÓTA (T-S)
 TALABOR (V-Máramaros)
 TALADIA (V-S)
 TALAMÉR (V-Háromszék)

TALAPATKA India _____ (L:23.30-74.40)
(Ósi Város)
TALFÁJA Tunisz(Mégy Forrás;36.00-10.00)
TÁLÓKON Új-Kaledónia _ (D:21.25-167.52)

TAMANA Albánia _____ (L:41.33-19.41)
TAMANUÓ Venezuela _____ (V:9.45-68.24)
TAMANI Delaware-USA (CSN)
TAMÁNYA Kanári Szk. _____ (D:28.37-17.51)

TAMARÓ Elefántcsontpart (V:9.27-8.43)
TAMANSZÓ Gambia _____ (L:13.25-14.13)
TAMANTA Kenya _____ (V:0.14-8-38.01)
TAMANTÓ Guinea Bissau _ (L:12.28-15.20)

TANALÁN Szulavészi-Indonézia
_____ (T:206.123.45)
TANAMORA Szocietisz _____ (T:4.09-120.23)
TAPÉTAJÓ El Salvador _____ (V:13.45-89.50)
TÁPIA Ecuador _____ (V:1.05-D-78.33)
TÁPIÓ Finnország (Bélységvár)
TÁPIÁN-TANA Pülöp Szk. _____ (T:6.00-120.00)

TAPOLKA-TAPOLCA Közép-Ázsia
_____ (L:50.48-78.32)
TARABA Banglades _____ (V:23.43-90.31)
TARABÓ Togó _____ (V:8.04-0.41)
TARACSA Venezuela _____ (L:9.54-68.24)

TARAKÁN Borneó _____ (T:3.17-6-118.04)
TARANÓMARI Japán _____ (L:46.52-141.58)
_____ (V:46.51-142.03)
TARANYI Bolívia _____ (L:15.40-68.45)
TARAPA Panama _____ (T:8.46-79.32)
TARAPÁN Új-Guinea _____ (L:9.59-149.48)
TARAP-Kán Afganisztán _____ (D:33.15-63.50)
Mari-CSÁK Afganisztán _____ (L:35.50-63.08)
TARASZALA Szamójedföld (V:67.50-129.54)
TARATA Bolívia _____ (L:17.35-66.04)
TARAVAJ Dél-Öcsenia _____ (T:23.09-135.02)
TARCSIA Etiópia _____ (L:7.09-37.09)
TARJANI Mongólia _____ (L:46.03-99.10)
TÁRKÁNYÚT Kris Pálisz. _____ (T:45.18-32.08)
TARUTA Ausztrália _____ (V:35.08-147.36)
TARÓKI Pülöp Szk. _____ (L:15.10-120.13)
TÁRÓSI Togó _____ (L:23.51-82.43)
TARVITA Bolívia _____ (L:19.50-64.32)

TASZÓNLÁR Bulgária _____ (L:41.32-25.30)

TASZÁRI Nigéria _____ (L:11.58-7.44)
(TASZÁR-MÁGUS)
TASZÁRTE Kanári Szk. _____ (L:27.56-15.46)
TATAKÁN Tívolkelet _____ (L:49.21-130.10)

TALAPATKA (L-Vasi Örség)

TALFÁJA (T-Bé)
TÁLÓ+Köz és Bara+KIN Dülő
Tőszomszéd Tiszakesszinél
TAMANA (L-Bácska)
TAMANA (L-Bácska), Tamen+KÖ (T-T)
TAMANI (L-Szatmár)
TAMÁN-Ta és Szepety+KA Két Szo-
szós Dülő Sonogyban,TAMÁNYA (CSN)
TAMARÓ (T-D)
TAMÁN-Ta (T-S), Szár+SZÓ (T-S)
TAMANTA (T-S)
TAMÁN-Ta és Farkas+TÖ Tőszomszéd
Sonogyban

TANA-Táp-LÁN Szombathely része
TANA-Kajd (L-Va),Tarna+MÉRA (L-Bo)
TÁP+Puszt (L-Cs),Sűrű-TARÓ (T-Bé)
TÁPIA (L-Szőcsény)
TÁPIÓ (V-P)
TÁPLÁN-TANA Szombathely része
Tar+JÁN Dülő közelében

TAPOLCA (L-Ve)
TARABA (T-Sza , CSN)
TARABÓ-Lap (T-Z)
TARA+PÜ (T-Bé), Tar+CSA (L-Bé)
TARAPÜ TARCSA Határa Békében
TARA+PÜ (T-Bé), Túl+KÖN (T-Bé)
TARANY+DÜLŐ (T-Sza),Kol+TÖ(L-Sza)
Szat+MÁRI (CSN)

TARANYI (V-S)
TARANA (CSN), TARPA (L-Sza)
TARA+PÜ (T-Bé),Kata+PÁN (CSN)

TARAPCSÁK (D-Sza)

TARA+Bó (T-Z),SZALA+Min (D-Z)
TARA-TARATYA (T-Bo)
TARA+Föld (T-S),Tor+VÁJ (L-S)
TARCSIA (L-Újvarhely)
TARJANI (CSN)
TÁRKÁNY+Puszt (T-T),Úr+KÖT(L-Ve)
TARUTA (T-Sza)
TARÓKI (V-Szeplén)
TÁRÓSI (L-Ba)
TAR+Erős és Nemen+VITA Falu
Dél-Veszprémben
TASZ+ÉR (V-Bé), Kis+KÖN (T),
Táz+LÁR (L-Bé)

TASZÁRI (T-S),Csok+MÁGUS (CSN)
TASZÁR+Puszt (L-S),Csok+TE (L-S)
TATA+Bassa (T-S), Bit+KÖN (T-S)

Be-Beranya, Bi-Bács-Kiskun, Bi-Bécs, Bo-Borsod, Co-Csongrád, F-fajér, Gy-Győr, Ha-Hajós-Bihar,
He-Héves, K-Komló, M-Mégyés, P-Pest, S-Sonogy, Sz-Szatmár-Szeben, Sz-Szalnok, T-Tolna,

TATASŰTI India _____ (D;33.45-74.29)
 TATARJÁN Fülöp Szk. _____ (T;7.48-124.08)
 TATARSÓ Burkina Faszó _____ (L;13.28-0.19)
 TÁTIKA Tibet _____ (L;29.39-93.25)
 TÓOSTA Florida _____ (L;26.54-80.09)
 TELEKI Kamerún _____ (L;10.10-13.38)
 TEMENTE Új-Guinea _____ (V;1.58-0-139.00)
 TIGERI Szurinám _____ (T;4.53-57.53)
 TIMESI Mexikó _____ (V;22.13-97.52)
 TINESVÁR Irán _____ (L;37.21-57.56)
 TINEJAK Mexikó _____ (L;19.05-100.09)

TÓNDARVATA Mexikó _____ (L;23.08-104.42)
 TERECSE Tívoli-Kalet _____ (V;65.24-155.46)
 TERÜNYI Uganda _____ (L;1.00-8-33.46)
 TETENGE Kőszep-Ázsia _____ (L,V;61.52-99.52)
 TEVELCE Argentína _____ (CSN;45.00-67.00)

TIRA-BÁR Borneó _____ (L;5.43-8-116.24)
 Nanda-MURA Új-Zéland _____ (L;35.13-173.33)
 TIRÓKI Benin _____ (L;9.08-2.41)
 TIRAN Szudán _____ (D;14.44-26.02)
 TIKIVÁN Fülöp Szk. _____ (L;14.03-122.58)
 TILONKA Szabolcs _____ (V;0.12-0-127.59)
 TIMARGABA Pakisztán _____ (L;34.30-72.40)
 TIRVÁKA Új-Guinea _____ (V;4.13-151.35)
 TIRASÉT Tüörkón _____ (L;40.04-43.07)
 TIRASIRI India _____ (L;35.46-75.26)

TISSAI Uganda _____ (T;1.36-8-34.09)
 TISSAMÁRTÉ Gatemala _____ (L;14.55-89.15)
 TISSAMÁRTÉ Gatemala _____ (V;14.55-89.15)

TISSANÓVA Olaszhon _____ (43.02-11.12)
 (Etrúria)
 TISSAVÁRI Niger _____ (V;15.11-4.52)
 TISSUKA Marokkó _____ (D;34.10-5.14)
 TITELI Mauritánia _____ (V;17.10-8.26)
 TITISSÁN Fülöp Szk. _____ (L;14.04-122.58)
 TÓRÁKA Kőszep-Afr.Ér. _____ (V;5.21-15.43)
 TÓRÁCSI Japán _____ (D;42.17-143.05)
 TÓRAI Alaszk _____ (V;43.22-142.50)
 TÓRAJANA Japán _____ (T;34.40-131.34)
 TÓRALAK Kőszep-Ázsia _____ (V;37.51-64.22)
 TÓRALÓKA Baire _____ (L;1.17-8-29.09)
 TÓKODI Csád _____ (L;11.35-18.06)
 TÓKÓRI Ghána _____ (L;10.42-0.19)
 TÓLÁPA Mexikó _____ (L;20.37-98.46)
 TÓRAJI Gőrgőhon _____ (L;39.37-22.19)

TATA-Bánya (L-K), LÓ-KÜTI (L-K)
 (V-Dévidák)
 TATARI-Bára (L-Cs),Baj-KÁN (D-Sé)
 TATÁR-Ka és Tar-KÓ Erdő a Bükkben
 Kazincbarcika Város tartozéka
 TÁTIKA (D-Ve), TÁTI-Puszt (L-P)
 Bal-INKA (L-F)
 TÉKEZ-Puszt és Tánin-TA Dűlő
 Sonogyban
 TELEKI-Puszt (L-S),TELEKI (CSN)
 TEMENTE (V-Ba)
 TIGERI (L-Bácska)
 TIMESI (CSN)
 TINES-VÁR (L-Temes)
 TINEY-Bakaty (V-Sza),Bur-JÁK
 (T-Sza)

TÓNDARVATA (V-Sza)
 TERECSENY (L-Ba)
 TERÜNYI (L-N,CSN)
 TETENGE (T-Sza)
 TEVEL-Kereszt és Köt-CSE Falu
 mindkettő a Siófoki járásban,
 Sonogyban

TIRAMURA (D-Ba)
 TIRÓKI (V-S)
 TIRANYI (L-Ve)
 TIKIVÁN (L-Székény)
 TILONKA (D,T-He)
 TIRÁK és Kővár-GNYA Falu Szatmárban
 TIR-Sor (L-Bereg),Szabolcs-BÁKA(L-Sza)
 TIRA-Puszt (L-Bá),TóKó-KÉT (L-Ba)
 TISZA-Buzlár (L-Sza),Hosszú-BERI
 (L-Sza)

TISSAI-Rákpart (T-Cs)

TISSAMÁRTÉLY (L-Cs)

TISSANÓVA (L-He)
 TISSAVÁRI (L-Sza,CSN)
 TISSUKA (CSN)
 TITELI (D-Bácska)
 TITIVISZÁN (T-Szecság)
 TÓRÁKA-Köt (T-T)
 TÓ-Mór (L-Bo),Kala-KÁCSI (T-Bo)
 TÓRAI (L-Bo), TÓRAI (CSN)
 TÓRA-Hegy (D-S),JAMA-Patak (V-S)
 TÓRA-Hegy (D-S), Eszék-Kis-LAK (L-S)
 TÓRA, LÉKA Köt Vani Falu, mindkettő CSN is!
 TÓKOD (L-P),TÓKODI (CSN)
 TÓK-Jó (L-F), Csák-VÁRI (L-F)
 TÓLÁPA (T-Bo)
 TÓRAI (CSN), (L-Ve)

Va-Vas, Ve-Veszprém, Z-Zala. (D)-Gomborzat,Hegy,Malom; (L)-Látny; (T)-Térlet,Dűlő,Mét,Trócs;
 (V)-Víz,Patak,Föld,Tenger,Tó,Dűlő; (CSN)-Szűz,Családi név; (L)-Csak; (D)-Dél

TOMAJÁLLA Peru _____ (T:11.41-77.10)

TÓMAGOS Görögthon _____ (D:39.29-20.48)

TOMOGA Kanada _____ (L:46.34-79.25)

TOMINGA Japán _____ (L:34.32-143.31)

TOMINGA Karélia _____ (V:66.58-35.28)

TOMORI Albánia _____ (V:40.49-20.10)

TOPÁNGA Peru _____ (D:14.13-72.11)

TOPEGA Kolombia _____ (V:9.56-74.50)

TOPOJÁN Albánia _____ (L:41.35-20.24)

TOPOKÁN Fülöp Szk. _____ (T:7.28-122.48)

TOPOLA Bulgária _____ (L:43.25-28.16)

TOPOLJON Fülöp Szk. _____ (D:7.54-124.51)

TOPOLIN Közép-Ázsia _____ (L:48.00-51.38)

TORONYI Bolívia _____ (D:19.43-68.43)

TÓTORI Japán _____ (L:33.00-131.30)

TOPOLA Sri Lanka _____ (T:6.34-80.02)

TÓVÁRI Szlovénia _____ (V:4.35-121.28)

TUKAVÁTA Kongó _____ (L:4.42-0-11.51)

TUKANILA Zimbábia _____ (D:14.22-32.07)

TUKANÓN Kanári Szk. _____ (V:27.59-15.46)

TUKOVÁTA Tajföld _____ (V:14.39-99.02)

TULA-TULA Fülöp Szk. (Hegy is)

TULIPÁN Kolombia _____ (L:3.15-76.22)

_____ (L:10.11-74.36)

Badacsony+TOMAJ és Bék-KÖLLA
Két Szomszéd a Veszprémi Balaton
partján
TÓ-Berek-Rét és SIO+MAGOS Falu
Siófok része

TOMOGA (L-Valkó)

TOMINGA (T-S)

TOMINGA-TOMINGA (T-Ve)

TOMORI (L-Bo), TOMORI (CSN)

TOPÁNGA+RÚT (T-T,CSN)

TOPEGA (L-Sza)

TOPOLJÁN (Zemplén)

TOPO-Nár (L-S), Balo+KÁN (L-S)

TOPOLYA (L-Bácska), TOPOLA (T-S)

TOPOL+Csányi Falu Nyitraiban,
Kis+HONT megye közelében

TOPOLIN (L-Máramaros)

TORONYI (L-Va)

TÓTORI+Lap (L-S) (CSN)

TOPOLA (T-D), (CSN)

TÓ-Lépa (T-Bo), Vas+VÁRI (L-Sza)

TURA+Szilágy (L-Ba), Nyír+KÖRÖS
(L-Sza)

TURA+Pa Kert és Kar+KULA Dűlő
Észak-Tolnáiban

TURA+Pa Domb és Kili+MÉN Falu
8 km-re egymástól Zalában

TUR+Rét (T-S), Koppány+KÖRÖS (T-S)

TULA+Tok (T-Bé)

TULIPÁN+Major (T-Z)

U

UASZÓ Kenya _____ (V:0.30-É-37.30)

UGARI India _____ (L:16.40-74.50)

UNGJÖR Tívoli-Kelet _____ (L:66.35-132.45)

UNGJARA Guinea-Bissau _____ (L:12.05-16.06)

UNGJULÁK Alaszka _____ (L:63.27-169.47)

URANON India _____ (L:10.26-76.15)

ÜRIBIA Kolombia _____ (CSN), (11.00-73.00)

ÜRINKÖN Tívoli-Kelet _____ (V:53.24-126.55)

ÜRIKI Mekszikó _____ (V:26.29-107.58)

ÜRINGA Guinea-Bissau _____ (V:11.30-15.57)

ÜRITÁJA Bolívia _____ (L:15.06-68.38)

ÜROGUA Peru _____ (V:10.07-72.12)

ÜROLA Baskthon _____ (V:43.00-2.00)

ÜRÖRI Szomgál _____ (L:14.20-16.02)

ÜRÖRI Bolívia _____ (L:17.54-63.05)

U+Báld (T-Ve), Csik+ASZÓ (V-Ve)

UGARI (L-Bé)

UNG+Rét (T-Ung), Ung+ÖR (L-Belső-Szolnok)

UNG+ÖR (L-Belső-Szolnok), Pak+URA (L-Hunyad)

UNGÖR+Falva (L-Belső-Szolnok), Búr+JÁK
(T-Szatmár), UNGÖR (CSN) !

ÜRÖM (T-Sza), (CSN)

ÜR+Patak (V-P), BIA+Tó (V-P), Kéle+BIA
(L-Bé)

ÜRÖKÖNY (L-Hunyad)

ÜRÖKI (L-Hunyad)

ÜR+Hegy és Kal+INGA Patak 18km-re van

egymástól a Mátrában

ÜR+Rét és TÁLLYA Falu 20km-re egymástól

Zemplénben

ÜR+Nári és Hary+MÉRA Hegy 15km-re egymás-
tól a Börzsönyben

ÜROLA (T-Sza)

ÜR+Rét Fennsík és ÜRI+Patak Pest megye

Ör+Vize (V-Bácska, Csik), Kóncs+ÜR (D-H),

ÜRÖR (CSN; Kun fejedelem a 13.században)

Ba-Baranya, Bé-Bécs-Kiskun, Bé-Bécs, Bo-Borsod, Cs-Csongrád, Fa-Fajér, Gy-Győr, Ha-Hajós-Bihar,
He-Héves, K-Kölcse, N-Nagybánya, P-Pest, S-Somogy, Sz-Szatmár-Szolnok, Sz-Szolnok, T-Tolna,

V

VADIA Sri Lanka	(L:7.07-81.31)	VADIA (L-Vasád)	
VÁGÁTE Benin	(L:9.39-1.24)	VÁG-Rákó (L-Trencsén, Per+ÉTE	
VÁGHAGYAR India	(L:21.06-71.48)	(L-Trencsén)	
VÁGSZALA Panama	(L:9.33-130.27)	VÁGHAGYAR (L-Pozsony)	
VAGJAGÚ Ój-Guinea	(L:9.10-147.40)	VÁG-Patta (L-Nyitra), SZALA+Rusz	
VAGNADA Tajikisztán	(L:18.03-99.02)	(L-Nyitra)	
VAGJOLA Ój-Hebriidák	(D:13.40-172.08)	VAGJ+Rét (L-Sza), Tokaj+GÁJ(T-S)	
VAGJAVALLA Ój-Guinea	(L:4.18-152.11)	VAG+Kastély és Nyir+PADA a	
VAGMÓRA Ój-Mexikói USA	(L:35.47-104.56)	Nyírségben	
VÁLÓRI Maldíves	(T:2.44-72.54)	VAGJOLA (L-Kolozs)	
VÁMOVÁR India	(V:23.48-71.40)	VALLA (L-Gy), (CSN)	
VANOLA Angóla	(L:12.08-15.09)	VÁL-Ró (T), Tómes+MÓRA (L-Tómes)	
VÁNYA-VÁNYA Peru	(D:13.46-72.25)	VÁL-Hegy és Tokos+ÓRI-Rét Nagy+	
VÁRAD Kenya	(V:3.44-É-41.36)	Csepely Falu Tartozéka Somogyban	
VÁRADIA Salamon Szk.	(V:7.40-158.48)	VÁMO+Mikola (L-N), Ung+VÁR (L-Ung)	
VARANA-GÁ India	(L:18.03-79.45)	VANVOLA (L-Ve)	
VÁRASZÓ Pakisztán	(L:27.55-68.18)	VÁNIA (L-Bé)	
VARUTA Gajána	(L:7.51-59.27)	VÁRAD (L-Bihar) VÁRADE (CSN)	
VÁDA-TAVI Omán	(L:23.14-58.54)	VARADEIA (L-Tómes)	
VÁRDIA Közép-Kelet	(L:32.48-34.00)	VARANNA-Város (L-Zágráb), Vámos+	
VÁRDÁN Peru	(L:8.47-73.47)	GÁJ (L-N Kőröslő)	
VÁRDICA Tasmánia	(L:41.18-146.04)	VÁRASZÓ (L-He)	
VÁRVÁDÓ Peru	(L:5.34-79.32)	VARA+Dia(L-Tómes), Zen+TA(L-Bácska)	
VÁRTALOM Görögön	(L:40.46-21.32)	VÁRDA (L-Sza), Póhár+TAVI (V-Sza)	
VÁRVÁRA Bulgária	(L:42.09-24.08)	VÁR+HIDA és Kan+DIA DÜLÖ 5 km-re	
VASÁDÓ Etiópia	(V:5.00-44.00)	van egymástól Nyugat-Zalában	
VASIMBA Szambia	(L:10.50-33.11)	VÁRI-Hegy és Kili+MÁN Falu 25 km	
VELJEDR Kaukázus	(L:41.40-68.45)	re egymástól Dél-Zalában	
VELJÉTE Mozambik	(L:22.39-34.23)	VÁR+Aszó (L-He), Kal+DRA (V-He)	
VELJESI Csille	(CSN:37.00-73.00)	VÁR+Aszó (L-He), Trencsén+MÁDÓ	
VEKTEPI Kori-Szárjénföld	(L:65.18-53.07)	(L-Trencsén)+Makó Város szomszédja	
VINDAVAR Kanári Szk.	(V:28.02-14.09)	Lód+VÁR	
VINDARI Ausztrália	(V:16.51-131.40)	VÁR-Hegy, Sas+HÁLOM mindkettő	
VINDGRÁD Bulgária	(L:41.37-25.25)	Budapest része: VÁRHALOM	
VINDOCSANI Bolívia	(L:17.13-69.36)	VÁR+Soló (L-Tómes), Kere+VÁRA	
VINDOJJI Svájc	(L:46.13-7.36)	(L-Tómes)	
VINDOTA Wisconsin USA	(V:44.50-91.20)	VAS+Káro Dülönél van a Jász+ÁDÓ Patak	
VINDARI Görögön	(L:35.12-24.42)	VAS+Kapu Tető és Hal+EMBA 10 km-re	
VINDA Szambia	(V:10.52-33.02)	egymástól a Bakonyban	
Va-Vas, Ve-Vesapré, Z-Zala, (D)-Dombornat, Hegy, Halom; (L)-Lakhely; (T)-Tetőzet, Dülő, Műt, Trófi		VELJEDR (L-Va, T-Z)	
(V)-Víz, Patak, Folyó, Tenger, Mű, Dülő; (CSN)-Füzesi, Csaklói név; (É)-Észak; (D)-Dél		VELJÉTE (L-Ugocsa)	
		VELJESI (T-S)	
		VEKTEPI (L-Ugocsa)	
		VINDA+Falva (L-Ung), Szat+MÁR (T)	
		VINDARI (L-Vn)	
		VINDGRÁD (L-P) VISS (V-Bo), GARAD+Na	
		(V-Bo)	
		VINDOCSANI (L-Trencsén)	
		VINDOLYA (L-Kolozs)	
		VINDOTA (T-Ba)	
		Víz+ÁRCK, Víz+Ér, Ár+Víz mind	
		gyakori Nevünk Víz+Vár(L-S)	
		Víz+Vár Falu és Kasz+IBA-Nőz	
		Somogyban	

VÍZTŐ Kolumbia (V:2.37-77.11)
 VÍZKAJÁ Baskhion (T:43.15-2.55)
 VÍZTÁJI Gőzöghon (L:35.15-24.41)
 VÍZURAJ Peru (L:14.20-72.01)

VODA-VÁRI-

VODA-Riri Új-Guinea (L:1.17-134.13)
 Monok-VÁRI (L:0.52-134.05)

VÍZ-Csihej (T-Z), Csoron-TÓ (D-Z)
 VÍZKAJA (CSN)
 VÍZ-Vár (L-S), Akó-TÁJI (T-S)
 VÍZ-Köz Domb és URÁJ Patak a
 Bőki Ód határában

VOLTAVÁRI (T-S)

Z

ZABARA Egyiptom (D:24.48-34.40)
 ZABOLA Baskhion (L:42.40-2.54)
 ZÁDORI Togó (L:10.17-0.28)
 ZAVÁRI Omán (T:20.22-58.16)

ZÁVÁRI Bolívia (D:18.04-66.15)
 ZÁVÁRI Bolívia (L:21.46-65.48)
 ZALABA Guinea-
 Bissau (L:12.37-14.50)
 ZALAFÁ Kőszel-Kelet (V:32.35-35.15,
 T:32.24-34.57)
 ZALÁNPÁVA Új-Guinea (T:1.33-149.36)

ZALÁN-ZALÁN Málí (V:15.38-1.43)

ZALÁNYI Zimbábia (L:13.34-32.29)

ZALÁTA Szodón (L:11.54-24.59)
 ZALA-ZALA Bolívia (L:20.54-65.59)
 ZÁMORI Líbanon (V:34.19-35.47)
 ZÁPOLTA Brazília (CSN:12.00-36.00)
 ZÁRÁVAG Kaukázus (L:42.14-43.59)
 ZÁVÁRI Líbanon (V:33.29-35.20)

ZEMPLÉNI Brazília (CSN:18.00-43.00)
 ZINTYANA Japán (L:32.38-128.36)

ZETELAK Moja-
 Jukatán (L:20.35-88.35)

ZIMFÁNI Algéria (D:22.12-4.52)
 ZIMBORÓ Bocvénia (L:20.00-25.00)
 ZOBORÓ Tanzánia (T:5.36-35.10)

ZOMBORI Zimbabve (D:16.37-30.30)
 ZORHÓTA Bolívia (L:17.25-69.24)
 ZUGHÓTA Togó (L:7.34-0.41)
 ZUNYIGA Baskhion (L:42.42-2.17)

ZSIBOTA Kamerún (V:4.14-11.27)
 ZSIBOTA Zaire (L:7.01-20.57)

ZABARA (T-Ba)
 ZABOLA (L-Híroszék), (CSN)
 ZÁDORI (T-S)
 ZAJ-Ta Csatorna és VÁRI-Szeg Dűlő
 20 km-re van egymástól(Sza)
 ZÁVÁNYI (T-S)
 ZAVÁRI (CSN), ZAVÁR-Falva (L-Szepes)
 ZALABA (L-Hont), (CSN)

ZALAFÁ (L-Z), Buda-FA (L-Z)
 ZALÁN-Patak (L-Híroszék), (CSN)
 Székely-PÁVA (L-Híroszék)
 ZALÁN-Patak (L-Híroszék)

ZALÁN-Patak(L-Híroszék),
 ZALÁNYI(CSN)

ZALÁTA (L-Ba)
 ZALA (L,T,V), (CSN)
 ZÁMORI (L-K), (CSN)
 ZÁPOLYA (CSN)
 ZÁRA-VICA (T-S),Pacs-MAG (L-T)
 ZAVÁNYI-Csárda a Somogyi Toponár
 Falu Nézse
 ZEMPLÉN (T), ZEMPLÉNI (CSN)
 ZINTA (L-Bácska), Tama-NA (L-Bácska)

ZETELAK (L-Udvartely)
 ZIMFÁNI (V-S)
 ZIMBORÓ (L-Arad)
 ZOBORÓ-Ják (D-Szo),Pocsa-Jó
 (L-Trencsén),ZOBORI (T)
 ZOMBORI (L-Bácska), (CSN)
 ZORHÓ-Háza (L-Z), Bucsa-FA (L-Z)
 ZUG-Liget(T-P),BÉGA-ZUG(T-Torontál)
 ZUNI-Pát és Nád-IGA CUN Falu tar-
 tozéká Dél-Baranyában
 ZSIBOTA (T-S)
 ZSIBOTA (T-S)

Ba-Baranya, Bő-Bács-Kiskun, Bő-Bőhá, Bő-Bőhá, Bő-Bőhá, Cs-Csongrád, Fő-Fegyér, Gy-Győr, Ha-Hajdú-Bihar,
 He-Heves, K-Körmös, Kő-Kővár, P-Pest, S-Somogy, Sz-Szatmár-Szolnok, Sz-Szolnok, T-Tolna,
 Va-Vas, Vv-Veszprém, Z-Zala. (D)-Domborot,Hegy,Háza; (L)-Lámpely; (T)-Terület,Dűlő,Mét,fröd;
 (V)-Víz,Patak,Folyó,Tenger,Tó,Dűlő; (CSN)-Fűrész,Családi név; (L)-Lámpely; (D)-Dűlő

TAMANA TÍZÉVEZREDEKBEN — MÉRT TÍZ CSODÁJA —

1.) Málajziában, a világ legidősebb (145 millió éves) TANU-TAMAU Ős-Erdőjében RÁSA és SOROKI valamint LÁNDOR és TÍDOR — Társ Patak. TANU, TAMAU, SOROKI, RÁSA, LÁNDOR, TÍDOR valahány Kárpát-Medencei Név. És(!) a SOROK Patak éppen TANU Falu alatt ömlik a RÁSA folyóba Szombat+Hely déli térségében. LÁNDOR és TÍDOR pedig két szomszédos Község Erdélyben a Tatárlaki-Tordosi Telőhely (Ősi Írás 7000 éves régészeti tárgyakon) közelében. Az 1996-os Budapesti Telefon - Könyvtár (HTK) 28 TANU, 16 TAMAU, 30 RÁSA, 2 SOROK, 8 LÁNDOR 11 TÍDOR Családi-Név is van!

TANU-TAMAU ugyanakkor Dob és tízévezredekben színelandó Városfalak közelében a Csendes-Övedni Pónap-Pohorj Szigeten (↓).

TANU-TAMAU ugyanakkor az Anóvi-SZABIR Tenger mellékén lévő Táj neve: a HUNGAR-MAGYAR Csodaszarvas Mondák színhelye is!!

2.) Észak-Nyugat Ausztráliában 76,000 évesre becsült sziklába vájtt KÖR--LYUKAK kerültek napvilágra tavaly ott a KARA-BURA, KARA-BURA, TAMANA, VARA-BUDA Ódázis táján. KARA-BURA, Búr-BURA, TAMANA, VARA-Dia, Mike-BUDA mind Kárpáti Név-szerkezet. A HTK-ben van: 39 KARA, 9 BURA, 55 BURA, 4 TAMANA-TOMANA, 7 VARA, több mint 700 BODA-BODAI Név. Viszont(!): KARA-BURA-BURA: Patak a még ma sem teljesen feltárt Gajánai Óserdőben. Aztán: KARA-Kula Hegy, Tabi-BURA és Tura-BURA Falu a csak 70 éve repülőről felfedezett Új-Guineai Felföldön található(!). TAMANA aztán ott van az Ót Földvezér 29 országában-táján! Ugyanaz a VARA-Dia Folyó a Salamon Szk-en, Bala-BUDA pedig a Fülöp Szk-i "Szittya-Hun-Avar-Magyar"-Hírdanán Folyó ott a TANU-KUN, KODÁND Folyó, BALÁN-MAGYAR-TAMAU Falu-Bokor közelében.

3.) A BOKK Hegységben 40,000 éves "Óthangó" Csont-Sípót találtak ott a SAJÓ és SZURA Folyó, CSABA Helység és az AVAS Hegy társaságában. A HTK-ben 56 SAJÓ, 31 SZURA-SZURAI, 200 CSABA, 1 AVASI név van. De(!): SAJÓ, SZURA ugyancsak Folyó CSABA ugyanígy Helység és AVAS meg Folyó Etiópiában. Ott aztán éppen az AVAS Folyó mentén bukkantak rá a Négy Millió Éves Ős-Eber leletére! De(!) AVASI Falu a Japán Okinawa Szigeten és ott a tavaly megtalált, több mint 10,000 éves Víz-Alatti-Piramis közelében! (↓)

4.) Az Új-Guineai Felföldön 38,000 éves mestőgazdaság és 10,000 éve folyamatosan művelt Öntözéses Kertészet társaságában leltek - ALA-MÁND, TABI-BURA, KÁ-MÁN, SZUM-BURA, TURA-BURA, MURA-VÁRA Falut és a KARA-MILA Hegyet. ALA-MÁND, TABI, KARA-BURA, KÁMÁN, SZUM-Bák, TURA, Búr-BURA, MURA-Marcos, Kátó-VÁRA, KARA, BURA mind Kárpát-Medencei Név. A HTK-ben aztán van: 1 ALA-Bán, 2 ALA-Búr, Négy ALA-Pi, 25 TABI, 39 KARA, 9 BURA, 40 KÁMÁN, 1 SZUM-Bák, 86 TURA, 55 BURA, 54 MURA(!), 10 VÁRÁN.

5.) Közép-Ázsiában az ÁRA-CÁN és a KARA-TÁL Folyó közt 30,000 évesre tartott, kavicsokra épített (enkausztiikus) Dinoszaurusz-Rajzok. ÁRA-Patak, Csik-CÁN székelykorban két helység, KAR-TÁL pedig Patak a MURA Hegységben. De(!) a HTK-ben ott találjuk ÁRA-CÁN Atilláné nevét! És(!) 23 KARTAL(!) is megtalálható a HTK-ben! Ugyanaz az ÁRA-CÁN aztán Folyó Venezuelában ott éppen a KARA-TÁL Folyó és a TAMANA-KO Törzs társaságában! És(!) ugyanaz a KARA-TÁL éppenny Folyó Trinidadon és ott éppen a TAMANA Hegy lábánál!

6.) A Gajónai Felföld Ős-Erdejében több mint 10,000 esztendő, Mándi Díszjel-szerkesztés Óriás-Kő-Szobrok lelhetők ott a TUSA-KÖMÖN és MUSA-VÁRA Hegy, majd az ALA-MUSZI és KARA-BOKA-HOKA Patak társaságában. Amint előbb láthattuk: va-lahány Kárpáti és (!) Őj-Guinea-Felföldi Név-Szerkesztés is! KARA-BOKA, KARA-BOKA Óriás pedig a TAMANA Óriás szomszédja a Nyugat-Ausztráliai Sivatag táján.

7.) Pónape Szigetén öt méter hosszú, öt-hatszögletűre végzett bazalt-téglák-ból-állók, legalább 10,000 esztendő, hét-nyolc méter magas VÁROGFALAK ott TAMÁN Fa-lundit folytatják vándlásukat a tenger szintje alatt ALA-MOR, KÁL-ONGA-VÁR Falu az AVAR, MANDA-PÁR, PATA-PAT, TANA-TAMÁN Domb, MAND, MAND, MAND Sziget társaságá-ban. Valahány Kárpáti név-szerkesztés is és ezekből ALA-MOR, KÁL-ONGA, MANDA-PÁR, TAMÁN, MAND, MAND, MAND (CS) mind ott van SEAT-MÁR megyében is! A BTK-ben aztán 4 ALA-PI, 41 TONORI, 61 KÁL-KÁLI, 5 ONGA, több mint 200 VÁRI, 59 AVAR - ebből - BÉT AVAR ATILLA -, 1 MANDA, 17 PÁRI, 74 PATA-PATAI, 4 PÁTI, 28 TANA, tizenhat TAMÁN, 37 MANDI, 5 MANDLA található meg! Aztán: PATA-PAT Domb Pónapén, viszont ugyanaz a PATA-PAT Domb a Fülöp Szk-en is és (!) ennek FORGOTT - SZERKEZETE: PAT-PATA: Árpád apánk másik neve volt! PATA-PAT aztán úgy képződik, mint nálunk PATA-Ton Falu Somogyban és Kala-PAT Vizes-Árok Tolnában, ott a Sárközi Táji - De (!) a "Szittya-Hun-Avar-Magyar" Fülöp Szk-1 Mindanao Szigetén PATA-Ton Folyó, és (!) Kala-PAT is Folyó ott! MAGDAR Falu (MAGDAR-nak írva, tehát pontosan úgy ejtve, hogy MAGDARI) közelében!!

8.) A tízezer évet is meghaladó SZIFÓK-HEN Egyiptomban ott a HEN-ÖR-HEN-ÖR név-szerkesztés Domb és a SEIL-SEILA Hegy - benne ötezer éve virágzó Féz-Bányával - valamint a SEALA-MUSZI Helység homokban van. Nos, HUN+Palva Szepesben, UNG-ÖR Szolnok Doboka megyében, SEALA-MUSZI a NYITRA Folyó mentén Község, SEIL-SEILA - pedig Hajdú megyében Dél. A BTK-ben 10 HEN(!), 10 HEN, 2 UNG-ÖR(!), 2 SEIL és 1500 SEALA(!), 3 MUSZI található meg. HUNOR Ősi Magyar Személy-név; névnapja a Tamana Haptarban december 30-án van. A Csodaszarvas TANA-TAMÁN mondáinkban azt is láthatjuk, hogy HUNOR felesége: MAT-ÖRI. Viszont MAT-ÖRI: Folyó Panamban s ott pl. a BACCLA Falu, a BAH-ÖCSA és BOR-ONGA valamint a TISZA Folyó társaságá-ban van jelen. An BACCLA-BADÖCSA-BORONGA mindhárom Somogyban Község nálunk! És TISZA a "legmagyarabb" Folyók. De (!) ugyanaz a MUT-ÖRI Folyó Zsibabvénen is ott a SIÓ-TA TÖRES homokban, de (!) ugyanaz a SIÓ-TA: Folyó a Salamon Szigeteken és (!) ugyanaz a SIÓ-TA Falu Japánban ott TAMANA Város, a SZINTA Zátony szomszéd-ságában. És (!) ugyanaz a SIÓ-TA nálunk Volgy SIKLÓZ Város határában! De (!) még ezzel nincs vége, mert ugyanaz a MUT-ÖRI: Folyó Észak-Nyugat Őj-Guinea szigeté-nek őserdejében, ahol a NYITRA-ESZÉK Társ-Folyó is megtalálható! Ezen kis kité-rés után: ugyanaz a HUN-ÖR Hegyi-"Tanács" Falu Hunza-Kasimban (!) és ott éppen a KALOTA, LÓ-KOT, MAGYAR, SZERZED Folyó társaságában találjuk meg! Ami pedig SEI-SEILA névszerkesztéséi illeti: Dél-Angliában a SEIL (SEIL-BURY) Fa-lu melletti Piramis-Dombot 6000 évesre becsülik. SEALA-MUSZI vonatkozásában pe-dig: SEARA-MUSZI volt az Asszírok utolsó királya, aki 2600 éve halt lánghalált minivében.

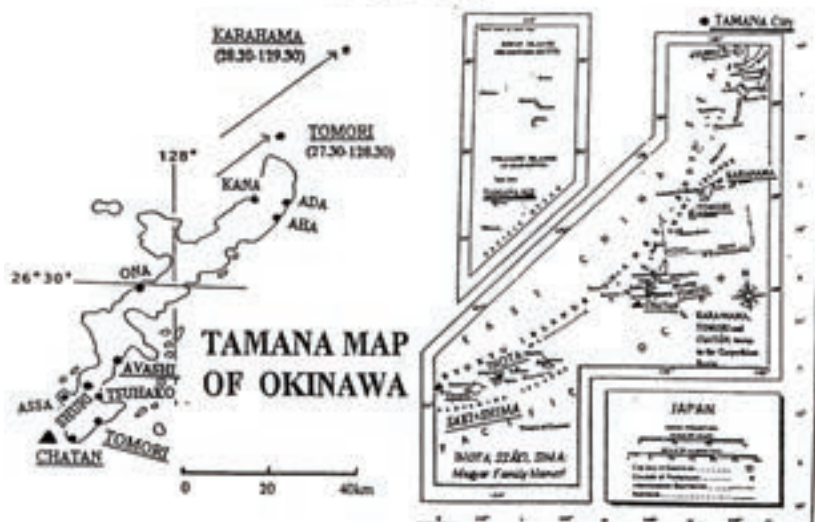
9.) Az Időtlen, tízévezredekben mérendő, igen nagy műszaki tudással készített KRISTÁLY-KOPONYÁT a JUKO-TÁN Földszigetét Belizában találták meg ott két TEREZ Folyó, két HUN-SEK+TAMÁN, két TEL-CSÁK Helység társaságában! Valahány meg-található a Kárpát-Medencében; TEL-CSÁK pl. Határváros volt az Árpádkorban ott a Mácsikai TAMANA Várfalutól délnyugatra! A BTK-ben 11 LUKA, 1 TÁNI, 8 TEREZ, 10 HEN, 109 SZÉKI, 16 TAMÁN, 1 TEL-Biz, 3 TEL-Cs, több mint 200 CSÁK is van! A HUN-SEK+TAMÁN név-szerkesztés úgy képződik, mint HUN-ÖR (+), Ang-SZÉK Falu és Tana-TAMÁN Domb Pónape Szigetén! (+).

10.) Tavaly a Japáni Okinawa vizsein, a SZÁKI+SIDA Sziget-Csoportban olyan leg-
alább 10,000 éves Víz-Alatti-Piramisokat és Épület-Szerkezeteket találtak ott
AVASI, CSATAN, INOTA, TOMORI, Helység táján TAMANA Város és a TAMANA Domb
társaságában, melyek EGYEZŐSÉGET mutatnak a Peruban 3000 évs virágzó SZALA-
VÁRI Hívelettség piramisaiival ott KAL+ONGA Falu és a LUPA+VÁRI Folyó vidékén!
Valahány Japán és Peru-Földi fenti NÉV+SZERKEZET ott van a Kárpátok alatt is!

A BTK-ben pedig 6 SZÁKI, 69 SIDA, 1 AVASI, 18 CSATAN, 36 INOTA(!), 41 TOMORI,
15 SZALAVÁRI(!), 61 KAL+KÁLI, 5 ONGA, 5 LUPA és több mint 200 VÁRI lehető meg-
látjuk: SZÁKI+SIDA Japán Sziget-Csoport, míg SIDA+SZÁKI gyakori Japán Csaldái
Név is, akárcsak TOMORI TAMANA+NA pedig szintén gyakori Csaldái Név Japánban!
Őgy gondoljuk: ez a Tizedik Tamana Csoda a leghíresebb: Ős-Ős-Vízalatti Pi-
ramisok az Őshangy Japánban és Egyező Piramisok az Őshangy Peruban ott AVASI,
CSATAN, INOTA, SZÁKI, SIDA, TAMANA, TOMORI és KALONGA, LUPAVÁRI, SZALAVÁRI ----
MAGYAR CSALÁD-NÉV-KEZDÉS NÉV+Szerkezetek között - mindenkéül többet mond!

Következőnképpen: követeli az Emberiség történelmének a vitathatatlan
Tény-Összefüggéseket követő díjalírást; díjraszerkesztését a változatlanul
FENNMARADT Ős! Egyezmes ALAK+SZERKEZETEK Tény-Nevében, a TAMANA
Név+Szerkezetek következtében!

VÍZALATTI PIRAMISOK - MAGYAR-NEVŐ LELŐHELYEK

Csodák Csodája

A TÍZ CSODÁHOZ MÉG KETTŐ CSATLAKOZIK:

11.) Az Ausztráliai bennszülöttek (ABO-k) teremtésmondájában TAMANA Őr-hajós hozzá létre az Első Emberpárt; TAMANA nemcsak Óázis Ausztráliában - lásd a 2. pontnál - hanem TAMANA Ausztráliában az Elaeodendron Családba tartozó -- F A neve is! - A Gajónai Felföld Öserdeje táján élő TAMANA-KÓ Törzs mondájában pedig, a Vízözön után, az Első Embor-Pár a Kolombiai Andokban lévő, 4600 méter-sagas TAMANA Hogy Csodán kál életre!

12.) A jégkoruzakat átélő SZALA-KÓTA Madár nemcsak testében, melegégyvi színeket (tarkiz, lilá, barna, világoskék, fehér, fekete) idező tollazatában, hanem NÉV-SZERKEZET-ében is FENNMARADT ott az Ősi Szt-Mári Lápön BODÓ-GÁN DOL táján. Nos, SZALA-VÁRY és Pan-KÓTA Családi Nevünk is, de a SZALA-VÁRY HÖ-wiltsz Píramisaival 3000 éve éli virágkorát a Perui Andokban! (L.: 10. Pont ↑) Aztán: SZALA-Tura Ősi Város Indiában ott a PANI-KÓTA(!) Szigettől északkeletre! SZALA-VÁRY-TURA pedig az Arvisurókban az utolsó Rovó név-szerkezete! TURA: - jeles Tamana Név mind az Őt Földrészen, a Budapesti Telefonkönyvben 86 TURA! - PANI-KÓTA Sziget előző név-szerkezete ZIM-SERI volt, viszont ugyanaz a ZIMSERI Sziget Új-Guinea vízén is, a Sziget főhelye pedig NAPI-KOR Város, de ZIMSERI, NAPI-KOR Magyar Családi Név is és NAPI-KOR Község szintén a Szt-Mári Ős-Láp táján található meg!

De(!) az Andokban ott leljük a Hajd-KÓTA, Iszka-KÓTA, Kál-KÓTA helységet és u- gyanakör Indiában Kál-KÓTA Falu név-szerkezete! HAJO, ISZKA, KÁL, KÁLI ---- valahány Magyar Családi Név is! Ami BODÓ-GÁN név-szerkezetét illeti: BODÓ-SZIIPA: Falu Elefántcsontparton ott a SIO Polyo társaságban, de SZIPA Csatorna a Szt-Mári Láp táján és az Ócsáni - Mondavilágban a híres, IDŐLEN VÍZOSFALAVAT Pénepe Szigetén (L.: 17. Pont ↑) éppen SZIPA Szellem utasítására építik meg! Aztán: Bodor-GÁN: Falu az Angliai Walesben, Potin-GÁN: Falunk Hungary megyében, de(!) ugyanaz a Potin-GÁN: Falu ugyan-csak Új-Guineában is ott ZIMSERI, NAPI-KOR társaságban! Hajd: Csun-GÁN(Y): Falu nálunk Hungaryban, de(!) ugyanaz a Csun-GÁN: Város Kína Fokien tartományban és ott a SZ Nemzettség főhelye, de ugyanaz a SZ nálunk Szombat-Hely mellett a 7000 évesre becsült, "Lady of SZ" néven ismert Kó-Szobor-Tornó lelőhelye! A BODÓGÁN ŐSI, SZÍNPOMPÁS SZALA-KÓTA "Óthang Csicsorgásával" TAMANA ÖCSZÁR-KÉZ TIZENKÉTÉK CSODÁJA.....

Hono-Lulu, 1997.12.30. HUNÓR és TISEA Napja a TAMANA Naptárban. HUNÓR: L.: 8. PONT.↑ TISEA: Polyo nálunk, Bóvádozban, Kameróban, Konyában, Közp-Ázsiában (Kettő is!), Nigériában (ott a TAMANA Falu táján!), Panamban (Kettő is!), Sri Lankában ott a TAMANA Polyo társaságban, ahol 2200 évvel ez-előtt DÓVA-TISEA volt a király; nálunk Erdélyben DÓVA és TISEA Két szomszédos-Helység. TISEA-VÁRCE: Polyo Guatemala/Hondurász határán, partján találjuk meg a KOPÁN Maja lelőhelyet, de nálunk TISEA-HÖSTÉLY közelében ott a KOPÁCS DOL-nál 7000 évesre becsült, Mendi Díszjeles Föld-Anyá Kó-Szobor; hasonló Díszjelek vannak a KOPÁN Maja Kó-Szoborok is! TISEA-VÁRI: Óázis-Patak Nigerben ott az ARAGA, TITELI, ZAKARI, ZÁM-TÓRI Patak kíséretében - mind Kárpáti Név ill. Magyar Családi ill. Személy-Név is!

TAMANA IRODALOM

- Vámos-Tóth Bátor: TAMANA Ötezer(5000) oldal. Honolulu 1996.
- Paposi-Jobb Andor: Tamana előadások és újságcikkek sorozata Amerikában, a Kárpát-Medencében Clarion-Mosonmagyaróvár-Miskolc. 1982-1996.
- Winters, C.A: Historical and Linguistic Studies referring to the Ancient Tamana Culture. In different periodicals, mainly in India. Chicago. 1982-1996.
- Vámos-Tóth Bátor: Eleven Symposium Papers. The Asian Research Service. Proceedings of the International Symposia on Asian Studies. Hong Kong. 1982-1992.
- Vámos-Tóth Bátor: Polyamatos Tamana Tanulmányok. A Nap Fiai. Kéthavi Folyóirat Papp Éva és Barczikay Klára szerkesztésében. Buenos-Aires. 1987-1996.
- Vámos-Tóth Bátor Tamana Óskori Világműveltség Magyar Műlt. Sydney 1988.
- Laczkó András: Ismerjük meg Tamánát. Sonogy. Kultúrális Folyóirat. Kaposvár. 1990.11.12.
- Vámos-Tóth Bátor: Tamana Studies. Newsletters of the Atlantis Organization Edited by Bill Donato. Buena Park California. 1990-1996.
- Vámos-Tóth Bátor: A Tamana Segédtudomány. Munkia Budapest. 1991-1995.
- Vámos Tóth Bátor: Tamana Studies. Newsletters of Louisiana Mounds Society. Edited by Jean Hunt. Shreveport 1990-1994.
- Vámos-Tóth Bátor: Tamana Tanulmányok. A 'Szatmári Elegyes Holmi' c. könyvtben. W.Vityi Zoltán szerkesztésében Mátészalka 1991.
- Gyöngyösi Gábor: A Titokzatos Tamana. Tizenhat Újságcikk. Észak-Magyarország. Napilap. Miskolc 1993.4.21-1993.8.5.
- Simon Endre: Művelődéstörténeti Írások. Montreal. 1993.
- Vámos-Tóth Bátor: Tamana Beszámoló. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Kiadványában. Csihak György szerkesztésében Budapest-Zürich 1994.
- Vámos-Tóth Bátor - Bárczy István - Simon Endre: Tamana Naptár. 1994.
- Vámos-Tóth Bátor - Simon Endre: Tamana Kis Tűre. Budapest. 1995.
- Yoshida, Nobuhiro: Big Foot and Tamana. The Petrograph News of the Japan Petrograph Society Kéthavi Lap. Kitakyushu City Japan 1995-2.
- Bíró József: A Szabírok Östörténete. Colorado Springs. 1955.
- Vámos-Tóth Bátor - Hargenrader, Franziska: Das Tamana Phänomen und die Prä-historie der menschlichen Rasse. Efdon Kéthavi Lap. Friedrich, Horst Geszeállításában München 1996.
- Vámos-Tóth Bátor - Paposi Jobb Andor: Tamana Világnévtár. Abakerétől-Esinotáig Hetezer-Ötszáz (6500) 3-4-5 elemes Tamana Név+Szerkezet a föld 184 országában-táján - Azonos Kárpátmedencei Párjaikkal. Honolulu-Clarion. 1996.
- Narács László: Tamana een wereldomwattend Hongars project Aspekt-newsletter. Utrecht. 1996.-6.
- Vámos-Tóth Bátor - Tóth Zoltán: Tamana Newsletter. Eighty Issues. Nyolcvan Szám Honolulu 1992-1996.
- Cóth János - Szakállas Atilla: Tamana Gyökereink. Torontó. 1996.
- Vámos-Tóth Bátor: Tamana Summary for the Internet Posted by Winters, C.A., Chicago, 1996.7.23.

KIEGÉSZÍTŐ IRODALOM

- Allen,D.S. - Delisle,J.B.: Cataclysm, Compelling Evidence of a Cosmic Catastrophe in 9500 B.C. Introduced by Flim-Alt, Rand, Santa Fe, New Mexico, 1997.
- Badger,J.A.W.: An Egyptian Hieroglyphic Dictionary, New York, 1978.
- Citté Mózes: Vett egyszer egy Világ-Nyelv, Kanada Magyarok, Hirtlap, Toronto, 1997.2.1.
- Dobó Andor: Egyetőlétlő Önyelv. Ez a Bűb. Hirtlap, Budapest, 1996.3.7.
- Encyclopaedia Hungarica: TAMANA és VÁMOOS-TÓTH BATOR de Székely, Calgary, 1996.
- Felső Dózsa Ötvenhárom kapcsolatainak Tanácsban és Nyelvében, Budapest, 1996-1997.
- Fejér Tibor: Az Új Magyar Nyelvújítás Ötletkora, Budapest, 1997.
- Fejes Pál: Der EZSZA = ("Schnee") Exodus und seine Auswirkung auf unsere Gegenwart, Szeged, 1997.
- Hámesai Aliz: Hungarian Mille-Centenary Celebration, Internet Anyang, 1996, [http://server.ssk.com/WT_EZSZA.html]
- Joseph, Frank: "MU" gefunden! Im Pazifik verunkeltete Hochkultur zwischen Japan und Taiwan entdeckt. Translated by Dr. Hans Friedlich, Eidos Syntaxis, Bismuthy, München, 28.1997.
- Kachar,V.: Meaning of the Sumer-Word TAMANA, Columbus, Ohio, 1997.
- Marócz László: A Fennsík elcsúszott területének egyelőre nem csúszott el, Amsterdam, 1996.
- A Nap Fia: Kéthetű Lap, Tamana Tanulmányok minden számban, Buenos Aires, 1996-1997.
- Citté Ferenc: A Tamana Tudomány és a Tamana Csász. Képes Újság, Hirtlap, 1997.8.9.
- Felsőcsy Erősebet Tamana Története, Károlydy, Tuzsárváros, 1997.
- Papay-Jóh Andor: Ot Tamana Név, Személy-Név Indulban, Ukrajnában, Csúf-Név Dö-Artikában, Erdőpáiban, Nyelvében - főfőfőfőre az Interneten, Clarion, USA, 1997.
- Pataky László: Gyöze Kék, Székelykő: Bern Gergely, Bécsfőváros, 1996.
- Pérezki István: Az Önyelv, Munkai Érték, 1996.
- Simon Endre: Végzet Istán és Kékfő, Munkai, 1996-1997.
- Székely István: Önyelv - Nyelvé, Az Előtt Irta, Hirtlap, Debrecen, 1995/12 - 1996/3.
- Dr. TAMANA Harding: Letter to Vámoos-Tóth Béla concerning his TAMANA Family-Name, London, 1997.2.2.
- TELEFONKÖNYV, 1.11, Budapest, 1996.
- Tollmann, Alexander: Letter concerning a Comet-Impact-Forecast to come in October 1999, Bécs, 1997.1.2.
- Vámoos-Tóth Béla: Tamana, 52000p., Honolulu, 1997.
- Tóth Albert: A Kámbalokéfi mai szimuláció, Buda, Hirtlap, Budapest, 1996/1.
- Tóth Mózes: Ot Évezred történelmi, Egy Döfő-Főfőre tanulmány, Budapest, 1996.
- Tóth István: Ailla, Munkai, 1997.
- Vámoos-Tóth Béla: TAMANA NEWSLETTER, Havonta, Legutolsó szám: 1997.10.1, Honolulu.
- _____ ASZÓ+VÁRI Tamana Művészeti Ismeret, A Nap Fia, Buenos Aires, 1997/1-2.
- _____ Tamana Answer to J.J. White, Honolulu, 1997/1.
- _____ Tamana Information: Föld-Köze, The Atlantic Organization Newsletter by Denise Willem, Buena Park, California, 1996/12.
- _____ Tamana a Világ levele, Arctikó-Zöld, Hirtlap, Hirtlap, Budapest, 1997/3.
- _____ Australia Tamana Története, Képes Újság, Budapest, 1997.6.28.
- _____ A Gondokád Magyar Nyelv, Képes Újság, Budapest, 1997.7.5.
- _____ Tamana Előfő és Törtéte Australia Magyar Története, Felsőváros Dr. Nagy Ákos, A Törtéte Érték, Adalék, 1997.
- _____ TAMANA und die Pyramiden, Eidos Syntaxis, 9-10/1997, München.
- Varga Gábor: Tanulmányok LAK, Kézírt történet, Debrecen, 1995.
- _____ Képzőművészeti Névét szerte a Világban, Hagyó-Béla Hagyó, Hirtlap, Debrecen, 1997.7.28.
- White,J.J.: The Meaning of the Word TAMANA. An Answer to Dr.Vámoos-Tóth Béla, Midwestern Epigraphic Newsletter, Columbus, Ohio, No.4, 1996.
- Yoshida, Nobuharu: Origins of Relation between the Ley-Lines and Prehistoric Language in Japan.
- _____ ———— Nineteen pages cover a TAMANA Report in Japanese, Kikayushu, 1995.
- _____ The Heritage of Gods, Including a Report about Fejes Pál's Research, in Japanese. — Kikayushu, 1997.
- _____ TAMANA Connection, Japan-Hungarian Society to be founded, The Japan Petio-graphic Newsletter, Kikayushu, 4/17/1997.

Az Alapítványunk által szervezett és finanszírozott, „10 KÉRDÉS ÉRETTSÉGIZÓKHOZ” c. diákpályázat háttérírodalmához dr. Vámos-Tóth Bátor 84 oldalas Tamana-összeállítást küldött 1995-ben. Ebben sok Tamana-térkép is helyet kapott. Tudva azt, hogy az emberek többsége élvezettel böngészgeti a térképeken fellelhető neveket, bemutatok közülük néhányat:

JAPÁN

TAMA az Egészség Ereje a Szent
Hagyományban. TAMA: Székelyhon
és Japán Patak. TAMA Kolombiában,
TAMA+Csek Marokkóban, TAMA+
Csiga Bocvámban, TAMA+Jó és
TAMA+Kom Braziliában, TAMANA
Kő Venezuelában Törzse!

(: US Navy Gazetteer, #24,
Japan, Washington, 1945)

- Karakum
(28.20-129.30)
- INOTA (24.28-124.14)
- ◆ JARABÓ (24.26-124.09)

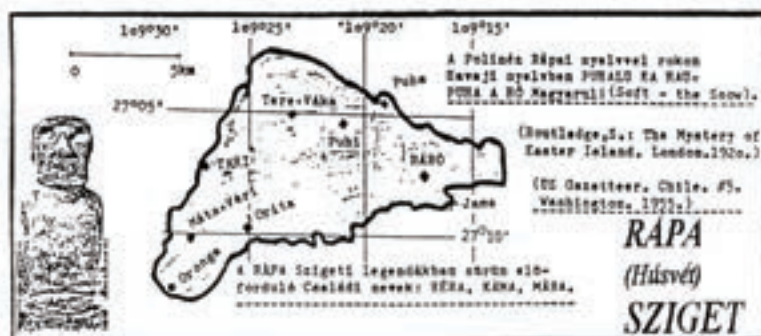

26° 48' 14.1' 20"

IVÓ Sziget

- Helység
- ▲ Víznyv
- ◆ Domborzat
- ✚ Fok, Sziget

DÉL-AMERIKA

AUSZTRÁLIA

KANDIA-KRÉTA

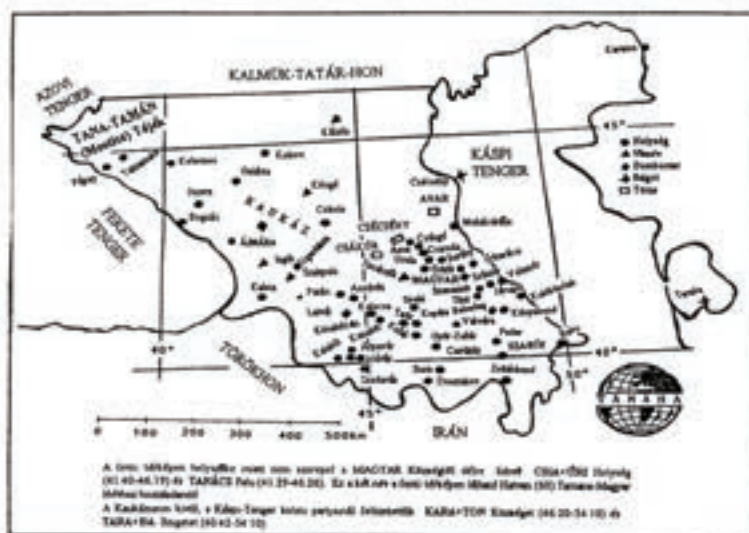

(US Gazetteer Greece #11, Washington, 1955)

LIBANON TAMANA TÉRKÉPE

BASZK-HON

6000 Aveo Sittabidj e Metopos-
tivist SZUSA mellett

Ugrasas a 7000 d'ave. Beldi
Kacado SUSA Falu 144m

玉名
TAMANA
TAMANA TAMANA

Tóth János:

E jelenségen még a külföldiek is meglepődnek. Shokotu Faisi, japán professzor írta: „Miért van az, hogy a világ egyetlen nemzete a magyar, amelyiknek származását, történelmét minden más nép elhomályosítani igyekszik? Kik állnak emögött a homályosítás mögött?...” (az idézett szöveg teljes terjedelmében folyóiratunk 2-3. számának 85-86. oldalán található. Ugyanott történik említés dr. Hideo Matsumoto és társainak ún. markergén serológiai vizsgálatáról, amely a japánok történetét biológiai alapon vezette vissza Koreán át a Bajkál-tó keleti részéig és ezt tanítják az iskolákban). A magyar-japán nagyszótár megalkotója (1973) Imaoka Juichito professzor olyan közelinek érezte népünket és nyelvünket, hogy 83 éves korában e szótárral a kezében hunyt el.

A nemzeti önazonosság tudatának hiányosságait tette szóvá a több tucat nyelvet beszélt olasz bíboros, Mezzofanti, amikor azt írta: „... a magyarok maguk sem tudják, milyen óriási kultúrkincsük a nyelvük...” A neves angol tudós, sir John Bowring, a magyar nyelv eredetiségét minden más kultúrtörténeti örökségnél csodálatosabb tüneménynek tartotta (lásd bővebben ugyanott a 43. oldalon).

Számomra a Tamana-jelenség két feltételezést támaszt alá: az egyik, hogy az emberiség történelme sokkal régebben kezdődött, mint azt a katedrák többségéről hirdetik, a másik, ami ennél is fontosabb, hogy ebben a még alig ismert őstörténetben meghatározó szerepet tölthettek be elődeink, akik egy csodálatos, páratlan ésszerűséggel felépített nyelvet hagytak reánk, magyarokra, örökségül. E nyelv kialakulásának kezdeteiről valószínűleg egyhamar nem fogunk megtudni biztosat, annyira távoli ez a múlt. Menynyire? Egyesek bizonyára megmosolyogják, mások esetleg elgondolkodnak annak a lapkivágásnak a tartalmán, amely a THE BUDAPEST SUN nevű, angol nyelvű hetilap 1997. november 13-19. számában jelent meg a következő címmel: Őskori asszony megkövült lábnyomaira találtak a városban. Idézem a tudósítást magyar fordításban:

„Őskori asszony és gyermek megkövült lábnyomaira akadtak régészeti feltárás során a Duna nyugati partján, a Vár kerületében, amelyeket százezer évesnek becsülnek.

A széleskörű feltárások során előkerült leletek a Vár kerületében arról tanuskodnak, hogy e vidék ember által lakott terület volt már 100-200 ezer évvel ezelőtt. De a legújabbban feltárt őskori asszony és gyermek lábnyomai, amelyek nedves homokban maradtak meg, szenzációnak számítanak.

Kovakő, állati csontok és egy leégett kunyhó vélt maradványai kerültek elő egyéb leletek társaságában.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Embertani Szakcsoportja közölte, hogy az előkerült állati csontok között egy százezer évvel ezelőtt a Kárpát-medencében kihalt medvefajtát is találhatók.

Századunkban a Kárpát-medencében már jelentős mennyiségű lelet került elő, amelyek az ősember jelenlétét igazolják.

A számos fontos lelet közé sorolandó a Budapesttől nyugatra fekvő Vértesszőlősen előkerült emberi csontok, amelyek ötszázezer évesek lehetnek.

Annak gondolata is felvetődik, hogy a mai Magyarország lehetett az emberiség bölcsője. Jelen ismereteink szerint az ember Afrikában alakult ki. Egyes magyarországi leletek - köztük egy ősmajom álkapcsa, amelyet 10-12 millió évesnek tartanak - megkérdőjelezhetik e nézetet."

Visszatérve nyelvünkhöz, annak ősi gyökerei sok neves külföldi tudós érdeklődését keltették fel, többen ez okból tanultak meg magyarul. Figyelmet érdemel az a körülmény, hogy még a ma beszélt magyar nyelvből is kimutatható a rokonság valamennyi ismert ősnnyelvvél (sumir, egyiptomi, hettita, dravida, szanszkrit, kelta, stb. Az anatóliai "Kara-tepe" vidékén talált hettita írásokat a magyar nyelv segítségével sikerült megfejteni.)

Úgy vélem annak vizsgálata is megérne egy misét, torzult-e nyelvünk a nyelvújítás következtében, és, ha igen, milyen mértékben. Mert, például, hogy is néz ki a helyzet azzal a rövidke, de igen fontos fogalmat kifejező szócskánkkal: „ok”. Burjánzó szóbokor alakul ki belőle: ok+oz (valaminek az „ok”-át képezi, hasonlóan a magyar+áz-hoz), ok+tat (feltárja az „ok”-okat), ok+ul (tudomásul veszi az „ok”-ot), ok+os (ismeri az ok-okat), ok+ol (rámutat az „ok”-ozóra), ok+ád (kiadja magából a túlterheltség „ok”-át), ok+fejt (az „ok”-okat az ésszerűen vizsgálja) és még sok hosszabb alakulat: ok+irat, ok+mány, ok+talan, ok+ozat, ok+levél stb. Más nyelvekben az „ok” vagy az „okoz”, lásd az angol „cause”-t (ejtsd: „koz”) nem képez szóbokrot. Valamennyi magyarul felsorolt „ok”-os szó angol megfelelőjének gyökerében nem a „cause”-t találjuk, ami ugyebár a latin „cause”-ból (ejtsd: „kauze”) került az angolba. Csakhogy az én unokahúgom, a Kárpátalján élő Krisztina, a „jó”-t „jau”-nak ejti (szépen, tisztán hallható mindkét magánhangzó, kérem is, őrizze meg a tájszólását, mert ezzel gazdagabb a nyelvünk). Az angolhoz hasonló képet mutatnak a szláv nyelvek is.

Nyelvünk ősi gyökereit bizonyítja a 33 egyhang-értékű székely rovásírás. Varga Géza feltételezi azt, hogy a székely írást hieroglif írás(ok) egyhang-értékű jeleiből alakították ki az i.e. II. évezredben (feltételezhetően annak első felében) a magyarság székelycsoportjának ősei a Fekete-tengertől és a Kaukázustól délre, a Damaszkusz- és Babilon-vonaltól északra eső területen. Az egyhang-értékű hieroglif jeleiken (azok lineáris változatán) túl, melyeket a betűírásra való áttérésük óta ábécéként használtak, néhány szójelüket azért őrizték meg, mert ezek eleve nagyon mély és erős hagyományt fejeztek ki.

Maurice Pope, a *The Origins of Writing in the Near East*, (Antiquity, XL, 1966.) c. művében valószínűsíti, hogy az ékírást használó terület peremvidékeiről ismert, nem ékírásos, egymástól látszólag független jellegű, csupán helyi jelentőségű írások a kezdetektől rendelkeztek egy fonetikus jelölési lehetőséggel, amelynek ötletét feltehetően a sumér iás adta. Nem zárható ki mindazonáltal, hogy

ezen írások alkotói nem a sumérből, hanem egy eddig ismeretlen ősi forrásból merítettek — a sumérekkel egyetemben.

Mivel a zavartalanul tovább élő írásrendszerekben a jelek darabszáma növekszik az idő folyamán, visszafelé extrapolálva egy olyan ősi írás feltételezéséhez jutunk el, amely egyszerűbb és sokkal inkább fonetikus volt, mint azt gondoljuk.

Borisz Perlov felveti a kérdést: kik voltak Tatárlaka lakói, akik az i.e. V. évezredben "sumérul" írtak, akkor, amikor a sumérok még nem is léteztek?

Nyelvünk kutatása tehát gazdag vadászterület olyan trófeákkal, amelyeket a szakma külföldi képviselői is értékelnek. Persze, az eredményekről csak úgy szerezhetnek tudomást a határainkon túl, ha azokat valamely világnyelven tesszük közzé.

Fiatal kutatóinknak érdemes foglalkozni az ősműveltség részét képező ősnyelv létrejöttének mikéntjével is. Megkísérelhetik annak felderítését, volt-e a hangoknak, hangzóknak egységes jelentéstartalma a nyelv és az írásjelek kialakulásának folyamatában. Pontosabban fogalmazva: elképzelhető-e az, hogy a tárgyak, jelenségek megnevezése úgy állt össze rendszerré, hogy a hangok-hangzók meghatározott jelentéstartalom szerint foglalták el a helyüket egy-egy szóban-kifejezésben? Feltehető az a kérdés is, vajon volt-e olyan kezdeti időszak, s ha volt, maradhattak-e fenn változatlan tartalmú elemei egy olyan nyelvnek, amely a Földünkön létező emberi élőlények között azonosan értelmezhető érintkezési eszközként szolgált?

Kolányi Károly azt írja *A Kárpát-medence Európában* című könyvében: „... A párizsi Sorbonne nyelvészei, hogy a nyelvek ősiségét megállapítsák, összehasonlításokat végeztek elektronikus számítógép segítségével. Megvizsgálták a világ kis és nagy, élő és holt nyelveit abból a szempontból, hogy melyik őrzött meg legtöbbet az ősműveltség nyelvelemeiből, az ős-etimonokból, alapszavakból.

Jó volna ismernünk a módszert, amellyel meghatározták azt, mit tekintenek ős-etimonnak, mint ahogy azt is jó volna tudni, vajon az ős-etimonként elfogadott nyelv-elemekben szerepel-e valamennyi ismert hangzó vagy csupán bizonyos részük?

Mivel a kérdésekre nem tudok választ adni, csupán olyan feltételezésre hagyatkozhatok, amelyet az általam elképzelt módszerre alapozok. Eszerint: az összehasonlítás alapját képező szavakat-megnevezéseket úgy választandám ki, hogy bennük szerepeljenek azok, amelyeket már az ősembereknek is használniuk kellett az egymással való érintkezésben. Ilyenek az emberi és állati test, valamint a növények legjellemzőbb alkotóelemeinek nevei, továbbá az ember érzékszervei által felfogható tárgyak—jelenségek—állapotok—mozgások megnevezése.

Abból a feltételezésből indulok ki, hogy a legősibb hangzóhasználat azon emberek nyelvében-beszédjében őrződhetett meg leginkább, akik a civilizációval nem érintkező törzsek közösségeiben élnek és még ma sem rendelkeznek írásbeliséggel. A vizsgálat első szakaszában tehát a törzsi nyelveket térképezném fel. Tenném ezt már csak azért is, hogy az emberiség nyelvemlékei abban a formában maradjanak fenn, amelyet még nem befolyásolt a civilizáció.

Az anyag begyűjtését nem tartom túlságosan időigényesnek, nagy kutatói létszámot sem kíván, kisebb kutatóhely is lebonyolíthat ilyen expedíciókat. Lehetséges olyan megoldás is, hogy több kutatóhely egy-egy kutatócsoportja párhuzamosan tevékenykedve gyűjtse be a feldolgozáshoz szükséges anyagot.

Úgy vélem, ha sikerülne (netán a Sorbonne kutatóinak már sikerült is) nagy valószínűséggel meghatározni, mit tekinthetünk ős-etimonoknak, úgy nem kizárt annak felderítése sem, volt-e a hangzóknak meghatározható egyedi jelentéstartalma a beszéd (a nyelv) kialakulásának kezdeti szakaszában.

Magam valószínűnek tartom az igenlő választ, sőt azt is, hogy e jelentéstartalmat az ősnyelv létrehozóinak ismerniük kellett. Úgy vélem, hogy a folyamat hasonló lehetett az állatok és madarak „nyelvénak” (hangjellegű érintkezési eszközhöz) kialakulásához, azaz, noha elképzelhető, hogy az egyedek felmenőiktől tanulják meg a „nyelvet”, a származási sor elején lévő egyednek azonban nem volt kitől megtanulnia, így génjeiben kellett birtokolnia e tudást.

Az első csoportként vizsgálható törzsi nyelvek számát néhány százra, míg az összevetés alapját képező ósszavak-ősfogalmak számát néhány ezerre teszem. A programnak arra kell választ keresnie, hogy a néhány ezer ősfogalom tekintetében hány olyan nyelvet talál, amely az adott ősfogalmat azonos hangzókkal fejezi ki. Az azonosság lehet egy, két, esetleg három hangzó, azonos vagy eltérő sorrendben, s a hangzó- és sorrend-azonosság mellett a csupán egy hangzós azonosságok sem hagyhatók figyelmen kívül. Nem zárhatók ki a lehetőségek közül azok az optimális esetek, amelyekben az összevetés során a szűkítéssel eljuthatunk addig, amikor az azonosság egy-egy hangzó és fogalom tekintetében több nyelvnél összevág-e egybeesik. Ily módon megközelíthetővé-megismerhetővé válhatna egy-egy hangzó őseredeti jelentéstartalma.

A megnevezések azonosításához olyan személyek segítségét venném igénybe, akik az adott törzsi nyelvet és valamilyen írásbeliséggel is rendelkező nyelvet ugyancsak beszélnek-megértének. A megnevezéseket nővel és férfivel egyaránt

magnószalagra mondatnám, egyúttal képileg is rögzíteném a hangok kiejtését kísérő számozást.

Következő csoportként az olyan törzsi közösségekben élőktől gyűjteném be a megnevezéseket, akiknek már van civilizációs kapcsolatauk, de még nincs írásbeliségük. Harmadik csoportként következnenek azon törzsek tagjai, amelveknél már valamiféle írásbeliség is használatos.

Utolsó csoportként következne az összes többi nyelv

Gondolom, ősetimonként azok a hangzópárok-hangzócsoportok fogadhatók el, amelyek több nyelv azonos szavaiban-fogalmaiban szerepelnek azonos összetételben. Az összevetés alapját képező néhány ezer ősfogalom jelentős hányada a magyar nyelvben - a távol-keleti nyelvekhez hasonlóan - egy tagú, 2—3 hangzóból álló szó. Ez feltételezhetővé teszi azt, hogy nyelvünk valóban sokat őrzött meg az ősetimonokból. Mivel az összehasonlító vizsgálat eredménye a távol-keleti nyelveket beszélő országok számára is fontos, kutatási partnereinket elsősorban közöttük célszerű keresnünk.

Fentiekre tekintettel megkíséreltem elősegíteni a japán nyelv tanulását-tanítását hazánkban. Ilyen céllal 1994-től kezdődően eredményesen tárgyaltam a Japán Külföldi Önkéntes Szolgálat magyarországi igazgatójával, Siraisi Kacumi úrral (a megkeresett tanintézetek azonban nem éltek a felkínált ingyenes oktatás lehetőségével). Hasonlóképpen hasznosnak tartom azt, hogy az azonos nevű japán és magyar települések között testvér-települési kapcsolat alakuljon ki. Összesen 18 ilyen település tekintetében történt kezdeményezés dr. Vámos-Tóth Bátoron és Nobuhiro Yoshida professzoron keresztül, aki a japán oldalt képviseli a múlt évben létesült „Tamana-kapcsolat”-ban. Családunk egyik, Kanadában élő fiatal tagja, rövidesen megkezdí oktatói tevékenységét Japánban, így remélhető, hogy a személyes kapcsolatok bővülése növelni fogja a szélesebbkörű kapcsolatépítés esélyeit is.

NÉGYEZTER ÉVES KÉPZÉS KANDIÁN

(Fehér Anna: *Az Éjszakai a Rovásírásig*, Buenos Aires, 1975.)

(Forrai Sándor: Az Értékelési és a Magyar
Egyetemesi Gondolat 1988.)

KANDAL-KÁSPÁTONI ROVÁSZLENY

Herbert IERISCH
számítógépes a-
datoi szerint
(1988) a Kandi-
ai Képzés és a
Kandiai Rovás
egyesület Ca-PE-
LAIG nyelven í-
ródott. (A Pe-
lasz - akárcsak
l. a Szemir,
Szuszak, Magyar,
Szász - KAGGÓ
nyelvi) -----

B. PALOCSAY ERZSÉBET

A BONYHÁDI NÉMA SÍR

SOK SZERETETTEL TÖTH JÁNOS

TAMARA IKÓTÁRSAMÁNY

1999. máj. 1.

B. Palocsay Erzsébet

És könyvökön való adatokat
a családi iratokból is emlékekből
adtam közre.

Perczel Ötöréné

Börzse, 1979. október 6.

Perczel Abt élet regényének felolvasása

melynek felolvasásával községünk lakosainak
ismeret. Bándel Istváné dr. Paloczay Erzsébet
Börzse, 3575. Kétféle I. ut. 16. sz. alatt lakott éltam
meg, bár tudom róla, hogy nem hivatalosan de
alul nagyből orvostól foglalkozik. Értelmével
széles ismeretű felolvasókkal amelyek, némelyen
is értenek jelentik. A Perczel életének felolvasása
után családunk tagjaival együtt elmentek
a hivatalos emlékeim családunk irat tárából
hiteles adatokat vettünk így a történet irás-
sai örömmel egyet értekünk.

Ötöréné Perczel
mag. társaság ünnepi

Börzse 1987. 5-8

2002 - ben a Magyar Kultúra Lovagja kitüntetésben
részesült Binderne Paloczay Erzsébet néven, mint
költő, „Népművelői tevékenységeért”

HA 5519

TÁJÉKOZÓDÓ

LÉVFOLYAM

5

1998. MÁJUS

A TAMANA-JELENSÉGRŐL

(...)A 188 országban a 7500 kárpátazonos-TAMANA-névszerkezetet tartalmazó Névár összeállításában dr. Paposi-Jobb Andor és Simon Endre munkatársunk hathatósan működött közre. 1981-től kezdődően dr. Winters, Clyde-Ahmad, chicagói kutató több írásában hivatkozott a TAMANA-felfedezés jelentőségére, és az ő ajánlása révén a Hongkongban székelő Ázsiai Kutató Intézet (Asian Research Service), az 1982–1992 között megjelenő, tizenegy évkönyvében minden esetben lehozta a nekik küldött TAMANA-szimpoziumi dolgozatot. Dr. Winters továbbra is tevékeny segítője a TAMANA-nak; az 1997 óta üzemelő MAKUBWA--Homepage honlapján külön TAMANA NEWSLETTER rovata is van. A TAMANA megismertetésében fontos szerepet játszó segítőtársak közül meg kell említenünk a következőket: Arady Erik (Sydney, A magyar múlt c. évkönyben (1988) TAMANA-ismertető), Bagossy László (Encyclopaedia Hungarica, az ott megjelenő TAMANA és Vámos-Tóth Bátor dr. szócikkei), Bárczy István (Budapest; írásaiban), Bartis Ferenc (Budapest, a Magyarok és CÉH c. havilapban lévő TAMANA-írás), dr. Bene Ferenc (Budapest; írásaiban), Berlitz, Charles (New York; TAMANA-értékelő levél, 1995. 10. 20.), Bíró Csaba (Szeged; TAMANA-terjesztése), Bíró József (A szabírok őstörténete c. művében a TAMANA-térképek), Csihák János (Torontó; műveiben), dr. Csihák György (ZMTE – Zürich; előadásaiban, és a ZMTE – Zürichi Magyar Történelmi Egy. – kiadványaiban megjelenő TAMANA-tanulmányok), Csók Erelka (New York; írásaiban), dr. Deyemenjian Greg (Boston, USA; villámleveleiben), Donato Williams (Buena Park, California, a TAO c. negyedévi lapjában 1992 óta TAMANA-tanulmányokkal), DU YA XONG (Peking; leveleiben, vonatkozó anyagok megküldésével), Egyed Atilla (Calgary; írásaiban), Fehér Dezső (Budapest; cikkeiben, és vonatkozó névtárak megküldése), dr. Fejes Pál (Szeged; műveiben), dr. Friedrich Horst (München, az Efodon c. folyóiratban – 1996 – megjelenő nyolc oldalas német nyelvű TAMANA-ismertető), Gyöngyösi Gábor (Miskolc; az Észak-Magyarország c. napilapban 16 cikkből álló sorozata „Titokzatos TAMANA” címmel – 1993.), dr. Hámori Fred (Huntington Beach, CA, USA; TAMANA-t értékelő sorai könyve ajánlásában, 1994. okt. 28.), Kiss Dénes (Budapest; előadásaiban), dr. Kisteleki Géza (Budapest, Világszellem honlapjában a TAMANA-fórum gondozása), dr. Kocsis Lóránt (Winnipeg; forrásmunkákkal), Kunszabó Ferenc (Budapest; a Hunnia és Műhely c. havilapban TAMANA tanulmányok), Laczkó András (Kaposvár; a Somogy c. kéthavi lapban: „Ismerjük meg a TAMANÁT” c. írásával), dr. Nagy Ákos (Ausztrália; a Melbourne-i Magyar Találkozókon TAMANA-ismertetése), Oláh András (Debrecen; műveiben), Oláh Ferenc (Ókány; cikkeiben és a TAMANA-címer elkészítésével), Palocsay Erzsébet (Tiszaújváros; cikkeiben és A TAMANA története c. művében – 1997), dr. Paposi-Jobb Andor (Pennsylvania; európai és amerikai előadásaiban), Papp Éva – Barczikay Klára (Buenos Aires; a NAP FIAI c. kéthavi lapban TAMANA-tanulmányok közlése 59 számban 1988–2001), Sajti Emese (Békéscsaba; a Békés Megyei Hírlap 1992. szept. 2-i számában: „TAMANÁVAL újraírják a történelmet?”

c. cikke), Sebestyén László és fia, Sebestyén László (Szolnok; névtárak, vonatkozó irodalom rendszeres megküldése), Siklósi András (Szeged; műveiben), Simon Endre (Monreal–Budapest; előadásaiiban és műveiben) Solymosy József (Velence; TAMANA-ismertető a Nemzeti Újság 1994. okt. 14-i számában), Szebeni Atilla (Tartján; honlapjában TAMANA-ismertetése), Sztankó Benedek (Budapest; honlapjában), Tóth János (Budapest; Tájékoztató füzetek – 1998/5 – „A TAMANA-jelenségről” címen, 66 old. terjedelemben), Tóth Zoltán (Boumemouth, Anglia; vonatkozó irodalmi művek rendelkezésre bocsátásával), Tóth Zoltán (Everett, USA; a honlap-szerkesztésben való műszaki tudásával), dr. Végyváry József (Debrecen; honlapjában), Vityi Zoltán (Mátészalka, a „Sztamári elegyes holmi” c. művében – 1991 – TAMANA-tanulmányok), dr. White, J.J. (Columbus, Ohio; a Midwesterv Epigraphic Society 1999-es évkönyvében 16 oldalas TAMANA-összegző), prof. Yosida, Nabuhiro (Japán; műveiben 18 oldalas TAMANA-ismertető japánul), dr. Zallár Andor (Szeged; a TAMANA-szót, írások megjelentetése a „Magyar Lant” c. havilapban – 1999–2000).

A TAMANA anyagi támogatásos terjesztésében pedig Durkó Béla (Amherst; Ohio), Kovács János (Aachen) és Rácz Sándor (Kirchbichl, Ausztia) szerzett komoly érdemeket. Az 1998-as évvel kezdődően Kovács Gyula – svédországi munkatársunk – kiváló szerkesztésében beindult a „TAMANA WORLD MAP”-honlap, ami fiatal munkatársunk, Sabharwal Arjun hozzájárulásával, a TAMANA ADAT-ALAPTÁR (Data Base) felépítésének tervével, a TAMANA-kutatás tudományközi vonatkoztatható eredményeinek összehangolásával még körülmekintőbb alpokra került. Kettőnk munkája az a 35 oldalas

angol nyelvű tanulmány, amely a Bécsben megjelenő „Migration and Diffusion” c. folyóirat 2001. júliusi számában jelent meg. Ennek magyar összegezőjét az alábbiakban láthatjuk-olvashatjuk:

A huszonöt évvel ezelőtt beindult TAMANA-kutatás olyan tapasztalati megfigyelésekre alapozott tudományos vállalkozás, amely Földünk különböző, főleg annak távolabbi, csak újonnan feltárt területein található földrajzi, törzsi és családnevek vizsgálatára összpontosítja figyelmét. A viszonybelátó értelem által feltárt tudományos tényadatok (jelesül a nevek nyelvészeti vizsgálatain túlmenő összefüggések révén) új szemléletváltozatot nyújt az emberiség történelmének tárgyilagosa megértésére. Ezen kutatómunka lényege abban rejlik, hogy a szóbelenző nyelvészeti bizonygatás helyett a nevek szerkezeteti felépítésének szempontjait hangsúlyozza vizsgálatának alapjául.

A TAMANA-gondolatrendszer azon a megfigyelésen nyugszik, hogy a nevek szerkezetfelépítési adatai visszavisznek bennünket az idő körvégtelenjéből érkező örök emberi értelem azaz a homo semper alkotta magasszintű műveltségek múltjába, melyek távolbemenően megelőzték az eddig legősibbnek vélt körösi (Körös-i), szusai (Susa-i), Indus-völgyi, mezopotámiai, egyiptomi, kínai és közép-amerikai műveltségeket. Az öt földrész 188 országából és tájáról egybegyűjtött, hétezeröttszáz, háromtól hat magánhangzósra terjedő névképlet szerkezeti felépítése (BALA+TON, KÁL+ONGA, KARA+BUKA+BURA, TAMA+NA, és TISZA+NÁNA) megegyezik a Kárpát-medencei földrajzi nevekkel, és 60%-ban az ott lévő magyar családi nevekkel. Ez a tény arra utal, hogy a 7500 név a névszerkezeteket alkotó, az egész földgolyót átölelő, ősi, egyetemes világműveltségekből való fennmaradás tanúbizonysága.

Ez a cikk dr. Vámos-Tóth Bátor és Sabharwal Arjun közös munkája. A tapasztalati megfigyelésen nyugvó bölcséleti, gondolatrendszeri alapvetés – az egybegyűjtött adat-összefüggések okán – Bátor, a tudományágak közti ismeretelméleti kidolgozás, a Földrajzi Név- és Jelképszerkezetek TAMANA-Alapadattárának megalkotása Arjun érdemi hozzájárulása. Ennek értelmében a TAMANA-kutatás szükségessé tette az új meghatározó fogalmak szaknyelvének megalkotását, ami által felismerhetően azonosítható a TAMANA-kutatás jellege. A TAMANA-kutatási terv egyrészről a „szerkezeti névészet” (Structural Onomastics) behozatalát kívánta meg, ahol a nevek alakjára összehozza, és azok értelem-szerkezeti felépítettségére a vizsgálódás tárgya.

Másrészről, a földrajzból kiinduló jelszerkezeteket viszonyító tudományág (Deosemiology) a művészetek, bölcsészet és társadalomtudományok számos területével való egybekapcsolási módokat tárgyalja. A cikk bemutatja a tudományágak közötti egybekapcsolás lehetőségeit és szintjeit, a már ismert egybekapcsolási és egységesítő elméleteket tárgyaló művek nyomán.

A jelszerkezeteket viszonyító tudományág mintatáblája (Matrix) szemléletesen tárja elénk a szaktudományok közötti egybefonódási viszonylatokat. Ez három különböző világszemléletű tanhoz viszonyítható – ami a szaktudományok érdemi ranglétrás szerkezetgúljára épül –, amit e jelszerkezeteket viszonyító tudományág ki akar küszöbölni, hogy előmozdítsa az emberiség történelmének körültekintőbb és egybefogó kutatását.

Végül az embertani és népzene tudományi munkák áttekintése közelebb enged azokba az ősi viszonylatokba, melyek a megvizsgálandó műveltségek esetében is fennállottak. Mindazokat a területeket szemügyre vettük, amelyekre a TAMANA-kutatás kiterjedt: nevek, zene, művészet, építészet, társadalmi szerkezet, természetszemlélet, néprajz, és közöttük lévő kapcsolatokat érintő tanulmányokat is találtunk. Ennek szellemében: a zene és társadalmi szerkezet, a természetszemlélet és a zene, az építészet és a művészetek, valamint a természetszemlélet, a nevek és a társadalmi szerkezet viszonyító tanulmányozása elegendő tényadatot adott számunkra, hogy támogassuk azt a TAMANA-igényt, miszerint a névszerkezetek, zenei alakjegyek, a jelképes művészeti díszek és a mondák szerkezetképe közötti természet-sajátos kapcsolatrendszer elvezet bennünket tárgyi környezetünk és a világegyetem kitapintható megértéséhez – a „mélyenfekvő-ősi” „felsőbb-átfogóbb szerkezet” (Superstructure) összefüggésében. Ezek a viszonyított összefüggések tíz-tíz évezredekkel ezelőtt ugyanúgy fennállhattak, mint amilyenek ma is jelen vannak a világ elzártabb, csak újonnan feltárt tájain (Amazonas-i, Gwaiana-i, Új-Guinea-i őserdei táj). Mindebből kifolyólag ennek a tanulmánynak az a rendeltetése, hogy fényt vessen arra a lehetőségre, miszerint tisztább képhez juthatunk azokon a területeken, amelyeket eddig figyelmen kívül hagytak, polcra tettek vagy éppenséggel elvetettek. A TAMANA-kutatásban érvényesülő tudományágak közti megközelítés megteheti az első lépéseket az irányban, hogy eloszlassa azokat a nehézségeket, amiket az egyes szaktudományokban jelentkező bizonytalanság okozta akadályok és torlaszok hoztak létre.

Jóllehet, a TAMANA-kutatáslényegében arra irányult, hogy a magyar őstörténet területén a viszonybelátó értelem által az igazolt adatok világösszefüggő rendszerével a tárgyilagos és tudományos szemlélet alapjait rakja le; mindezenáltal viszont a TAMANA-megközelítés könnyen alkalmazható olyan más területeken is, ahol a hatalomirányító követelmények a tudományok fejlődésére és a nemzettudat kialakítására károsan hatnak.

Most – 2002-ben – pedig Varga Csaba, íráskutató ismerteti a TAMANA-eredményeket a rövidesen megjelenő második könyvében. Mesterházy Zsolt a most megírandó „Magyarország régészeti névtára” c. művében a régészeti lelőhelyek és az ott lévő TAMANA-névszerkezetek együttélését 10 ezer évre visszamenőleg mutatja be.

A huszonöt éves fáradhatatlan TAMANA-kutatómunka alatt az öt földrész 188 országában-táján összegyűjtött 7500 név+szerkezet feldolgozása kapcsán az öt földrész 36 országában talált TAMANA-nevet felmutató, 7300 oldalra gyarapodott TAMANA-Élelmű kicsengése ez:

Léteznie kellett olyan, ez egész Földet átfogó, Magasszintű Egyetemes Műveltség(ek)nek, mely(ek) a közbeeső természeti csapásokat túlélve, a műveltségi alak+szerkezet (nevek, díszjelek, dallam, építkezési fejlettség) megmunkáló alkotásában azonos mintarendszert, egyező párhuzamos eljárást alkalmazott. A 7500 név+szerkezet-pár tömege szerte az öt földrészen, és a ma is élő Kárpát-medencei földrajzi és magyar családi nevekben azt tükrözi: Valahányan az Örök Ember-Ertelem, a Homo Semper Sapiens alkotómunkájának FENNMARADT Tamú az Idő Körvégtelenjében. Ebben a megőrző tanúságtételben a Kárpát-Magyar névszerkezetek élenjáró(!) szerepet visznek. Ez Ész-Szerű és Tárgy-Igaz Ténymegállapítás. Ez a TÉNY pedig mindenkit elkötelez, aki a tudományos Tény-Igazat tartja a kutatómunka, a valóságot a cáfolhatatlan adatösszefüggéseket tükröző Világkép megalkotás alapmértékének. Befejezésül Mesterházy Zsolt legújabb közlése: A zalai REZI községnél, a Keszthelyi-hegység erdejének közepében lévő tisztáson – „jeles elzárt-tamanás környezetben” – és tőle délkeletre, Balaton+Györök határában, 8-10 ezer éves régészeti lelet REZI községben van pl. a HARAC utca. Ugyanaz a HARAC-HARAZ viszont falu Csádban, ott az AITLA, MAGAR, TAMÁN, TEVEL falu, a MAGARI, SIÓ, SZERGI+LONG, TORDA patak társaságában. A 7 millió éves koponyalelet honában. Ugyanaz a HARAC-HARAZ aztán hegyi falu a HIMA+LÁJA alatt, Kasmírban ott a HÜN+ÜR, PER+BÁL falu, a KALOTA-MAGYAR ikerfolyó, továbbá 500 ezer évesre becsült régészeti lelet közt. HÜN+ÜR és MAGYAR két domb Egyiptomban, ott a legalább 10 ezer évesre becsült KEPE+RA (Szfinksz)-szobor keleti térségében; PER+BÁL nálunk is hegyi falu a Pilisben! KALOTA pedig ugyancsak folyó Erdélyben, valamint KALOTA+szeg gyönyörű tájegység ugyanitt (Kalota szege-szeglete)! Balaton+Györök része pl. a GARGA-hegy és erdő, de ugyanaz a GARGA város Közép-Ázsiában – a BAJ+KÁLTó táján -, és GARGA+TÓ falu a Közép-Fülöp-szigeteken., KÁL+ONGA+LONG és NARÁT falvak társaságában. KÁL+ONBA+VÁR és TOM+VÁRA+ LONG két falu a csendes-óceáni Időtlen Városfalas „Élő Atlantiszon”, Ponape szigetén. Nálunk a Tisza-háti három KÁL+ONGA-tól úgy 50 km-re délnyugatra Szegi+LONG falu, de Szergi+LONG Csádban patak. Ugyanaz a NARÁT pedig árok, forrás, gyeptű a keszhelyi hegyerdőben; VALLUS község határában, a RÉZI-HARAC-tól keletre...

A TAMANA ÖSTÖRTÉNETI KALAUZOLÁS ILYEN KÉZZELFOGHATÓ TÉNYEREDMÉNYEKKEL JÁR.

Irodalom: Vámos-Tóth Bátor: TAMANA. 7300 p. Honolulu-Mukilteo, 1977-2002 (...)

KEDVES PÁRISTOM!

1996. 12. 17.

FELVOD ELT A MOST RÖGTÖNZÖTT TANULMÁNYT
TISZTELETPÉLDÁNYKÉNT. MENESZTETTEM DR. PAKAY
KORNÉLNAK IS, SÁNDOS NEM SOK REMÉNYEM
VAN, HOGY A MAGYAR FÓRUM LEHODZA HATVON-
NÁL EZÜGYBEN, AKAR PÁRDYN KERESZTUL IS,
SEGITENI, JÓ LENNE!

CSALÓDÁS ÉR CSALÓDÁS UTÁN; MARECZ, FOIRÓ,
JOSEF IS CSERRENHAGYOTT... FORRAIRÓ, PÁRDY
LÁSZLÓRÓ NEM IS BEJELTE.

HÍREIBET VÁRVA, SEGÍTSÉGESEBEN REMÉNYKÖZBE
KÖSZÖNTÉSEK: Kálmán

PROFESSIONAL
IMAGE

P.S. LÉGY KEDVES HÍVJAD
FEL TÓMANA JÓZSEFET
(1146 HERMINA U. 35.
181-4650 - MIT TUD
NEVE TÖRTÉNETÉRŐL!

KEDVES JÓ FARSÁGOM! 1997. 11. 6.
SILVA NAPJA!

ITT KÜLDÖM A LEENDŐ, ENNORÉ ALTA ÖSSZE-
KESZTENDŐ - KOMPJÜTEREN LEORDÁNT! - "ELSŐ-
RENDBŐ TAMANA NEVEK" NEUTÁRI ANYAGJÁRÓL
RÉSZLETEKET. A BPI TELEFONKÖNYV ADATAI IGÉN
KISÉGÍTETEK. NÉZZED ÁT, HÁ LEHET LÉPJ É-
PINTKEZÉSRE ÁRABIN ATILLÁ NEVAL, MANDOKY
SZITTYÁVAL, A HÉT AVAR ATILLÁVAL ÉS ARDA
ZOLTÁNNAL. ARDA ZOLTÁNNAL IRTAM(!), TUD-
MÁSRA HOZVA: TE VAGY A LEGJUTÉKESEBB,
AKI TAMANA ÜGYBEN FELVILÁGOSÍTÁSSAL SZOL-
GOLHSZ. ÉRTESÍTS A FEJLEHÉNYEKÉRL! LÍJABB
ADATBIZONYOSSÁG VAN TÁRSOLYUNKBAN!
BIZONYÁRA NEKED IS LESZ JÓ ÖTLETED A CSATOLT
ANYAGT ILLETŐEN.

VIGYÁZZ EGYSZERESÉRE, DINGOZZ-ALKOSS
JÓKED-ERŐVEL. VÁLASZOD ELVÁRTÁNNAL
ÖRÜLLEK! Bátor

2633 S. King Street • Honolulu, Hawaii 96826

Tel: (808) 973-6599 • Fax (808) 973-6595

Printed on Recycled Stock

KEDVES JÓ BARÁTOM!

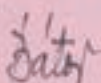
1997. 10. 17.

NAGY ÖRÖMREL VETTEM JÓ HÍREKET TARTALMAZÓ LEVEEDET.
AHOGY ÍRTAD: VÁROM A MEGJERÜNT ANYAGOKAT, NAGY KÖ-
SZÖNETTEL, TÖLED!

A NAP ÉJÉI 97/9/10. SZÁMA ELŐREJELT HOZZA LE A CSATÁI-
FALAVÁRY NAGY HÍRT. KÖZBEN FEHÉR BEZSÖTÖL LIEGKAPTAM
AZ 1996-OS PÓPI TELEFONKÖNYVET ÉS EZT IGEN JÓLTUDTAM
HASZNÁLNI A „TAMARA FELMERÜLE” ITT CSATOLT 4 OLD-
LAS KIEGÉSZÍTŐBEN. TALÁN NEM KÉSŐ ARRA, HOGY A LIA-
DOK LEHOLÁTALBAN BELEFOGLALTASSEK...

ÉZT A NAGY HÍRT NAGYBŐRÖZÖNK KELL AZ INTERNET
„SUPER HIGHWAY”-EN! HA EBBEN IS TUDNÁL SEGÍTENI, IGEN JÓ
LENNÉ! ELŐRE IS KÖSZÖNÖM.

VÁLASZOD ELVÁRJÁNNI ÖVELEK, VIGAZZ EGYSZEGERE, ALKOSS
KEZVED-LENDÉKTEL.

BARÁTJÁVAL, LIAGYAR GONDTESTVÉRI
TÍPTELETTTEL:

PROFESSIONAL
IMAGE

KEDVES JÓ BARÁTOM!

Honolulu, 1998.3.23.
KARTAL NAPJA. KARTAL:
GYAKORI TÖRZSKHOUAN, VÁ-
ROS INDIÁBAN. KARTAL:
FOLYÓ KÖZEP-ÁZSIÁBAN ÉS
FOLYÓ TRINIDADON OTT ÉP-
PEN A TAMANA HEGY LÁNY-
NÁL. ~ ~ ~

NAGY ÖRÖMMEL VETTEM
A TÁJÉKOZÓDÓ 2-3. SZÁMÁT. MÁR IRTAM: A SZELLEM
ELVÉZET MAGAS FOKA, AMIT ÉSZSZERŰ-VALÓS IRÁ-
SÁD OTVASÁSÁKOR ÁTÉLEK... GYAK KÁVÁNYOSTOM:
JÓ EGÉRSÉGREN FOLYTASD SZÉP LANKÁD!
TIMON ENDRÉTEL BIZONYÁRA MEGKAPTA AZ „ELSŐ-
RENDS TAMANA NEVEK” C. 53 OLDALAS ÖSSZE-
TÁST – A LEGUTÓBBAI JAVÍTÁSOKKAL. A LEGUTÓBBI
CÉLSZÁMBAN BIZONYÁRA HASZNOSÍTANI TUDOD. EHHÉZ
KÜLBÖK ITT MEG NEMHÁNY OLDALT, BIZONYÁRA JÖL
JÖN. A VILÁGTÉRKEP A LEGUTÓBBI VÁLTOZAT; AZ
ALSÓ RÉSZ „SZELLEM” TÁJRA ÉRTÉK TAMANÁT 30
ORSZÁGBAN-TÁJON! AKÁR A TAMANA C. BEVEZETÉ-
SEN, AKÁR MASHOL MINDENÜTT A FENNMARADÁS
MAGYARÓ FELISMERÉSE A LÉNYEG! AZHOGY TAMANA
„TÖRZSI” AZ ELSŐ EMBERPÁRT AZ APÓKNÁL ÉS
A VEZETŐZEL TAMANATKÓ MONDÁSOK A KOLÓMBIAI
TAMANA HEGYEN KEL ÉLETRE” AZ ELSŐ EMBERPÁR
AZ ÖZSÖNVÍZ UTÁN; TAMANA ÖSI-ÖSI VOLTAT IGAZOL-

2633 S. King Street • Honolulu, Hawaii 96826

Tel: (808) 973-6599 • Fax (808) 973-6595

Printed on Recycled Stock

PROFESSIONAL
IMAGE

JA SZAL EGYSZE HOGY A TAMANA
HEGY, A TAMANA+KÓ INDIÁNCOK LAKÓ-
HELYE MÉG JÓ 200 ÉVE "FEHÉR FOLT";
AKÁRCsak AZ AUSZTRÁLIAI TAMANA SIVATAG, AMOL,
AMINÉK TÁJÁN A 76.000 ÉVEKRE MÉSSELT, SIK-
LÁRA VÁJT JAPÁNYOS KÖRLYUKAK SZÁZAIT TALÁLTÁK
MEG (MÉHESLEG A NYULASZ HEGY DÉLNYUGATI
TÉRSEGBEN!). ITT AZ ŐSÉS LÜVETSEGBŐL VALÓ
MÉSSEZŐ FEHNYMARADÁSOK VÁN SZÓ ÉS ERŐSEN A
MEGŐRZŐ FOCAMUTRAN A KÁRPÁTOKI NÉV+SZER-
KEZETEK!) ÉS A MAGYAR CSALÁDI NÉV A Z
ELENYÁRÓ TANÚK! EZ A TÉNY; EZT NEM LE-
HET CÁFOLNI! AZ HOGY NIGERBEN AZ ARANKA
ÉS TISA+VÁRI OÁZIS OTT VAN ÉS AZ, HOGY
ARANKA FOLYÓ NÁLUNK ÉS A BPTK-BEN VAN
NYOLC TISZÁVÁRI NÉV, MINDENNÉL TÖBBET MOND!
MEGKÉRNEKÉZ MÉSSEHSTER ARRA: HÍVJAD FEL ARDA
ZOLTÁN ÚJSÁGÍRÓT (1026 TRAMVÁJS U. 24. 156-7510)
ÉS KÉRDEZED MEG: MEGKAPTA-E AZ ARDA C. IRÁ-
SOMAT? KIVÁNCSI LENNÉK, HOGYAN VÁLASZOL. TE
RÖGTÖN MEGÁLLAPÍTOD, HOGY "HÁM ÓRA VAN!" ERE
IS KÖSZÖNÖM!

JA EGYSZEGET NÉKED! NAGY SZERETTEL: *[Signature]*
2633 S. King Street • Honolulu, Hawaii 96826

Tel: (808) 973-6599 • Fax (808) 973-6595

Printed on Recycled Stock

Bátor barátom legutóbbi tájékoztatója az alábbi, búcsúzásnak bizonyult soraival érkezett hozzám:

IGAZ MEGNYUGVÁSSAL

*Vagyok hetvenhetedik évemben
Bármikor jöhet értem a kaszás
Sorra veszem mi volt az érdemem
Mit tesz hamvvedremre az aratás*

AZOK és TAMANA, HOMO SEMPER

*E hármás köszlöp alkotásom
Hogy mindig Értelmes volt az Ember
Túl vakhiten, izmus-hazugságon*

*Ha holnap e hármás köszlöpö
Béke-tornyot Tudás-Ipar emel
Akkor nem volt életem hiába
Bátor szelencés, foltozott szívvel
Igaz, megnyugvással távozzom e földi létből...*

Bátor barátom mellkasában háromszor cseréltek szívritmus-szabályozót. Sokszor kértem arra, hogy naponta többször szakítsa félbe a „szóvadászatot”, mert a „mozgás” a létezésünk talán legfontosabb követelménye. Nem volt képes elszakadni a képernyőtől. A sok év folyamán mindenkor kézzel írott kísérő sorokat csatolt az általa küldött kutatási anyaghoz. Az összegyűlt anyag súlya a tíz kilót is meghaladja. Keresem a megoldást, mely méltó körülményeket biztosít megőrzésükhöz akkor, amikor magam is távozzom e földi létből.

Ami a fentebb említett, a Sorbonne keretében végzett kutatásokat illeti, miközben megállapításaik hízolgöek a magyar nyelvre vonatkozóan, munkájuk alapján azonban nem ismerhetjük meg a hangzók feltételezhető jelentéstartalmát, sem az ún. „ösgyököket”.

Az egyre nagyobb teljesítményre képes számítógépek bizonyára ösztönözni fogják a fiatal kutatókat arra, hogy nekiveselkedjenek a Földünkön fellelhető több ezer nyelv olyan összehasonlító vizsgálatához, melynek célja akár a legmerészebb is lehet, elvihet az ösgyökök meghatározásáig, sőt, az ősn nyelv körvonalainak felismeréséig. Magam a vizsgálódás általam elképzelt módszerét a *Tájékoztató*

1998/5 számának 65-66. oldalán az alábbiak szerint fejtettem ki:

Az összehasonlítás alapját képező szavakat (fogalmakat, megnevezéseket) úgy választanám ki, hogy közöttük szerepeljenek azok, amelyeket már az ősembereknek is használniuk kellett az egymással való érintkezés folyamán. Ilyenek az emberi és az állati test, valamint a növények legjellemzőbb alkotóelemeinek nevei, továbbá az ember érzékszervei által felfogható jelenségek–állapotok–mozgások megnevezése.

Abból a feltételezésből indulok ki, hogy a legősibb hangzóhasználat azon emberek nyelvében-beszédjében őrződhetett meg leginkább, akik a civilizációval nem érintkező törzsek közösségeiben élnek és még ma sem rendelkeznek írásbeliséggel. A vizsgálat első szakaszában tehát a törzsi nyelveket térképezném fel. Tenném ezt már csak azért is, hogy az emberiség nyelvemlékei abban a formában is fennmaradjanak, amelyet még nem befolyásolt a civilizáció.

Valószínűnek tartom azt, hogy a hangzóknak volt meghatározható egyedi jelentéstartalma már a beszéd kialakulásának kezdeti szakaszában, és, hogy ezt a jelentéstartalmat az ősnyelv létrehozóinak ismerniük kellett. Úgy vélem, hogy a folyamat hasonló lehetett az állatok hangjellegű érintkezési eszközeinek kialakulásához, azaz, noha az egyedek a felmenőiktől tanulják meg a „nyelvet”, a származási sor elején lévő egyednek azonban nem volt kitől megtanulnia, így génjeiben kellett birtokolnia e tudást.

A programnak arra kell választ keresnie, hogy a néhány ezer ősfogalom tekintetében hány olyan nyelvet talál, amely az adott ősfogalmat azonos hangzókkal fejezi ki. Az azonosság lehet egy, két, esetleg három hangzó, azonos vagy eltérő sorrendben. Optimális esetekben eljuthatunk oda, hogy az azonosság egy-egy hangzó és fogalom tekintetében több nyelvnél egybe esik. Ily módon megközelíthetővé válhatna egy-egy hangzó őseredeti jelentéstartalma.

A megnevezések azonosításához olyan személyek segítségét célszerű igénybe venni, akik az adott törzs nyelvét és valamilyen írásbeliséggel is rendelkező nyelvet ugyancsak beszélnek-értenek. A megnevezéseket nő és férfi által kiejtve egyaránt szükséges rögzíteni, mind hangilag, mind képileg (a szájmozgás megfigyelése céljából).

Következő csoportként az olyan törzsi közösségekben élőktől gyűjteném be a megnevezéseket, akiknek már van civilizációs kapcsolatuk, de még nincs írásbeliségük. Harmadik csoportként következnenek azon törzsek, akik már rendelkeznek írásbeliséggel. Utolsó csoportként következhetne az összes többi nyelv, amennyiben az előzőek nem hoznák meg a kívánt eredményt.

Az összevetés alapját képező néhány ezer ősfogalom jelentős hányada a magyar nyelvben – a távol-keleti nyelvekhez hasonlóan – egy tagú, 2-3 hangzóból álló szó. Ez feltételezhetővé teszi azt, hogy nyelvünk valóban sokat őrzött meg az ősetimonokból (ősgyökökből). A kutatáshoz társakat pedig elsősorban a Távol-Keleten célszerű keresni. Fentiekre tekintettel megkísérletem elősegíteni a japán nyelv tanulását-tanítását Hazánkban. Ilyen céllal 1994-től kezdve eredményesen

tárgyaltam a *Japán Külföldi Önkéntes Szolgálat* magyarországi igazgatójával, Siraisi Kacumi úrral, a megkeresett hazai tanintézetek azonban nem éltek a felkínált ingyenes oktatás lehetőségével. Az érdekek nyilván azt diktálják, hogy tárgyalásainkhoz segítőként másokra szoruljunk, így biztosítható a kiszolgáltatottságunk.

Gosztonyi Kálmán:
Összehasonlító szumér nyelvtan
A sumér nyelv összehasonlító vizsgálatának értékelése

Dr. Gosztonyi Kálmán a Saint-Michel Kollégium v. tanára, Saint-Étienne (Loire), a Sorbonne Egyetem (Párizs) Kutató Főiskolája (IV.) nyelvészeti, szumérismereti osztályának auditeur-e (1952-72).

Az eredeti francia nyelvű kiadás a Francia Nemzeti Központi Tudományos Kutató Intézet támogatásával megjelent munka. Fordította: Vállay Frigyes Károly.

**Nyelvcsoportok alakítani és hangtani
összehasonlító táblázata**

1. Ragozás. – Névutók: szumér; ... török (ó-török V. Christian, 57); kaukázusiak (V. Christian, 76, 78 és Tseretheli, JRAS 1913, 1915); magyar, finnugor, munda-kól, szantali (V. Hevesy, 45); tibeti (Meillet-Cohen: A világ nyelvei, 1952; H. Maspéro, 536); etruszk (?) (J. Martha: La langue étrusque, Paris, 1912); ... (paleoszibériai, Meillet-Cohen, R. Jakobsen, 418); paleo-amerikai nyelvek (M.-C., A. Hadricourt, 1161); eszkimó (M.-C., J. Parrot 1168); japán (többrendbeli kézikönyvekben is) ... (néhány keletafrikai nyelv).

2. Hangrendilleszkedés (mérsekelt); szumér (mérsekelt); török (teljes); magyar (mérsekelt); szantali-mundakól (St. Konow, V. Hevesy, 20, 21); dravida (mérsekelt V. Cristian, 63 és St. Konow; LSI, IV.); tibet-burmai (V. Christian, 66 és Meinhof 212, 21).

3. Váltakozó mássalhangzók: g-m, m-b (m, v), ng-m, a végződéseken: n-m, stb.; n-l; szumerben, törökben (V. Christian, 55); dravida (C. 63 és St. Konow, LSI, IV.); tibet-burmai (C. 66); kínai (C. 70 és C.J. Ball Chinese and Sumerian, Oxford, 1913); szumér: kalam-kanam; magyar: dalol-danol... (régies) kedig-pedig, csuroncsurom (víz); szumér: ga-e/ma-e, gar/mar; marun/barun, mammi/mabi; nin/nigin/nimen; nimgir/migir/migir; kalam/kanag; udun/udul; sum/sun (R. Jestin, Le Verbe, I).

4. Mássalhangzók áthasonulása: szumér R. Jestin, Abrégé, 42); magyar, paleoszibériai, jeniisszei (M.-C., R. Jakobsen, 410); némely tunguz nyelv.

5. Mássalhangzók (részleges) gyengesége: szumér; török (C. 61); finnugor (Setälä, JSFOu, XIV. 3); magyar; óceániai nyelvek (C., 73-74 és W. Schmidt).

6. Szóvégi mássalhangzók elhagyása: szumér; magyar; tibet-burmai (LSI, III. I. 4; Christian, 66); óceániai nyelvek (Chr. 73-74).

7. Magánhantzós jelleg: szumér, magyar, finnugor, török, jeniisszei, kínai, japán.

a/ Közbeiktatott fonémák, másodlagos magánhangzók (ejtéskönnyítők): szumér (Jestin, Abr. 36), magyar: küld-tem = küld-ö-ttem stb. (a „t” kettőzése a jó hangzás végett).

8. Szóalakítás (igenevek): szumér, kaukázusiak, magyar, munda, szantali (V. Hevesi, 56), tibet-burmai (Chr. 66-67), török.

9. Igenevek: szumér, kaukázusiak (Chr., 84), finnugor (T. Lehtisalo, 33), magyar, török, (munda, szantali, Hevesy V., 59).

10. Meghatározók: szumér, magyar (fontosak, -nő, -né; -fa; holmi- stb.); burmai (rong)... (E. Drexel, Ch., 64), afrikai nyelvek (bantu) /Meinhof/, melanéziai nyelvek (M.-C., 675) (maradványok az angolban) -man, -woman, -tree (és még más élő nyelvekben).

11. Birtokos főnév hátravetése (kalapja az apámnak): regens rectum: szumér (vagylagos, nyomatékban), sémi, akkád; hamita (Chr., 99, Meinhof 30); indo-európai nyelvek (német); latin (vagylagos), magyar (nyomatékos), polinéziai (M.-C., Faublée 669).

12. Birtokos főnév előrehozása (apám kalapja): (rectum regens: szumér (nyomatékos) (Jestin, Abr. 51-52) (Christian, 57-58, 61, 64 és K. Bouda 14), török, magyar (vagylagos), nyugat-kaukázusiak (Bouda, 14), bászok (Bouda, uo.), tibeti, dravida, paleo-szibériai (M.-C., 415).

13. A birtokoset-ragos rektumot a regens birtok-raggal követi: (apámnak kalapja) szumér (Jestin, Abr., 52), magyar, finn (Budenz, Finn nyelvtan, 36-37), török.

14. A jelzői melléknév hátravetése (kalap, szép): szumér, szémita, hamita, latin és görög (vagylagos), északnyugati kaukázusiak (Dumézil, 36), népies magyar, nyomatékos.

15. A jelzői melléknév előrehelyezése (szép kalap): szumér (a régebbi korban) vagy nyomatékos (Jestin, Abr. és Christian is, 58, 61, 64), dél-kaukázusiak (georgiai, Dumézil, 36-37), magyar, finnugor, török, szankszrit (Renou, 399.8), indo-európai nyelvek, latin és görög (vagylagosan).

16. Birtokragok, vagy birtokos névmások hátrahelyezése (házam, enyém): szumér, (georgiai, független névmások, Chr., 76), finnugor, magyar, török, sémik, akkád; maláji (M.-C., J. Faublée, 659), eszkimó (M.-C., J. Parrot, 1171).

17. Kérdőnévmások és számjegyek birtokos ragja: szumér (ana-zu = mi a tied?, magy. mi-d?), kaukázusiak (Chr. 83).

18. Helyrag és birtokrag a participiumokhoz: szumér (ba-a-ni/ba-a-a-ni = ad-tában), magyar: isten-ad-(-o)-tt-á-ban, finnugorok (igenév után), török nyelvek.

19. Többszörös összetétel, szócsoporthozás: például: szumér, kaukázusi nyelvek (F.N. Fink, Chr., 79), török, magyar, finnugor nyelvek, paleo-amerikai nyelvek (M.-C., A. Haudricourt, 1161), eszkimó (M.-C., J. Parrot, 1169).

20. Egyes szám a többes szám helyett (névszóban és melléknévben, pl. jó ember-ek): szumér, kaukázusiak, magyar, dravida, török nyelvek, néhány paleo-szibériai nyelv (M.-C., 419, R. Jakobsen), óceániai nyelvek (Christian, 71).

21. Számnév, egyes szám használata (*tíz* ember, *nem* tíz ember-ek): szumér (mindig), ural-altáji nyelvek, magyar (mindig), kaukázusi nyelvek (a legtöbbször, Tseretheli, JRAS, 1913, 1915) (lásd georgiai).

22. Hangtani hasonlóság a többes ragjainál: szumér szumer -e-ne, kaukázusi-georgiai -ni, magyar -nyi (menynyiségképző), szumér: es, georgiai -(e)n, es. (Chr. 76.)

23. A névszó kettőzése a többes számban: a szumérben lehetséges, mint archaizmus, óceániai nyelvek.

24. A kölcsönösség kifejezése: lú = ember, lú-lú = egyik-másik ember; esetraggal: lú-lú-ra = ember-ember-nek (rész eset) (a szumérre vonatkozóan lásd: Jestin, Abr., 61).

25. A nyelvtani nemek hiánya: szumér, kaukázusiak, magyar, török nyelvek, óceániai nyelvek.

26. A tárgyeset ragtalan is lehet (látom a házam): szumér, kaukázusi nyelvek, finnugorok, osztyák, régi magyar, korszerű magyar, a névmásoknál; tibet-burmai (K. Bouda, 9).

27. A mondatnyi szórend: szumér, kaukázusiak (Chr., Bork, OLZ, 27), ural-altájiak (kínai, ... M.-C., H. Maspero 601).

a/ Az alany és állítmány közé tett tárgy és határozók. Az ige a mondat végén: szumér, ural-altáji, magyar, paleo-szibériai (M.-C., R. Jakobsen, 419), tibet-burmai (M.-C., H. Maspero, 535 és 551), paleo-amerikaiak (M.-C., A. Haudricourt, 1162).

b/ A szó helyzete meghatározza az alaktani értékét: szumér, régi finnugor és régi magyar (A. Sauvageot Mondattan, 5-6, 8), kínai (M.-C., H. Maspero, 601), maláj (M.-C., J. Faublée), közép-afrikai (M.-C., Dela-fosse, 746), bász (K. Bouda, 14).

28. Jelen vagy múlt időbeli részesülő vonatkozó mellékmondat funkciójában (a jövő-ember = lú-gin-a = aki jön; a leest alma=hashur sub-ba): szumér, kaukázusiak (Dumézil, 36 és K. Bouda, 14), finnugor, magyar, török, bász (K. Bouda, 14), tibeti (K. Bouda, 15), dravida (M.-C., J. Bloch, 499), sémi, akkád, hanita (Chr., 90, Meinhof).

29. A szenvedő alakot kerüli: szumér, magyar, török, paleo-szibériai (Jakobsen, 420).

30. Előragok (igekötők): szumér, akkád, nyugat-kaukázusiak és bász (K. Bouda, Z-3), magyar, szanszkrit (L. Renou, 109/135), latin, görög, indo-európai nyelvek.

31. Belragok: szumér, kaukázusiak, magyar (családias nyelvben, régiesen), jenisszei nyelvekben (Bouda, ZDMG 90, I 54); tibet i (Bouda, St.Wolfenden, 7, 8) bantu (Chr. 50).

32. Részeset vonzása tárgyeset helyett (kivételesen): szumér (Delitzsch, 165. és 214.§, Poebel, Grundzüge, 585. §), kaukázusiak (Bouda, 10), magyar (népies nyelvben, nem tájsházolásban), „néz-tem neki”, ehelyett: néztem őt (kivétel).

33. Kapcsolt igék kiegészítik egymást: szumér (meg- kettőzve rokonértelműek), hasonlóképpen a magyarban, a finnugorban és a szanszkritban (L. Renou, 368... kettőzött igék).

34. Óhajtó móddal is kifejezhető a „jövő idő”: szumér, magyar („hazamennék”), hasonlóképpen a franciában is (a határozottság helyett).

35. Óhajtó mód kötőszavai: szumér: he-, ha-, (hu-), ujjur: -hai, magyar: hadd, hogy (a kötő mód részére is), a régi magyarban: hug (gE= gy).

36. Az ige egyedül is mondatot alkothat: szumér... ba-kú-e-eszik belőle stb. (Inanna leszállása, E. Chiera, Szumér vallásos szövegek, 210, 212, lásd az előző jegyzékben), magyar (lásd fentebb), a török nyelvekben, a szanszkritban).

37. Névmástövek egyezése: szumér, ujjur, finnugor, magyar (lásd az előző fejezetben az egymáshoz közelálló nyelveket).

38. Mutató elemek egyezése: szumér (e, ne e-ne), magyar (-e, -ne, ne!), török nyelvek (tibet-burmai: -co, ... M.-C., 536-537).

39. Mutató névmásokból származó igeragok: szumér: e-ne vagy e-ne-ne, jelen idő többes szám 3. személy (Jestin, Abr. 72, 58, 59), magyar -e, -ne (népies), és a többes szám 3. személy ragja: (-e)-né-ne-(k), a többes „k”-jával, egyes szám 3. személy: -e-ne, pl. kell-e-ne (feltételes mód).

40. Megfelelő jövő időrag: szumér (-de, e-de, hozzá még a régi -ad, Chr., 84), kaukázusiak (gyakorító, kezdő igék részére stb., lásd Dirr, Trubeckoj), magyar: -end, -and, amely egy kissé ősi.

41. Parancsoló módban az igekötőnek a gyök után való vetése (menj el!): szumér, kaukázusiak, magyar (az összes igekötőket hátraveti), a németben, indo-európai nyelvben ez esupán az erre minősített igekötőkkel történik (lásd az előző fejezetet).

42. A személy vagy tárgy számjegy mellett, egyes számban van: szumér (mindig), az ural-altájaiak (mindig), a kaukázusiak (nagyrészt) (Tseretheli, JRAS, 1913, 1915).

43. Összetett számnevek képzése: nagyobb~kisebb: szumérben, magyarban, török nyelvekben; kisebb ~ nagyobb: a finnugorokban és az indo-európai nyelvekben (11-től kezdve).

44. Tagadó mondat szerkezete. – Nincs tagadó ige: szumérben, kaukázusiakban (georgiai), magyarban, viszont volt az etruszokban (J: Martha szerint), a latinban és van a finnben. A tagadás „n”-je megvan a szumérben a magyarban, a szanszkritban, az indo-európai nyelvekben.

45. Nyomatekshók gyakori használata: a szumerben: ám, -na-, stb. (Jestin, Abr.100 és Jestin, A szumer ige I.), a magyarban (ám, no stb.), a finnugorokban, a mundakól-ban (Hevesy V., 84).

46. Igék, „álségédigék” – A szumerben az „ag” és „du” igetövek néha előfordulnak az ige-komplexumban mint kiegészítők, önálló jelentés nélkül. Ezek erősítik az uralkodó igét... ag = tenni, du = építeni, elkészíteni, kiegészítik az igefogalmat. Az „ag”, sőt az „ang” (ag), „us, ul7” (= su-gid) szumer igeigyekök csak a magyarban fordulnak elő mint képzőkiegészítők, bővítők. Így számos igeigyekkel főleg mozgást kifejező igéket alkotunk. Így az „ag” = tenni-megfelel a rag: moz-og, dob-og, csep-eg igékben... az ang = szeret, mémi-nek: szor-ong, terj-eng... az „us-nak = követni, irányt követni, üz-ni: köt-öz, bog-oz... az „ul7”-nak = irányítani, ütni: por-ol, korh-ol, unsz-ol... Ezek mindig kiegészítik az igeigyeköt és nem módképzők, mint ahogy ez a török nyelvekben megvan. ... Az -ag, -eg, -og elemekkel a magyarban főneveket és melléneveket is képezhetünk, pl.: szűny-og, hany-ag, rész-eg stb.)

47. Kettős tövek mély és magas hangzókkal: a szumerben: uri-eri, emen-umun, a magyarban: kever-kavar, csöbör-csupor. Ilyenek előfordulnak a török nyelvekben.

48. Ragok és szóképzők egyezése: a szumer -ta, a finn -ta, a magyar -tól, -tő, ó-ta, a török -ta, a japán -ta; a szumer -ra (rész-eset), a magyar -ra (irányt kifejező rész-eset), a török -ra/ru; a szumer -ra (szétválasztó), a magyar -ról, -rő (szétválasztó); a szumer -se, -es/us, a magyar -hez, -hoz, a török -isz; a szumer al-, a ma ar el-; a szumer e, ne, e-ne, a magyar -e, ne; a szumer nu, nu-am, nam (tagadás), a magyar ne, nem, osztyák nem... (egyébként a finnugorok nunáció nélkül: ei... (lásd a nyelveket).

49. Szavak képzése mondat által: szumer: gaba-nu-zu = vetélytársat nem ismer = derék; gi-s-nu-zu = férfiaságot nem ismer = szíz... nimgir-he-du = igazgató által szerzett, felfogadott = napszámos ... a magyarban: bor-nemissza (tulajdonnévképpen is), hánya-veti, szél-verte, botcsinálta.

50. Igekötetek iránymutatása, elhelyezése: a szumerben „mu-” (mü?), „ma”, a fontosabbra, a központra; az „-eli” pedig a kevésbé fontosra, a széleken lévökre céloz... a magyarban: a „meg-” a teljesre, a bevégzettre céloz; az „el-” a távolodást ... a „majd” pedig halogatást fejez ki, „íme” közvetlenséget (l. az előzőket a nyelvekről).

51. Az alany ismétlése az ige után, névmás által: a szumerben, lásd: St. Langdon, Szumer irodalom, Szövegek, 40; a kaukázusiaknál, a Himalája nyelveinél; a mundakólnál (LSI, III. PI, 273), a magyarban (a ház meg-épül az...).

52. Meghatározatlanságok. – A szavak különféle jelentése a mondatban (l. a 27/b számot). A szumérben pl. „du”=menni, (kivétel) a „du” (ugyanazon jellel)=tenni, és még számos eset ismeretes ... a magyarban: szán- (valamire), szán- (valakit), ... kerül (valamit), sok-ba kerül; a szanszkritban: *egészen* a jelentés felborulásáig (L. Renou, Szanszkrit nyelvtan, 136). – Ez a jellegzetesség megvan az indo-európai nyelvekben is, így a németben az angolban (to get) és más ilyenfajta nyelvekben. -

53. A beszédrészek sokoldalúsága a mondatok szórendjében: a szumérben (R. Jestin, Rövid szumér nyelvtan, 31/32 és 51/52), a kezdetleges finnugorban... a régi magyarban. (A. Sauvageot, Mondat- és alaktan a finnugor nyelvekben, 5-6, e, 10-11. oldal).

ÖSSZEFOGLALÁS

*Az alant felsorolt nyelvek nyelvtani egyezései a szumérrel
az előző oldalakon felsorolt 53 sajátosság után*

Északi finnugor nyelvek: 21 egyezés: (1, 5, 7, 9, 13, /15/, 16, 18, 19, 26, 27, 27a, 27b, 28, 32, 34, 38, 44, 45, 48, 55)

Török nyelvek: 29 egyezés: (1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, /12/, 13, /15/, 16, 18, 19, 20, 21, 25, 27, 27a, 28, 29, 36, 37, 38, 39, 44, 45, 46, 50, 51)

Magyar: 51 egyezés: (A 23. nem egyezik /archaizmus/; a 11. és 14. viszonylagos egyezés a többi normális egyezés.)

Kaukázusi nyelvek: 24 egyezés: (1, 8, 9, /12/, 14, /15/, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 41, 42, 43, 47)

Bászok nyelv: 4 egyezés: (/12/, 27b, 28, 30)

Tunguz: 1 egyezés: (4)

Paleo-szibériai: 8 egyezés: (1, 4, 7, /12/, 20, 27a, 29, 31)

Eszkimó: 3 egyezés: (1, 16, 32)

Oceániai nyelvek: 7 egyezés: (5, 6, 10, 11, 20, 23, 25)

Maléziai nyelvek: 2 egyezés: (16, 27b)

Amerikai nyelvek: 2 egyezés: (16, 27 b)

Megjegyzés: Ebben az 1959-ről kelt táblázatban a belső zárjelek közé foglalt számok azonosak a korábban felsoroltakkal egész a 32. számig. (A továbbiakban átugrottunk 2 régi számot.)

Bemutatom néhány könyvem borítóját, az ott lévő üzenetek okán.

TÓTH JÁNOS

ÚJ MAGVETÉST!
PÉLDÁS ELŐDEINK NYOMDOKAIN

70. életévemhez közeledve kezdtem el úgy írni, hogy az könyvformát öltssön. Belső kényszernek engedelmeskedtem, hallva-olvasva az utóbbi évtized szerzős-mosdató történel-elbeszéléseit. Értelmet az a remény ad a szellemi és anyagi ráfordításhoz, hogy unokáim felnőtté váljan kíváncsiak lehetnek arra, milyen választokat találtak felmondóik azokra a kérdésekre, melyekkel ők is szembesülnek. E könyv folytatása a „Nyörésre állunk!” c. kötetnek, és ha élek, követi majd a befejező rész, „A XX. század családi tükrében” címmel. „Tájékozódó”-füzeteket 10-et adtam ki, az utóbbi kettőt könyv terjedelemben.

Tóth János

Nyerésre!
állunk!

Az asztrológia napjainkban óriási népszerűségnek örvend. Honfitársaink – személyekre vonatkozó megállapítások mellett – bizonyára az iránt érdeklődnek leginkább, mit olvas ki a csillagképekből Hazánk sorsának várható alakulásáról a 33. évet tudományosan foglalkozó dr. Fáy Csaba. Tanulmány a 6 horoszkóp-ábrát ismertető részletes magyarázattal. Közzük négy Hazánkkal, Kertő Orbán Viktor személyével foglalkozik (az egyik a születési időpontjához, a másik a 2002. évi választások idejéhez illeszkedik). Érdekes olvasmány.

Újra meg újra meggyőződöm arról,
hogy a dolgoknak és a jelenségeknek,
így az emberi létnek is
van végső értelme.

E meggyőződés nélkül képtelen lennék arra,
hogy ismételtlen *kezdemenyezések*,
megkísérleljek áthatolni
a közöny vagy *ellenérdekeltség* falán.

Tudom, hogy valamennyi

nem öncélú kezdemenyezés:

siker, győzelem

az egyén tehetetlensége,

a személyiség igazi halála fölött.

TÓTH JÁNOS

I. Sikerek vagy kudarcol?

II. Válaszok

Utódaimnak!

A hosszú élet titka:
abban a tudásban élni,
hogy a halálnak nevezett esemény
csupán átváltozás,
testünk más formában válik
a Teremtészet részévé,
lelkünk pedig visszatér
az Örök Teremtőhöz.
Amíg a Földön élünk,
keressünk olyan feladatokat,
amelyekben képességeink kiéljeszthetnek
és tevékenységünk eredménye
mások javát is szolgálhatja.
Ennek gondozásától válhatunk boldoggá,
s így a boldogság érzetét
magunk hozhatjuk létre.

Tóth János

A XX. század családi tükörben

A SEVIATO:

egészségkarbantartó rendszer.
Használói jól járnak, hisz saját
képességeikre támaszkodva
élhetnek értelmes életet.

Nekem sikerült, sok betegség
és nyolc műtét ellenére, mert
80 évesen ellátom önmagamot.

„Hagyatékomat”

a Hálón történő megjelenítés
mellétt könyv és DVD
formájában is közzéteszem, így
könyvolvasástól sem szoknak el
az érdeklődők.

SE MA TO

Tóth János

Hogyan segítsünk magunkon

című könyvének
második, bővített kiadása
DVD-melléklettel

Budapest, 2008

Abban a tudásban írok, hogy
ami jelenleg a fejekbe kerül,
annak jelentős részét
a Pénz urainak szolgáló
médiások sulykolják bele.
Istennek hála, vannak utódaim,
rokonaim, barátaim
és azok gyermekei.
Feltételezem, hogy lesznek
közöttük kíváncsiak.
Számukra hagyom hátra azt,
amit hallottam, láttam,
érezkeltem olyan emberként,
aki csak az Istennek, a Hazámnak
és a kifosztott magyarságnak
vagyok elkötelezettje.
Írásaimból kiviláglik, mekkora
életerő rejlik abban, ha
tapasztalatainkat másokkal
megoszthatjuk.

Tóth János

Újságcikkeim

II.

Budapest
2013-2014

5. Függelék

Szabó László: „Csaba királyfi” — hun rege
(először a *Tájékoztató* 1999/4-5 számában tettem közzé).

Szabó László lelkész-költő gazdag életművéből csupán a „Csaba királyfi”-t adtam ki. Döntésemet — A Harmadik Évezred Gyermek-és Ifjúsági Alapítvány (H.É.GY:1©Alapítványunk) anyagi kereteinek szűkös volta mellett — befolyásolta Mitrovics Gyula, akkori debreceni egyetemi tanár 17 oldalas méltatása is, melyet a Nagykőrösi Arany János Társaság 1931. okt. 25. ülésén olvasott fel (e kiadvány is tartalmazza). Terjedelme miatt csak az első másfél oldalt idézem:

„A *Protestáns Szemle* 1930. áprilisi számában „A Csaba trilogia folytatása” címmel tanulmányt írtam a trilogia második részéről, „A hun király”-ról, amely egy fiatal amerikai ref. lelkésznek, Szabó Lászlónak tollából 1929-ben látott napvilágot a *Budapesti Hírlap* kiadásában. Elfogulatlan és gondos vizsgálat alapján arra az eredményre jutottam, hogy Szabó „olyan értékeket áraszt elénk, melyek nem mindennapi költői erő termékei. Azért tehetségének joga van ahhoz, hogy alkotását legkomolyabb mérlegeléssel vegyük kezünkbe; joga van ahhoz, hogy a legnagyobbak mértékével kritizálva ítéljük fölötte.” Szabónak „A hun király”-ban Arany tervezeteinek felhasználásával s önállóságának és eredetiségének mégis a teljes megőrzésével „sikerült költői feladatát megoldania kompozícióban, jellemrajzolásban, a cselekmények drámai megoldásában, az archaikus nyelv költői szépségeiben.” Mindezek alapján nagy költőink sorába tartozónak vallottam, s kifejeztem azt az óhajtást, hogy most már adja közre a megígért harmadik és befejező részt: a „Csaba királyfi”-t. Különb. Dóczy Jenő is hasonló elismeréssel taglalta a *Magyarság* hasábjain, s több más oldalról is igen elismerő méltánylásban részesült.

A Nagykőrösi Arany János Társaság, nevéhez és Arany-kultuszához híven, sietett a költőt tagjai sorába iktatni. Most a *Sárospataki őszi Kollégium* saecularis ünnepe alkalmával díjnyertes órájának felolvasására Amerikából haza érkezvén, a költő itt van közöttünk, és itt van a — „Csaba királyfi” is.

A harmadik résznek elolvasása után még inkább megerősödött bennem a meggyőződés, hogy ha költőnk közöttünk élne, s eleven összeköttetést tarthatna fenn irodalmi életünkkel, már általánossá lett volna az ő költői elismertetése. Költői stílus-művészete, megjelenítő drámai ereje, képzeletének kifejező színgazdagsága, meseszövegsben kiapadhatatlan leleménye, konstrukciójának ereje és nagyvonalúsága, érzéseinek a mélysége, változatossága és kifejező formákba való átömlése: — nála tartalom és alak egyszerre születnek! — olyan hatalmas teremtő költői erőnek revelációi, amelyeket nem lehet sem lekicsinyelni, sem elhallgatni. A Szabó László értékanyagából táplálkozva igen sok valóban érdemes költő holtáig megélhetne.”

A mű értékét nem csak Mitrovics Gyula ismerte fel. A Kanadában megjelenő „**Amerikai-Kanadai Magyarok Vasárnapja**” c. hetilap rovatvezetője, a pár éve elhunyt **dr Fáy István**, az alábbi körülmények közepette szerzett tudomást a kiváló költő alkotásáról. Idézek a hozzám intézett leveléből:

„*Kedves Barátom, tegnapelőtti postámmal kaptam meg a „Csaba királyfi”-t. Megmondom őszintén, hogy az ilyen küldeményeket mindig gyanakvással fogadom, mert legnagyobb részük dilettáns munka. Ettől függetlenül pillanatnyilag 34 van itt, és azt hiszik, hogy úni fogok azokról, s dicséretem által feljutnak a magyar Parnasszusra. Hát tévednek. Így voltam a „Csaba királyfi”-val is. Aztán este találomra belelapoztam és nem tudtam hová lenni a csodálkozástól. Pedig hivatásomnál fogva sem vagyok csodálkozó természet. 4-5 versszak elolvasása után azonnal mondani kezdtem magamban: „Hullatja levelét az idő vén fája/ Terítve hatalmas rétegben alája...” Gyönyörű. Még este elolvastam, tegnap pedig újra. Senki nem mondaná meg, hogy ezt nem szellemi Édesapánk, Arany János írta.*

Hálásan köszönöm Neked és a közvetítő Sisa Pistának. Neki holnap írok a Virginiában lévő címére. Most nem megyek bele a részletekbe, mert csak Mitrovics Gyula professzort ismételtném. Ehelyett az ősz folyamán úni fogok róla, hogy sok ezer olvasóm értesüljön erről a nagy értékről. Érdekes, hogy a költő, Szabó László neve egyedül **Szerb Antal** irodalomtörténetében szerepel, ott is csak a bibliográfiában, az 1904-ben kiadott „**Jókai élete és művei**” című munkával kapcsolatban. Lehet, hogy nem ő, de lehet, hogy igen, mert akkor életrajza szerint 24 éves volt.

Ez a tizenkét énekből álló, tökéletes fölkeszültséggel írt kis „eposz” olyan gyönyörű, hogy mindenkinek ajánlani fogom.

Végül megkérdezlek, volna-e rá mód, hogy küldenél egy példányt a **Fáy Társaság**-nak is, sok hozzáértő olvasná. Ne vedd ezt részemről szentelenségnek.”

Természetesen kérését teljesítettem, és ezzel kialakult haláláig tartó baráti kapcsolatunk **dr Fáy Csabával**. Mindkettejük leveleiből, majd Csabával folytatott beszélgetéseinkből, valamint az általa küldött írásokból és könyvekből megismerhettem a hosszú múltra visszatekintő Fáy-család több tagjának értékes tevékenységét. **Dr Fáy Elekről** (1853-1914), „**A magyarok őshaza**” című hatalmas munka szerzőjéről, valamint **Fáy Aladár**ról (1898-1963), Csaba édesapjáról részletes ismertetést olvashatnak az „**Alig ismert nagyjaink**” című könyvemben. Utóbbi nem csupán a képzőművészetben alkotott maradandót, hanem felbecsülhetetlen értékű műkincseink megmentését is köszönhetjük neki. Hálából rákösiek 9 év börtönnel jutalmazták.

Szabó László életművéről nagy elismeréssel írt **Várdy Béla** irodalomtörténész a „**Kapu**” 1995/3 számában megjelent hosszabb tanulmányában. Ebből idézek:

„...Az egyetlen kivétel talán a már idézett Szabó László, aki eposzáért az 1930-as években Magyarországon is sok elismerést kapott. Elsősorban a már említett két

hun eposzáért becsülték. Szabó azonban „**Pocahontas**” címen írt egy nagy indián eposzt is, mely a 16-ik században élt indián hercegnő tragikus életéről szól. „...Ennek természetesen semmi köze sincs a hun és a magyar eposzok tematikájához (amiben én nem lennék ennyire biztos, mellesleg azt is megjegyzem, hogy a Pocahontas filmváltozatával összefüggésben senki sem kereste meg a költő leányát, Iluskát, aki akkor már özvegyként, anyagi gondokkal küzdött volna, ha az USA-ba kivándorolt testvéreimtől nem kapott volna rendszeres támogatást T.J.). Az eposz első versszakait olvasva az embernek olyan érzése támad, mintha **Arany Toldijának Előhangját** olvasná:

Egy soha nem látott sellőszerű lányka
Jár éjszaka hozzám álom palotába.
Bimbóból kifésülő szép tavaszi lelkem,
Ott fekszik előttem tiündéri lepelben.

Üde testét, melyet lombol a szemérem,
Üveg ajtón mintegy deli kincset nézem.
Muzsikál a bűbáj, mi rajta előmlő,
Forma tökély, mint egy ó-görög istennő.

Mámoros alvásban pihegnek a mellek,
Tornyosodó halmán szamócák hegyelnek,
Csók-vágyak a vérét arcába kavaráják,
Mámor mosoly íve futja körül ajkát.

Mint hegysorok csúcsa tavasz-este hóban,
Kettőzi magát a kék erdei tóban.
Úgy fogsora gyöngye, melyet nevetésre
Körül ölel ajka rózsá kerítése.

Pilláira álom pici lába lépked,
Selyme sövényire hunyorog a lélek,
Mámorosan reszket, mint rezedá kelyhe,
Mézet kutatón ha méh bizsereg benne.

Hercegi teremtés, Manító madonna,
Mintha Pigmalion művésze volna.
Mozdulata légi, hangja, szava égi,
Ki isteni csók kok zamatából lép ki.

Kelő nap arannyal önti el az ágyban,
Gyönyörű testére ráveti az árnyam.

*Őszendere tüntén nyújtja kezét: „Látlak,
Soha nem hallott út izgalmira várlak”.*

*Ki vagy te gyönyörű tünemény lány?-
.....kérdem,
Ki madárként szármalsz kék levegő égen?
Hogy szármad a szármam és lelked a
.....lelkem?
S eltemetett titkod hű dalnoka lettem?*

*Nagy útnak folyamán – így cseng föl a
.....kedve -
„Magadtól is rájössz szomorú nevemre.
Figyelmünket mostan kösse le a múltunk,
Lásd, ahogy a tenger hullámiba hulltunk”.*

A sárospataki kálvinisták világában felnövekedett Szabó László feltétlenül a legtehetségesebb, nyelvileg legcsiszoltabb képviselője századunk (mármint a XX. sz. T.J.) első fele amerikai-magyar költészetének...”

Sem az említett szakírók, sem a költő 75. születésnapjára az USA-ban kiadott „Pocahontas” c. művénel elhelyezett életrajz (Borshy Kerekes György jegyzi) nem szerepelteti a felsorolt alkotásai között a „Feleségemhez” című kötetét. Nem véletlenül. A költő első házassága - életének feldolgozhatatlan csalódása. E csalódást futólag többen említik, részletek nélkül. Magam másoknál valamivel többet tudok erről az eseményről Annuska — későbbi Édesanyánk — 70 éves korában írt és halála után a hagyatékában fellelt „Költemről” című visszaemlékezéséből, amelyet „A XX. század családi tikörben” c. könyvemben közzétettem (Budapest, 2010. Magánkiadás, ISBN 963 04 7036 5, terjedelme 463 old.).

A nagy szerelem alanya, Annuska, akkor a 18-ik évében jár. 14 évesen, félárván (édesanyját két évvel előtte, tifusz járvány során veszíti el), USA-ba kivándorló nagybátyja viszi magával, hogy ne maradjon a mostoha anya mellett. Még nincs 17 éves, amikor a költő megismerkedik Annuskával egy általa színpadra állított mű főpróbáján, ahová a színdarab egyik szereplője, Annuska rokona viszi magával. A következő színműben már jelentős énekes szerepet kap. A bemutatót követő színikritika kiemelten foglalkozik tehetségével, hangjával és játékaival. A költő szerelemre gerjed, de ez egyoldalú, mert a kislány addigi életútja nem kedvezett annak, hogy felébredjen benne a másik nem iránti érdeklődés.

A költő akkor — a korabeli fényképek tanúsága szerint — igen jó megjelenésű, kiváló hangú, 28 éves férfi, aki bízik abban, hogy képes meghódítani

szerelmét. Hamarosan házassági ajánlatot tesz, ami elől Annuska tapintatosan kitér és időt kér. A költő türelmetlen, de teljesíti Szerelme kívánságát, mely olthatatlan honvágyából fakad. Egy hazautazó magyar házaspárral Annuska is hazautazik a költő nővérehez. A hosszú hajút, több város megtekintése, a világ kinyílása számára a legszebb és legmaradandóbb élményt nyújtja. Itthon az édesapja azzal fogadja, hogy Szabó László táviratilag megkérte a kezét és ő beleegyezését adta. A visszaút hajójegyei is megjöttek. A költő a New York-i kikötőben fogadja szerelmét és még aznap összeadja őket a helyi esperes, **Kuthy Zoltán**.

Tíz hónap elteltével megszületik **Iluska**. A honvágy azonban fokozatosan depressziós állapotba megy át. Annuska orvosi javaslatra Iluskával együtt hazautazik és ismét a költő nővéreénél lakik. A visszatérést nem siettet. Ez számomra egyértelművé teszi azt, hogy a költő szerelme nem talált viszonzásra a házasságban sem. Feltételezem azt is, hogy a házaseletre való lelki felkészületlenség az amúgy is puritán és szemérmes ref. parasztszaladban nevelkedett kislány esetében, a vérbő férfinak a „férj jogán” természetes szerelmi játék, kényeztetés igényével együtt járó megnyilvánulásai még tovább rontottak a helyzeten (a „Kilétennről” c. visszaemlékezésében Édesanyánk csak annyit jelez, hogy számára érthetetlen volt a paphoz nem illő viselkedés, amihez annyit kell hozzátennem, hogy nálam, egyetlen fiúgyermekénél is visszaszítónak tartotta az erotikus témájú tréfáimat). Aztán kitört az első világháború, s a különélés hat évre hosszabbodott. Majd egy félreértett levélrészlet végkép megpecsételte kettejük kapcsolatát.

Másfél évtizeddel azután, hogy másodszor tért vissza a Hazájába, Annuska találkozott azzal a nála 5 évvel fiatalabb férfivel, akit gyermekként már ismert a kivándorlása előtt. E férfivel — **Édesapánkkal** — élettársi viszonyba kerültek. Az új házasság megkötésére azonban nem kerülhetett sor, mert Szabó László a váláshoz nem járult hozzá. Nagy tisztelettel tekintek Szüleimre azért, hogy egy lelkész felesége és egy ügyvéd felvállalja kapcsolatukat valamint annak gyümölcsét, nem törődve az akkori társadalom többségének felfogásával-ítéletével. Így két nővéremet, s engem még Szabó László gyermekeként anyakönyveltek, noha a költő csak a húgom születése után látogatott haza („*A hun király*” bemutatása, illetve a Nagykőrösi Arany János Társaság tagjává választása céljából). Ekkorra az új házasság már létre jöhetett, és a négy gyermek jogi helyzete is rendeződött, Iluska pedig Milánóban képezte tovább magát operaénekesként. Tanulmányainak költségeit Édesapja biztosította az USA-ból.

Ami a „*Pocahontas*”-t illeti, az Előhangját olvasva úgy érzem, hogy az akkor 75-ik évében járó költő a 17 éves indián kislányban a fiatalkori viszonzatlan szerelem utánérzését vetette papírra.

A CSABA név eredetéről

Padányi Viktor, az 1963-ban elhunyt kiváló történésziünk, a SUMIR-MAGYAR NYELV LELEKAZONOSSÁGA című művében a következőket írja:

Csepp szavunk mindhárom értelmében benne van a fogyás, apadás, hiány. A megcsapolt edény tartalma fogy, a szőlővessző csapja csont, a csapni ige „levágni”-t jelent, sőt még becsapni is megrövidítést jelent. „Csaba” szavunk, ha kutatásaim és megfigyeléseim helyesek, nem személynév volt, minthogy nem volt személynév a gyula sem, hanem családtag megjelölés, a báty, öccs, húg, néne csoportból és valószínűen „legkisebb fiút”, utolsó fiút jelentett, akivel a gyermekáldás elapad.

László Gyula kitűnő megállapítása szerint az utolsó fiúnak külön rangja volt a családban, ő örökölte az apai telket, ha megnősült, az övé lett az első „rangos” szoba, ő tartotta el az öregeket és vitte tovább azok életét és gazdaságát. Ez a fiú volt a csaba. Egyébként egyre szaporodó jelek mutatják egy feltevésem helyességét, amely szerint hagyományainkban és gestáinkban, szabatosan kifejezve koraközépkori történelmünkben, három „legkisebb fiú”, három „csaba, három Csaba van.

Az első Atilla legkisebb fia, Imik, aki Kr.u. 440-510 között élt és 479-től uralkodott a hun-urugor-szabir birodalom felett, miután bátyját egy bizánci orgyilkos megölte.. A két fia közül az egyik Ogurda (a.m. Ogurocska) feltehetőleg onogur feleségtől, a másik Magyar talán szabir feleségtől származik, a szabir nép fejedelmi törzse ugyanis feltehetőleg a Magyar törzs volt, legalábbis a Kaukázustól délre a Kur-folyó káspirégiójában elterülő Szabir-föld (v.ö. Szavatorszk és egyéb erre utaló, ma is létező földrajzi nevekkal) „Magyar” nevű egykori városa, „Magyar völgy” nevű vidéke a törzs tekintélyét mutatja.

A második „csaba” Kurt onogur-bolgár fejedelem (620-678) fiainak legkisebbike, aki miután legidősebb bátyjukat, Bat-Bajánt, második bátyja, Iszperik, apjuk halála után a kazárokkal vívott évtizedes harcban cserbenhagyta és bolgárjaival Kr.u. 678-ban a Duna-torkolat vidékére, majd innen a mai Bulgária területére vándorolt, egy évvel később 679-ben néhány törzssel szintén „nyugatra” ment és az akkoriban avar birtokban lévő Kárpát-medencében talált helyet népe számára.. Mivel gestáink és a székely hagyományok „hét emberöltőt” emlegetnek, és 679-896 között valóban hét emberöltő telik el, majdnem bizonyos, hogy a „legkisebb fiú”, a „csaba” nyugatra ment népe a mi székelyeink voltak és az ő „Csaba” királyfiuk Kurt fejedelem „csabája”, csak a személy a székely népemlékezetben felcserélődött Atilla „csabájával, Irnikkel, aki mellel sohasem élt és uralkodott Erdélyben. A „népét vezető Csaba királyfi” talán a történelmi kútfőkben is emlegetett 9000 emberrel tűnik el a székely mondákban, akik az avarok ellen fordulva a mai

Karinthia és Bajorország területén semmisültek meg s akiket a székely nép a „Hadak Útján” ma is visszavár. Ez a „csaba” Kr.u. 660-690 között élt.

A harmadik „csaba” Álmos fejedelem dédapja. Gestáink geneológiája a következő sorrendet adja: Álmos apja Úgek, ennek apja Edemen, ennek apja „Csaba”, aki „khovárezn-i leányt vett feleségül”. Ez a „csaba”, akinek személynevét gestaíróink vagy nem ismerték, vagy a Szent László korabeli, és sajnos a XV. században elveszett, ősgestából eszközölt kompilációjuk során, a „csaba” szó igazi jelentését már nem ismerve, mint „értelmetlen szót” kihagyták, apjának „legkisebb fia” lehetett (ilyen féle „elírások” több helyütt fordulnak elő az ősgesta későbbi kompilátorainál.

Anonymus pl., aki száz évvel később kompilálta az ősgestát, az én véleményem szerint az ősgesta „Előd kende” kifejezést félreértette a hét vezér felsorolása során és a „kende” szót külön névnek tekintve, „Álmos, Előd, Kundu, Ond stb.” felsorolást ad, hogy a hét vezér kijöjjön, és ezzel roppant sok fejtörést okozott a későbbi történelmekutatásnak. Anonymus ugyanis kihagyta a felsorolásból Árpádot úgy okoskodva, hogy ha Álmos, az első vezér nem tartozik közéjük, Árpád, aki Álmosnak az utóda volt, tehát vagy Álmos vagy Árpád, ennél fogva – okoskodása szerint az ősgesta írója „elírta” a szöveget – az egyiket ki kell hagyni. Mivel azonban Árpádot kihagyta, csak hat vezér maradt, tehát az a bizonyos „Kende” szó nyilván egy név kell hogy legyen, hogy kijöjjön a hét, hiszen hét törzs volt felsorolva. Anonymus azonban 300 évvel a honfoglalás után már csak külföldi, egyházi nevelése és műveltsége következtében sem ismerte az egykori őstörök törzsszövetségek szerkezetét, és ezt, sajnos, történészeink is elfelejtették tanulmányozni, vagy ha nem, egészen feltűnő dolgokat nem vettek észre. Nem figyelték meg pl. hogy a törzsek felsorolásában (Nyék, Megyer, Kürt-Gyamat, Tarján, Jeneu, Kéri, Kesz) egy tisztán felismerhető stratégiai rend van. Nem figyelték meg, hogy bár a vezető törzs, a főtörzs, kétségtelenül a „Megyer”, a felsorolásban mégis a „Nyék” törzs van elől, mely szó „határőrt”, előőrst, elővédet jelent és ennek a vezére a törzsszövetségben a „horka” vagyis a hadseregparancsnok. Az elővéd után a főtörzs, a fejedelmi, a törzsszövetség magját és irányítóját jelentő törzs következik. Ezt a két temelő, „ellátmányozó” törzs követi, a Kürt-Gyamat (a kürt torlaszt, hórort, hóeltakarítást, a „gyamat” „fáradhatatlant”, „temelőt” jelent) és a Tarján (amelynek jelentése „kovács”, „kovács-király”). Utánuk jön az ellátmányozást, hadszerkezeti közigazgatást s a hadiállapot egyéb különböző feladatait ellátó „hadbiztos” törzs, a Jenő (Jenő annyit jelent, mint „tanácsadó”, „közigazgató”, ma azt mondanánk „minisztérium”), és az után az öt törzs után jön az utóvéd biztosítása a „Kéri” törzs. (amely szó „maradékot”, „tartaleket” jelent) és a tulajdonképpeni utóvéd, egy erős törzs a Kesz (amely szó „hatalmas”), melynek irányítása igen fontos, felelősségteljes hivatal s azt látja el az utóvéd parancsnok, a gyula.

Törzseinknek a Kárpát-téren való letelepedési rendjéről tisztán leolvasható mindez. Ez volt a menetsorrend is, s az ősgesta – és a kompilációk is –

ezt a sorrendet közlik pontos egymásutánban. Nos, az „elővédparancsnok”, a „horka” fontos – előrenyomuló hadjárat esetén kétszeresen fontos – pozícióját a Nyék törzs élén Árpád töltötte be, ő volt a törzsszövetség horkája, s a fejedelem Almos volt. Ha így vetjük össze a törzsek felsorolását és a vezérek felsorolását, az eddigi zavar egyszerre eltűnik s a két felsorolás csodálatosan igazodik. Nyék (Árpád), Megyer (Almos), Kürt-Gyarmat (Előd kende), Tarján (Ond), Jenő (Tas), Kéri (Huba), Keszi (Tétény v. Töhötöm). A horka Árpád, a fejedelem Almos, a gyula Töhötöm. Almos halála után (amikor a honfoglalás már folyt (895) – a fejedelem Árpád lesz, Almos fia, és a horka posztját Levente, Árpád legidősebb fia veszi át. Ő vezeti a balkáni bolgár hadjáratot, ahol 895-ben elesik, s Nyék törzse parancsnokságát a horka méltóságot -- az öröklés rendjén majd 905-ben időközben felnőtt fia -- Kál veszi át, akitől majd fia, Vérbulcsu fogja átvenni. (A Dunántúl megszállása és a Nyék-törzs Dunántúlra való áttelepülése 906-ban történik.)

A fenti írást megjelentettem a *TÁJÉKOZÓDÓ* 2001 decemberi számában, mely 196 old. terjedelmű és az alábbi írásokat tartalmazza:

Előszó (Tóth János)	3.
Padányi Viktor és a magyar őstörténet (Bakay Kornél előadása)	9.
Tér és történelem	35.
Bevezetés	37.
A civilizáció bölcselete	42.
A távolság és a történelmi formák	53.
A tér európai reakciói	63.
A távolság forradalma.....	74.
Vérbulcsu	87.
Adalékok Szent István élettörténetéhez	113.
Géza fejedelem második házassága	113.
A Gizella-rejtély	117.
Szemelvény a Vászoly c. drámából	
István és Vászoly (bevezetéssel)	123.
Rákóczi	131.
Előszó	133.
A háttér	135.
A nagyságos Fejedelem	145.
Recrudescent	156.
Nagymajtény felé	170.
A bujdosó Fejedelem	187.
Felhasznált irodalom	189.
Padányi Viktor önálló kötetben megjelent művei	190.
Utószó (Tóth János).....	191.

Jogászok avatásáról

A Pázmány Péter Katolikus Egyetemen tegnapelőtt (2015. 07. 16.) adták át a jogi diplomákat. Unokám, Réka, avatásuk körülményeit meglepetésnek szánta. Így a leányom és a magam számára is csak a helyszínen derült ki, hogy az eseményhez kapcsolódó szónoklat megtartására az illetékesek Rékát kérték fel. E titkot csak barátja, Lali számára fedte fel, mert őt kérte arra, hogy számomra olyan helyet biztosítson, ahonnan láthatom a „szónokot”. Elképzelése és szervezése sikeresnek bizonyult. A diploma átvétele után azzal a kijelentéssel öleltem át, hogy érdemes volt megszületnem. Az eltitkolt szónoklatot nem csak családunk, hanem újdonsült jogásztársai és hozzátartozói is érzékelhető figyelemmel (többen könnyes szemmel) hallgatták. Úgy vélem, hogy mondanivalója mások érdeklődését is kiválthatja, így azt az alábbiakban közlésezem:

„Tisztelt Kari Tanács, kedves hallgatótársaim, szeretteink, velünk ünneplők!”

Öt évvel ezelőtt, ugyanebben a hónapban egy hasonlóan jeles alkalom előtt álltunk. Hasonlóan jeles, ugyanis életünk legmeghatározóbb szakaszát indította meg. Felvértelt nyertünk a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karára. Akkor talán még nem is sejtettük, mi mindent jelent ez. Ahogyan azt oktatóink gyakran emlegették: ha kinéziünk az ablakon, mi többé már nem embereket és autókat látunk majd, hanem jogalanyokat és jogtárgyakat. Hasonlóképp elgondolkodtunk az élet apró dolgain, gyermekkorunk cselszövésein az első büntetőjog szeminárium után. Hozott nekünk meglepetéseket a XII. táblás törvény is. Töredékeiből megtanulhattuk, hogy „ha a felperes perbe hív (menni kell)”.

Egy olyan szakmát tanultunk itt az elmúlt öt évben, melynek múltja méltán hatalmazza fel azt arra, hogy ne pusztán szakmaként, de hivatásként beszélhessünk róla.

Egy jogász két világban él. A könyvek, paragrafusok világában, melyből megtanulhatjuk mi a jogszerű. Emellett azonban nem felejtethjük el, hogy mi is a valóságban élünk. Abban a valóságban, amelyben emberek problémáira, konfliktusaira, vitáira, társadalmat és még szélesebben, az egész világot érintő kérdésekre kell választ, megoldást találnunk. Nem mindegy az, hogy a könyvek világából gyűjtött tudást hogyan ültetjük majd át a valóság komplex, akadályokkal, választásokkal és meglepetésekkel teli világába. Szerencsések vagyunk Mi, Pázmányos hallgatók, hiszen van egy különleges iránytűnk.

Ha visszagondolok az első évenre az egyetemen, azt gondolom, gyermek voltam. Bár már középiskolás tanulmányaink befejeztével azzal indítottak minket útnak, hogy felnőttünk, előtűnik a nagybetűs ÉLET. Ha ez, akkor es ilyen formájában igaz volt, azt mondhatom, a mai nappal egy feladatra nőttünk fel.

Egy feladatra, amelyet egy Pázmányon végzett jogász kiemelkedő erkölcsi értékítéllettel lát el. Az ehhez való érzéket úgy gondolom otthonról hoztuk, szüleinktől, nagyszüleinktől, családjunktól tanultuk meg, mi is az a jóerkölcs. Ennek alkalmazására azonban egyetemünk oktatói adták azt a bizonyos irányítót. Olyan többletet kaptunk Tőlük, amely a Pázmányos taníttatást példátlaná teszi. Tanáraink, professzoraink az oktatás szellemiségével felerősítették bennünk azt az érzéket, amelynek segítségével mindig, minden körülmények között hiszem, hogy az itt álló frissen végzett jogászok és jómagam is, tudni fogjuk, mi a helyes választás. Törekedniünk kell arra, hogy ne téjünk le róla, hiszen ez az, ami méltó Egyetemünkhöz, melyet hivatásunk során a jövőben képviselni fogunk.

Ezúton szeretnék köszönetet mondani minden könnyes szemű, ámde annál büszkébb szülőnek, családtagnak, szeretteinknek, amiért a legzűrösebb vizsgaidőszakokban is mellettiünk voltak, biztattak minket. Ők voltak azok, akik visszatettek minket az íróasztal elé, amikor már azt hittük több nem fér a fejünkbe. Ők voltak azok, akik valahogy mindig varázsoltak egy kis helyet annak a pár hiányzó tételnek és végül igazuk lett. Az utolsó mozaikot is sikerült elhelyezniük az ő támogatásukkal, így már teljes a kép.

Szeretném hálánkat kifejezni Oktatóink felé is. Ők voltak azok, akik miatt Mi hallgatók, nap mint nap visszajöttünk az előadótermekbe. De fordítsuk csak meg ezt a mondatot. Hiszen Ők voltak azok, akik nap mint nap visszajöttek miattunk az előadótermekbe, azért, hogy mi, ma itt állhassunk. Köszönjük a sok feledhetetlen előadást, szemináriumi példát, vizsgaélményt és reméljük, mi is okozunk büszke és megmosolyogtató pillanatokot egyaránt. Legfőképpen pedig köszönjük azt a bizonyos irányítót.

Mint ahogyan a szomorú gyász hírről mindnyájan értesültünk a közelmúltban, egyetemünk alapító dékánja, Zlinszky János életének 88. évében, ez év június 18. napján elhunyt. Úgy vélem nyugodt szívvel mondhatom végzős hallgatótársaim nevében is, hogy szellemisége örökké él majd bennünk, éppúgy a jogásztársadalom széles körében. Mély tisztelettel személye felé, az Ő soraival zárom gondolataimat.

"Az ember személy. Értelme, akarata, érzelmvilága van. Szabadon felhasználhatja, kiteljesítheti, tovább adhatja. Értelme keresi az igazat. Megragadja szabad döntéssel. Akarata keresi a cselekvést: a hasznosat, az alkotót. Érzelme, szíve keresi a jót: a másnak jót, mert az jó neki. Szabadon ismer meg, szabadon alkot, szabadon ad, szabadon szeret. Egyén. Egyedi, egyszeri, megismételhetetlen öntörvényű létező. Ebben rejlik méltósága. A hívők szerint az Isten képére teremtettségben. A nem hívők szerint a természet adta önállóságban."

Kedves Hallgatótársaim, Keressétek tehát az igazat, a hasznosat, az alkotót. Szeretetteljes, áldott jövőt kívánok Nektek és Családotoknak.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!”

Tóth János (krónikás)

Epilógus

A XX. SZÁZAD VILÁGTÖRTÉNELMI FORDULATA

E címmel a *TÁJÉKOZÓDÓ* 1998/4 számában jelent meg 15 oldal terjedelmű írásom. Később, az Újságcikkeim 2010-2012 évi első kötetében, „1956 októberére emlékezve” cím alatt ismét foglalkoztam e témával, a „Jegyzetek” részből azonban kimaradtak a 11-15 számú, igen fontos eseményeket ismertető írásaim (az okát nem sikerült kiderítenem). Most pótolom e hiányt az alábbiakkal:

Jegyzetek

11. Századunk e gyökeres változását és annak embertömegek sorsát formáló hozadékát egy, senki által sem tervezett, sőt, a tervek és szándékok ellenére, szinte sorsszerűen bekövetkező apró mozzanat tette lehetővé, hasonlóan az 1955 évi fordulatot előidéző körülményhez. A történelem ilyenén való alakulása azon múltott, hogy 1944 július 20-án a német főhadiszállás bunkerében, a pokolgép felrobbanása előtti másodpercekben Hitler felállt a helyéről (a pokolgép a mellette lévő széken rejtőzködött egy táskában) és átment a terepasztal túloldalára. A pokolgép felrobbanásakor a 12 cm vastag tölgyfalap megvédte az életét, így megghiúsult a merénylők által tervezett békekötés lehetősége, azaz a II. világháború egy évvel korábbi befejezése, ami leállította volna a holocaustot, így annak következményei is elmaradtak volna. A gondolat sor persze tovább is folytatható.

Ha Hitler a helyén marad, Közép-Európa államai nem kerülnek szovjet megszállás alá, mert akkor a frontvonal még a Kárpátokon kívülre esett és még Románia sem állt át a szövetségesek oldalára. Ilyen apró mozzanatok, „véletlenek” (!?) döntik el a történelem alakulását. Ebben az öntelt emberek körültekintő tervezésének jelentősége a nullára csökken. Érdemes elgondolkodni rajta a világalomra törőknek. Lehet, hogy a történelem következő nagy fordulatát is egy apró, kiszámíthatatlan mozzanat fogja kiváltani?

Magam mindenképpen feltételezem azt, hogy a jövőben is létrejöhetnek olyan történelemformáló események, amelyek keresztül húzzák az ellenünk mesterkedők szándékait. Ez persze nem jelenti azt, hogy karba tett kézzel várhatjuk sorsunk jobbra fordulását. Sőt, a „Segíts magadon, az Isten is megsegít!” örökérvényű bölcsesség szerint fáradhatatlanul és minden akadállyal szemben munkálkodnunk kell azon, hogy a következő történelmi fordulatot egy, a hazát megtartani képes, felkészült nemzedék fogadhassa.

12. A médiák ismeretterjesztő tevékenysége (a tudományos ismeretterjesztés természetét érintő részének kivételével) két kategóriába sorolható: a nyilvánvaló hazudozás és a csúztatások (a tények részbeni elhallgatása). Az utóbbi felismerése a nehezebb. Egy típuspélda: a „közzolgálati” rádióban, főműsor-időben, szociológusként bemutatott férfit kérdezik a média szerepéről. A válasz (a lényegét illetően): a média rendszerstabilizáló feladatot lát el, azt igyekszik elősegíteni, hogy a libikóka középhelyzetben maradjon, s ehhez „vattacukrot” is adagol. A tíz perces beszélgetésben a legfontosabbat hallgatják el: nevezetesen azt, hogy a média pozitív vagy negatív szerepe megítélésének attól kell függenie, milyen beállítottságú maga a rendszer, amelynek stabilitásán-változtathatatlanságán munkálkodik. Hiszen ha a rendszer embertelen (legyen az bolsevizmus, náciizmus vagy akár a csalásra épülő, az embertömegeket kisemmiző pénzdiktatúra), a média maga is a társadalom tisztességes része ellen irányuló, bűnös tevékenységet végez.

13. A koszovói választások eredményét – noha azon a jogosultak 85%-a adta le szavazatát és rendbontás sem történt – sem Jugoszlávia, sem a „nemzetközi közösség” nem veszi tudomásul. A 6 évvel ezelőtt kikiáltott Koszovói Albán Köztársaságot ugyanis nem tekintik létezőnek. Ezek szerint e terület lakosságának 90%-át képező albánoknak nem lehetnek sem egyéni, sem közösségi jogaik, csak a 10 %-ot képező szerbeknek?

14. Tudjuk, hogy röviddel Szent István halála után Orseolo Péter függetlenségünk felségjelét átadta III. Henriknek. A következményeit ismerjük. Úgy látszik, jelenlegi idegen szellemű vezetőink sem képesek arra, hogy szent jelképeink misztériumát megértsek. Lelkük rajta!

15. Ehhez az kell, hogy a jelölt adjon önmagáról áttekinthető képet, mégpedig írásban!

Utólagos megjegyzésem:

Úgy tűnik, hogy e témával kapcsolatos észrevételeim-hozzászólásaim a két évtizeddel ezelőtti első közzétételkor még nem borzolták senkinek a kedélyeit. Aztán, több mint egy évtized elteltével, a 11-15 pontok tartalmát mások úgy ítélték meg, hogy jobb azokat nem publikálni. Magam úgy vélem, hogy a jelenlegi megoldás nagyobb érdeklődést válthat ki.

Kiegészítés az Újságcikkeim III. kötethez

Egyik idegentulajdonú TV-csatormán a Beszélgető három meghívott személyt kérdeget. A téma: Miként lehet megszervezni azt, hogy a következő Országgyűlési Választás előkészítéseként, legalább 40 helyen olyan jelölt kapjon támogatást, akit a kérdezettek, valamint az általuk szervezett személyek megneveznek. A három meghívott közül ketten érdektelen válaszokat adtak a Beszélgetőnek. A harmadik óvatosan nyilatkozgatott. A Beszélgető utalt arra, hogy a vidéki lakosság körében kellene támogatókat találni, mert tartani lehet attól, hogy ott sokan maradnak távol az urnáktól. Ezért azt kérdezte a harmadik meghívottól, hajlandó-e áldozni ilyen célra. A válasz úgy hangzott, hogy már eddig is több vidéki „szerveződést” részesített támogatásban (egy-et-kettőt meg is nevezett). E harmadik személyről tudható, hogy a Horn-kormány idején (a mezőgazdaság egyik irányítójaként) hatalmas területeket műveltetett magángazdaságként, ami hatalmas jövedelemhez juttatta (a Beszélgető nyilván tudott erről, ezért firtatta a támogatói szándékot). A valamikori „elvtársak” tartanak attól, hogy nem sikerül leváltaniuk a jelenlegi kormányerőt. Magam úgy vélem, hogy a FIDESZ- KDNP veresége esetén olyan káosz alakulna ki, melybe belerokkanna az országunk, így nem jöhetne létre országunk ismételt kirablása.

Megemlékezés Kovács Donátról

Kedves Donát! Szólok Hozzád, mert amit kimondunk, az nem vész el. Felolvasom ezért e néhány sort, melyet az évtizednyi munkakapcsolatunkról szóló megemlékezésnek szentelek. Meg is fogom jelentetni következő könyvem epilógusaként, hogy ily módon is nyoma maradjon földi életednek. Az e könyvbe kerülő dokumentumok és ábrák számítógépeden várják, hogy helyükre kerüljenek. Bízom abban, hogy Veronika, Enikő, Editke és Jóska közreműködésével ez megtörténhet.

Kedves Donát! Nem búcsúzom Tőled. Írásaimból, melyeket Te tördeltél, tudod, hogy a halálnak nevezett jelenséget én csupán állagváltozásnak tekintem. Napi elmélkedéseimben ezért a válságos állapotban lévők közül most átkerültél az állagukat váltottak közé. Nem régiben eltávozott nővérem után említelek, számmal huszonhatodikként megnevezve.

Csendes, szerény, szűkszavú emberként maradsz meg emlékezetemben. Olyan emberként, aki fanyar humorral, tömör megfogalmazásban, sok mindenről nyilvánított véleményt. Örülök, hogy megismerhettelek, hogy együtt dolgozhattunk. Örülök annak is, hogy pár évvel ez előtti könyvemben megköszöntem értékes hozzájárulásodat ahhoz, hogy gondolataim könyvek formájában testet ölthettek. Most az azóta végzett munkádat is megköszönöm, és az Örök Szellemhez való visszatérésedben bízva, szeretettel kívánok Neked jó utat.

Megemlékezés Tóth Líviáról

Az alábbi rövid búcsúztatót a Gyöngyöspata-i temetőben szándékoztam elmondani, ahol mintegy félezer barátjával együtt fagyoskodtunk. Valaki az alábbiakban általam is említett könyvből olvasott részleteket. Nekem nem sikerült a sír közelébe kerülnöm, ezért így módon hagyok nyomot kedves barátom távozásáról:

Kedves Lívia!

Így szólítalak, mint életedben, hisz' nem haltál meg, csak állagot váltottál. Napi imámban átkerültél az állagot váltottak közé. Megismerkedésünk véletlenszerűségéről már írtam *SEMATO* c. könyvemben, melyet több tanítványod is birtokol. Onnan idézem az évekkel ezelőtt leírottakat:

„Egyik betegársam, Bányai Klára meghívót küldött hasonló betegséggel küszködők összejövetelére. E rendezvényen ismerkedtem meg a sokak által tisztelt rekreációs sportoktató és egészségtan tanárral, Tóth Líviával. Ő a MAZDAZDAN életmód, az AVIVA módszer és az ETKA-jóga hazai apostola. Karizmatikus személyiség. Szavai-írásai hitelesek, mert megegyeznek azzal, amit mond és ahogyan cselekszik. Ő is betegségek sorozatán jutott túl, a hit és az akarat erejével. Erről szóló könyve útmutató ahhoz, miként lehetünk úrrá a bajainkon. Címe: *Gyógyulásunk élményét átadjuk*. A többes számot a két társszerző jelenléte indokolja. Ők is megosztják tapasztalataikat az olvasókkal. Könyve először 1992-ben látott napvilágot, majd 2001-ben megjelent a bővített kiadás is.

A Líviától kapott Mazdazdan-füzetek keltették fel az érdeklődésemet a Hanish-féle orvosi desztillált víz kúra iránt, és innen ered a szezámmag beiktatása is a táplálékaim közé. Persze, azon meggyőződésem, mely szerint az emberek szervezete és annak állapota különböző, arra készítetett, hogy kísérletezések eredményeinek függvényében alakítsam ki az újításaimat. Megállapíthatom, hogy azok hasznosnak bizonyultak. Mint azt láthatják, jelenleg is tevékenykedem. Nem hallgathatom el azonban azt, hogy Lívia szívesebben vette volna, ha nem említem meg a nevét azok között, akik a táplálkozásomban bekövetkezett változásokat előidézték. Sajnos, az óhaját nem teljesíthettem, mert ezzel a „véletlenek” láncolatát hamisítottam volna meg.” Eddig az idézet. Most azonban hozzátésem azon meggyőződésemet, hogy az ilyen jelenségek nem véletlenül jönnek létre.

Líviával több helyszínen tornáztattuk együtt az önkínzásra hajlandó barátainkat. Valójában tudom, hogy ez nem önkínzás, hanem létfenntartásunk fontos eszköze, s erről utólag mindig meg is győződünk.

Kedves Lívia! Testi valóságodban sokaknak fogsz hiányozni, szellemi mivoltodban azonban bármikor velünk lehetsz, s ez így is lesz, mert nem felejtünk el. Jó utat kívánunk Neked az Örökkévalóságba. Isten Velel.

Abban a tudatban írok, hogy
ami jelenleg a fejekbe kerül,
annak jelentős részét
a Pénz urainak szolgáló
médiumok sulykolják bele.
Istennek hála, vannak utódaim,
rokonaim, barátaim
és azok gyermekei.
Feltételezem, hogy lesznek
közöttük kíváncsiak.
Számukra hagyom hátra azt,
amit hallottam, láttam,
érezkeltem olyan emberként,
aki csak az Istennek, a Hazámnak
és a kifosztott magyarságnak
vagyok elkötelezettje.
Írásaimból kiviláglik, mekkora
életerő rejlik abban, ha
tapasztalatainkat másokkal
megoszthatjuk.